דוחות ליום 31 בדצמבר 2018

2018
בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ
דין וחשבון שנתי

תוכן העניינים

חברי הדירקטוריון	5
חברי הנהלה הבכירה	7
דבר יו"ר הדירקטוריון	9
דוח הדירקטוריון וההנהלה	11
הצהרות	115
דוחות כספים לשנת 2018	121
ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על הבנק	259
נספחים לדוח השנתי	289
מילון מונחים ואינדקס	299

חברי הדירקטוריון

יאיר אבידן
יו"ר דירקטוריון הבנק

יוסף ברסי

שאול דאנג'לי *

חגי הלר *, **

חנן זלינגר *

אלי חוטר

שאוקי ח'טיב

ריאד חורי

תמר סלמניק

דן עמירם*

יוסי פרץ

* דירקטור חיצוני.
** החל מיום 31.8.2018.

חברי ההנהלה הבכירה

המנהל הכללי
בורשטיין יהושע

חברי ההנהלה

רוני לרס
סמנכ"ל, מנהלת חטיבת משאבי אנוש ומינהל

אבי רישפן
סמנכ"ל בכיר, חשב הבנק

דוד מימון
סמנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית

גלעד אליגון [1]
סמנכ"ל, מנהל החטיבה לניהול סיכונים

יאיר פלדמן
סמנכ"ל, מנהל אגף תפעול ומידע

שמואל ברמן
סמנכ"ל, מנהל אגף האסטרטגיה

אמיר קליבנוב [2]
סמנכ"ל, מנהל החטיבה לבנקאות מסחרית

ציון בקר
סמנכ"ל, מנהל החטיבה הפיננסית

ציונה כהן
סמנכ"ל, המבקרת הפנימית הראשית

מיכל הנר דויטש
סמנכ"ל, היועצת המשפטית הראשית

אורית אליאש
עוזרת בכירה למנכ"ל, מזכירת הבנק

1. משמש כמנהל הסיכונים הראשי (CRO).
2. משמש כמנהל סיכוני האשראי בבנק.

דבר יו"ר הדירקטוריון

בנק מרכנתיל דיסקונט מסכם את שנת 2018 ברווח נקי של 239 מיליון ש"ח ובתשואה של 9.2% על ההון העצמי.

הבנק ממשיך ליהנות מאיתנות פיננסית נאותה, המתבטאת ביחס הלימות הון עצמי רובד 1 בשיעור של 11.4% ויחס הלימות הון כולל בשיעור של 14.0%.

הבנק רשם צמיחה נאה באשראי הנובעת מגיוס איכותי של לקוחות והעמקת הפעילות עם לקוחות היעד הקיימים. האמור הוביל לגידול בהכנסות מריבית, נטו, בשיעור של 6.0% תוך ניהול מבוקר והדוק של פרופיל הסיכון.

תוצאות כספיות אלה הינן פועל יוצא, של יישום ראייה אסטרטגית ארוכת טווח, המבוססת על הנדבכים הבאים:

- יישום תוכנית אסטרטגית קמעונאית, הכוללת, בין היתר, התאמת מבנה החטיבה הקמעונאית למיקוד בפלחי לקוחות היעד והיערכות להטמעת מענה מבודל המותאם לצרכי הלקוח.
- הטמעת יכולות הערוצים הישירים בקרב לקוחות הבנק, לרבות לקוחותיו העסקיים.
- התייעלות תפעולית באמצעות ניהול קפדני של ההוצאות התפעוליות וייעול תהליכים.
- המשך אימוץ והטמעת מודלים מתקדמים ללקוחות החטיבה הקמעונאית והבנקאות המסחרית, אשר תורמים לביצוע חיתום נאות ללקוח.

בהסתכלות על שנת 2018 חשוב לציין שני אירועים משמעותיים:

- חתימת הסכם שכר לשנים 2023 - 2019. הסכם זה כולל, בין היתר, הפסקת ההצמדה לשינויים בתנאי השכר של עובדי בנק לאומי החל משנת 2019. הסכם זה נחתם לאחר ניהול משא ומתן מכבד ומקצועי, אשר יש בו בכדי לתרום רבות למערכת יחסי העבודה בבנק, כמו גם ליכולות הבנק להמשיך לצמוח ולהתמודד עם אתגרי הסביבה העסקית בכלל והתחרות במערכת הבנקאית, בפרט.
- ביום 13 בנובמבר 2018 נחתם הסכם מיזוג בין הבנק לבין בנק דקסיה, במסגרתו, בכפוף לקיום התנאים המתלים שנקבעו בו, לרבות אישור בנק ישראל והממונה על ההגבלים העסקיים, יתמזג בנק דקסיה עם ולתוך הבנק. המיזוג צפוי להרחיב את מוקדי הצמיחה של הבנק לתחומים נוספים ויהווה נדבך חשוב בצמיחה העתידית של הבנק.

בראייה הצופה אל שנת 2019, התחזיות הכלכליות מצביעות על המשך מגמת הצמיחה בכלכלה העולמית, אם כי בשיעורים מתונים בהשוואה לשנת 2018, והמשך צמיחת המשק המקומי בשילוב שיעורי אבטלה נמוכים, סביבת ריבית נמוכה במגמת עליה ושיעורי אינפלציה ממותנים.

השנה אנו צפויים להמשיך ולהתמודד עם האתגרים בהתפתחות הפעילות במערכת הבנקאית, המקבלים ביטוי בכניסת גופים חוץ בנקאיים לתחום האשראי הקמעונאי; הצטרפות חברות כרטיסי האשראי לסביבת התחרות; מעורבות גוברת והולכת של חברות פינטק המציעות ערך מוסף של חדשנות טכנולוגית; התייעלות וצמצום הרשת הפיזית ועוד.
כל זאת לצד, התפתחות הוראות חקיקה ורגולציה בתחום הבנקאות המעודדות הוגנות והגינות, שקיפות, שירותיות ועוד, אותן עלינו לקיים, לממש ולאכוף בפעילותנו השוטפת בראי צרכי הלקוח ושביעות רצונו.

הבנק ממשיך לפעול ולהתפתח, תוך קיום תרבות ואיכות ניהול התואמים את מאפייני פעילותו, לקוחותיו, תיאבון ופרופיל הסיכון, בהתאמה. הבנק ימשיך בצמיחה תוך מינוף יכולותיו ומעמדו בקרב לקוחותיו הקיימים והפוטנציאליים, בשילוב עם מומחיות, מקצועיות ושירותיות אישית ואיכותית, זאת אגב העצמת השימוש בפלטפורמות דיגיטליות ובשירותים מוספים, לטובת מתן מענה איכותי וראוי, בהגינות והוגנות התואמים את ההתפתחויות בסביבת הפעילות העסקית, צרכי הלקוחות, ציפיותיהם ומאפייניהם.

בשם חברי הדירקטוריון, אני מבקש להביע הערכה רבה לעובדים ולהנהלה על דבקותם ומקצועיותם אשר הובילו את הבנק להישגיו המרשימים בשנת 2018, בסביבה דינמית ומאתגרת. כמו כן, ברצוני להודות לדירקטוריון והנהלת החברה האם, על התמיכה השוטפת והאמון הרב בפעילותו של הבנק, התורמים רבות להצלחתו.

במסגרת חגיגות ה- 100 להיווסדו של הבנק, מבקש לאחל לכם, עובדים ומנהלים יקרים, המשך עשייה ברוכה, תוך שמירה על מסורת ההישגים רבת השנים.
עם סיום תפקידי כיו"ר דירקטוריון הבנק, ברצוני להודות לכם על שיתוף הפעולה והאמון להם זכיתי במהלך כהונתי כיו"ר הדירקטוריון. ברצוני לאחל לגב' אתי דויטש הצלחה בתפקידה כיו"ר הדירקטוריון ובטוחני שתזכה לאמון ולשיתוף פעולה, תפעל ותסייע לצמיחת הבנק והישגיו לעתיד לבוא.

יאיר אבידן,
יו"ר הדירקטוריון

דוח הדירקטוריון וההנהלה

א. סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה

תיאור הבנק ותחומי פעילותו העיקריים	15
מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	17
תיאור הסיכונים העיקריים	17
יעדים ואסטרטגיה עסקית	17
מידע נוסף	19

ב. מצב העסקים והתפתחות התוצאות הכספיות

התפתחויות כלכליות ומגמות	20
התפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר	23
מבנה הנכסים, ההתחייבות, ההון, הלימות ההון, והשינויים שחלו בהם	31
מגזרי פעילות פיקוחיים	38
חברות מוחזקות עיקריות	57

ג סקירת הסיכונים

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם	57
סיכון אשראי	60
סיכון שוק	77
סיכון נזילות ומימון	88
סיכון תפעולי	95
סיכונים נוספים	96
הערכת חשיפת הבנק לגורמי סיכון	99

ד. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים, ובקרות

מדיניות חשבנואית בנושאים קריטיים	103
אומדנים חשבונאיים קריטיים	103
גילוי לגבי בקרות ונהלים	111

ה. מידע נוסף

עניינים נוספים	113

2018 מרכנתיל 100 שנות צמיחה

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ דין וחשבון שנתי

דוח הדירקטוריון וההנהלה

רשימת לוחות

1.	נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד	16
2.	נתונים עיקריים מהמאזן	16
3.	מדדי ביצוע עיקריים	17
4.	התפתחות הכנסות הריבית – בחתך מגזרי הצמדה	24
5.	התפתחות הכנסות הריבית – בחתך מגזרי פעילות פיקוחים	25
6.	התפתחות הכנסות המימון שלא מריבית	26
7.	התפתחות הפסדי האשראי – בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים	27
8.	התפתחות הכנסות מעמלות	27
9.	הוצאות ששימשו לתחזוקת מערך טכנולוגיית המידע	29
10.	נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע	29
11.	התפתחות הרווח הכולל האחר	30
12.	התפתחות בנכסים ובהתחייבויות	31
13.	התפתחות המזומנים והפקדונות בבנקים	31
14.	התפתחות ההשקעות בניירות הערך	31
15.	התפלגות ההשקעות בתיק אגרות החוב הזמינות למכירה	32
16.	התפתחות האשראי לציבור	34
17.	התפלגות האשראי לציבור בחתך ענפי משק	34
18.	התפתחות החובות הבעייתיים	35
19.	התפתחות פקדונות הציבור	35
20.	התפתחות תיק ניירות הערך המוחזק על ידי הציבור	35
21.	התפתחות השווי ההוגן של המכשירים הנגזרים	37
22.	התפתחות הנכסים האחרים	37
23.	התפתחות ההתחייבויות האחרות.	38
24.	התפתחות סעיפים חוץ מאזניים	38
25.	התפתחות ההון	39
26.	התפתחות ההון הפיקוחי ויחס הלימות ההון	40
27.	ניתוח רגישות לגבי יחס הלימות ההון	41
28.	התפתחות יחס המינוף	42
29.	מגזרי פעילות פיקוחיים - נתונים מאזניים	49
30.	מגזרי פעילות פיקוחיים - נתונים תוצאתיים	50
31.	התפתחות התוצאות במגזר משקי בית	51

רשימת לוחות
(המשך)

32.	התפתחות התוצאות במגזר בנקאות פרטית	52
33.	התפתחות התוצאות במגזר עסקים קטנים וזעירים	53
34.	התפתחות התוצאות במגזר עסקים בינוניים	54
35.	התפתחות התוצאות במגזר עסקים גדולים	55
36.	התפתחות התוצאות במגזר ניהול פיננסי	56
37.	התפלגות החובות הבעייתיים	61
38.	התפתחות החובות הפגומים	62
39.	מאפייני איכות תיק האשראי	64
40.	התפתחות ההפרשות להפסדי אשראי	65
41.	מדדי איכות תיק האשראי	65
42.	התפלגות האשראי בחתך ענפי משק עיקריים	66
43.	חשיפה למדינות זרות	67
44.	חשיפה למוסדות פיננסיים זרים	67
45.	התפתחות תיק ההלוואות לדיור	69
46.	התפלגות האשראי לאנשים פרטיים	74
47	התפתחות האשראי לבינוי ולנדל"ן	76
48.	התפתחות האשראי בסינדיקציה	77
49.	התפלגות סיכון אשראי ממונף	77
50.	חשיפה לריבית - נתונים כמותיים וניתוח רגישות	83
51.	חשיפה לריבית – שימוש במכשירים נגזרים לגידור	84
52.	התפתחות החשיפה לסיכון בסיס	85
53.	ניתוח רגישות לשינויים בשער החליפין	86
54.	ניתוח רגישות לשינויים במדד המחירים לצרכן	86
55.	התפלגות ההשקעות במניות	88
56.	התפתחות יחס כיסוי הנזילות	89
57.	התפתחות בפקדונות של מפקידים גדולים	94
58.	התפלגות הפקדונות לפי מדרגות מפקידים	95
59.	חשיפת הבנק לגורמי סיכון	99
60.	ניתוח רגישות לגבי ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי	104
61.	ניתוח רגישות לגבי זכויות עובדים	105
62.	ניתוח רגישות לגבי הפרשות לתשלום פיצויי פרישה	106
63.	ניתוח רגישות לגבי הטבות לאחר סיום העסקה	107
64.	התפתחות מכשירים הנמדדים לפי השווי ההוגן	109

כללי

הדירקטוריון והנהלת הבנק מתכבדים להגיש בזה, דוח המתייחס למצבו העסקי של הבנק ותוצאות פעולותיו בשנת 2018, המהווה חלק מהדוח השנתי של הבנק, הכולל דוחות נוספים, כדלקמן:

- הדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשנת 2018.
- דוחות באשר לממשל התאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על הבנק.
- נספחים לדוח השנתי.
- דרישות גילוי בהתאם לנדבך השלישי של "כללי באזל", ומידע נוסף על סיכונים•.
- מידע פיקוחי נוסף*.

הנתונים המוצגים בדוח מתייחסים לנתונים מאוחדים ומוצגים ב"סכומים מדווחים" (ראה ביאור 1א'(2) בדוחות הכספיים).

•המידע הכלול בדוחות אלו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:
https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory/2018

חלק א' - סקירה כללית יעדים ואסטרטגיה

1. תאור הבנק ותחומי פעילותו העיקריים

א. תיאור הבנק והתפתחותו

הבנק נוסד ביום 25 באוקטובר 1971 על ידי ברקליס בנק אינטרנשיונל בע"מ מאנגליה (להלן: "בנק ברקליס") ועל ידי קבוצת בנק דיסקונט, תחת השם: "בנק ברקליס - דיסקונט בע"מ".

הפעילות הפיננסית בארץ ישראל של הגופים הבנקאיים שמהם נוסד הבנק החלה בשנת 1918 - עם כיבוש ארץ ישראל על ידי הבריטים, כש"אנגלו איג'יפשן בנק", שפעל עד אז במצרים, הקים שלושה סניפים: בירושלים, יפו וחיפה. מאוחר יותר, בשנת 1921 הוקם הסניף הרביעי בנצרת. בשנת 1925 רכש "ברקליס בנק D.C.O" (בנק שהיה בבעלות הבנק הבריטי "בנק ברקליס" וסיפק שירותים פיננסיים לשלטונות ברחבי האימפריה הבריטית), את מניותיו של "אנגלו איג'יפשן בנק" ובכך הפך בנק זה לחלק מקבוצת "בנק ברקליס". בשנת 1971 שינה "ברקליס בנק D.C.O" את שמו ל: "ברקליס בנק אינטרנשיונל".

סמוך למועד התאגדותו, ביום 7 בדצמבר 1971, רכש הבנק את כל הנכסים וההתחייבויות של סניפי בנק ברקליס בישראל (באותה עת כבר פעלו במדינת ישראל, במסגרת בנק ברקליס, כ- 40 סניפים).
ביום 28 בפברואר 1993, לאחר שבנק דיסקונט לישראל בע"מ רכש את מלוא החזקותיו של בנק ברקליס, בבנק - שונה שמו של הבנק, לשמו הנוכחי. הבנק מוגדר כ"תאגיד בנקאי", על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א - 1981, והוא בעל רישיון בנק על פי החוק האמור.

על הבנק חלות מערכות של חוקים, צווים ותקנות שהוא פועל במסגרתן - ובהן, בין היתר, פקודת הבנקאות, חוק בנק ישראל, חוק הבנקאות (רישוי), חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א - 1981 וכן הוראות, כללים והנחיות המתפרסמות מעת לעת על ידי הפיקוח על הבנקים (באשר להתפתחויות בנושאי חקיקה הקשורות למערכת הבנקאית - ראה פרק 10 בדוח על הממשל התאגידי).
הבנק עוסק בפעילות פיננסית מסחרית ונותן שירותים לכל מגזרי הפעילות, לרבות: בנקאות קמעונאית, בנקאות מסחרית ובנקאות פרטית - ומשווק את מלוא המוצרים הפיננסיים הבנקאיים, לרבות: הלוואות ופקדונות בנקאיים, משכנתאות, מימון פיננסי לחברות קבלניות בשיטת "ליווי בניה", כרטיסי אשראי, מכשירים נגזרים ועוד.

בנוסף, מפעיל הבנק מערך ייעוץ, המספק שירותי ייעוץ בתחום שוק ההון .
מסגרת פעילות מקיפה זו, מאפשרת לבנק להעניק ללקוחותיו את מלוא הפתרונות הבנקאיים והפיננסיים ולתת להם שירות מקצועי, ברמה גבוהה, בערוצי תקשורת מגוונים לכלל המוצרים הבנקאיים המקובלים בענף - המותאמים לצרכיהם הספציפיים של הלקוחות. לצורך מתן שירותים אלו, מעמיד הבנק לרשות לקוחותיו רשת סניפים הפרוסה בפריסה כלל ארצית, וכוללת 76 סניפים.

הבנק מדורג על ידי חברת "מעלות - S&P" (להלן: "חברת הדירוג"). בדירוג "AA+" (באופק דירוג יציב) שאושרר לאחרונה על ידי חברת הדירוג ביום 6.9.2018.

2. מידע כספי תמציתי, ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן

א. נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד (במיליוני ש"ח)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014
הכנסות ריבית, נטו	**1,080**	1,019	933	873	800
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**96**	119	36	67	15
הכנסות ריבית, נטו	**984**	900	897	806	785
הכנסות שאינן מריבית:					
- הכנסות מעמלות	**325**	316	304	310	313
- הכנסות אחרות	**49**	15	45	70	43
סך ההכנסות שאינן מריבית	**374**	331	349	380	356
הוצאות תפעוליות					
- משכורות והוצאות נלוות	**615**	533[1]	545[1]	506[1]	537[1]
- הוצאות אחרות	**376**	356[1]	365[1]	335[1]	365[1]
סך ההוצאות התפעוליות	**991**	889	910	841	902
רווח לפני מיסים	**367**	342	336	345	239
מיסים על ההכנסה	**131**	124	145	137	94
רווח לאחר מיסים	**236**	218	191	208	145
חלק הבנק ברווחי חברות כלולות, נטו	**3**	2	2	2	2
רווח נקי	**239**	220	193	210	147
רווח למניה (באלפי ש"ח)	**1.92**	1.77	1.55	1.69	1.18

ב. נתונים עיקריים מהמאזן (במיליוני ש"ח)

	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2014
מזומנים ופקדונות בבנקים	**3,102**	4,339	3,422	5,502	4,994
ניירות ערך	**6,599**	5,076	6,002	3,432	3,831
אשראי לציבור, נטו	**25,675**	23,939	22,001	20,417	18,915
נכסים אחרים	**843**	783	739	725	830
סך הכל נכסים	**36,219**	34,137	32,164	30,076	28,570
פקדונות הציבור	**30,551**	28,836	27,199	25,388	24,060
פקדונות מבנקים וממשלה	**441**	340	408	610	631
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	**942**	1,026	926	672	681
התחייבויות אחרות	**1,562**	1,462	1,387	1,303	1,282
סך הכל התחייבויות	**33,496**	31,664	29,920	27,973	26,654
הון	**2,723**	2,473	2,244	2,103	1,916
סך הכל התחייבויות והון	**36,219**	34,137	32,164	30,076	28,570

1. סווג מחדש בגין יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא: "הצגת ההוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה" - ראה ביאור 1(ד')(2) בתמצית הדוחות הכספיים.

2. מידע כספי תמציתי, ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן (המשך)

ג. מדדי ביצוע עיקריים (באחוזים)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014
• מדדי ביצוע עיקריים:					
- תשואה להון	**9.2**	9.4	8.9	10.4	7.8
- תשואה לנכסים	**0.8**	0.7	0.6	0.7	0.5
- יחס הון עצמי ברובד הראשון	**11.4**	10.9	10.9	10.6	10.6
- יחס המינוף	**7.1**	6.8	6.6	6.6	-
- יחס כיסוי הנזילות	**148.5**	147.9	143.8	121.2	-
- יחס היעילות	**68.2**	65.9	71.0	67.2	78.0

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014
• מדדי איכות אשראי עיקריים:					
- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מהאשראי לציבור	**1.4**	1.4	1.6	1.6	1.7
- שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור העולה על 90 יום, מהאשראי לציבור	**1.3**	1.4	1.7	1.8	1.9
- שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מהאשראי הממוצע לציבור	**0.3**	0.5	0.1	0.2	0.3
• נתונים נוספים:					
- יחס הכנסות ריבית נטו, לנכסים ממוצעים	**3.1**	3.1	3.0	3.1	2.9
- יחס עמלות לנכסים ממוצעים	**0.9**	1.0	1.0	1.1	1.1
- מספר משרות ממוצע	**1,512**	1,541	1,579	1,600	1,619

3. תיאור הסיכונים העיקריים

פעילות הבנק כרוכה בסיכונים פיננסיים, תפעוליים, ורגולטוריים שונים, לרבות: סיכוני אשראי, סיכוני שוק (ובכללם: סיכוני ריבית, סיכוני בסיס, סיכוני מניות וסיכוני אופציות), סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים, סיכוני טכנולוגיית המידע וסייבר, סיכונים משפטיים, סיכוני ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור, סיכוני מוניטין וסיכונים אסטרטגיים.
למידע נוסף באשר להתפתחויות בחשיפה לסיכונים ראה פרק 5ב׳ להלן.

למידע נוסף על הסיכונים העיקריים הנגזרים מפעילותו השוטפת של הבנק ראה פרק 11א׳ להלן.
מידע מפורט באשר לסיכונים השונים הכרוכים בפעילות הבנק וניהולם, נכלל בדוח הסיכונים המפורסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:
https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory/2018

4. יעדים ואסטרטגיה עסקית

א. התוכנית האסטרטגית

בשנת 2015 אישר הדירקטוריון תוכנית אסטרטגית לפעילות הבנק בשנים 2020 – 2016.
התוכנית כוללת שני כיווני פעולה עיקריים:

- הרחבת הפעילות הקמעונאית של הבנק (משקי בית ועסקים קטנים), במסגרתה עתיד הבנק להתמקד בפלחי אוכלוסיה ספציפיים, שנצברה בגינם התמחות רבת שנים למתן שירותים בנקאיים התואמים את צורכיהם היחודיים.
- התייעלות תפעולית באמצעות ניהול קפדני של ההוצאות התפעוליות ושיפור מבנה ההכנסות.

במחצית השניה של שנת 2016 אישר הדירקטוריון תוכנית אסטרטגית שהוכנה על ידי הנהלת הבנק בסיוע יועצים חיצוניים - להעמקת הפעילות במגזר הקמעונאי, לרבות התמקדות בפלחי אוכלוסיה ספציפיים שנצברה בגינם התמחות רבת שנים במתן שירותים בנקאיים.

ב. האמצעים המשמשים בביצוע התוכנית:

- **פיתוח הפעילות הקמעונאית**

- הנהגת מתכונת עבודה שיטתית ויעילה בסניפים המותאמת לצרכי הלקוחות תוך שיפור חוויית השירות.
- השקת מוצרים פיננסיים המותאמים ללקוחות קמעונאיים (בתחומי הדיור והאשראי הצרכני).
- התאמת מערך הסניפים לפריסה הגיאוגרפית של לקוחות קמעונאיים.
- ארגון מחדש בחטיבה הקמעונאית במסגרתו מונו רפרנטים לשיווק מוצרים ושירותים בנקאיים לאוכלוסיות ייעודיות.
- השקת תוכניות שיווק ייעודיות.
- הרחבת פעילות הבנק בקרב הקהילה.
- השקת מערכות דירוג מתקדמות ומערכות תומכות החלטה למתן אשראי קמעונאי.
- שיפורים טכנולוגיים (בשיתוף עם החברה האם) בתחומי תוכנה וחומרה, שיאפשרו קבלת מידע וביצוע פעולות בנקאיות בנוחות וביעילות באמצעות התקנים ניידים (מחשבים ניידים וטלפונים סלולריים).
- שדרוג מערכות התקשורת ושילובן במערכות המידע של הבנק במטרה להביא לשיפור בזמינות המענה האנושי ללקוחות הבנק תוך הצגת מידע עיסקי איכותי ומפורט – בזמן אמת.

- **התייעלות תפעולית**

- יישום תוכנית לייעול תהליכי העבודה בסניפים ובמטה הבנק.
- המשך הרחבת פעילות יחידת "התפעול העורפי", במסגרתה מועתקות פעילויות תפעוליות מסוימות מסניפי הבנק ליחידת תפעול עורפית, תוך התייעלות וצמצום התקינה הנדרשת לביצוע פעולות אלה.
- הגברת הסינרגיה עם החברה האם בנושאי רכש ומערכות מידע.
- השקת תוכניות פרישה מרצון במטרה לצמצם את עלויות השכר בבנק.
- עדכון הסכמי השכר, במטרה להפחית את שיעורי הגידול השוטפים בהוצאת השכר של הבנק.

ג. הזדמנויות ואיומים הנגזרים מיישום התוכנית האסטרטגית

- הרחבת בסיס הלקוחות והגדלת פיזור תיק האשראי בבנק.
- שיפור מבנה ההכנסות באמצעות הרחבת בסיס הלקוחות והרחבת הפעילות הקמעונאית.
- חשיפה לעליה מסוימת בסיכון התפעולי (בטווח הקצר), בגין השינויים בתהליכי העבודה בסניפים וביחידת התפעול העורפית, ובגין הצמצום במצבת כח האדם הנובעת מיישום תוכניות הפרישה.
- חשיפה לירידה במרווחי הריבית, הנגזרת מעליה בתחרות במגזר הקמעונאי.
- חשיפה לירידה בבסיס ההכנסות, הנובעת משינויי חקיקה שנועדו לגרום להגברת התחרות במגזר הקמעונאי.

ד. פרויקטים עיקריים לביצוע

ביצוע התוכנית האסטרטגית כאמור, כרוך ביישום שינויים מבניים ושינויים בתהליכי העבודה, המוטמעים בבנק במסגרת פרויקטים, ובכללם:

- **"הרחבת פעילות יחידת התפעול העורפי"** – במסגרתה מוסטות פעילויות תפעוליות מסוימות מהסניפים למרכזי תפעול עורפיים, במטרה להגדיל את משאבי הסניפים העומדים לרשות הלקוחות, למתן שירות.

- **שיפור תשתיות המיחשוב** – לרבות תשתיות הנוגעות לפיתוח הפעילות במגזר הקמעונאי, כגון: הרחבת הערוצים המשמשים למתן שירותים בנקאיים, שיפור התשתיות הטכנולוגיות המאפשרות ביצוע פעולות ללא חתימה פיזית של הלקוח, שדרוג והגדלת מספר המכשירים האוטומטיים בסניפים, ופיתוח יישומים דיגיטליים מתקדמים המאפשרים ללקוחות הבנק לקבל מידע זמין ולבצע פעולות בנקאיות באמצעות שימוש באמצעי תקשורת ניידים.

  בנוסף לאמור לעיל, השיקה החברה האם בשנת 2015, בשיתוף הבנק, פרוייקט טכנולוגי, במסגרתו מתוכננת הטמעת מערכת תפעולית חדשה לניהול האשראי, בשני הבנקים. הפרויקט צפוי להסתיים עד לתום שנת 2019.

- **שיפור מערכת התקשורת** – במסגרת זו החל הבנק להטמיע בשנת 2018 מערכות תקשורת ממוחשבות המסייעות בניהול התקשורת עם לקוחות הבנק, תוך שיפור בזמינות המענה האנושי ומתן מידע עסקי איכותי ומפורט בזמן אמת.

  הפרויקט צפוי להסתיים במהלך שנת 2019.

ה. הסכם לרכישת בנק "דקסיה"

ביום 13.11.2018 נחתם הסכם בין הבנק לבין בנק דקסיה ישראל בע"מ, (להלן: "בנק דקסיה") במסגרתו, בכפוף לקיום תנאים מתלים שונים - יתמזג בנק דקסיה עם ולתוך הבנק - בתמורה לתשלום סך של 670 מיליון ש"ח, שישולם לבעלי המניות של בנק דקסיה.

למידע נוסף על הסכם זה, והתנאים המתלים הכרוכים בקיומו - ראה ביאור 24ב'(13) בדוחות הכספיים.

5. מידע נוסף

א. הליכים משפטיים

נגד הבנק תלויות ועומדות תובענות משפטיות שהוגשו על ידי לקוחות הבנק וכן צדדים שלישיים שונים - שראו עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק במהלך העסקים הרגיל.

לפרטים נוספים באשר לתביעות המהותיות שהוגשו כנגד הבנק, ההתפתחויות שחלו בתביעות אלו בתקופת הדוח והשלכותיהן האפשריות על תוצאות הבנק - ראה ביאור 24ב' בדוחות הכספיים.

ב. שינויים חשבונאיים

ביום 1 בינואר 2018 פרסם בנק ישראל תיקון להוראות הדיווח לציבור, במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים לסווג בדוח הרווח והפסד, הוצאות להטבה מוגדרת בגין זכויות עובדים, כדלקמן:

- רכיב "עלות השירות" יסווג לסעיף "הוצאות השכר" (ללא שינוי מהסיווג בתקופות קודמות).
- יתר רכיבי ההוצאה להטבה מוגדרת בגין זכויות עובדים, יסווגו לסעיף "הוצאות תפעוליות אחרות" (בתקופות קודמות סווגו רכיבים אלו לסעיף "הוצאות השכר").

הכללים החדשים נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2018, ויושמו על ידי הבנק במועד זה. נתוני ההשוואה לשנים קודמות סווגו בהתאם.

למידע נוסף בנושא זה - ראה ביאור 1ד'(2) בדוחות הכספיים.

חלק ב' - מצב העסקים והתפתחות התוצאות העסקיות

6. התפתחויות כלכליות ומגמות

א. התפתחויות כלכליות בשנת 2018

האינדיקטורים הכלכליים מצביעים על מגמה מעורבת בהתפתחות המשק בשנת 2018.

תוצר מקומי גולמי – על פי אומדנים מוקדמים שפורסמו על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עלה התוצר המקומי הגולמי בשנת 2018 בשיעור של כ- 2.7%, בהמשך לעליה בשיעור 3.4% שנרשמה בנתון זה אשתקד. שיעור השינוי בתוצר המקומי הגולמי מהווה אינדיקטור מרכזי למגמת הפעילות הכלכלית במשק.

המדד המשולב לבחינת מצב המשק עלה בחודש דצמבר 2018 בשיעור של 0.2% והשלים עליה מצטברת בשיעור של 2.7% בשנת 2018, בהמשך לעליה בשיעור של 3.7% שנרשמה בנתון זה אשתקד.

סחר חוץ ומאזן התשלומים – הגירעון המסחרי של ישראל עלה בשנת 2018 בשיעור של 71.3% והסתכם בכ- 91.5 מיליארד ש"ח.

תקציב המדינה – הכנסות המדינה ממיסים ואגרות נותרו בשנת 2018 נותרו ללא שינוי ביחס לשנת 2017 והסתכמו בכ- 306.3 מיליארד ש"ח.
היציבות שנרשמה בהכנסות המדינה מוסברת בשינויים בעלי השפעות מקזזות, כדלקמן: מחד, נרשם ירידה בשיעור של 3.8% בהכנסות מ"מיסים ישירים" לסך של 162.0 מיליארד ש"ח, ומאידך, נרשמה עליה בשיעור של 4.6% בהכנסות ממיסים עקיפים לסך של כ- 137.7 מיליארד ש"ח, ועליה בשיעור של 3.2% בהכנסות מאגרות לסך של כ- 6.6 מיליארד ש"ח.

הגירעון הכולל בפעילות הממשלה לשנת 2018 הסתכם על פי אומדן ראשוני בסך של כ- 38.9 מיליארד ש"ח, ומהווה כ- 2.9% מהתוצר המקומי הגולמי. עם זאת, נתוני הגירעון עומדים במתווה יעד הגירעון המכסימלי שנקבע על ידי הממשלה לשנת 2018 (בסך של כ- 38.5 מיליארד ש"ח) והושפעו, בין היתר, משיפור בסך של כ- 0.7 מיליארד ש"ח בהכנסות המדינה, מחד, שקוזז בחריגה בסך של 1.1 מיליארד ש"ח שנרשמה בהוצאות הממשלה, ביחס לתכנון.

עם זאת, בנטרול השפעת תיקוני חקיקה, הכנסות חריגות והפרשי עיתוי, נרשמה בשנת 2018 עליה בשיעור של כ- 2.3% בהכנסות המדינה ממיסים.
מניתוח הגירעון התקציבי בחתך פעילויות הממשלה עולה, כי מרביתו (בסך של כ- 36.2 מיליארד ש"ח), נובע מהפעילות המקומית של הממשלה (ללא מתן אשראי), ויתרתו (בסך של כ- 2.7 מיליארד ש"ח), נובע מפעילות הממשלה בחו"ל.

תעסוקה – על פי נתוני המגמה לחודש דצמבר 2018 הסתכם שיעור הבלתי מועסקים במשק בכ- 4.3% מכוח העבודה, המהווה עליה בשיעור של 0.3 נקודות האחוז ביחס לנתון שנרשם בסוף השנה הקודמת.
שיעור ההשתתפות בכח העבודה הסתכם בחודש דצמבר 2018 בכ- 63.9%, מהווה ירידה בשיעור של 0.2 נקודות האחוז ביחס לנתון שנרשם בתחילת השנה.

אינפלציה – מדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2018 בשיעור של 0.8%, בהמשך לעליה בשיעור של 0.4% שנרשמה בנתון זה אשתקד. העליה שנרשמה במדד המחירים לצרכן בשנת 2018, נמוכה מעט מטווח יעד האינפלציה שנקבע על ידי הממשלה (3% - 1%). מדד המחירים לצרכן "ללא דיור" עלה בשיעור של 0.5%, והמדד "ללא ירקות ופירות" עלה בשיעור של 0.5%.
יצוין בהקשר זה, כי גם בשנת 2018 נרשמה ירידה בתרומת המגזר הצמוד למדד להכנסות המימון של הבנק. הקיטון בהכנסות, נובע מהסטת עודפי השימושים למגזר השקלי הלא צמוד.

מדיניות מוניטרית – בשנת 2018 המשיך בנק ישראל ביישום המדיניות המוניטרית המרחיבה, שננקטה על ידו בשנים 2017 – 2012. עם זאת, בחודש דצמבר 2018 הועלתה הריבית במכרז המוניטרי בשיעור 0.15% נקודות האחוז (לראשונה לאחר חמש שנים), לשיעור של 0.25%.
מדיניות בנק ישראל מוסברת בהתבססות שיעור אינפלצית הליבה בחלק התחתון של יעד האינפלציה ועליית הריבית בארה"ב, מחד - ובנתונים מאקרו כלכליים עולמיים, לרבות שיעורי ריבית נמוכים שהונהגו במדינות רבות בעולם (עד לשיעורים שליליים שנרשמו בחלק ממדינות אלה), מאידך.

ציפיות האינפלציה לשנה הקרובה (הנגזרות מההפרש שבין תשואת אגרות החוב ה"צמודות", לתשואת אגרות החוב ה"שקליות") - לטווח של שנה, הסתכמו בסוף שנת 2018 בשיעור של כ- 1.2% המהווה עליה בשיעור של 0.7 נקודות האחוז ביחס לנתון שנרשם בסוף שנת 2017 (0.5%). ציפיות אלו עומדות בטווח יעד האינפלציה שקבעה הממשלה (3% - 1%).

שער החליפין - בשנת 2018 נחלש השקל לעומת מרבית המטבעות הזרים העיקריים: ביחס לדולר של ארה"ב נחלש השקל בשיעור של 8.1%, ביחס ללירה שטרלינג בשיעור של 2.4%, ביחס ליין היפני בשיעור של 10.7%, וביחס לאירו בשיעור של 3.3%. ההחלשות שנרשמה בשער החליפין של השקל לעומת מרבית המטבעות הזרים, הגדילה את מרכיב ההכנסות מהפרשי שער שנכללו בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית" (ראה הרחבה בפרק 7ב' להלן).

שוק ההון - שנת 2018 התאפיינה במגמה מעורבת ובתנודתיות רבה שנרשמה בשוקי המניות ובשוק אגרות החוב.

הגורמים שהשפיעו לשלילה על רמת המחירים בשוק המניות, כללו:

- ציפיה לעליית הריבית במכרז המוניטרי הנקבעת על ידי בנק ישראל, בהמשך לצעדים דומים שננקטו בארה"ב.
- עליה בגירעון המקומי של ממשלת ישראל.
- אירועים בטחוניים שגרמו להעלאת המתיחות בגבולות המדינה.
- חשש מהתגברות מלחמת הסחר בין ארה"ב לסין והשלכותיה על המשך העולמי.
- ירידות שערים שנרשמו בחלק מהבורסות בעולם.

השפעת גורמים אלו מותנה על ידי מספר התפתחויות חיוביות, לרבות:

- שיעורי ריבית ואינפלציה נמוכים השוררים במשק.
- נתוני מאקרו חיוביים, לרבות ירידה ברמת האבטלה לשיעור של 4.1% וירידה ביחס חוב - תוצר לשיעור של כ- 60.9% שלווה בהעלאת הדירוג הבינלאומי של מדינת ישראל לרמת השקעה (-AA).

מחזורי המסחר היומיים בבורסה ומחוצה לה נותרו בשנת 2018 בהיקף דומה לזה שנרשם בשנת 2017 – 1.4 מיליארד ש"ח. מאידך, נרשמה ירידה בשיעור של 38.9% בהיקפי הסכומים שגויסו בשוק הראשוני בשנת 2018, לסך של כ- 8.9 מיליארד ש"ח, לעומת כ- 14.4 מיליארד ש"ח שגויסו בשנת 2017.

בסיכום שנת 2018, נרשמו ירידות שערים במדדי המניות: מדד "ת"א 35" ירד בשיעור של כ- 3.0%, מדד "ת"א 125" ירד בשיעור של כ- 2.3%, מדד "היתר" ירד בשיעור של כ- 9.2% ומדד "ת"א 90" ירד בשיעור של 3.0%.
גם בשוק אגרות החוב הממשלתיות ובשוק אגרות החוב הקונצרניות נרשמו ירידות שערים. בסיכום שנת 2018 ירדו שערי אגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד בשיעור של כ- 1.4%, ושערי אגרות החוב הממשלתיות שאינן צמודות ירדו בשיעור של כ- 1.2%. התשואות לפדיון, ברוטו, של אגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד, נעו בסוף שנת 2018, בשיעורים שבין (0.5)% באגרות החוב "קצרות הטווח", לכ- 1.8% באגרות החוב "ארוכות הטווח".
שערי המלוות קצרי המועד נותרו בשנת 2018 ללא שינוי. לפיכך, מסתכמת התשואה השנתית לפדיון של מלוות אלו בסוף שנת 2018, בשיעור של כ- 0.5%.

מחזור המסחר היומי הממוצע בבורסה ומחוצה לה, במלוות קצרי המועד, עלה בשנת 2018 בשיעור של 101.4% והסתכם בכ- 431 מיליון ש"ח.
היקף גיוס ההון הממשלתי באגרות החוב, ברוטו, הסתכם בשנת 2018 בכ- 46.4 מיליארד ש"ח, בדומה לסכום שגויס באפיק זה אשתקד.
בשל העליה בהיקף הגירעון הממשלתי, נרשם בשנת 2018 קיטון בהיקף אגרות החוב שנפדו מהציבור לסך של כ- 6.3 מיליארד ש"ח, בלבד, לעומת פדיונות בהיקף של כ- 23.4 מיליארד ש"ח, נטו, שנרשמו אשתקד.
כ- 78% מגיוס ההון בוצע באמצעות אגרות חוב לא צמודות, המהווה עליה בשיעור של כ- 7 נקודת האחוז לעומת הנתון שנרשם אשתקד (71%).
בשנת 2018 נרשמה שחיקה בסך של כ- 11.6 מיליארד ש"ח במרכיב תיק הנכסים של הציבור המושקע באפיק "קרנות הנאמנות", לעומת גיוס נטו, בסך של 19.1 מיליארד ש"ח שנרשם באפיק השקעה זה אשתקד.

התפלגות הסכומים שנפדו מקרנות הנאמנות בחתך אפיקי השקעה, מצביעה על פדיונות בסך של כ- 2.2 מיליארד ש"ח מקרנות ה"מניות", כ- 15.5 מיליארד ש"ח נפדו מקרנות ה"אג"ח" וכ- 4.1 מיליארד ש"ח נפדו בקרנות ה"שקליות". מאידך, נרשמו גיוסים בסך של כ- 6.1 מיליארד ש"ח בקרנות ה"כספיות", וכ- 3.8 מיליארד ש"ח גויסו בקרנות "חו"ל".

ב. התפתחויות בחשיפה לסיכונים

1. **סיכוני סייבר –** הסיכון מוגדר כחשיפת הבנק לפגיעה בפעילותו (עד כדי מניעתה המוחלטת), גניבת נכסים פיננסיים, הפסדים כספיים ופגיעה במוניטין, הנובעת ממתקפות קיברנטיות על מערכות המחשב של הבנק (הנערכות לעיתים ללא ידיעת המשתמשים), או באמצעות איסוף מידע ממערכות אלה, במטרה להפריע לפעילות השוטפת של הבנק עד להשבתתה המוחלטת. בשנים האחרונות נרשמה עליה מתמדת בחשיפת התאגידים הבנקאיים (בארץ ובעולם) לאיומי סייבר, המתבטאת בעליה בתחכום ההתקפות, בעוצמת הנזק הפוטנציאלי ובקושי לזהות התקפות אלו.

   סביבת העבודה העיקרית של הבנק הינה הרשת התפעולית הפנימית (מערכת המחשב המרכזית), שבאמצעותה מתבצעת הפעילות העסקית בבנק. הרשת מופעלת ומתוחזקת על ידי החברה האם, ומנותקת מיתר סביבות העבודה (בנוסף, הבנק עושה שימוש בתוכנות ניהוליות, על מערכות מחשב מקומיות).

   הבנק פועל בשיתוף עם החברה האם לצמצום החשיפה לסיכוני סייבר, באמצעות מגוון תהליכים ואמצעים, לרבות הטמעת מערכות וכלי הגנה שונים ובכללם - העלאת מודעות העובדים, הלקוחות ומשתמשים אחרים, וביצוע תרגולים שונים. למידע נוסף בנושא זה - ראה פרק 16 א' להלן.

2. **סיכון המודל העסקי –** בשנים האחרונות חלו שינויים רבים בסביבת הפעילות העסקית בכלל, ובסביבת הפעילות הבנקאית, בפרט - הנובעים, בין היתר, מהתפתחויות מהירות של טכנולוגיות המידע, שחיקת מקורות ההכנסה והגברת התחרות במערכת הבנקאית והחוץ בנקאית.

   התפתחויות אלו, והקצב המהיר של התרחשותן, מובילים לעליה בסיכון המודל העסקי (המהווה חלק מהסיכון האסטרטגי), ומחייבים את הבנק לבחון וליישם פתרונות גמישים ומתקדמים, בראייה צופה פני עתיד, שיבטיחו רציפות והתפתחות בפעילות הבנקאית. במסגרת זו משקיע הבנק בשיתוף עם החברה האם מאמצים רבים בתחום הבנקאות הדיגיטלית, שיפור חוויית הלקוח, חדשנות (Fintech) ופיתוח מודלים אלטרנטיביים לפעילות הבנקאית - בהתאמה לשינויים המתרחשים בבנקאות הבינלאומית והמקומית, שמובילים לייזום פרוייקטים חדשים והתאמות בהיערכות הבנק והחברה האם.

   הטמעת שינויים אלו - בדגש על פיתוחים בתחום החדשנות והטכנולוגיה, כרוכים בעליה בחשיפת הבנק ל"סיכוני צד שלישי", בעיקר בהיבטי: שרשרת האספקה, אבטחת איכות ובקרות, וסיכוני סייבר ודלף מידע. הבנק פועל, בסיוע החברה האם, לשיפור מתמשך בכלים התומכים בניהול הסיכון, לרבות עדכון מסמכי המדיניות, קביעת סטנדרטים נאותים לביצוע השינויים ושיפור בתהליכי הבקרה (לרבות הפעלת תהליך "מוצר חדש", למוצרים או פעילויות חדשים).

   בנוסף, עם העצמת המיקוד בבנקאות מבוססת טכנולוגיה ומומחיות, מתפתח גם צורך בניהול הולם של כח האדם, לרבות: מעברי עובדים והתאמת כשירויות, לצד פיתוח היכולת להמשיך לקלוט ולשמר אנשי טכנולוגיה, סייבר, מודלים ואנליזה.

3. **סיכוני מודלים –** הגידול בשימוש בבנקאות דיגיטלית, מוביל לעליה הולכת וגוברת בהישענות המערכת הבנקאית על תהליכים מבוססי דאטה ומודלים, לרבות הטמעת מודלים מתקדמים מבוססי בינה מלאכותית. תהליכים אלו מייצרים אתגרים בתחום פיתוח המודלים, תיקופים וניהול סיכוני המודל. הבנק והחברה האם פועלים לפי תוכנית רב שנתית לפיתוח מודלים מתקדמים ולשיפור הכלים והמתודולוגיית התומכים בניהול סיכוני המודלים.

4. **הגנת הפרטיות –** העליה בשימוש בבנקאות דיגיטלית יוצרת, בין היתר, אתגרים למערכת הבנקאית בתחום "הגנת הפרטיות". במקביל, מתקיימים תהליכי חקיקה שנועדו להסדיר היבטים שונים בתחום זה. לפיכך, הוגדר תחום זה כסיכון מתפתח בבנק ובחברה האם ובוצעה בחינה שנועדה לוודא עמידה בציפיות הפיקוחיות, לצורך טיפול בפערים שיזוהו.

הבנק והחברה האם פועלים לשמירה על איזון ראוי בין שימוש במידע לצרכי הבנק לבין הגנה על פרטיות הלקוחות והיבטים אלו נלקחים בחשבון בבחינה של מוצרים, טכנולוגיות ומודלים חדשים.

5. **סיכון התנהגות** – התממשותו האפשרית של סיכון זה נובעת ממתן שירות לא הוגן ללקוחות הבנק, לרבות התנהלות בחוסר שקיפות ואפליה אסורה כלפי הלקוחות. בשל השינויים המתרחשים בתחום הבנקאות הוגדר סיכון זה כסיכון מתפתח. הבנק פועל לגדר סיכון זה באמצעות הטמעת ערכי התנהלות הוגנת במגוון השירותים הניתנים ללקוחות בערוצים השונים.

7. התפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

א. רווח ורווחיות

הרווח לפני מיסים הסתכם בשנת 2018 בסך של 367 מיליון ש"ח, לעומת 342 מיליון ש"ח בשנת 2017, עליה בשיעור של 7.3%.
תשואת הרווח לפני מיסים על ההון העצמי, הסתכמה בשנת 2018 בשיעור של 14.2%, לעומת תשואה בשיעור של 14.6% אשתקד.

ההפרשה למיסים הסתכמה בשנת 2018 בסך של 131 מיליון ש"ח, לעומת 124 מיליון ש"ח אשתקד. שיעור ההפרשה למס מהרווח ברוטו הסתכם ב- 35.7%, לעומת 36.3% אשתקד.

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2018 בסך של 239 מיליון ש"ח, לעומת 220 מיליון ש"ח אשתקד, עליה בשיעור של 8.6%.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי ברוטו, הסתכמה בשנת 2018 בשיעור של 9.2%, לעומת 9.4% אשתקד.
להלן התפתחות תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי בבנק, בחמש השנים האחרונות:

	2018	2017	2016	2015	2014
שיעור תשואה שנתי	**9.2**	9.4	8.9	10.4	7.8

הרווח הנקי למניה הסתכם בשנת 2018 בכ- 1.92 אלפי ש"ח, לעומת כ- 1.77 אלפי ש"ח אשתקד.

התוצאות העסקיות של הבנק בשנת 2018, בהשוואה לשנת 2017, הושפעו בעיקר מהגורמים הבאים:

- עליה בסך של 61 מיליון ש"ח בהכנסות מריבית, נטו, המהווה גידול בשיעור של 6.0%.
- עליה בסך של 39 מיליון ש"ח בהכנסות המימון שאינן מריבית, המהווה גידול בשיעור של 390%.
- ירידה בסך של 23 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי, המהווה קיטון בשיעור של 19.3%.
- עליה בסך של 9 מיליון ש"ח בהכנסות מעמלות, המהווה גידול בשיעור של 2.8%.
- ירידה בסך של 5 מיליון ש"ח בהכנסות האחרות, הנובעת בעיקר מקיטון ברווחי הון ממימוש מבנים.
- עליה בסך של 102 מיליון ש"ח בהוצאות התפעוליות האחרות, המהווה גידול בשיעור של 11.5%, הנובע בעיקר מתשלום מענק חד פעמי, במסגרת חתימת הסכם שכר חדש - ראה ביאור 21א'(5) בדוחות הכספיים.
- ירידה בשיעור המס האפקטיבי - משיעור של 36.3% בשנת 2017, לשיעור של 35.7% השנה.

ב. הכנסות והוצאות

ההכנסות מריבית, נטו, הסתכמו בשנת 2018 בסך של 1,080 מיליון ש"ח, לעומת 1,019 מיליון ש"ח, בשנת 2017 - עליה בשיעור של 6.0%. העליה בהכנסות מריבית, נטו, מוסברת על ידי:

- עליה בשיעור של 6.4% ביתרה הממוצעת של הנכסים המניבים.
- ירידה בשיעור של 0.07 נקודות האחוז בפער הריבית, מפער בשיעור של 3.10% אשתקד, לפער ריבית בשיעור של 3.03% בשנת 2018.

להלן טבלה המפרטת את התפלגות הפעילות הפיננסית בבנק ופערי הריבית בחתך מגזרי הצמדה, והתרומה להכנסות הריבית שנרשמה בכל אחד ממגזרים אלו בשנת 2018, בהשוואה לאשתקד:

מגזר הצמדה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 שיעור הנכסים %	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 פער הריבית %	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 הכנסות מריבית מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 שיעור הנכסים %	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 פער הריבית %	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 הכנסות מריבית מיליוני ש"ח
לא צמוד	**87**	**3.53**	**1,064**	83	3.63	980
צמוד מדד	**7**	**0.63**	**(2)**	11	0.09	8
מטבע חוץ	**6**	**1.13**	**18**	6	1.79	31
סך הכל	**100**	**3.03**	**1,080**	100	3.10	1,019

להלן ניתוח מרכיבי השינוי בהכנסות הריבית:

המגזר השקלי הלא צמוד - היקף הנכסים במגזר זה היווה בממוצע כ- 87% מכלל נכסי הבנק בשנת 2018, לעומת כ- 83% אשתקד. תרומתו להכנסות הריבית בבנק הסתכמה בכ- 1,064 מיליון ש"ח, לעומת כ- 980 מיליון ש"ח אשתקד (המהווים כ- 98.5% מכלל הכנסות הריבית בבנק). הגידול בהכנסות הריבית במגזר זה, נובע בעיקר מעליה בנפח הפעילות. בשנת 2018 הסתכם מרכיב האשראי לציבור מכלל נכסי הבנק המניבים במגזר זה (לא כולל מכשירים פיננסיים נגזרים), בשיעור של כ- 77% , לעומת 79% אשתקד.

בסיכום כללי עלה היקף הנכסים במגזר זה בשנת 2018 (לא כולל מכשירים פיננסיים נגזרים) בכ- 10.7%, בעיקר עקב גידול בשיעור של כ- 8.0% באשראי לציבור. פער הריבית במגזר הסתכם בשנת 2018 בשיעור של 3.53% לעומת פער ריבית בשיעור של 3.63% שנרשם אשתקד.
הירידה בפער הריבית נובעת מקיטון בשיעור של כ- 2 נקודות האחוז במשקל האשראי לציבור, המתאפיין בתשואה גבוהה יותר ביחס לשימושים אחרים במגזר.
המגזר השקלי צמוד המדד - היקף הנכסים במגזר זה היווה בממוצע כ- 7% מכלל נכסי הבנק בשנת 2018, לעומת 11% אשתקד. הכנסות הריבית בבנק במגזר זה הסתכמו בסכום שלילי, נטו, בסך של כ- 2 מיליון ש"ח, לעומת הכנסה בסך של כ- 8 מיליון ש"ח שנרשמה אשתקד. הקיטון בהכנסות הריבית במגזר זה (למרות העליה שנרשמה בפער הריבית) מוסבר הן בירידה בסך של כ- 9 מיליון ש"ח במרכיב ההכנסות מהפרשי הצמדה (הנזקפות לסעיף "הכנסות ריבית נטו"), והן בירידה בסך של כ- 0.8 מיליארד ש"ח ביתרה הממוצעת של הנכסים המאזניים נטו.
מגזר זה מרכז בעיקרו את פעילות הבנק בתחום גיוס הפקדונות מהציבור לטווח בינוני וארוך, בצד המקורות ואת נכסי הכיסוי להתחייבויות אלה, בצד השימושים. בשנת 2018 הסתכם מרכיב האשראי לציבור, מכלל נכסי הבנק המניבים במגזר זה (לא כולל מכשירים פיננסיים נגזרים), בשיעור של כ- 76%, לעומת 53% אשתקד.
פער הריבית במגזר הסתכם בשנת 2018 בשיעור של 0.63%, לעומת פער ריבית בשיעור של 0.09% בלבד, שנרשם אשתקד. העליה בפער הריבית מוסברת הן בגידול בשיעור של 0.75 נקודות האחוז בתשואת תיק ניירות הערך והן בעליה במשקל האשראי לציבור, כאמור, המתאפיין בתשואה גבוהה יותר ביחס לשימושים אחרים במגזר.
מגזר המט"ח וצמוד המט"ח - היקף הנכסים במגזר זה היווה בממוצע כ- 6% מכלל נכסי הבנק בשנת 2018, בדומה לשיעור שנרשם אשתקד. תרומתו להכנסות מריבית בבנק הסתכמה ב- 18 מיליון ש"ח, לעומת 31 מיליון ש"ח אשתקד, המהווים כ- 1.7%, מכלל הכנסות הריבית בבנק.

הירידה בהכנסות הריבית, נטו, במגזר זה, נובעת מקיטון בשיעור של 0.66 נקודות האחוז בפער הריבית - משיעור של 1.79% אשתקד, לשיעור של 1.13% בשנת 2018, שקוזזה בעליה בהיקף הפעילות במגזר זה.

הירידה בפער הריבית מוסברת בקיטון במשקל האשראי לציבור המתאפיין בתשואה גבוהה יותר ביחס לשימושים אחרים במגזר, ובעליה בשיעורי הריבית ששולמו על פקדונות הציבור.

פער הריבית הכולל בשנת 2018, המוגדר כיחס שבין הכנסות הריבית (לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי), לבין היתרה הממוצעת של הנכסים הכספיים - הסתכם בשנת 2018 בשיעור של 3.03%, לעומת 3.10% אשתקד.

למידע נוסף באשר להתפתחות והתפלגות הכנסות הריבית ומרווחי הריבית בחתך מוצרים בנקאיים ובחתך מגזרי הצמדה - ראה "דוח שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים" (נספח מס' 1 בדוח על ה"ממשל התאגידי").

להלן נתונים לגבי התפתחות הכנסות הריבית בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני ש"ח):

מגזר פעילות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	השינוי (%)
משקי בית	**350**	321	9.0
עסקים קטנים וזעירים	**602**	566	6.4
עסקים בינוניים	**104**	89	16.9
עסקים גדולים	**36**	40	(10.0)
בנקאות פרטית	**4**	3	33.3
גופים מוסדיים	**4**	6	(33.3)
ניהול פיננסי	**(20)**	(6)	233
סך הכל הכנסות ריבית	**1,080**	1,019	6.0

הכנסות המימון שאינן מריבית, נטו הסתכמו בשנת 2018 בסך של 49 מיליון ש"ח, לעומת 10 מיליון ש"ח אשתקד.

העליה שנרשמה בהכנסות המימון שאינן מריבית מוסברת, בין היתר, על ידי הגורמים הבאים:

- עליה בסך של 11 מיליון ש"ח בהפרשי הצמדה על נגזרים.
- עליה בסך של כ- 10 מיליון ש"ח ברווחים מהפרשי שער.
- עליה בסך של 13 מיליון ש"ח בהכנסות מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים הנובעות מחוסר הקבלה בין עקרונות הרישום החשבונאי של "נכסי הבסיס" בגין עסקאות במכשירים נגזרים (הנמדדים על "בסיס צבירה"), לבין השיטה לחישוב שווים של המכשירים הנגזרים ששימשו לכיסוי נכסי הבסיס (הנמדדים על "בסיס השווי ההוגן"), ומהוות "הפרשי עיתוי" שייזקפו בדוחות הרווח והפסד של הבנק בשנים הבאות.
- ירידה בסך של כ- 1 מיליון ש"ח, נטו, ברווחים ממימוש ניירות ערך, הנובעת בין היתר מהפרשה לירידת ערך בעלת אופי שונה מזמני בסך 3 מיליון ש"ח שנרשמה בשנת 2018, בגין תיק ניירות הערך הזמינים למכירה.

להלן נתונים לגבי המרכיבים העיקריים של סעיף "הכנסות המימון שאינן מריבית", בהשוואה לאשתקד:

הרכב הסעיף	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	השינוי אחוזים
הפרשי שער - ממכשירים נגזרים	**27**	(47)	-
- אחרים	**(20)**	44	-
סך הכל הפרשי שער	**7**	(3)	-
הכנסות נטו, מפעילות במכשירים נגזרים [1],[2]	**30**	-	-
רווחים ממימוש ניירות ערך, נטו [3]	**12**	13	(7.7)
סך הכל	**49**	10	390.0

1. לא כולל הפרשי שער.
2. מזה הכנסות בגין התאמות ל"שווי ההוגן" של מכשירים נגזרים שהסתכמו בשנת 2018 בסך של 11 מיליון ש"ח (2017 - הוצאה בסך 2 מיליון ש"ח).
3. היתרה כוללת הפרשה לירידת ערכן של ניירות ערך זמינות בשנת 2018 בסך של 3 מיליון ש"ח (2017 - 2 מיליון ש"ח) .

ההוצאות בגין הפסדי אשראי, נטו הסתכמו בשנת 2018 בסך של 96 מיליון ש"ח, לעומת 119 מיליון ש"ח אשתקד. בשנת 2018 היוותה ההוצאה בגין הפסדי אשראי 8.9% מהכנסות הריבית נטו, לעומת 11.7% מהכנסות אלה בשנה הקודמת, ושיעורה ביחס ליתרת האשראי לציבור, נטו (מאזני) הסתכם בשיעור של 0.37%, לעומת 0.50% אשתקד.

להלן נתונים לגבי התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2018, לעומת השנה הקודמת:

הרכב ההוצאה (הכנסה)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי:		
- על בסיס פרטני	**(1)**	12
- על בסיס קבוצתי*	**97**	107
סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי	**96**	119

* לרבות מחיקות חשבונאיות בסך של 109 מיליון ש"ח בגין חובות נחותים שההוצאה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי, בניכוי גביית חובות שנמחקו בעבר, בסך של 30 מיליון ש"ח (2017 – 95 מיליון ש"ח, ו- 27 מיליון ש"ח, בהתאמה).

הירידה בהוצאות להפסדי אשראי בשנת 2018, מוסברת הן בקיטון בסך של 10 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, והן בקיטון בסך 13 מיליון ש"ח בהוצאות להפסדי אשראי הנמדדות על בסיס פרטני.
הירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי נובעת בעיקר מירידה בהפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין "חובות תקינים".

הירידה בהוצאות להפסדי אשראי הנמדדות על בסיס פרטני נובעת מהפרשות להפסדי אשראי שנרשמו אשתקד בגין מספר לקוחות מצומצם.
להלן נתונים לגבי התפתחות ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי - בחתך מגזרי פעילות:

מגזר פעילות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
משקי בית	**31**	17	82.4
עסקים קטנים וזעירים	**82**	86	(4.7)
עסקים בינוניים	**(15)**	13	(215.4)
עסקים גדולים	**(2)**	3	(166.7)
סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי	**96**	119	(19.3)

הקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי במגזר "עסקים גדולים" ובמגזר "עסקים בינוניים" בשנת 2018, מוסבר בעיקר על ידי הגורמים הבאים:

- קיטון בהפרשות להפסדי אשראי הנמדדות על בסיס קבוצתי, הנגזר מעליה מתונה בהיקפי האשראי של הלקוחות המשויכים למגזרים אלה, לעומת שיעורי הגידול שנרשמו אשתקד.
- ירידה בהוצאות להפסדי אשראי בגין חובות פגומים שנרשמו אשתקד.

הגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי במגזר "משקי בית" בשנת 2018, מוסבר בעיקר בגידול במחיקות של חובות נחותים.
היתרה המצטברת של ההפרשה להפסדי אשראי המחושבת "על בסיס קבוצתי" הסתכמה ליום 31.12.2018 ב- 345 מיליון ש"ח, והיא מהווה כ- 1.11% מסיכון האשראי הכולל לציבור באותו מועד (31.12.2017 – 327 מיליון ש"ח, ו- 1.11% בהתאמה).

היתרה המצטברת של ההפרשה להפסדי אשראי הסתכמה ב- 391 מיליון ש"ח, והיא מהווה כ- 1.26% מסיכון האשראי הכולל לציבור (31.12.2017 - 377 מיליון ש"ח, ו- 1.28%, בהתאמה).
למידע נוסף לגבי התפתחות החובות הבעייתיים בבנק ליום 31.12.2018 וסיווגם, ולגבי מדדי איכות תיק האשראי של הבנק - ראה פרק 12ב' להלן.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בשנת 2018 ב- 325 מיליון ש"ח, לעומת 316 מיליון ש"ח בשנה הקודמת - עליה בשיעור של 2.8%. העליה בהכנסות מעמלות נובעת בעיקר מגידול בסך של 3 מיליון ש"ח בהכנסות מפעילות בכרטיסי אשראי ועליה בסך של 4 מיליון ש"ח בהכנסות מדמי ניהול חשבון.

להלן נתונים לגבי התפתחות ההכנסות מעמלות בשנת 2018, לעומת השנה הקודמת:

סוג העמלה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
ניהול חשבון	**153**	149	2.7
כרטיסי אשראי	**41**	38	7.9
פעילות בניירות ערך	**18**	18	-
טיפול באשראי	**20**	19	5.3
הפרשי המרה	**31**	30	3.3
עמלות מעסקי מימון	**33**	32	3.1
עמלות אחרות	**29**	30	(3.3)
סך כל העמלות	**325**	316	2.8

ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2018 ב- סכום זניח, לעומת 5 מיליון ש"ח אשתקד. ההכנסות בשנת 2017 נבעו מרווחים ממכירת מבנים ששימשו את הבנק בעבר.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2018 ב- 991 מיליון ש"ח, לעומת 889 מיליון ש"ח אשתקד - עליה בשיעור של 11.5%. העליה בהוצאות התפעוליות נובעת, בעיקר, מגידול בשיעור של 15.4% בסעיף "משכורות והוצאות נלוות", המוסבר כדלקמן:

- תשלום מענק חד פעמי לעובדים בשיעור 2.5 משכורות לעובד, במסגרת חתימה על הסכם שכר חדש, (ראה ביאור 21א'(5) בדוחות הכספיים), ומענק מיוחד במלאת 100 שנה לפעילות הבנקאית של הבנק, בסך 6,000 ש"ח לעובד.
- העלאות שכר שוטפות הנגזרות ממנגנון העלאת השכר שנקבע בהסכם השכר הקודם שהסתיים ביום 31.12.2018 (למידע נוסף באשר למנגנון העלאת השכר שנקבע בהסכם השכר החדש - ראה ביאור 21א'(5) בדוחות הכספיים.

יחס היעילות של הבנק הסתכם בשנת 2018 בשיעור של 68.2%, לעומת 65.9% אשתקד (יחס היעילות בנטרול השפעת ההוצאות בגין מענקי השכר החריגים, כמפורט לעיל, הסתכם בשנת 2018 בשיעור של 63.5%).

ההפרשה למיסים על הרווח לפני מיסים, הסתכמה בשנת 2018 ב- 131 מיליון ש"ח, לעומת 124 מיליון ש"ח אשתקד. שיעור ההפרשה למיסים ביחס לרווח מפעולות רגילות בתקופת הדוח, הסתכם ב- 35.7%, לעומת 36.3% אשתקד. הירידה בשיעור ההפרשות למיסים מוסברת בעיקר בירידה בשיעור של 0.9 נקודות האחוז בשיעור המס הסטטוטורי.

למידע נוסף באשר להתפתחות ההכנסות וההוצאות הרבעוניות של הבנק ראה נספח 2 בדוח על הממשל התאגידי.

ג. מידע לגבי השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

1. כללי

מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכת המחשב של החברה האם המפתחת, מתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המחשב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם מעוגנים בהסכמים רב שנתיים על בסיס כלכלי.

הסכמים אלו מפרטים את: היקף, איכות, וזמינות שירותי המחשב המסופקים לבנק ומבטיחים את רציפותם, הן בתנאי ההתקשרות הנוכחית והן בתקופת המעבר - אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת (לפרטים נוספים באשר למתווה המסדיר את עלויות שירותי המחשב שמקבל הבנק מהחברה האם - ראה ביאור 24ב'(8) בדוחות הכספיים, ופרק מס' 9א' בדוח על "הממשל התאגידי").

פעילות הבנק בתחום מערכות המידע המרכזיות, המשותפות לבנק ולחברה האם, כללה בשנת 2018 מספר נושאים מרכזיים, ובכללם: השקת מהדורות תוכנה המשפרות ומעדכנות את מערכת המחשב המרכזית, שיפורים בשירותי בנקאות ישירים ללקוחות עסקיים וללקוחות הפועלים בשוק ההון, ומערכות המשפרות את בקרת האשראי.

בנוסף למערכת המידע המרכזית, כאמור - נמצאות בשימוש הבנק מערכות מיחשוב מקומיות הכוללות מערכות תפעול, מידע וניהול, כגון: מערכת לניהול חדר עסקאות מטבע חוץ, מערכת לניהול ומדידת סיכוני שוק, מערכת לניהול תקציבים, מערכת למדידת תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות, מערכת למדידת רווחיות סניפים וניהול יעדים, מערכת לניהול משאבי אנוש ועוד.

2. מדיניות חשבונאית

תשלומי הבנק בגין מערך טכנולוגיית המידע מסווגים על ידי הבנק לדוח הרווח והפסד, או לרכוש הקבוע, כדלקמן:

- סכומים שנזקפו לדוח הרווח והפסד: כוללים תשלומים לספקים חיצוניים בגין תחזוקת מערכות המידע, תשלומים בגין הרשאות לשימוש בתוכנה וחומרה, והתשלומים השוטפים לחברה האם מכח הסכם המיחשוב הרב שנתי שנחתם בין הצדדים (למעט החלק היחסי בגין מרכיב: "עלויות עצמיות לפיתוח תוכנה", שנזקפו על ידי חברת האם לרכוש הקבוע).
- סכומים שנזקפו לרכוש הקבוע: כוללים - רכישות חומרה ותוכנה (הן בגין מערכות מיחשוב מקומיות, והן במסגרת רכישות משותפות לבנק ולחברה האם), וחלק יחסי מהתשלומים עבור שירותי מיחשוב ששולמו לחברה האם בגין מרכיב "עלויות עצמיות לפיתוח תוכנה", ונזקפו על ידי החברה האם לרכוש הקבוע.

3. היבטים כמותיים

- הוצאות ששימשו לתחזוקה של מערך טכנולוגיית המידע שלא הוונו לנכסים:

סוג ההוצאה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 תוכנה מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 חומרה מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 אחר מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 סך הכל מיליוני ש"ח
שכר עבודה ונלוות	-	-	-	-
פחת	25	5	-	30
תשלומים עבור רישיונות שימוש	4	-	-	4
תשלומים לחברה האם	-	-	46	46
אחר	4	-	6	10
סך הכל	33	5	52	90

סוג ההוצאה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 תוכנה מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 חומרה מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 אחר מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 סך הכל מיליוני ש"ח
שכר עבודה ונלוות	-	-	-	-
פחת	28	6	-	34
תשלומים עבור רישיונות שימוש	3	-	-	3
תשלומים לחברה האם	-	-	42	42
אחר	3	-	5	8
סך הכל	34	6	47	87

- נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע

	ליום 31 בדצמבר 2018 תוכנה רכישות מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2018 תוכנה היוון עלויות מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2018 חומרה מערכות מחשב מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2018 סך הכל מיליוני ש"ח
עלות				
יתרה לתחילת השנה	225	260	93	578
תוספות	2	29	4	35
גריעות	-	-	-	-
יתרה לסוף שנה	227	289	97	613
פחת שנצבר				
יתרה לתחילת השנה	193	215	81	489
פחת השנה	6	19	5	30
גריעות	-	-	-	-
יתרה לסוף השנה	199	234	86	519
עלות מופחתת	28	55	11	94

- **נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע** (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2017 תוכנה רכישות מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2017 תוכנה היוון עלויות מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2017 חומרה מערכות מחשב מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2017 סך הכל מיליוני ש"ח
עלות				
יתרה לתחילת השנה	217	238	91	546
תוספות	8	22	2	32
גריעות	-	-	-	-
יתרה לסוף שנה	225	260	93	578
פחת שנצבר				
יתרה לתחילת השנה	187	193	75	455
פחת השנה	6	22	6	34
גריעות	-	-	-	-
יתרה לסוף השנה	193	215	81	489
עלות מופחתת	32	45	12	89

ד. התפתחויות ברווח כולל אחר

להלן מידע באשר להתפתחות הרווח הכולל האחר:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	השינוי מיליוני ש"ח
• **התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה**			
- רווחים (הפסדים), נטו , שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	**(58)**	39	(97)
- רווחים שסווגו מחדש לרווח והפסד	**(10)**	(16)	6
סך הכל התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה	**(68)**	23	(91)
• **הטבות לעובדים**			-
- רווח (הפסד) אקטוארי לתקופה	**77**	(19)	96
- הפסד שסווג מחדש לדוח הרווח והפסד	**8**	10	(2)
סך הכל התאמה בגין הטבות לעובדים	**85**	(9)	94
סך הכל לפני מס	**17**	14	3
השפעת המס	**(6)**	(5)	(1)
סך הכל שינויים ברווח כולל אחר	**11**	9	2

הירידה בהפסד הכולל האחר בשנת 2018, לעומת הנתון שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד הסתכמה בסך של 2 מיליון ש"ח ומוסברת בעיקר בירידה בסך של 94 מיליון ש"ח בהפסדים האקטואריים בגין הטבות לעובדים, הנובעת הן מעליה בשיעור של 0.74 נקודות אחוז שנרשמה בתקופת הדוח בריבית ההיוון המשמשת לחישוב שוויין ההוגן של התחייבויות הבנק בגין זכויות עובדים (לעומת ירידה בשיעור של 0.53 נקודות האחוז שנרשמה בנתון זה אשתקד), והן ברישום רווחים אקטואריים בסך של 24 מיליון ש"ח בגין שינויים בהנחות האקטואריות הנובעות מעדכון הסכם השכר בתקופת הדו"ח (ראה פרק 19ג' להלן).

השפעת מרכיב זה קוזזה בירידה בסך של 91 מיליון ש"ח במרכיב ההתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך בתיק ה"זמין למכירה".

8. התפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

א. התפתחויות בנכסים ובהתחייבויות

להלן מידע באשר להתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים (במיליוני ש"ח):

סעיף מאזני	31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2017	שיעור השינוי (%)
סך כל המאזן	**36,219**	34,137	6.1
מזומנים ופקדונות בבנקים	**3,102**	4,339	(28.5)
ניירות ערך	**6,599**	5,076	30.0
אשראי לציבור, נטו	**25,675**	23,939	7.3
פקדונות הציבור	**30,551**	28,836	5.9
אגרות חוב	**257**	257	-
כתבי התחייבות נדחים	**685**	769	(10.9)
הון עצמי	**2,723**	2,473	10.1

מזומנים ופקדונות בבנקים

מגזר הצמדה	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי %
שקל לא צמוד	**2,636**	3,777	(30.2)
שקל צמוד מדד	**68**	236	(71.2)
מטבע חוץ	**398**	326	22.1
סך הכל	**3,102**	4,339	(28.5)

היתרות במגזר הלא צמוד כוללות בעיקר הפקדות בבנק ישראל לצרכי עמידה בהוראות הנזילות והפקדת עודפי מקורות במכרזי בנק ישראל. היתרה במגזר הצמוד למדד כוללת בחלקה הפקדות בתאגידים בנקאיים לזמן ארוך כביטוי לכתבי התחייבות נדחים שגויסו על ידי הבנק.

היתרה במגזר המט"ח כוללת בעיקר הפקדות בבנק ישראל ובבנקים בחו"ל.

הירידה שנרשמה ביתרות המזומנים והפקדונות בבנקים במגזר הלא צמוד, נובעת מהסטת שימושים מסעיף זה לסעיף "ניירות ערך".

העליה שנרשמה בפקדונות במטבע חוץ מוסברת בהסטת שימושים במכשירים נגזרים לפקדונות בבנק ישראל, ומהחלשות בשער החליפין של השקל לעומת המטבעות הזרים.

הירידה שנרשמה ביתרות המזומנים והפקדונות בבנקים במגזר הצמוד למדד, מוסברת בירידה שחלה בהיקף הפעילות במגזר זה.

ניירות ערך

התפלגות תיק ניירות ערך	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	השינוי מיליוני ש"ח
אגרות חוב מוחזקות לפדיון	**440**	274	166
ניירות ערך זמינים למכירה	**5,778**	4,800	978
ניירות ערך למסחר	**381**	2	379
סך הכל	**6,599**	5,076	1,523

תיק אגרות החוב המוחזקות לפדיון - מוצג לפי העלות המופחתת.

תיק ניירות הערך הזמין למכירה - מוצג לפי השווי ההוגן. ליום 31.12.2018, היה השווי ההוגן של תיק ניירות הערך הזמינים למכירה נמוך מעלותו המופחתת בסך של כ- 39 מיליון ש"ח, נטו (ליום 31.12.2017, השווי ההוגן של תיק ניירות הערך הזמינים למכירה עלה על עלותו המופחתת בסך של כ- 29 מיליון ש"ח).

סכום זה, בניכוי השפעת המס, הקטין את ההון העצמי של הבנק למועד הדוח בסך של כ- 26 מיליון ש"ח.

תיק זה, בו כלולים מרבית ניירות הערך של הבנק, כולל את השקעת הבנק כנגד פקדונות הציבור וההון הפעיל.

ניירות הערך שהושאלו על ידי הבנק לתאגידים בנקאיים מוצגים בדוחות הכספיים בסעיף "מזומנים ופקדונות בבנקים", ויתרתם ליום 31 בדצמבר 2018, מסתכמת בסך של 21 מיליון ש"ח (ליום 31.12.2017 הוצגו ניירות הערך שהושאלו לציבור ולתאגידים בנקאיים, כדלקמן: 20 מיליון ש"ח בסעיף "אשראי לציבור", ו- 163 מיליון ש"ח בסעיף "מזומנים ופקדונות בבנקים").

העליה ביתרת ניירות הערך בתיק הזמין למכירה, מוסברת, בין היתר, בהסטת שימושים לסעיף זה, מסעיף "מזומנים ופקדונות בבנקים".

תיק ניירות הערך למסחר - מרבית הפעילות בגין מרכיב השקעה זה התמקדה במסחר באגרות חוב ממשלתיות, תוך ניצול שינויים ברמות המחירים ששררו בשווקים אלה.
היתרה הממוצעת של התיק למסחר בשנת 2018 הסתכמה בכ- 100 מיליון ש"ח (2017 - 13 מיליון ש"ח) ומהווה כ- 11% מהמסגרת שאושרה על ידי הדירקטוריון.
להלן נתונים לגבי התפלגות השקעות הבנק באגרות חוב הכלולות בתיק "הזמין למכירה", בחתך ענפי משק ודירוג אשראי, והרווחים (הפסדים) הצבורים בגינם:

ענף פעילות	דירוג האג"ח[2]	ליום 31.12.2018 עלות מותאמת מיליוני ש"ח	ליום 31.12.2018 שווי הוגן מיליוני ש"ח	ליום 31.12.2018 רווחים שנצברו מיליוני ש"ח	ליום 31.12.2018 הפסדים שטרם מומשו מיליוני ש"ח
א. אגרות חוב לא ממשלתיות					
(1) אגרות חוב סחירות					
- חשמל ומים		-	-	-	-
- בתי מלון ושירותי הארחה	+A	3	3	-	-
סך הכל אגרות חוב סחירות		3	3	-	-
(2) אגרות חוב שאינן סחירות					
- חשמל ומים	AAA	16	16	-	-
- תחבורה ואחסנה	-	7	7	-	-
- תקשורת ושירותי מחשב	AA	-	-	-	-
סך הכל אגרות חוב שאינן סחירות		23	23	-	-
סך הכל אגרות חוב לא ממשלתיות		26	26	-	-
ב. אגרות חוב ממשלתיות[1]		5,782	5,741	7	48
סך הכל אגרות חוב בתיק הזמין למכירה		5,808	5,767	7	48

1. היתרה כוללת בעיקר אגרות חוב של ממשלת ישראל.
2. אגרות החוב דורגו בעיקר על ידי חברות דירוג ישראליות.

התפלגות ההשקעות באגרות החוב בתיק ניירות הערך הזמין למכירה (המשך):

ענף פעילות	דירוג האג"ח[2]	ליום 31.12.2017 עלות מותאמת מיליוני ש"ח	ליום 31.12.2017 שווי הוגן מיליוני ש"ח	ליום 31.12.2017 רווחים שנצברו מיליוני ש"ח	ליום 31.12.2017 הפסדים שטרם מומשו מיליוני ש"ח
א. אגרות חוב לא ממשלתיות					
(1) אגרות חוב סחירות					
- חשמל ומים	AAA	4	4	-	-
- בתי מלון ושירותי הארחה		-	-	-	-
סך הכל אגרות חוב סחירות		4	4	-	-
(2) אגרות חוב שאינן סחירות					
- חשמל ומים	AAA עד AA	33	33	-	-
- תחבורה ואחסנה	-	7	14	7	-
- תקשורת ושירותי מחשב	AA	1	1	-	-
- בתי מלון ושרותי הארחה	A+	3	3	-	-
סך הכל אגרות חוב שאינן סחירות		44	51	7	-
סך הכל אגרות חוב לא ממשלתיות		48	55	7	-
ב. אגרות חוב ממשלתיות[1]		4,713	4,733	24	4
סך הכל אגרות חוב בתיק הזמין למכירה		4,761	4,788	31	4

1. היתרה כוללת בעיקר אגרות חוב של ממשלת ישראל.
2. אגרות החוב דורגו בעיקר על ידי חברות דירוג ישראליות.

על פי הוראות בנק ישראל וכללי חשבונאות מקובלים יש לזקוף ל"קרן הון" הפסדים שטרם מומשו, כאמור לעיל - רק אם הפסדים אלו הינם בעלי אופי "זמני". הפסדים בעלי אופי ש"אינו זמני" - ייזקפו לדוח רווח והפסד.

לצורך החלטה לגבי אופי ההפסדים שנצברו בגין אגרות החוב, כאמור - מתבססת הנהלת הבנק על המבחנים הבאים:

- דירוג אגרות החוב לרבות שינויים שחלו בדירוג זה.
- שיעור ירידת ערך אגרות החוב ביחס לעלותן (גם בהתחשב בהתפתחויות שחלו לאחר תאריך המאזן).
- משך הזמן בו היה שווי אגרות החוב נמוך מעלותן.
- התשואה לפדיון של אגרת החוב ביחס לטווח הפדיון ולתשואות המקובלות בענף.
- התנודתיות בשווי ההוגן של אגרות החוב.
- מצבו הכלכלי של מנפיק אגרת החוב ויכולתו לעמוד בהתחייבויותיו.
- כוונת ויכולת הבנק להחזיק באגרות החוב הנ"ל עד למועד פדיונן.
- סיווג אגרת החוב (או אי סווגה), כ"חוב בעייתי".
- ארועי כשל תשלום שנרשמו בגין אגרות החוב.

אגרות החוב הנ"ל נרכשו על ידי הבנק במטרה להחזיק בהן עד לפדיון, או עד למועד בו עליית שוויין ההוגן תאפשר לבנק לממשן ברווח. בכוונתו וביכולתו של הבנק להחזיק באגרות החוב הנ"ל בתקופה הנדרשת להשגת מטרות אלו.

לאור מגמת העליה בתשואות שנרשמה בשוק אגרות החוב בשנת 2018, נרשמה בתקופת הדוח עליה בהפסדים שטרם מומשו הכלולים בתיק אגרות החוב הזמין למכירה. יתרת ההפסדים כאמור, הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2018, בסך של 48 מיליון ש"ח, ומהווה כ- 0.8% מיתרת התיק (31.12.2017 - 4 מיליון ש"ח ו- 0.1%, בהתאמה).

להערכת ההנהלה, הפסדים אלו משקפים בעיקר שינויים כלליים במגמות הריבית בשוק אגרות החוב. לפיכך, סבורה הנהלת הבנק כי ההפסדים הנ"ל הינם בעלי אופי "זמני".

סיווגם של הפסדים הגלומים בתיק אגרות החוב הזמין למכירה (בשיעור העולה על 20% מעלותן המותאמת של אגרות חוב אלה), נבחן על ידי הבנק בתדירות רבעונית. במסגרת תהליך זה, נסקר מצבם העסקי של המנפיקים הרלוונטיים (המבוסס על מידע כספי גלוי), לרבות יכולתם לעמוד בהתחייבויותיהם.

בהתבסס על בדיקות אלו, נרשמה בשנת 2018, הפרשה לירידת ערכן של אגרות חוב זמינות למכירה בסך של כ- 1 מיליון ש"ח והפרשות לירידת ערכן של ניירות ערך אחרים הכלולים בתיק ניירות הערך הזמינים למכירה בסך של 2 מיליון ש"ח (בשנת 2017 לא נרשמה הפרשה לירידת ערך בגין אגרות חוב הכלולות בתיק זה).

לפרטים נוספים באשר להתפלגות ההפסדים שנצברו בתיק אגרות החוב הזמין למכירה וטרם מומשו - בחתך "תקופת צבירת ההפסדים" - ראה ביאור 12 בדוחות הכספיים.

אשראי לציבור

מגזר הצמדה	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי %
שקל לא צמוד	**23,337**	21,703	7.5
שקל צמוד מדד	**1,793**	1,703	5.3
מטבע חוץ (כולל צמוד מט"ח)	**545**	533	2.3
סך הכל	**25,675**	23,939	7.3

יתרת האשראי לציבור עלתה בשנת 2018 בשיעור של 7.3% (2017 - 8.8%). עיקר הגידול נרשם במגזר השקלי הלא צמוד, ומוסבר בהתרחבות הפעילות במגזר הקמעונאי בשנת 2018, התואמת את יעדי הבנק בתחום זה.

להלן טבלה המפרטת את התפלגות סיכון האשראי הכולל[1] לציבור בחתך ענפי משק:

ענף משק	31 בדצמבר 2018 סיכון אשראי כולל[1] מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 חובות בעייתיים מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 הפרשה להפסדי אשראי מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 סיכון אשראי כולל[1] מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 חובות בעייתיים מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 הפרשה להפסדי אשראי מיליוני ש"ח
אנשים פרטיים[2]	**10,844**	**145**	**89**	9,781	133	81
בינוי ונדל"ן	**6,038**	**143**	**61**	6,068	117	56
מסחר	**4,978**	**97**	**90**	4,987	144	96
תעשיה	**2,838**	**61**	**47**	2,718	69	46
שירותים עסקיים אחרים	**1,701**	**38**	**28**	1,608	35	26
תחבורה ואחסנה	**1,423**	**31**	**37**	1,311	33	37
שירותים ציבוריים וקהילתיים	**1,373**	**11**	**7**	1,258	12	6
אחרים (פחות מ- 5%)	**1,759**	**28**	**32**	1,617	26	29
סך הכל	**30,954**	**554**	**391**	29,348	569	377

1. סיכון אשראי - לרבות סיכון אשראי חוץ מאזני.
2. הגידול באשראי בענף "אנשים פרטיים" בסך 1,063 מיליון ש"ח, נגזר מיישום התוכנית האסטרטגית של הבנק במסגרתה מתמקד הבנק בפיתוח פעילות האשראי במגזר הקמעונאי, לרבות בענף "אנשים פרטיים".

להלן נתונים תמציתיים לגבי התפתחות החובות הבעייתיים[1] בבנק:

סיווג חוב	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי %
חובות פגומים	**253**	276	(8.3)
סיכון אשראי נחות	**78**	64	21.9
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת	**223**	229	(2.6)
סך הכל	**554**	569	(2.6)

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של החובות הבעייתיים בגין סיכון האשראי לציבור.

פקדונות הציבור

מגזר הצמדה	31 בדצמבר 2018 לפי דרישה מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 לזמן קצוב מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 סה"כ מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 לפי דרישה מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 לזמן קצוב מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 סה"כ מיליוני ש"ח	השינוי %
שקל לא צמוד	**8,455**	**16,501**	**24,956**	7,364	17,007	24,371	2.4
שקל צמוד מדד	**-**	**2,144**	**2,144**	-	2,225	2,225	(3.6)
מט"ח*	**1,228**	**2,223**	**3,451**	1,277	963	2,240	54.1
סך הכל	**9,683**	**20,868**	**30,551**	8,641	20,195	28,836	5.9

*לרבות פקדונות צמודים למטבע חוץ.

פקדונות הציבור במגזר הלא צמוד עלו בשיעור של 2.4%, מסך של 24,371 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2017, לסך של 24,956 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018. העליה בהיקף הפקדונות נובעת מגידול בפעילות הבנקאית הקמעונאית של הבנק המתבצעת ברובה במגזר הצמדה זה.

פקדונות הציבור הצמודים למדד (המהווים ברובם מקור למתן אשראי, בעיקר בתחום ההלוואות לדיור ועבור החטיבה לבנקאות מסחרית), ירדו בשנת 2018 בשיעור של 3.6%. הירידה בהיקף הפקדונות במגזר זה, מוסברת בין היתר, בסביבת האינפלציה הנמוכה ששוררת במשק המקומי בשנים האחרונות, וגרמה לשינוי בטעמי החיסכון של הציבור ולהסטת נכסים פיננסיים למגזר הלא צמוד.

פקדונות הציבור במטבע חוץ עלו בשנת 2018 בשיעור של 54.1% והסתכמו ב- 3,451 מיליוני ש"ח. העליה בהיקף הפקדונות מוסברת, בין היתר, בהתחזקות שנרשמה בשערי החליפין של מרבית המטבעות הזרים, לעומת השקל בשנת 2018.

להלן נתונים לגבי הרכב והתפתחות תיק ניירות הערך המוחזק על ידי הציבור:

אפיק השקעה	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי %
קרנות נאמנות	**4,044**	4,000	1.1
אגרות חוב	**3,342**	3,912	(14.6)
מניות	**2,608**	2,488	4.8
סך הכל	**9,994**	10,400	(3.9)

אגרות חוב

להלן נתונים לגבי הרכב והתפתחות יתרת אגרות החוב שהונפקו על ידי הבנק:

	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי %
אגרות חוב שאינן צמודות	**257**	257	-

אגרות החוב הונפקו על ידי הבנק (באמצעות חברה ייעודית מוחזקת - מרכנתיל הנפקות בע"מ), בשנת 2016. אגרות החוב אינן צמודות, נושאות ריבית בשיעור של 2.07% ועומדות לפרעון בתום שש שנים ממועד הנפקתן.

כתבי התחייבות נדחים

ההרכב	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי %
כתב התחייבות הכולל מנגנון לספיגת הפסדים[1]	**100**	100	-
כתבי התחייבות אחרים[2]	**585**	669	(12.6)
סך הכל	**685**	769	(10.9)

1. ביום 27 בדצמבר 2017 הנפיק הבנק לחברה האם כתב התחייבות נדחה (בלתי סחיר) בסך של 100 מיליון ש"ח הכולל מנגנונים לספיגת הפסדים, כדלקמן:

- כתב ההתחייבות יימחק בחלקו או במלואו בעת שיחס ההון העצמי של הבנק ברובד הראשון ירד מתחת לשיעור של 5% ("אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן"). הסכום שיימחק כאמור, יהיה בהיקף שיספיק לשיפור יחס ההון העצמי ברובד הראשון של הבנק, לשיעור של 5%.
- כתב ההתחייבות יימחק במלואו, ככל שיתרחש אחד מהאירועים הבאים, כמוקדם מביניהם ("אירוע מכונן לאי קיימות"):
  - המפקח על הבנקים הודיע לבנק שמחיקת כתב ההתחייבות הכרחית, מכיוון שבלעדיה הבנק יגיע ל"נקודת האי קיימות".
  - המפקח על הבנקים הודיע לבנק על החלטה לבצע הזרמת הון מהמגזר הציבורי, או תמיכה שוות ערך, שתמנע מהבנק להגיע ל"נקודת האי קיימות".

כתב התחייבות הנדחה אינו צמוד, נושא ריבית בשיעור שנתי של 2.5% ויעמוד לפרעון במלואו ביום 27 בדצמבר 2027.

בנוסף, עומדת לבנק הזכות לפרוע את כתבי ההתחייבות הנדחים בפדיון מוקדם בתום חמש שנים מיום הנפקתם, בכפוף לקבלת אישור מוקדם מהמפקח על הבנקים.
ככל שהבנק לא עשה שימוש בזכות זו, יתעדכן שיעור הריבית המשולמת בגין כתב ההתחייבות הנדחה, לאחר חמש שנים ממועד ההנפקה, בהתאם לשינויים שחלו בתשואות השוק לפדיון של אגרות החוב הממשלתיות לתקופה של חמש שנים.

2. כתבי ההתחייבות האחרים שהנפיק הבנק מדורגים על ידי חברת "מעלות S&P" (להלן: "חברת הדירוג") בדרגת "AA" (באופק דירוג יציב), הנמוך בדרגה אחת מהדירוג שנקבע ליתר ההתחייבויות של הבנק ("AA+"). דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים אושרר לאחרונה על ידי חברת הדירוג ביום 6.9.2018.
הפער בדירוג נגזר ממתודולוגיית הדירוג של חברת הדירוג העולמית "S&P" (חברת האם של "מעלות S&P "), לפיה - דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים יפחת בדרגה אחת, מתחת לדירוג המנפיק.

בהתאם למתודולוגיה שנקבעה על ידי חברת הדירוג הבינלאומית, כאמור, הוגדר הבנק (לצורך קביעת דירוג האשראי שלו על ידי חברת הדירוג), כ"חברת ליבה" בקבוצת "בנק דיסקונט". קביעה זו יוצרת זיקה חד - חד ערכית בין הדירוג שנקבע לחברת האם, לבין דירוג הבנק.

כתבי ההתחייבות הנדחים (המוכרים כ"הון ברובד השני") מהווים ליום 31.12.2018 כ- 13% בלבד מ"ההון העצמי ברובד הראשון" של הבנק כהגדרתו בהוראות בנק ישראל (31.12.2017 – 17%). שיעור זה נמוך מהשיעור המכסימלי (50%) המותר על פי הוראות אלו.

לפרטים נוספים בדבר הכללים להכרה בכתבי התחייבות נדחים - כ"הון ברובד השני", שנקבעו ב"כללי באזל", לרבות בתקופת המעבר שנקבעה ליישום כללים אלו - ראה סעיף ב' להלן.

שווי הוגן של מכשירים נגזרים

סוג המכשיר	נכסים אחרים 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	נכסים אחרים 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	התחייבויות אחרות 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	התחייבויות אחרות 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
חוזי ריבית:				
- שקל מדד	**9**	3	**1**	2
- אחר	**2**	-	**5**	11
חוזי מטבע חוץ	**46**	24	**77**	83
חוזים בגין מניות	**6**	4	**6**	4
חוזי סחורות ואחרים	**35**	1	**35**	1
סך הכל השווי ההוגן של מכשירים נגזרים	**98**	32	**124**	101
מזה - נכלל בסעיף "אשראי לציבור"	**-**	(1)	**-**	-
- נכלל בסעיף "נכסים אחרים"	**(2)**	(4)	**-**	-
סך הכל נכלל בסעיף "נגזרים"	**96**	27	**124**	101

השווי ההוגן של התחייבויות הבנק, נטו, בגין עסקאות במכשירים הנגזרים ליום 31.12.2018, הסתכם ב- 26 מיליון ש"ח, ומהווה ירידה בשיעור של כ- 62.3% לעומת יתרת ההתחייבויות, נטו, ביום 31.12.2017.

העליה בשווי ההוגן, נטו, של המכשירים הנגזרים נובעת משינויים במשתני השוק המשמשים לחישוב השווי ההוגן של מכשירים אלו, כגון: הפרשי הצמדה, הפרשי שער ושיעורי הריבית השוררים בשוק.

נכסים אחרים

ההרכב	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי %
מיסים שוטפים - עודף מקדמות	**24**	22	9.1
מיסים נדחים לקבל	**308**	312	(1.3)
נכסים אחרים[1]	**55**	65	(15.4)
סך הכל נכסים אחרים	**387**	399	(3.0)

התחייבויות אחרות

ההרכב	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי %
התחייבויות בגין זכויות עובדים:			
- עודף עתודה לפיצויי פרישה, נטו	**379**	419	(9.5)
- הטבות לאחר סיום העסקה	**46**	52	(11.5)
- התחייבויות בגין חופשה	**24**	25	(4.0)
- התחייבות בגין דמי מחלה שלא נוצלו	**7**	8	(12.5)
- הפרשות בגין שכר ונלוות	**67**	52	28.8
סך כל ההתחייבויות בגין זכויות עובדים	**523**	556	(5.9)
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	**680**	616	10.4
הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפים חוץ מאזניים	**18**	25	(28.0)
אחר[1]	**217**	164	32.3
סך הכל התחייבויות אחרות	**1,438**	1,361	5.7

1. העליה ביתרה מוסברת בגידול בהתחייבויות לגופים מוסדיים.

סעיפים חוץ מאזניים

להלן נתונים לגבי ההתפתחות בסעיפים החוץ מאזניים העיקריים:

ההרכב	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי %
אשראי תעודות	**59**	84	(29.8)
ערבויות להבטחת אשראי	**279**	299	(6.7)
ערבויות לרוכשי דירות[1]	**1,071**	1,379	(22.3)
ערבויות והתחייבויות אחרות	**1,047**	902	16.1

1. הירידה בסעיף "ערבויות לרוכשי דירות" - מוסברת בסיום פרוייקטים בתחום מימון הבניה למגורים.

ב. הון והלימות הון

(1) כללי

יחס הלימות ההון הוגדר כיחס שבין אמצעי ההון של הבנק (ברובד הראשון וברובד השני), לבין נכסי הסיכון של הבנק כהגדרתם בהוראות ניהול בנקאי תקין 211 - 201 שפורסמו על ידי בנק ישראל בשנת 2013 (להלן: "כללי באזל").

"כללי באזל" קובעים הגדרות שונות לגבי אמצעי ההון ונכסי הסיכון, לרבות:

- ההון ברובד הראשון הוגדר כ"הון החשבונאי", בניכוי התאמות פיקוחיות (כהגדרתן ב"כללי באזל"), ובכללן:
  - ניכוי מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על הרווחיות העתידית של התאגיד הבנקאי.
  - "עודף מיסים" - המוגדר כיתרת המיסים הנדחים לקבל, שנוצרו מהפרשי עיתוי, העולה על 10% מההון ב"רובד הראשון".
- ההון ברובד השני הוגדר כצירוף המרכיבים הבאים:
  - מכשירים פיקוחיים מסוימים שהונפקו לתקופה של חמש שנים לפחות הכוללים מנגנונים ל"ספיגת הפסדים", המאפשרים המרה אוטומטית של מכשירים אלו למניות (או מחיקת יתרתם), בתנאים מסוימים שהוגדרו ב"כללי באזל" (בכפוף להוראות מעבר - ראה הרחבה להלן).
  - הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, שאינן עולות על 1.25% מנכסי הסיכון המשוקללים בגין סיכון אשראי.

במטרה לאפשר לתאגידים הבנקאיים ליישם בהדרגה הנחיות אלו , נקבעו ב"כללי באזל" הוראות מעבר, הכוללות מנגנון לאימוץ הדרגתי של הקריטריונים להכרה בהון פיקוחי המיושם בשנים 2014 - 2021 (להלן: "תקופת המעבר"), לפיו - כתבי ההתחייבות שהונפקו על ידי התאגידים הבנקאיים עד ליום 31.12.2013, ואינם עומדים בקריטריונים להכרה כמרכיב הון ב"רובד השני" (מכיוון שאינם כוללים מנגנונים ל"ספיגת הפסדים"), יוכרו בחלקם כ"הון ברובד השני" בתקופת המעבר, בשיעורים הולכים ופוחתים, עד לביטולם המלא בתום "תקופת המעבר".

קביעת דרישות סף:

במסגרת ההנחיות שנכללו ב"כללי באזל" נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים יחסי הון מינימליים כדלקמן:

- יחס ההון העצמי ברובד הראשון - לא יפחת משיעור של 9% (לפרטים נוספים באשר להרחבת מגבלה זו - ראה להלן).

- יחס הלימות ההון הכולל - לא יפחת משיעור של 12.5% (לפרטים נוספים באשר להרחבת מגבלה זו - ראה להלן).

למידע נוסף באשר למגבלות על יחסי הלימות ההון המינימליים שנקבעו על ידי הדירקטוריון - ראה סעיף 3ג' להלן.

הגדלת דרישות ההון:

בעקבות ההתפתחויות שנרשמו בשנים האחרונות בשוק הדיור בישראל (ובכללן עליות משמעותיות שנרשמו במחירי הדיור ובהיקפי ההלוואות לדיור), שתרמו להגדלת הסיכונים הגלומים בתיקי האשראי של התאגידים הבנקאיים - פרסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329, במסגרתו נקבעה לכל אחד מהתאגידים הבנקאיים דרישת הון מינימלית נוספת, בשיעור המהווה 1% מהיקף תיק ההלוואות לדיור של כל אחד מהתאגידים הבנקאיים.

דרישת ההון העצמי המינימלית של הבנק הנגזרת מהנחיות אלה, הסתכמה ליום 31.12.2018 בשיעור של 9.20% (ודרישת ההון הכולל המינימלית - בשיעור של 12.70%).

(2) הון

הרכב ההון	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	השינוי מיליוני ש"ח
הון וקרנות הון	**203**	203	-
הפסד כולל אחר מצטבר	**(77)**	(88)	11
יתרת רווח	**2,597**	2,358	239
סך הכל הון וקרנות הון	**2,723**	2,473	250

הון הבנק ליום 31.12.2018 הסתכם ב- 2,723 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של כ- 10.1% בהשוואה ליתרתו ביום 31.12.2017. העליה בהון נובעת הן מהרווח השוטף של הבנק בתקופת הדוח, והן מעליה בסך של 11 מיליון ש"ח במרכיב "רווח כולל אחר" (בעיקר בשל עליה בסך של 56 מיליון ש"ח, נטו, במרכיב הרווחים האקטואריים בגין זכויות עובדים).

יחס ההון לסך המאזן ליום 31.12.2018 הסתכם בשיעור של כ- 7.5% (31.12.2017 - 7.2%).

(3) הלימות הון

(א) להלן נתונים לגבי התפתחות מרכיבי יחס הלימות ההון בבנק (במיליוני ש"ח):

	31.12.2018	31.12.2017
• **מרכיבי ההון המשמשים בחישוב יחס הלימות ההון**		
הון עצמי	**2,723**	2,473
פערים בין ההון העצמי להון ברובד הראשון והתאמות פיקוחיות	**6**	30
הון ברובד הראשון, לאחר ניכויים	**2,729**	2,503
הון ברובד השני, לאחר ניכויים	**629**	683
סך הכל הון כולל	**3,358**	3,186
• **יתרות משוקללות של נכסי סיכון**		
סיכון אשראי	**21,678**	20,773
סיכון שוק	**61**	56
סיכון תפעולי	**2,215**	2,051
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	**23,954**	22,880

יחס ההון לרכיבי סיכון (באחוזים)	31.12.2018	31.12.2017
- יחס ההון העצמי ברובד הראשון לרכיבי סיכון	**11.39**	10.94
- יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**14.02**	13.92
- יחס ההון העצמי ברובד הראשון הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**9.20**[1]	9.18[1]
- יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**12.70**[1]	12.68[1]

1. יחסי הלימות ההון המינימליים שנקבעו לבנק בהתאם להוראות בנק ישראל מסתכמים בשיעור של 9.00% (עבור יחס ההון העצמי ברובד הראשון), ו- 12.50% (עבור יחס הלימות ההון הכולל).
עם זאת, בהתאם להנחיות שנכללו בתיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329, הועלו דרישות ההון המינימליות המתייחסות לבנק, בשיעור של 0.20% (31.12.2017 - 0.18%). לאור האמור לעיל, מסתכמות דרישת ההון המינימליות של הבנק ליום 31.12.2018, בשיעור של 9.20% (עבור יחס ההון העצמי המינימלי ברובד הראשון) ו- 12.70% (עבור יחס הלימות ההון הכולל) (31.12.2017 - 9.18% ו- 12.68%, בהתאמה).

(ב) יעדים

מדיניות הבנק באשר ליעדי הלימות ההון של הבנק, נגזרת מהתיאבון לסיכון של הבנק שאושר על ידי הדירקטוריון. במסגרת מדיניות זו הנחה הדירקטוריון את הבנק לשמר רמת הלימות הון העולה הן על הסף שהוגדר על ידי בנק ישראל, והן על השיעור הנגזר מתוצאות סקר "ICAAP".
שיעורי הלימות ההון של הבנק ליום 31.12.2018 עולים על אלו שנקבעו על ידי הדירקטוריון.
כאמור בסעיף (1) לעיל, מופחתים כתבי ההתחייבות שהונפקו על ידי הבנק בעבר (ונכללים כמרכיב הון פיקוחי ברובד השני), בהדרגה עד לשנת 2021. לפיכך, ובמטרה לתמוך ביעדי הצמיחה של הבנק הנפיק הבנק לחברה האם ביום 27 בדצמבר 2017 כתב התחייבות נדחה הכולל "מנגנונים לספיגת הפסדים" ("COCO"), בסך של 100 מיליון ש"ח (לפרטים נוספים ראה פרק 8א' לעיל). כתב ההתחייבות הנדחה הוכר על ידי בנק ישראל כהון פיקוחי ברובד השני.
ביום 13 בנובמבר 2018 נחתם הסכם בין הבנק לבין בנק דקסיה ישראל בע"מ (להלן: "בנק דקסיה") (ראה פרק 21א' להלן), במסגרתו עתיד הבנק למזג (בכפוף לקיום תנאים מתלים מסוימים), את מלוא נכסיו והתחייבויותיו של בנק דקסיה.
לאור ההשלכות האפשריות של יישום הסכם המיזוג (ככל שיצא לפועל) על יחסי הלימות ההון של הבנק, ובמטרה לתמוך ביעדי הלימות ההון והצמיחה של הבנק, אישר הדירקטוריון ביום 24 בפברואר 2019 מסגרת להנפקת כתבי התחייבות נדחים הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים ("COCO") בסך של 400 מיליון ש"ח.

ב. הון והלימות הון (המשך)

(ג) ניהול ההון ומגבלות

הבנק קבע מדיניות שמרנית לניהול יתרות ההון הפיקוחי, נכסי הסיכון, ויחסי הלימות ההון הנגזרים ממרכיבים אלו, שתאפשר לבנק לעמוד במגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל כמפורט בסעיף א׳ לעיל.
במטרה לתמוך במדיניות זו, קבע הדירקטוריון מגבלות באשר ליחסי ההון המינימליים בבנק, כדלקמן:

- יחס ההון העצמי של הבנק ברובד הראשון, לא יפחת משיעור של 9.5%.
- יחס הלימות ההון הכולל של הבנק, לא יפחת משיעור של 13.0%.

בנוסף, נקבעו על ידי הבנק ספי התרעה גבוהים יותר, המיועדים לתמוך במגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל והדירקטוריון, גם במקרה של עליה רגולטורית אפשרית במגבלות הלימות ההון. ספי התרעה אלו מנוטרים על ידי הבנק באופן שוטף.

(ד) העלאת דירוג האשראי למדינה

ביום 3 באוגוסט 2018 החליטה חברת הדירוג הבינלאומית "S&P", להעלות את דירוג האשראי של מדינת ישראל מ- "A+", ל- "AA-". בעקבות העלאת הדירוג כאמור, הופחת משקל הסיכון של נכסי סיכון מסוימים (כגון: אגרות חוב של ממשלת ישראל במט"ח, פקדונות בבנקים ורשויות מקומיות). הפחתת משקל הסיכון של נכסים אלו הגדיל את יחס ההון העצמי ברובד הראשון של הבנק ליום 31.12.2018 בשיעור של כ- 0.1 נקודת האחוז.

(ה) ניתוח רגישות

להלן נתונים באשר להשלכות האפשריות של תרחישים שונים על יחסי הלימות ההון של הבנק:

תאור התרחיש	גידול (קיטון) ביחס הלימות ההון יחס הון עצמי ברובד הראשון 31.12.2018 אחוזים	גידול (קיטון) ביחס הלימות ההון יחס הון עצמי ברובד הראשון 31.12.2017 אחוזים	גידול (קיטון) ביחס הלימות ההון יחס הלימות ההון הכולל 31.12.2018 אחוזים	גידול (קיטון) ביחס הלימות ההון יחס הלימות ההון הכולל 31.12.2017 אחוזים
- עליה בסך של 100 מיליון ש"ח בהון העצמי ברובד הראשון	**0.42**	0.44	**0.42**	0.44
- עליה בסך של 1 מיליארד ש"ח בנכסי הסיכון	**(0.45)**	(0.46)	**(0.56)**	(0.58)

(4) רכישת שיפוי לתיק "ערבויות המכר"

בחודש ינואר 2018 הוארך תוקף הסכם, שנחתם בעבר בין הבנק למבטחי משנה בעלי דירוג בינלאומי גבוה (להלן: "הסכם השיפוי"), במסגרתו התחייבו מבטחי המשנה לשפות את הבנק בגין הפסדי אשראי עתידיים שעלולים להיגרם לו, בשל חילוט אפשרי של ערבויות שנכללו בהסכם השיפוי.
הסכם השיפוי חל על ערבויות (לרבות התחייבויות למתן ערבויות), שמנפיק הבנק במסגרת מימון פרוייקטים בתחום הבניה, מכח "חוק מכר דירות" וערבויות אחרות הקשורות לפרוייקטים אלו - ויהיה בתוקף החל מיום 1 בינואר 2018 ועד ליום 31 בדצמבר 2018.
היקף הערבויות (לרבות התחייבויות למתן ערבויות), עליהן חל ההסכם הסתכם ליום 31.12.2018 בסך של כ- 1.2 מיליארד ש"ח.
ההתחייבות לשיפוי, כאמור, הפחיתה את נכסי הסיכון של הבנק (בהתאם לאישור שהתקבל מבנק ישראל) ליום 31.12.2018 בסך של כ- 0.3 מיליארד ש"ח, המהווה עליה בשיעור של כ- 0.14 נקודות האחוז ביחס ההון העצמי ברובד הראשון של הבנק.

במהלך חודש ינואר 2019 הוארך תוקף הסכמי השיפוי בשנה אחת נוספת, עד ליום 31.12.2019.

ב. הון והלימות הון (המשך)

(5) הקלה בגין תוכנית התייעלות

ביום 12 בינואר 2016 פרסם בנק ישראל מכתב בנושא: "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", במסגרתו הודיע בנק ישראל על הקלות שיינתנו בחישוב יחס הלימות ההון, לבנקים שיישמו תוכנית התייעלות (שתעמוד באמות המידה שנקבעו על ידו), לרבות היתר לפריסת ההשלכות הנובעות מתוכנית ההתייעלות לתקופה של חמש שנים.

במהלך השנים 2016 ו- 2017 יישם הבנק תוכנית התייעלות העומדת בקריטריונים שנקבעו על ידי בנק ישראל, כאמור. יישום ההקלות שניתנו על ידי בנק ישראל בנושא זה, הגדיל את יחס ההון העצמי של הבנק ליום 31.12.2018 בשיעור של 0.04% (31.12.2017 – 0.05%).

(6) יחס המינוף

במטרה להגביל את צבירת המינוף במערכת הבנקאית, פורסמה על ידי בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 218, בנושא: "יחס המינוף", במסגרתה נדרשו התאגידים הבנקאיים למדוד באופן שוטף את "יחס המינוף" שלהם, המהווה יחס שקוף שאינו מבוסס סיכון וניתן לחישוב מהיר ופשוט.

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה הוגדר "יחס המינוף", כיחס שבין "מדידת ההון", לבין "מדידת החשיפה", כדלקמן:

- **"מדידת ההון"** – הוגדרה כ"הון העצמי ברובד הראשון", לרבות השלכות הנובעות מיישום הוראות המעבר.
- **"מדידת החשיפה"** – הוגדרה כצירוף החשיפות הבאות: "חשיפה מאזנית" (הנכסים שנכללו בדוחות הכספיים), "חשיפה בגין נגזרים", חשיפה לעסקאות מימון ניירות ערך, וחשיפה בגין פריטים חוץ מאזניים.

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים יחס מינוף שלא יפחת מ- 5% החל מיום 1 בינואר 2018, לכל המאוחר.

להלן נתונים לגבי מרכיבי יחס המינוף בבנק:

מרכיבי התחשיב	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח
• ההון העצמי, ברובד הראשון	**2,729**	2,503
• סך החשיפות	**38,492**	36,756
שיעורי המינוף	**אחוזים**	**אחוזים**
• יחס המינוף	**7.1**	6.8
• יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**5.0**	5.0

1. החל מיום 1 בינואר, 2018.

(7) דיבידנדים

חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה לעמידה במגבלות שנקבעו בחוק החברות ובהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 331 הדן בחלוקת דיבידנדים בתאגידים בנקאיים. בשנים 2017 ו- 2018 לא חולקו על ידי הבנק דיבידנדים.

(8) עודפים ורווח כולל אחר

לפרטים נוספים באשר להתפתחות הרווח הנקי והרווח הכולל האחר הכלולים בהון העצמי - ראה פרקים 7א' ו- 7ד', לעיל.

9. מגזרי פעילות פיקוחיים

א. כללי

בהתאם להוראה בנושא: "דיווח על מגזרי פעילות בתאגיד בנקאי" שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 23.12.2001, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם מידע איכותי וכמותי לגבי פעילותם הבנקאית, בחתך מגזרי פעילות.

על פי הוראה זו הוגדר "מגזר פעילות" כמרכיב בתאגיד הבנקאי שמתקיימים בו שלושה מאפיינים:

- המרכיב עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות.
- תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון, לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
- קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

המידע באשר להתפלגות הנכסים ההתחייבויות והתוצאות העסקיות בחתך מגזרי פעילות שהוצג על ידי התאגידים הבנקאיים מכח הוראה זו, נגזר מהגדרות סובייקטיביות של כל אחד מהבנקים באשר לכל אחד ממגזרי הפעילות, בהתאם למבנה הארגוני הספציפי בכל בנק.

מכיוון שחלוקת הפעילויות למגזרי הפעילות השונים הנגזרת ממתודולוגיה זו בתאגידים הבנקאיים השונים איננה אחידה - הגילוי בחתך מגזרי פעילות המבוסס על הגדרות אלו הינו סובייקטיבי ואינו בר השוואה.
במטרה להציג מידע השוואתי בנושא זה, פרסם בנק ישראל ביום 3 בנובמבר 2014 תיקון להוראות הדיווח לציבור, בנושא: "מגזרי פעילות".

במסגרת התיקון להוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע נוסף באשר לתוצאות פעולותיהם בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים" (מעבר לגילוי הקודם בנושא זה, על פי "גישת ההנהלה").

מגזרי הפעילות הפיקוחיים, הוגדרו על ידי בנק ישראל בתיקון להוראה בהתבסס על מאפייני לקוחותיהם, כגון: אופי פעילותם (בהתייחס ללקוחות הפרטיים), או מחזורם העסקי (בהתייחס ללקוחות העסקיים), במתכונת הקושרת על בסיס אחיד וחד ערכי, בין הלקוחות השונים בכלל המערכת הבנקאית, לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים, כדלקמן:

- **"משקי בית":** לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים אופיניים לאלו של משקי בית (נמוך מ- 3 מיליוני ש"ח).
- **"בנקאות פרטית":** לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליון ש"ח.
- **"עסקים זעירים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נופל מ- 10 מיליון ש"ח.
- **"עסקים קטנים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 10 מיליון ש"ח, ל- 50 מיליון ש"ח.
- **"עסקים בינוניים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 50 מיליון ש"ח, ל- 250 מיליון ש"ח.
- **"עסקים גדולים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי עולה על 250 מיליון ש"ח.

בנוסף, הוגדר בתיקון להוראה מגזר: "ניהול פיננסי" - הכולל בעיקרו פעילות בנקאית שלא שויכה למגזרי הפעילות האחרים (כגון: מסחר, ניהול נכסים והתחייבויות, השקעות ריאליות, וכו').
לפיכך, המידע המוצג בדוחות הכספיים, הנגזר מהגדרות אלה, כולל נתונים כספיים שהוגדרו, כאמור, על בסיס אחיד ובר השוואה - בגין כל אחד ממגזרי הפעילות.

הבנק יישם את דרישות הגילוי שנכללו בתיקון להוראה וכלל אותן בדוחות כספיים אלו (ראה ביאור 28 בדוחות הכספיים).

ב. מתודולוגיה

להלן תמצית מידע באשר למתודולוגיה ששימשה בהקצאת ההכנסות וההוצאות למגזרי הפעילות השונים:

הכנסות ריבית מלקוחות – לכל מגזר פעילות נזקף מרווח ריבית המהווה סיכום של המרכיבים הבאים:

- ההפרש שבין הכנסות הריבית ששויכו למגזר (בפעילות אשראי), לבין עלות הריבית המחושבת על פי "מחיר מעבר".
- ההפרש שבין עלות הריבית (בפעילות פקדונות), לבין הכנסות הריבית בגין אותם פקדונות, המחושבות על פי "מחיר מעבר".

"מחיר המעבר" נקבע בהתבסס על מחירי ציטוט פקדונות בשוק המוסדי (ומהווה אינדיקציה לעלות השולית של גיוס פקדונות בבנק).

הבנק קובע מחיר מעבר זהה למוצרי אשראי ופקדונות (שתנאיהם זהים בהיבט בסיס ההצמדה, סוג הריבית ותקופת הפירעון), מבלי להתייחס להון העצמי של הבנק (רובד 1).

מחיר המעבר נקבע לפי מתודולוגיה זו עבור מוצרי האשראי והפקדונות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה. לפיכך, מגזרי הפעילות אינם נושאים בסיכוני שוק, אלא בסיכון אשראי בלבד.

הכנסות (הוצאות) מימון אחרות - הכוללות (בין היתר), תוצאות כספיות בגין פעילות במכשירים נגזרים מסוימים, רווחים או הפסדים מפעילות מימון הנובעים משינוי בתנאי השוק, והכנסות מריבית, נטו, בגין פעילות שאינה משויכת ללקוחות הבנק - נזקפות למרכז ניהול הנכסים וההתחייבויות (נב"ה), שאליו נזקפות גם ההכנסות מניהול ההון הפעיל של הבנק. רווחים או הפסדים אלו מוצגים במגזר: "ניהול פיננסי".

ההוצאות בגין הפסדי אשראי – נזקפות למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשיוך הלקוח שבגינו נערכו ההפרשות.

הכנסות מעמלות – נזקפות למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשיוך הלקוח שבגינו נזקפה העמלה.

הוצאות תפעוליות – הקצאת ההוצאות התפעוליות למגזרי הפעילות ה"פיקוחיים" נגזרת מהתפלגות ההוצאות התפעוליות למגזרי הפעילות ב"גישת ההנהלה" (ראה ביאור 29 בדוחות הכספיים), המבוססת על המבנה הארגוני של הבנק.

הקצאת ההוצאות התפעוליות למגזרי הפעילות ב"גישת ההנהלה", נערכה כדלקמן:

- הוצאות ישירות בגין כח אדם סווגו למגזר הפעילות המתאים, בהתבסס על דיווחים ספציפיים.
- הוצאות ישירות אחרות הניתנות לזיהוי, נזקפו למגזר הפעילות המתאים, בהתאם להתפלגות הוצאות השכר או מפתח ספציפי אחר.
- הוצאות עקיפות, או הוצאות ישירות אחרות שלא ניתן היה לשייכן במדויק - סווגו למגזרי הפעילות השונים, בהתבסס על אומדנים והערכות שנערכו ביחידות הבנק השונות, ככל הניתן, או בהתאם להתפלגות ההוצאות הישירות.

הקצאת ההוצאות התפעוליות בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים", נגזרת מהתפלגות העלויות בחתך מגזרי פעילות "בגישת ההנהלה", כאמור, והתאמתן להתפלגות המגזרים הפיקוחיים, בהתבסס על שימוש במפתח "התפלגות ההכנסות".

למידע נוסף באשר לשינויים באומדן התפלגות ההוצאות בחתך מגזרי פעילות שיושמו בשנת 2018, בעקבות סקר הוצאות שנערך בבנק והושלם במהלך שנת 2018 - ראה ביאור 1ב'(5)(ב') בדוחות הכספיים.

ג. גילוי באשר למאפיינים של מגזרי הפעילות הפיקוחיים

(1) מגזר משקי בית

- **כללי**

במסגרת הפעילות הבנקאית במגזר זה מספק הבנק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שירותים בתחום שוק ההון ובתחום ההלוואות לדיור - ללקוחות הפרטיים המתאפיינים בפעילות של משקי בית (שהיקף נכסיהם הפיננסיים נמוך מ- 3 מיליון ש"ח). שירותים אלו מסופקים ללקוחות המגזר באמצעות מערך הסניפים של הבנק המונה 76 סניפים בפריסה ארצית ומאורגנים, בחלוקה גיאוגרפית, בחמישה איזורים.

הבנק רואה במגזר הקמעונאי בכלל ובמגזר משקי הבית בפרט יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית ושוקד על הגדלת פעילותו במגזר זה ושיפור השירות ללקוחות המגזר.

- **מוצרים ושירותים**

המוצרים הבנקאיים והשירותים אותם מספק הבנק ללקוחות המגזר כוללים, בין היתר: ניהול חשבון עו"ש, מוצרי אשראי - לרבות הלוואות לדיור, פעילות בכרטיסי אשראי, מוצרי השקעה - לרבות פקדונות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, והשקעה בניירות ערך.

- **השווקים ודרכי ההפצה של המוצרים ללקוחות במגזר**

הפניה ללקוחות המגזר נעשית באמצעים מגוונים, לרבות: פרסום באמצעי המדיה השונים, השקת מסעי פרסום יעודיים למגזר זה המציגים את השירות האישי המקצועי והמסור המאפיין את הבנק, כגורם מפתח להידוק הקשרים שבין הבנק לבין לקוחות המגזר. כמו כן מעודד הבנק, באמצעות מבצעים והטבות, הצטרפות פלחי לקוחות השייכים למגזר, כגון: שכירים, סטודנטים, צעירים, חיילים, יוצאי צבא וכו'.

בנוסף, יוזם הבנק פניות לאוכלוסיות מטרה ספציפיות השייכות למגזר, כגון: עובדי חברות גדולות, עובדי מוסדות וכו'. הפניות נעשות באמצעות עובדי מערך הסניפים, פניות יזומות באמצעות מוקד טלפוני, העברת מסרים שיווקיים באמצעות אתר האינטרנט, דיוור ללקוחות, שילוט ועלוני מידע המופצים במערכת הסניפים של הבנק.

- **שינויים טכנולוגיים מהותיים**

בשנים האחרונות הושקעו על ידי מרבית הבנקים משאבים רבים בפיתוח ממשקים ויישומים טכנולוגיים שיאפשרו ללקוחות בכלל ולמשקי הבית בפרט, נגישות גבוהה יותר לקבלת מידע בנקאי ושירותים בנקאיים בסיסיים, באמצעות מחשבים אישיים, טלפונים ואמצעי תקשורת ניידים אחרים הנמצאים ברשותם.

פיתוח התשתיות הטכנולוגיות המאפשרות ערוצי התקשרות נוספים למתן שירותים בנקאיים באמצעים דיגיטליים, לרבות פיתוח יישומים מתקדמים לאמצעי תקשורת ניידים, מהווה נדבך מרכזי בפיתוחים הטכנולוגיים של המערכת הבנקאית בכלל, והבנק (בסיוע החברה האם), בפרט.

במקביל להתפתחויות טכנולוגיות אלו, לקוחות מגזר "משקי הבית" מטמיעים בשנים האחרונות טכנולוגיות מתקדמות במסגרת יישומי הבנקאות הישירה, המפותחים עבורם.

בנוסף, הוטמעה בבנק בשנים האחרונות מערכת דירוג אשראי, המספקת דירוגי אשראי אוטומטיים לסיכון האשראי של הלקוחות הפרטיים הנגזרים ממאפייני הסיכון שלהם.
מערכת זו מהווה כלי תומך החלטה בתהליך מתן האשראי ללקוחות הפרטיים בבנק, ותורמת לפישוט תהליכים אלה.

(1) מגזר משקי בית (המשך)

- **מידע נוסף**

- למידע נוסף באשר לסיכוני האשראי בענף "אנשים פרטיים" - ראה פרק 12ח' להלן.
- למידע נוסף באשר לסיכוני האשראי בתחום ההלוואות לדיור - ראה פרק 12ז' להלן.
- למידע נוסף באשר להתפתחות התחרות, לשינויים המבניים ולהשלכותיהם הצפויות על הרכב הערוצים המספקים שירותים פיננסיים ללקוחות מגזר "משקי הבית" - ראה פרק 12 - בדוח על הממשל התאגידי.
- למידע נוסף באשר לשינויי חקיקה בתחום כרטיסי אשראי והשלכותיהם הצפויות על הכנסות הבנק בתחום זה - ראה פרק 10 בדוח על הממשל התאגידי.
- למידע נוסף באשר לשינוי חקיקה בתחום העמלות והשלכותיהם הצפויות על הכנסות הבנק מלקוחות מגזר משקי הבית – ראה פרק 10ה' בדוח על הממשל התאגידי.

(2) מגזר בנקאות פרטית

- **כללי**

במסגרת הפעילות הבנקאית במגזר זה מספק הבנק מגוון שירותי בנקאות ללקוחות פרטיים, בעלי עושר פיננסי גבוה הפועלים בעיקר בתחום ה"פסיבה", שהיקף חסכונותיהם והשקעותיהם, עולה על 3 מיליון ש"ח.

- **מוצרים ושירותים**

המוצרים והשירותים הבנקאיים שמציע הבנק ללקוחות מגזר זה (Private Banking) כוללים מגוון מוצרי השקעה, לרבות: ניהול תיקי השקעה, פקדונות, השקעות בניירות ערך, ועוד.

השירות ללקוחות המגזר ניתן באמצעות מערך הסניפים של הבנק, באמצעות מרכזי "ייעוץ מתמחים" המספקים שירותי בנקאות מתמחה ללקוחות המגזר.

- **השווקים ודרכי ההפצה של המוצרים ללקוחות במגזר**

הפניה ללקוחות המגזר נעשית באמצעים מגוונים, לרבות: פרסום באמצעי מדיה שונים ובכלל זה - עיתונים ורדיו, וכן פניות אישיות באמצעות עובדי מערך הסניפים, העברת מסרים שיווקיים באמצעות אתר האינטרנט, דיוור ללקוחות, שילוט ועלוני מידע המופצים במערכת הסניפים של הבנק.

לאור רמות הריבית הנמוכות השוררות במשק והתשואות הנמוכות שהניבו הפקדונות הבנקאיים, נרשמה בשנת 2018 עליה קלה במשקל אפיקי ההשקעה הסחירים (מניות וקרנות נאמנות) בתיק ההשקעות של הציבור, על חשבון אפיקי ההשקעה הסולידיים (פקדונות בנקאיים).

- **מידע נוסף**

- למידע נוסף, באשר להתפתחות התחרות, לשינויים המבניים והשלכותיהם הצפויות על הרכב הערוצים המספקים שירותים פיננסיים ללקוחות מגזר "הבנקאות הפרטית" - ראה פרק 12 בדוח על הממשל התאגידי.
- למידע נוסף באשר לשינוי חקיקה בתחום כרטיסי האשראי והשלכותיהם הצפויות על הכנסות הבנק בתחום זה - ראה פרק 10א' בדוח על הממשל התאגידי.
- למידע נוסף באשר לשינויי חקיקה בתחום העמלות והשלכותיהם הצפויות על הכנסות הבנק מלקוחות מגזר הבנקאות הפרטית – ראה פרק 10ה' בדוח על הממשל התאגידי.

(3) מגזר עסקים קטנים וזעירים

- **כללי**

במסגרת הפעילות הבנקאית במגזר זה מספק הבנק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים קטנים (יחידים ותאגידים). השירות ללקוחות המגזר ניתן באמצעות מערכת ההפצה של הבנק הכוללת 76 סניפים ובאמצעות ערוצי הפצה ישירים: אינטרנט ומוקד טלפוני.

- **מוצרים ושירותים**

השירותים שמספק הבנק ללקוחותיו במגזר זה כוללים בעיקר מוצרי אשראי שונים התואמים את אופי פעילותם וכן מגוון מוצרי השקעה, לרבות פקדונות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, ומכשירים נגזרים.

במסגרת יישום מדיניות הבנק הרואה במגזר הקמעונאי בכלל, ובמגזר "עסקים קטנים וזעירים" בפרט, יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק - שוקד הבנק על שיפור השירות ללקוחות המשתייכים למגזר פעילות זה.

- **השווקים ודרכי ההפצה של המוצרים ללקוחות במגזר**

הפניה ללקוחות המגזר נעשית באמצעים מגוונים, לרבות: פרסום בערוצים שונים ובכלל זה, טלוויזיה, עיתונים ורדיו, פניות אישיות באמצעות עובדי מערך הסניפים, פניות יזומות באמצעות מוקד טלפוני, העברת מסרים שיווקיים באמצעות אתר האינטרנט, דיוור ללקוחות, שילוט ועלוני מידע המופצים במערכת הסניפים של הבנק.

בנוסף, הבנק משתתף מעת לעת, במכרזים שמפרסם משרד האוצר למתן אשראי בנקאי ל"עסקים קטנים", במסגרת קרנות ייעודיות בערבות המדינה ומשתמש באפיק זה, ככלי לפיתוח הפעילויות במגזר זה.

- **שינויים טכנולוגיים מהותיים**

הבנק ובנקים אחרים במערכת הבנקאית נמצאים בשנים האחרונות בתהליך רציף של אימוץ טכנולוגיות מתקדמות ופיתוח יישומים בנקאיים המיועדים למגוון מערכות מידע ותקשורת ניידים (כגון: טלפונים סלולריים ומחשבי לוח), המאפשרים ללקוחות המגזר לקבל מידע זמין ולבצע פעולות בנקאיות בכל שעות היממה במהירות ובתעריפים מופחתים.

פיתוח התשתיות הטכנולוגיות המאפשרות ערוצי תקשורת ומידע ומתן שירותים בנקאיים באמצעים דיגיטליים, מהווה נדבך מרכזי בפיתוחים הטכנולוגיים של המערכת הבנקאית בכלל והבנק (בסיוע החברה האם), בפרט.

במסגרת מאמצי הבנק המכוונים להרחבת פעילותו במגזר זה, ולפישוט תהליכי מתן האשראי ללקוחות קמעונאיים, פיתח הבנק מערכת מידע תומכת החלטה, המספקת דירוגי אשראי אוטומטיים לסיכון האשראי של הלקוחות העסקיים במגזר זה, הנגזרים ממאפייני הסיכון שלהם, ומהווה כלי תומך החלטה בתהליך מתן האשראי ותורמת לפישוט ויעול התהליכים בתחום.

- **מידע נוסף**

- למידע נוסף באשר להתפתחות התחרות, לשינויים המבניים והשלכותיהם הצפויות על הרכב הערוצים המספקים שירותים פיננסיים ללקוחות מגזר "עסקים קטנים וזעירים" - ראה פרק 12 בדוח על הממשל התאגידי.
- למידע נוסף באשר לשינויי החקיקה בתחום "כרטיסי אשראי" והשלכותיהם הצפויות הן על הכנסות הבנק מעמלות מלקוחות מגזר "עסקים קטנים וזעירים" והן על היקף האשראי הניתן ללקוחות מגזר זה - ראה פרק 10א' בדוח על הממשל התאגידי.
- למידע נוסף באשר לשינוי החקיקה בתחום העמלות והשלכותיהם הצפויות על הכנסות הבנק מלקוחות מגזר זה - ראה פרק 10ה' בדוח על הממשל התאגידי.
- למידע נוסף על אשראי בסינדיקציה שניתן על ידי הבנק במסגרת הקרן לעסקים קטנים – ראה פרק 12י' להלן.

(4) מגזר עסקים בינוניים

- **כללי**

במסגרת הפעילות הבנקאית במגזר זה מספק הבנק שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לתאגידים מדרג הביניים (Middle Market). המוצרים והשירותים הבנקאיים שמספק הבנק מותאמים לצרכיהם העסקיים של לקוחות אלו וכוללים מגוון מוצרי אשראי (לרבות: הלוואות, ערבויות ומכתבי אשראי), מוצרי השקעה ושירותים בתחום שוק ההון (לרבות: פקדונות באפיקים שונים וניירות ערך). השירות ללקוחות המגזר ניתן באמצעות מערך הסניפים של הבנק, המונה 76 סניפים בפריסה ארצית.

- **השווקים ודרכי ההפצה של המוצרים ללקוחות במגזר**

שיווק השירותים והמוצרים הבנקאיים ללקוחות המשתייכים למגזר זה (הן לקוחות הבנק והן לקוחות פוטנציאלים), מתבסס על מערך הסניפים, בסיוע גורמים מקצועיים במטה החטיבה לבנקאות מסחרית, לרבות מנהלי עסקים באגפים המסחריים ובאגף הנדל"ן. במסגרת פעולות השיווק ללקוחות הפוטנציאליים המשתייכים למגזר זה, לא נעשה שימוש באמצעי פרסום או בגורמי שיווק חיצוניים.

(5) מגזר עסקים גדולים

- **כללי**

במסגרת הפעילות הבנקאית במגזר זה מספק הבנק שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לחברות עסקיות גדולות לרבות חברות מובילות במשק (Corporate Market). עסקיהם של לקוחות אלו מאופיינים במורכבות ותחכום ניכרים - לפיכך, מספק הבנק ללקוחות אלו מוצרים פיננסיים, בעיקר בתחום האשראי, המותאמים לפעילותם וצרכיהם הספציפיים - תוך ראיה כוללת של מגוון עסקיהם.

- **מוצרים ושירותים**

המוצרים אותם מציע בנק ללקוחות המגזר כוללים בעיקר מכשירי אשראי המותאמים לצרכיהם הייחודיים של הלקוחות, ומכשירים פיננסיים אחרים, לרבות מכשירים נגזרים לגידור סיכונים.

- **שווקים ודרכי הפצה**

שיווק השירותים והמוצרים ללקוחות המשתייכים למגזר זה נעשה על ידי מטה החטיבה המסחרית, מנהלי עסקים באגפים המסחריים ובאגף הנדל"ן, הנמצאים בקשר רציף הן עם לקוחות המגזר (לצורך מתן פתרונות לצרכיהם הפיננסים ולצורך ליווי פעילותם העסקית) והן עם מערך הסניפים.

בשנים האחרונות, החלו לקוחות רבים המשתייכים למגזר זה, לצמצם את היקף האשראי הבנקאי שלהם ולפנות לשוק ההון כמקור חלופי לאשראי הבנקאי (גיוס מקורות באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות של מניות, אגרות חוב וניירות ערך אחרים). שורשיה של מגמה זו נעוצים במספר גורמים:

- רצונן של החברות לגוון ולשפר את מבנה המקורות שלהם, באמצעות מעבר ממקורות קצרי טווח, למקורות ארוכי טווח.
- עליית אטרקטיביות גיוס המקורות באמצעות שוק ההון, עקב הירידה שנרשמה במחירי הגיוס, גמישות רבה יותר בהעמדת הבטוחות וכו'.
- צמצום מסגרות האשראי ללקוחות המשתייכים למגזר זה במערכת הבנקאית - שבוצעו כחלק מהצעדים שננקטו על ידי הבנקים, במטרה להקטין את היקף נכסי סיכון האשראי שלהם, לאור דרישות הון מחמירות יותר שנכללו ב"כללי באזל".
- מתן אשראי ללקוחות גדולים בכלל ולחברות בתחום הנדל"ן המניב בפרט, מהווה כלי מרכזי לצורך שיפור התשואות בתיקי ההשקעות של גופים מוסדיים (כתחליף להשקעות בשוק ההון). לפיכך, נרשם בשנים האחרונות גידול בתיק האשראי לעסקים גדולים של הגופים המוסדיים.

ד. ריכוז נתונים כספיים

להלן מידע באשר להתפלגות הפעילות העסקית בבנק בחתך מגזרי פעילות.

(1) **נתונים מאזניים:**

- אשראי לציבור

להלן נתונים לגבי התפתחות יתרת האשראי לציבור, נטו -בחתך מגזרי פעילות (במיליוני ש"ח):

מגזרי פעילות	31.12.2018	31.12.2017	שיעור השינוי (%)
משקי בית	**9,274**	8,472	9.5
בנקאות פרטית	**7**	4	75.0
עסקים קטנים וזעירים	**11,600**	10,998	5.5
עסקים בינוניים	**3,288**	2,983	10.2
עסקים גדולים	**1,486**	1,482	0.3
גופים מוסדיים	**20**	-	-
סך כל האשראי לציבור	**25,675**	23,939	7.3

עיקר העליה שנרשמה באשראי בשנת 2018 נובעת מהגידול בהיקפי האשראי במגזר "משקי בית" ובמגזר "עסקים קטנים וזעירים", כפועל יוצא מיישום תוכניתו האסטרטגית של הבנק המכוונת להגדלת הפעילות במגזר הקמעונאי.

לפרטים נוספים באשר להיקף וסיווג החובות הבעייתיים בבנק בחתך מגזרי פעילות ליום 31.12.2018 - ראה ביאור 28 בתמצית בדוחות הכספיים.

- פקדונות הציבור

להלן נתונים לגבי התפתחות פקדונות הציבור - בחתך מגזרי פעילות (במיליוני ש"ח):

מגזרי פעילות	31.12.2018	31.12.2017	שיעור השינוי (%)
משקי בית	**11,592**	10,711	8.2
בנקאות פרטית	**1,646**	1,538	7.0
עסקים קטנים וזעירים	**7,910**	7,153	10.6
עסקים בינוניים	**1,362**	1,469	(7.3)
עסקים גדולים	**3,007**	3,645	(17.5)
גופים מוסדיים	**5,034**	4,320	16.5
סך הכל פקדונות הציבור	**30,551**	28,836	5.9

העליה בהיקף הפקדונות נובעת בעיקר מגידול בפקדונות של הלקוחות במגזר הקמעונאי ("משקי בית" ו"עסקים קטנים וזעירים"), בהלימה ליעדים שנקבעו לבנק בתחום זה, ועליה בפקדונות של גופים מוסדיים.

מאידך, נרשם קיטון בהיקף הפקדונות של הלקוחות במגזר "עסקים גדולים" ובמגזר "עסקים בינוניים", הנובעת בין היתר, מיישום מדיניות המיועדת להגדלת פיזור המקורות.

ד. ריכוז נתונים כספיים (המשך)

(2) נתונים תוצאתיים:

- **הכנסות**

להלן נתונים לגבי התפתחות ההכנסות בבנק בחתך מגזרי פעילות בשנת 2018, בהשוואה לאשתקד (במיליוני ש"ח):

מגזרי פעילות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	שיעור השינוי %
משקי בית	**472**	439	7.5
בנקאות פרטית	**8**	7	14.3
עסקים קטנים וזעירים	**760**	720	5.6
עסקים בינוניים	**136**	121	12.4
עסקים גדולים	**44**	50	(12.0)
גופים מוסדיים	**4**	6	(33.3)
ניהול פיננסי	**30**	7	328.6
סך כל ההכנסות	**1,454**	1,350	7.7

בשנת 2018 נרשמה עליה בשיעור של 7.7% בהכנסות הבנק לסך של 1,454 מיליון ש"ח.
העליה בהכנסות נובעת מגידול בשיעור של 6.3% בהכנסות במגזר "משקי בית" ובמגזר "עסקים קטנים", ומגידול בסך של 23 מיליון ש"ח בהכנסות ממגזר "ניהול פיננסי".

- **רווח נקי**

להלן נתונים לגבי התפתחות הרווח הנקי בבנק בחתך מגזרי פעילות בשנת 2018, בהשוואה לאשתקד:

מגזרי פעילות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	שיעור השינוי %
משקי בית	**35**	46	(23.9)
בנקאות פרטית	**(3)**	(5)	(40.0)
עסקים קטנים וזעירים	**113**	134	(15.7)
עסקים בינוניים	**60**	34	76.5
עסקים גדולים	**21**	17	23.5
גופים מוסדיים	**1**	2	(50.0)
ניהול פיננסי	**12**	(8)	-
סך הכל הרווח הנקי	**239**	220	8.6

הרווח הנקי של הבנק עלה בשנת 2018 בשיעור של 8.6% והסתכם ב- 239 מיליון ש"ח. העליה ברווח הנקי מוסברת, הן בגידול בשיעור של 7.7% בהכנסות והן בירידה בשיעור של 19.3% בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

בנוסף, נרשמה עליה בסך של 20 מיליון ש"ח ברווח הנקי במגזר "ניהול הפיננסי", הנובעת בעיקר מהעליה בהכנסות, כמוסבר לעיל.
השפעת מרכיבים אלו מותנה בעליה בשיעור של 11.5% בהוצאות התפעוליות והאחרות, שיוחסה בעיקר למגזר "משקי בית" ולמגזר "עסקים קטנים וזעירים" המוסברת, בין היתר, בתשלום מענקי שכר חד פעמיים בשנת 2018 - ראה פרק 7ב' לעיל.

ה. נתונים מפורטים לגבי תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים

(1) מגזר משקי בית:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
הכנסות מריבית - מחיצוניים	**402**	367	9.5
הוצאות ריבית - לחיצוניים	**(53)**	(51)	3.9
הכנסות ריבית מחיצוניים , נטו	**349**	316	10.4
ריבית בין מגזרית	**1**	5	-
הכנסות מריבית, נטו	**350**	321	9.0
הכנסות שאינן מריבית	**122**	118	3.4
סך ההכנסות	**472**	439	7.5
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**31**	17	82.4
הוצאות תפעוליות אחרות	**385**	349	10.3
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	**416**	366	13.7
רווח לפני מיסים	**56**	73	(23.3)
הפרשה למיסים	**21**	27	(22.2)
רווח נקי	**35**	46	(23.9)
הרכב הכנסות הריבית			
- מרווח מפעילות באשראי	**309**	284	8.8
- מרווח מפעילות בפקדונות	**41**	37	10.8
סך הכל הכנסות ריבית	**350**	321	9.0
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	**8,834**	8,117	8.8
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	**11,013**	10,573	4.2
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	**3,345**	3,236	3.4

הכנסות במגזר משקי בית עלו בשנת 2018 בשיעור של 7.5% לעומת השנה הקודמת, והסתכמו בסך של 472 מיליון ש"ח. העליה בהכנסות מוסברת הן בגידול בהכנסות הריבית (בעיקר מפעילות בתחום האשראי) והן מגידול בהכנסות מעמלות.

בסיכום שנת 2018 הסתכם הרווח הנקי במגזר זה בסך 35 מיליון ש"ח לעומת 46 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, המהווה ירידה בשיעור של 23.9%.

הירידה ברווח הנקי למרות הגידול שנרשם בהכנסות, כאמור, מוסברת הן בעליה בסך של 14 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי (בעיקר גידול במחיקות של חובות נחותים), והן בעליה בשיעור של 10.3% בהוצאות התפעוליות והאחרות, הנובעות בעיקר מגידול במענקי שכר חד פעמיים ששולמו בשנת 2018 ויוחסו בחלקם למגזר זה.

ה. נתונים מפורטים לגבי תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

(2) מגזר בנקאות פרטית:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
הכנסות מריבית - מחיצוניים	**-**	-	-
הוצאות ריבית - לחיצוניים	**(15)**	(13)	15.4
הכנסות (הוצאות) ריבית מחיצוניים , נטו	**(15)**	(13)	15.4
ריבית בין מגזרית	**19**	16	18.8
הכנסות מריבית, נטו	**4**	3	33.3
הכנסות שאינן מריבית	**4**	4	-
סך ההכנסות	**8**	7	14.3
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**-**	-	-
הוצאות תפעוליות אחרות	**13**	15	(13.3)
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	**13**	15	(13.3)
הפסד לפני מיסים	**(5)**	(8)	(37.5)
הפרשה למיסים	**(2)**	(3)	(33.3)
הפסד לשנה	**(3)**	(5)	(40.0)
הרכב הכנסות הריבית			
- מרווח מפעילות באשראי	**-**	-	-
- מרווח מפעילות בפקדונות	**4**	3	33.3
סך הכל הכנסות ריבית	**4**	3	33.3
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	**6**	6	-
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	**1,471**	1,442	2.0
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	**1,331**	1,385	(3.9)

ההכנסות במגזר בנקאות פרטית עלו בשנת 2018 בשיעור של 14.3% והסתכמו ב- 8 מיליון ש"ח.

בסיכום שנת 2018, הסתכם ההפסד המיוחס למגזר זה בסך של 3 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך של 5 מיליון ש"ח, שנרשם בשנה הקודמת, המהווה ירידה בשיעור של 40%.

הירידה בהפסד נובעת הן מעליה שנרשמה בהכנסות מריבית בתחום הפקדונות והן מקיטון בסך של 2 מיליון ש"ח בהוצאות התפעוליות (המוסבר בשינויים באומדן ההוצאות בחתך מגזרי פעילות שיושמו בשנת 2018, בעקבות השלמת סקר הוצאות מקיף בחתך מגזרי פעילות (ראה ביאור 1ב'(5)(ב') בדוחות הכספיים).

ה. מידע מפורט לגבי תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

(3) מגזר עסקים קטנים וזעירים:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
הכנסות מריבית - מחיצוניים	**633**	599	5.7
הוצאות ריבית - לחיצוניים	**(27)**	(24)	12.5
הכנסות ריבית מחיצוניים , נטו	**606**	575	5.4
ריבית בין מגזרית	**(4)**	(9)	(55.6)
הכנסות מריבית, נטו	**602**	566	6.4
הכנסות שאינן מריבית	**158**	154	2.6
סך ההכנסות	**760**	720	5.6
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**82**	86	(4.7)
הוצאות תפעוליות אחרות	**501**	423	18.4
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	**583**	509	14.5
רווח לפני מיסים	**177**	211	(16.1)
הפרשה למיסים	**64**	77	(16.9)
רווח נקי	**113**	134	(15.7)
הרכב הכנסות הריבית			
- מרווח מפעילות באשראי	**571**	539	5.9
- מרווח מפעילות בפקדונות	**31**	27	14.8
סך הכל הכנסות ריבית	**602**	566	6.4
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	**11,138**	10,677	4.3
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	**7,553**	7,266	3.9
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	**2,079**	1,903	9.2

ההכנסות במגזר עסקים קטנים וזעירים עלו בשנת 2018 בשיעור של 5.6%, לעומת השנה הקודמת, והסתכמו בסך של 760 מיליון ש"ח. העליה בהכנסות מוסברת הן בגידול בשיעור של 6.4% בהכנסות הריבית (בעיקר בגין עליה בפעילות בתחום האשראי), והן בגידול בשיעור של 2.6% בהכנסות מעמלות.

בסיכום שנת 2018 ירד הרווח הנקי במגזר זה בשיעור של 15.7%, לעומת השנה הקודמת והסתכם בסך של 113 מיליון ש"ח. הירידה ברווח הנקי, למרות הגידול בהכנסות, כאמור, נובעת מעליה בשיעור של 18.4% בהוצאות התפעוליות והאחרות, המוסברת הן בשינויים באומדן ההוצאות בחתך מגזרי פעילות שיושמו בתקופת הדוח בעקבות השלמת סקר הוצאות מקיף בחתך מגזרי פעילות (ראה ביאור 1ב'5(ב') בדוחות הכספיים), והן בגידול בתשלום בגין מענקי שכר חד פעמים ששולמו בשנת 2018 ויוחסו בחלקם למגזר זה – ראה פרק 7 ב' לעיל.

ה. **מידע מפורט לגבי תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים** (המשך)

(4) מגזר עסקים בינוניים:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
הכנסות מריבית - מחיצוניים	**117**	100	17.0
הוצאות ריבית - לחיצוניים	**(3)**	(3)	-
הכנסות ריבית מחיצוניים , נטו	**114**	97	17.5
ריבית בין מגזרית	**(10)**	(8)	25.0
הכנסות מריבית, נטו	**104**	89	16.9
הכנסות שאינן מריבית	**32**	32	-
סך ההכנסות	**136**	121	12.4
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**(15)**	13	-
הוצאות תפעוליות אחרות	**58**	54	7.4
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	**43**	67	(35.8)
רווח לפני מיסים	**93**	54	72.2
הפרשה למיסים	**33**	20	65.0
רווח נקי	**60**	34	76.5
הרכב הכנסות הריבית			
- מרווח מפעילות באשראי	**100**	85	17.6
- מרווח מפעילות בפקדונות	**4**	4	-
סך הכל הכנסות ריבית	**104**	89	16.9
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	**3,350**	2,864	17.0
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	**1,378**	1,334	3.3
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	**720**	585	23.1

ההכנסות במגזר עסקים בינוניים עלו בשנת 2018 בשיעור של 12.4% לעומת השנה הקודמת, והסתכמו בסך של 136 מיליון ש"ח. העליה בהכנסות נובעת מגידול בשיעור של 16.9% בהכנסות מריבית (בעיקר מפעילות בתחום האשראי).

בסיכום שנת 2018 עלה הרווח הנקי במגזר זה בשיעור של 76.5% לעומת השנה הקודמת והסתכם ב-60 מיליון ש"ח. הגידול ברווח הנקי מוסבר הן בגידול שנרשם בהכנסות, כאמור, והן בקיטון בסך של 28 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי, הנובע בעיקר מהוצאות חריגות להפסדי אשראי שנרשמו בשנה הקודמת.

ה. מידע מפורט לגבי תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

(5) מגזר עסקים גדולים:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
הכנסות מריבית - מחיצוניים	**45**	49	(8.2)
הוצאות ריבית - לחיצוניים	**(16)**	(12)	33.3
הכנסות ריבית מחיצוניים , נטו	**29**	37	(21.6)
ריבית בין מגזרית	**7**	3	133.3
הכנסות מריבית, נטו	**36**	40	(10.0)
הכנסות שאינן מריבית	**8**	10	(20.0)
סך ההכנסות	**44**	50	(12.0)
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**(2)**	3	(166.7)
הוצאות תפעוליות אחרות	**14**	21	(33.3)
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	**12**	24	(50.0)
רווח לפני מיסים	**32**	26	23.1
הפרשה למיסים	**11**	9	22.2
רווח נקי	**21**	17	23.5
הרכב הכנסות הריבית			
- מרווח מפעילות באשראי	**33**	37	(10.8)
- מרווח מפעילות בפקדונות	**3**	3	-
סך הכל הכנסות ריבית	**36**	40	(10.0)
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	**1,529**	1,640	(6.8)
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	**3,806**	3,582	6.3
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	**1,988**	2,276	(12.7)

ההכנסות במגזר עסקים גדולים הסתכמו בשנת 2018 בסך של 44 מיליון ש"ח, לעומת 50 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, המהווה ירידה בשיעור של 12.0%. הירידה בהכנסות נובעת הן מקיטון בסך של 4 מיליון ש"ח בהכנסות מריבית (בעיקר מפעילות בתחום האשראי), והן מירידה בסך של 2 מיליון ש"ח בהכנסות מעמלות.

בסיכום שנת 2018 עלה הרווח הנקי במגזר זה בשיעור של 23.5% לעומת השנה הקודמת והסתכם ב- 21 מיליון ש"ח. העליה ברווח הנקי, למרות הקיטון שנרשם בהכנסות, כאמור, מוסברת הן בקיטון בסך של 5 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי, והן בירידה בסך של 7 מיליון ש"ח בהוצאות התפעוליות, הנובעת בין היתר, משינויים באומדן ההוצאות בחתך מגזרי פעילות שיושמו בשנת 2018 בעקבות השלמת סקר הוצאות מקיף בחתך מגזרי פעילות (ראה ביאור 1ב'(5)(ב') בדוחות הכספיים).

ה. מידע מפורט לגבי תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

(6) מגזר ניהול פיננסי:

במסגרת מגזר "ניהול פיננסי" נכללה הפעילות הבנקאית שלא שויכה ללקוחות הבנק. פעילות זו כוללת בין היתר:

- פעילות מסחר, כגון: השקעה בניירות ערך למסחר ופעולות במכשירים נגזרים שלא יועדה לגידור ואינה מהווה חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.
- פעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות - פעילות במכשירים פיננסיים המהווה חלק מניהול הסיכונים ומניהול ההון הפעיל שלא למטרות מסחר, כגון: השקעה בניירות ערך זמינים למכירה ואגרות חוב מוחזקות לפדיון, פעילות במכשירים נגזרים במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות ופעילות עם בנקים וממשלות.
- פעילות השקעה - השקעה במניות של חברות כלולות והשקעה במניות זמינות למכירה.

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
הכנסות מריבית - מחיצוניים	**89**	59	50.8
הוצאות ריבית - לחיצוניים	**(67)**	(41)	63.4
הכנסות ריבית מחיצוניים , נטו	**22**	18	22.2
ריבית בין מגזרית	**(42)**	(24)	75.0
הכנסות (הוצאות) מריבית, נטו	**(20)**	(6)	233.3
הכנסות שאינן מריבית	**50**	13	284.6
סך ההכנסות	**30**	7	328.6
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**–**	–	–
הוצאות תפעוליות	**18**	24	(25.0)
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	**18**	24	(25.0)
רווח (הפסד) לפני מיסים	**12**	(17)	(170.6)
הפרשה למיסים	**3**	(7)	(142.9)
רווח (הפסד) לאחר מיסים	**9**	(10)	(190.0)
חלק הבנק ברווחי חברה כלולה	**3**	2	50.0
רווח נקי (הפסד)	**12**	(8)	(250.0)

הכנסות הבנק במגזר ניהול פיננסי הסתכמו בשנת 2018 בסך של 30 מיליון ש"ח, לעומת 7 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. העליה בהכנסות נובעת בעיקר משני גורמים בעלי השפעות מקזזות, כדלקמן:

- מחד, נרשמה עליה בסך של 37 מיליון ש"ח בהכנסות המימון שאינן מריבית, המוסברת בגידול בסך של 13 מיליון ש"ח בהכנסות מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים, בעליה בסך של 11 מיליון ש"ח בהכנסות מהפרשי הצמדה על מכשירים נגזרים, ובעליה בסך של 10 מיליון ש"ח בהכנסות מהפרשי שער.
- מאידך, נרשמה ירידה בסך של 16 מיליון ש"ח בהכנסות מריבית, הנובעת בעיקר מקיטון בסך של 9 מיליון ש"ח במרכיב ההכנסות מהפרשי ההצמדה המיוחס להכנסות מריבית במגזר זה.

בסיכום שנת 2018 הסתכם הרווח במגזר "ניהול פיננסי", בסך של 12 מיליון ש"ח, המהווה עליה בסך של 20 מיליון ש"ח לעומת ההפסד שנרשם בשנה הקודמת. העליה ברווח הנקי מוסברת בגידול בהכנסות כאמור, ובירידה בסך של 6 מיליון ש"ח בהוצאות התפעוליות (הנובעת בין היתר, משינויים באומדן ההוצאות בחתך מגזרי פעילות שיושמו בשנת 2018, בעקבות השלמת סקר הוצאות מקיף בחתך מגזרי פעילות – ראה ביאור 1ב'(5)(ב') בדוחות הכספיים).

10. חברות מוחזקות עיקריות

תפנית דיסקונט – ניהול תיקי השקעות בע"מ

הבנק מחזיק ב- 31% מאמצעי ההון של חברת תפנית דיסקונט - ניהול תיקי השקעות בע"מ (להלן: "תפנית").
סך כל המאזן של תפנית ליום 31.12.2018 הסתכם בסך של כ- 35 מיליון ש"ח והונה העצמי הסתכם בסך של 30 מיליון ש"ח (31.12.2017 - 26 מיליון ש"ח, ו- 21 מיליון ש"ח, בהתאמה).

חלק הבנק ברווחי חברת "תפנית" הסתכם בשנת 2018 בכ- 3 מיליון ש"ח, לעומת 2 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.
היקף תיקי ההשקעות שנוהלו על ידי "תפנית" ביום 31.12.2018 הסתכם בכ- 7.5 מיליארד ש"ח, ומהווה עליה בשיעור של כ- 5.6% לעומת היקפם ביום 31.12.2017.

חברות מוחזקות אחרות
השפעתן של יתר החברות המוחזקות של הבנק - אינה מהותית ביחס לפעילות הבנקאית בקבוצה.

חלק ג' - סקירת הסיכונים

11. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

א. כללי

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים, כרוכה בנטילת וניהול סיכונים שעיקרם: סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים, וסיכוני ציות.
בשנים האחרונות התגבשה ההכרה, לפיה - יישום נאות של עקרונות לניהול סיכונים מהווה גורם הכרחי לשמירת יציבות המערכת הבנקאית.

לפיכך, פרסם בנק ישראל בשנים האחרונות שורת הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא זה, הכוללות הנחיות המיועדות להטמיע את תפיסת ניהול הסיכונים במערכת הבנקאית ולהתאימה לעקרונות שגובשו על ידי ועדת "באזל".

הסיכונים העיקריים אליהם חשוף הבנק במסגרת פעילותו הבנקאית כוללים:

סיכון אשראי - מוגדר כסיכון להיווצרות הפסדים כתוצאה מחוסר יכולת של לווה או צד נגדי לעמוד בהתחייבויותיו, בחלקן או במלואן כלפי הבנק, בכפוף לתנאים שהוסכמו. חשיפה משמעותית לסיכון אשראי, הנובעת מחולשות בתהליכי ניטור, בקרת וניהול תיק האשראי, יחד עם סטנדרטים לא נאותים בהליכי מתן האשראי ללווים וצדדים נגדיים, מהווה גורם מרכזי להפסדי בנקים בארץ ובעולם.

החשיפה לסיכון אשראי עשויה להיווצר ממספר סיכונים, כגון: סיכון לווה, סיכון ריכוזיות לווים וקבוצת לווים, סיכון ריכוזיות ענפית ו/או גיאוגרפית, סיכון אשראי של צד נגדי, סיכון סליקה, וסיכון סביבתי.

סיכון שוק - מוגדר כסיכון לפגיעה בהכנסות הבנק וברווחיותו, בשל שינויים אפשריים בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות (מאזני וחוץ מאזני), הנובעים משינויים במחירי השוק, כגון: שינוי בשיעור האינפלציה, שינוי בשיעור הריבית, שינוי בשערי החליפין ושינויים בשוק ההון. סיכון שוק כולל את רכיבי הסיכון הבאים: סיכון בסיס, סיכון ריבית, סיכון מניות וסיכון אופציות.

סיכון נזילות - מוגדר כסיכון לרווחי הבנק וליציבותו, הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו. נזילות מוגדרת כיכולת הבנק לממן גידול בנכסים ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעונן, מבלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון תפעולי – מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או בשל אירועים חיצוניים. סיכון זה שלוב בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות בבנק. בנוסף, ייתכן שכשל שנגרם בשל התממשות סיכון תפעולי, ישפיע בצורה ישירה או עקיפה על סיכונים אחרים, כגון: סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכוני נזילות, מוניטין ועוד.
הסיכון התפעולי כולל רכיבי סיכון משמעותיים, לרבות סיכון המשכיות עסקית, סיכון משפטי, סיכון מעילות והונאות, סיכון ציות, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכון דיווח כספי ועוד. הבנק מנהל את הסיכון התפעולי בהתאם להנחיות שנכללו בהוראות ניהול בנקאי תקין, ומגדיר את סיכוני טכנולוגיות המידע, הציות והסיכון המשפטי כקטגוריות סיכון עצמאיות להן ניתן גילוי נפרד בדוח הסיכונים המפורסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:
https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory/2018

סיכון טכנולוגיות המידע – מוגדר כסיכון הנובע משימוש או מהיעדר שימוש בטכנולוגיית מידע או מתלות של תאגיד בה.

סיכון סייבר – מוגדר כסיכון לנזקים כספיים ואחרים, הנובעים מהתרחשות התקפה קיברנטית.
ככלל, איומים במרחב הקיברנטי מוגדרים כאיומים העשויים לגרום להשבתה, מניעת שירות מהותי, פגיעה מהותית בסודיות ושלמות המידע וביצוע פעילות עוויינת והונאות.

מערכות המחשב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכת המחשב של החברה האם המפתחת, מתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המחשב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם מעוגנים בהסכמים רב שנתיים על בסיס כלכלי.
הסכמים אלו מפרטים את היקף, איכות וזמינות שירותי המחשב המסופקים לבנק ומבטיחים את רציפותם. נוסף על המערכות הקבוצתיות, הבנק מפעיל גם מערכות ייחודיות לו, אך מדובר בדרך כלל במערכות ניהוליות ותפעוליות במטה, ולא במערכות ליבה בנקאיות.

סיכון משפטי – מוגדר כחשיפת הבנק להפסדים, בין היתר, בשל היעדר יכולת לאכוף באופן משפטי הסכם, או בשל הליכים משפטיים שנפתחו נגד הבנק וכן חשיפה להפסדים בגין קנסות או צעדי עונשין הנובעים מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים. הסיכון המשפטי מהווה חלק מהסיכון התפעולי.

סיכון ציות והלבנת הון (לרבות מימון טרור) – מוגדר כחשיפת הבנק להטלת סנקציות משפטיות או רגולטוריות, להפסד פיננסי או לנזק תדמיתי, שהבנק עלול לספוג בשל אי מילוי חוקים, תקנות, הוראות הסדרה, נהלים פנימיים והקוד האתי החל על הבנק.
ניהול סיכון ציות כולל בין היתר הוראות מתחום יחסי בנק לקוח, הוראות לא צרכניות, הוראות בתחום דיני ניירות ערך, הוראות בנושא פעילות חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון. אי ציות להוראות החלות על הבנק בתחום הציות ואיסור הלבנת הון (לרבות מימון טרור) חושף את הבנק להטלת עיצומים כספיים, לסיכון מוניטין, וכן להליכים פליליים, אשר עלולים להינקט כנגד הבנק ועובדיו.
סיכון הציות כולל גם סיכון הוגנות (Conduct Risk), שעלול להתממש בשל מתן שירות לא הוגן ללקוחות הבנק. הבנק פועל להטמיע ערכי הוגנות במגוון השירותים הניתנים ללקוחותיו בערוצים השונים.

סיכון מוניטין – מוגדר כחשיפה אפשרית לפגיעה ברווחי הבנק, בגין תדמית שלילית שעלולה להיווצר לבנק בקרב לקוחות וצדדים אחרים הקשורים עם הבנק. הבנק מגדר את חשיפתו לסיכון זה, בין היתר, באמצעות הקפדה על ביצוע נהלים ויישום קפדני של הקוד האתי.

סיכון אסטרטגי – מוגדר כחשיפה אפשרית לפגיעה בהון הבנק, בתוצאותיו הכספיות ובמוניטין הנובעת מקבלת החלטות עסקיות שגויות, או מיישום לא נכון של החלטות עסקיות, או מהיעדר תגובה לשינויים בתחרות ובהתפתחויות שונות בסביבה העסקית והציבורית.

בסיכון האסטרטגי נכלל גם סיכון "המודל העסקי", הנגזר משינויים שחלים בסביבת הפעילות העסקית של הבנק ונובעים, בין היתר, מהתפתחויות מהירות של טכנולוגיות המידע, שחיקת מקורות ההכנסה, והגברת התחרות במערכת הבנקאית והחוץ בנקאית.
במסגרת זו משקיע הבנק, בשיתוף עם החברה האם, מאמצים רבים בתחום הבנקאות הדיגיטלית, שיפור חוויית הלקוח ופיתוח מודלים אלטרנטיביים לפעילות הבנקאית - בהתאמה לשינויים המתרחשים בבנקאות הבינלאומית והמקומית.

ב. התיאבון לסיכון

התיאבון לסיכון הוגדר כ"רמת הסיכון המכסימלית" אותה מוכן הבנק לשאת במהלך העסקים הרגיל בהתחשב במאפייני סיכון, ומשמש לקביעת הסיכונים שהבנק מוכן לקבל בראיה צופת פני עתיד.
ה"תיאבון לסיכון" עקבי עם האסטרטגיה העסקית של הבנק ומהווה כלי מרכזי לפיקוח על הסיכונים שנוטל הבנק.

בעת קביעת המסגרת לניהול סיכונים, מתווה הדירקטוריון את "הצהרת התיאבון לסיכון", המהווה בסיס למדיניות ניהול הסיכונים, ולקביעת מגבלות וספי התרעה.
במסגרת התוויית "הצהרת התיאבון לסיכון", נלקחים בחשבון גורמים רלוונטיים, כגון: האסטרטגיה העסקית, שינויים סביבתיים, סיכונים מהותיים (קיימים ומתהווים), השפעות תרחישי קיצון, העקרונות לתכנון ההון (לרבות האילוצים הקיימים בנושא זה), מקורות המימון ומחויבויות שונות של הבנק (כגון: דרישות ומגבלות הנובעות מהליכי חקיקה והסדרה).

הצהרת התיאבון לסיכון מובאת לאישור הדירקטוריון בתדירות שנתית (בהתבסס על נתונים ומדדים מעודכנים). סטיות ממגבלות שנקבעו בהצהרת התיאבון לסיכון, מנוטרות על ידי הבנק ומדווחות לדירקטוריון באופן שוטף.

ג. קווי יסוד לניהול סיכונים

הדירקטוריון והנהלת הבנק נושאים באחריות לניהול הסיכונים בבנק ולקביעת תהליכים אפקטיביים לניהול סיכונים אלו. הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון, מוודאת שהמערכות והתהליכים שנקבעו במסגרת ניהול הסיכונים הקבוצתי הולמים את אופי פעילות הבנק.

מסמכי היסוד לניהול סיכונים גובשו על ידי הבנק בהתאמה למסמכים מקבילים של החברה האם, והבנק מתבסס במסגרת ניהול הסיכונים על תשתיות, תהליכים, ומתודולוגיות לניהול סיכונים שפותחו בחברה האם. חריגות מהמגבלות שנקבעו לסיכונים השונים, והתפתחויות שחלו בפרופיל הסיכון של הבנק, מדווחים על ידי הבנק לחברה האם באופן שוטף.

הבנק פועל בהתאם למסגרת ניהול הסיכונים שנקבעה בקבוצה, בהתאמה לאופי הפעילות הייחודי של הבנק, הסביבה בה הוא פועל ובהתאם להנחיות בנק ישראל. ממשל ניהול הסיכונים בבנק מבוסס על שלושה קווי הגנה:

קו ההגנה הראשון – כולל את קווי העסקים ובהם יחידות עסקיות ותפעוליות, אשר נוטלות סיכונים ונושאות באחריות מלאה לניהול הסיכונים הגלומים בפעילותן באמצעות תהליכי ליבה בניהול סיכונים (נטילת סיכון, זיהוי מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח).

קו ההגנה השני – כולל את יחידות המטה (משפטיות וחשבונאיות) ואת פונקצית ניהול הסיכונים אשר תפקידה לסייע להנהלה לקדם ראייה משולבת, כלל תאגידית של סיכונים, לתכנן ולפתח את מסגרת העבודה לניהול סיכונים, לקבוע מתודולוגיות, לאתגר את ניהול הסיכונים של קו ההגנה הראשון ולהציג את מכלול הסיכונים בפני ההנהלה והדירקטוריון.

קו ההגנה השלישי – כולל את הביקורת הפנימית אשר בוחנת את תקינותם ויעילותם של הבקרות ותהליכי ניהול הסיכונים ומאבחנת חולשות פוטנציאלית בבקרה הפנימית.
ככלל, בבנק מונו מנהלי סיכונים מקו ההגנה הראשון, במעמד חבר הנהלה, ובקרי סיכון מקו ההגנה השני. פיקוח ובקרה על ניהול סיכון מתבצעים באמצעות תהליכי ניהול סיכונים, פורומים ופונקציות מפתח בבנק.

הבנק עושה שימוש במבחני קיצון צופי פני עתיד ככלי משלים לתהליכי ניהול סיכונים (לרוב בסיכון אשראי, שוק ונזילות).

מבחני קיצון משמשים בתהליך שוטף לזיהוי והערכת מוקדי סיכון ואזורי פגיעות, בין היתר, כחלק מהערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP), בעת בחינת נאותות תכנון ההון, לרבות עמידה במגבלות התיאבון לסיכון שקבע הדירקטוריון.

מבחני קיצון מבוצעים על פי הנחיות בנק ישראל ובהתאם למתודולוגיה שנקבעה בקבוצה, בהתאמות הנדרשות לאופי הפעילות של הבנק. הדירקטוריון וההנהלה מעורבים בקביעת מטרות מבחני הקיצון, הגדרת התרחישים ובחינת סבירות התוצאות. מנהלי סיכון האשראי, השוק והנזילות מתחזקים תכניות מגירה להפחתת סיכונים בשל התממשות תרחיש קיצון.

ד. מידע נוסף

מידע מפורט באשר לסיכונים השונים הכרוכים בפעילות הבנק ואופן ניהולם נכלל בדוח הסיכונים שפורסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:
https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory/2018

12. סיכון האשראי

א. סקירת סיכון האשראי ואופי ניהולו

מבנה ניהול סיכון האשראי בבנק, תואם את מודל ניהול הסיכונים (Management Enterprise Risk), אשר אומץ על ידי קבוצת דיסקונט וכולל הגדרת סמכות ואחריות של הגורמים המעורבים בניהול סיכון האשראי דירקטוריון, הנהלה ושלושה קווי הגנה בלתי תלויים:

קו ההגנה הראשון - נוטלי הסיכונים (בעיקר חטיבות האשראי: חטיבה לבנקאות מסחרית וחטיבה קמעונאית).

קו ההגנה השני – הגורמים האחראים לניהול סיכונים בלתי תלוי.

קו הגנה השלישי – ביקורת פנימית.

ניהול סיכון אשראי כולל גם ניהול סיכון ריכוזיות אשראי וניהול הסיכונים הסביבתיים.
מדיניות ניהול סיכון האשראי מהווה מסגרת לניהול הסיכון במטרה להשיג תשואה הולמת ביחס לפרופיל הסיכון ובהלימה למגבלות התיאבון לסיכון שהתווה הדירקטוריון.

לבנק מסמכי אסטרטגיה ומדיניות אשראי שאושרו על ידי הדירקטוריון, המבוססים על הוראות הניהול הבנקאי התקין. מסמכים אלה מתווים את עקרונות האשראי ומהם נגזרים נוהלי האשראי, היעדים העסקיים, הבקרות והמגבלות עליהן מתבצע מעקב שוטף.

ב. ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

מערך ניהול סיכון האשראי בבנק כולל שתי יחידות לטיפול בחובות בעייתיים:

- יחידה ל"אשראים מיוחדים" הפועלת במסגרת החטיבה לבנקאות מסחרית בבנק, ומטפלת הן בניהול הסדרה וגבייה של אשראים בעייתיים הנמצאת בטיפול החטיבה לבנקאות מסחרית ושל אשראים אחרים (הנמצאים בטיפול משפטי), והן בסיווג ומדידת הפרשות להפסדי אשראי ללקוחות אלו.

- יחידה לפיקוח ובקרה הפועלת בחטיבה הקמעונאית, ועוסקת הן בניהול והסדרה של חובות בעייתיים המשתייכים לחטיבה הקמעונאית (לפני העברתם לטיפול משפטי), והן בסיווג וקביעת הפרשות להפסדי אשראי ללקוחות אלו.

להלן נתונים לגבי יתרת החובות הבעייתיים בבנק ומדדי סיכון:

(א) התפלגות החובות הבעייתיים:

(1) סיכון אשראי בעייתי - בחתך סווג החוב

סיווג החוב	31 בדצמבר 2018 מאזני מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 חוץ מאזני מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 סך הכל מיליוני ש"ח
סיכון אשראי פגום	**255**	**5**	**260**
סיכון אשראי נחות	**77**	**1**	**78**
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת	**199**	**24**	**223**
סך הכל סיכון אשראי בעייתי[2] *	**531**	**30**	**561**
בניכוי הפרשה להפסדי אשראי	**(83)**	**(3)**	**(86)**
סיכון אשראי בעייתי , נטו	**448**	**27**	**475**
* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 יום ומעלה	**92**	**-**	**92**

סיווג החוב	31 בדצמבר 2017 מאזני מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 חוץ מאזני מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 סך הכל מיליוני ש"ח
סיכון אשראי פגום	274	15	289
סיכון אשראי נחות	63	1	64
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת	204	25	229
סך הכל סיכון אשראי בעייתי[2] *	541	41	582
בניכוי הפרשה להפסדי אשראי	(78)	(10)	(88)
סיכון אשראי בעייתי , נטו	463	31	494
* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 יום ומעלה	83	-	83

(2) נכסים שאינם מבצעים

סוג החוב	31 בדצמבר 2018 מאזני מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 חוץ מאזני מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 סך הכל מיליוני ש"ח
חובות פגומים[1]	**211**	**6**	**217**
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	**-**	**-**	**-**
סך הכל נכסים שאינם מבצעים	**211**	**6**	**217**

סוג החוב	31 בדצמבר 2017 מאזני מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 חוץ מאזני מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 סך הכל מיליוני ש"ח
חובות פגומים[1]	219	15	234
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	-	-	-
סך הכל נכסים שאינם מבצעים	219	15	234

1. חובות שאינם צוברים הכנסות ריבית
2. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של סיכון אשראי לציבור.

(ב) להלן נתונים לגבי התפתחות החובות הפגומים בבנק:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 חובות פגומים חובות שאורגנו מחדש מסחרי מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 חובות פגומים חובות שאורגנו מחדש פרטי מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 חובות פגומים אחרים מסחרי מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 חובות פגומים אחרים פרטי מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 חובות פגומים סך הכל מיליוני ש"ח
יתרה לתחילת השנה -					
- יתרת חוב רשומה	**110**	**19**	**131**	**1**	**261**
- בניכוי הפרשות להפסדי אשראי	**(12)**	**-**	**(29)**	**-**	**(41)**
יתרה נטו	**98**	**19**	**102**	**1**	**220**
שינויים בחובות :					
- חובות שנפגמו	**77**	**31**	**59**	**-**	**167**
- חובות שנגרעו מסיווג פגום	**(9)**[1]	**(1)**	**(4)**	**-**	**(14)**
- גביות ומחיקות	**(36)**	**(16)**	**(108)**	**(6)**	**(166)**
- ארגונים מחדש שכשלו	**(34)**	**(5)**	**34**	**5**	**-**
סך השינויים בחובות	**(2)**	**9**	**(19)**	**(1)**	**(13)**
שינויים בהפרשות להפסדי אשראי:					
- גידול בהפרשות	**(23)**	**(13)**	**(46)**	**(6)**	**(88)**
- הפרשות שנגרעו מסיווג פגום	**3**	**-**	**-**	**-**	**3**
- גביות ומחיקות	**17**	**11**	**48**	**6**	**82**
סך השינויים בהפרשות	**(3)**	**(2)**	**2**	**-**	**(3)**
יתרה לסוף השנה *	**93**	**26**	**85**	**-**	**204**
***ההרכב:**					
- יתרת חוב רשומה	**108**	**28**	**112**	**-**	**248**
- הפרשות להפסדי אשראי	**(15)**	**(2)**	**(27)**	**-**	**(44)**
יתרה לסוף השנה, נטו	**93**	**26**	**85**	**-**	**204**

1. מזה חובות בגין "ארגון מחדש עוקב" בסך של 9 מיליון ש"ח.

בשנת 2018 אורגנו על ידי הבנק 1,561 אשראים בסך של 101 מיליוני ש"ח. בנוסף, נרשמו בשנת 2018 444 כשלי אשראי בגין חובות שאורגנו מחדש בשנה הקודמת בסך של 23 מיליוני ש"ח.

(ב) להלן נתונים לגבי התפתחות החובות הפגומים בבנק (במיליוני ש"ח) (המשך):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 חובות פגומים חובות שאורגנו מחדש מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 חובות פגומים חובות שאורגנו מחדש פרטי מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 חובות פגומים חובות שאורגנו מחדש מסחרי מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 חובות פגומים אחרים פרטי מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 חובות פגומים סך הכל מיליוני ש"ח
יתרה לתחילת השנה -					
- יתרת חוב רשומה	104	18	199	1	322
- בניכוי הפרשות להפסדי אשראי	(6)	-	(71)	-	(77)
יתרה נטו	98	18	128	1	245
שינויים בחובות :					
- חובות שנפגמו	61	20	87	-	168
- חובות שנגרעו מסיווג פגום	(1)[1]	-	(6)	-	(7)
- גביות ומחיקות	(43)	(16)	(159)	(4)	(222)
- ארגונים מחדש שכשלו	(11)	(3)	11	3	-
סך השינויים בחובות	6	1	(67)	(1)	(61)
שינויים בהפרשות להפסדי אשראי:					
- גידול בהפרשות	(22)	(10)	(56)	(4)	(92)
- הפרשות שנגרעו מסיווג פגום	-	-	-	-	-
- גביות ומחיקות	16	10	98	4	128
סך השינויים בהפרשות	(6)	-	42	-	36
יתרה לסוף השנה *	98	19	103	-	220
*ההרכב:					
- יתרת חוב רשומה	110	19	132	-	261
- הפרשות להפסדי אשראי	(12)	-	(29)	-	(41)
יתרה לסוף השנה, נטו	98	19	103	-	220

1. מזה חובות בגין "ארגון מחדש עוקב": בסך של 1 מיליון ש"ח.

בשנת 2017 אורגנו על ידי הבנק 1,320 אשראים בסך של 79 מיליוני ש"ח. בנוסף, נרשמו בשנת 2017 303 כשלי אשראי בגין חובות שאורגנו מחדש בשנה הקודמת בהיקף של 16 מיליוני ש"ח.

(ג) מדדי איכות תיק האשראי:

להלן נתונים לגבי מדדים מסוימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי של הבנק, הנגזרים מנתוני החובות הבעייתיים שחושבו על פי הכללים שבהוראות החדשות (באחוזים) :

	31.12.2018	31.12.2017
- שיעור יתרת האשראי הפגום, מתוך סך האשראי לציבור[1]	**1.0**	1.1
- שיעור יתרת האשראי[2] בפיגור של 90 יום ומעלה (שאינו פגום), מתוך סך האשראי לציבור	**0.4**	0.3
- שיעור סיכון האשראי הבעייתי[2] מתוך סך סיכון האשראי לציבור	**1.8**	1.9
- שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי, מהיתרה הממוצעת של האשראי[2]	**0.4**	0.5
- שיעור המחיקות נטו, מיתרת האשראי הממוצעת[2]	**0.3**	0.5

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.
2. הנתונים מתייחסים לאשראי לציבור בלבד.

(ד) איכות תיק האשראי:

(1) כללי

בהתאם להוראות שפרסם בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע איכותי וכמותי שיהווה אינדיקציה לאיכות תיק האשראי שלהם. הבנק מקיים מערכת בקרת אשראי המהווה גורם מרכזי בתהליך שמירת איכות תיק האשראי וניטור כשלי אשראי.

במסגרת זו פיתח הבנק מודלים לדירוג אשראי, המהווים מערכת "תומכת החלטה" ומתקיים מעקב שוטף לזיהוי ואיתור סממנים המצביעים על ירידה אפשרית בכושר הפירעון של הלווים, בין היתר באמצעות ניטור תקופת הפיגור של החובות, בתדירות יומית.

(2) נתונים כמותיים

להלן נתונים לגבי מדדים פיננסיים מסויימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי, בחתך קבוצות אשראי:

מדד איכות	31 בדצמבר 2018 מסחרי %	31 בדצמבר 2018 אנשים פרטיים לדיור %	31 בדצמבר 2018 אנשים פרטיים אחר %	31 בדצמבר 2018 סך הכל %
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי, מתוך האשראי	**0.4**	**-**	**0.6**	**0.4**
שיעור החובות הפגומים, מתוך האשראי	**1.3**	**-**	**0.6**	**1.0**
שיעור החובות הבעייתיים, מתוך האשראי	**2.3**	**1.5**	**1.6**	**2.0**
שיעור החובות בפיגור מעל 30 יום, מתוך האשראי	**0.7**	**1.6**	**1.6**	**1.0**

מדד איכות	31 בדצמבר 2017 מסחרי %	31 בדצמבר 2017 אנשים פרטיים לדיור %	31 בדצמבר 2017 אנשים פרטיים אחר %	31 בדצמבר 2017 סך הכל %
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי, מתוך האשראי	0.6	0.1	0.3	0.5
שיעור החובות הפגומים, מתוך האשראי	1.5	-	0.5	1.1
שיעור החובות הבעייתיים, מתוך האשראי	2.5	1.8	1.3	2.2
שיעור החובות בפיגור מעל 30 יום, מתוך האשראי	0.5	1.8	1.5	0.9

הנהלת הבנק עוקבת אחרי התפתחות אינדיקטורים אלו בתדירות רבעונית ובוחנת את משמעות התוצאות שהתקבלו, הן ביחס לתקופות קודמות והן ביחס לנתונים המקבילים במערכת הבנקאית.

בשנת 2018 נרשמה ירידה בשיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי לעומת הנתון שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד. לפיכך, ומכיוון שמרבית הפרמטרים האחרים, מצביעים על יציבות או שיפור במדדי האיכות, מעריכה הנהלת הבנק כי בתקופת הדוח לא חל שינוי לרעה באיכות תיק האשראי בבנק.

ג. ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי

(א) להלן נתונים לגבי התפתחות ההפרשות להפסדי אשראי בבנק (במיליוני ש"ח):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור מסחרי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור פרטי לדיור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור פרטי אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בנקים וממשלות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 סך הכל
יתרת הפרשה לתחילת השנה	**296**	**19**	**62**	**377**	**-**	**377**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**65**	**2**	**29**	**96**	**-**	**96**
מחיקות חשבונאיות	**(112)**	**-**	**(68)**	**(180)**	**-**	**(180)**
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	**53**	**-**	**45**	**98**	**-**	**98**
מחיקות חשבונאיות, נטו	**(59)**	**-**	**(23)**	**(82)**	**-**	**(82)**
יתרת הפרשה לסוף השנה*	**302**	**21**	**68**	**391**	**-**	**391**
* מזה-בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	**16**	**-**	**2**	**18**	**-**	**18**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור מסחרי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור פרטי לדיור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור פרטי אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 בנקים וממשלות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 סך הכל
יתרת הפרשה לתחילת השנה	300	17	59	376	-	376
הוצאות בגין הפסדי אשראי	102	3	14	119	-	119
מחיקות חשבונאיות	(160)	(1)	(57)	(218)	-	(218)
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	54	-	46	100	-	100
מחיקות חשבונאיות, נטו	(106)	(1)	(11)	(118)	-	(118)
יתרת הפרשה לסוף השנה*	296	19	62	377	-	377
* מזה-בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	23	-	2	25	-	25

(ב) מדדי איכות תיק האשראי:

להלן נתונים לגבי יחסים פיננסיים מסוימים המשמשים להערכת רמת ההפרשות להפסדי אשראי בבנק והשינויים בנתונים אלו בהשוואה לאשתקד (באחוזים) :

	31.12.2018	31.12.2017
- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי[2], מתוך סך האשראי לציבור[1]	**1.4**	1.4
- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי[2], מתוך האשראי הפגום	**150.4**	134.9
- שיעור המחיקות נטו, מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי[2]	**22.0**	33.5
- שיעור יתרת ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי[2] מתוך האשראי הפגום בתוספת האשראי בפיגור[3]	**12.9**	11.9

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.
2. הנתונים מתייחסים לאשראי לציבור בלבד.
3. אשראי שאינו פגום, בפיגור של 90 יום ומעלה.

ד. התפלגות סיכון האשראי בחתך ענפי משק

להלן תמצית נתונים לגבי התפלגות סיכון האשראי לציבור - בחתך ענפי משק, בהשוואה לשנה הקודמת (במיליוני ש"ח).

ענף משק	ליום 31 בדצמבר 2018 סיכון אשראי כולל[1]	ליום 31 בדצמבר 2018 מזה: דירוג ביצוע אשראי[2]	ליום 31 בדצמבר 2018 מזה: סיכון אשראי בעייתי[3]	ליום 31 בדצמבר 2018 הפסדי אשראי הוצאות בגין הפסדי אשראי	ליום 31 בדצמבר 2018 הפסדי אשראי מחיקות חשבונאיות, נטו	ליום 31 בדצמבר 2018 הפסדי אשראי יתרת הפרשה להפסדי אשראי
תעשיה	**2,670**	**2,572**	**61**	**11**	**10**	**47**
בינוי ונדל"ן - בינוי[4]	**3,938**	**3,798**	**84**	**11**	**8**	**52**
- פעילות בנדל"ן	**2,084**	**2,019**	**59**	**2**	**-**	**9**
מסחר	**4,847**	**4,689**	**97**	**9**	**15**	**88**
שירותים עסקיים	**1,707**	**1,618**	**38**	**14**	**12**	**28**
ענפים מסחריים אחרים	**4,598**	**4,480**	**62**	**16**	**12**	**76**
סך הכל מסחרי	**19,844**	**19,176**	**401**	**63**	**57**	**300**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**5,149**	**4,968**	**73**	**2**	**-**	**21**
- אחר	**5,669**	**5,432**	**72**	**29**	**23**	**68**
סה"כ ציבור - פעילות בישראל	**30,662**	**29,576**	**546**	**94**	**80**	**389**
בנקים בישראל וממשלת ישראל	**6,201**	**6,200**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בישראל	**36,863**	**35,776**	**546**	**94**	**80**	**389**
ציבור - פעילות בחו"ל	**397**	**381**	**15**	**2**	**2**	**2**
בנקים וממשלות בחו"ל	**870**	**870**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בחו"ל	**1,267**	**1,251**	**15**	**2**	**2**	**2**
סך הכל	**38,130**	**37,027**	**561**	**96**	**82**	**391**

ענף משק	ליום 31 בדצמבר 2017 סיכון אשראי כולל[1]	ליום 31 בדצמבר 2017 מזה: דירוג ביצוע אשראי[2]	ליום 31 בדצמבר 2017 מזה: סיכון אשראי בעייתי[3]	ליום 31 בדצמבר 2017 הפסדי אשראי הוצאות בגין הפסדי אשראי	ליום 31 בדצמבר 2017 הפסדי אשראי מחיקות חשבונאיות, נטו	ליום 31 בדצמבר 2017 הפסדי אשראי יתרת הפרשה להפסדי אשראי
תעשיה	2,543	2,432	68	9	5	45
בינוי ונדל"ן - בינוי[4]	4,137	4,007	81	1	-	49
- פעילות בנדל"ן	1,900	1,859	36	(5)	(1)	7
מסחר	4,854	4,664	144	56	58	94
שירותים עסקיים	1,609	1,529	35	6	8	26
ענפים מסחריים אחרים	4,295	4,185	61	28	17	72
סך הכל מסחרי	19,338	18,676	425	95	87	293
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	4,403	4,266	74	3	1	19
- אחר	5,357	5,120	58	14	11	62
סה"כ ציבור - פעילות בישראל	29,098	28,062	557	112	99	374
בנקים בישראל וממשלת ישראל	4,727	4,727	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	33,825	32,789	557	112	99	374
ציבור - פעילות בחו"ל	420	392	25	7	19	3
בנקים וממשלות בחו"ל	770	770	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	1,190	1,162	25	7	19	3
סך הכל	35,015	33,951	582	119	118	377

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
2. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
3. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 יום או יותר.
4. כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 37 מיליון ש"ח.

ה. חשיפה למדינות זרות

להלן תמצית נתונים לגבי חשיפת האשראי של הבנק למדינות זרות, כהגדרתה בהוראות בנק ישראל (במיליוני ש"ח):

שם המדינה	ליום 31 בדצמבר 2018 חשיפה מאזנית	ליום 31 בדצמבר 2018 חשיפה חוץ מאזנית	ליום 31 בדצמבר 2018 סך הכל	ליום 31 בדצמבר 2017 חשיפה מאזנית	ליום 31 בדצמבר 2017 חשיפה חוץ מאזנית	ליום 31 בדצמבר 2017 סך הכל
ארה"ב	**654**	**7**	**661**	653	3	656
אחר	**375**	**497**	**872**	291	807	1,098
סך החשיפה למדינות זרות *	**1,029**	**504**	**1,533**	944	810	1,754
* מזה: סך החשיפה למדינות ה- PIGS	**7**	**-**	**7**	8	-	8
* מזה: סך החשיפה למדינות עם בעיות נזילות	**2**	**1**	**3**	4	1	5

בשנת 2018 נרשמה ירידה בשיעור של 12.6% בחשיפת הבנק למדינות זרות, הנובעת בעיקר מקיטון בסך של 299 מיליון ש"ח בחשיפה החוץ מאזנית של הבנק למבטחי משנה זרים.

ו. חשיפה למוסדות פיננסיים זרים

בעקבות השלכות המשבר הכלכלי על מוסדות פיננסיים שונים ברחבי העולם והחששות ליציבות של מוסדות פיננסיים מסוימים, בוחנת הנהלת הבנק באופן שוטף את חשיפת הבנק לבנקים ומוסדות פיננסיים בחו"ל, ומקיימת דיונים לגבי היקף החשיפה והתאמתה להתפתחויות בבנקאות העולמית. התאמת החשיפה נשקלת תוך בחינת הפרמטרים הבאים:

- היקף החשיפה של הבנק למוסד הפיננסי, בכלל - וביחס להונו העצמי, בפרט.
- דירוג האשראי של המוסד הפיננסי (ככלל, הבנק מבצע עסקאות הכרוכות בחשיפת אשראי, רק עם מוסדות פיננסיים זרים המדורגים בדירוג "השקעה" ומעלה).
- דירוג האשראי של המדינה בה פועל המוסד הפיננסי.
- ניסיון העבר שנצבר בבנק לגבי המוסד הפיננסי.

היקף חשיפת האשראי המכסימלי לכל מוסד פיננסי זר, נקבע על ידי דירקטוריון הבנק. חריגות ממגבלה זו נבחנות על ידי הנהלת הבנק, עבור כל מוסד פיננסי, בתדירות יומית.

במסגרת הפקת הלקחים והנסיון שנצבר במהלך שנות המשבר הכלכלי העולמי, פרסם בנק ישראל הוראה, לפיה נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון וההנהלה מידע כמותי ואיכותי לגבי חשיפת האשראי של התאגידים הבנקאיים הפועלים בישראל, למוסדות פיננסיים זרים (כהגדרתם בהוראה).

חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים[1] ליום 31.12.2018 מסתכמת בסך של 371 מיליון ש"ח (31.12.2017 - 286 מיליון ש"ח), כמפורט להלן (במיליוני ש"ח):

דירוג אשראי חיצוני	31 בדצמבר 2018 סיכון אשראי מאזני[2]	31 בדצמבר 2018 סיכון אשראי חוץ מאזני[3]	31 בדצמבר 2018 סיכון אשראי כולל[4]
AAA עד -AA	**31**	**-**	**31**
+A עד -A	**283**	**2**	**285**
+BBB עד -BBB	**37**	**1**	**38**
+BB עד -B	**1**	**16**	**17**
ללא דירוג	**-**	**-**	**-**
סך כל חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים	**352**	**19**	**371**

1. כולל חשיפה בגין בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים, דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הנ"ל.
2. פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב ונכסים בגין מכשירים נגזרים.
3. בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי לרבות ערבויות להבטחת חובות של צד ג'.
4. יתרת הפקדונות שהופקדו במוסדות פיננסיים זרים הרשומים במדינות מסוימות הכלולות בתכנית החרום הכלכלית שגובשה עבורן באיחוד האירופאי וקרן המטבע הבינלאומית, הסתכמה ליום 31.12.2018 בסך של 5 מיליון ש"ח .

ו. חשיפה למוסדות פיננסיים זרים (המשך)

דירוג אשראי חיצוני	31 בדצמבר 2017 סיכון אשראי מאזני[2]	31 בדצמבר 2017 סיכון אשראי חוץ מאזני[3]	31 בדצמבר 2017 סיכון אשראי כולל[4]
AAA עד -AA	27	-	27
+A עד -A	227	1	228
+BBB עד -BBB	7	-	7
+BB עד -B	3	17	20
ללא דירוג	-	4	4
סך כל חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים	264	22	286

1. כולל חשיפה בגין בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים, דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הנ"ל.
2. פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב ונכסים בגין מכשירים נגזרים.
3. בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי לרבות ערבויות להבטחת חובות של צד ג'.
4. יתרת הפקדונות שהופקדו במוסדות פיננסיים זרים הרשומים במדינות מסוימות הכלולות בתכנית החרום הכלכלית שגובשה עבורן באיחוד האירופאי וקרן המטבע הבינלאומית, הסתכמה ליום 31.12.2017 בסך של 6 מיליון ש"ח.

הערות:

1. המדינות העיקריות בהן רשומים המוסדות הפיננסיים הזרים הינן: ארה"ב, גרמניה, נורבגיה ובלגיה. החשיפה המכסימלית של הבנק ליום 31 בדצמבר 2018, ביחס לקבוצת מוסדות זרים הפועלים באותה מדינה, אינה עולה על 15% מ"בסיס ההון" של הבנק (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל).

2. דירוג האשראי של המוסדות הפיננסיים הזרים המפורטים מעלה נערך בעיקר על ידי חברת הדירוג הבינלאומית: "Standard & poor's". דירוגי האשראי מעודכנים על ידי חברת הדירוג, בדרך כלל, בתדירות שנתית. לפיכך, ולאור ההתפתחויות האחרונות במגזר הבנקאות, ייתכנו פערים בין הדירוג האחרון שנערך על ידי חברת הדירוג - לבין הערכת הבנק.

3. כל חשיפות האשראי המאזני למוסדות פיננסיים זרים, כמפורט לעיל - כלולות בדוחות הכספיים בסעיף "פקדונות בבנקים", "השקעות בניירות ערך" ו"נכסים בגין מכשירים נגזרים".

ז. סיכוני אשראי בהלוואות לדיור

בשנים האחרונות נרשם בשוק הדיור גידול בביקושים ובהיקף הביצועים של הלוואות לדיור, שגרמו לעליות מחירים שנגזרו ממחסור בהיצע הדירות ביחס לביקושים אלו. העליה שנרשמה בהיקף ההלוואות לדיור (ובכלל זה עליה בהיקף הכספי הממוצע של הלוואות אלה), חורגת משיעורי הצמיחה במשק ומשיעורי העליה ברמת החיים ובהכנסות של משקי הבית. לאור האמור לעיל, קיים חשש שתהליכים אלו עלולים לפגוע באיכות תיק האשראי לדיור ולהגדיל את חשיפת המערכת הבנקאית לסיכוני אשראי.

לפיכך, הגביר הבנק את הפיקוח על האשראי בתחום זה. הצעדים שננקטו על ידי הבנק, כוללים:

- הגבלת היקף ההלוואות שניתנות ב"בטחון דירת מגורים" (אך לא למטרת מגורים), באופן ששיעורן לא יעלה על 15% מיתרת האשראי לדיור.
- הגבלת היקפי ההלוואות העלולות להטיל מעמסה על הלווה, כמתחייב מהוראה שפורסמה על ידי בנק ישראל, לפיה נאסר על התאגידים הבנקאיים לאשר הלוואות שמרכיב ההחזר הגלום בהן עולה על 50% מ"כושר ההחזר" של הלווה (יצוין בהקשר זה, כי הבנק אינו נוהג לאשר בדרך כלל הלוואות לדיור, שמרכיב ההחזר החודשי הצפוי בגינן עולה על 40% מהכנסות הלווה).
- הגבלת היקפי ההלוואות הממנות שיעורים ניכרים משווי הנכס המשועבד, כמתחייב מהוראות שפורסמו על ידי בנק ישראל בנושא זה.
- הגבלת סיכון הריבית בהלוואה לדיור, כמתחייב מהגבלות שהוטלו על ידי בנק ישראל בנושא זה, לפיהן הוגבל מרכיב ההלוואות ב"ריבית משתנה" (כהגדרתן בהוראה שפרסם בנק ישראל), לשיעור שלא יעלה על שני שליש מההיקף הכולל של מסגרות ההלוואות שאושרו החל מיום 1.9.2013 (או לשיעור שלא יעלה על 33% בהלוואות הנושאות "ריבית משתנה" - המתעדכנת בתדירות גבוהה מחמש שנים).

- שימוש ב"מקדמי בטחון" (מבחני עמידות) בתהליך אישור מסגרת ההלוואה. דהיינו, בטרם אישור מסגרת ההלוואה, בוחן הבנק את ההשלכות הצפויות בגין שינויים תיאורטיים במשתני השוק (בעיקר עליה בשיעור של 2-3 נקודות האחוז בשיעור הריבית השנתי) - על כושר ההחזר של הלווה.
- שימוש שוטף בתרחישים תיאורטיים, לרבות תרחישי קיצון, לצורך ניתוח רגישות לגבי השינויים הצפויים בחשיפת הבנק לסיכוני אשראי - כנגזרת מהשינויים בפרמטרים הנבדקים.
- קיום מעקבים שוטפים אחר ההתפתחויות בשוק הדיור, לרבות: שינויים במחירי הנכסים, שינויים בהיקף ההחזרים החודשיים של ההלוואות, וכו'.
- עריכת הסדרים נקודתיים ללקוחות המתקשים לעמוד בהחזרים התקופתיים הנגזרים מהסכמי ההלוואות המקוריים.

בעקבות ההתפתחויות בשוק הדיור, כאמור, פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם השנתיים והרבעוניים גילוי לגבי סיכון האשראי בגין ההלוואות לדיור, והפעולות שננקטו על ידי התאגיד הבנקאי במסגרת ניהול סיכון זה.
בנוסף, יכלול הגילוי נתונים כמותיים לגבי חשיפת האשראי לדיור ומאפיינים שונים המצביעים על איכות תיק האשראי לדיור של התאגיד הבנקאי.
היקף תיק ההלוואות לדיור של הבנק ליום 31.12.2018 מסתכם ב- 4,790 מיליון ש"ח (31.12.2017 - 4,198 מיליון ש"ח). היקף ההלוואות לדיור שבוצעו על ידי הבנק בשנת 2018 מסתכם בסך של כ- 1,133 מיליון ש"ח, מזה כ- 113 מיליון ש"ח בגין הלוואות שמוחזרו (2017 - 976 מיליון ש"ח ו- 104 מיליון ש"ח, בהתאמה).

להלן נתונים, לגבי מאפייני סיכון מסוימים של תיק ההלוואות לדיור של הבנק:

מאפיין סיכון	31.12.2018 %	31.12.2017 %
שיעור ההלוואות לדיור שמימנו למעלה מ- 75% משווי הנכס[1]	**1.2**	1.6
שיעור ההלוואות לדיור, שההחזר החודשי, בכל אחת מהן, עולה על 35% מהכנסת הלווה	**10.6**	11.3
שיעור ההלוואות לדיור בריבית משתנה, מסך תיק ההלוואות לדיור[2]	**66.7**	67.4

1. בחישוב היחס לא נכללו התחייבויות למתן הלוואות שטרם נוצלו.
2. בחישוב היחס נכללו הלוואות בהן תדירות שינוי הריבית עולה על חמש שנים.

להלן נתונים באשר לפעילות הבנק בתחום ההלוואות לדיור, לרבות פרטים לגבי מאפייני תיק זה:

- התפלגות תיק ההלוואות לדיור (לרבות הלוואות בבטחון דירת מגורים) של הבנק בחתך מאפיינים עיקריים:
  - **התפלגות בחתך בסיסי הצמדה:**

מגזר הצמדה	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2018 %	31.12.2017 מיליוני ש"ח	31.12.2017 %
לא צמוד	**3,166**	**66.1**	2,687	64.0
צמוד למדד	**1,464**	**30.6**	1,343	32.0
מט"ח וצמוד מט"ח	**160**	**3.3**	168	4.0
סך הכל	**4,790**	**100.0**	4,198	100.0

- התפלגות תיק ההלוואות לדיור (לרבות הלוואות בבטחון דירת מגורים), של הבנק בחתך מאפיינים עיקריים (המשך):

- **התפלגות בחתך מדרגות אשראי:**

מדרגות אשראי (אלפי ש"ח) מ	מדרגות אשראי (אלפי ש"ח) עד	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2018 %	31.12.2017 מיליוני ש"ח	31.12.2017 %
-	600	**1,982**	**41.4**	1,849	44.0
600	1,200	**1,852**	**38.7**	1,521	36.2
1,200	4,000	**888**	**18.5**	771	18.4
4,000	-	**68**	**1.4**	57	1.4
סך הכל		**4,790**	**100.0**	4,198	100.0

- **התפלגות בחתך מאפייני איכות תיק האשראי:**

נתונים ומדדי איכות	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי %
יתרת חוב רשומה	**4,790**	4,198	14.1
סכום בפיגור	**72**	75	(4.0)
הפרשה להפסדי אשראי	**21**	19	10.5
יתרת חובות בעייתיים	**73**	75	(2.7)
שיעור החוב הבעייתי (%)	**1.5**	1.8	(15.3)

- התפלגות ההלוואות לדיור (לא כולל הלוואות ב"בטחון דירת מגורים" בלבד) שניתנו בשנת 2018, בהשוואה לשנה הקודמת - בחתך מאפיינים עיקריים:

- **התפלגות הביצועים בחתך שווי הבטחון**

שווי הביטחון (אלפי ש"ח) מ	שווי הביטחון (אלפי ש"ח) עד	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 %	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 %
-	800	**76**	**7.9**	86	10.4
800	1,200	**142**	**14.8**	147	17.8
1,200	3,000	**599**	**62.4**	487	58.9
3,000	-	**143**	**14.9**	107	12.9
סך הכל		**960**	**100.0**	827	100.0

- **התפלגות הביצועים בחתך שיעור המימון** (LTV)

שיעור המימון)LTV((%) מ	שיעור המימון)LTV((%) עד	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 %	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 %
-	45	**271**	**28.2**	284	34.3
45	60	**461**	**48.0**	416	50.3
60	-	**228**	**23.8**	127	15.4
סך הכל		**960**	**100.0**	827	100.0

- התפלגות ההלוואות לדיור שניתנו בשנת 2018, בהשוואה לשנה הקודמת - בחתך מאפיינים עיקריים (המשך):

- **התפלגות הביצועים בחתך כושר החזר הלווה**

שיעור ההחזר מההכנסה (%) מ	שיעור ההחזר מההכנסה (%) עד	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 %	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 %
-	30	**641**	**66.8**	529	64.0
30	40	**247**	**25.7**	226	27.3
40	60	**1**	**0.1**	2	0.2
60	-	**-**	**-**	-	-
הלוואות נדחות ("בולט")		**71**	**7.4**	70	8.5
סך הכל		**960**	**100.0**	827	100.0

- **התפלגות הביצועים בחתך תקופות לפירעון**

תקופת הפרעון (שנים) מ	תקופת הפרעון (שנים) עד	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 %	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 %
-	20	**234**	**24.4**	240	29.0
20	25	**440**	**45.8**	441	53.3
25	-	**286**	**29.8**	146	17.7
סך הכל		**960**	**100.0**	827	100.0

- להלן נתונים באשר להתפלגות ההלוואות לדיור - בחתך שיעור המימון ובחתך סכומי ההלוואות הכפופות לשינוי חוזי בתשלומים (ריבית משתנה) (במיליוני ש"ח):

סוג הבטוחה	שיעור המימון(%)	31.12.2018 ריבית קבועה	31.12.2018 ריבית משתנה	31.12.2018 סך הכל[1]	31.12.2017 ריבית קבועה	31.12.2017 ריבית משתנה	31.12.2017 סך הכל[1]
שיעבוד ראשון	- עד 60%	**1,172**	**2,416**	**3,588**	997	2,139	3,136
	- מעל 60%	**370**	**781**	**1,151**	316	693	1,009
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		**50**	**1**	**51**	52	1	53
סך הכל		**1,592**	**3,198**	**4,790**	1,365	2,833	4,198

1. מזה - הלוואות הכוללות מרכיבים נדחים ("בולט") שיתרתם ליום 31.12.2018 הסתכמה ב- 105 מיליון ש"ח (31.12.2017- 112 מיליון ש"ח).

בשנת 2018 נרשמה עליה בשיעור של 10.2% בהיקף תיק ההלוואות לדיור של הבנק, העולה במעט על הגידול שנרשם במערכת הבנקאית בישראל. הגידול בהיקף האשראי נגזר מהגידול בביקושים בשוק הדיור ומעליית רמת המחירים בשוק זה, על רקע סביבת הריבית הנמוכה השוררת במשק בשנים האחרונות. כ- 40% מהגידול נרשם בהלוואות לדיור הנושאות ריבית קבועה, במטרה להקטין חשיפה אפשרית להרעה באיכות תיק האשראי בשל שינויים אפשריים בריבית המשתנה, ובהלימה להנחיות בנק ישראל.

לאור התהליכים שתוארו לעיל, בשוק הדיור בכלל, ובהלוואות לדיור בפרט, פרסם בנק ישראל הוראה, במסגרתה נדרשו התאגידים הבנקאיים לבחון תקופתית את תיק ההלוואות לדיור שלהם, להעריך אם חלו שינויים באיכות תיק זה ולתת ביטוי להערכה זו במסגרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי.

הבנק מיישם את הנחיות בנק ישראל ממועד כניסתן לתוקף, לרבות הערכה שוטפת של ההפסדים הגלומים בתיק ההלוואות לדיור, בשל פגיעה אפשרית באיכות תיק זה, הנובעת מהתהליכים שתוארו לעיל.

אומדן ההפסדים מתבסס על תרחישים עתידיים אפשריים הכוללים: ירידה בהכנסה הפנויה של הלווים, גידול בסכומי ההחזר השוטפים של הלווים הנגזר מעליה צפויה בשיעור ה"ריבית המשתנה", וירידה בשווי הנכסים המשועבדים.

להערכת הבנק ההפסד האפשרי הגלום בתיק האשראי של הבנק, הנגזר מתרחישים אלו, מסתכם ליום 31.12.2018 בסך של כ- 4 מיליון ש"ח (31.12.2017 - 5 מיליון ש"ח). הבנק ערך הפרשה בגין הפסד אפשרי זה וכלל אותה במסגרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי ליום 31.12.2018.

בהמשך לצעדים אלו, ולאור ההתפתחויות שארעו בשוק הדיור, כמפורט לעיל, שהגדילו להערכת בנק ישראל, את הסיכון הגלום בתיק האשראי לדיור במערכת הבנקאית, נדרשו התאגידים הבנקאיים על ידי בנק ישראל לשמר הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין הלוואות אלו, בשיעור שלא יפחת מ- 0.35% מיתרת תיק ההלוואות לדיור (לא כולל הלוואות לדיור שבגינן נערכה הפרשה להפסדי אשראי "לפי עומק הפיגור").

יישום ההנחיה לא גרם לשינוי משמעותי בהוצאה בגין הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בשנת 2018 (בשנת 2017 - זהה).

ח. סיכונים במתן אשראי לאנשים פרטיים

(1) כללי

לנוכח הגידול שנרשם בשנים האחרונות בהיקף החשיפה של התאגידים הבנקאיים לסיכוני אשראי לאנשים פרטיים, שלוותה, לדעת בנק ישראל, גם בגידול ברמת הסיכון של התאגידים הבנקאיים ללקוחות אלו - פרסם בנק ישראל ביום 21 בפברואר 2017, תיקון להוראות הדיווח לציבור, במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים להרחיב את הגילוי המתייחס לסיכון אשראי זה.

להלן פרטים באשר לצעדים הננקטים על ידי הבנק במסגרת ניהול סיכון האשראי לאנשים פרטיים, וההתפתחויות שחלו בשנת 2018 באשראי זה, לעומת השנה הקודמת.

(2) מאפייני תיק האשראי

הבנק גיבש מדיניות ומסגרת עבודה למתן אשראי לאנשים פרטיים. במסגרת זו נעזר הבנק במערכת תומכת החלטה (להלן: "המערכת"), הבוחנת מדדי פעילות ומדדי סיכון שונים של הלקוח הפרטי וקובעת לגביו דירוג סיכון (Credit Scoring) ורף מכסימלי למתן אשראי, המביא בחשבון את דרגת הסיכון, מקורות ההכנסה של הלקוח, וכן נתונים פיננסיים נוספים (כגון: "בטחונות").
המלצת המערכת נבחנת על ידי גורמי האשראי וההחלטה באשר להיקף האשראי שיועמד ללקוח ותנאיו, מתקבלת לאחר ניתוח הנתונים ובירור צורכי הלקוח.
מתן אשראי בהיקף העולה על המלצת המערכת, מחייב יישום תהליך חיתום מפורט וקפדני הכולל:

- בחינת מטרת האשראי והתאמתו לצורכי הלקוח.
- כושר ההחזר של הלקוח.
- מקורות ההכנסה של הלקוח.
- איתנותו הפיננסית של הלקוח.
- רמת העושר האישי של הלקוח.
- היסטוריית ההתנהלות הפיננסית של הלקוח בחשבון הבנק.
- קבלת נתונים פיננסיים ממקורות אחרים, ככל הניתן, לגבי הלקוח.

ח. סיכונים במתן אשראי לאנשים פרטיים (המשך)

(2) מאפייני תיק האשראי (המשך)

תהליך חיתום האשראי מלווה בתיעוד מנומק, לרבות השיקולים שעמדו בבסיס ההחלטה לקביעת מסגרת האשראי. במסגרת המדיניות נקבע "רף חיתום" מינימלי, למתן אשראי ללקוחות אלו, ומגבלות לגבי שיעור האשראי בדירוג נמוך ביחס לכלל תיק האשראי שניתן לאנשים פרטיים.

כמו כן, במטרה לצמצם את סיכון האשראי לאנשים פרטיים, נקבעו במסגרת מדיניות האשראי מגבלות על סמכויות גורמי האשראי למתן אשראי החורג מהמלצת המערכת (בהתאם לרמת הדירוג שנקבעה ללקוח), ואיסור על חריגה מהמלצות אלו ללקוחות בדירוג נמוך.

בנוסף, נקבעו במדיניות מתן האשראי לאנשים פרטיים עקרונות המיישמים סטנדרטים להתנהלות הוגנת מול הלקוחות, לרבות קביעת מגבלות על אוכלוסיית הלקוחות שלגביהם ניתן לייזום פניה למתן אשראי, ומתן גילוי נאות לגבי תנאי האשראי והכדאיות בקבלת האשראי עבור הלקוח.

האשראי לאנשים פרטיים מנוטר באופן שוטף באמצעות מערכות מידע המצביעות על התפתחויות שליליות שחלו בחשבונות הלקוחות, לרבות: ירידה בהכנסות, פיגורים בהלוואות, חריגות ממסגרות האשראי בחשבונות העובר ושב וכו'.

התפתחות האשראי לאנשים פרטיים נבחנת על ידי הבנק בתדירות רבעונית במספר היבטים:

- התפתחות מאפייני סיכון בתיק האשראי, לרבות:
  - עמידה במגבלות התיאבון לסיכון.
  - ההתפתחויות שחלו בדירוגי האשראי של הלקוחות.
  - ההתפתחויות שחלו במדדי איכות תיק האשראי, כגון: שיעור החובות הבעייתיים, שיעור המחיקות, שיעורי ההוצאה להפסדי אשראי, והשוואת פרמטרים אלו לפרמטרים המקבילים במערכת הבנקאית.
  - התפתחויות שחלו במדדים מקרו-כלכליים שעלולים להשליך על סיכון האשראי לאנשים פרטיים, לרבות: שיעור האבטלה, שיעור ההשתתפות בשוק העבודה וכו'.

- ההתפתחויות שחלו בתיק האשראי לאנשים פרטיים, בחתך יחידות ארגוניות, לרבות:
  - שיעור הגידול בתיק האשראי, ביחס לתקופות קודמות וביחס לשיעורי הגידול הממוצעים בבנק.
  - שיעור האשראי שניתן מעבר להמלצת מערכת המידע "תומכת החלטה".
  - שיעור האשראי שאינו מגובה בבטחונות.
  - שיעור ההלוואות שבהן הלווה חשוף לגידול בתשלומים עקב שינויים אפשריים בשיעור הריבית.
  - שיעור האשראי ללווים שלא דווחה הכנסה בחשבונותיהם בבנק.

בנוסף, נבחנים השינויים בתיק האשראי לאנשים פרטיים (בחתך דירוג הלקוחות), בתדירות חודשית ומתבצע מעקב שוטף לגבי לקוחות שנרשם גידול משמעותי בהיקף תיק האשראי שניתן להם, לרבות הנחיה לבצע תהליך חיתום נוסף ללקוחות אלו.

בשנת 2018 נרשם גידול בשיעור של 5.8% בהיקף האשראי שניתן לאנשים פרטיים (לא כולל הלוואות לדיור), שהסתכם ליום 31.12.2018 בסך 4,556 אלפי ש"ח.

האשראי לאנשים פרטיים ליום 31.12.2018 מהווה 17.5% מתיק האשראי של הבנק (31.12.2017 - 17.7%), ועיקרו מהווה אשראי בריבית משתנה.

ח. סיכונים במתן אשראי לאנשים פרטיים (המשך)

(3) נתונים כספיים

להלן נתונים על התפלגות האשראי לאנשים פרטיים (לא כולל הלוואות לדיור):

- **התפלגות בחתך הכנסות הלקוח** (המופקדות בבנק):

הכנסה חודשית ממוצעת[2] אלפי ש"ח	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
עד 10[1]	**2,732**	2,831	(3.5)
10 - 20	**1,252**	1,057	18.4
מעל 20	**572**	419	36.5
סך הכל אשראי מאזני	**4,556**	4,307	5.8

1. לרבות לקוחות שלא דווחה הכנסה בחשבונותיהם בבנק. יתרת האשראי ללקוחות אלו מסתכמת בסך של כ- 476 מיליון ש"ח (31.12.2017 - 546 מיליון ש"ח).
2. ההכנסה החודשית הממוצעת נקבעה בהתבסס על תקבולם רציפים שנרשמו בחשבונות הבנק של הלקוחות (כגון: משכורות, קצבאות, העברות מצד ג' ותקבולים קבועים אחרים).

- **התפלגות בחתך חשיפה לשינויים בשיעור הריבית:**

סוג האשראי	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
אשראי בריבית קבועה	**610**	560	8.9
אשראי בריבית משתנה	**3,946**	3,747	5.3
סך כל האשראי	**4,556**	4,307	5.8

- **התפלגות בחתך גודל האשראי ללווה:**

מדרגות האשראי ללווה (אלפי ש"ח)	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
עד 40	**1,374**	1,320	4.1
40 - 150	**2,583**	2,405	7.4
מעל 150	**599**	582	2.9
סך הכל	**4,556**	4,307	5.8

- **התפלגות בחתך תקופה נותרת ממוצעת לפרעון***

תקופה לפרעון (שנים)	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
עד שנה	**729**	674	8.2
1 - 3	**2,228**	2,090	6.6
3 - 5	**409**	411	(0.5)
מעל 5 שנים	**28**	27	3.7
סך הכל	**3,394**	3,202	6.0

* הנתונים מתייחסים לאשראי שניתן במסגרת הלוואות.

ח. סיכונים במתן אשראי לאנשים פרטיים (המשך)

(3) נתונים כספיים (המשך)

- **התפלגות בחתך איכות תיק האשראי:**

סיווג החוב	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
חובות פגומים	**28**	20	40.0
חובות בפיגור של 90 יום ומעלה	**19**	18	5.6
חובות בעייתיים אחרים	**24**	18	33.3
סך הכל חובות בעייתיים	**71**	56	26.8
אשראי אחר (תקין)	**4,485**	4,251	5.5
סך הכל אשראי	**4,556**	4,307	5.8

להלן נתונים לגבי התפלגות הבטחונות המבטיחים את האשראי:

סוג הביטחון	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
נכסים פיננסיים נזילים	**515**	518	(0.6)
בטחונות אחרים	**135**	159	(15.1)
סך כל הביטחונות	**650**	677	(4.0)

להלן נתונים באשר להתפלגות הנכסים הפיננסיים שהפקידו הלקוחות הפרטיים בבנק*:

סוג הנכס הפיננסי	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
פקדונות נזילים	**7,213**	6,631	8.8
ניירות ערך	**2,362**	2,559	(7.7)
סך כל הנכסים הפיננסיים	**9,575**	9,190	4.2

* הנתונים מתייחסים לנכסים פיננסיים שהופקדו על ידי אנשים פרטיים בעלי חבות (כהגדרתם בהוראות בנק ישראל).

ט. סיכונים במתן אשראי בענף הבינוי והנדל"ן

(1) כללי

לאור הגידול שנרשם בשנים האחרונות בפעילות בענף הבינוי והנדל"ן בכלל ובהרחבת האשראי הבנקאי לענף זה, בפרט - פרסם בנק ישראל ביום 12 בפברואר 2017 חוזר, במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים להרחיב את הגילוי המתייחס לסיכון האשראי בענף זה.

(2) מאפייני תיק האשראי

להלן פרטים על מאפייני האשראי בענף הבינוי והנדל"ן, ניהול הסיכון, וההתפתחויות שנרשמו באשראי זה בשנת 2018, לעומת השנה הקודמת.
נוכח מהותיות החשיפה לענף זה, גיבש הבנק מדיניות ומסגרת עבודה למתן אשראי בענף הבינוי והנדל"ן. במסגרת מדיניות זו נקבעו עקרונות וקווי יסוד, לרבות:

- קביעת מגבלות לגבי שיעור הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן ביחס לכלל סיכון האשראי בבנק.
- קביעת מתודולוגיה למימון עסקאות.

ט. סיכונים במתן אשראי בענף הבינוי והנדל"ן (המשך)

(2) מאפייני תיק האשראי (המשך)

- מתן דגש לגיוון בתיק (בחתך סוגי פעילויות), והתקשרות עם לקוחות המתאפיינים באיתנות פיננסית.
- הקפדה על יחס נאות בין סיכון האשראי לבטוחות המבטיחות סיכון זה (בפעילויות רלוונטיות , כגון: מימון בניה בשיטת "ליווי פיננסי סגור", מימון נדל"ן מסחרי וכו').

האשראי לציבור בענף זה נפרס לארבעה סוגי פעילויות עיקריות:

- מימון בניה למגורים.
- מימון בניה מסחרית.
- מימון נדל"ן מסחרי.
- מימון שירותי בניה (לרבות קבלנות ביצוע).

עיקר האשראי למימון בניה למגורים מתבצע בשיטת "ליווי פיננסי סגור", ומקצתו ניתן במסגרת "מימון קבוצות רכישה".

האשראי לענף הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכם ליום 31.12.2018 בסך של 6,022 מיליון ש"ח, ירידה בשיעור של 0.2%, לעומת יתרתו ביום 31.12.2017.

(3) נתונים כספיים

להלן נתונים על התפתחות סיכון האשראי לבינוי ונדל"ן בחתך מאפיינים עיקריים:

- **התפלגות בחתך סוג המימון** (במיליוני ש"ח):

	31.12.2018	31.12.2017	שיעור השינוי (%)
בניה למגורים	**2,056**	2,532	(18.8)
בניה לתעשיה ומסחר	**2,071**	1,764	17.4
ללא ביטחון נדל"ן*	**1,895**	1,741	8.8
סך הכל	**6,022**	6,037	(0.2)

- **התפלגות בחתך סוג הביטחון** (במיליוני ש"ח):

	31.12.2018	31.12.2017	שיעור השינוי (%)
קרקע "גולמית"	**705**	787	(10.5)
נדל"ן בתהליך בניה	**1,206**	1,525	(20.9)
נדל"ן בנוי	**2,216**	1,984	11.7
ללא בטחון נדל"ן*	**1,895**	1,741	8.8
סך הכל	**6,022**	6,037	(0.2)

* מהווה אשראי שניתן למימון שירותי בניה.

- **התפלגות בחתך איכות תיק האשראי** (במיליוני ש"ח):

	31.12.2018	31.12.2017	שיעור השינוי (%)
חובות פגומים	**98**	75	30.7
חובות בפיגור של 90 יום ומעלה	**5**	3	66.7
חובות בעייתיים אחרים	**40**	39	2.6
סך הכל חובות בעייתיים	**143**	117	22.2
אשראי אחר (תקין)	**5,879**	5,920	(0.7)
סך הכל אשראי	**6,022**	6,037	(0.2)

י. אשראי בסינדיקציה

הבנק מעמיד הלוואות לעסקים קטנים בשיתוף גוף מוסדי (הלוואות בסינדיקציה), במסגרת הקרן לעסקים קטנים מכח הסכם למתן אשראי ללקוחות אלו שנחתם בין הבנק (והשותף המוסדי), לבין משרד האוצר, לאחר שהצעת הבנק נבחרה באחת מההצעות הזוכות במכרז שפורסם על ידי משרד האוצר:
להלן נתונים על התפתחות האשראי בסינדיקציה שניתן במסגרת הקרן לעסקים קטנים*:

	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח
יתרה לתחילת השנה	**288**	112
הלוואות שנתנו במהלך השנה	**269**	212
פרעונות בניכוי צבירות	**(91)**	(36)
אשראי לסוף שנה	**466**	288

* הנתונים מתייחסים לחלק הבנק באשראי (לא כולל אשראי חוץ מאזני).

יא. סיכון אשראי בגין מימון ממונף (LEVERAGED FINANCE)

סיכון אשראי ממונף מוגדר על ידי הבנק כחשיפה הנובעת ממתן אשראי ל"מימון עסקה הונית" (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 323), וכן מתן אשראי ללווים המאופיינים בשיעורי מינוף גבוהים העולים משמעותית על השיעורים המקובלים בענף פעילותם (כמצוין בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 327). להלן נתונים לגבי חשיפת הבנק למימון ממונף, בחתך ענפי משק:

	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח	שיעור השינוי אחוזים
מסחר	**-**	56	-
נדל"ן	**66**	74	(10.8)
סך הכל	**66**	130	(49.2)

יב. מידע נוסף

מידע מפורט באשר לניהול סיכון האשראי בבנק, לרבות ההיבטים האיכותיים והכמותיים הכרוכים בסיכון זה, נכלל בדוח הסיכונים המתפרסם באתר הבנק שכתובתו:
https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory/2018

13. סיכון שוק

א. סקירת סיכון השוק ואופן ניהולו

- **כללי**

סיכון שוק מוגדר כסיכון לפגיעה בהכנסות הבנק וברווחיותו בשל שינויים אפשריים בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות (מאזני וחוץ מאזני) הנובעים משינויים במחירי השוק, כגון: שינוי בשיעור האינפלציה, שינוי בשיעורי ריבית, שינוי בשערי חליפין, שינויים בשוק ההון וכו'.

- **אסטרטגיות ותהליכים**

מדיניות ניהול סיכוני השוק נועדה להקטנת רמת הסיכון הפיננסי הנוצר בפעילות השוטפת של הבנק מחד ולהגדלת רווחי הבנק כתוצאה מביצוע חשיפות יזומות ומבוקרות, מאידך.
הנושאים הכרוכים בניהול סיכוני השוק, לרבות: החשיפות לסיכוני שוק, והמסגרות שנקבעו להן ביחס למצב בפועל, מובאים לדיון ולאישור הדירקטוריון מדי רבעון, במסגרת "מסמך הסיכונים".

ניהול סיכוני השוק, בכפוף למסגרות שאושרו על ידי הדירקטוריון (לרבות טיפול בהתפתחויות חריגות בשווקים הפיננסיים), מותווה ומבוקר על ידי ה"פורום הפיננסי המצומצם", בהשתתפות בעלי תפקידים בחטיבה הפיננסית ובחטיבה לניהול סיכונים.

- **המבנה והארגון של פונקצית ניהול סיכוני השוק והנזילות**

ניהול סיכוני השוק והנזילות בבנק נמצא באחריות החטיבה הפיננסית. במסגרת ניהול הסיכון והמעקב אחר המגבלות השונות שנקבעו לחשיפות לסיכוני שוק ונזילות, מופקים דוחות לכימות הסיכונים. הדוחות מובאים לדיון ב"פורום הפיננסי המצומצם", המתכנס, ככלל, בתדירות שבועית. הפורום מדווח על הערכותיו והחלטותיו למנכ"ל ולהנהלת הבנק.

בנוסף מדווחים דיוני הפורום, אחת לחודש, ל"פורום הפיננסי המורחב" בראשות המנכ"ל, הכולל - מלבד חברי הפורום המצומצם גם נושאי תפקידים בכירים בבנק ובחברה האם. כאמור, ניהול סיכוני השוק והנזילות מפוקח על ידי ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון המתכנסת, ככלל, בתדירות חודשית. הועדה דנה בסיכונים השונים להם חשוף הבנק, לרבות המגבלות הרצויות לחשיפות לסיכוני השוק. במידת הצורך ממליצה הועדה לדירקטוריון על שינויים במגבלות אלו.

ב. סיכון הריבית

(1) סקירת הסיכון ואופן ניהולו

- **כללי**

סיכון הריבית מוגדר כסיכון לפגיעה ברווחי הבנק או בהונו, בגין שינויים בשערי הריבית. בנוסף, השינויים בשיעורי הריבית כאמור, עלולים להשפיע גם על השווי הכלכלי של התאגיד הבנקאי, נכסיו, התחייבויותיו, וערכם של המכשירים החוץ מאזניים. חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון הריבית, נערך בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208, לגבי "התיק הסחיר" של הבנק.

התיק הסחיר של הבנק כולל את תיק אגרות החוב למסחר של הבנק וכן עסקאות עתידיות המבוצעות למטרת מסחר (עסקאות IRS, עסקאות אקדמה במטבע חוץ ואופציות מטבע שנרכשו). חישוב הקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון הריבית נערך בהתאם לשיטת "התקופות לפרעון".

- **אסטרטגיות ותהליכים**

המדיניות באשר לסיכוני ריבית (הנובעים מאי התאמה בין מועדי השתנות הריבית על הנכסים, לבין אלו של ההתחייבויות בתחומי הפעילות השונים), מבוססת על ניהול מבוקר של פערים, כאמור, לרבות מתן אפשרות לחשיפה מוגבלת להפסדים בגין סיכון זה.

בהתאם למגבלות שאושרו על ידי הדירקטוריון ביום 28 במרס 2017 בנושא זה, ההפסד המכסימלי (הכלכלי), בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת אחוז בעקום הריבית – לא יעלה על שיעור דיפרנציאלי מהון הבנק, המחושב עבור כל אחד ממגזרי ההצמדה, כדלקמן:

- **במגזר השקלי הלא צמוד:** עד 2.0% מהון הבנק (בתרחיש עליית ריבית) ועד 3.0% מהון הבנק (בתרחיש ירידת ריבית).
- **במגזר הצמוד למדד:** עד 3.5% מהון הבנק (בתרחיש עליית ריבית) ועד 5.5% מהון הבנק (בתרחיש ירידת ריבית).
- **במגזר המט"ח:** עד 1.5% מהון הבנק.

בנוסף, נקבעה מגבלה עבור כלל מגזרי ההצמדה, לפיה - ההפסד הכולל של הבנק לא יעלה על 2.5% מהון הבנק (בתרחיש עליית ריבית), ועל 7.5% מהון הבנק (בתרחיש ירידת ריבית).
מרבית החשיפה להפסדים אפשריים (כלכליים) בגין סיכון הריבית, נובעת מפעילות הבנק במגזר הצמוד למדד, מאחר שבמגזר זה עיקר הנכסים וההתחייבויות הינם לתקופה ארוכה יחסית ובריבית קבועה. בנוסף לניהול החשיפה לסיכון הריבית "בגישה הכלכלית", הבנק בוחן גם את חשיפתו לסיכון הריבית "בגישה החשבונאית", באמצעות מדידת חשיפה זו בתרחישי קיצון שונים.

הבנק בוחן את השפעת התרחישים על ההון העצמי ברובד הראשון, בטווח מיידי ובטווח של שנה. הדירקטוריון קבע מגבלות להשלכות הנובעות מיישום תרחישי קיצון אלה, לשיעור שלא יעלה על 15% מההון העצמי של הבנק.

בנוסף, במסגרת ניהול סיכון הריבית מיושם על ידי הבנק "תרחיש ביניים" במסגרתו נמדדת השפעת החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית על ההון העצמי ברובד הראשון, ונבדק שהקיטון המכסימלי בהון העצמי של הבנק הנגזר מתרחיש זה, אינה עולה על המגבלה שנקבעה (בשיעור של 4%).

לצורך מדידת סיכון הריבית, הבנק עושה שימוש בהנחות, הנבחנות בתדירות שנתית, לגבי היקף הפרעונות המוקדמים של הלוואות לדיור בריבית קבועה ולגבי שיעור "מיחזור" היתרות בפקדונות הציבור לפי דרישה.
האומדנים באשר לשיעור הפרעונות המוקדמים מתבססים על נתוני פרעונות מוקדמים, שנצפו בעבר בהלוואות מסוג זה. בנוסף, הבנק עושה שימוש בהנחות לגבי:

- שיעור ה"מיחזור" של פקדונות חיסכון בתחנות ביניים - בהתבסס על נתונים שנצפו בעבר.
- שיעור הפקדונות בחשבונות עובר ושב של לקוחות שאינם נושאים ריבית, שניתן לפרוס אותם לתקופות פרעון עתידיות (החלק ה"יציב"), בהתבסס על נתונים היסטוריים שנצפו בעבר.

סיכון הריבית בתיק הבנקאי נמדד בתדירות שבועית.

בנוסף לאמור לעיל, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא "זכויות עובדים". בהתאם לכללי המדידה הנגזרים מכללים אלו, מנוכות התחייבויות הבנק לתשלום הטבות מוגדרות לעובדים (כהגדרתן בהוראות בנק ישראל), לערכן הנוכחי, בשיעור ריבית המבוסס על תשואות אגרות החוב של ממשלת ישראל, בתוספת מרווח הנגזר מהפער שבין תשואות אגרות חוב קונצרניות באיכות גבוהה הנסחרות בארה"ב, לבין תשואות אגרות החוב של ממשלת ארה"ב.

לפיכך, השווי ההוגן של התחייבויות אלו חשוף לשינויים בשיעורי הריבית של אגרות החוב הנ"ל. לאור האמור לעיל, חישובי החשיפה לריבית של הבנק כוללים התייחסות למרכיב ההתחייבויות בגין זכויות עובדים, כאמור, ומרכיב נכסי התוכנית בגינם.

- **המבנה והארגון של פונקצית ניהול סיכוני הריבית -**

סיכוני הריבית מנוהלים על ידי החטיבה הפיננסית. ניהול הסיכונים כולל מעקב אחר המגבלות שנקבעו לניהול סיכוני הריבית באמצעות הפקת דוחות לכימות ואמידת סיכון זה, בתדירות שבועית. הדוחות מובאים לדיון ב"פורום הפיננסי המצומצם" המתכנס בתדירות שבועית.

הפורום מדווח על הערכותיו והחלטותיו למנכ"ל ולהנהלת הבנק. בנוסף, מדווחים דיוני הועדה אחת לחודש ל"פורום הפיננסי המורחב" בראשות המנכ"ל, הכולל - מלבד חברי ה"פורום המצומצם", גם נושאי תפקידים בכירים בבנק ובחברה האם.
בנוסף, סיכוני הריבית מפוקחים על ידי ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון המתכנסת בתדירות רבעונית, לפחות. הועדה דנה בסיכונים השונים להם חשוף הבנק, לרבות המגבלות הרצויות לחשיפות לסיכוני השוק. במידת הצורך ממליצה הועדה לדירקטוריון על שינויים במגבלות אלו.

- **מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכון -**

כאמור, מדיניות הבנק בנושא ניהול סיכוני שוק - מבוססת על גידור החשיפות לסיכוני שוק, באמצעות הטלת מגבלות כמותיות על חשיפות אלו.

לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, מפעיל "אגף הפיננסים" בחטיבה הפיננסית, מערך למדידת הסיכונים ובדיקת קיום חריגות ממגבלות אלו.

האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, כוללים:

- רכישת ומכירת מכשירים סחירים בכל מגזרי ההצמדה (בעיקר ניירות ערך לטווחים שונים).
- השקעה וגיוס מכשירים פיננסיים לא סחירים (בעיקר פקדונות של בנקים).
- פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים עם בנקים.

(2) מודל לחישוב החשיפה לשינויים בשיעור הריבית

- **כללי**

על פי הוראה שפורסמה על ידי בנק ישראל בנושא: "גילוי על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית", נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון מידע לגבי היקף הנכסים וההתחייבויות החשופים לשינויים בשיעור הריבית, על פי שוויים ההוגן ולכלול ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית, על שוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים אלה.

- **עקרונות המודל**

מאחר ולרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים - השווי ההוגן בגינם מחושב באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון: הערך הנוכחי של תזרימי המזומן העתידיים, המהוונים בריבית ניכיון בשיעור המשקף את שיעורי הריבית העדכניים בשוק למכשירים הפיננסיים ואת רמת הסיכון הגלומה בהם, לפי הערכת ההנהלה.

השיטות וההנחות העיקריות שיושמו בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים:

1. מכשירים פיננסיים סחירים: השקעה בניירות ערך והתחייבות בגין אגרות חוב שהונפקו על ידי הבנק - השווי ההוגן נקבע לפי שווי שוק.
2. מכשירים פיננסיים שאינם סחירים: אומדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שאינם סחירים נקבע, בדרך כלל, על ידי היוון תזרים מזומן עתידי, לפי שיעורי ריבית שבהם ביצע הבנק או היה מבצע, עסקאות דומות במועד הדיווח.

החישובים נערכו בהתאם למפורט להלן:

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור חושב לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים, המנוכים בשיעור ניכיון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרים התקבולים העתידי (קרן וריבית) לכל הלוואה בנפרד, המנוכה בשיעור ריבית שמשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי.

קביעת רמת הסיכון, כאמור, נגזרת ממודל דירוג לווים המשמש את הבנק ובוחן את רמת הסיכון של הלקוח בהתבסס על פרמטרים פיננסיים, ניהוליים וענפיים.

בדרך כלל שיעורי הריבית ששימשו לצורך היוון תזרימי המזומנים נקבעו על פי שיעורי הריבית שלפיהם נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.
תזרימי המזומנים עבור חובות בעייתיים, חושבו לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות בגין הפסדי אשראי שנוכו מיתרות החוב הרשומות של האשראי לציבור.

תזרימי המזומנים בגין הלוואות לדיור הניתנות לפרעון מוקדם, הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם של אשראים אלה, המבוססת על מודל סטטיסטי. היוון תזרים המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים של אותם אשראים, הגדיל את השווי ההוגן של אותם אשראים בכ- 60 מיליון ש"ח.

בחישוב השווי ההוגן של אשראי לציבור הצמוד למדד (עם ריצפת מדד), הופרדה האופציה הגלומה ממכשיר זה. להפרדת האופציה היתה השפעה זניחה על השווי ההוגן של המכשיר.

פקדונות וכתבי התחייבות נדחים - השווי ההוגן של פקדונות וכתבי התחייבות נדחים חושב בשיטת היוון תזרימי המזומנים עתידיים, לפי שיעור הריבית בו מגייס הבנק פקדונות דומים או כתבי התחייבות דומים לתאריך המאזן, בהתבסס על פרמטרים כגון: תקופת הפקדון, סוג ההצמדה וגודל הפקדון.

בחישוב השווי ההוגן של פקדונות הצמודים למדד או לשקל לפי ברירה - נלקחו בחשבון גם שינויים אפשריים בשווי ההוגן של הפקדון, בהתחשב בערך הזמן של הברירה ובשינויים הצפויים במדד המחירים עד למועד הפרעון של הפקדונות.

תזרימי המזומנים בגין חלק מפקדונות הציבור בחשבונות העובר ושב לפי דרישה יוחסו לתקופות מאוחרות יותר, בהתבסס על פי ניסיון העבר שנצבר בגין פקדונות אלו (להלן: "הפקדונות היציבים").

היוון תזרימי המזומנים העתידיים בגין הפקדונות היציבים, בהתבסס על מודל זה, במקום על מועד הפרעון המקורי של אותם פקדונות, הקטין את השווי ההוגן של התחייבויות הבנק בגין פקדונות אלו ב- 10 מיליון ש"ח.

פקדונות הציבור כוללים "מכשירים מורכבים", כדלקמן:

- על פי הנסיון שנצבר בבנק, חלק מהמפקידים נוהג לפרוע את הפקדונות קודם לתאריך הפרעון החוזי שלהם תמורת שוויים החוזי, בניכוי "קנס פרעון מוקדם". תזרימי המזומנים הצפויים בגין תוכניות החיסכון הוצגו בהתבסס על נתונים סטטיסטיים, הכוללים תחזיות לפרעונות מוקדמים של אותן תוכניות. היוון תזרימי המזומנים, על פי התחזית לפרעונות מוקדמים של תוכניות החיסכון, הקטין את השווי ההוגן של אותן תוכניות בכ- 29 מיליון ש"ח.
- פקדונות הציבור כוללים פקדונות עם אפשרות בחירה בין קבלת ריבית קבועה, לריבית משתנה: בחישוב השווי ההוגן הופרדה ה"אופציה הגלומה" במכשיר זה. הפרדת האופציה הגלומה, כאמור, הקטינה את השווי ההוגן של המכשיר בכ- 1 מיליון ש"ח.
- "תוכניות חיסכון" עם אופציה לשינוי בסיס ההצמדה של התוכנית ואופציה להבטחת קרן ההפקדה: בחישוב השווי ההוגן הופרדו ה"אופציות הגלומות" מהתוכניות. להפרדת האופציות, כאמור, הייתה השפעה זניחה על השווי ההוגן של המכשיר.

התחייבויות בגין עובדים - נתוני השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים המשמשים לניהול החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית, כוללים מרכיבים המתייחסים להתחייבויות הבנק בגין זכויות עובדים.

מרכיב ההתחייבות בגין זכויות עובדים, הגדיל את השווי ההוגן של התחייבויות הבנק ב- 456 מיליון ש"ח.

- **מכשירים נגזרים** - מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי השוק. מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת, הלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

- **מידע באשר לפערי המח"מ של הנכסים וההתחייבויות הפיננסיות והשלכותיהם על תוצאות המודל**

להלן ריכוז נתונים על פערי המח"מ במגזרי ההצמדה השונים והשפעתם על חשיפת הריבית של הבנק:

התפלגות המח"מ	31 בדצמבר 2018 לא צמוד	31 בדצמבר 2018 צמוד מדד	31 בדצמבר 2018 מט"ח[2]	31 בדצמבר 2017 לא צמוד	31 בדצמבר 2017 צמוד מדד	31 בדצמבר 2017 מט"ח[2]
מח"מ הנכסים (שנים)	**0.80**	**3.15**	**0.84**	0.57	2.09	1.35
מח"מ ההתחייבויות (שנים)	**(0.89)**	**(2.70)**	**(0.57)**	(0.52)	(3.01)	(0.53)
פער המח"מ (שנים)	**(0.09)**	**0.45**	**0.27**	0.05	(0.92)	0.82
ההפסד המכסימלי, ביחס להון[1] (ב-%)	**0.2**	**1.7**	**0.8**	0.8	2.8	0.9

1. בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית.
2. לרבות צמוד מט"ח.

באמצעות המח"מ (משך חיים ממוצע) ניתן למדוד את הרגישות של הנכסים וההתחייבויות לשינויים בריבית. מנתוני החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31.12.2018 עולה, כי במגזר הלא צמוד מרבית הנכסים וההתחייבויות הינם לתקופת פירעון קצרה של עד שלושה חודשים או בתנאים של ריבית משתנה, ולפיכך חשיפת הבנק לסיכון הריבית בגינם - נמוכה יחסית, בדרך כלל.

בתקופת הדוח גדלה חשיפת הבנק לירידת ריבית במגזר הלא צמוד, בעקבות מימוש אגרות חוב במגזר זה.

במגזר המט"ח מבצע הבנק חוזי החלפות פיננסיות בשיעור ריבית (I.R.S), עסקות פורוורד על שערי ריבית (F.R.A) ורכישת אגרות חוב ממשלתיות במט"ח - במטרה לצמצם, בין היתר, את החשיפה לסיכונים הנובעים משינויים אפשריים בשיעור הריבית.

במגזר צמוד המדד עולה מח"מ ההתחייבויות על מח"מ הנכסים ליום 31.12.2018 בכ- 5 חודשים (31.12.2017 - 11 חודשים). חישובי מח"מ הנכסים וההתחייבויות של מכשירים פיננסיים בעלי מספר תקופות פרעון אופציונליות, מבוססים על הנחות לגבי מועדי הפרעון של אותם מכשירים. להלן פרטים על סוגי המכשירים הנ"ל, ההנחות לגביהם, והשפעתם על המח"מ של אותם מכשירים:

1. האשראי לציבור כולל הלוואות לדיור שניתנו לתקופות ארוכות יחסית. עם זאת, על פי נסיון העבר, חלק מהלווים מסלק את הלוואותיו לפני תקופת הפרעון החוזי. הצגת תזרימי המזומנים בגין אשראי זה, בהתבסס על מודל המעריך את תקופת הפרעון הצפויה של אשראים אלה, בהתבסס על ניסיון העבר ולא על פי מועדי הפרעון החוזיים, הקטינה את מח"מ הנכסים של הלוואות אלו, כדלקמן:
   - במגזר הצמוד למדד: בכ- 11 חודשים.
   - במגזר הלא צמוד: בכ- חודש.
   - במגזר המט"ח: בכ- חודשיים.

2. פקדונות הציבור

- פקדונות הציבור כוללים "תוכניות חיסכון", שהופקדו לתקופת זמן ארוכה יחסית. עם זאת, מנסיון העבר, חלק מהמפקידים מושך את פקדונותיו לפני מועד פרעונם החוזי.

  תזרימי המזומנים בגין תוכניות חיסכון אלה הוצגו בהתבסס על נתונים סטטיסטיים הכוללים תחזית למשיכה מוקדמת של אותן תוכניות ולא על בסיס מועדי הפרעון החוזיים.
- פקדונות הציבור כוללים פקדונות בחשבונות עובר ושב לפי דרישה. עם זאת, על פי נסיון העבר חלק מפקדונות אלו נפרעים בתקופות מאוחדות ממועד הפרעון החוזי שלהם (להלן: "הפקדונות היציבים"). לפיכך, תזרימי המזומנים העתידיים הנובעים מהפקדונות היציבים נכללים בחישובי החשיפה לריבית על פי מודל, המבוסס על נסיון העבר, כאמור.

הצגת תזרימי המזומנים בגין: "תוכניות חסכון" ובגין "פקדונות בחשבונות העובר ושב" (הכלולים בפקדונות הציבור) על פי מודלים המבוססים על ניסיון העבר, ולא על פי מועד הפירעון החוזי של התחייבויות אלו, הגדילה את מח"מ ההתחייבויות של פקדונות הציבור בכ- חודש.

הערה:

תהליך הערכת השווי ההוגן באמצעות היוון תזרימי המזומנים העתידיים מבוסס על שיעורי ריבית ניכיון הנקבעים באופן סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה מהווה בהכרח אינדיקציה לשווי מימושו של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית.

תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

(3) מידע כמותי על סיכון הריבית - ניתוח רגישות

(א) שווי הוגן מותאם[1] של המכשירים הפיננסיים (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 שקל	31 בדצמבר 2018 מט"ח	31 בדצמבר 2018 סך הכל	31 בדצמבר 2017 שקל	31 בדצמבר 2017 מט"ח	31 בדצמבר 2017 סך הכל
שווי הוגן נטו מותאם[1]	**2,270**	**(30)**	**2,240**	1,910	6	1,916
מזה : תיק בנקאי	**1,889**	**(29)**	**1,860**	1,908	6	1,914

(ב) השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן המותאם, נטו (1) (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 שקל	31 בדצמבר 2018 מט"ח	31 בדצמבר 2018 סך הכל	31 בדצמבר 2017 שקל	31 בדצמבר 2017 מט"ח	31 בדצמבר 2017 סך הכל
• שינויים מקבילים						
- עלייה במקביל של 1%	**45**	**(19)**	**26**	116	(20)	96
מזה : תיק בנקאי	**48**	**(19)**	**29**	116	(20)	96
- ירידה במקביל של 1%	**(47)**	**16**	**(31)**	(116)	17	(99)
מזה : תיק בנקאי	**(50)**	**16**	**(34)**	(116)	17	(99)
• שינויים לא מקבילים						
- התללה[2]	**(1)**	**(2)**	**(3)**	33	(2)	31
- השטחה[3]	**8**	**(2)**	**6**	(32)	-	(32)
- עליית ריבית בטווח הקצר	**26**	**(11)**	**15**	43	(10)	33
- ירידת ריבית בטווח הקצר	**(25)**	**10**	**(15)**	(31)	10	(21)

1. שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים,למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה.
2. התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח הארוך.
3. השטחה - עליה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

(ג) השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות הריבית, נטו, ועל הכנסות המימון שאינן מריבית (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 הכנסות ריבית	31 בדצמבר 2018 הכנסות מימון שאינן מריבית	31 בדצמבר 2018 סך הכל	31 בדצמבר 2017 הכנסות ריבית	31 בדצמבר 2017 הכנסות מימון שאינן מריבית	31 בדצמבר 2017 סך הכל
שינויים מקבילים						
- עלייה של 1%	**57**	**18**	**75**	71	20	91
מזה : תיק בנקאי	**56**	**18**	**74**	71	20	91
- ירידה של 1%	**(94)**	**(19)**	**(113)**	(120)	(22)	(142)
מזה : תיק בנקאי	**(93)**	**(19)**	**(112)**	(120)	(22)	(142)

(4) שימוש במכשירים נגזרים

הבנק מגדר את חשיפתו לשינויים בשיעורי הריבית באמצעות עסקאות במכשירים נגזרים (בעיקר מכשירים מסוג IRS במגזר המט"ח ובמגזר השקלי).

מכשירים אלו השפיעו על פער המח"מ והחשיפה לשינויים בשיעור הריבית של הבנק, כדלקמן:

פער המח"מ והשלכותיו	31 בדצמבר 2018 לא צמוד	31 בדצמבר 2018 צמוד מדד	31 בדצמבר 2018 מט"ח[2]	31 בדצמבר 2017 לא צמוד	31 בדצמבר 2017 צמוד מדד	31 בדצמבר 2017 מט"ח[2]
• פער המח"מ (בשנים):						
- לפני עסקאות בנגזרים	**(0.04)**	**0.63**	**1.53**	0.11	(0.73)	2.08
- השפעת עסקאות בנגזרים	**(0.05)**	**(0.18)**	**(1.26)**	(0.06)	(0.19)	(1.26)
פער מח"מ, נטו	**(0.09)**	**0.45**	**0.27**	0.05	(0.92)	0.82
• ההפסד המכסימלי ביחס להון (באחוזים)[1]						
- לפני עסקאות בנגזרים	**1.7**	**2.2**	**1.1**	0.1	3.1	1.2
- השפעת עסקאות בנגזרים	**(0.8)**	**(0.5)**	**(0.3)**	0.7	(0.3)	(0.3)
הפסד מכסימלי נטו[1]	**0.9**	**1.7**	**0.8**	0.8	2.8	0.9

1. שיעור ההפסד הכלכלי המכסימלי (הנגזר ממודל המשמש את הבנק לניהול החשיפה לריבית), מחושב ביחס להון הבנק בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית.
2. לרבות צמוד למטבע חוץ.

(5) מידע נוסף

מידע מפורט באשר לניהול סיכון הריבית בבנק, לרבות ההיבטים האיכותיים והכמותיים הכרוכים בסיכון זה נכלל בדוח הסיכונים המתפרסם באתר הבנק שכתובתו:
https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory/2018

ג. סיכון שער החליפין ומדד (סיכון בסיס)

(1) סקירת הסיכון ואופן ניהולו

סיכון הבסיס מוגדר כחשיפת הבנק להפסד שעלול להיגרם עקב שינויים באינפלציה ובשערי החליפין. הסיכון נמדד ביחס להפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות הפיננסיות של הבנק (ה"הון הפעיל"), בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

מדיניות הבנק, לגבי סיכוני הבסיס הכרוכים בניהול תיק הנכסים הממומן ממקורות ההון הפעיל הכלכלי שלו, קובעת כי: %(40-) עד 100% מהון זה יושקעו בנכסים צמודי מדד, %(10-) עד 25% יושקעו בנכסים במט"ח ובצמודי מט"ח, והיתרה הנגזרת תוחזק בשקלים לא צמודים.

ההחלטות לגבי השקעת ההון הפעיל במגזרים השונים מתקבלות, במסגרת המגבלות שנקבעו, בהתבסס על ניתוח, בקרה ותחזיות לגבי התפתחויות כלכליות במשק, שיעורי ריבית במגזרים השונים ושינויים צפויים במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין של השקל. הבנק נעזר, לצורך ניהול סיכוני הבסיס, במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

היבטים אחרים הנוגעים לניהול סיכון זה, לרבות המבנה הארגוני של פונקצית ניהול הסיכון ומדיניות הגידור הנוגעת לסיכון זה - פורטו בסעיף ב' לפרק זה.

(2) סקירה כמותית

להלן נתונים תמציתיים הנוגעים לחשיפות הבנק לסיכון זה בחתך מגזרי הצמדה, ליום 31.12.2017 - בהשוואה לסוף השנה הקודמת, לפני השפעת עסקאות במכשירים נגזרים ואחריהן (במיליוני ש"ח):

מגזר ההצמדה	חשיפה "חשבונאית" 31.12.2018 לפני נגזרים	חשיפה "חשבונאית" 31.12.2018 השפעת נגזרים	חשיפה "חשבונאית" 31.12.2018 חשיפה נטו	חשיפה "חשבונאית" 31.12.2017 לפני נגזרים	חשיפה "חשבונאית" 31.12.2017 השפעת נגזרים	חשיפה "חשבונאית" 31.12.2017 חשיפה נטו
שקל לא צמוד	**4,256**	**(2,029)**	**2,227**	2,933	(1,359)	1,574
שקל צמוד מדד	**(452)**	**623**	**171**	(378)	922	544
מט"ח[2]	**(1,435)**	**1,406**	**(29)**	(434)	437	3
חשיפת בסיס נטו	**2,369**	**-**	**2,369**	2,121	-	2,121

מגזר ההצמדה	חשיפה "כלכלית"[1] 31.12.2018 לפני נגזרים	חשיפה "כלכלית"[1] 31.12.2018 השפעת נגזרים	חשיפה "כלכלית"[1] 31.12.2018 חשיפה נטו	חשיפה "כלכלית"[1] 31.12.2017[3] לפני נגזרים	חשיפה "כלכלית"[1] 31.12.2017[3] השפעת נגזרים	חשיפה "כלכלית"[1] 31.12.2017[3] חשיפה נטו
שקל לא צמוד	**4,849**	**(2,029)**	**2,820**	3,554	(1,359)	2,195
שקל צמוד מדד	**(1,052)**	**623**	**(429)**	(1,034)	922	(112)
מט"ח[2]	**(1,419)**	**1,406**	**(13)**	(417)	437	20
חשיפת בסיס נטו	**2,378**	**-**	**2,378**	2,103	-	2,103

1. ניהול החשיפה לסיכוני בסיס מבוצע על פי נתוני ה"חשיפה הכלכלית". המרכיבים העיקריים של ההפרש שבין ה"חשיפה הכלכלית", לבין ה"חשיפה החשבונאית" (המוגדרת: כפער שבין יתרות הנכסים וההתחייבויות הכספיים, על פי כללי מדידה חשבונאית מקובלים) - הינם כדלקמן:
   - הפרשות מסוימות, כגון: הפרשות בגין זכויות עובדים, סווגו למגזר הצמוד למדד.
   - נכסי היעודה לתשלום פיצויי פרישה סווגו למגזר ההצמדה המתאים, בגין כל מכשיר פיננסי שנכלל ביעודה, בנפרד.
   - הלוואות צמודות למדד שסווגו כ"חובות פגומים", סווגו למגזר הלא צמוד (במקום לבסיס הנגזר מחוזה ההלוואה).
   - מכשירים פיננסיים המכילים אופציה גלומה, סווגו למגזרי ההצמדה השונים על פי מודלים לתמחור אופציות.
   - פקדונות שבסיס ההצמדה שלהם אינו קבוע לאורך כל תקופת הפקדון, מסווגים למגזר ההצמדה ששימש לתמחור הפקדון.
2. לרבות נכסים (התחייבויות), נטו, הצמודים למטבע חוץ.
3. הוצג מחדש.

להלן ניתוח השינויים שחלו בתקופת הדוח בחשיפת הבנק לסיכוני בסיס (על בסיס כלכלי):

עודף הנכסים במגזר הלא צמוד ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם בכ- 2,820 מיליון ש"ח, ושיעורו מכלל ההון הפעיל הגיע לכ- 118.6%, לעומת 103.5% בתום השנה הקודמת. עודף ההתחייבויות במגזר מטבע חוץ וצמוד למטבע חוץ, ביחס להון הפעיל הסתכם ביום 31 בדצמבר 2018 בשיעור זניח, בדומה לנתון, שנרשם אשתקד.

בשנת 2018 נרשמה הסטה בסך של כ- 0.3 מיליארד ש"ח בהשקעת עודפי הנכסים של הבנק - מהמגזר הצמוד, למגזר הלא צמוד - על רקע סביבת האינפלציה הנמוכה ששררה במשק, וצפי לשיעורי עליית מדד נמוכים בתחילת שנת 2019.
נכסי הסיכון בגין חשיפת הבנק לסיכון שער החליפין מסתכמים ליום 31 בדצמבר 2018 ב- 21 מיליון ש"ח, והקטינו את יחס הלימות ההון של הבנק למועד זה בשיעור של כ- 0.01 נקודות האחוז (31.12.2017 - 0.03 נקודות האחוז).

(3) ניתוחי רגישות

- **ניתוח רגישות לשינויים תיאורטיים בשער החליפין:**

ניתוח הרגישות נערך לגבי תרחישים תיאורטיים של שינויים בשערי החליפין של המטבעות העיקריים, בטווח שבין 10%+, ל- 10%(-). הניתוח בוחן את השפעת התרחישים הנ"ל על הון הבנק ליום 31.12.2018, בהתבסס על היתרות הכספיות של הנכסים וההתחייבות באותם מטבעות (לרבות פעילות במכשירים חוץ מאזניים) ליום 31.12.2018, בתוספת התאמות מסוימות (בעיקר בגין "חובות פגומים").

להלן ריכוז התוצאות של ניתוח הרגישות (במיליוני ש"ח):

מטבע הפעילות	10%	5%	- 5%	-10%
דולר	-	-	-	-
יורו	*	*	*	*
לירה שטרלינג	*	*	*	*
פרנק שוויצרי	*	*	*	*
יין יפני	*	*	*	*
סך הכל	*	*	*	*
השפעת אופציות **	-	-	-	-
השפעה כוללת	-	-	-	-

* סכום נמוך מ- 0.5 מיליון ש"ח.
** לא כולל אופציות גלומות.

- **ניתוח רגישות לשינויים תיאורטיים במדד המחירים לצרכן:**

ניתוח הרגישות נערך לגבי תרחישים תיאורטיים של עליה או ירידה אפשרית בשיעור של 3 נקודות האחוז במדד המחירים לצרכן.
הניתוח בוחן את השפעת התרחישים הנ"ל על הון הבנק ליום 31.12.2018 בהתבסס על נכסיו והתחייבויותיו של הבנק (לרבות בגין עסקאות פתוחות במכשירים נגזרים), הצמודים למדד המחירים לצרכן.
להלן ריכוז התוצאות של ניתוח הרגישות, לאחר השפעת המס (במיליוני ש"ח):

השינוי במדד	השפעה על ההון העצמי 31.12.2018	השפעה על ההון העצמי 31.12.2017
עליה בשיעור של 3 נקודות האחוז	**3**	11
ירידה בשיעור של 3 נקודות האחוז	**(3)**	(11)

(4) מידע נוסף

מידע מפורט באשר לחשיפת הבנק לסיכון הבסיס נכלל בביאור 31 בדוחות הכספיים.

ד. סיכון מחיר מניות

(1) סקירת הסיכון ואופן ניהולו

- **כללי**

סיכון מניות מוגדר כחשיפת הבנק להפסד, עקב ירידה במחירי השוק של המניות הכלולות בתיק ניירות הערך של הבנק.
חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון המניות, נערך בהתאם להנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס׳ 208, לגבי התיק הסחיר של הבנק. ליום 31.12.2018 לא נכללו מניות בתיק הסחיר של הבנק (31.12.2017 - זהה).

- **אסטרטגיות ותהליכים**

כעקרון, הבנק נמנע - בדרך כלל, מהשקעות פיננסיות במניות בתיק הבנקאי. ליום 31.12.2018 כולל התיק הבנקאי ארבעה סוגי מניות:

- החזקה בשיעור של 31% מאמצעי ההון בחברה כלולה:"תפנית דיסקונט – ניהול תיקי השקעות בע"מ", העוסקת בניהול תיקי השקעות ללקוחות בקבוצת "דיסקונט".
- השקעה בקרנות הון סיכון - המתמחות בהשקעה בהון ובמתן אשראי ל"חברות הזנק" בתחום ה"היי טק".
- החזקות ריאליות בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ (בשיעור של 14.8%).
- החזקות ריאליות בשיעור זניח במספר חברות מצומצם, הנובעות מהסכמים להסדרת חובות בעייתיים, שנחתמו בין הבנק לחייבים.

- **המבנה הארגוני של פונקצית ניהול הסיכונים**

ככלל, "מרכז ניירות ערך" (הכפוף לחטיבה הפיננסית) הינו האורגן האחראי על השקעות בניירות ערך בכלל, ובמניות בפרט.

עם זאת, מכיוון שחלק מההשקעות במניות הכלולות בתיק הבנקאי, נובעות מעסקאות אשראי שבוצעו על ידי החטיבה לבנקאות מסחרית, או שהן מהוות תחליף לעסקאות אשראי של הבנק - הוטלה האחריות לניהול הסיכון בקו ההגנה הראשון בגין השקעות אלו - על החטיבה לבנקאות מסחרית של הבנק.

באחריות לניהול הסיכונים בקו ההגנה השני, בגין הסיכונים הנובעים מחשיפת הבנק להשקעות במניות - נושאת החטיבה לניהול סיכונים.

- **המדיניות והטיפול החשבונאי בהחזקות במניות**

להלן פרטים לגבי הטיפול החשבונאי במניות הכלולות בתיק הבנקאי של הבנק:

- ההשקעה בקרנות הון סיכון מוצגת על בסיס העלות.

  במקרים בהם היה השווי ההוגן נמוך מעלות ההשקעה בקרנות, ערך הבנק הפרשה לירידת ערך בגין השקעה זו. ההפרשה בגין ירידת הערך נזקפה לדוח הרווח והפסד.

- ההשקעה בחברת "תפנית - דיסקונט ניהול תיקי השקעות בע"מ", מוצגת על בסיס השווי המאזני.

- החזקות ריאליות מוצגות על בסיס השווי ההוגן, או לפי הערכת ההנהלה - שאינה עולה על השווי ההוגן.

(2) סקירה כמותית

- להלן נתונים לגבי עלות המניות בתיק הבנקאי והשווי ההוגן שלהן:

ההרכב	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח
עלות[1]	**16**	14
התאמה לשווי הוגן	**2**	2
שווי הוגן[2]	**18**	16

1. בגין מניות אלו נערכה הפרשה לירידת ערך "בעלת אופי שונה מזמני", המסתכמת ליום 31 בדצמבר 2018 בסך של 2 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2017 - 7 מיליון ש"ח).
2. נתוני השווי ההוגן ליום 31.12.2018 אינם כוללים יתרות המבוססות על מחיר מצוטט בבורסה (31.12.2017 - זהה).

- להלן נתונים לגבי התפלגות ההשקעות במניות, בחתך סחירות:

התפלגות השקעות	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח
השקעות לא סחירות	**18**	16
השקעות סחירות	**-**	-
סך הכל	**18**	16

(3) מידע נוסף

מידע מפורט באשר לניהול סיכון מחירי מניות בבנק, לרבות היבטים איכותיים וכמותיים הכרוכים בניהול סיכון זה, נכלל בדוח הסיכונים המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory/2018

14. סיכוני נזילות ומימון

א. סיכון נזילות

(1) סקירת הסיכון ואופן ניהולו

- **כללי**

סיכון הנזילות מוגדר כחשיפה אפשרית להפסדים ולפגיעה ביציבות הבנק, הנובעת מחוסר יכולת של הבנק לספק את צורכי נזילותו. סיכון זה נגזר, בין היתר, מהתנהגות הלקוחות והתממשותו עלולה לבוא לידי ביטוי בזמינות ובמחיר המקורות.

- **ניהול סיכון הנזילות לטווח קצר ולטווח ארוך**

על פי הוראת בנק ישראל בנושא: "ניהול סיכון הנזילות", נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים "יחס נזילות מזערי" (המוגדר כיחס שבין "כרית הנזילות", לבין התשלומים החזויים, נטו, בחודש הקרוב), שלא יפחת מ- 1, בכל עת.

כמו כן הונחו התאגידים הבנקאיים לקיים מעקב אחרי "יחס המימון היציב", המוגדר כיחס שבין מקורות המימון היציבים שלהם, הצפויים להיפרע בטווח של שנה ומעלה, לבין השימושים ארוכי הטווח הצפויים להתממש בטווח זה - ולקבוע יעד ליחס זה. לאור הנחיות בנק ישראל נקבע בבנק יעד ל"יחס המימון היציב", שלא יפחת מ- 1, שאושר על ידי דירקטוריון הבנק.
סיכון הנזילות מנוהל בבנק באמצעות כלים ניהוליים ומיחשוביים שפותחו בנושא זה, הכוללים אמצעים לפיקוח, מעקב ובקרה על נתוני הנזילות לטווח קצר. במסגרת זו פותח בבנק מודל עדכני ל"ניהול סיכון הנזילות".

המודל משמש לניהול סיכון הנזילות, ובודק את "פער הנזילות" (המוגדר כפער שבין הנכסים הנזילים להתחייבויות לפרעון של הבנק) ו"יחס הנזילות", לטווחים ותרחישים שונים, וכן את "אופק ההישרדות" של הבנק (המוגדר כתקופה העתידית שבה הבנק צפוי לפעול ללא "גרעונות נזילות"), בתרחישים שונים. בנוסף, במסגרת ניהול סיכון הנזילות נבחנים השינויים שחלו בסיכון זה באמצעות כלים ומדדים נוספים, לרבות:

- שימוש ב"תרחישי לחץ הפוכים", במטרה לנטר תרחישים שעלולים לגרום לירידה ביחס הנזילות המזערי, מתחת לרף המינימלי הנדרש.
- בחינת התמהיל ומידת הריכוזיות של מקורות המימון.
- מעקב וניתוח באשר למצבת הנכסים הלא משועבדים.
- שימוש באינדיקטורים לצורך זיהוי מוקדם של סממנים המצביעים על הרעה אפשרית במצב הנזילות של הבנק.
- מעקב אחר תזרימי המזומנים החוזיים של המכשירים הפיננסיים, ופערי הנזילות בגין תזרימים אלו.

(2) יחס כיסוי הנזילות

בהתאם להוראות בנק ישראל, בנושא: "יחס כיסוי הנזילות", נדרשים התאגידים הבנקאיים לשמר "יחס כיסוי נזילות" (המוגדר כיחס שבין "מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה", לסך "תזרים המזומנים היוצא", נטו, בתקופה עתידית של 30 יום) - שלא יפחת מ- 100%.

להלן נתונים המשמשים בחישוב יחס כיסוי הנזילות בבנק:

	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח
נכסים נזילים באיכות גבוהה	**8,175**	7,741
תזרים מזומנים יוצא, נטו	**6,454**	5,546
	אחוזים	**אחוזים**
יחס כיסוי הנזילות	**126.7**	139.6

(3) התקופות לפירעון של נכסים והתחייבויות בחתך בסיסי הצמדה

להלן נתונים באשר לעודף ולגירעון בתזרים המזומנים של הבנק ליום 31.12.2018:

במגזר השקלי קיים גירעון בתקופות לפרעון עד חודש (לרבות השפעת עסקאות עתידיות) המסתכם בכ- 12.5 מיליארד ש"ח, בין היתר, עקב הוראת בנק ישראל, לפיה - אשראי שניתן בתנאי חח"ד ללא קו אשראי, או בחריגה ממנו (בהיקף של כ- 0.2 מיליארד ש"ח) ,יסווג כ"נכס ללא תקופת פרעון".
חלק מהגירעון מכוסה על ידי עודפים בסך של כ- 3.2 מיליארד ש"ח בתקופה לפרעון עד שלושה חודשים.

נתונים אלו מבוססים על מועדי הפרעון החוזיים של הנכסים וההתחייבויות של הבנק. עם זאת, לאור נסיון העבר - מרבית הפקדונות שסווגו לתקופות פרעון קצרות, מתחדשים באופן שוטף.

לפיכך, ובהתבסס על מודל הנזילות המשמש לצורך ניהול סיכון הנזילות (ראה להלן) - קיים בבנק בפועל ליום 31.12.2018 "פער נזילות" חיובי במגזר זה (לרבות במגזר הצמוד למדד ולמט"ח), לטווח עתידי של חודש, המסתכם בכ- 2.1 מיליארד ש"ח. בנוסף, ניתן לגשר על פערי נזילות בתקופות זמן שונות באמצעות פעילות בתיק ניירות ערך.
במגזר המט"ח קיים גירעון בתקופה לפרעון עד שנה, המסתכם בכ- 2.1 מיליארד ש"ח, המכוסה בתקופות הארוכות יותר (בהנחה שהפיקדונות יתחדשו באופן שוטף). גם במגזר זה ניתן לגשר על פני פערי הזמן שבין פרעון ההתחייבויות לנכסים, באמצעות פעילות בתיק ניירות הערך, או באמצעות פעילות במכשירים נגזרים מסוג SWAP "שקל - מט"ח".

היקף העסקאות באופציות ליום 31.12.2018 בבנק זניח, ולפיכך, השפעת שינויים אפשריים במחירים המשמשים לקביעת שוויין ההוגן של האופציות על חשיפת הבסיס והחשיפה לסיכון הנזילות בבנק - אינה מהותית.

הבנק קבע מגבלות לגבי פרמטרים שונים המשמשים בניהול סיכון הנזילות, לרבות: "פער הנזילות", "יחס הנזילות", ו"אופק הנזילות". בהתאם למגבלות אלו, יחס הנזילות לטווח קצר לא יפחת מ- 1, גם בתרחישי קיצון.

(4) מצב הנזילות לטווח קצר ולטווח ארוך

בעקבות המשבר הכלכלי העולמי שהתרחש בשנת 2008, יישמו הבנקים המרכזיים בארץ ובעולם מדיניות מוניטרית מרחיבה, המתאפיינת בסביבת ריבית נמוכה מאוד. לפיכך, הסתמנה בשנים האחרונות נטייה הולכת וגוברת של ציבור הלקוחות לפעול לקיצור תקופת הפקדונות המופקדים במערכת הבנקאית (באמצעות העדפת פקדונות הניתנים למשיכה "לפי דרישה", על חשבון ירידה במשקלם היחסי של הפקדונות "לזמן קצוב").

במקביל, נרשמה עליה בהעדפת הציבור לממן את פעילותו באמצעות מקורות ארוכי טווח. ההתפתחויות שצוינו לעיל, תרמו לגידול בחשיפת הבנק לסיכוני נזילות.

הבנק מגדר את חשיפתו לסיכון הנזילות, בין היתר, באמצעות יישום אסטרטגיה להגדלת משקלם של המקורות המגויסים ממשקי בית ועסקים קטנים, שמתאפיינים בשיעורי מיחזור גבוהים.

אסטרטגיה זו עולה בקנה אחד עם הכללים שפורסמו על ידי בנק ישראל בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 221, בנושא: "יחס כיסוי הנזילות", במסגרתה נקבעו שיעורי מיחזור גבוהים (בשיעור של 80% - 97%), לפקדונות העומדים לפרעון בחודש הקרוב, שהופקדו על ידי לקוחות המשתייכים למגזר הקמעונאי.

במסגרת ניהול סיכון הנזילות וסיכון המימון לטווח ארוך, מתקיימים בחטיבה הפיננסית ובפורומים רלוונטים אחרים, דיונים שוטפים בנושא: "גיוס מקורות לטווח ארוך" (מעל שנה).

הדרישה לניהול הנזילות המבנית לטווח ארוך, נגזרת גם מיישום צפוי של הנחיות בנק ישראל בנושא: "יחס המימון היציב" (NSFR), שהוגדר כיחס שבין סך "מקורות המימון היציבים" (המוגדרים כמקורות מימון קיימים, הצפויים לעמוד לרשות הבנק בטווח העולה על שנה ומעלה, בהסתברות גבוהה), לבין סך "השימושים הארוכים" (המוגדרים כשימושים קיימים שהבנק צפוי להמשיך ולממנם בטווח זמן של שנה ומעלה).

בשלב זה ועד לקביעת הנחיות מחייבות בנושא זה, נמדד יחס המימון היציב בבנק בהתאם לקריטריונים שנקבעו על ידי הבנק ויעדים שנקבעו על ידי הדירקטוריון (בחודש ינואר 2018 קבע הדירקטוריון מגבלה ליחס זה, לפיה לא יפחת יחס המימון היציב מ- 1).

במסגרת ניהול סיכון הנזילות לזמן ארוך מגייס הבנק פקדונות לזמן ארוך מציבור הלקוחות, בין היתר, באמצעות הפקדות בהוראת קבע.

בנוסף, במסגרת אסטרטגיית המימון לגיוון המקורות לזמן ארוך, הנפיק הבנק אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים כדלקמן:

- בשנת 2016 הנפיק הבנק (באמצעות חברה בת) אגרות חוב סחירות שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2018 מסתכמת בסך 257 מיליון ש"ח. אגרות חוב אינן צמודות, נושאות ריבית בשיעור של 2.07% לשנה ועומדות לפירעון בתום שש שנים ממועד הנפקתן.

- בהתבסס על תפיסת ניהול הסיכונים הקבוצתית (כמפורט להלן), הנפיק הבנק לחברה האם ביום 27 בדצמבר 2017, כתב התחייבות נדחה בלתי צמוד, הכולל מנגנונים ל"ספיגת הפסדים" ("COCO"), בסך של 100 מיליון ש"ח.

  כתב ההתחייבות איננו צמוד, נושא ריבית בשיעור שנתי של 2.5% (בחמש השנים הראשונות), ועומד לפרעון בתשלום אחד בתום עשר שנים ממועד הנפקתו.

  לפרטים נוספים באשר לתנאים הנלווים לכתב התחייבות נדחה זה - ראה פרק 8א', לעיל.

בהתאם לתפיסת ניהול הסיכונים הקבוצתית, ומאחר והבנק נמנה על קבוצת בנק דיסקונט לישראל בע"מ, מתאפשרת העברת נזילות בין הבנק לחברה האם, במסגרת הקשרים העסקיים שבין הצדדים.

עם זאת, במסגרת המדיניות לניהול סיכון הנזילות הקבוצתית שהונהגה בבנק ובחברה האם, הונחו הגופים הנכללים בקבוצה לקיים יכולת מימון עצמאית ובלתי תלויה בגופים החברים בקבוצה. הבנק פועל בהתאם למדיניות זו.

(5) מדיניות גיוס המקורות

- גורמי מאקרו סביבתיים

על רקע ההתמתנות שנרשמה במגמת האינפלציה בשנים 2018 - 2012, ולאור המשך ההאטה הכלכלית בחלק ממדינות "גוש היורו" והשלכותיה האפשריות על הפעילות הכלכלית המקומית - המשיך בנק ישראל בשנת 2018 ביישום המדיניות המרחיבה שננקטה על ידו בשנים 2017 - 2012, שהתבטאה בשימור רמת ריבית נמוכה מאוד במכרז המוניטרי.

שיעור הריבית במכרז המוניטרי הסתכם ביום 31 בדצמבר 2018 ב- 0.25% (31.12.2017 - 0.10%).

להלן נתונים לגבי האינדיקטורים הכלכליים שאיפיינו את שנת 2018:

- סביבת אינפלציה ממותנת: בשנת 2018 עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 0.8% בלבד. השינוי הקל שנרשם בנתון זה המצביע על מגמת ביקושים ממותנת במשק.
- החלשות בשער החליפין של השקל לעומת מרבית המטבעות הזרים - שהתבטאה בעליות בשיעור של עד כ- 11% שנרשמו בשער החליפין השקל לעומת המטבעות הזרים המרכזיים.
- צמצום בהיקפי ספיגות החובות מהציבור גיוס החוב באמצעות פדיון אגרות חוב על ידי ממשלת ישראל: בשנת 2018 נפדו מהציבור אגרות חוב ממשלתיות בסך של כ- 3.6 מיליארד ש"ח, נטו, בלבד - לעומת פדיונות בהיקף של 23.4 מיליארד ש"ח, נטו, שנרשמו בשנה הקודמת.
- עליה קלה בציפיות האינפלציה של הציבור - שהסתכמו בתום שנת 2018 בשיעור של 1.2%, לעומת ציפיה לעליית מחירים שנתית בשיעור של כ- 0.5% שנרשמה בתחילת השנה.

על רקע השפל בשיעורי הריבית במכרז המוניטרי בשנת 2018, כאמור, נרשמו תנודות שערים במרבית אפיקי ההשקעה בישראל.

בעקבות התפתחויות אלו, נרשמו במהלך שנת 2018 שינויים בהרכב תיק הנכסים של הציבור, כדלקמן:

- ירידה בשיעור של כ- 1.1% במשקלם של פקדונות הציבור בבנקים, בתיק הנכסים.
- עליה בשיעור של כ- 1.4% במשקל המניות, בתיק הנכסים.

הנתונים הנ"ל משקפים יציבות באפיקי החיסכון של הציבור, שלוותה בהעדפה קלה של האפיקים הסחירים (מניות), על חשבון האפיקים הסולידיים (פקדונות בנקאיים).

- **מדיניות הבנק**

במסגרת הכנת תוכנית המימון השנתית, מקיימת החטיבה הפיננסית, בשיתוף פורומים רלוונטים אחרים, דיונים באשר ליישום מדיניות ההנהלה לגבי ניהול סיכון הנזילות.

הדיונים כוללים הערכות באשר לכרית הנזילות הנדרשת למימון תוכנית העבודה השנתית בהיבט סיכון הנזילות, לרבות: הגידול הצפוי בשימושים, והשפעת מדיניות התמחור על מקורות המימון ועל מצב הנזילות. מדיניות גיוס המקורות בבנק מכוונת ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים ורווחיים לאורך זמן.

מקור המימון העיקרי לפעילות הבנק הינו ציבור הלקוחות בסניפי הבנק השונים הפרוסים בכל רחבי הארץ וכוללים לקוחות מסחריים ועסקיים, מלכר"ים, לקוחות קמעונאיים ומשקי בית.

במסגרת השאיפה ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים, לגיוון תמהיל המקורות ולשיפור מבנה הנזילות שלו, הושקעו על ידי הבנק בשנת 2018 מאמצי שיווק המכוונים להרחבת בסיס הלקוחות הבינוניים והקטנים הפועלים במוצרי פקדונות בנקאיים, בכלל - ובפיקדונות חסכון בהפקדות חודשיות, בפרט - פעילות התורמת לקשר ארוך טווח עם הלקוח ולתזרים שוטף של הפקדות בתכניות חסכון.

להלן פרטים באשר להתפתחויות שנרשמו במקורות הבנק בשנת 2018, במגזרים השונים:

פקדונות לא צמודים - היקף הפקדונות הלא צמודים עלה בשנת 2018 בשיעור של 2.4% והסתכם ביום 31 בדצמבר 2018 בסך של 24,956 מיליוני ש"ח.

העליה בהיקף הפקדונות נובעת, בין היתר, מהתפתחות הפעילות הקמעונאית בבנק בשנת 2018 המתבצעת בעיקר במגזר הצמדה זה.

במסגרת מדיניות גיוס הפקדונות הלא צמודים, פועל הבנק להרחבת תשתית הלקוחות והגדלת הפיזור בתיק הפקדונות תוך קיום רמת תעריפים דומה למקובל במערכת הבנקאית.

במקביל, מפעיל הבנק חדר "עסקאות שקלים" שנועד לתת מענה לפקדונות גדולים, תוך מתן גמישות בהטבות לפקדונות אלה.

פקדונות צמודים למדד - היקף הפקדונות הצמודים למדד הסתכם ביום 31 בדצמבר 2018 בסך של כ- 2,144 מיליוני ש"ח, המהווה ירידה בשיעור של כ- 3.6% לעומת יתרתם בסוף השנה הקודמת. הירידה בהיקף הפקדונות הצמודים נובעת, בין היתר, מסביבת האינפלציה הנמוכה ששררה במשק בשנים האחרונות.

עיקר הגיוס במגזר זה בשנת 2018, התבצע באמצעות הפקדות חד פעמיות לתקופה של כשנתיים ובאמצעות הפקדות בהוראות קבע חודשיות.

פקדונות במטבע חוץ וצמודים למטבע חוץ - היקף הפקדונות ליום 31 בדצמבר 2018, הסתכם בכ- 3,451 מיליוני ש"ח, המהווה עליה בשיעור של כ- 54.1% לעומת יתרתם בסוף השנה הקודמת.

העליה שנרשמה באפיק חסכון זה מוסברת, בין היתר, בהתחזקות בשערי החליפין של מרבית המטבעות הזרים לעומת השקל בשנת 2018.

כתבי התחייבות נדחים – במסגרת המדיניות לגיוון תמהיל המקורות ושיפור יחס הלימות ההון שלו גייס הבנק כתבי התחייבות נדחים כדלקמן:

- כתב התחייבות נדחה הכולל מנגנונים לספיגת הפסדים ("COCO"):

ביום 27 בדצמבר 2017 גייס הבנק מהחברה האם כתב התחייבות נדחה הכולל מנגנונים לספיגת הפסדים ("COCO") שיתרתו ליום 31.12.2018 הסתכמה ב- 100 מיליון ש"ח.

לפרטים נוספים באשר לתנאים הנלווים לכתב התחייבות זה (לרבות שיעור הריבית המשתלם בגינו ומועד פרעונו), ראה פרק 8א' לעיל.

- כתבי התחייבות אחרים:

היקף כתבי התחייבות נדחים אחרים שגייס הבנק בעבר, מסתכם ליום 31.12.2018 ב- 585 מיליון ש"ח (31.12.2017 - 669 מיליון ש"ח).
כתבי ההתחייבות דורגו על ידי חברת "מעלות - "S&P" (להלן: "חברת הדירוג"), בדירוג "AA", שאושרר לאחרונה ביום 6.9.2018, ונמוך בדרגה אחת מהדירוג שנקבע ליתר ההתחייבויות של הבנק ("AA+"). הפער בדירוג נגזר ממתודולוגיית הדירוג של חברת הדירוג הבינלאומית "S&P" (חברת האם של "מעלות - S&P") - לפיה, כתבי ההתחייבות הנדחים ידורגו בדרגה אחת נמוכה יותר, מתחת לדירוג המנפיק.

למידע נוסף, באשר להחלטת הדירקטוריון מיום 24 בפברואר 2019, במסגרתה אושרה מסגרת לגיוס כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב - ראה ביאור 24 ב' (14) בדוחות הכספיים.

אגרות חוב - במסגרת הפעילות לגיוון תמהיל המקורות והגדלת משקל המקורות לטווח ארוך, הנפיק הבנק בשנת 2016 באמצעות חברה מוחזקת, אגרות חוב סחירות לא צמודות שיתרתן ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב- 257 מיליון ש"ח (31.12.2017 - זהה).

אגרות החוב נושאות ריבית קבועה בשיעור של 2.07%, ועומדות לפרעון בתום שש שנים ממועד הנפקתן.

נכסים נזילים

להלן נתונים על הנכסים הנזילים של הבנק:

- כ- 5.7% מנכסי הבנק הינם מזומנים ופקדונות בבנקים לתקופה של עד שלושה חדשים - מהם כ- 82.0% פקדונות בבנק ישראל (31.12.2017: 9.8% ו- 86.9%, בהתאמה).
- כ- 18.1% מנכסי הבנק הינם ניירות ערך סחירים בבורסה (31.12.2017 – 11.6%).

דהיינו, כ- 23.8% מסך נכסי הבנק ניתנים למימוש בזמן קצר (31.12.2017 – 21.4%). שיעורם הגבוה של הנכסים הנזילים נובע מיישום מדיניות המכוונת לשמר יחסי נזילות גבוהים בבנק, על רקע היעדר יציבות וחוסר הוודאות השוררים במשק העולמי, כפועל יוצא מהמשבר הפיננסי המתמשך במדינות רבות בעולם.

(6) מאפיינים התנהגותיים של נכסים והתחייבויות פיננסיים

במסגרת ניהול סיכון הנזילות, מתקיימות הערכות באשר למאפיינים ההתנהגותיים של הנכסים והתחייבויות הפיננסיים (בעיקר בכל הנוגע לסטיה אפשרית ממועדי הפרעון החוזיים של מכשירים אלו). הערכת המאפיינים ההתנהגותיים של מכשירים אלו מבוססת על מודלים פנימיים ועל ההנחיות שנקבעו על ידי בנק ישראל בהוראת ניהול בנקאי תקין מס׳ 221, לצורך חישוב "יחס כיסוי הנזילות".

ההיבטים ההתנהגותיים של נכסים והתחייבויות הוגדרו על ידי בנק ישראל במסגרת ההנחיות שנכללו בהוראה זו. המאפיינים ההתנהגותיים של הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים שנקבעו במודלים הפנימיים המשמשים את הבנק מבוססים על הערכות מומחה (לרבות הערכות גורמים עסקיים), על השוואה לפרמטרים מקובלים בקבוצה הבנקאית עליה נמנה הבנק, ועל כללים שנקבעו על ידי בנק ישראל.

(7) גילוי באשר למפקידים גדולים

להלן נתונים באשר להיקף הפקדונות של מפקידים גדולים בבנק (במיליוני ש"ח):

התפלגות המפקידים הגדולים	31.12.2018	31.12.2017
קבוצה - א׳	**1,361**	1,442
קבוצה - ב׳	**1,237**	916
קבוצה - ג׳	**723**	673
סך הכל	**3,321**	3,031

(8) מידע נוסף

מידע מפורט באשר לניהול סיכון הנזילות בבנק, לרבות היבטים איכותיים וכמותיים הכרוכים בניהול סיכון זה, נכלל בדוח הסיכונים המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק, בכתובת:
https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory/2018

ב. סיכון המימון

(1) סקירת הסיכון ואופן ניהולו

סיכון המימון מוגדר כחשיפת הבנק לפגיעה בזמינות המקורות, לרבות פגיעה בהרכבם (שעלולה לאלץ את הבנק להשען על מקורות יציבים פחות).

במטרה לגדר סיכון זה פועלת הנהלת הבנק לגיוון היצע המקורות וליצירת תשתית למקורות מימון יציבים, בין היתר, באמצעות הרחבת בסיס הפקדונות במגזר הלקוחות הקמעונאיים המתאפיינים בשיעורי יציבות גבוהים.

בנוסף, עורכת החטיבה הפיננסית בשיתוף פורומים רלוונטיים אחרים, דיונים בתוכנית המימון של הבנק, במסגרתם נבחנת יכולת הבנק לספק מקורות מימון מתאימים לגידול הצפוי בנכסי הבנק, לרבות קביעת היקפי הפקדונות הנדרשים בחתכים שונים, כגון: סוגי המפקידים, תקופת הפקדונות, ומגזר ההצמדה שלהם.

(2) עמידה בתוכנית העסקית

במסגרת ניהול סיכון המימון ובמטרה לקיים מבנה מקורות נאות, לרבות גיוון מקורות ופיזור רחב, ככל האפשר של מפקידים, באמצעות שאיפה לצמצום משקלם היחסי של הפקדונות הסיטונאיים - נקבעו על ידי הבנק יעדים כמותיים בנושא זה, לרבות שיעור הפקדונות הקמעונאיים שיגויסו מכלל הפקדונות. סטייה מיעדים אלו עלולה לגרום לגידול במשקל הפקדונות הסיטונאיים, וכנגזרת מכך לקיטון במדדי הנזילות של הבנק המחושבים במסגרת מודל הנזילות הפנימי.

(3) מגבלות בשנת 2018

לא נקבעו בבנק מגבלות בנושא גיוס המקורות, למעט המגבלות העקיפות שנקבעו על ידי בנק ישראל במסגרת ההוראה בנושא: "יחס כיסוי הנזילות", המקנה משקל נמוך למיחזור פקדונות לא קמעונאיים. למידע נוסף, באשר להחלטת הדירקטוריון מיום 24 בפברואר 2019, במסגרתה אושרה מסגרת לגיוס כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב - ראה ביאור 24ב(14) בדוחות הכספיים.

(4) מדדים כמותיים

להלן התפלגות הרכב הפקדונות בבנק בחתך גודל הפקדון ליום 31.12.2018 והשינוי שחל בנתונים אלה, לעומת התפלגות הפקדונות בתחילת השנה:

מדרגות הפקדון (מיליוני ש"ח) מ	מדרגות הפקדון (מיליוני ש"ח) עד	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2018 %	31.12.2017 מיליוני ש"ח	31.12.2017 %	השינוי %
-	1	**13,075**	**42.8**	12,042	41.8	8.6
1	10	**7,264**	**23.8**	6,701	23.2	8.4
מעל 10		**10,212**	**33.4**	10,093	35.0	1.2
סך הכל		**30,551**	**100.0**	28,836	100.0	5.9

(5) מסגרות אשראי העומדות לרשות הבנק ותנאיהן

הבנק רשאי לנצל מסגרות אשראי שמעמיד בנק ישראל עבור המערכת הבנקאית, הנושאות ריבית בשיעור של 0.35% לשנה (על פי השיעורים ששררו בסוף שנת 2018), בכפוף להעמדת ביטחונות בהיקף שהוגדר על ידי בנק ישראל.
היקף האשראי הפוטנציאלי שהבנק רשאי לנצל במסגרת כללים אלו הסתכם ליום 31.12.2018 בסך של כ- 2.4 מיליארד ש"ח (31.12.2017 – 3.7 מיליארד ש"ח). היקף אשראי זה נגזר מיתרת הפקדונות שהפקיד הבנק בבנק ישראל במסגרת המכרזים המוניטריים, מיתרות הזכות בחשבונות העובר ושב של הבנק בבנק ישראל ומהיקף אגרות החוב שהופקדו על ידי הבנק בבנק ישראל.
לבנק אין הסכמי מסגרת לניצול אשראי עם גופים פיננסיים אחרים.

(6) מידע נוסף

מידע מפורט באשר לניהול סיכון המימון בבנק, לרבות היבטים איכותיים וכמותיים הכרוכים בניהול סיכון זה, נכלל בדוח הסיכונים ליום 31.12.2018 המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:
https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory/2018

15. הסיכון התפעולי

א. סקירת הסיכון ואופן ניהולו

תפישת ניהול הסיכון התפעולי מבוססת על עקרונות ניהול סיכונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין 310 ועקרונות ניהול סיכון מקובלים בעולם, במסגרתם היחידות השונות הנוטלות סיכון בבנק, נושאות באחריות מלאה לתהליכי ניהול סיכונים ולישום סביבת בקרה נאותה על פעילותן. תפישה זו עולה בקנה אחד עם תפישת ממשל ניהול הסיכונים המפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין 350 ו- 355.

מסגרת ניהול הסיכון מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי, שאושר על ידי הדירקטוריון, בנוהלי עבודה פנימיים, ובתהליכי עבודה ומערכות. במסגרת זו הוגדרו התיאבון לסיכון, מגבלות החשיפה הפנימיות ואופן ניהול הסיכון, האחריות והסמכות של הגורמים המעורבים בניהול הסיכון, מתודולוגיות וכלים לזיהוי, למדידה להערכה ולניטור סיכונים, בקרות ומנגנוני דיווח.

מסגרת ניהול הסיכון תואמת להוראות בנק ישראל, ומבוססת על מסגרת ניהול הסיכון של החברה האם, בהתאמות הנובעות מאופי הפעילות של הבנק. ממשל ניהול הסיכון התפעולי מבוסס על שלושה קווי הגנה.

ב. מדדים כמותיים

הצהרת תיאבון לסיכון מגדירה מגבלות כמותיות ואיכותיות בהקשר עם ניהול הסיכון התפעולי. מגבלות פנימיות אלו, כגון: מגבלת כמות סיכונים תפעולים ברמת סיכון שיורי גבוהה וגבוהה מאוד שאינה חורגת מהצהרת תיאבון לסיכון שמתווה הדירקטוריון ומגבלת סיכונים בעלי פוטנציאל נזק גדול, נמדדות ומנוטרות אחת לתקופה על ידי חטיבת ניהול הסיכונים.

הבנק מחשב את חשיפתו לסיכונים תפעוליים בהתאם ל"גישה הסטנדרטית" שנקבעה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 206, המבוססת על חלוקת פעילות הבנק לקווי עסקים שהוגדרו בהוראה וחישוב ההון הנדרש בגין כל אחד מקווי העסקים.

על פי הנחיות אלו חשיפת הבנק לסיכונים תפעוליים, נגזרת מדרישת ההון כאמור, ומיחסי ההון המינימליים שנקבעו על ידי בנק ישראל.

להלן נתונים לגבי דרישת ההון וחשיפת הבנק בגין סיכונים תפעוליים ליום 31.12.2018, לעומת הנתונים המקבילים אשתקד:

פירוט הפרמטרים	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח	השינוי מיליוני ש"ח
דרישת ההון	**281**	260	21
החשיפה לסיכון התפעולי	**2,215**	2,051	164

בשנת 2018 נרשמה עליה בשיעור של כ- 8.0% בהיקף החשיפה לסיכון תפעולי, לסך של 2,215 מיליוני ש"ח, הנובעת בעיקר מגידול בהכנסות המימון של הבנק. הגידול בדרישת ההון הנגזרת מחשיפה זו, הסתכם ב- 21 מיליון ש"ח.

ג. מידע נוסף

מידע מפורט באשר לניהול הסיכון התפעולי בבנק, לרבות היבטים איכותיים וכמותיים הכרוכים בניהול סיכון זה, נכלל בדוח הסיכונים ליום 31.12.2018 המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:
https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory/2018

16. סיכונים נוספים

א. סיכוני אבטחת מידע וסיכוני "סייבר"

פעילות התאגידים הבנקאיים נשענת על תשתיות טכנולוגיות מתקדמות וחדשנות טכנולוגית, לרבות תשתיות מיחשוב "פתוחות" וקבלת שירותי מיחשוב מצדדים שלישיים, המאפשרים מתן שירותים בנקאיים זמינים ללקוחות "בכל עת ובכל מקום".

תשתיות מתקדמות אלו חושפות את התאגידים הבנקאיים לסיכוני אבטחת מידע ו"סיכוני סייבר", שהתממשותם עלולה לשבש את פעילותם התקינה ולהוביל לפגיעה במוניטין, ירידה באמון הציבור, ואף לגרום, במקרה קיצון, לפגיעה ביציבותם.

הבנק פועל לצמצום החשיפה לסיכוני אבטחת מידע וסיכוני סייבר (הן ברשת הפנימית והן ברשת האינטרנט), באמצעות מגוון תהליכים ואמצעים, ובכללם:

- הטמעת מערכות בקרה וניהול אמצעים נתיקים המחוברים לתחנות העבודה.
- הטמעת מערכת המשמשת להעברה מאובטחת, רב שכבתית, של קבצים מרשתות חיצוניות לרשת הפנימית, העומדת בסטנדרטים שנקבעו על ידי בנק ישראל בנושא: "קודים עוינים".
- הטמעת כלי הגנה לבסיסי נתונים.
- הטמעת מנגנונים לזיהוי משתמשים.
- הקשחת קריטריונים לתקשורת במערכות "גישה מרחוק".
- שיפור האמצעים למידור בין קבוצות משתמשים שונות.
- הטמעת אמצעי אבטחה משופרים לתקשורת עם סניפי הבנק.
- הטמעת תשתיות טכנולוגיות מתקדמות, בעלות עמידות גבוהה יותר להתקפות סייבר.
- הטמעת מנגנוני "IPS", לצמצום החשיפה להתקפות על קוי התקשורת.
- הטמעת אמצעי אבטחה להתגוננות בפני גורם עוין ביחידות הקצה.
- ביצוע תרגולות המדמות התקפות סייבר, הן בהיבט המשכיות עסקית והן לצורך מעקב אחר התנהלות עובדים ועמידה בנהלי הבנק.
- העלאת המודעות לנושא זה בקרב עובדים ומנהלים, באמצעות הרצאות והדרכות ובאמצעות עריכת תרגולות בסניפים וביחידות המטה.

- עריכת בקרות תקופתיות להערכת איכות אבטחת המידע, לרבות מבדקי חדירה למערכות, באמצעות גורם בלתי תלוי ומבדקי דלף מידע.
- עריכת סקרי סיכונים במערכות הבנק, לרבות בתחום הסייבר, בתדירות הנגזרת מרמת הסיכון.

בנוסף, הבנק מטמיע טכנולוגיות הגנה מתקדמות ומיישם פיתוח מתודולוגיות ותהליכים פרו-אקטיביים, במטרה להגן על יציבות ותפקוד הבנק.

לאור הסטנדרטים הגבוהים בהם פועלים הבנק והחברה האם שלו ואמצעי ההגנה שננקטו על ידם בתחום זה, כמפורט לעיל, לא נרשמו בשנת 2018 תקריות סייבר או אירועי אבטחת מידע משמעותיים, שגרמו לנזקים מהותיים (כספיים או אחרים).

ב. סיכונים משפטיים

הסיכון המשפטי מוגדר כחשיפת הבנק להפסדים, אובדן הכנסות או פגיעה עסקית, בין היתר, בשל היעדר יכולת לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם (או מאי ידיעת הוראות הדין או פרשנות שגויה שלהן), או בשל הליכים משפטיים שנפתחו נגד הבנק (לרבות נושאי משרה ועובדי הבנק), וכן חשיפה להפסדים בגין קנסות או צעדי עונשין הנובעים מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים.

במסגרת ניהול החשיפה לסיכונים משפטיים, הוכן בבנק מסמך מדיניות בנושא "ניהול הסיכונים המשפטיים", המגדיר את הסיכונים המשפטיים, דרכי המעקב אחרי סיכונים אלו והצעדים שיש לנקוט כדי למזער אותם, שאושר על ידי הדירקטוריון. עדכונים בנושא זה מוצגים באופן שוטף הן בפני ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון, והן בפני הדירקטוריון (במסגרת "מסמך הסיכונים").

ג. סיכוני ציות

סיכוני הציות והרגולציה מוגדרים כחשיפת הבנק להטלת קנסות ועיצומים מצד גורמי אכיפה ולפגיעה במוניטין של הבנק, בשל אי מילוי או כשלון בציות להוראות חוק (לרבות הוראות שפרסם המפקח על הבנקים).

הסטנדרטים לניהול הסיכון בתאגידים הבנקאיים, הוסדרו על ידי בנק ישראל במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308, בנושא: "ציות ופונקצית הציות בתאגיד הבנקאי".

בנוסף, נדרשו התאגידים הבנקאיים לגבש מדיניות כתובה בנושא: "מדיניות הציות", שתאושר על ידי הדירקטוריון. הבנק גיבש מסמך מדיניות בנושא זה, שאושר על ידי הדירקטוריון.

במסגרת ניהול החשיפה לסיכוני ציות (בקשר לחוק ל"איסור הלבנת הון" ולחוק "איסור מימון טרור"), התקבלה בעבר החלטה בבנק ובחברה האם, להפסקת מתן שירותים בנקאיים לבנקים זרים הפועלים בשטחי הרשות הפלסטינית.
ההחלטה יושמה לגבי הבנקים הפועלים ברצועת עזה, והושהתה בחלקה לגבי שירותים מסוימים הניתנים לבנקים זרים הפועלים בשטחי יהודה ושומרון (להלן: "הבנקים הפלסטינים") - לבקשת המדינה.
ביום 1 במאי 2016 פנתה החברה האם למפקחת על הבנקים ולמנכ"ל משרד האוצר, בבקשה להתיר לבנקים הנמנים על קבוצת דיסקונט לחדול כליל ממתן שירותים לבנקים הפלסטינים, או לחלופין לתת מענה נאות לסיכונים הכרוכים במתן שירות זה.

לנוכח הסיכונים הכרוכים בפעילות זו, הצטרף דירקטוריון הבנק ביום 28 ביוני 2016 לעמדת החברה האם.

בהמשך לצעדים אלו, מסר הבנק ביום 16 בינואר 2017 הודעה לבנקים הפלסטינים, על הפסקת מתן שירותי מזומנים לבנקים אלו, החל מיום 20 באפריל, 2017.

במהלך שנת 2017 התקיימו מגעים שונים בין החברה האם לבין משרד האוצר, משרד המשפטים והפיקוח על הבנקים, במטרה לגבש כלים לגידור הסיכון הכרוך במתן שירותים לבנקים הפלסטינים, באמצעות מתן כתב התחייבות בגין אי העמדה לדין פלילי ועל ידי מתן כתב שיפוי בגין תביעות כספיות.

במהלך שנת 2018 התקבלו בבנק ובחברה האם כתבי חסינות ושיפוי חתומים בידי המדינה, כדלקמן:

- בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק והחברה האם על נזקים אפשריים שעלולים להגרם להם (לרבות סכומים שייפסקו כנגדם בפסק דין חלוט בתביעה אזרחית, הוצאות משפטיות שיוצאו על ידם בניהול תביעה אזרחית, או בהליך פלילי שלא הסתיים בהרשעה וסכומים שיוצאו על ידם לשיפוי נושאי משרה בגין הליכים משפטיים), בגין חשיפתם לסיכונים הנובעים מהמשך מתן השירותים הבנקאיים הקורספונדנטיים לבנקים הפלסטינים.

סכום השיפוי המכסימלי שתשלם המדינה לבנק ולחברה האם במצטבר יסתכם ב- 1.5 מיליארד ש"ח ויחול על נזקים אפשריים כאמור, בגין שירותים בנקאיים קורספונדנטיים הניתנים על ידי הבנק והחברה האם לבנקים הפלסטינים בתקופה שמיום 28.3.2016 ועד ליום 31.5.2019.

התחייבות המדינה לשיפוי כאמור, כפופה לסייגים ולתנאים בהם הבנקים נדרשים לעמוד, אשר נקבעו בכתב השיפוי.

- בכתב החסינות התחייבה מדינת ישראל, כי לא יוגש כתב אישום כנגד הבנק, החברה האם, נושאי משרה בהם ועובדיהם, בגין עבירות מסוימות בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הנובעות מפעולות שנעשו על ידם בקשר למתן שירותים קורספודנטיים לבנקים הפלסטינים בתקופה שמיום 28.3.2016 ועד 31.5.2019.

התחייבות המדינה כאמור, כפופה לסייגים ולתנאים בהם נדרשו הבנקים והאורגנים הרלוונטיים לעמוד, כמפורט בכתב החסינות.

בהמשך לקבלת מסמכים אלו פנתה החברה האם למשרד האוצר ולפיקוח על הבנקים בבקשה לגבש עמדה באשר להמשך מתן השירותים לבנקים הפלסטינים בתום תקופת החסינות והשיפוי והצורך במציאת פתרון ממלכתי ארוך טווח לנושא.

ביום 26 ביוני 2018 הודיעה המפקחת על הבנקים לבנק ולחברה האם, כי לא יינקטו כנגדם צעדי אכיפה בגין פעולות שנעשו על ידם, הנובעות ממתן שירותים קורספונדטיים לבנקים הפלסטינים, שעליהם חל כתב החסינות.

לפיכך, ממשיך הבנק, בשלב זה, במתן שירותי בנקאות קורספונדנטיים לבנקים הפלסטינים.

בהמשך לאמור לעיל, החליטה הממשלה ביום 21 באוקטובר 2018 להקים חברה ממשלתית, שתספק שירותים קורספונדנטיים לבנקים הפלסטינים, באמצעות הרשות המוניטרית הפלסטינית, שיהוו תחליף מסוים לשירותים המסופקים כיום באמצעות הבנקים המסחריים בישראל, לנוכח כוונתם להפסיק לספק שירותים אלו.
יצויין כי הקמת החברה הממשלתית והפעלת השירותים למערכת הבנקאית הפלסטינית באמצעותה, יצריכו הערכות מוקדמת.

17. הערכת חשיפת הבנק לגורמי סיכון

להלן ריכוז גורמי הסיכון אליהם חשוף הבנק בפעילותו השוטפת, והתייחסות למידת ההשפעה האפשרית של כל אחד ממרכיבי הסיכונים על הבנק:

גורם הסיכון	השפעת הסיכון
1. **השפעה כוללת של סיכוני האשראי**	בינונית
- סיכון בגין איכות לווים ובטחונות(1)	בינונית
- סיכון בגין ריכוזיות ענפית(2)	בינונית
- סיכון בגין ריכוזית לווים/ קבוצת לווים (3)	נמוכה - בינונית
2. **השפעה כוללת של סיכוני שוק**	נמוכה - בינונית
- סיכון ריבית(4)	נמוכה - בינונית
- סיכון אינפלציה(5)	נמוכה
- סיכון שער חליפין(6)	נמוכה
- סיכון מחירי מניות(7)	נמוכה
3. **סיכון נזילות**(8)	נמוכה - בינונית
4. **סיכון תפעולי**(9)	בינונית
5. **סיכון טכנולוגיית המידע**(10)	בינונית
6. **סיכון סייבר** (11)	בינונית - גבוהה
7. **סיכון משפטי**(12)	נמוכה - בינונית
8. **סיכון מוניטין**(13)	נמוכה - בינונית
9. **סיכוני ציות**(14)	בינונית
10. **סיכון אסטרטגי**(15)	בינונית

להלן עיקרי הנימוקים להערכות שצוינו לעיל:

(1) **סיכון בגין איכות לווים ובטחונות -** הדירוג הממוצע של הלווים בבנק נמצא בתחום "סביר עד טוב". בנוסף לכך, מעריכה הנהלת הבנק כי מדיניות קבלת הבטחונות וטיב הבטחונות שמקבל הבנק מהלווים - אינה שונה מהותית מהמקובל במערכת הבנקאית.

יצוין בהקשר זה, כי בשנת 2018 הסתכם שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי בשיעור של 0.37%, מיתרת האשראי, המהווה ירידה בשיעור של 0.13 נקודת האחוז לעומת הנתון שנרשם אשתקד (0.50%).

הקיטון בשיעור ההוצאה להפסדי אשראי נובע הן מירידה בהוצאה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, והן מירידה בהוצאה להפסדי אשראי על בסיס פרטני.

על אף האמור לעיל, ולנוכח הגידול שנרשם בשנים האחרונות בהיקף תיק האשראי בבנק והערכות בנק ישראל באשר לעליה שחלה ברמת הסיכון של תיק האשראי של המערכת הבנקאית בענפים מסוימים (כגון: אנשים פרטיים ונדל"ן), מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב זה - ברמה "בינונית".

(2) **סיכון בגין ריכוזיות ענפית** - שיעור האשראי הגבוה ביותר בבנק, בחתך "ענפי משק" הינו בגין אשראי שניתן ללווים שענף העיסוק שלהם הינו "ענף הבניה". שיעור סיכון האשראי הכולל ב"ענף הבניה" ביחס לכלל סיכון האשראי לציבור בבנק ליום 31.12.2018, מסתכם בכ- 19.4% (31.12.2017- 20.9%).

מאידך, שיעור סיכון האשראי בענף "אנשים פרטיים" ביחס לכלל סיכון האשראי לציבור בבנק (34.9%), נמוך מהשיעורים המקובלים במערכת הבנקאית. בנוסף, על פי מדדים מקובלים למדידת ריכוזיות ענפית ("מדד הרפינדל"), עולה - כי נתון ה"ריכוזיות הענפית" של הבנק, עולה על הנתון הממוצע בחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. לאור האמור לעיל, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "בינונית".

(3) **סיכון בגין ריכוזיות לווים/ קבוצת לווים -** בהוראות בנק ישראל נקבעו מגבלות ביחס להיקף האשראי שיכול לתת תאגיד בנקאי ל"לווה", "קבוצת לווים" ו- "סך חבות הלווים הגדולים" (כהגדרת מונחים אלו בהוראות בנק ישראל).

שיעור האשראי שניתן ללווים ולקבוצות לווים ביחס לאמצעי ההון של הבנק ליום 31.12.2018, הינו כדלקמן:

- ללווה הגדול ביותר: 4.3%, הנמוך בכ- 71.3% מתחת למגבלה שנקבעה על ידי בנק ישראל .
- ל"קבוצת הלווים" הגדולה ביותר: 7.3%, הנמוך בכ- 70.8% מתחת למגבלה שנקבעה על ידי בנק ישראל.
- מגבלת "סך החבויות הגדולות" שנקבעה על ידי בנק ישראל (בשיעור 120% מהון הבנק), אינה אפקטיבית - מכיוון שיתרת האשראי ליום 31.12.2018 אינה כוללת קבוצות לווים, שהיקף האשראי שניתן להן עולה על 10% מאמצעי ההון של הבנק.

בנוסף, נקבעו בבנק מגבלות נוספות שנועדו להפחית את ריכוזיות האשראי בבנק, לרבות הגבלת מספר הלקוחות הגדולים בבנק.

לאור הפער הגבוה בין שיעורי הריכוזיות הנמוכים יחסית בבנק, ביחס למגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל (ומגמת השיפור שנרשמה בנתונים אלו בשנים האחרונות) - ומכיוון שהמדד האלטרנטיבי למדידת פיזור אשראי בבנק (מדד "ג'יני"), מצביע על רמת ריכוזיות נמוכה יחסית בבנק (שנמצאת אף היא במגמת שיפור בשנים האחרונות), מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה - בינונית".

(4) **סיכון ריבית -** להערכת הנהלת הבנק נקבעו על ידי הדירקטוריון מגבלות נאותות בנושא זה (כמפורט לעיל), וחשיפת הבנק בפועל נמוכה ממגבלות אלו. במסגרת חישוב החשיפה לסיכון זה נכללות גם התחייבויות ארוכות טווח לתשלום זכויות עובדים, בהתבסס על שוויין ההוגן הנגזר משיעורי ריבית עדכניים (כמתחייב מיישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא זה).
בהתבסס על היקף המרכיבים החשופים לשינויים בשיעור הריבית, ותוצאות מבחני הרגישות שנערכו בנושא זה, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה - בינונית".

(5) **סיכון אינפלציה -** המגבלות שהציב הדירקטוריון בנושא השקעת ההון הפעיל הכלכלי במגזר ה"צמוד" (כמפורט לעיל), מותירות בידי הנהלת הבנק חופש פעולה גדול. עם זאת, לאור היציבות היחסית שנרשמה בסביבת האינפלציה במשק המקומי (לרבות הציפיות להמשך מגמה זו), ומכיוון שהבנק עוקב מקרוב אחרי השינויים בתחזיות המקרו - כלכליות, ומגיב בצורה דינמית לשינויים בתחזיות אלו, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(6) **סיכון שער חליפין -** להערכת הנהלת הבנק, המגבלות שקבע הדירקטוריון בנושא זה (כמפורט לעיל) שמרניות בפועל, חשיפת ההון הפעיל הכלכלי של הבנק למגזר המט"ח נמוכה מהמגבלות שנקבעו, ולפיכך מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(7) **סיכון מחירי מניות -** לאור היקפי ההשקעה הנמוכים של הבנק במכשיר זה, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(8) **סיכון נזילות -** הבנק מיישם מדיניות המכוונת לניהול שמרני של סיכון הנזילות בהתייחס למגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל. בנוסף, פועל הבנק להגדלת הפיזור ושיפור בתמהיל הפקדונות, ומפעיל מודלים ומגבלות שונות לניהול סיכון הנזילות (כמפורט לעיל). פעולות אלו של הבנק מתבטאות בשיעור גבוה יחסית (133.1%) של יחס כיסוי הנזילות הממוצע לרבעון הרביעי של שנת 2018, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 221 (ליום 30.9.2018 מסתכם יחס כיסוי הנזילות הממוצע במערכת הבנקאית בשיעור של כ- 123.7%). לפיכך, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה - בינונית".

(9) **סיכון תפעולי** - בשנים האחרונות מיישם הבנק מספר תהליכים תפעוליים מרכזיים ובכללם: העתקת פעילויות תפעוליות מהסניפים ליחידת תפעול עורפי ייעודית, והסבת מערכות ליבה טכנולוגיות.
לאור הבקרות המיושמות בתהליכים אלו, במהלכם לא נרשמו בבנק הפסדים מהותיים, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה ברמה "בינונית".

(10) **סיכון טכנולוגיית המידע -** השירותים הבנקאיים והמידע שמספק הבנק ללקוחותיו מבוססים על תשתיות מיחשוב וטכנולוגיית המידע המשמשות את הבנק.
לאור ההתפתחויות הנרשמות בתחום זה, הנגזרות מהשינויים העסקיים והדרישות הרגולטוריות, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "בינונית".

(11) **סיכון סייבר -** הסיכון הוגדר כחשיפת הבנק לפגיעה בפעילותו ולנזקים אחרים, הנובעת מהתקפות קיברנטיות על מערכות המחשב של הבנק. מערכות המידע המשמשות את הבנק מבוססות על מערכות המחשב המרכזיות של החברה האם המתפעלת ומתחזקת אותן.

החברה האם מקצה משאבים להתמודדות עם הסיכונים ומשפרת את איכות ניהול הסיכון לרבות יישום דרישות הסדרה, קביעת מדיניות ונהלים, וחיזוק הכלים לניטור ובקרת הסיכון.

בנוסף, הבנק משקיע משאבים בביצוע תרגולות המדמות התקפות סייבר ובהעלאת המודעות לנושא זה, בקרב עובדים ומנהלים, באמצעות הדרכות והרצאות ובאמצעות עריכת תרגולות בסניפים וביחידות המטה.

עם זאת, בעקבות התגברות האיומים להתקפות קיברנטיות והעליה שנרשמה בעוצמה וברמת הסבירות שלהם, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק בגין מרכיב סיכון זה ברמה "בינונית גבוהה".

(12) **סיכון משפטי -** הסיכון המשפטי הוגדר, כאמור, כ"חשיפת הבנק להפסדים, אובדן הכנסות או פגיעה עסקית, בין היתר בשל היעדר יכולת לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם (או מאי ידיעת הוראות הדין או פרשנות שגויה שלהן), או בשל הליכים משפטיים שנפתחו כנגד הבנק (לרבות נושאי משרה ועובדי הבנק) וכן חשיפה להפסדים בגין קנסות או צעדי עונשין הנובעים מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים.

הבנק נערך לנטר ולבקר סיכונים אלו, ועד כה לא נרשמו בבנק הפסדים מהותיים בתחום זה. עם זאת, לאור העליה בהיקפי החקיקה המתייחסת לתאגידים בנקאיים, לרבות הטלת מגבלות ומטלות רבות בתחום זה על המערכת הבנקאית והתגברות צעדי האכיפה בתחום המשפטי בארץ ובעולם, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה ברמה "נמוכה - בינונית".

(13) **סיכון מוניטין -** הסיכון מוגדר כ"חשיפת הבנק להפסדים כתוצאה מפגיעה בתדמיתו בקרב: לקוחות, משקיעים, אנליסטים וגופים רלוונטיים אחרים, שעלולה להשפיע לרעה על יכולת הבנק לפתח קשרים עסקיים או לשמר אותם, באופן שיקשה על הבנק לגייס מקורות מימון". בשנים האחרונות נרשמה עליה במודעות הצרכנית בציבור לגבי השירותים הניתנים על ידי המערכת הבנקאית ועלויותיהן, ובפרסומים המופיעים באמצעי התקשורת בנושא זה בתדירות הולכת וגוברת.

עם זאת, לאור השיפור שנרשם באיכות הניהול של סיכון זה, לרבות גידול במשאבים ובתשומת הלב הניהולית המוקדשים לתחום זה, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה - בינונית".

(14) **סיכון ציות והלבנת הון (לרבות מימון טרור) -** הסיכון מוגדר כחשיפת הבנק להטלת קנסות ועיצומים מצד גורמי אכיפה, ולפגיעה במוניטין הבנק בשל אי מילוי או כשל בציות להוראות חקיקה (לרבות הוראות שפורסמו על ידי המפקח על הבנקים). הבנק מנטר את החשיפה לסיכון זה באמצעות ביסוס תשתית נאותה (בהיבט הארגוני ובהיבט תהליכי העבודה), לרבות:

- מינוי פונקצית ציות ייעודית בלתי תלויה.
- קביעת מדיניות ציות המקיימת את הכללים שנקבעו על ידי בנק ישראל בנושא זה.
- אימוץ תוכנית אכיפה פנימית בנושא הייעוץ ללקוחות בתחום שוק ההון, המבוססת על קריטריונים שנקבעו על ידי הרשות לניירות ערך.

סיכון הציות כולל גם סיכון הוגנות (Conduct Risk), שהתממשותו האפשרית נובעת ממתן שירות לא הוגן ללקוחות הבנק. הבנק פועל לגדר סיכון זה באמצעות הטמעת ערכי הוגנות במגוון השירותים הניתנים ללקוחותיו בערוצים השונים.

עם זאת, בשנים האחרונות נרשמה עליה בהיקף דרישות הרגולציה בארץ ובעולם ומסתמנת מגמה להעמיק דרישות אלו בין היתר, באמצעות הסכמים לחילופי מידע אוטומטיים, בין מדינתיים, והגדרת עבירות מס כ"עבירות מקור" לעניין החוקים לאיסור הלבנת הון, המלווה בהרחבת צעדי האכיפה על ידי הרשויות בארץ ובחו"ל (לרבות בגין חקיקה חוצת גבולות ("CROSS BORDER"). לאור האמור לעיל, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "בינונית".

(15) **סיכון אסטרטגי -** בשנים האחרונות חלו שינויים רבים בסביבת הפעילות העסקית בכלל ובסביבת הפעילות הבנקאית, בפרט - הנובעים בין היתר מהתפתחויות מהירות בטכנולוגיית המידע, שחיקת מקורות ההכנסה והגברת התחרות במערכת הבנקאית והחוץ בנקאית.
לאור התפתחויות אלו, מעריכה הנהלת הבנק את חשיפת הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "בינונית".

מידע מפורט באשר לגורמי סיכון נוספים ואופן ניהולם נכלל בדוח הסיכונים המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק, בכתובת:
https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory/2018

הערה:
בתהליך הערכת הסיכונים והשפעתם נעשה שימוש, בין היתר, במודלים (לגבי חשיפות לסיכונים הניתנות להערכה כמותית). עם זאת, לגבי חלק מסוגי הסיכונים נדרש להניח הנחות בדבר עצמת האירוע העתידי ובדבר ההסתברות שאירוע כזה אכן יקרה.

הערכת הסיכונים והשפעתם, כפי שהובאה בטבלה לעיל, הינה הערכה סובייקטיבית של הנהלת הבנק. לאור האמור לעיל, יש להיזהר בבחינת גורמי הסיכון והערכת השפעתם, ובעריכת השוואות בעניין זה בין הבנקים.

חלק ד' - מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ובקרות

18. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם פורט בביאור 1 בדוחות הכספיים. יישומם של כללי חשבונאות אלו, על ידי הנהלת הבנק בעת עריכת הדוחות הכספיים, כרוך לעיתים בהנחות, הערכות ואומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות הכספיות המדווחות של הבנק. ייתכן שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מהאומדנים וההערכות בהם נעשה שימוש, כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים".

הנהלת הבנק בדעה כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושקול דעתה המקצועי.
בהמשך לאמור לעיל, מובאת בפרק 19 להלן סקירה תמציתית של הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים "קריטיים".

19. אומדנים חשבונאיים קריטיים

א. הפרשות להפסדי אשראי

(1) הפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני

אחת לרבעון בוחנת הנהלת הבנק על "בסיס פרטני" את מרבית תיק האשראי של הבנק, הכולל את כל החבויות שיתרתן עולה על 0.5 מיליון ש"ח, במטרה להעריך את ההפסד האפשרי הגלום בו.

היתרה הרשומה של ה"חובות הפגומים", נטו, הכלולה בתיק האשראי הנבחן על "בסיס פרטני" בבנק ליום 31 בדצמבר 2018, מסתכמת בכ- 248 מיליון ש"ח, נטו, ומהווה כ- 1.8% מתיק האשראי הנבחן על בסיס פרטני לאותו תאריך (31.12.2017- 220 מיליון ש"ח ו- 1.7% - בהתאמה).

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי שנכללה במאזן הבנק בגין חובות אלו מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2018 בכ- 44 מליוני ש"ח, ובגינה נזקפה לדוח הרווח והפסד, בשנת 2018 הוצאה להפסדי אשראי, בסך של כ- 67 מיליוני ש"ח (2017 - 41 מיליון ש"ח ו- 85 מיליון ש"ח, בהתאמה).

תהליך הערכת ההפרשות להפסדי אשראי בגין האשראי הנבחן על בסיס פרטני, כמפורט לעיל, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים במידה רבה של אי ודאות (לרבות הערכות באשר לשוויים ההוגן של הבטחונות, כושר ההחזר של החייב וכו') ונשענים על הערכות סובייקטיביות, הן לגבי הקטגוריה בה סווג החוב הבעייתי (כגון: הבחנה בין "חוב בהשגחה מיוחדת", ל"חוב נחות"), והן לגבי הגורמים המשמשים בחישוב ההפרשה (לרבות הערכות באשר למועדי המימוש של הבטחונות והצפי לקבלת תקבולים נוספים).

האומדנים המשמשים בתהליך זה מבוססים בחלקם על פרמטרים כלכליים או משתני שוק, ובחלקם על הערכות הנשענות על ניסיון העבר (אך כפופות לעדכונים שוטפים, ככל הנדרש).

לפיכך, לשינוי באומדנים או בהערכות אלה, עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה להפסדי אשראי שנכללה בדוחות הכספיים של הבנק.

לאור האמור לעיל, נבחנים האומדנים וההערכות המשמשים בקביעת ההפרשות להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים על ידי הנהלת הבנק בתדירות רבעונית, במטרה לתקף, או לעדכן אומדנים והערכות אלה - לפי העניין.

(2) הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי

על פי הכללים שנקבעו בהוראות בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לערוך בדוחותיהם הכספיים גם הפרשות להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי" (מעבר להפרשות להפסדי אשראי על "בסיס פרטני", כאמור לעיל).
הפרשות אלה נערכות בגין ההפסדים הגלומים בתיק האשראי של התאגיד הבנקאי, שבגינם לא נערכו הפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני, ומהוות אומדן להפסדי האשראי הצפויים בגין אשראים אלו ("תקינים ובעייתיים").

אומדן ההפרשות, כאמור, מבוסס על כללים שנקבעו בהוראת הדיווח לציבור בנושא: "הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי", המתייחסים לכלל מכשירי האשראי בבנק (למעט חובות שסווגו כ"פגומים" והלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור").

יתרת ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי ליום 31.12.2018 מסתכמת בכ- 345 מיליון ש"ח, והיא מהווה כ- 1.11% מהיתרה הרשומה של סיכון האשראי הכולל לציבור בבנק (31.12.2017 - 327 מיליון ש"ח, ו- 1.11% - בהתאמה).

התהליך לקביעת שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי", בגין כל אחד מהמרכיבים המפורטים לעיל, כרוך באומדנים, הנחות והערכות סובייקטיביות, לרבות הערכות באשר למתאם שבין ממוצע שיעורי ההפסד ההיסטוריים, לבין הפסדי האשראי הלא מזוהים הגלומים בתיק האשראי של הבנק (עבור אשראים "תקינים" ועבור אשראים "בעייתיים"), ואומדנים הנגזרים משימוש במודל מובנה הכולל נתונים ופרמטרים המתייחסים הן למאפיינים ספציפיים לבנק והן למאפיינים ענפיים ומשקיים (לרבות הערכות באשר להתפתחויות הכלכליות הצפויות במשק, והשלכותיהן על איכות תיק האשראי בבנק).

לאור האמור לעיל, התהליך לקביעת "ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי", רגיש לשינויים אפשריים באומדנים או בהערכות הסובייקטיביות, כמתואר לעיל, באופן שסטיה אפשרית בגורמים אלו, עלולה להטות את סכום ה"הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי" שנכללו בדוחות הכספיים - במידה מהותית.

להלן נתונים באשר להשלכות הכספיות הנובעות מעליה אפשרית ב"מקדם ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי", על ההון העצמי של הבנק (לאחר מס):

השינוי בפרמטר	השינוי בהון 31.12.2018 מיליוני ש"ח	השינוי בהון 31.12.2017 מיליוני ש"ח
- עליה בשיעור של 0.1 נקודות האחוז ב"מקדם ההפרשה", בגין אשראי "תקין"	**21**	20
- עליה בשיעור 1 נקודת האחוז ב"מקדם ההפרשה", בגין "חובות בעייתיים"	**2**	2

ב. התחייבויות תלויות

כנגד הבנק תלויות ועומדות תביעות משפטיות בנושאים שונים, לרבות: חיוב ריבית שלא כדין (או שלא על פי המוסכם), התניית שירות בשירות, גביית עמלות או חיובים שונים שלא כדין, אי ביצוע הוראות והפעלת שיקול דעת מוטעה.

לצורך הערכת ההפסדים האפשריים בגין תביעות אלו, מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעתם של היועצים המשפטיים המייצגים את הבנק בתביעות אלו ומסווגת אותן לאחת מהקטגוריות הבאות:

- תביעות שצפוי הפסד בגינן - לגביהן נערכת הפרשה בדוחות הכספיים על פי העובדות הידועות לבנק.
- תביעות שהסיכוי להפסד בגינן קלוש - לגביהן לא נערכת הפרשה להפסד, אך ניתן גילוי בגינן כאשר סכום התביעה הינו מהותי מאד.
- תביעות שאפשרות התממשותן איננה קלושה - לגביהן לא נערכת הפרשה להפסד, אך ניתן גילוי לסכום החשיפה הכולל של הבנק בגינן. על פי הוראות בנק ישראל, יש לכלול בדוחות הכספיים גילוי באשר לתביעות המהותיות בקבוצה זו.

כאמור לעיל, שיוך התביעה לאחת הקטגוריות שצוינו לעיל, ועריכת הפרשות להפסדים (ככל שיידרשו), מבוססים על חוות דעתם של יועצים משפטיים רלוונטיים. חוות דעת אלה מבוססות על הערכות סובייקטיביות ומתייחסות בחלקן לנושאים שונים ובכללם בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שהניסיון והידע שנצברו בהם עד כה, אינם מספיקים. לפיכך, ייתכן שתוצאות התממשותן של חלק מהתביעות בפועל, תהיה שונה מחוות דעתם של היועצים המשפטיים. לאור היקף התביעות התלויות כנגד הבנק, ייתכן שלאי התממשות חוות דעתם של היועצים המשפטיים כאמור, תהיה השפעה משמעותית על התוצאות הכספיות של הבנק.

התביעות שהוגשו כנגד הבנק נבחנות על ידי הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים בתדירות רבעונית, תוך התייחסות להתפתחויות שחלו בהליכים המשפטיים המתנהלים בגינן. בסיום התהליך מעדכנת הנהלת הבנק, את ההפרשות להפסדים אפשריים בגין תביעות אלה, ככל הנדרש.

ג. זכויות עובדים

(1) כללי

בהתאם להוראות שפורסמו על ידי בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לחשב את ההפרשות ל"זכויות עובדים" בגין התחייבויותיהם לתשלום זכויות שונות לעובדיהם, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית (ראה ביאור 1יד' בדוחות הכספיים).

חישוב ההפרשות לזכויות עובדים על פי כללי חשבונאות אלה, כרוך בשימוש בפרמטרים ואומדנים המבוססים בחלקם על נסיון העבר (כגון: "מחיר הכסף הרלוונטי לבנק") ובחלקם על תחזיות עתידיות (כגון: שיעורי התשואה הצפויים בשוקי ההון השונים). לפיכך, ההפרשות לזכויות עובדים הנגזרות מכללי מדידה אלו רגישות לשינויים בפרמטרים ובתחזיות המבוססים אותן, באופן שסטיה אפשרית בגורמים אלו עלולה להטות את סכומי ההתחייבויות בגין זכויות עובדים שנכללו בדוחות הכספיים של הבנק - במידה מהותית.
להלן נתונים באשר להשלכות הכספיות הנובעות משינויים אפשריים בשיעור ההיוון (ירידה בשיעור של נקודת אחוז אחת), על הפרשות הבנק בגין זכויות עובדים:

סוג ההתחייבות בגין זכויות עובדים	גידול בהתחייבויות 31.12.2018 מיליוני ש"ח	גידול בהתחייבויות 31.12.2017 מיליוני ש"ח
התחייבות לתשלום פיצויי פרישה	**53**	68
התחייבות לתשלום הטבות לאחר סיום העסקה	**8**	9

(2) התחייבות לתשלום פיצויי פרישה

- **כללי**

ההפרשות בגין התחייבויות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו מחושבות על בסיס אקטוארי, הכולל הערכות באשר לשיעור העובדים שצפויים לפרוש במועד מוקדם מזה שנקבע בהסכמי ההעסקה (מכל סיבה שהיא), ובאשר להטבות נוספות שצפויים לקבל עובדים אלה.

חישובי ההפרשות בגין ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה על בסיס אקטוארי, כאמור, מבוססים על נסיון העבר ועל פרמטרים סטטיסטיים ותחזיות לגבי העתיד, כגון: תוחלת החיים הצפויה, שיעורי פרישה מוקדמים, גיל העובדים במועד פרישתם המוקדמת, שיעורי עליית השכר הריאלי הממוצעים בעתיד, ועוד. לפיכך, ההפרשה בגין התחייבות הבנק הנגזרת מהערכה אקטוארית זו, רגישה לשינויים אפשריים בפרמטרים או בתחזיות עליהם היא מבוססת, באופן שסטייה אפשרית בגורמים אלו עלולה להטות את סכום ההתחייבות הכלול בדוחותיו הכספיים של הבנק - במידה מהותית.
בבסיס החישוב האקטוארי נכללו ההנחות הבאות:

- שיעורי פרישת העובדים בעתיד מבוססים על שיעורי הפרישה הממוצעים שנצפו בשנים 2004 - 2016, ועל תחזיות ההנהלה.
- סכומי ההטבות הפוטנציאליות הנוספות העשויות להשתלם בעתיד לעובדי הבנק, מבוססות על הסכומים אותם שילם הבנק בעבר, ועל הערכות ההנהלה באשר לסכומי הפיצויים המוגדלים שעשוי הבנק לשלם בעתיד לעובדים הפורשים.

- סכומי ההטבות הנוספות שישולמו בעתיד, נוכו לערכם הנוכחי, בשיעור ריבית ממוצעת של כ- 2.0% לשנה (31.12.2017 - 1.2%) (הנגזרת מאימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב והנחיות בנק ישראל).
- שיעור עליית השכר הריאלי הממוצע הצפוי בעתיד, יסתכם בכ- 1.9% לשנה, ומבוסס על הסכם שכר עדכני שנחתם בין הבנק לנציגות העובדים ביום 6 בדצמבר 2018 (ראה הרחבה להלן).

- **שינויים בהנחות האקטואריות הנובעות מעדכון הסכם השכר**

ביום 6 בדצמבר 2018, נחתם הסכם שכר חדש בין הבנק לבין ההסתדרות ונציגות העובדים, שיהיה בתוקף החל מיום 1 בינואר 2019 ועד 31 בדצמבר 2023. ההסכם כולל מספר שינויים ביחס להסכם השכר הקודם, ובכללם:

- השינויים שיחולו בתנאי השכר של עובדי בנק לאומי בתקופת ההסכם - לא יחולו על עובדי הבנק.
- שיעור עליית השכר (המהווה בסיס לחישוב חבות הפיצויים - להלן: "השכר") של עובדי הבנק הופחת מ- 4.3% , ל- 3.9% , לשנה (לרבות תוספת ותק ממוצעת בשיעור של 0.8% לשנה).
- נקבע רף שכר מינימלי לעובדי הבנק (המהווה בסיס לחישוב חבות הפיצויים), בסך של 6,500 ש"ח לחודש.

בעקבות חתימת הסכם זה, עודכנו ההנחות באשר לשיעור עליית השכר השנתי ובאשר לסכומי השכר המינימליים המשמשים בחישוב ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה.
עדכון התחשיב האקטוארי הנגזר מהשינויים בהנחות כאמור, הקטין את הפרשות הבנק לתשלום פיצויי פרישה ליום 31.12.2018 בסך של כ- 27 מיליון ש"ח ונזקף לסעיף "רווח כולל אחר" במסגרת ההון העצמי.

בדוחות הכספיים ליום 31.12.2018 נכללו הפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו, על בסיס אקטוארי, בהתאם לכללים שנקבעו על ידי בנק ישראל ולעדכון ההנחות הנגזרות מעדכון התנאים שנכללו בהסכם העבודה המעודכן כאמור. יתרת ההפרשות בגין התחייבויות אלו ליום 31.12.2018 מסתכמת בסך של 560 מיליון ש"ח (31.12.2017 - 617 מיליון ש"ח).

להלן נתונים באשר להשלכות הכספיות בגין שינויים אפשריים בפרמטרים ובהנחות שעמדו בבסיס ההערכה האקטוארית, על הפרשות הבנק בגין התחייבותו לתשלום פיצויי פרישה לתאריך המאזן:

השינוי בפרמטר	גידול בהתחייבויות 31.12.2018 מיליוני ש"ח	גידול בהתחייבויות 31.12.2017 מיליוני ש"ח
- עליה בשיעור של 1 נקודות האחוז בשיעורי הפרישה של העובדים	**38**	36
- עליה בשיעור של 10 נקודות האחוז בשיעורי הפיצויים המשולמים	**8**	9
- עליה בשיעור של 0.5 נקודות האחוז בשכר הריאלי השנתי של העובדים	**28**	33

(3) הטבות לאחר סיום העסקה

עובדי הבנק זכאים לקבלת הטבות מסוימות לאחר צאתם לגמלאות (עובדי הבנק וחלק מגמלאיו הסכימו בעבר לוותר על זכותם לקבלת "עיתון יומי", לאחר צאתם לגמלאות בתמורה לקבלת סכום חד פעמי).

על פי כללי חשבונאות מקובלים יש לערוך הפרשה שתשקף את התחייבות הבנק בגין זכויות אלו. עם זאת, ההפרשה כפופה לגורמי אי ודאות, מכיוון שמימוש הזכויות שתוארו לעיל, מותנה בקיום "תנאי סף" מסוימים בעתיד - שאין ודאות להתממשותם בפועל.

לפיכך, עריכת ההפרשות בגין התחייבות צפויה זו כרוכה במבחני הסתברות באשר לעוצמתם האפשרית של פרמטרים מסוימים המשמשים בתחשיב, לרבות:

- מספר העובדים שיפרשו מהבנק במועד שנקבע לצאתם לגמלאות , ולא לפני כן.
- מספר העובדים שיממשו את ההטבות הניתנות לגימלאי הבנק, בתקופה המבוססת על תוחלת החיים הממוצעת.

לאור אי הודאות הכרוכה בעריכת ההפרשה החשבונאית בגין התחייבות הבנק, כאמור לעיל, הורה בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים, לחשב את ההפרשות החשבונאיות בגין התחייבות עתידית זו, על בסיס אקטוארי, בהתחשב בהסתברות למימושה - ולהציג אותה בדוחות הכספיים על פי ערכה המהוון לתאריך עריכת ההפרשה.

בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2018, נכללו הפרשות בגין התחייבות זו, בהתאם לכללים שנקבעו על ידי בנק ישראל המבוססים על תקני החשבונאות המקובלים בארה"ב (ראה ביאור 1יד' בדוחות הכספיים). יתרת ההפרשה בגין התחייבות זו, ליום 31.12.2018 מסתכמת בסך של 46 מיליון ש"ח (31.12.2017 - 52 מיליון ש"ח).

ההפרשות נערכו על בסיס תחשיבים אקטואריים שנערכו על ידי אקטואר בלתי תלוי מומחה והתבססו על קריטריונים ופרמטרים שונים, לרבות:

- שיעור הפרישה הממוצע של עובדים, ברמות ותק שונות.
- תוחלת החיים הצפויה.
- גיל הפרישה מהעבודה.
- היוון תזרימי התשלומים הצפויים, בשיעור של 2.5% - 1.8% לשנה (31.12.2017- 1.8% - 1.1%).

ההסתברות למימוש הזכויות, הנגזרת מההערכה האקטוארית כאמור, מתבססת על פרמטרים וכלים סטטיסטיים, הנגזרים מניסיון העבר ותחזיות לגבי העתיד. לפיכך, ההפרשה בגין התחייבות הבנק המחושבת על בסיס ההערכה האקטוארית כאמור, רגישה לשינויים אפשריים בפרמטרים או בתחזיות עליהם היא מבוססת, באופן שסטיה אפשרית בגורמים אלו, עלולה להטות את סכום ההתחייבות הכלול בדוחותיו הכספיים של הבנק - במידה מהותית.

להלן נתונים באשר להשלכות הכספיות הצפויות בשל שינויים אפשריים בפרמטרים ובהנחות שעמדו בבסיס ההערכה האקטוארית, כאמור, על ההפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום הטבות לאחר סיום ההעסקה, לתאריך המאזן:

השינוי בפרמטר	גידול בהתחייבויות 31.12.2018 מיליוני ש"ח	גידול בהתחייבויות 31.12.2017 מיליוני ש"ח
- ירידה בשיעור של 1 נקודות האחוז בשיעורי הפרישה של העובדים	**1**	1
- ירידה בשיעור של 1 נקודות האחוז בשיעור ריבית ההיוון	**8**	9

ד. הצגת מכשירים פיננסיים על פי שוויים ההוגן

בהתאם להוראות בנק ישראל, נמדדים מכשירים פיננסיים מסויימים (בעיקר השקעות בניירות ערך בתיק ה"זמין למכירה" וב"תיק למסחר"), וכן מכשירים נגזרים - על פי שוויים ההוגן.

הוראות בנק ישראל מגדירות שווי הוגן כ"מחיר שהיה מתקבל במכירת נכס, או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות, ומבחינות בין שני סוגי נתונים שעשויים לשמש בקביעת השווי ההוגן, כדלקמן:

- **"נתונים נצפים"** – נתונים המשקפים את ההנחות שמשתתפים אחרים בשוק משתמשים בהן לתמחור הנכס או ההתחייבות, ומבוססים על נתוני שוק שהושגו ממקורות בלתי תלויים.
- **"נתונים לא נצפים"** – נתונים המשקפים את הערכות התאגיד הבנקאי לגבי ההנחות של משתתפים אחרים בשוק, בהתבסס על המידע הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי.

בהתאם להוראות אלו נדרשו התאגידים הבנקאיים לערוך מדרג איכותי לכל הנכסים והתחייבויות הנמדדים בשיטת השווי ההוגן, על בסיס פילוח מקור הנתונים ששימשו בקביעת השווי ההוגן ("נתונים נצפים", או "נתונים לא נצפים"), כדלקמן:

(א) **קבוצת איכות גבוהה (רמה 1)** – הכוללת נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.

(ב) **קבוצת איכות ביניים (רמה 2)** – הכוללת נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים נצפים במישרין או בעקיפין (אך אינם מחירים מצוטטים בשוק פעיל), לרבות מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות דומים.

(ג) **קבוצת איכות נמוכה (רמה 3)** – הכוללת נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים לא נצפים (כאשר נתונים נצפים רלוונטיים - אינם זמינים).

הקריטריונים ששימשו לסיווג הנכסים וההתחייבויות לקבוצות האיכות השונות, כמפורט לעיל, כללו:

- בקבוצת האיכות הגבוהה (רמה 1), נכללים מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים, הנסחרים בשוק פעיל (המתאפיין במספר רב של משתתפים ומחזורי מסחר גבוהים), ששערי המסחר בו משקפים את מחירי השוק בפועל.
- בקבוצת איכות הביניים (רמה 2), נכללים מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים, שאינם נסחרים בשוק פעיל, שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים בשוק פעיל של מכשירים דומים, או על ציטוטים המתקבלים מגופים בלתי תלויים (להלן: מכשירים ששוויים ההוגן נקבע באמצעות "שירותי תמחור").
  המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים), ששווים ההוגן נקבע באמצעות "שירותי תמחור" כוללים:
  - ניירות ערך שאינם סחירים.
  - מכשירים נגזרים הנסחרים מעבר לדלפק (O.T.C), במגזר השקלי ה"לא צמוד" ובמגזר ה"מט"ח", וחוזי סחורות.

  המחירים המצוטטים באמצעות "שירותי התמחור" מתקבלים בתדירות יומית (לגבי מכשירים נגזרים), או רבעונית (לגבי ניירות ערך שאינם סחירים), מגופים יעודיים, המספקים לבנק "מחירי ציטוט". הבנק נוהג לקבל ציטוטים ממקור בלתי תלוי אחד עבור כל אחד מסוגי המכשירים, ולהתבסס עליו בחישוב השווי ההוגן (לאחר ביצוע תהליך תיקוף - ראה הרחבה להלן). בדרך כלל לא נערכת התאמה לציטוטים שהתקבלו, למעט התאמות הנובעות מממצאים שהתגלו בתהליך התיקוף.

  "מחירי הציטוט" המתקבלים מספקי "שירותי התמחור" (שאינם קשורים למבצעי העסקאות), מבוססים, בדרך כלל, על מחירי נכסים והתחייבויות דומים הנסחרים בשוק פעיל, בהתאמות המתחייבות עבור הנכסים וההתחייבויות הספציפיים שבגינם חושבו "מחירי הציטוט", ואינם מהווים, לפיכך, הצעות מחייבות לביצוע עסקאות באותם נכסים או התחייבויות.
- בקבוצת האיכות הנמוכה (רמה 3), נכללים מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים בשווקים לא פעילים, או על מודלים אחרים.

תיקוף השווי ההוגן – על פי הוראות בנק ישראל נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים "תהליך תיקוף" לגבי מכשירים פיננסיים (לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים), ששוויים ההוגן אינו מבוסס על מחירים הנקבעים בשוק פעיל. הבנק מקיים תהליך תיקוף לגבי נכסים והתחייבויות הנמדדים בשיטת השווי ההוגן ומשתייכים לקבוצות האיכות ברמה 2 ו- 3. תהליך התיקוף כולל:

- בדיקה מדגמית של נתונים וחישובים.
- בדיקות לתיקוף עקומי הריבית ששימשו בהיוון תזרימי המזומנים, וכן בדיקת שיעורי הריבית וסטיות התקן ששימשו בחישוב השווי ההוגן של האופציות.
- בדיקת סבירות לגבי התוצאות שהתקבלו.
- בדיקת מרכיבי השינוי בשווי ההוגן לעומת תקופות דיווח קודמות.
- בדיקת הציטוטים שהתקבלו, ביחס לנתוני השוק של נכסים והתחייבויות דומים.

תהליך התיקוף מבוצע באופן בלתי תלוי ל"גורם המצטט", או לגורם שערך את חישוב השווי ההוגן.

קביעת סיכון האשראי - מרכיב סיכון האשראי (לרבות סיכון אשראי של צד נגדי), מהווה אחד מהפרמטרים המשמשים בקביעת שוויים ההוגן של נכסים והתחייבויות הנמדדים בשיטת השווי ההוגן.

השיטות בהן נעזר הבנק לצורך הערכת סיכון האשראי כוללות:
- שימוש בדירוגי אשראי לצורך קביעת דרגת סיכון האשראי.
- שימוש בציטוטים של חוזי אשראי (c.d.o) למכשירי אשראי דומים.
- שימוש בציטוטים של מכשירי אשראי דומים (הנסחרים בשוק פעיל), לצורך הערכת סיכון האשראי של המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים), שבגינם חושב סיכון האשראי.

להלן נתונים לגבי יתרות המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים), הכלולים בדוחות הכספיים לפי שוויים ההוגן, תוך אבחנה בין יתרות המבוססות על "נתונים נצפים", ליתרות המבוססות על "נתונים לא נצפים" וההכנסות (הוצאות) שנזקפו לדוח הרווח והפסד בגינם:

סוג המכשיר הפיננסי	נתונים מאזניים יתרות שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	נתונים מאזניים יתרות שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	נתונים תוצאתיים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	נתונים תוצאתיים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
1. ניירות ערך זמינים למכירה -				
"נתונים נצפים":				
- נסחרים בשוק פעיל (רמה 1)	**4,621**	3,692[1]	**37**	29
- אחרים (רמה 2)	**1,146**	1,096[1]	**23**	23
"נתונים לא נצפים" - (רמה 3)	**11**	12	**(2)**	(2)
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	**5,778**	4,800	**58**	50
2. מכשירים נגזרים -				
"נתונים נצפים":				
- נסחרים בשוק פעיל (רמה 1)	**-**	-	**1**	1
- אחרים (רמה 2)	**(1)**	(27)	**9**	(69)
"נתונים לא נצפים" - (רמה 3)	**(25)**	(42)	**47**	21
סך הכל מכשירים נגזרים	**(26)**	(69)	**57**	(47)

1. סווג מחדש

השינויים בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים המשתייכים לקבוצת האיכות הנמוכה ("רמה 3"), בשנת 2018 נובעים מהגורמים הבאים:

- השפעת שיעור עליית מדד המחירים לצרכן, והשינוי בשער החליפין של השקל לעומת המטבעות הזרים הגדילו את השווי ההוגן של מכשירים אלו, בסך של 51 מיליון ש"ח (בשנת 2017 - 24 מיליון ש"ח).
- השפעת השינויים בשיעורי ריבית השוק במגזרים השונים (שקל לא צמוד, שקל צמוד למדד ומטבע חוץ), הגדילו את השווי ההוגן של מכשירים אלו, בסך של 2 מיליון ש"ח (בשנת 2017- קיטון בסך של 1 מיליון ש"ח).
- צבירת הריבית השוטפת, הקטינה את השווי ההוגן של מכשירים אלו, בסך של כ- 6 מיליון ש"ח (2017 - 1 מיליון ש"ח).
- השינוי ב"מרכיב סיכון האשראי" הקטין את השווי ההוגן של ההתחייבויות בגין עסקאות במכשירים נגזרים, בסכום לא מהותי (2017 – 1 מיליון ש"ח).

קביעת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים), המשתייכים לדרגות איכות 2 ו- 3 מבוססת על הערכות והנחות הנשענות, בין היתר, על שיקול דעת סובייקטיבי.
לפיכך, סטייה אפשרית בגורמים אלו עלולה להטות את שווים ההוגן של מכשירים אלו במידה מהותית.

ה. היוון עלויות לפיתוח עצמי של תוכנה

כאמור בביאור 1ו' (4) בדוחות הכספיים, הבנק מהוון עלויות מסוימות בגין פיתוח עצמי של תוכנה וזוקף אותן לסעיף "רכוש קבוע". עלויות אלו נגזרות גם מחלקו היחסי של הבנק בתשלומים בגין שירותי מחשב ששולמו לחברה האם בגין מרכיב העלויות לפיתוח עצמי של תוכנה (שהוצאו על ידי החברה האם והוונו על ידה לסעיף "רכוש קבוע").

מדידת העלויות ששימשו לפיתוח עצמי של תוכנה, כמו גם תקופת השימוש העתידית הצפויה בגין תוכנות אלה, מבוססת על אומדנים משמעותיים הכרוכים במידה רבה של אי ודאות (לרבות אומדנים באשר לתקופת ההנאה הצפויה מהשימוש בתוכנה שפותחה) והערכות סובייקטיביות (לרבות הערכות באשר להיקף העבודה שהושקע בפיתוח התוכנה).

לפיכך, לשינוי באומדנים ובהערכות שתוארו לעיל, עשויה להיות השפעה מהותית על היקף הוצאות המחשב שהוונו ונזקפו לסעיף רכוש קבוע, והוצאות הפחת העתידיות שייזקפו בגינם.
מערכות המידע העיקריות המשמשות את הבנק מבוססות על מערכות הליבה של החברה האם המספקת לבנק שירותי מחשב (לרבות פיתוחי תוכנה), מכח הסכמים שנחתמו בין הבנק לחברה האם, בנושא זה.

לפיכך, עלויות תוכנה שנזקפו לנכסים בספרי הבנק, כוללות גם את חלקו היחסי של הבנק בהשקעות החברה האם בפיתוחי תוכנה עצמיים, עבורה ועבור הבנק.
יתרת עלויות בגין פיתוח תוכנה שהוונו על ידי הבנק מסתכמות ליום 31.12.2018 בסך של 55 מיליון ש"ח (31.12.2017 – 45 מיליון ש"ח).

ו. ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה

השקעות בניירות ערך שסווגו ל"תיק הזמין למכירה" (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל), מוצגות לפי השווי ההוגן (המבוסס על מחירים מצוטטים בבורסה לאותם נכסים, או לנכסים דומים).
ככלל, הפערים בין שווים ההוגן של ניירות ערך אלה, לבין עלותם המופחתת (המהווים רווחים או הפסדים הגלומים בניירות הערך שטרם מומשו), נזקפים לסעיף "רווח כולל אחר", במסגרת ההון העצמי (בכפוף לאמור להלן).

עם זאת, בהתאם להוראות בנק ישראל, וכללי חשבונאות מקובלים, זקיפת הפסדים שטרם מומשו לסעיף "רווח כולל אחר", מותנית בסיווגם כ"הפסדים בעלי אופי זמני" (הפסדים שסווגו כ"בעלי אופי שונה מזמני" - ייזקפו לדוח הרווח והפסד).

לפיכך, ניירות ערך בתיק הזמין למכירה, הכוללים הפסדים שטרם מומשו, כאמור, נבחנים על ידי הנהלת הבנק, בתדירות רבעונית, לצורך קביעת אופיים של הפסדים אלו.

במסגרת התהליך לבחינת אופיים של הפסדים שטרם מומשו בגין ניירות ערך זמינים למכירה נלקחים בחשבון על ידי הנהלת הבנק פרמטרים וקריטריונים רלוונטים שנקבעו מראש (ראה ביאור 1 יג' בדוחות הכספיים).

הנהלת הבנק קבעה קריטריונים, שבהתקיימם ובהיעדר ראיות משמעותיות סותרות - ייחשבו ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך אלו, כ"בעלי אופי שונה מזמני", ובכללם:

- הפחתת ארבע יחידות דירוג (לפחות), מדירוג איגרת החוב (ביחס לדירוג ששרר במועד ההשקעה) - לדירוג שאינו נכלל ב"דירוג השקעה".
- ירידת ערך העולה על 20% מעלות נייר הערך, בתקופה של חצי שנה, לפחות.
- אגרות חוב ששיעור התשואה לפדיון בגינן, במועד הבחינה - עולה על 20%.

בנוסף, נקבעו על ידי הנהלת הבנק קריטריונים רלוונטיים, שבהתקיימם יסווגו ההפסדים שנצברו בגין ניירות הערך, כ"הפסדים בעלי אופי שונה מזמני", בכל מקרה (ראה ביאור 1 יב' בדוחות הכספיים).

התהליך לקביעת אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות הערך, כאמור לעיל, מבוסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים במידה רבה של אי ודאות (לרבות: כושר ההחזר של מנפיק נייר הערך, והמתאם שבין הקריטריונים שנקבעו על ידי הבנק, לבין אופי ההפסדים שנצברו), ונשען על הערכות סובייקטיביות הן באשר לסיווג שנקבע למנפיק נייר הערך ("תקין" או "בעייתי"), והן באשר לקריטריונים המשמשים לסיווג אופי ההפסדים (לרבות: דירוג אגרות החוב, והערכות באשר לכוונת ויכולת הבנק להחזיק באגרות החוב עד לפדיונן). לפיכך, התהליך לקביעת אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות הערך שנכללו בתיק הזמין למכירה, וטרם מומשו - רגיש לשינויים אפשריים בפרמטרים ובהערכות העומדים בבסיסו, באופן שסטייה אפשרית בגורמים אלו, עלולה להטות את סכומי ההפסדים שיש לסווג לדוח הרווח והפסד - במידה מהותית.

יתרת ההפסדים שטרם מומשו הכלולים בתיק ניירות הערך הזמינים למכירה ליום 31.12.2018, הסתכמה בסך של 48 מיליון ש"ח (31.12.2017 - 4 מיליון ש"ח), ומהווה כ- 0.8% מעלות ניירות ערך אלו (31.12.2017 - 0.1%). להערכת הנהלת הבנק, המבוססת על אמות המידה שפורטו לעיל - הפסדים אלו נובעים בעיקר משינויים שוטפים בתשואות לפדיון בשוק אגרות החוב ומהווים לפיכך "הפסדים בעלי אופי זמני".
לאור האמור לעיל, נזקפו הפסדים אלו לסעיף "רווח כולל אחר", במסגרת ההון העצמי.

20. גילוי לגבי בקרות ונהלים

א. בקרות לגבי הגילוי בדוחות הכספיים

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 - העוסקת הן בבקרות ובנהלים לגבי הגילוי (סעיף 302 בחוק Sarbanes Oxley - להלן "SOX") והן בבקרה הפנימית על דיווח כספי (סעיף 404 SOX - ראה סעיף ב' להלן), קובעת בכל הנוגע לבקרות ולנהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים התקופתיים, כדלקמן:

- תאגיד בנקאי חייב לקיים בקרות ונהלים לגבי הגילוי על דיווח כספי.
- הנהלת התאגיד הבנקאי תעריך, בשיתוף המנהל הכללי והחשבונאי הראשי, את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים, לסוף כל רבעון.

בנוסף, חויבו המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של כל תאגיד בנקאי, להצהיר אישית, במסגרת הדוחות הכספיים - הצהרות (הכלולות בדוחות אלו) לגבי הגילוי הנכלל בדוחות, בהסתמך על סקירת הדוחות הכספיים והערכת יעילות הבקרות והנהלים לגבי המידע שנכלל בדוחות.

קיומן של בקרות אלו ותקפותן נבחנות ביחידות השונות של הבנק מידי רבעון. בנוסף, הוקמה בבנק "ועדת גילוי" בראשות המנהל הכללי הכוללת את כל חברי הנהלת הבנק. הועדה מתכנסת אחת לרבעון ודנה בנושאים שונים שהתעוררו במהלך פעילותו העסקית של הבנק, שעשויה להיות להם השלכה על הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי

בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 מפורטות גם חובות הנהלת התאגיד הבנקאי לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי (סעיף 404 SOX).

ההוראה קובעת, בכל הנוגע לבקרה הפנימית על דיווח כספי, כדלקמן:

- תאגיד בנקאי חייב לקיים בקרה פנימית על דיווח כספי.
- הנהלת התאגיד הבנקאי תעריך מדי שנה את אפקטיביות מערך הבקרה הפנימית בתאגיד.

במקביל להוראה זו, פרסם המפקח על הבנקים הוראת דיווח, בדבר: "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי", המיישמת את חובות הדיווח הנגזרות מסעיף 404 SOX. בהתאם להוראה זו ייכלל בכל דוח שנתי "דוח בקרה פנימית", שיכלול:

- הצהרה על אחריות ההנהלה לקיומו ותחזוקתו של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על דיווח כספי.
- הערכה לגבי יעילותם של מערך וניהול הבקרה הפנימית על דיווח כספי. הערכת התאגיד הבנקאי, כאמור, תבוקר על ידי רואה החשבון המבקר - בהתאם לתקני ביקורת שיאומצו או שיתפרסמו על ידי ה- PCAOB, ובסיומה תומצא על ידו חוות דעת.

בשנת 2018 ערך הבנק, בסיוע יועצים חיצוניים, בדיקות מדגמיות לתיקוף מערך הבקרה הפנימית על דיווח כספי. הבדיקות כללו: עדכון התיעוד הקיים בגין תהליכים עסקיים המשליכים על דיווח כספי, סקירת הבקרות הקיימות בגין תהליכים אלו, סקירת בקרות חדשות שנוספו בתקופת הדוח, עדכון התיעוד בגין תהליכים שנוספו ושונו בתקופת הדוח, ובדיקות שוטפות של הבקרות הקיימות והערכת מידת האפקטיביות שלהן.

בנוסף לאמור לעיל, הבקרה הפנימית על דיווח כספי מבוססת על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של ה- "COSO".

מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי בבנק, בוקר על ידי רואי החשבון המבקרים ונמצא אפקטיבי. חוות הדעת של רואי החשבון המבקרים על הבקרה הפנימית, במתכונת שנקבעה על ידי בנק ישראל, נכללה בדוחות אלו לפני חוות הדעת על הדוחות הכספיים.

ג. הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

בהתבסס על בחינת הבקרות הקיימות בתהליכי הפקת והעברת המידע הקשורים לדווח הכספי, ועל תוצאות הדיונים שנערכו ב"ועדת הגילוי", העריכה הנהלת הבנק בשיתוף המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק את האפקטיביות של הבקרות והנהלים בתקופה המכוסה בדוח זה, לגבי הגילוי של הבנק.

על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק הסיקו, כי לתום תקופה זו, הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינן אפקטיביות כדי: לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי, בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31.12.2018, לא אירעו שינויים בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי אשר השפיעו באופן מהותי, או שסביר שצפויים להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

חלק ה' - מידע נוסף

21. עניינים אחרים

א. הסכם לרכישת בנק דקסיה

ביום 13.11.2018 נחתם הסכם בין הבנק לבין בנק דקסיה ישראל בע"מ (להלן: "בנק דקסיה"), במסגרתו, בכפוף לקיום התנאים המתלים שנקבעו בו, יתמזג בנק דקסיה עם ולתוך הבנק במיזוג הסכמי לפי הפרק הראשון לחלק השמיני לחוק החברות, התשנ"ט 1999 - בתמורה לתשלום בסך של 670 מיליון ש"ח שישלם הבנק לבעלי המניות של בנק דקסיה.

כאמור, השלמת ההסכם כפופה לקיום תנאים מתלים, לרבות כאלו שאינם בשליטת הבנק ובכללם קבלת אישור בנק ישראל ואישור הממונה על התחרות (בתוארו הקודם: "הממונה על ההגבלים העסקיים"), שעד כה טרם התקבלו - לפיכך, אין וודאות שהעסקה תצא לפועל.

למידע נוסף באשר להסכם המיזוג ולתנאים הנוספים הלווים לו - ראה ביאור 24ב'(13) - בדוחות הכספיים.

ב. מכתבי בנק ישראל בנושא: "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל"

(1) כללי

בשנים 2016 ו- 2017 פרסם בנק ישראל שני מסמכים בנושא: "התייעלות המערכת הבנקאית בישראל," כדלקמן:

- **מסמך מיום 12 בינואר, 2016:**

המסמך עוסק בעיקר בהיבטי התייעלות של המערכת הבנקאית בתחום כח האדם.
במסגרת המסמך בוצעו לתאגידים הבנקאיים שיישמו תוכניות התייעלות, בתחום כח האדם ויעמדו בקריטריונים שנקבעו על ידי בנק ישראל, מספר הקלות ובכללן:

- דחיית המועדים שנקבעו בעבר לעמידה ביעדי הלימות ההון (ככל שהקיטון בהון שבגינו מבוקשת הדחיה, נובע מתוכנית ההתייעלות).
- היתר לאמץ פרשנות מקילה להנחות האקטואריות המיושמות בחישוב ההפרשות לתשלום פיצויי פרישה.

- **מכתב מיום 13 ביוני 2017:**

במסגרת המסמך, הוצעו לתאגידים הבנקאיים שיישמו תוכניות התייעלות בתחום הנדל"ן ויעמדו בקריטריונים שונים שהוגדרו במסמך, הקלות שתאפשרנה לתאגידים הבנקאיים לדחות את המועדים לעמידה ביעדי הלימות ההון, לרבות:

- רווח ההון הנובע ממכירת נכסי נדל"ן שטרם הוכר בהון הרגולטורי.
- הסכום המצטבר של העלויות הישירות שהושקעו במסגרת ההתייעלות.

ההקלות שהוצעו במכתבים אלו חלות על תוכניות התייעלות שיאושרו עד ליום 30 ביוני 2018, וייפרסו לאורך תקופה של חמש שנים בשיטת "הקו הישר".

ביום 16 בספטמבר 2018 פרסם בנק ישראל מכתב, במסגרתו הוארכה התקופה המזכה בהקלות שנקבעו במכתבי בנק ישראל, כאמור, גם לתוכניות התייעלות שיאושרו עד ליום 31.12.2019.

(2) תכנית לפרישת עובדים

בהמשך למכתבי בנק ישראל, כאמור, ולתוכניות פרישה שיושמו על ידי הבנק בעבר, אישר הדירקטוריון ביום 13 בנובמבר 2018 תוכנית התייעלות הכוללת, בין היתר, תוכנית לפרישה מרצון של כ- 20 עובדים בתנאי פרישה מועדפים, בעלות מוערכת של כ- 25 מיליון ש"ח. התוכנית יושמה ברובה ברבעון האחרון של שנת 2018.

הגידול בהתחייבויות הבנק לתשלום פיצויי פרישה, בגין יישום תוכנית זו הסתכם בכ- 12 מיליון ש"ח. סכום זה סווג בדוחות הכספיים כ"הפרש אקטוארי" ונזקף בתקופת הדוח לסעיף "רווח כולל" אחר, במסגרת ההון העצמי (בניכוי חסכון במס בסך של 4 מיליון ש"ח).

ג. מכירת החזקות הבנק במניות הבורסה

ביום 6 באפריל 2017 פורסם "חוק ניירות ערך" (תיקון מס' 60) (שינוי מבנה הבורסה), התשע"ו - 2016, במסגרתו הפכה הבורסה לחברה למטרות רווח והקצת מניות לבעלי מניותיה (ובכללם הבנק). בהתאם לכללים שנקבעו בחוק חויבו בעלי המניות להעביר לבורסה כל פער שיווצר בין התמורה שתתקבל על ידם ממכירת החזקותיהם במניות הבורסה (ככל שתיקשר עסקה כזו), לבין חלקם היחסי בהון העצמי של הבורסה.

לפיכך, ובמענה להצעת הבורסה – הגיש הבנק ביום 18 בינואר 2018 הצעה למכירת מלוא החזקותיו במניות הבורסה בתמורה לכ- 4 מיליון ש"ח (המשקפת את חלקו היחסי בהון הבורסה).

ביום 16 באפריל 2018 הודיעה הבורסה לניירות ערך לבנק על החלטתה לקבל את הצעת הבנק.
השלמת העסקה הותנתה על ידי הבורסה בקבלת אישור מוקדם של הרשות לניירות ערך (ובמידת הצורך גם של הרשות להגבלים עסקיים) ובביצוע ה"קלוזינג" של העסקה.

ביום 27 באוגוסט 2018 התקיים "הקלוזינג" לעסקה והועברו מניות הבנק כנגד קבלת התמורה המוסכמת.
הרווח שנבע לבנק מעסקת המכירה, הסתכם בכ- 4 מיליון ש"ח ונזקף בתקופת הדוח לדוח הרווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".

ד. מסגרת להנפקת הון וגיוס כתבי התחייבות

במסגרת הערכות הבנק להשלמת העסקה לרכישת בנק דקסיה ישראל בע"מ ומיזוגו עם ולתוך הבנק (ראה סעיף א' לעיל), אישר דירקטוריון הבנק ביום 24 בפברואר 2019, מסגרת לגיוס הון מניות, הון משני ואגרות חוב, כדלקמן:

- מסגרת להנפקת הון מניות רגילות לחברה האם, בהיקף שלא יעלה על 150 מיליון ש"ח.
- מסגרות לגיוס כתבי התחייבות נדחים, הכוללים מנגנונים לספיגת הפסדים ("COCO") בהיקף שלא יעלה על 400 מיליון ש"ח, שיגויסו מהחברה האם.
- מסגרת לגיוס אגרות חוב בהיקף שלא יעלה על 600 מיליון ש"ח.

לפרטים נוספים באשר להחלטת הדירקטוריון - ראה ביאור 24ב'(14).

יאיר אבידן יו"ר הדירקטוריון	יהושע בורשטיין המנהל הכללי

24 בפברואר, 2019

דוח הדירקטוריון וההנהלה

-הצהרות

א.	הצהרות לגבי הגילוי	
	- הצהרת המנכ"ל	**117**
	- הצהרת החשבונאי הראשי	**118**
ב.	דו"ח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	**119**

הצהרה (Certification)

אני יהושע בורשטיין, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2018 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים ברווח הכולל, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי[1] ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי[1], וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון וההנהלה".

24 בפברואר, 2019

יהושע בורשטיין
מנכ"ל הבנק

הצהרה (Certification)

אני אבי רישפן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2018 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים ברווח הכולל, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי[1] ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי[1], וכן:

   א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.

   ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

   ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

   ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

   א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

   ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון וההנהלה".

24 בפברואר, 2019

אבי רישפן
סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון וההנהלה").

מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך, גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO).

בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2018, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק ה"ה סומך חייקין וה"ה זיו האפט כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 122 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018.

יאיר אבידן יו"ר הדירקטוריון	יהושע בורשטיין מנהל כללי	אבי רישפן סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

24 בפברואר, 2019

דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2018

דוח רואי החשבון לבעלי המניות - בקרה פנימית על דיווח כספי	122
דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות - דוחות כספיים שנתיים	123
דוחות רווח והפסד מאוחדים	125
דוח מאוחד על הרווח הכולל	126
מאזנים מאוחדים	127
דוח על השינויים בהון	128
דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים	129
ביאורים לדוחות הכספיים	131

תל אביב, 24 בפברואר, 2019

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ -
בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ וחברות מאוחדות (להלן: "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן: "COSO"). הדירקטוריון וההנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר:

1. מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו);
2. מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק;
3. מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים;

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי "COSO".

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים המאוחדים של הבנק - לימים 31 בדצמבר 2018 ו- 2017 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים המאוחדים של הבנק, לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018, והדוח שלנו מיום 24 בפברואר 2019, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין	זיו האפט
רואי חשבון	רואי חשבון

סומך חייקין, שותפות ישראלית וחברה ברשת KPMG של פירמות עצמאיות
המאוגדות ב- KPMG International Cooperative, ("KPMG International")
ישות שוויצרית

זיו האפט
BDO - היינה חברה ב

תל אביב, 24 בפברואר, 2019

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ והחברות המאוחדות שלו (להלן: "הבנק"), לימים 31 בדצמבר 2018 ו- 2017 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים המאוחדים של הבנק, לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הבנק והחברות המאוחדות שלו, לימים 31 בדצמבר 2018 ו- 2017 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק והחברות המאוחדות שלו לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה- Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), והדוח שלנו מיום 24 בפברואר 2019 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סומך חייקין	זיו האפט
רואי חשבון	רואי חשבון

סומך חייקין, שותפות ישראלית וחברה ברשת KPMG של פירמות עצמאיות המאוגדות ב- KPMG International Cooperative, ("KPMG International") ישות

זיו האפט הינה חברה ב - BDO

דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר
בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	ביאור	2018	2017	2016
הכנסות ריבית	2	**1,286**	1,174	1,057
הוצאות ריבית	2	**206**	155	124
הכנסות ריבית, נטו		**1,080**	1,019	933
הוצאות בגין הפסדי אשראי	13, 30	**96**	119	36
הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		**984**	900	897
הכנסות שאינן מריבית				
הכנסות מימון שאינן מריבית	3	**49**	10	36
עמלות	4	**325**	316	304
הכנסות אחרות	5	**-**	5	9
סך כל הכנסות שאינן מריבית		**374**	331	349
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	6	**615**	533[1]	545[1]
אחזקה ופחת בניינים וציוד	15	**153**	158	154
הוצאות אחרות	7	**223**	198[1]	211[1]
סך כל הוצאות תפעוליות ואחרות		**991**	889	910
רווח לפני מיסים		**367**	342	336
הפרשה למיסים על הרווח	8	**131**	124	145
רווח לאחר מיסים		**236**	218	191
חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר מיסים	14	**3**	2	2
רווח נקי		**239**	220	193
רווח למניה (באלפי שקלים חדשים)	9			
מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב:		**1.92**	1.77	1.55

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

יאיר אבידן יו"ר הדירקטוריון	יהושע בורשטיין מנהל כללי	אבי רישפן סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "הצגת ההוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום ההעסקה" - ראה ביאור 1ד'(2) להלן.

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 24 בפברואר 2019.

בסכומים מדווחים

דוח מאוחד על הרווח הכולל
בסכומים מדווחים

	ביאור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מיליוני ש"ח
רווח נקי		**239**	220	193
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:	10			
- התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי השווי ההוגן, נטו		**(68)**	23	(37)
- התאמת ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים, נטו[1]		**85**	(9)	(40)
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים		**17**	14	(77)
השפעת המס המתייחס		**(6)**	(5)	25
רווח (הפסד) כולל אחר לאחר השפעת המס		**11**	9	(52)
סך כל הרווח הכולל		**250**	229	141

1. מהווה בעיקר, התאמות לאומדנים אקטואריים בגין הפרשות לפיצויי פרישה והטבות לאחר סיום העסקה וכן הפחתת סכומים שנרשמו בתקופות קודמות ברווח כולל אחר.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

מאזנים מאוחדים ליום 31 בדצמבר
בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	ביאור	2018	2017
נכסים			
מזומנים ופקדונות בבנקים	11	**3,102**	4,339
ניירות ערך[1][2]	12	**6,599**	5,076
אשראי לציבור	13, 30	**26,048**	24,291
הפרשה להפסדי אשראי	13, 30	**(373)**	(352)
אשראי לציבור, נטו		**25,675**	23,939
השקעה בחברות כלולות	14	**9**	6
בניינים וציוד	15	**351**	351
נכסים בגין מכשירים נגזרים	27	**96**	27
נכסים אחרים	16	**387**	399
סך הכל נכסים		**36,219**	34,137
התחייבויות והון			
פקדונות הציבור	17	**30,551**	28,836
פקדונות מבנקים	18	**296**	200
פקדונות הממשלה		**145**	140
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	19	**942**	1,026
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	27	**124**	101
התחייבויות אחרות[3]	20	**1,438**	1,361
סך הכל התחייבויות		**33,496**	31,664
הון	22	**2,723**	2,473
סך הכל התחייבויות והון		**36,219**	34,137

1. היתרה כוללת ניירות ערך ששועבדו למלווים בסך 368 מיליוני ש"ח (31.12.2017 - 371 מיליוני ש"ח).
2. היתרה כוללת ניירות ערך המוצגים לפי השווי ההוגן בסך 6,158 מיליוני ש"ח (31.12.2017 - 4,800 מיליוני ש"ח).
3. היתרה כוללת הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך 18 מיליוני ש"ח (31.12.2017 - 25 מיליוני ש"ח).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בסכומים מדווחים

דוח על השינויים בהון
בסכומים מדווחים

	הון מניות נפרע מיליוני ש"ח	קרנות הון מיליוני ש"ח	סך הכל הון וקרנות הון מיליוני ש"ח	הפסד כולל אחר מצטבר מיליוני ש"ח	יתרת רווח מיליוני ש"ח	סך הכל הון מיליוני ש"ח
יתרה ליום 1 בינואר 2016	51	152	203	(45)	1,945	2,103
הפסד כולל אחר, נטו, לאחר השפעת המס	–	–	–	(52)	–	(52)
רווח נקי לשנה	–	–	–	–	193	193
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	51	152	203	(97)	2,138	2,244
רווח כולל אחר, נטו, לאחר השפעת המס	–	–	–	9	–	9
רווח נקי לשנה	–	–	–	–	220	220
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	51	152	203	(88)	2,358	2,473
רווח כולל אחר, נטו, לאחר השפעת המס	**–**	**–**	**–**	**11**	**–**	**11**
רווח נקי לשנה	**–**	**–**	**–**	**–**	**239**	**239**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	**51**	**152**	**203**	**(77)**	**2,597**	**2,723**

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

דוח על תזרימי המזומנים – מאוחד, לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר
בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	2018	2017	2016
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
רווח נקי לשנה	**239**	220	193
התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת (נספח א')	**308**	509	342
סך הכל	**547**	729	535
שינוי נטו בנכסים שוטפים -			
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**(69)**	(1)	5
ניירות ערך למסחר	**(379)**	10	-
נכסים אחרים	**8**	(13)	2
סך הכל שינוי בנכסים שוטפים	**(440)**	(4)	7
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות -			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**23**	22	(43)
התחייבויות אחרות	**117**	(4)	44
סך הכל שינוי בהתחייבויות שוטפות	**140**	18	1
מזומנים נטו מפעילות שוטפת	**247**	743	543
תזרימי מזומנים לפעילות השקעה			
שינוי, נטו, בפקדונות בבנקים	**(136)**	(1)(76)	(1)254
שינוי, נטו, באשראי לציבור	**(1,957)**	(1)(2,161)	(1)(1,732)
רכישת ניירות ערך זמינים למכירה	**(3,361)**	(1,784)	(4,980)
רכישת אגרות חוב מוחזקות לפדיון	**(191)**	-	-
תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה	**1,277**	1,664	1,330
תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה	**1,203**	947	761
תמורה מפדיון אגרות חוב מוחזקות לפדיון	**26**	27	-
רכישת בניינים וציוד	**(54)**	(52)	(80)
תמורה ממימוש בניינים וציוד	**-**	11	17
מזומנים, נטו, לפעילות השקעה	**(3,193)**	(1,424)	(4,430)
תזרימי מזומנים מפעילות מימון			
שינוי, נטו, בפקדונות מהציבור	**1,715**	(1)1,637	(1)1,811
שינוי, נטו, בפקדונות מבנקים	**96**	(1)(59)	(1)(200)
שינוי, נטו, בפקדונות הממשלה	**5**	(1)(9)	(1)(2)
הנפקת אגרות חוב	**-**	100	253
פרעון כתבי התחייבות נדחים	**(125)**	(33)	(26)
מזומנים, נטו, מפעילות מימון	**1,691**	1,636	1,836
גידול (קיטון) במזומנים	**(1,255)**	955	(2,051)
השפעת השינויים בשער החליפין על יתרת המזומנים	**24**	(28)	(18)
יתרת מזומנים לתחילת השנה	**4,265**	3,338	5,407
יתרת המזומנים לסוף השנה	**3,034**	4,265	3,338

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "תזרים מזומנים" - ראה ביאור 1ד'(1) להלן.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נספחים לדוח על תזרימי המזומנים – מאוחד, לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

נספחים לדוח על תזרימי המזומנים – מאוחד, לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר
בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	2018	2017	2016
נספח א'			
התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת			
חלק הבנק ברווחים, נטו, של חברות מוחזקות	**(3)**	(2)	(2)
פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת ערך)	**56**	60	56
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**194**	219	146
הפסד (רווח) וריבית מניירות ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון	**(7)**	170	40
הפרשה לירידת ערכם של ניירות ערך זמינים למכירה	**3**	2	-
רווח ממימוש בניינים וציוד	**-**	(4)	(8)
מסים נדחים, נטו	**(2)**	(45)	18
גידול בהפרשות לזכויות עובדים	**50**	43	47
התאמת ערכם של אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	**41**	33	27
הפרשי שער שנזקפו על יתרת המזומנים	**(24)**	28	18
דיבידנד שהתקבל מחברה כלולה	**-**	5[1]	-
סה"כ התאמות לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת	**308**	509	342
נספח ב'			
פעולות שלא במזומן			
• רכישת בניינים וציוד	**14**	12	4
• השאלת ניירות ערך (החזרת ניירות ערך שהושאלו)	**(162)**	(87)	242
נספח ג'			
מידע על ריבית ומיסים שהתקבלו (שולמו)			
• ריבית שהתקבלה	**1,257**	1,238	1,121
• דיבידנדים שהתקבלו	**-**	5	-
• ריבית ששולמה	**(141)**	(125)	(114)
• מיסים על הכנסה ששולמו	**(150)**	(178)	(151)
• מיסים על הכנסה שהתקבלו	**17**	15	19

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "תזרים מזומנים" - ראה ביאור 1ד'(1) להלן.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

1. בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן - "הבנק") הינו תאגיד בנקאי. הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2018, מתייחסים לנתונים הכספיים של הבנק ושל החברות המוחזקות שלו (להלן: "המאוחד") וערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

2. מכיוון שאין פער מהותי בין נתוני הבנק לנתונים במאוחד, מוצגים הדוחות הכספיים והביאורים הנלווים אליהם על בסיס מאוחד בלבד. מידע באשר לנתונים הכספיים של הבנק, נכלל בביאור מס' 35.

3. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 24 בפברואר 2019.

4. הגדרות -

בדוחות כספיים אלה:

א.	חברות מאוחדות	-	חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.
ב.	חברות כלולות	-	חברות, למעט חברות מאוחדות, שהשקעת הבנק בהן, במישרין או בעקיפין כלולה בדוחות הכספיים, על בסיס השווי המאזני.
ג.	חברות מוחזקות	-	חברות מאוחדות וחברות כלולות.
ד.	מטבע הפעילות	-	המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל. בדרך כלל זהו המטבע של הסביבה שבה הבנק מפיק ומוציא את עיקר המזומנים. מטבע הפעילות של הבנק הינו השקל.
ה.	מטבע ההצגה	-	המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.
ו.	צדדים קשורים ובעלי ענין	-	כהגדרתם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור שפורסמו על ידי בנק ישראל.
ז.	מדד	-	מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
ח.	סכום מותאם	-	סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילוי דעת מספר 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.
ט.	סכום מדווח	-	סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
י.	שווי הוגן	-	המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה, בין משתתפים בשוק במועד המדידה.
יא.	עלות	-	עלות בסכום מדווח.
יב.	דיווח כספי נומינלי	-	דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.
יג.	תקני דיווח כספי בינלאומיים	-	תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS), לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC), או פרשנויות שנקבעו על ידי הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC).
יד.	כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב	-	כללי חשבונאות שנדרשים ליישם בנקים אמריקאיים, הנקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ניירות ערך בארה"ב, המוסד לתקינה חשבונאית בארה"ב, וגופים נוספים בארה"ב ומיושמים בהתאם להיררכיית דיווח שנקבעה בקודיפיקציה של תקני החשבונאות שפרסם המוסד לתקינה חשבונאית בארה"ב (FAS 168).

ב. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח הכספי

הדוחות הכספיים הוכנו על פי מדרג תקני דיווח כספי, כדלקמן:

- ככלל, הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם לכללים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו (להלן: "הוראות המפקח").
- בעיקר הנושאים, הוראות המפקח מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. בנושאים הנותרים (שהינם פחות מהותיים), הוראות המפקח מבוססות על תקני דיווח כספיים בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP).
- כאשר תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או שאינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים - נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

2. בסיס הצגת הנתונים הכספיים

הנתונים מוצגים בדוחות הכספיים כדלקמן:

(א) נתונים מאזניים
- פריטים כספיים - מוצגים בערכים נומינליים היסטוריים.
- פריטים לא כספיים - מוצגים בערכים מדווחים.

(ב) נתונים תוצאתיים
- הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים כספיים - מוצגות בערכים נומינליים היסטוריים.
- הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא כספיים (כגון: פחת והפחתות, והוצאות והכנסות מראש) - נגזרות מהתנועה בפריט הלא כספי המאזני.

3. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בשקלים חדשים (ש"ח), שהינו מטבע הפעילות של הבנק.

4. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים נערכו על בסיס העלות ההיסטורית, למעט נכסים והתחייבויות, כמפורט להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים, הנמדדים בשיטת השווי ההוגן (כגון: השקעות בניירות ערך, אשראי הנובע מהשאלת ניירות ערך, ויעודות בגין זכויות עובדים).
- נכסים והתחייבויות הנובעים מהפרשות (כגון: הכנסות לקבל והוצאות לשלם, הפרשות למיסים נדחים, והתחייבויות בגין זכויות עובדים).
- השקעות בחברות כלולות המטופלות בשיטת "השווי המאזני".

5. שימוש באומדנים

(א) כללי

עריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, כרוכה בשיקול דעת, הנחות ושימוש באומדנים שהשפיעו על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות ועל הגילוי המתייחס לנכסים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופות הדיווח. האומדנים מבוססים על הנחות שנערכו על ידי הנהלת הבנק והן כרוכות באי ודאות או רגישות למשתנים שונים.

ב. בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

5. שימוש באומדנים (המשך)

(א) **כללי** (המשך)

הערכות ההנהלה מבוססות על ניסיון העבר, נתונים נצפים והנחות סבירות המותאמות לנסיבות של כל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם מתעדכנים באופן שוטף, ותוצאותיהם נזקפות לדוחות הכספיים בתקופה שבה נערך העדכון. יובהר עם זאת, שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים הנ"ל, עשויה להיות שונה מההערכות שנכללו בדוחות הכספיים. למידע נוסף באשר לשינויים באומדנים שונים הנובעים מיישום כללי חשבונאות והוראות דיווח חדשות - ראה סעיף ד' להלן.

(ב) **שינויים באומדני התפלגות ההוצאות בחתך מגזרי פעילות**

בעקבות שינויים במבנה הארגוני שיושמו בבנק בשנים האחרונות (לרבות: שינויים בתהליכי העבודה בסניפים - לרבות האחדת המבנה הארגוני, והסטת פעילויות תפעוליות מסוימות מהסניפים למרכזי תפעול עורפיים), הושלם בתקופת הדוח סקר הוצאות מקיף שנערך בכלל יחידות הבנק.

במסגרת עריכת סקר ההוצאות, כאמור, נלקחו בחשבון השינויים הארגוניים שתוארו לעיל, ותקינת כח האדם שנקבעה ליחידות השונות. בעקבות השלמת סקר ההוצאות, עודכנה בתקופת הדוח הקצאת ההוצאות התפעוליות בחתך מגזרי פעילות "בגישת ההנהלה". התוצאות הכספיות הנגזרות מיישום סקר ההוצאות המעודכן, נכללו לראשונה בדוחות כספיים אלה.

מכיוון שתוצאות סקר ההוצאות מבוססות על הנחות ואומדנים שונים, ייתכן כי בעתיד, לאחר שהתוצאות שהתקבלו ייבחנו וינותחו לאורך זמן, יחולו שינויים בסיווג של תוצאות אלו.

(ג) **שינויים באומדני ההפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה**

כאמור בסעיף יד' להלן, התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו נערכה על בסיס אקטוארי, ומבוססת על הנחות והערכות שונות, לרבות הנחות באשר לשינוי הצפוי בשכר עובדי הבנק בעתיד.
ביום 6 בדצמבר 2018 נחתם הסכם שכר חדש בין הבנק ההסתדרות החדשה ונציגות העובדים, במסגרתו הופחת, בין היתר שיעור עליית השכר השנתי לעובדי הבנק; מ- 4.3%, ל- 3.9%, ונקבע רף שכר מינימלי בסך 6,500 ש"ח לחודש לעובד.
בעקבות שינויים אלו עדכן הבנק ביום 31.12.2018 את ההנחות המשמשות בחישוב ההפרשה לפיצויי פרישה לעובדיו.
עדכון ההנחות כאמור הקטין את ההתחייבות לפיצויי פרישה ליום 31.12.2018 בסך של כ- 27 מיליון ש"ח.

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. אימוץ תקני חשבונאות אמריקאיים מסוימים

במסגרת מתווה לאימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב, בתאגידים הבנקאיים בישראל - פרסם בנק ישראל ביום 28 במרס 2018, תיקון להוראות הדיווח לציבור, במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - בנושאים הבאים:

- **הפרשות להפסדי אשראי צפויים** – "Current Expected Credit Losses" (CECL):

התיקון לכללי המדידה והגילוי בנושא זה, מיושם במסגרת הליך הפקת לקחים מהמשבר הפיננסי העולמי (במהלכו נרשמו במוסדות פיננסיים רבים ברחבי העולם הפסדי אשראי משמעותיים), באמצעות הקדמת הכרה בהוצאות להפסדי אשראי, ויישום מתכונת "אנטי מחזורית" לרישום הפרשות להפסדי אשראי, במטרה לתרום לחיזוק הקשר שבין ניהול סיכוני האשראי, לאופן שבו משתקפים סיכונים אלו בדוחות הכספיים.

במסגרת יישום ההנחיות החדשות, יחולו שינויים בכללי המדידה והגילוי בנושא זה, לרבות:

- ההפרשות להפסדי אשראי, ייגזרו מהפסדי האשראי הצפויים במשך כל תקופת החיים של תיק האשראי (במקום הפרשות בגין הפסדי אשראי שהתהוו בתיק האשראי עד לתאריך הדוחות הכספיים - לפי הכללים הנוכחיים).

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם – (המשך)

1. אימוץ תקני חשבונאות אמריקאיים מסוימים – (המשך)

- בקביעת ההפרשות להפסדי אשראי ייעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד, שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים.
- יורחב הגילוי באשר להשפעת מועד מתן האשראי, על איכות תיק האשראי.
- יחולו שינויים בכללים לרישום ירידת ערך של אגרות חוב בתיק ניירות הערך "הזמין למכירה".

ההנחיות החדשות יחולו על כל תיק האשראי של התאגידים הבנקאיים (לרבות הלוואות לדיור וחשיפות אשראי חוץ מאזניות מסוימות) ועל אגרות חוב מוחזקות לפדיון. הפרשים שיתהוו, במועד היישום לראשונה, בין כללי המדידה החדשים, להוראות הקיימות ייזקפו להון העצמי במסגרת סעיף "עודפים".
בהמשך לפרסום התיקון להוראה הפיץ בנק ישראל ביום 3 בינואר 2019 טיוטת תיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא זה, הכוללת הנחיות ליישום הכללים החדשים, לרבות שינויים בדרישות הגילוי.

- הכרה ומדידה של מכשירים פיננסיים

התיקונים להוראות הדיווח לציבור בנושא זה - נגזרים מכללים חדשים בנושא: "הכרה ומדידה של מכשירים פיננסיים", שפורסמו בארה"ב בחודש ינואר 2016, וכוללים שינויים בכללי המדידה של מכשירים פיננסיים מסוימים, לרבות:

- שינויים בשווי הוגן של מניות סחירות הכלולות ב"תיק ניירות הערך הזמין למכירה", ייזקפו לדוח הרווח והפסד (במקום לסעיף "רווח כולל אחר", במסגרת ההון העצמי - לפי הכללים הנוכחיים).
- שינויים בהתחייבויות פיננסיות הנמדדות לפי השווי ההוגן, הנובעים מסיכוני אשראי ספציפיים - ייזקפו להון העצמי במסגרת סעיף "רווח כולל אחר" (במקום לרווח והפסד - לפי הכללים הנוכחיים).
- רווחים בגין מניות זמינות למכירה, שטרם מומשו - יסווגו במועד היישום לראשונה, מסעיף "רווח כולל אחר", לסעיף "עודפים" - במסגרת ההון העצמי.

בהמשך לפרסום התיקון להוראה כאמור, פרסם בנק ישראל ביום 30 באוגוסט 2018 תיקון להוראות הדיווח לציבור, הכוללת הנחיות ליישום הכללים החדשים, לרבות שינויים בדרישות הגילוי.

- מכשירים נגזרים ופעילות גידור

התיקונים להוראות הדיווח לציבור, בנושא זה, נגזרים מכללים חדשים בנושא: "מכשירים נגזרים ופעילויות גידור" שפורסמו בארה"ב בחודש אוגוסט 2017, במטרה לשפר את הדיווח הכספי על יחסי גידור, באופן שישקף טוב יותר את התוצאות הכלכליות הנובעות מפעילות ניהול הסיכונים של התאגידים הבנקאיים ולפשט את יישום חשבונאות הגידור. התיקון להוראות כולל שינויים בכללי המדידה הקיימים בנושא זה, לרבות:

- הרחבת יכולות התאגידים הבנקאיים לגדר רכיבי סיכון מסוימים, באופן שיאפשר להתאים בין הרישום החשבונאי של המכשירים המגדרים, לבין הרישום של הפריטים המגודרים בדוחות הכספיים.
- פישוט והקלה ביישום ההנחיות החשבונאיות בנושא גידור, באמצעות הקלה בדרישות בחינת אפקטיביות הגידור ותיעוד הגידור.

בהמשך לפרסום התיקון להוראה כאמור, הפיץ בנק ישראל ביום 24 באפריל 2018 טיוטת תיקון להוראות הדיווח לציבור, הכוללת הנחיות ליישום הכללים החדשים לרבות שינויים בדרישות הגילוי.
השינויים בכללי החשבונאות שנכללו בתיקון להוראות הדיווח לציבור כאמור, ייכנסו לתוקף כדקלמן:

- התיקונים להוראות המתייחסים לטיפול החשבונאי בהפרשות להפסדי אשראי - ייכנסו לתוקף החל מיום 1.1.2021 (יצוין כי בטיוטת התיקון להוראות הדיווח לציבור שהופצה עלידי בנק ישראל ביום 3.1.2019 - הוצע לדחות את יישום הכללים החדשים בנושא זה, ליום 1 בינואר 2022).

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם - (המשך)

1. אימוץ תקני חשבונאות אמריקאיים מסוימים – (המשך)

- התיקונים להוראות המתייחסים לטיפול החשבונאי במכשירים פיננסיים, ובמכשירים נגזרים ופעילויות גידור - נכנסו לתוקף החל מיום 1.1.2019.

הבנק לומד את ההנחיות החדשות שנכללו בתיקונים להוראות הדיווח לציבור, כאמור, ונערך ליישומן במועד שנקבע לכניסתן לתוקף.

יישום ההנחיות החדשות בנושא: "הפסדי אשראי צפויים" כרוך בעדכונים מתודולוגיים משמעותיים, ושינויים מהותיים בבסיסי הנתונים ובמערכות המידע הקיימות שאינן מתואמות, בשלב זה, לדיווח על פי הכללים החדשים. לפיכך, ולאור פרק הזמן הקצר שחלף ממועד פרסום התיקון להוראות בנושא זה, לא ניתן להעריך, בשלב זה, את השלכותיו על נכסיו, התחייבויותיו ותוצאותיו הכספיות של הבנק בעתיד.

להערכת הבנק ליישום ההנחיות ביתר הנושאים שפורטו לעיל, לא צפויות להיות השלכות מהותיות על הדוחות הכספיים, מעבר להיבטי הגילוי.

2. חכירות:

במסגרת המתווה לאימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, כאמור, פרסם בנק ישראל ביום 1 ביולי 2018 תיקון להוראות הדיווח לציבור, במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאים בישראל ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא: "חכירות", במטרה לשקף בדוחות הכספיים את היקף המינוף הנובע מחוזי חכירה ארוכי טווח.

התיקון להוראות כולל שינויים בכללי המדידה הקיימים בנושא זה, לרבות:

- השינוי בכללי המדידה יישום לגבי חוזי חכירה לתקופות העולות על שנה, גם אם החכירה הוגדרה כ"חכירה תפעולית".
- התשלומים העתידיים הצפויים בגין חוזי החכירה, יוכרו במאזן התאגידים הבנקאיים כהתחייבות. מאידך, זכות השימוש בנכס החכור, תיזקף לסעיף "נכסים".

התיקונים לכללי המדידה ודרישות הגילוי, כאמור - ייכנסו לתוקף החל מיום 1.1.2020.
הבנק לומד את ההנחיות החדשות שנכללו בתיקון להוראות הדיווח לציבור, כאמור, ונערך ליישומן במועד שנקבע לכניסתן לתוקף.

יישום ההנחיות החדשות, בנושא זה, כרוך באימוץ כללי מדידה חדשים ושינויים מהותיים בבסיסי הנתונים ובמערכות המידע הקיימות, שאינן מותאמות, בשלב זה, לדיווח על פי הכללים החדשים.

לפיכך, ולאור פרק הזמן הקצר שחלף ממועד פרסום התיקון להוראות - לא ניתן להעריך בשלב זה את השלכותיו על נכסיו, התחייבויותיו ותוצאותיו הכספיות של הבנק בעתיד.

3. תיקון הוראות הדיווח לציבור באשר לדיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מטבע חוץ"

התיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא זה פורסם על ידי בנק ישראל ביום 21 במרס, 2016.
בהתאם להנחיות שנכללו בתיקון להוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא זה, לרבות כללי המדידה והגילוי שנכללים בתקני החשבונאות והדיווח בארה"ב - החל מיום 1 בינואר 2017, בכפוף להוראות מעבר שנקבעו בהוראה, כמפורט להלן:

- על פי כללי המדידה הנהוגים בארה"ב בנושא זה, נזקפים הפרשי שער בגין ניירות ערך זמינים למכירה במטבע חוץ - לסעיף "רווח כולל אחר" במסגרת ההון העצמי (במקום לדוח הרווח והפסד כמתחייב מההוראות הקודמות של המפקח על הבנקים).
- במטרה לאפשר לתאגידים הבנקאיים ללמוד את ההשלכות הנובעות מהשינויים בכללי המדידה כאמור, ולהיערך ליישומם, נכללו בתיקון להוראה הנחיות מעבר, במסגרתן נדחה מועד הכניסה לתוקף של מרכיב זה בכללי המדידה החדשים, עד ליום 1.1.2019, בכפוף לאמור להלן (להלן: "תקופת הביניים").

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם - (המשך)

3. אימוץ תקני חשבונאות אמריקאיים מסוימים – (המשך)

ביום 1 ביולי 2018 פרסם בנק ישראל תיקון להוראות הדיווח לציבור, במסגרתו הוארכה "תקופת הביניים" עד ליום 1.1.2021.

לפיכך החל מהמועד שנקבע לכניסתן לתוקף של ההנחיות החדשות (1.1.2017), ועד לתום תקופת הביניים, ימשיכו התאגידים הבנקאיים לזקוף הפרשי שער בגין ניירות ערך זמינים למכירה - לרווח והפסד.

הבנק יישם את כללי המדידה החדשים, לרבות ההקלות שנקבעו בתקופת המעבר, במועד כניסתם לתוקף. ליישום כללי החשבונאות החדשים, לא הייתה השלכה מהותית על הדוחות הכספיים בתקופת הדוח.

ד. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח

1. אימוץ תקני חשבונאות אמריקאיים מסוימים

ביום 13 באוקטובר 2016 פרסם בנק ישראל, תיקון להוראות הדיווח לציבור, במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים הבאים:

- נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו.
- רכוש קבוע וירידת ערך רכוש קבוע, נדל"ן להשקעה.
- רווח למניה.
- תזרים מזומנים.
- דיווח לתקופת ביניים.
- היוון עלויות ריבית.
- מדידה וגילוי של ערבויות.

ההנחיות באשר לכללי המדידה והגילוי בנושאים שנכללו בתיקון להוראה, נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2018 ומיושמות על ידי הבנק החל ממועד זה.

ליישום הכללים החדשים לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים, מעבר להיבטי גילוי מסוימים ובכללם:

- דוח תזרים מזומנים:
  תזרימי מזומנים בגין הלוואות ופקדונות, נטו, סווגו כ"פעילות השקעה", ו"פעילות מימון", בהתאמה - במקום כתזרימי מזומנים מ"פעילות שוטפת".
  נתוני ההשוואה לתקופות שקדמו ליום 1 בינואר 2018, סווגו בהתאם.
- ערבויות - הורחב הגילוי באשר לערבויות שניתנו על ידי הבנק ללקוחותיו, לרבות מידע באשר לדירוג האשראי של הלקוח, סוגי הערבויות השונים, התשלומים הפוטנציאליים המכסימליים שהבנק עלול לשאת בגינן ומועדי הפקיעה של כל אחד מסוגי הערבויות.

2. תיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא: "שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום ההעסקה"

בהמשך לשינויים שחלו בכללי החשבונאות האמריקאיים, בנושא: "תגמול - הטבות פרישה - שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום ההעסקה", פרסם בנק ישראל ביום 1 בינואר 2018 תיקון להוראות הדיווח לציבור, המאמץ את השינויים שיושמו בכללי החשבונאות האמריקאיים בנושא זה.

במסגרת התיקון להוראה יסווגו הוצאות להטבה מוגדרת בגין זכויות עובדים, לדוח הרווח והפסד, כדלקמן:

- מרכיב "עלות השירות" סווג לסעיף "הוצאות שכר ונלוות" (ללא שינוי מהסיווג שנהג בעבר).
- יתר מרכיבי ההוצאות (הכנסות) הנובעים מהטבה מוגדרת בגין זכויות עובדים, יסווגו לסעיף "הוצאות אחרות".

ד. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח - (המשך)

2. תיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא: "שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום ההעסקה"

התיקון לכללי הגילוי והדיווח, כאמור, נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2018, ויושם על ידי הבנק במועד זה. נתוני ההשוואה לתקופות שקדמו למועד זה סווגו בהתאם לכללים החדשים.
ליישום התיקון לכללי הדיווח, כאמור, לא הייתה השפעה על הדוחות הכספיים, מעבר להיבטי הדיווח, כאמור.

3. תיקון להוראות ניהול בנקאי מס' 314 ו– 315

במסגרת ההוראות שפורסמו על ידי בנק ישראל בנושא: "חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", נדרשו התאגידים הבנקאיים להמשיך ולחשב את סכומי ההפרשה הנוספת והכללית בהוראת ניהול בנקאי תקין 315, ולוודא שהפרשות אלו אינן עולות על סכומי ההפרשות לאשראי "על בסיס קבוצתי", כהגדרתן בהוראות בנק ישראל.

ביום 10 ביולי 2017 פרסום בנק ישראל תיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 314 במסגרתן בוטלה הדרישה לחשב "הפרשה כללית" ו"הפרשה נוספת להפסדי אשראי".

עם זאת, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול במסגרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי מרכיב בגין הפרשה להפסדי אשראי עבור אשראי שניתן ואין לגביו דוחות כספיים מעודכנים.
התיקונים להוראות נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2018, ויושמו על ידי הבנק במועד זה, ליישום התיקונים להוראות כאמור, לא היו השלכות על ההפרשות להפסדי אשראי בבנק.

ה. איחוד הדוחות הכספיים

1. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של הבנק ושל החברות המאוחדות שלו. יתרות ועסקאות הדדיות בין החברות שאוחדו בוטלו בדוחות הכספיים המאוחדים.

2. הדוחות הכספיים של הבנק כוללים גם את הדוחות הכספיים של חברת מרכנתיל הנפקות בע"מ, שהינה "חברת שירות" כהגדרתה בהוראות בנק ישראל.

ו. השקעה בחברות מוחזקות

ההשקעה בחברות מוחזקות נכללה בדוחות הכספיים לפי שיטת השווי המאזני, בהתבסס על דוחותיהן הכספיים המבוקרים.

ז. מטבע חוץ והצמדה

1. פריטים כספיים במטבע חוץ או הצמודים לו, או הצמודים למדד המחירים לצרכן, כלולים בדוחות הכספיים כדלקמן:

   - אלה במטבע חוץ או הצמודים לו:
   לפי שערי החליפין היציגים שפורסמו על ידי בנק ישראל לתאריך המאזן, או לתאריך אחר בהתאם לתנאי העסקאות.

   - אלה הצמודים למדד המחירים לצרכן:
   לפי המדד הידוע בתאריך המאזן, או לפי המדד בגין החודש האחרון של השנה, בהתאם לתנאי העסקאות.

2. הכנסות והוצאות במטבע חוץ נכללו בדוחות רווח והפסד לפי שערי החליפין היציגים ששררו בעת התהוותן.

3. הפרשי שער והצמדה שהתהוו עקב התאמת נכסים והתחייבויות במטבע חוץ או הצמודים לו, או למדד המחירים לצרכן, כלולים בדוחות רווח והפסד בסעיפים המתאימים.

ז. מטבע חוץ והצמדה - (המשך)

4. להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן:

	31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2016	31 בדצמבר 2015	שיעור השינוי ב- % 2018	שיעור השינוי ב- % 2017	שיעור השינוי ב- % 2016
מדד המחירים לצרכן ("בגין" חודש דצמבר) - בנקודות	**107.4**	106.5	106.1	106.3	**0.8**	0.4	(0.2)
מדד המחירים לצרכן ("ידוע" בחודש דצמבר) - בנקודות	**107.7**	106.4	106.1	106.4	**1.2**	0.3	(0.3)
שער החליפין של הדולר של ארצות הברית – בשקלים חדשים	**3.748**	3.467	3.845	3.902	**8.1**	(9.8)	(1.5)

ח. ניירות ערך

1. ניירות ערך בידי הבנק

א. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים סווגו ניירות הערך שבידי הבנק, לשלוש קטגוריות:

- **אגרות חוב מוחזקות לפדיון** - מהוות אגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון. אגרות החוב מוצגות לפי העלות, בתוספת הפרשי הצמדה (או הפרשי שער) וריבית שנצברו וכן מרכיב הנכיון או הפרמיה שנוצרו בעת הרכישה וטרם הופחתו, ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני. הכנסות ריבית בגין אגרות חוב אלו מוכרות על בסיס צבירה ונזקפות לדוח הרווח והפסד.

- **ניירות ערך למסחר** - מהווים ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה קרובה - מוצגים לפי השווי ההוגן ליום הדיווח. רווחים והפסדים בגין התאמות לשווי ההוגן - נזקפו לדוח רווח והפסד.

- **ניירות ערך זמינים למכירה** - מהווים ניירות ערך שלא סווגו בקטגוריות הקודמות - מוצגים לפי השווי ההוגן ליום הדיווח, למעט מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ומוצגות לפי העלות בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.

הפרשים בין העלות המופחתת של ניירות ערך אלה לבין השווי ההוגן, בניכוי השפעת המס, מוצגים בדוח על השינויים בהון בסעיף "רווח כולל אחר". הפרשים בין עלות ניירות הערך לעלותם המופחתת - נזקפים לרווח והפסד על בסיס צבירה.

ב. עלות ניירות ערך שמומשו נזקפת לדוח רווח והפסד על בסיס "ממוצע נע".

ג. באשר לטיפול החשבונאי המיושם לגבי ירידת ערכם של ניירות ערך - ראה סעיף יג' להלן.

2. ניירות ערך בידי אחרים

ניירות ערך זמינים למכירה שהושאלו על ידי הבנק לאחרים - מוצגים לפי שוויים ההוגן בסעיף "אשראי לציבור" או "פקדונות בבנקים", לפי העניין. השינויים בערכם של ניירות ערך אלו, על בסיס צבירה, נזקפים לדוח הרווח והפסד בסעיף "הכנסות מריבית".

ההפרש בין שווי השוק של ניירות ערך אלו, לבין עלותם המופחתת, נזקף לדוח על השינויים בהון בסעיף "רווח כולל אחר".

ט. אשראי לציבור, חובות פגומים וסיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי

1. אשראי לציבור

האשראי לציבור, כמו גם יתרות חוב אחרות שלא נקבעו לגביהן כללי הצגה נפרדים (כגון: פקדונות בבנקים), מוצג על פי "יתרת החוב הרשומה" שלו, המוגדרת כ"יתרת החוב (לרבות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו על החוב), בניכוי מחיקות חשבונאיות" (ולפני הפרשות להפסדי אשראי).

2. חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי

ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות קטנים והומוגניים מוערכת על בסיס קבוצתי. אוכלוסיית חובות אלו כוללת את כלל ההלוואות לדיור בבנק (שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור"), וחובות אחרים שיתרתם החוזית נמוכה מ- 500 אלף ש"ח.

3. חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת על בסיס פרטני

חובות אלו כוללים חבויות שיתרתם החוזית עולה על 500 אלף ש"ח (למעט הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור"), וכן "חובות בעייתיים בארגון מחדש".

4. זיהוי וסיווג חובות בעייתים

הבנק מסווג חובות בעייתיים, בגין מכשירי אשראי (לרבות סיכון אשראי חוץ מאזני), באחרת מהקטגוריות הבאות:

- **"סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת"** – המהווה סיכון אשראי שקיימות בגינו חולשות פוטנציאליות, שבגינן נדרשת תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק. ככל שלא יטופלו חולשות אלו, עלולים סיכויי הפרעון של החוב להידרדר.
- **"חובות נחותים"** – המהווים חובות שאינם מוגנים מאופן מספק על ידי בטחונות או, על ידי יכולת התשלום של החייב, וקיימת אפשרות שהבנק יספוג הפסדים בגינם, ככל שליקויים אלו לא יטופלו.
- **"חובות פגומים"** – חובות שלהערכת הבנק לא ניתן יהיה לגבות מהחייב את כל הסכומים המגיעים ממנו, לפי תנאי החוב החוזיים.

סיווג החובות הבעייתיים לקטגוריה המתאימה מתבסס, בין היתר, על תקופת הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי של החייב, וכושר הפרעון שלו - לרבות הערכות באשר לחוזק "מקור ההחזר הראשוני" של החייב, כהגדרתו להלן:

"מקור ההחזר הראשוני" – הוגדר על ידי בנק ישראל כ"מקור מזומנים יציב לאור זמן, אשר חייב להימצא תחת שליטת החייב, ואשר חייב להיות מופרד, במפורש או במהות, לכיסוי החוב. כדי שהמקור החזר יוכר כ"מקור החזר ראשוני", על הבנק להראות שהחייב צפוי להפיק, בהסתברות גבוהה, תוך פרק זמן סביר, תזרים מזומנים מתאים מפעילות עסקית נמשכת, אשר ישמש לפרעון התשלומים הנדרשים, באופן מלא, במועד שנקבע בהסכם".

5. חובות פגומים:

- **סיווג:**

החובות שסווגו כ"פגומים", כוללים את סוגי החובות הבעייתיים הבאים:

- כל החובות הבעייתיים שאורגנו מחדש.
- חובות שנבדקו על בסיס פרטני, שתקופת הפיגור בגינם עולה על 90 יום (למעט "חובות המובטחים היטב ונמצאים בתהליך גביה" - כהגדרתם בהוראה); חובות שבחשבון העובר ושב שלהם לא נזקפו בתקופה מסויימת תקבולים בהיקף שאינו נופל מיתרת החוב הממוצעת שלהם; חובות שחורגים ברציפות ממסגרת האשראי שאושרה להם - למעלה מ - 90 יום וכן חובות בטיפול משפטי (לרבות: הקפאת הליכים, כינוס נכסים ופשיטת רגל).
- כל חוב אחר שנבדק על בסיס פרטני ולהערכת הבנק לא ניתן יהיה לגבות מהחייב את כל הסכומים המגיעים ממנו, לפי התנאים החוזיים של החוב.

ט. אשראי לציבור, חובות פגומים וסיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי – (המשך)

5. חובות פגומים (המשך)

- **חזרה מסיווג "פגום"**

חוב יחדל להיות מסווג כ"פגום", בכל אחד מהמקרים הבאים:

- לא קיימים בגין החוב "מרכיבי פיגור" (ולהערכת הבנק, יתרת החוב תשולם במלואה).
- החוב "מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה".

- **צבירת ריבית**

הכללים שמיישם הבנק בנושא צבירת ריבית בגין "חובות פגומים", כוללים:

- הפסקת צבירת הכנסות ריבית בגין "חובות פגומים" - החל ממועד סיווגם כ"פגומים".
- ריבית שנצברה על "חוב פגום", עד לסיווגו כ"פגום" וטרם נגבתה - מבוטלת.
- על אף האמור לעיל, הבנק ממשיך לצבור ריבית בגין "חובות בעייתיים שאורגנו מחדש", כאשר הצפי לפרעון האשראי נתמך בהערכת אשראי מבוססת.

- **הכרה בהכנסות ריבית:**

הכנסות ריבית בגין חובות פגומים נזקפות לדוח הרווח והפסד בהתקיים התנאים הבאים:

- עם חזרת חוב מסיווג פגום (ביטול הסיווג), מוכרות הכנסות ריבית, כדלקמן:

1. הריבית השוטפת בגין יתרת החוב הרשומה של החוב נזקפת לרווח והפסד באופן שוטף.
2. ריבית שנמחקה בעבר ולא נצברה לרווח והפסד - נזקפת כהכנסה תקופתית, במשך התקופה העתידית שנותרה לפרעון החוב, בשיטת "הריבית האפקטיבית".

- עם גביית חוב פגום (כאשר גביית יתרת החוב הרשומה, מובטחת) - מוכרת הכנסת הריבית השוטפת בגין יתרת החוב הרשומה (על פי שיעור הריבית החוזי).

יתרת הריבית שלא הוכרה כאמור - נזקפת לרווח והפסד לאחר שנגבתה מלוא יתרת החוב הרשומה.

- **חובות שאורגנו מחדש:**

(1) **הגדרה**

שינוי בתנאי חוב של חייב (לרבות שינוי בשיעור הריבית שנושא החוב או בתנאי הפרעון), הנובע מקשיים פיננסיים של החייב, מוגדר כ"ארגון מחדש של חוב בעייתי (ומסווג כ"חוב פגום").

כמו כן, יש לסווג "חובות נחותים" כ"חובות בעייתיים שאורגנו מחדש", כאשר:

- בעת חידוש אשראי שסווג כ"חוב נחות", לא נערך תהליך חיתום עדכני המשקף שינויים שחלו ברמת הסיכון של החוב.
- כאשר תהליך החיתום שנערך לחוב לא לווה בעדכון התמחור של החוב (המשקף התאמה לעליה שחלה ברמת הסיכון שלו), או לחילופין בנקיטת צעדים אחרים שיגרמו להפחתה ברמת הסיכון של החוב (כגון: העמדת בטחונות נוספים, או ערבים חדשים).

(2) **הקלה בקריטריונים לסיווג "חובות בעייתיים בארגון מחדש":**

במקרים מסוימים ניתן להימנע מסיווג שינויים שנערכו בתנאי החוב המקורי של הלקוח, כ"חובות בעייתיים שאורגנו מחדש", כגון:

- הסדרי החוב החדשים גרמו ל"עיכוב זניח" בלבד (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל), בתשלומי הלקוח.
- הסדר החוב שנערך ללקוח כלל חיתום עדכני של חבות הלקוח (לרבות התאמת תמחור החוב לרמת הסיכון העדכנית של החייב), או לחלופין ננקטו פעולות אחרות (כגון: חיזוק בטחונות), שיגרמו להפחתת רמת הסיכון של החייב, לרמתה המקורית.

ט. אשראי לציבור, חובות פגומים וסיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי – (המשך)

5. חובות פגומים

(3) "ארגון מחדש עוקב" –

חוב בסיווג זה הוגדר כהסדר חוב נוסף שנערך במהלך תקופת הסדר החוב המקורי (שסווג כ"ארגון מחדש של חוב בעייתי"). בהתאם להנחיות שפורסמו על ידי בנק ישראל, ניתן יהיה שלא לסווג את הסדר החוב החדש (ה"ארגון העוקב"), כ"חוב בעייתי שאורגן מחדש", בכפוף לתנאים כדלקמן:

- החייב אינו מצוי עוד "בקשיים פיננסיים" (כהגדרתם בהוראות בנק ישראל).
- הסדר החוב החדש אינו כולל "ויתור" (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל).

6. מחיקות חשבונאיות:

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראות בנק ישראל, הבנק מבחין בין שני סוגי מחיקות חשבונאיות, כדלקמן:

- **מחיקות של חובות שסווגו כפגומים:**

חובות פגומים שנחשבים לבלתי ניתנים לגביה, או בעלי ערך נמוך, שהותרתם כנכס אינם מוצדקת, או שהיא כרוכה במאמצים ארוכי טווח - נמחקים חשבונאית. בהקשר לכך, נקבעו כללים למחיקת חובות פגומים, על פי המאפיינים הבאים:

- חוב פגום "שגבייתו מותנית בבטחון" - נמחק חשבונאית חלק החוב העודף על השווי בר הגביה של הבטחון.
- חוב בעייתי שאורגן מחדש - נמחק סכום "הויתור המותנה" שנכלל בהסדר החוב.
- חוב פגום אחר - יתרת החוב העודפת על סכומי התקבולים הצפויים מהחייב - נמחקת חשבונאית, אלא אם קיימות בידי הבנק ראיות שצפויה גביה נוספת מהחייב ובתנאי שקיימת וודאות לגבי ההפסד שייגרם לבנק. ככלל, מחיקה חשבונאית בגין אי וודאות לגבי היקף ההפסד שייגרם לבנק, אינה נדחית, לאחר שחלפו שנתיים ממועד סיווג החוב כפגום.
- חובות בגין ארגונים מחדש שכשלו (אשר הוערכו על "בסיס קבוצתי"), נמחקים חשבונאית לאחר שחלפו 60 יום מתחילת הפיגור.

- **מחיקת חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי:**

מחיקת חובות אלו נערכת על בסיס הכללים ומאפייני החוב הבאים:

- חוב מובטח בדירת מגורים - נמחק חלק החוב העודף על השווי ההוגן של דירת המגורים - בחלוף 180 יום מתחילת הפיגור בחוב.
- חובות של יחידים או תאגידים בפשיטת רגל, או בכינוס נכסים - נמחק חלק החוב העודף על שווי הבטחונות שבידי הבנק (ובתנאי שגביית הבטחון צפויה), לאחר שחלפו 60 יום ממועד צו הכינוס, או מיום מתן צו הפירוק (לפי העניין).
- חוב שנוצר במרמה - נמחק חשבונאית בחלוף 90 יום ממועד גילוי המרמה.
- חובות אחרים - נמחק חשבונאית חלק החוב העודף על הבטחון שבידי הבנק (ובתנאי שתפיסת הבטחון החלה והינה מובטחת) - בחלוף 150 יום מתחילת הפיגור בחוב.

7. הפרשות להפסדי אשראי

ההפרשה להפסדי אשראי משקפת את הערכת הבנק לגבי הפסדי אשראי הגלומים בתיק הנכסים שלו. בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראות בנק ישראל, נחלקים כללי המדידה של ההפרשות והפסדי אשראי לשתי קבוצות, כדלקמן:

- **חובות שההפרשות להפסדי אשראי בגינם מחושבים על בסיס פרטני:**

ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות אלו, מחושבת באחת מהשיטות הבאות:

- עבור חובות פגומים המובטחים בבטחון - ההפרשה להפסדי אשראי נגזרת מהפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום, לשווי ההוגן של הבטחונות.
- עבור חובות פגומים אחרים - ההפרשה להפסדי אשראי נגזרת מהפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום, לבין הערך הנוכחי של סכומי התקבולים הצפויים מהחייב. שיעור ההיוון המשמש בחישוב הערך הנוכחי, כאמור, נגזר משיעור הריבית החוזי של החוב הפגום.

ט. אשראי לציבור, חובות פגומים וסיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי – (המשך)

7. הפרשות להפסדי אשראי (המשך):

- **חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי:**

ההפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי מחושבת על פי הכללים הבאים:

- חובות שאינם הלוואות לדיור:
בהתאם להנחיות שנכללו בהוראות בנק ישראל לציבור נדרשו התאגידים הבנקאיים לערוך הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין כלל מכשירי האשראי בבנק (למעט חובות שסווגו כ"פגומים" והלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור"), כמפורט להלן:

ההפרשה הקבוצתית בגין אשראים אלו מחושבת כמכפלה של יתרות החוב הרשומות של האשראים (המפולחות בחתך "ענפי משק"), ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי" (כמפורט להלן), עבור כל אחד מענפי המשק, כאמור - תוך הבחנה בין: "אשראי מסחרי בעייתי", "אשראי בעייתי לאנשים פרטיים" ואשראי אחר.

"מקדם ההפרשות להפסדי אשראי" הוגדר בהנחיות אלו, כצירוף של שני המרכיבים הבאים :

- **"מקדם החלטה"** - המהווה אומדן להפרשות הגלומות בתיק האשראי של הבנק, בהתבסס על הפסדים שנרשמו בעבר בתאגיד הבנקאי.
- **"מקדם התאמה" –** המוגדר כתוספת הנדרשת להפרשות להפסדי אשראי בגין "גורמים סביבתיים" שלא נלקחו בחשבון במסגרת קביעת "מקדם ההחלטה", ומשקף, בין היתר, מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף, השלכות צפויות בגין שינויים מקרו כלכליים ובגין שינויים אחרים, כגון: איכות האשראי בכל ענף, מגמת החובות הבעייתיים בכל ענף, ריכוזיות האשראי וכו'.

לאור האמור לעיל נערך על ידי הבנק אומדן באשר ל"מקדם ההחלטה", עבור כל אחד מענפי המשק, ועבור כל אחת מקבוצות המשנה, כאמור לעיל, בהתבסס על "טווח הפרשות" המחושב על בסיס נתוני המחיקות שדווחו על ידי הבנק בשבע השנים שקדמו למועד החישוב.

להערכת הבנק, "מקדם ההחלטה" שנקבע בתהליך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי, כאמור, הינו האומדן הטוב ביותר (בתוך "טווח ההפרשות"), לגבי שיעורי ההפסדים הלא מזוהים, הגלומים בתיק האשראי, עבור כל אחת מהקבוצות שפורטו לעיל.

כמו כן, מחושב על ידי הבנק "מקדם התאמה" בגין "גורמים סביבתיים", כאמור לעיל - באמצעות מודל מובנה המבוסס על פרמטרים שנקבעו בהוראות שפורסמו על ידי בנק ישראל בנושא זה.

- הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור":
ההפרשות להפסדי אשראי בגין אשראים אלו מחושבות, לכל הפחות, על פי השיעורים שנקבעו בנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314, הנגזרים מעומק הפיגור של כל אחת מההלוואות.
- בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, ההתאמות האיכותיות בגין אנשים פרטיים, אינן נופלות משיעור של 0.75%.
- מכשירי אשראי חוץ מאזניים (שלא סווגו כפגומים):
ההפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי זה, מחושבת באמצעות הכפלת יתרת החוב הרשומה של סיכון האשראי ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי" שנקבע על ידי הבנק, (לאחר המרה ל"שווה ערך אשראי" - בהתאם למקדמי "CCF" שנקבעו בכללי "באזל ", או על פי מודל עסקי אחר).

י. רכוש קבוע

1. הרכוש הקבוע מוצג לפי העלות בניכוי פחת שנצבר, והפרשות לירידת ערך. העלות כוללת עלויות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכסים וכל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכסים למיקום ולמצב הדרושים להפעלתם.

2. רכיבים מזוהים הכלולים בנכס קבוע, שתקופת חייהם שונה מתקופת החיים של הנכס העיקרי - הופרדו וטופלו בנפרד.

3. הפחת מחושב לפי שיטת "הקו הישר", בהתאם לאומדן אורך החיים השימושי של כל חלק ממרכיבי הרכוש הקבוע, כמפורט להלן:

	שנים
מבנים	25-30
ריהוט וציוד	6-17
מחשבים	5
עלויות תוכנה	5
שיפורים במושכר	10

תקופת ההפחתה של שיפורים במושכר נקבעה בהתאם לתקופת ההנאה הצפוייה משיפורים אלו, או תקופת השכירות, כנמוך מביניהם.

4. עלויות מסוימות בגין פיתוח עצמי של תוכנות מחשב מהוונות להשקעה בציוד. עלויות אלה מופחתות בשיטת "הקו הישר", ממועד תחילת השימוש בתוכנות, לאורך תקופת ההנאה הכלכלית בגינן, אך לא יותר מ- 5 שנים.

בהתאם להנחיות שפרסם בנק ישראל, הבנק מהוון עלויות ששימשו לפיתוח עצמי של תוכנה, בכפוף למגבלות הבאות:

- פיתוחי תוכנה בסכומים שאינם עולים על 500 אלף ש"ח, נזקפים להוצאות ולא לרכוש קבוע.
- עלויות השכר המהוונות לרכוש הקבוע, לוקחות בחשבון "חוסר יעילות כלכלי" וסטיות אפשריות בדיווחי השעות של עובדים העובדים בפיתוחי התוכנה.
- השקעות בפרוייקטים לפיתוח עצמי של תוכנה המהוונות לרכוש הקבוע, כוללות רק הוצאות בגין עובדים שרוב זמנם מוקדש לפיתוח תוכנה בפועל.

5. חכירות, בהן נושא הבנק באופן משמעותי (על פי שיעורים שנקבעו בתקינה החשבונאית), בסיכונים ובהטבות הנובעות מהנכס - מסווגות כחכירות מימוניות ונכללו בסעיף "בניינים וציוד". עלות הנכסים החכורים נקבעת על פי דמי החכירה המינימליים או שווים ההוגן, כנמוך מביניהם.

6. נכסים המיועדים למימוש מוצגים לפי העלות בניכוי פחת, או השווי ההוגן – כנמוך מביניהם.

יא. הוצאות הנפקה

הוצאות הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים מופחתות יחסית ליתרות שטרם נפרעו, בכל שנה.

יב. ירידת ערך ניירות ערך

הצורך בסיווג ירידה שחלה בשווים ההוגן של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה או בתיק אגרות החוב המוחזקות לפדיון, כ"ירידה בעלת אופי שונה מזמני", נבחן על ידי הבנק בכל תקופת דיווח, בהתבסס על מבחנים וקריטריונים, כדלקמן:

1. שיעור ההפסד ביחס לעלות נייר הערך.

יב. ירידת ערך ניירות ערך (המשך)

2. משך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו.
3. שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.
4. הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק בנייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק, שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך, או עד לפדיונו.
5. שיעור התשואה לפדיון של איגרת החוב, ביחס לתקופה לפדיון ולתשואות מקובלות בענף.
6. מצבו הכלכלי של מנפיק נייר הערך ויכולתו לעמוד בהתחייבויותיו.

ירידת ערך, תסווג כ"ירידה בעלת אופי שונה מזמני", בכל אחד מהמקרים הבאים:

1. ירידת הערך מומשה לאחר תאריך המאזן, או שנייר הערך שבגינו נרשמה ירידת הערך מיועד להימכר בתוך פרק זמן קצר.
2. דירוג איגרת החוב הופחת משמעותית (בארבע יחידות דירוג לפחות, לדירוג שאיננו נכלל ב"דירוג השקעה") - לעומת הדירוג במועד רכישתה.
3. איגרת החוב שבגינה נרשמה ירידת הערך - סווגה על ידי הבנק כ"חבות בעייתית".
4. חל כשל בתשלום של איגרת החוב שבגינה נרשמה ירידת הערך.
5. נרשמה ירידת ערך משמעותית בשווי ההוגן של נייר הערך, ביחס לעלותו (בשיעור של 20% לפחות), ובידי הבנק אין ראיות אובייקטיביות, לרבות ניתוחים כלכליים ועסקיים, המוכיחים ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

במקרים בהם סווגה ירידת ערך כ"בעלת אופי שונה מזמני" ונזקפה לרווח והפסד, תופחת במקביל עלותו של נייר הערך לשוויו ההוגן ותשמש כבסיס עלות חדש.

עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות, תיזקפנה לסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת "רווח כולל אחר מצטבר" ולא לרווח והפסד. הכנסות ריבית בגין אגרות חוב שהופחתו בעבר מוכרות על בסיס העלות החדש.

יג. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

(א) כללי

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בתקני החשבונאות האמריקאיים מס' 360 – רכוש קבוע ומס' 350 – רכוש אחר, לגבי נכסים הכלולים בתחולת התקנים (בעיקר מבנים), שעלותם עולה על "השווי בר ההשבה" שלהם. ההפרשה לירידת ערך נבחנת, עבור כל מבנה בנפרד. ערכם של הסכומים "ברי ההשבה", נקבע כדלקמן:

- במבנים המשמשים כסניפי הבנק: על פי היוון תזרים המזומנים העתידי הצפוי מהסניף, או השווי ההוגן, כגבוה מביניהם.
- במבנים אחרים, על פי הערכות שמאי תקופתיות.

(ב) עלויות לפיתוח עצמי של תוכנות מחשב

הצורך בעריכת הפרשות לירידת ערך של עלויות בגין פיתוח עצמי של תוכנות מחשב, נבחן על ידי הבנק בכל תקופת דיווח, בהתבסס על סממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, ובכללם:

- הצפי שהתוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים.
- שינויים מהותיים שחלו באופן או בהיקף השימוש בתוכנה, או בשימוש הצפוי בתוכנה.
- עריכת שינויים מהותיים בתוכנה (או צפי לשינויים מהותיים בעתיד).

יג. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים – (המשך)

- חריגה משמעותית בעלויות לפיתוח או הסבת תוכנה המיועדת לשימוש עצמי - ביחס לסכומים שנצפו.
- ההסתברות להשלמת פיתוח התוכנה ולשימוש שייעשה בה בעתיד.

ככל שלפחות אחד מהסממנים שצוינו לעיל - שלילי, ייבחן הצורך בעריכת הפרשה לירידת ערך של התוכנה.

יד. זכויות עובדים

התחייבויות הבנק והחברות המאוחדות שלו לעובדיו, הנובעות מיחסי עובד-מעביד, הדין והנוהג - מכוסות על ידי הפרשות מתאימות, הנגזרות מכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, שאומצו על ידי המפקח על הבנקים במסגרת הוראות הדיווח לציבור ונכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. הבנק מיישם את כללי המדידה שנקבעו בתיקון להוראות החל מהמועד שנקבע לכניסתן לתוקף.

בהתאם להנחיות שנכללו בתיקון להוראות מחושבות הפרשות הבנק בגין זכויות עובדים, כדלקמן:

1. הפרשות בגין התחייבויות לתשלום זכויות עובדים הנובעות מ"תוכניות להטבה מוגדרת" (כגון: פיצויי פרישה והתחייבויות לתשלום "הטבות אחרות לאחר סיום העסקה"), וכן התחייבויות אחרות לזמן ארוך, נמדדות על בסיס אקטוארי ומוצגות על בסיס ה"שווי ההוגן" באמצעות ניכוי התשלומים העתידיים בגין התחייבויות אלו לשוויים הנוכחי, בהתבסס על שיעורי היוון הנגזרים מתשואות אגרות החוב של ממשלת ישראל, בתוספת המרווח הממוצע שבין תשואת אגרות חוב "קונצרניות" הנסחרות בארה"ב בדירוג "AA" ומעלה, לבין תשואת אגרות החוב של ממשלת ארה"ב.

   בהתאם להנחיות אלו, ההפרשות בגין התחייבויות לתשלום פיצויי פרישה כוללות גם התחייבויות משתמעות, בגין הטבות נוספות (מעבר להתחייבות החוזית), שישולמו לעובדים שיפרשו בעתיד.

2. תשלומים הנובעים מתוכנית להפקדה מוגדרת, במסגרתה התחייב גוף אחר (כגון: חברת ביטוח או קרן פנסיה), לשאת במלוא ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה לעובדים בתמורה לקבלת תשלומים שוטפים – נזקפים לסעיף "הוצאות שכר" בדוח הרווח והפסד עם התהוותם.

3. הפרשות בגין התחייבויות לתשלום "היעדרויות המזכות בפיצוי" (כגון: "הקצבת חופשה"), נמדדות על בסיס ההתחייבות החוזית הנומינלית הנגזרת מהסכמי העבודה הנהוגים (ולא על בסיס אקטוארי). השינוי בערכן של הפרשות אלו נזקף במלואו להוצאות השכר בדוח הרווח והפסד.

4. נכסים בגין תוכנית להטבה מוגדרת, הנובעים מהפקדות בקופות גמל לקצבה ופיצויים ומשמשים לכיסוי התחייבויותיהם של הבנק וחברות מאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה – נמדדים על בסיס שוויים ההוגן.

5. שינויים בהפרשות להתחייבויות בגין זכויות עובדים ושינויים בשוויים ההוגן של נכסי תוכנית להטבה מוגדרת, נזקפים לדוח הרווח והפסד או להון העצמי בסעיף "רווח כולל אחר", כדלקמן:
   - שינויים שוטפים הנגזרים מ"ערך הזמן" של הפרשות בגין הטבות המשולמות בסיום העסקה (או לאחריה), הנמדדות על בסיס אקטוארי (כגון: התחייבויות לתשלום "פיצויי פרישה" והתחייבויות לתשלום "הטבות אחרות לאחר סיום העסקה"), נזקפים לסעיף הוצאות השכר או הוצאות אחרות בדוח הרווח והפסד, לפי הענין - ראה הרחבה להלן.
   - שינויים בשווי ההוגן של נכסי תוכנית להטבה מוגדרת הנובעים מהשינוי השוטף ב"ערך הזמן" של התשואה שנחזתה על נכסי התוכנית בתחילת התקופה - נזקפים לסעיף הוצאות אחרות בדוח רווח והפסד.
   - שינויים בהפרשות אחרות בגין זכויות עובדים (כגון: הקצבת חופשה), נזקפים לסעיף הוצאות השכר בדוח הרווח והפסד, עם התהוותם.

יד. זכויות עובדים – (המשך)

5. שינויים בהפרשות לזכויות עובדים (המשך)

- שינויים בהפרשות להתחייבויות בגין זכויות עובדים הנמדדות על בסיס אקטוארי ושינויים בנכסי תוכנית להטבה מוגדרת, הנובעים מתיקונים אקטואריים (כגון: שינויים בהנחות האקטואריות, שינויים ב"ריבית ההיוון", ושינויים בשווי ההוגן של נכסי תכנית להטבה מוגדרת הנובעים משינויים שחלו בתשואות הנכסים בשוק ההון) - נזקפים בדוחות הכספיים כדלקמן:
  - שינוים אקטואריים בהפרשות בגין התחייבויות לתשלום הטבות בסיום העסקה (או לאחריה) ובשווי ההוגן של נכסי תוכנית להטבה מוגדרת, נזקפים להון העצמי בסעיף "רווח כולל אחר" ומופחתים בשנים הבאות לדוח הרווח והפסד בשיטת ה"קו הישר", לאורך תקופת השירות הממוצעת העתידית של העובדים הרלוונטיים.
  - שינויים בהפרשות להתחייבויות בגין זכויות עובדים אחרות הנמדדות על בסיס אקטאורי (כגון: התחייבויות לתשלום "דמי מחלה") - נזקפים לסעיף הוצאות השכר בדוח הרווח והפסד, עם התהוותם.

6. הוצאות להטבה מוגדרת בגין זכויות עובדים נזקפות לסעיפי הרווח והפסד, כדלקמן:
   - מרכיב עלות השירות נזקף לסעיף "הוצאות שכר ונלוות".
   - מרכיבי הוצאות הכנסות (אחרים) הנובעים מהטבה מוגדרת בגין זכויות עובדים – נזקפים לסעיף "הוצאות אחרות".

טו. התחייבויות תלויות

1. הבנק ערך הפרשות מתאימות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים צפוי הפסד בגינן.

2. בהתאם להוראות בנק ישראל, הבנק מסווג את התביעות שהוגשו נגדו - לאחת מהקטגוריות הבאות, בהתאם להסתברות למימוש החשיפה להפסד בגין תביעות אלו, כדלקמן:

- תביעות שההפסד בגינן צפוי (Probable): מוגדרות, בדרך כלל, כתביעות שההסתברות למימוש החשיפה להפסד בגינן - עולה על 70%. בגין תביעות אלו נערכה הפרשה להפסד בדוחות הכספיים, בהתאם לעובדות הידועות לבנק.

- תביעות שהסיכוי להפסד בגינן אפשרי (Reasonably Possible): מוגדרות, בדרך כלל, כתביעות שההסתברות למימוש החשיפה להפסד בגינן - עולה על 20% ונמוכה מ-70%. לא נערכה הפרשה להפסד בגינן, אך ניתן גילוי לגביהן - כאשר סכום התביעה, מהותי (ראה ביאור 24).

- תביעות שהסיכוי להפסד בגינן קלוש (Remote): מוגדרות, בדרך כלל, כתביעות שההסתברות למימוש החשיפה להפסד בגינן - נמוכה מ-20%. לא נערכה הפרשה להפסד בגינן, אך ניתן גילוי לגביהן - כאשר סכום התביעה מהותי ביותר.

3. הוראות בנק ישראל מאפשרות לתאגידים הבנקאיים, במקרים מסויימים, שלא לאמוד את סיכויי התביעה, אם לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציו המשפטיים, לא ניתן להעריך את התממשות החשיפה לסיכון בגין התביעה. תביעות מהותיות העומדות בקריטריונים אלו - דווחו בנפרד בביאור 24 ב'(7)) להלן.

טז. ערבויות

התחייבויות הבנק בגין חוזי ערבות (במסגרתם התחייב הבנק, בהתקיים תנאים מתלים, לשלם לערב סכומים שנקבעו בכתב הערבות בהתקיים אותם תנאים), מוצגות לפי שוויין ההוגן או בסכום ההפרשות הצפויות להפסד בגינן - לפי הגבוה.
ההתחייבות נגרעת מספרי הבנק בעת פקיעת הערבות, או מימושה - לפי המוקדם.

יז. עסקאות בכרטיסי אשראי

האשראי לציבור כולל גם יתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי שבוצעו על ידי לקוחות הבנק - באמצעות כרטיסי אשראי שהונפקו ללקוח על ידי הבנק, בשיתוף עם חברות כרטיסי האשראי (גם אם הודעת החיוב טרם נשלחה ללקוח על ידי חברת כרטיסי האשראי).

יח. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

1. הכנסות והוצאות מימון כלולות על בסיס צבירה, בכפוף לאמור להלן:
   - לגבי מדיניות הכרה בהכנסות והוצאות ממכשירים פיננסיים נגזרים, ראה סעיף יט' להלן.
   - לענין ההכרה בהכנסות בגין חובות פגומים - ראה סעיף י' (4) לעיל.
   - הכנסות מעמלות בגין "יצירת הלוואה" מסווגות כ"הכנסות ריבית" ומוכרות בדוח הרווח והפסד לאורך חיי ההלוואה, בשיטת "התשואה האחידה".
     במקביל, הכנסות מעמלות בגין פרעון מוקדם של הלוואות, נזקפות לדוח הרווח והפסד עם גבייתן.
   - עמלות הקצאת אשראי ועמלות מימון אחרות נזקפות לדוח הרווח והפסד, בהתאם לתקופת העסקאות.
2. עמלות תפעוליות בגין מתן שירותים, נזקפות לדוח הרווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכות לקבלתן.
3. לענין הכנסות מניירות ערך – ראה סעיף ט' לעיל.
4. הכנסות והוצאות אחרות מוכרות על בסיס צבירה.

יט. מכשירים פיננסיים נגזרים

1. במהלך פעילותו מבצע הבנק עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים (כגון: חוזי מטבע, חוזי ריבית, עסקאות החלפה פיננסיות של מטבע (SWAP), אופציות על שערי מטבע חוץ וכו'), הן עבור לקוחותיו במסגרת פעילותו כסוחר והן עבור עצמו - במסגרת ניהול סיכוני השוק אליהם חשוף הבנק (סיכון בסיס, סיכון ריבית וסיכון נזילות) ובמטרה להקטין ככל האפשר את חשיפתו לסיכונים אלה.

2. בהתאם להוראות בנק ישראל מוצגים המכשירים הנגזרים, בדוחות הכספיים, על פי שוויים ההוגן. השינוי בשוויים ההוגן של המכשירים הנגזרים נזקף לדוח הרווח והפסד או להון העצמי (כמרכיב של "רווח כולל אחר") - בהתאם לייעודו של המכשיר הנגזר.

בהתאם להוראות אלו, יש לראות בהטבות מסוימות הגלומות בחלק מחוזי ההתקשרות שמבצע הבנק "מכשירים נגזרים משובצים" (ראה ביאור 27), ולטפל בהן כמפורט להלן:

- על פי ההוראה יש להפריד את ההטבות שהוגדרו כ"מכשירים נגזרים משובצים", מ"החוזים המארחים" ולטפל בהן כמכשירים נגזרים - דהיינו, למדוד אותם על בסיס שוויים ההוגן בכל עת.
- המכשיר הנגזר המשובץ מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח והשינוי בשוויו ההוגן נזקף לדוח רווח והפסד.

3. לתאריך המאזן לא היו בבנק מכשירים נגזרים מגדרים.

כ. קיזוז נכסים והתחייבויות

1. הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם, נטו, בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:
   - בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה, לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים.
   - קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו, או בו זמנית.

2. הבנק מקזז בין פקדונות שפרעונם למפקיד מותנה במידהת הגביה מן האשראי - לבין האשראי שניתן מפקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. הכנסות, נטו, מהפעילות הנ"ל נכללו בסעיף "עמלות תפעוליות".

כא. מיסים על ההכנסה

1. הבנק וחברות מאוחדות שלו נוקטים בשיטה של ייחוס מיסים בשל הפרשים בעיתוי זקיפת הכנסות והוצאות מסוימות לצרכי מס. כן נכללה עתודה למיסים בגין ההפרש שבין עלותם המופחתת של נכסים לא כספיים ברי פחת המוצגת בדוחות הכספיים, לבין העלות המופחתת כאמור, לצרכי מס.

המיסים הנדחים חושבו לפי שיטת ההתחייבות ובהתאם לשיעור המס הצפוי לחול בתקופה בה ימומשו המיסים הנדחים, בהתבסס על שיעורי המס וחוקי המס שנחקקו עד לתאריך המאזן. מימושם של המיסים הנדחים מותנה בקיום רווחים חייבים במס בעתיד. להערכת ההנהלה יהיו מיסים נדחים אלה ניתנים למימוש בעתיד.

2. בחישוב המיסים הנדחים לא הובאו בחשבון המיסים הנדחים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעה בחברות מוחזקות, מאחר שהבנק מתכוון להמשיך להחזיק בחברות אלו ולא לממשן.

3. מסים שוטפים ומיסים נדחים מוכרים בדוח הרווח והפסד, למעט אם מקורם בעסקה או אירוע המיוחסים ישירות להון.

4. ההפרשה למיסים על הכנסות הבנק וחברות מאוחדות מסוימות שהינן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף.

מס ערך מוסף המוטל על השכר של מוסדות כספיים נכלל בדוחות הרווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

5. הבנק מקזז נכסים והתחייבויות בגין מסים נדחים, ככל שקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה, לקיזוז נכסים והתחייבויות של מיסים שוטפים והם מיוחסים להכנסה חייבת במס המדווחת לאותה רשות מס.

6. סעיף "הוצאות מיסים" כולל, בנוסף להוצאות המיסים השוטפים והנדחים, הנגזרות מהתוצאות העסקיות של הבנק - גם מרכיבים כדלקמן:
   - הכנסות והוצאות ריבית בגין מיסים על ההכנסה.
   - קנסות לרשויות המס.
   - השפעת שינויים בשיעור המס על המיסים הנדחים (לרבות בגין הפרשי עיתוי שהוכרו מחוץ לרווח והפסד).

כב. מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן

פריטים מסויימים (בעיקר מכשירים נגזרים וניירות ערך בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) נמדדים בדוחות הכספיים על פי שוויים ההוגן. בנוסף, ניתן בדוחות כספיים אלו (בביאור 33), מידע לגבי שוויים ההוגן של כלל המכשירים הפיננסיים בבנק.

מדידת השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים נערכת על פי כללים שפרסם בנק ישראל, המבוססים על תקן החשבונאות 157 - FAS שפורסם בארה"ב.

על פי כללים אלו, מוגדר השווי ההוגן כ"מחיר שהיה מתקבל במכירת נכס, או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות ב"עסקה רגילה" (עסקה בה מתקיימת חשיפה לשוק בתקופה הקודמת למועד המדידה, עבור עסקאות שמעורבים בהן נכסים או התחייבויות הדומים למכשירים הרלוונטיים למדידה), בין משתתפים בשוק במועד המדידה".
הכללים שפורסמו בהוראות בנק ישראל, מאפשרים שימוש בשלוש גישות שונות להערכת שווי הוגן, כדלקמן:

- "**גישת השוק**" - לפיה, השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ייקבע בהתבסס על מחירים ומידע רלוונטי שמקורו בעסקאות שוק לגבי נכסים והתחייבויות זהים או ברי השוואה.
- "**גישת ההכנסה**" - לפיה, השווי ההוגן ייקבע בהתבסס על היוון תזרימי מזומנים עתידיים לערכם הנוכחי, בהתבסס על שיעורי היוון מקובלים בשוק לגבי הנכסים וההתחייבויות הרלוונטיים.
- "**גישת עלות**" – לפיה, השווי ההוגן ייקבע בהתבסס על עלות השחלוף של הנכס או ההתחייבות הרלוונטיים.

כב. מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן – (המשך)

בנוסף, נכללה בהוראות בנק ישראל הבחנה, בין שני סוגי נתונים המשמשים בקביעת השווי ההוגן:

- "**נתונים נצפים**" - המשקפים את ההנחות שמשתתפים אחרים בשוק משתמשים בהן לתמחור הנכס או ההתחייבות, ומבוססים על נתוני שוק שהושגו ממקורות בלתי תלויים.
- "**נתונים לא נצפים**" - המשקפים את הערכות התאגיד הבנקאי, לגבי ההנחות של משתתפים אחרים בשוק - בהתבסס על המידע הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי.

ההנחיות שנקבעו בהוראות בנק ישראל מנחות את התאגידים הבנקאיים לעשות שימוש גדול ככל האפשר ב"נתונים נצפים", ושימוש נמוך ככל האפשר ב"נתונים לא נצפים" בתהליך קביעת השווי ההוגן של נכסים או התחייבויות הנמדדים בשיטה זו. בנוסף, נקבע בהוראה מדרג איכותי לנכסים והתחייבויות הנמדדים לפי שיטת השווי ההוגן, כדלקמן:

א. קבוצת איכות גבוהה (דרג 1) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.

ב. קבוצת איכות ביניים (דרג 2) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים נצפים במישרין או בעקיפין (אך אינם מחירים מצוטטים בשוק פעיל), לרבות מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות דומים.

ג. קבוצת איכות נמוכה (דרג 3) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים לא נצפים (כאשר נתונים נצפים רלוונטיים – אינם זמינים).

ההנחות והכללים שיושמו על ידי הבנק לצורך סיווג הנכסים וההתחייבויות לקבוצות האיכות השונות, כאמור לעיל, כללו:

- בקבוצות האיכות הגבוהה (דרג 1), נכללו: מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בשוק פעיל המתאפיין במספר רב של משתתפים ומחזורי מסחר משמעותיים, כגון: השקעות בניירות ערך סחירים וחוזי אופציה נסחרים בבורסה.
- בקבוצות איכות הביניים (דרג 2), נכללו: מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסים נגזרים, שאינם נסחרים בשוק פעיל, שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים בשוק פעיל של מכשירים דומים, או על ציטוטים המתקבלים מגופים בלתי תלויים, כגון: השקעות בניירות ערך לא סחירים ועסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מסוג "שקל – מט"ח", או "מט"ח – מט"ח".
- בקבוצת האיכות הנמוכה (דרג 3), נכללו: מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים לא סחירים, שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על מודלים לתמחור שווי הוגן או על ציטוטים בשווקים לא פעילים, כגון: עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מסוג "מדד - מט"ח" או "שקל-מדד".

כן כוללים חישובי השווי ההוגן גם מרכיבים בגין סיכון האשראי (בגין חובות) ובגין סיכון אשראי של צד נגדי (בגין מכשירים נגזרים). מדידת מרכיב סיכון האשראי מבוססת על הכללים שנקבעו לחישוב הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות (לרבות הפרשות להפסדי אשראי המחושבות על בסיס קבוצתי).

כב. מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן – (המשך)

מדידת מרכיבי סיכון האשראי של צד נגדי (CVA), מבוססת על מרווחי האשראי של חוזי CDS סחירים של הצד הנגדי לעסקה (במידה וקיימים כאלה), או על מרווחים המבוססים על דירוג האשראי של הלקוח.

בנוסף, הותר לתאגידים הבנקאיים להחיל את שיטת ה"שווי ההוגן" על מכשירים פיננסיים מסוימים, שעל פי הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל לא נדרש ליישם לגביהם שיטת מדידה זו. על אף האמור לעיל, הבנק לא יישם בתקופות המדווחות את שיטת ה"שווי ההוגן", לגבי פריטים שאין חובה ליישם לגביהם שיטת מדידה זו.

כג. דוח על תזרימי מזומנים

הדוח על תזרימי המזומנים כולל תזרימי מזומנים הנובעים מפעילות שוטפת, פעילות השקעה ופעילות מימון. ככלל, מוצגים תזרימי המזומנים הנובעים מפעילות המתייחסת הן לנכסים והן להתחייבויות בסכומם, נטו, למעט תזרימי מזומנים בקשר לבניינים וציוד, ניירות ערך זמינים למכירה והשקעות בחברות מוחזקות. סעיף המזומנים כולל מזומנים ופקדונות בבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

למידע נוסף, באשר לשינויים בכללי החשבונאות, בנושא: "דוח על תזרימי המזומנים" שיושמו על ידי הבנק ביום 1 בינואר 2018 – ראה סעיף ד'(1), לעיל.

כד. רווח למניה

הרווח למניה מחושב באמצעות חלוקת הרווח (הפסד), בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שהיו במחזור בשנים המדווחות עבור כל סוג מניה בנפרד.

כה. דיווח על מגזרי פעילות

מגזר פעילות הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות, תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

סיווג התוצאות הכספיות בחתך מגזרי פעילות בבנק מבוסס על פילוח נתוני ההכנסות וההוצאות בחתך קבוצות לקוחות הומוגניות, שמאפייני פעילותן הבנקאית תואמים את ההגדרות שנקבעו לכל מגזר פעילות.

פילוח הנתונים הכספיים בחתך מגזרי פעילות נעשה בשתי גישות:

- "מגזרי פעילות פיקוחיים" - בהתאם להגדרות שנקבעו לכל מגזר פעילות פיקוחי בהוראות בנק ישראל, ראה ביאור 28.
- "מגזרי פעילות בגישת ההנהלה" - בהתאם להגדרת מגזרי הפעילות, התואמים את המבנה הארגוני ופעילות הבנק - ראה ביאור 29.

למידע נוסף באשר לשינויים באומדן התפלגות ההוצאות בחתך "מגזרי פעילות" שנערכו על ידי הבנק בשנת 2018 – ראה סעיף ב'(5)(ב'), לעיל.

כו. בעלי עניין וצדדים קשורים

מידע לגבי יתרות מאזניות וחוץ מאזניות וכן על התוצאות הכספיות כגון עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נכלל בגין כל אדם שהוגדר כבעל עניין או צד קשור, לפי הגדרות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור, או כ"איש קשור" לפי ההגדרות שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312, או בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "צדדים קשורים".

ביאור 2 – הכנסות והוצאות ריבית
ההרכב:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מיליוני ש"ח
א. הכנסות ריבית			
מאשראי לציבור	**1,217**	1,120	1,014
מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים	**3**	2	3
מפקדונות בבנקים	**8**	7	7
מאגרות חוב (ראה ג' להלן)	**58**	45	33
מנכסים אחרים	**–**	–	–
סך כל הכנסות הריבית	**1,286**	1,174	1,057
ב. הוצאות ריבית			
על פקדונות הציבור	**(162)**	(120)	(94)
על פקדונות הממשלה	**(2)**	(2)	(2)
על פקדונות מבנקים	**–**	–	(1)
על אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	**(42)**	(33)	(27)
על התחייבויות אחרות	**–**	–	–
סך כל הוצאות הריבית	**(206)**	(155)	(124)
סך הכנסות הריבית, נטו	**1,080**	1,019	933
ג. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב			
מוחזקות לפדיון	**12**	9	10
זמינות למכירה	**46**	36	23
למסחר	**–**	–	–
סך הכל הכנסות ריבית מאגרות חוב	**58**	45	33

ביאור 3 – הכנסות מימון שאינן מריבית
ההרכב

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מיליוני ש"ח
א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר			
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM [1]	**56**	(48)	(12)
רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה [4]	**11**	17	30
הפרשה לירידת ערך בגין אגרות חוב זמינות למכירה	**(1)**	–	–
הפסדים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה [4]	**–**	(1)	(2)
הפרשי שער, נטו [5]	**(20)**	44	19
רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה	**4**	–	–
הפרשה לירידת ערך בגין מניות זמינות למכירה	**(2)**	(2)	–
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	**48**	10	35
ב. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר [2], [3]			
הכנסות, נטו, בגין מכשירים נגזרים אחרים	**1**	1	1
הפסדים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר, נטו	**–**	(1)	–
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר	**1**	–	1
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית	**49**	10	36

1. מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
2. כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.
3. למידע נוסף לגבי הכנסות ריבית מהשקעה באגרות חוב למסחר - ראה ביאור 2.
4. סווג מרווח כולל אחר מצטבר.
5. למעט הפרשי שער על עסקאות שסווגו לסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר".

ביאור 4 – הכנסות מחוזים מלקוחות – עמלות

במסגרת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, יישם הבנק החל מיום 1 בינואר 2018 את ההנחיות בנושא: "הכנסות מחוזים עם לקוחות".

להלן התפלגות הכנסות הבנק שאינן הכנסות מימון ומרכיביהן, בחתך מגזרי פעילות פיקוחיים:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 משקי בית מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בנקאות פרטית מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים קטנים מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים בינוניים מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים גדולים מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 ניהול פיננסי מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 סך הכל מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מיליוני ש"ח
ניהול חשבון	60	1	80	9	3	-	153	149	148
כרטיסי אשראי	28	-	13	-	-	-	41	38	33
פעילות בניירות ערך	10	2	5	1	-	-	18	18	19
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	9	1	2	-	-	-	12	12	11
טיפול באשראי	4	-	10	4	1	1	20	19	17
הפרשי המרה	5	-	23	3	-	-	31	30	30
פעילות סחר חוץ	-	-	7	3	1	-	11	10	11
עמלות מעסקי מימון	1	-	17	12	3	-	33	32	29
עמלות אחרות	5	-	1	-	-	-	6	8	6
סך הכל עמלות תפעוליות	122	4	158	32	8	1	325	316	304

ביאור 5 - הכנסות אחרות

ההרכב:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מיליוני ש"ח
רווח הון ממכירת בניינים וציוד	-	4	8
הכנסות אחרות	-	1	1
סך הכל הכנסות אחרות	-	5	9

ביאור 6 – משכורות והוצאות נלוות

ההרכב:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מיליוני ש"ח
משכורות	**414**	360	377
הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה	**14**	15	17
הטבות לזמן ארוך (מענקי "ותק")	**–**	–	(9)
ביטוח לאומי ומס שכר	**113**	98	102
הוצאות בגין פיצויים (ראה ביאור 21):			
- הטבה מוגדרת (עלות השירות)	**28**	19	17
- הפקדה מוגדרת	**8**	7	8
הוצאות בגין תגמולים - הפקדה מוגדרת	**17**	17	17
הטבות אחרות לאחר פרישה שאינן פנסיה - עלות השירות (ראה ביאור 21)	**1**	1	1
הוצאות בגין הטבות אחרות לעובדים	**20**	16	15
סך הכל משכורות והוצאות נלוות	**615**	533	545

ביאור 7 - הוצאות אחרות

ההרכב:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מיליוני ש"ח
הוצאות בגין פיצויים (ללא עלות השירות) (ראה ביאור 21)	**21**	22[1]	17[1]
הוצאות בגין תוכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה (ללא עלות השירות)	**2**	3[1]	3[1]
הפסדים מצמצומים, סילוקים והטבות מיוחדות בגין פרישה (ראה ביאור 21)	**–**	–[1]	16[1]
שיווק ופרסום	**10**	10	10
הובלות ותקשורת	**15**	20	17
שירותי מחשב	**60**	53	60
משרדיות	**4**	4	4
ביטוח	**7**	7	5
שירותים מקצועיים	**41**	36	35
הדרכה והשתלמות	**3**	1	2
שכר חברי דירקטוריון	**3**	3	3
דמי ניהול לחברה האם	**2**	2	2
עמלות אחרות	**5**	4	2
אחרות	**50**	33	35
סך הכל הוצאות אחרות	**223**	198	211

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: הצגת ההוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום ההעסקה - ראה ביאור 1ד'(2), לעיל.

ביאור 8 – הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

א. ההרכב (במיליוני ש"ח):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016
מיסים שוטפים			
בגין שנת החשבון	**129**	167	121
בגין שנים קודמות[1]	**4**	2	6
סך הכל מיסים שוטפים	**133**	169	127
מיסים נדחים			
בגין שנת החשבון	**(2)**	(45)	18
בגין שנים קודמות[1]	**-**	-	-
סך הכל מיסים נדחים (ראה פירוט להלן)	**(2)**	(45)	18
סך הכל הוצאות מיסים	**131**	124	145

1. כולל מיסים הנובעים מיישום הסכמים שנחתמו עם רשויות המס בנושא: "הכרה בהוצאות בגין הפסדי אשראי של חובות בעייתיים".

הרכב ההוצאות (הכנסות) בגין מיסים נדחים (במיליוני ש"ח) **:**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016
הוצאות (הכנסות) מיסים נדחים לפני השפעת הפריטים המפורטים להלן:	**(1)**	(45)	-
- בגין ניכויים מועברים לצורך מס	**(1)**	-	-
- בגין שינוי בחוקי המס		-	18
- אחר	**-**	-	-
סך הכל הוצאות (הכנסות) מיסים נדחים	**(2)**	(45)	18

הנתונים המוצגים לעיל, אינם כוללים את השפעת המס בגין פריטים שנכללו בהון. הוצאות המס בגין מרכיבים שנזקפו לרווח כולל אחר הסתכמה בשנת 2018 בקיטון של מיליוני ש"ח (2017 - קיטון בסך של 7 מיליוני ש"ח; 2016 - גידול בסך של 21 מיליוני ש"ח).

ב. מס תיאורטי

התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות רגילות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל, לבין ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד (במיליוני ש"ח):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי	**125**	120	121
מס (חסכון במס) בגין:			
- הוצאות לא מוכרות	**1**	1	2
- הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון	**(1)**	(1)	(2)
- מיסים בגין שנים קודמות[1]	**4**	2	6
- התאמת המיסים הנדחים עקב שינוי בשיעור המס	**-**	1	18
- אחר	**2**	1	-
סך הכל מיסים על ההכנסה	**131**	124	145
שיעור המס הסטטוטורי (%)	**34.19**	35.04	35.90

1. כולל מיסים הנובעים מיישום הסכמים שנחתמו עם רשויות המס בנושא: "הכרה בהוצאות בגין הפסדי אשראי של חובות בעייתיים".

ג. התנועה במיסים נדחים:

	יתרה ליום 31.12.2017 מיליוני ש"ח	שינויים שנזקפו לרווח והפסד בגין שינוי בשיעור המס מיליוני ש"ח	שינויים שנזקפו לרווח והפסד אחר מיליוני ש"ח	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר מיליוני ש"ח	יתרה ליום 31.12.2018 מיליוני ש"ח	שיעור מס ממוצע 2018 אחוזים
נכסי מיסים נדחים:						
- מהפרשה להפסדי אשראי	**151**	**-**	**10**	**-**	**161**	**34.2**
- מהתחייבות לפיצויי פרישה, נטו	**143**	**-**	**12**	**(26)**	**129**	**34.2**
- מהפרשה לחופשה וזכויות עובדים אחרות	**29**	**-**	**-**	**(3)**	**26**	**34.2**
- מניירות ערך	**2**	**-**	**-**	**-**	**2**	**34.2**
- ניכויים מועברים לצורך מס	**-**	**-**	**1**	**-**	**1**	**23.0**
- אחר	**1**	**-**	**1**	**-**	**2**	**30.5**
סך הכל נכסי מיסים נדחים	**326**	**-**	**24**	**(29)**	**321**	**34.1**
התחייבויות מיסים נדחים:						
- מניירות ערך	**3**	**-**	**21**	**(23)**	**1**	**34.2**
- מרכוש קבוע וחכירות	**11**[1]	**-**	**-**	**-**	**11**	**30.1**
- אחר	**-**[1]	**-**	**1**	**-**	**1**	**13.1**
סך הכל התחייבויות מיסים נדחים	**14**	**-**	**22**	**(23)**	**13**	**28.5**
יתרת מיסים נדחים, נטו	**312**	**-**	**2**	**(6)**	**308**	

	יתרה ליום 31.12.2016 מיליוני ש"ח	שינויים שנזקפו לרווח והפסד בגין שינוי בשיעור המס מיליוני ש"ח	שינויים שנזקפו לרווח והפסד אחר מיליוני ש"ח	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר מיליוני ש"ח	יתרה ליום 31.12.2017 מיליוני ש"ח	שיעור מס ממוצע 2017 אחוזים
נכסי מיסים נדחים:						
- מהפרשה להפסדי אשראי	126	-	25	-	151	34.2
- מהתחייבות לפיצויי פרישה, נטו	131	-	10	2	143	34.2
- מהפרשה לחופשה וזכויות עובדים אחרות	28	-	-	1	29	34.4
- מניירות ערך	2	-	-	-	2	34.2
- אחר	1	-	-	-	1	30.4
סך הכל נכסי מיסים נדחים	288	-	35	3	326	34.2
התחייבויות מיסים נדחים:						
- מניירות ערך	3	-	(8)	8	3	34.2
- מרכוש קבוע וחכירות	12	-	(2)	-	10	34.2
- אחר	1	-	-	-	1	10.0
סך הכל התחייבויות מיסים נדחים	16	-	(10)	8	14	30.1
יתרת מיסים נדחים, נטו	272	-	45	(5)	312	

1. הוצג מחדש.

ביאור 8 – הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

ד. שומות מס

- לבנק הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2013.
- לחברות המאוחדות שומות מס הנחשבות כסופיות עד וכולל שנת המס 2013.

ה. מיסים נדחים

הבנק רושם מסים נדחים בגין הפרשים במועד הכרת הוצאות (הכנסות) מסוימות לצורכי מס, לבין הרישום של אותן הוצאות (הכנסות), לפי כללי החשבונאות החלים על הבנק.

להערכת הבנק המרכיבים בגינם נרשמו המיסים הנדחים יוכרו כהוצאה (הכנסה) לצורכי מס בעתיד.

ביאור 9 – רווח למניה

	מאוחד 2018 אלפי ש"ח	מאוחד 2017 אלפי ש"ח	מאוחד 2016 אלפי ש"ח
1. רווח למניה			
מניה רגילה בת 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב:			
- רווח נקי	**1.92**	1.77	1.55
2. כמות מניות			
ממוצע משוקלל של מספר מניות:			
- מניות בנות 0.1 שקלים חדשים(*)	**124,430**	124,430	124,430

* לפרטים נוספים באשר לאיחוד שלושת סוגי המניות שהונפקו על ידי הבנק בעבר, לסוג מניות אחד - ראה ביאור 22. נתוני ההשוואה הוצגו מחדש, במטרה לשקף למפרע את השינויים שחלו בכמות המניות.

ביאור 10 – רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס:

	התאמות בגין ניירות ערך[1] מיליוני ש"ח	התאמות בגין הטבות לעובדים מיליוני ש"ח	סך הכל מיליוני ש"ח
יתרה ליום 1.1.2016	27	(72)	(45)
השינוי, נטו, בשנת 2016	(23)	(29)	(52)
יתרה ליום 31.12.2016	4	(101)	(97)
השינוי, נטו, בשנת 2017	15	(6)	9
יתרה ליום 31.12.2017	19	(107)	(88)
השינוי, נטו, בשנת 2018	**(45)**	**56**	**11**
יתרה ליום 31.12.2018	**(26)**	**(51)**	**(77)**

1. התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי השווי ההוגן.

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחריו:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 לפני מס מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 השפעת המס מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 אחרי מס מיליוני ש"ח
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:			
- הפסדים, נטו, שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	**(58)**	**20**	**(38)**
- רווחים שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[1]	**(10)**	**3**	**(7)**
השינוי בגין התאמת ניירות ערך, נטו	**(68)**	**23**	**(45)**
הטבות לעובדים:			
- רווח אקטוארי לתקופה	**77**	**(26)**	**51**
- הפסד שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[2]	**8**	**(3)**	**5**
השינוי בגין הטבות לעובדים, נטו	**85**	**(29)**	**56**
שינוי, נטו, לשנה	**17**	**(6)**	**11**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 לפני מס מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 השפעת המס מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 אחרי מס מיליוני ש"ח
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:			
- רווחים, נטו, שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	39	(13)	26
- רווחים שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[1]	(16)	5	(11)
השינוי בגין התאמת ניירות ערך, נטו	23	(8)	15
הטבות לעובדים:			
- הפסד אקטוארי לתקופה	(19)	6	(13)
- הפסד שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[2]	10	(3)	7
השינוי בגין הטבות לעובדים, נטו	(9)	3	(6)
שינוי, נטו, לשנה	14	(5)	9

1. נכלל בדוח הרווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".
2. נכלל בדוח הרווח והפסד בסעיף "הוצאות אחרות".

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחריו (המשך):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 לפני מס מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 השפעת המס מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 אחרי מס מיליוני ש"ח
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:			
- הפסדים, נטו, שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	(9)	3	(6)
- רווחים שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[1]	(28)	11	(17)
השינוי בגין התאמת ניירות ערך, נטו	(37)	14	(23)
הטבות לעובדים:			
- הפסד אקטוארי לתקופה	(65)	18	(47)
- הפסד שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[2]	25	(7)	18
השינוי בגין הטבות לעובדים, נטו	(40)	11	(29)
שינוי, נטו, לשנה	(77)	25	(52)

1. נכלל בדוח הרווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".
2. נכלל בדוח הרווח והפסד בסעיף "הוצאות אחרות".

ביאור 11 – מזומנים ופקדונות בבנקים

ההרכב:

	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
מזומנים ופקדונות בבנק ישראל	**2,664**	3,826
פקדונות בבנקים מסחריים	**438**	513
סך הכל מזומנים ופקדונות בבנקים	**3,102**	4,339
מזה - מזומנים ופקדונות בבנק ישראל ובבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים	**3,034**	4,265

ביאור 12 - ניירות ערך

ההרכב:

	31 בדצמבר 2018 הערך במאזן מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 עלות מופחתת* מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 התאמות לשווי הוגן רווחים מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 התאמות לשווי הוגן הפסדים מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 שווי הוגן** מיליוני ש"ח
אגרות חוב מוחזקות לפדיון[1]					
- של ממשלת ישראל	394	394	15	9	400
- של ממשלות זרות	19	19	-	-	19
- של מוסדות פיננסיים בישראל	27	27	-	-	27
סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון	440	440	15	9[6]	446
ניירות ערך זמינים למכירה[7]					
אגרות חוב[1]					
- של ממשלת ישראל	5,266	5,301	7	42	5,266
- של ממשלות זרות	475	481	-	6	475
- של אחרים - בישראל[3]	26	26	-	-	26
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה	5,767	5,808	7	48	5,767
מניות[2]	11	9	2	-	11
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	5,778	5,817	9[4]	48[4][5]	5,778
ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב[1]					
- של ממשלת ישראל	381	382	-	1	381
סך הכל ניירות ערך למסחר	381	382	-	1	381
סך הכל ניירות ערך	6,599	6,639	24	58	6,605

* במניות - עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.

** נתוני השווי ההוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי ההוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 1 מיליון ש"ח, שלא מתקים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך שלפי הערכת ההנהלה אינה עולה על שווין ההוגן.

הערות:

1. לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעה באגרות חוב - ראה ביאורים 2 ו- 3.
2. הסעיף כולל יתרה בסך 10 מיליון ש"ח, בגין החזקה בשיעור של 14.8% בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ.
3. כולל אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית בסך 7 מיליון ש"ח.
4. כלולים ברווח כולל אחר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.
5. שיעור ההפסד מהתאמות לשווי הוגן, אינו עולה על 20% מהעלות המופחתת של אגרות החוב. מזה - הפסדים בסך 38 מיליון ש"ח מיוחסים לאגרות חוב ששוויין ההוגן מסתכם בסך 3,978 מיליון ש"ח, הנמצאות ב"פוזיציית הפסד" מתחת לשנה, והפסדים בסך 10 מיליון ש"ח מיוחסים לאגרות חוב ששוויין ההוגן מסתכם בסך 590 מיליון ש"ח, הנמצאות ב"פוזיציית הפסד" מעל שנה.
6. שיעור ההפסד מהתאמות לשווי הוגן, אינו עולה על 20% מהעלות המופחתת של אגרות החוב. הפסדים אלה מיוחסים לאגרות חוב ששוויין ההוגן מסתכם בסך 184 מיליון ש"ח, הנמצאות ב"פוזיציית הפסד" מתחת לשנה.
7. לענין ניירות ערך ששועבדו, ראה ביאור 25.

ההרכב (המשך):

	31 בדצמבר 2017 הערך במאזן מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 עלות מופחתת* מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 התאמות לשווי הוגן רווחים מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 התאמות לשווי הוגן הפסדים מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 שווי הוגן** מיליוני ש"ח
אגרות חוב מוחזקות לפדיון[1]					
- של ממשלת ישראל	202	202	23	-	225
- של ממשלות זרות	17	17	-	-	17
- של מוסדות פיננסיים בישראל	55	55	2	-	57
סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון	274	274	25	-	299
ניירות ערך זמינים למכירה[6]					
אגרות חוב[1]					
- של ממשלת ישראל	4,280	4,257	24	1	4,280
- של ממשלות זרות	453	456	-	3	453
- של אחרים - בישראל[3]	55	48	7	-	55
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה	4,788	4,761	31	4	4,788
מניות[2]	12	10	2	-	12
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	4,800	4,771	33[4]	4[4][5]	4,800
ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב[1]					
- של ממשלת ישראל	2	2	-	-	2
- של אחרים - בישראל	-	-	-	-	-
- זרים	-	-	-	-	-
סך הכל ניירות ערך למסחר	2	2	-	-	2
סך הכל ניירות ערך	5,076	5,047	58	4	5,101

* במניות - עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.

** נתוני השווי ההוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי ההוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 2 מיליון ש"ח, שלא מתקים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך של עלי הערכת ההנהלה אינה עולה על שווין ההוגן.

הערות:

1. לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעה באגרות חוב - ראה ביאורים 2 ו- 3.
2. הסעיף כולל יתרה בסך 10 מיליון ש"ח, בגין החזקה בשיעור של 14.8% בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ.
3. כולל אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית בסך 13 מיליון ש"ח.
4. כלולים ברווח כולל אחר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.
5. שיעור ההפסד מהתאמות לשווי הוגן, אינו עולה על 20% מהעלות המופחתת של אגרות החוב. מזה - הפסדים בסך 3 מיליון ש"ח בגין אגרות חוב הנמצאות ב"פוזיציית הפסד" מתחת לשנה, והפסדים בסך 1 מיליון ש"ח בגין אגרות חוב הנמצאות ב"פוזיציית הפסד" מעל שנה.
6. לענין ניירות ערך ששועבדו, ראה ביאור 25.

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי:

	ליום 31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור מסחרי מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור פרטי לדיור מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור פרטי אחר מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור סך הכל מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2018 בנקים וממשלות מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2018 סך הכל מיליוני ש"ח
יתרת חוב רשומה של חובות[1]:						
שנבדקו על בסיס פרטני	13,459	-	43	13,502	438	13,940
שנבדקו על בסיס קבוצתי:						
- לפי עומק פיגור	22	4,790	-	4,812	-	4,812
- אחר	3,221	-	4,513	7,734	-	7,734
סך הכל חובות[1]	16,702	4,790	4,556	26,048	438	26,486
חובות פגומים:						
- בארגון מחדש	108	-	28	136	-	136
- אחרים	112	-	-	112	-	112
סך הכל חובות פגומים	220	-	28	248	-	248
חובות בעייתיים אחרים:						
- בפיגור של 90 יום ומעלה	24	49	19	92	-	92
- אחרים	136	24	24	184	-	184
סך הכל חובות בעייתיים אחרים	160	73	43	276	-	276
סך הכל חובות בעייתיים	380	73	71	524	-	524
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות[1]:						
שנבדקו על בסיס פרטני	227	-	1	228	-	228
שנבדקו על בסיס קבוצתי:						
- לפי עומק פיגור	-	4	-	4	-	4
- אחר	59	17	65	141	-	141
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי *	286	21	66	373	-	373
* מזה - בגין חובות פגומים	42	-	2	44	-	44

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

ביאור 13 – סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך):

א. חובות, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך):

	ליום 31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור מסחרי מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור פרטי לדיור מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור פרטי אחר מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור סך הכל מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2017 בנקים וממשלות מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2017 סך הכל מיליוני ש"ח
יתרת חוב רשומה של חובות[1]:						
שנבדקו על בסיס פרטני	12,597	-	36	12,633	513	13,146
שנבדקו על בסיס קבוצתי:						
- לפי עומק פיגור	50	4,198	-	4,248	-	4,248
- אחר	3,139	-	4,271	7,410	-	7,410
סך הכל חובות[1]	15,786	4,198	4,307	24,291	513	24,804
חובות פגומים:						
- בארגון מחדש	110	-	19	129	-	129
- אחרים	131	-	1	132	-	132
סך הכל חובות פגומים	241	-	20	261	-	261
חובות בעייתיים אחרים:						
- בפיגור של 90 יום ומעלה	16	49	18	83	-	83
- אחרים	140	26	18	184	-	184
סך הכל חובות בעייתיים אחרים	156	75	36	267	-	267
סך הכל חובות בעייתיים	397	75	56	528	-	528
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות[1]:						
שנבדקו על בסיס פרטני	218	-	1	219	-	219
שנבדקו על בסיס קבוצתי:						
- לפי עומק פיגור	-	4	-	4	-	4
- אחר	55	15	59	129	-	129
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי *	273	19	60	352	-	352
* מזה - בגין חובות פגומים	41	-	-	41	-	41

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

ב. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור מסחרי מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור פרטי לדיור מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור פרטי אחר מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור סך הכל מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בנקים וממשלות מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 סך הכל מיליוני ש"ח
יתרת הפרשה לתחילת השנה	**296**	**19**	**62**	**377**	**-**	**377**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**65**	**2**	**29**	**96**	**-**	**96**
מחיקות חשבונאיות	**(112)**	**-**	**(68)**	**(180)**	**-**	**(180)**
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	**53**	**-**	**45**	**98**	**-**	**98**
מחיקות חשבונאיות, נטו	**(59)**	**-**	**(23)**	**(82)**	**-**	**(82)**
יתרת הפרשה לסוף השנה*	**302**	**21**	**68**	**391**	**-**	**391**
*מזה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	**16**	**-**	**2**	**18**	**-**	**18**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור מסחרי מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור פרטי לדיור מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור פרטי אחר מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור סך הכל מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 בנקים וממשלות מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 סך הכל מיליוני ש"ח
יתרת הפרשה לתחילת השנה	300	17	59	376	-	376
הוצאות בגין הפסדי אשראי	102	3	14	119	-	119
מחיקות חשבונאיות	(160)	(1)	(57)	(218)	-	(218)
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	54	-	46	100	-	100
מחיקות חשבונאיות, נטו	(106)	(1)	(11)	(118)	-	(118)
יתרת הפרשה לסוף השנה*	296	19	62	377	-	377
*מזה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	23	-	2	25	-	25

ביאור 14 - השקעה בחברות מוחזקות

א. ההרכב:

	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
חברות כלולות		
השקעה במניות לפי שיטת השווי המאזני	**3**	3
השקעה בהלוואות	**2**	2
רווחים שנצברו ממועד הרכישה	**4**	1
סך הכל השקעות בחברות כלולות	**9**	6

ב. חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות

	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לפני מיסים	**4**	3
הפרשה למס	**1**	1
חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר מיסים	**3**	2

ג. להלן פרטים על חברות מוחזקות:

שם החברה	תחום פעילות עיקרי	שיעור החזקה[1] %	ערך השקעה לפי שווי מאזני 31.12.18 מיליוני ש"ח	ערך השקעה לפי שווי מאזני 31.12.17 מיליוני ש"ח	תרומה לרווח הנקי 2018 מיליוני ש"ח	תרומה לרווח הנקי 2017 מיליוני ש"ח	דיבידנד שנרשם 2018 מיליוני ש"ח	דיבידנד שנרשם 2017 מיליוני ש"ח
חברות כלולות								
תפנית דיסקונט ניהול תיקי השקעות בע"מ	ניהול תיקי השקעות	31.0	**9**[2]	6[2]	**3**	2	**-**	5
חברות מאוחדות								
מרכנתיל הנפקות בע"מ	חברה להנפקות סוכנות	100.0	**-**	-	**-**	-	**-**	-
מרביט סוכנות לביטוח (1996) בע"מ	ביטוח	100.0	**5**	4	**1**	1	**-**	-
סך הכל			**14**	10	**4**	3	**-**	5

הערות:

1. חלק הבנק בהון, בזכויות הצבעה, ובזכות לקבלת רווחים.
2. מזה השקעה בהלוואות – 2 מיליון ש"ח (31.12.2017 - זהה).

ביאור 15 - בניינים וציוד

א. ההרכב:

	בניינים ומקרקעין מיליוני ש"ח	ציוד, ריהוט וכלי רכב מיליוני ש"ח	עלויות תכנה מיליוני ש"ח	סך הכל מיליוני ש"ח
עלות[1]				
יתרה ליום 31.12.2016	394	386	455	1,235
תוספות	18	12	30	60
גריעות	(12)	(1)	-	(13)
יתרה ליום 31.12.2017	400	397	485	1,282
תוספות	**9**	**16**	**31**	**56**
גריעות	**-**	**-**	**-**	**-**
יתרה ליום 31.12.2018	**409**	**413**	**516**	**1,338**
פחת שנצבר[2][1]				
יתרה ליום 31.12.2016	195	302	380	877
פחת השנה	15	17	28	60
גריעות	(5)	(1)	-	(6)
יתרה ליום 31.12.2017	205	318	408	931
פחת השנה	**15**	**16**	**25**	**56**
גריעות	**-**	**-**	**-**	**-**
יתרה ליום 31.12.2018	**220**	**334**	**433**	**987**
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2018	**189**	**79**	**83**	**351**
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2017	195	79	77	351
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2016	199	84	75	358
שיעור הפחת הממוצע בשנת 2018 (אחוזים)	**5.9**	**12.7**	**20.0**	**11.4**
שיעור הפחת הממוצע בשנת 2017 (אחוזים)[3]	5.9	12.7	22.5	12.1

1. היתרה כוללת עלויות פיתוח תוכנות שהוונו בסך של 55 מיליון ש"ח (31.12.2017 - 45 מיליון ש"ח).
2. הפחת שנצבר כולל הפסדים שנצברו מירידת ערך בסך 2 מיליון ש"ח (31.12.2017 - 2 מיליון ש"ח).
3. הוצג מחדש.

ביאור 15 – בניינים וציוד (המשך)

א. זכויות במקרקעין:

1. הבנק הינו בעל זכויות בדרך של חכירה ושכירות מוגנת בבניינים ומקרקעין לתקופות המסתיימות בשנים שבין 2020 עד 2044. יתרתן המופחתת של הזכויות הנ"ל הסתכמה כדלקמן:

	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
חכירה מהוונת	**75**	77
שכירות מוגנת וחכירה בלתי מהוונת	**2**	1
סך הכל נכסים בחכירה ושכירות מוגנת	**77**	78

2. מקרקעין ומבנים שעלותם המופחתת מהווה סכום זניח אינם בשימוש הבנק ומהווים "נדל"ן להשקעה" (31 בדצמבר 2017 - סכום זניח).

3. זכויות במקרקעין שעלותן המופחתת הסתכמה בסך של כ- 112 מיליוני ש"ח טרם נרשמו על שם הבנק בלשכות רישום המקרקעין (31 בדצמבר 2017 - כ- 113 מיליוני ש"ח), עקב עיכובים בפעולות מקדימות לרישום מצד מנהל מקרקעי ישראל (מזה כ- 58 מיליון ש"ח בגין מבנה המשרדים של הנהלת הבנק ויחידות המטה הראשיות, שנרכש בשנת 2009 ובגין קרקע שנרכשה בשנת 2016 המיועדת לשמש את הנהלת הבנק ויחידות המטה בעתיד).

4. הסעיף כולל מבנים המיועדים למכירה שעלותם המופחתת ליום 31.12.2018 הסתכמה בכ- 5 מיליון ש"ח. (31.12.2017 - 1 מיליון ש"ח).

לפרטים נוספים באשר להתקשרויות למכירת מבנים אלה, ראה ביאור 24ב'(12) להלן.

ביאור 16 – נכסים אחרים

ההרכב:

	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
מיסים שוטפים - עודף מקדמות ששולמו על הפרשה	**24**	22
מיסים נדחים לקבל, נטו	**308**	312
הוצאות מראש	**9**	13
הכנסות לקבל	**12**	10
חייבים אחרים ויתרות חובה	**34**	42
סך הכל נכסים אחרים	**387**	399

ביאור 17 - פקדונות הציבור

א. ההרכב[1]**:**

סוג הפקדון	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
פקדונות לפי דרישה - אינם נושאי ריבית	**7,528**	6,727
- נושאי ריבית	**2,155**	1,914
סך הכל לפי דרישה	**9,683**	8,641
פקדונות לזמן קצוב	**20,868**	20,195
סך הכל פקדונות הציבור	**30,551**	28,836

1. הפקדונות גויסו מהציבור בישראל.

ב. ההרכב פקדונות הציבור בחתך מפקידים:

סוג המפקיד	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
אנשים פרטיים	**13,238**	12,249
גופים מוסדיים	**5,034**	4,320
תאגידים ואחרים	**12,279**	12,267
סך הכל פקדונות הציבור	**30,551**	28,836

ג. התפלגות הפקדונות לפי גודל הפקדון של מפקיד
מדרגות הפקדון (במיליוני ש"ח):

מ	עד	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
-	1	**13,075**	12,042
1	10	**7,264**	6,701
10	100	**2,588**	2,660
100	500	**3,250**	3,534
מעל 500	-	**4,374**	3,899
סך הכל פקדונות הציבור		**30,551**	28,836

ביאור 18 - פקדונות בבנקים

ההרכב (במיליוני ש"ח):

	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
בנקים בישראל		
• בנקים מסחריים		
- פקדונות לפי דרישה	**221**	117
- פקדונות לזמן קצוב	**18**	-
- קיבולים	**-**	-
סך הכל פקדונות מבנקים בישראל	**239**	117
בנקים מחוץ לישראל		
• בנקים מסחריים		
- פקדונות לפי דרישה	**14**	7
- פקדונות לזמן קצוב	**-**	25
- קיבולים	**43**	51
סך הכל פקדונות מבנקים מחוץ לישראל	**57**	83
סך הכל פקדונות מבנקים	**296**	200

ביאור 19 - אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

ההרכב:

	שיעור הריבית %	משך חיים ממוצע* שנים	שיעור תשואה פנימי* %	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
(1) אגרות חוב סחירות					
במטבע ישראלי לא צמוד[1]	2.1	3.2	2.1	**257**	257
(2) כתבי התחייבות נדחים[3]					
- הכוללים מנגנונים לספיגת הפסדים[2]	2.5	4.0	4.0	**100**	100
- אחרים	3.3-6.9	3.1	3.9	**585**	669
סך הכל				**942**	1,026

* משך חיים ממוצע הינו ממוצע תקופות התשלומים, על פי שקלול תזרימי המזומנים העתידיים, המהוונים לפי שיעור התשואה הפנימי, שיעור התשואה הפנימי הינו שיעור הריבית הנדרש כדי לנכות את תזרימי המזומנים העתידיים - ליתרה המאזנית של הסעיף.

1. אגרות החוב הסחירות הונפקו על ידי הבנק בשנת 2016. אגרות החוב אינן צמודות, נושאות ריבית קבועה בשיעור של 2.07% ועומדות לפרעון בתום שש שנים ממועד הנפקתן.

2. ביום 27 בדצמבר 2017 הנפיק הבנק לחברה האם כתב התחייבות נדחה (בלתי סחיר) בסך של 100 מיליון ש"ח, הכולל מנגנונים לספיגת הפסדים, כדלקמן:

- כתב ההתחייבות יימחק בחלקו או במלואו בעת שיחס ההון העצמי של הבנק ברובד הראשון ירד מתחת לשיעור של 5% ("ארוע מכונן לספיגת הפסדי קרן"). הסכום שיימחק כאמור יהיה בהיקף שיספיק לשיפור יחס ההון העצמי ברובד הראשון של הבנק, לשיעור של 5%.

2. כתב התחייבות נדחה הכולל מנגנון לספיגת הפסדים (המשך)

- כתב ההתחייבות יימחק במלואו, בהתרחש אחד מהארועים הבאים, כמוקדם מביניהם ("ארוע מכונן לאי קיימות"):
  - המפקח על הבנקים הודיע לבנק שמחיקת כתב ההתחייבות הכרחית, מכיוון שבלעדיה הבנק יגיע ל"נקודות האי קיימות".
  - המפקח על הבנקים הודיע לבנק על החלטה לבצע הזרמת הון מהמגזר הציבורי, או תמיכה שוות ערך, שתמנע מהבנק להגיע ל"נקודות האי קיימות".

כתב התחייבות הנדחה אינו צמוד, נושא ריבית בשיעור שנתי של 2.5% ויעמוד לפרעון במלואו ביום 27 בדצמבר 2027.

בנוסף, עומדת לבנק הזכות לפרוע את כתב ההתחייבות הנדחה בפרעון מוקדם, בתום חמש שנים מיום הנפקתו, בכפוף לקבלת אישור מוקדם מהמפקח על הבנקים.

ככל שהבנק לא עשה שימוש בזכות זו, יתעדכן שיעור הריבית המשולמת בגין כתב ההתחייבות הנדחה, בתום חמש שנים ממועד ההנפקתו, בהתאם לשינויים שיחולו בתשואות לפדיון של אגרות החוב הממשלתיות לתקופה של חמש שנים, בשוק ההון.

3. זכויותיהם של כתבי ההתחייבות הנדחים, נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של הבנק בין מובטחים ובין שאינם מובטחים.

ביאור 20 – התחייבויות אחרות

ההרכב (במיליוני ש"ח):

	31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2017
הפרשות בגין הוצאות שכר ונלוות	**144**	137
הפרשות בגין שירותי מחשב	**49**	26
עודף התחייבויות בגין פיצויי פרישה לעובדים על נכסי התוכנית (ראה ביאור 21)	**379**	419
הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפים חוץ מאזניים (ראה ביאור 13ב')	**18**	25
הכנסות מראש	**26**	30
מוסדות	**32**	9
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	**680**	616
זכאים אחרים ויתרות זכות	**110**	99
סך הכל התחייבויות אחרות	**1,438**	1,361

ביאור 21 – הטבות לעובדים

א. כללי:

1. פיצויי פרישה

א. התחייבויות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו מכוסות על ידי הפקדות בקופות פיצויים ועל ידי הפרשות מתאימות. ההתחייבויות לפיצויים מחושבות על בסיס אקטוארי הלוקח בחשבון גם הטבות אותן עשוי הבנק לשלם לעובדים שיפרשו בעתיד - מעבר להתחייבות החוזית הקיימת בגינם. ההפרשה בגין התחייבות זו נוכתה לערכה הנוכחי בתאריך המאזן, בריבית היוון ממוצעת בשיעור של 2.0% (31.12.2017 - 1.2%), המבוססת על הכללים שנקבעו בהוראות בנק ישראל. כמו כן זכאים המנהל הכללי ומספר מנהלים נוספים למענק פרישה נוסף בהיקף שבין 4 ל- 9 משכורות חודשיות.

א. כללי (המשך):

ב. התחייבות הבנק לפיצויי פרישה אינה כוללת רכיבים מסוימים המתייחסים לזכויות לקבלת פיצויי פרישה של עובדים שהצטרפו להסכם פנסיה - ממועד הצטרפותם להסכם, מאחר שעל פי ההסכם נושאת קרן הפנסיה בהתחייבות לתשלום הסכומים המגיעים לעובדים בגין רכיבים אלו. כמו כן לא נכללו ביעודה לפיצויים הצבירות בגין אותם רכיבים בקרן הפנסיה, שכן כספים אלו אינם נמצאים בשליטתו של הבנק.

2. חופשות

עובדי הבנק זכאים לחופשה שנתית לפי הסכמי העבודה הקיימים ובכפוף להוראות חוק חופשה שנתית התשי"א-1951. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות לחופשה בגין התחייבות זו. חישוב ההפרשה מבוסס על השכר האחרון בתוספת הוצאות נלוות.

3. הטבות לאחר סיום העסקה

גימלאי הבנק ועובדיו זכאים להטבות מסוימות לאחר צאתם לגמלאות. התחייבות הבנק לתאריך המאזן בשל הטבות אלו חושבה על בסיס אקטוארי ונוכתה לערכה הנוכחי, בשיעורי היוון ממוצעים של 2.5% - 1.8% (31.12.2017: 1.8%-1.1%), המבוססים על הכללים שנקבעו בהוראות בנק ישראל.

4. ימי מחלה

ביום 28 באפריל 2015, נחתם הסכם בין הבנק לבין ההסתדרות ונציגות העובדים במסגרתו הוקנתה לעובדים אפשרות להמיר, סמוך למועד פרישתם לגמלאות, חלק מימי המחלה שנצברו לזכותם, לימי חופשה, בכפוף לקיום תנאים מתלים.

הבנק ערך הפרשה בגין התחייבות זו על בסיס אקטוארי וכלל אותה בדוחות הכספיים בסעיף "התחייבויות אחרות".

5. עדכון הסכם השכר

מאחר והתקופה שבגינה נערכו הסכמי העבודה הקודמים בבנק, פגה ביום 31.12.2018 - נחתם ביום 6 בדצמבר 2018 הסכם קיבוצי מיוחד בין הבנק ההסתדרות החדשה ונציגות העובדים המסדיר את יחסי העבודה ותנאי השכר של עובדי הבנק לתקופה שמיום 1 בינואר 2019 ועד 31 בדצמבר 2023 (להלן: "תקופת ההסכם").

ההסכם מאריך את תנאי העבודה והשכר שנקבעו בהסכמי העבודה הקודמים, בכפוף למספר שינויים, ובכללם:

- השינויים שיחולו בתנאי השכר של עובדי בנק לאומי, בתקופת ההסכם – לא יחולו על עובדי הבנק.
- שיעור עליית השכר בבנק (המהווה בסיס לחישוב חבות הפיצויים – להלן: "השכר") בתקופת ההסכם, יסתכם ב- 3.9% לשנה (לרבות תוספת ותק ממוצעת בשיעור של 0.8% לשנה).
- השכר המינימלי בבנק יסתכם ב- 6,500 ש"ח לחודש (להלן: "רף השכר המינימלי"). העלאת השכר לעובדים הרלוונטיים תיפרס לשנים 2020 – 2019, כדלקמן:
  - בשנת 2019 יסתכם רף השכר המינימלי בסך 6,200 ש"ח.
  - בשנת 2020 יסתכם רף השכר המינימלי בסך 6,500 ש"ח.

במסגרת ההסכם הוחלט לשלם לעובדים מענק חד פעמי, המהווה מכפלה של השכר החודשי לעובד, ב- 2.5% . בעקבות חתימת הסכם השכר כאמור, עדכן הבנק את ההנחות באשר לשיעור עליית השכר בעתיד של עובדי הבנק, המשמשות בחישוב ההפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה.

עדכון ההנחות, כאמור, הקטין את התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה ליום 31.12.2018 בסך של 27 מיליון ש"ח. הקיטון בהפרשות כאמור, נזקף לסעיף "רווח כולל אחר" במסגרת ההון (בניכוי הפרשות למס בסך של 9 מיליון ש"ח).

ב. פירוט ההתחייבויות לעובדים בחתך סוגי הטבות ונכסי התוכניות בגינם:

	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
התחייבות לתשלום פיצויי פרישה	**560**	617
יעודה לתשלום פיצויי פרישה	**(181)**	(198)
התחייבות לתשלום פיצויי פרישה , נטו	**379**	419
התחייבות לתשלום ימי חופשה	**24**	25
התחייבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו	**7**	8
התחייבות לתשלום הטבות לאחר סיום העסקה	**46**	52
עודף התחייבות לתשלום הטבות לעובדים	**456**	504
נכלל בנכסים אחרים	**-**	-
נכלל בהתחייבויות אחרות	**456**	504
סך הכל	**456**	504

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה):

1. מחויבויות ומצב המימון:

(א) שינויים בהתחייבויות בגין הטבה מוגדרת :

	עתודה לפיצויי פרישה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	עתודה לפיצויי פרישה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
יתרה לתחילת השנה	**617**	573
עלות השירות	**28**	19
עלות הריבית	**18**	18
הפסד (רווח) אקטוארי	**(74)**	24
סך הכל הצטברויות	**589**	634
הטבות ששולמו	**(29)**	(17)
יתרה לסוף השנה	**560**	617

	הטבות לגמלאים לאחר פרישה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	הטבות לגמלאים לאחר פרישה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
יתרה לתחילת השנה	**52**	47
עלות השירות	**1**	1
עלות הריבית	**2**	2
הפסד (רווח) אקטוארי	**(7)**	4
סך הכל הצטברויות	**48**	54
הטבות ששולמו	**(2)**	(2)
יתרה לסוף השנה	**46**	52

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה) (המשך):

1. מחויבויות ומצב המימון (המשך):

(ב) שינויים בשווי ההוגן של נכסי התוכנית:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
יתרה לתחילת השנה	**198**	190
תשואה חזויה על נכסי התוכנית	**5**	5
רווח (הפסד) אקטוארי	**(4)**	9
הפקדות לתוכנית	**11**	11
סך הכל צבירות	**210**	215
הטבות ששולמו	**(29)**	(17)
יתרה לסוף השנה	**181**	198

(ג) נתונים מאזניים:

	הטבות לגמלאים לאחר פרישה* ליום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	הטבות לגמלאים לאחר פרישה* ליום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	עתודה לפיצויי פרישה, נטו ליום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	עתודה לפיצויי פרישה, נטו ליום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
נכלל בסעיף התחייבויות אחרות	**46**	52	**379**	419
התחייבות בגין הטבה חזויה	**46**	52	**560**	617
שווי הוגן של נכסי התכנית	**-**	-	**(181)**	(198)
הטבה חזויה, נטו	**46**	52	**379**	419

* המחוייבות בגין הטבות לגמלאים מהווה גם "מחויבות בגין הטבה מצטברת".

(ד) נתונים שנזקפו לרווח כולל אחר מצטבר, לפני השפעת המס:

	הטבות לגמלאים לאחר פרישה ליום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	הטבות לגמלאים לאחר פרישה ליום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	עתודה לפיצויי פרישה, נטו ליום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	עתודה לפיצויי פרישה, נטו ליום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
נכסים ליום היישום לראשונה	**-**	-	**-**	-
הפסד אקטוארי נטו	**8**	15	**70**	148
סך הכל	**8**	15	**70**	148

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה) (המשך):

1. מחויבות למצב המימון (המשך):

(ה) עודף התחייבות על נכסי תוכנית (במיליוני ש"ח):

	עתודה לפיצויי פרישה, נטו ליום 31 בדצמבר 2018	עתודה לפיצויי פרישה, נטו ליום 31 בדצמבר 2017
מחויבות בגין הטבה חזויה	**560**	617
שווי הוגן של נכסי תוכנית בגינה	**(181)**	(198)
מחויבות נטו	**379**	419

2. נתונים תוצאתיים:

(א) רכיבי עלות ושינויים בהתחייבויות ובנכסים שנזקפו לרווח והפסד (במיליוני ש"ח):

	עתודה לפיצויי פרישה, נטו לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	עתודה לפיצויי פרישה, נטו לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	עתודה לפיצויי פרישה, נטו לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016
עלות השירות	**28**	19	17
עלות הריבית	**18**	18	17
סך הצבירה השוטפת	**46**	37	34
תשואה חזויה על נכסי התוכנית	**(5)**	(5)	(8)
הפחתת סכומים שלא הוכרו בעבר:			
- הפסד אקטוארי, נטו	**8**	9	8
הפסדים מצמצומים, סילוקים והטבות מיוחדות בגין פרישה	**–**	–	16
סך עלות ההטבה, נטו	**49**	41	50
הוצאות בגין תוכנית להפקדה מוגדרת	**8**	7	8
סך הכל הוצאה לשנה	**57**	48	58

	הטבות לגמלאים לאחר פרישה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	הטבות לגמלאים לאחר פרישה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	הטבות לגמלאים לאחר פרישה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016
עלות השירות	**1**	1	1
עלות הריבית	**2**	2	2
סך הצבירה השוטפת	**3**	3	3
הפחתת סכומים שלא הוכרו בעבר:			
- הפסד אקטוארי, נטו	**–**	1	1
סך עלות ההטבה, נטו	**3**	4	4

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה (המשך):

2. נתונים תוצאתיים (המשך):

(ב) שינויים בהתחייבויות ונכסים שנזקפו לרווח כולל אחר לפני השפעת המס:

	עתודה לפיצויי פרישה, נטו לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	עתודה לפיצויי פרישה, נטו לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	עתודה לפיצויי פרישה, נטו לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מיליוני ש"ח
הפסד (רווח) אקטוארי שוטף, נטו	**(70)**	15	64
הפחתת הפסד אקטוארי	**(8)**	(9)	(8)
סך הכל שינויים שוטפים	**(78)**	6	56
הפחתת הפסד אקטוארי בגין סילוק	**-**	-	(16)
סך הכל נזקף לרווח כולל אחר	**(78)**	6	40
עלות ההטבה, נטו	**49**	41	50
סך הכל הוכר בעלות ההטבה וברווח כולל אחר	**(29)**	47	90

	הטבות לגמלאים לאחר פרישה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	הטבות לגמלאים לאחר פרישה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח	הטבות לגמלאים לאחר פרישה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מיליוני ש"ח
הפסד (רווח) אקטוארי שוטף, נטו	**(7)**	4	1
הפחתת הפסד אקטוארי	**-**	(1)	(1)
סך הכל נזקף לרווח כולל אחר	**(7)**	3	-
עלות ההטבה, נטו	**3**	4	4
סך הכל הוכר בעלות ההטבה וברווח כולל אחר	**(4)**	7	4

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה (המשך):

2. נתונים תוצאתיים (המשך):

(ג) אומדנים באשר לסכומים שנכללים ברווח כולל אחר, לפני השפעת המס, שצפוי שיופחתו וייזקפו לדוח הרווח והפסד בשנה העוקבת:

	עתודה לפיצויי פרישה, נטו אומדן לשנת 2019 מיליוני ש"ח	עתודה לפיצויי פרישה, נטו לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2018 מיליוני ש"ח	הטבות לגמלאים לאחר פרישה אומדן לשנת 2019 מיליוני ש"ח	הטבות לגמלאים לאחר פרישה לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2018 מיליוני ש"ח
הפסד אקטוארי, נטו	**4**	**8**	**1**	**-**
עלות שירות קודם	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל	**4**	**8**	**1**	**-**

3. הנחות ומבחני רגישות:

(א) הנחות ששימשו בחישוב ההתחייבויות לתשלום הטבות:

הפרמטר הנבחן	ליום 31 בדצמבר 2018 אחוזים	ליום 31 בדצמבר 2017 אחוזים
שיעור ההיוון	**1.8-2.5**	1.0-1.8
שיעור עליית המדד	**2.0**	2.0
שיעור הגידול בתגמול	**3.9**	4.3
שיעור עזיבה	**0.0-23.5**	0.0-23.5

(ב) הנחות ששימשו בחישוב עלויות השכר:

הפרמטר הנבחן	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 אחוזים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 אחוזים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 אחוזים
שיעור ההיוון	**1.1-2.2**	1.3-2.3	1.3-2.5
תשואה חזויה על נכסי התוכנית	**2.8**	2.9	3.8
שיעור הגידול בתגמול	**4.3**	4.3	4.3

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה (המשך):

3. הנחות ומבחני רגישות (המשך):

(ג) השפעת השינוי בנקודת אחוז אחת על ההפרשות בגין התחייבויות לתשלום הטבות (במיליוני ש"ח):

	עתודה לפיצויי פרישה גידול בנקודת האחוז 31 בדצמבר 2018	עתודה לפיצויי פרישה גידול בנקודת האחוז 31 בדצמבר 2017	עתודה לפיצויי פרישה גידול בנקודת האחוז 31 בדצמבר 2016
שינוי בשיעור ההיוון	**(53)**	(66)*	(63)*
שינוי בשיעור המדד / תגמול	**55**	66	64
שינוי בשיעור העזיבה	**38**	36	31

	עתודה לפיצויי פרישה קיטון בנקודת האחוז 31 בדצמבר 2018	עתודה לפיצויי פרישה קיטון בנקודת האחוז 31 בדצמבר 2017	עתודה לפיצויי פרישה קיטון בנקודת האחוז 31 בדצמבר 2016
שינוי בשיעור ההיוון	**53**	68	64
שינוי בשיעור המדד / תגמול	**(52)**	(61)*	(60)*
שינוי בשיעור העזיבה	**(45)**	(43)*	(37)*

	הטבות לגמלאים לאחר פרישה גידול בנקודת האחוז 31 בדצמבר 2018	הטבות לגמלאים לאחר פרישה גידול בנקודת האחוז 31 בדצמבר 2017	הטבות לגמלאים לאחר פרישה גידול בנקודת האחוז 31 בדצמבר 2016
שינוי בשיעור ההיוון	**(8)**	(9)	(9)
שינוי בשיעור המדד / תגמול	**–**	–	–
שינוי בשיעור העזיבה	**(1)**	(1)	(1)

	הטבות לגמלאים לאחר פרישה קיטון בנקודת האחוז 31 בדצמבר 2018	הטבות לגמלאים לאחר פרישה קיטון בנקודת האחוז 31 בדצמבר 2017	הטבות לגמלאים לאחר פרישה קיטון בנקודת האחוז 31 בדצמבר 2016
שינוי בשיעור ההיוון	**8**	9	9
שינוי בשיעור המדד / תגמול	**–**	–	–
שינוי בשיעור העזיבה	**1**	1	1

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה (המשך):

4. מידע באשר לנכסי התוכנית:

(א) התפלגות השווי ההוגן בחתך רמות איכות:

	ליום 31 בדצמבר 2018 רמה 1 מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2018 רמה 2 מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2018 רמה 3 מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2018 סך הכל מיליוני ש"ח
מזומנים ופקדונות בבנקים	**6**	**-**	**-**	**6**
אגרות חוב:				
- ממשלתיות	**5**	**5**	**-**	**10**
- קונצרניות	**65**	**33**	**-**	**98**
מניות	**28**	**31**	**-**	**59**
אחר	**-**	**-**	**8**	**8**
סך הכל נכסי התוכנית	**104**	**69**	**8**	**181**

	ליום 31 בדצמבר 2017 רמה 1 מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2017 רמה 2 מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2017 רמה 3 מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2017 סך הכל מיליוני ש"ח
מזומנים ופקדונות בבנקים	9	-	-	9
אגרות חוב:				
- ממשלתיות	17	-	-	17
- קונצרניות	80	31	-	111
מניות	40	14	-	54
אחר	-	-	7	7
סך הכל נכסי התוכנית	146	45	7	198

(ב) יעדי הקצאה של נכסי התוכנית לפי סוגי נכסים:

	יעד הקצאה ליום 31 בדצמבר 2019 אחוזים	החלק היחסי בפועל ליום 31 בדצמבר 2018 אחוזים	החלק היחסי בפועל ליום 31 בדצמבר 2017 אחוזים
מזומנים ופקדונות בבנקים	**3**	**3**	5
אגרות חוב:			
- ממשלתיות	**3**	**6**	9
- קונצרניות	**56**	**54**	56
מניות	**34**	**33**	27
אחר	**4**	**4**	3
סך הכל נכסי התוכנית	**100**	**100**	100

ג. מידע באשר לתוכניות להטבה מוגדרת (התחייבות לתשלום "פיצויי פרישה", והתחייבות לתשלום הטבות מסוימות לאחר סיום העסקה (המשך):

5. תזרימי מזומנים לנכסי התוכנית:

(א) הפקדות:

	תחזית 2019 מיליוני ש"ח	הפקדות בפועל 2018 מיליוני ש"ח	הפקדות בפועל 2017 מיליוני ש"ח
סך הכל הפקדות	**11**	**11**	11

(ב) תשלומים עתידיים צפויים בגין הטבות:

שנה	מיליוני ש"ח
2019	**57**
2020	**33**
2021	**27**
2022	**28**
2023	**27**
2024 – 2028	**156**
2029 ואילך	**402**
סך הכל	**730**

ביאור 22 – הון

ההרכב

	ליום 31 בדצמבר 2018 רשום מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2018 מונפק ונפרע מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2017 רשום מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2017 מונפק ונפרע מיליוני ש"ח
מניות רגילות בנות 0.1 שקל חדש	**25,000**	**12,443**	25,000	12,443

ביום 27 באפריל 2017, החליטה האסיפה הכללית של הבנק על שינוי תקנון ההתאגדות של הבנק, במסגרתו אוחדו שלושת סוגי המניות הקודמים שהונפקו על ידי הבנק בעבר, לסוג מניות אחד - מניות רגילות בנות 0.1 שקל חדש.

לאחר איחוד סוגי המניות כאמור, מסתכם ההון המונפק והנפרע של הבנק בסך של 12,443 ש"ח ומורכב מ- 124,430 מניות רגילות בנות 0.1 שקל חדש כל אחת.

ביאור 23 – הלימות ההון, נזילות ומינוף

א. הלימות הון

1. כללי

יחסי הלימות ההון מחושבים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211 – 201, שפורסמו בשנת 2013 (להלן: "כללי באזל").

2. תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329 בנושא "דרישת הון נוספת"

בעקבות עליות משמעותיות שנרשמו במחירי הדיור בישראל (שלוו בגידול מואץ בהיקף ההלוואות לדיור ובמשקלן בתיק האשראי של התאגידים הבנקאיים), והגדילו להערכת בנק ישראל, את הסיכונים הגלומים בתיקי האשראי של התאגידים הבנקאיים, פרסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329, במסגרתו נקבעו לכל אחד מהתאגידים הבנקאיים דרישת הון עצמי ודרישת הון כוללת מינימליות נוספות (מעבר למגבלות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 201), בשיעור המהווה 1% מהיקף תיק ההלוואות לדיור של כל אחד מהתאגידים הבנקאיים.

ההנחיות החדשות הגדילו את דרישות ההון המינימליות של הבנק ליום 31.12.2018 בכ-0.20% לשיעור של 9.20% (עבור יחס ההון העצמי ברובד הראשון), ו-12.70% (עבור יחס הלימות ההון הכולל).

3. הוראות מעבר

במסגרת "כללי באזל 3" נקבעו הוראות מעבר, המאפשרות לתאגידים הבנקאיים להכיר בכתבי התחייבות נדחים שהונפקו עד ליום 31.12.2013 כ"מרכיב הון פיקוחי ברובד השני" (למרות שלא נכללו בהם מנגנונים לספיגת הפסדים), באמצעות מנגנון הפחתה הדרגתי, המופעל בשנים 2014 – 2021 (להלן: "תקופת המעבר"), במסגרתו מוכרים בתקופה זו חלק מכתבי ההתחייבות הנ"ל כ"הון ברובד השני", בשיעורים הולכים ופוחתים, עד לביטולם המלא בתום תקופת המעבר.

4. רכישת שיפוי לתיק "ערבויות המכר"

בחודש ינואר 2018 חתם הבנק עם מבטחי משנה בעלי דירוג בינלאומי גבוה, על הסכם (המאריך את תוקפה של התקשרות קודמת שנחתמה בין הצדדים בשנת 2017), במסגרתו התחייבו מבטחי המשנה לשפות את הבנק בגין הפסדי אשראי עתידיים שעלולים להיגרם לו, בשל חילוט אפשרי של ערבויות שנכללו בהסכם.
במסגרת הארכת תוקף הסכם השיפוי כאמור, צורפו למבטחי המשנה שנכללו בהסכמים הקודמים, שני מבטחים חדשים.
ההסכם חל על ערבויות (לרבות התחייבויות למתן ערבויות) שמנפיק הבנק במסגרת מימון פרויקטים בתחום הבניה מכח "חוק מכר דירות" וערבויות אחרות הקשורות לפרוייקטים אלו - ויהיה בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2018. היקף הערבויות (לרבות התחייבויות למתן ערבויות), עליהן חל ההסכם, מסתכם ליום 31.12.2018 בסך של כ- 1.2 מיליארד ש"ח.
ההתחייבות לשיפוי של מבטחי המשנה, כאמור, הפחיתה את נכסי הסיכון של הבנק (בהתאם לאישור שהתקבל מבנק ישראל) ליום 31.12.2018 בסך של כ- 0.3 מיליארד ש"ח (31.12.2017 – 0.6 מיליארד ש"ח), המהווה עליה בשיעור של כ- 0.14 נקודות האחוז ביחס ההון העצמי ברובד הראשון.

5. ניכוי מההון בגין נכס מס נדחה

בהתאם להנחיות שפורסמו על ידי בנק ישראל, הותר לתאגידים הבנקאיים שלא לנכות עודפי מס נדחה (כהגדרתם בהוראה), עד לגובה ההפרשות למס שכר שנכללו בהתחייבויות הבנק, ככל שלהערכת הבנק קיימת ודאות גבוהה למימוש המס הנדחה. עודפי מס נדחה כאמור, שלא נוכו מההון, בעקבות פרסום הבהרות אלו, ישוקללו כ"נכס סיכון" בשיקלול של 250%.
יישום הנחיות אלו, הגדיל את יחס ההון העצמי של הבנק ברובד הראשון ליום 31.12.2018 בשיעור של 0.11 נקודות האחוז ואת יחס הלימות ההון הכולל בשיעור של כ- 0.10 נקודות האחוז (31.12.2017 – 0.16 נקודות האחוז ו- 0.14 נקודות האחוז - בהתאמה).

א. הלימות הון (המשך)

6. תנודתיות ברכיבי ההון

הון הבנק המשמש לחישוב יחס הלימות ההון, כולל רכיבים שהשינוי בערכם נגזר, בין היתר, משינויים תקופתיים במשתני שוק, והערכות אקטואריות, כגון:

- תנודות במחירי השוק של ניירות הערך, המשמשים למדידת שוויין ההוגן של אגרות החוב בתיק הזמין למכירה – הנזקפות לרווח כולל אחר בסעיף "התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך".
- תנודות במחירי השוק של אגרות חוב ממשלתיות והמרווח על אגרות החוב הקונצרניות באיכות גבוהה הנסחרות בארה"ב, המשמשים לחישוב שוויין ההוגן של זכויות עובדים מסוימות - הנזקפות לרווח כולל אחר.

7. יעדים

לאור דרישות ההון שנקבעו על ידי בנק ישראל במסגרת "כללי באזל", ובהוראת ניהול בנקאי תקין 329 (ראה סעיף 2 לעיל), עדכן דירקטוריון הבנק ביום 28.3.2017 את המגבלות באשר ליחסי ההון המינימליים בבנק, כדלקמן:

- יחס ההון העצמי של הבנק ב"רובד הראשון", לא יפחת משיעור של 9.5%.
- יחס הלימות ההון הכולל של הבנק, לא יפחת משיעור של 13.0%.

8. הקלה בגין תוכנית התייעלות

ביום 12 בינואר 2016, פרסם בנק ישראל מכתב בנושא: "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", במסגרתו הודיע בנק ישראל על הקלות שיינתנו בחישוב יחס הלימות ההון, לבנקים שיישמו תוכנית התייעלות (שתעמוד באמות המידה שנקבעו על ידו), לרבות היתר לפריסת ההשלכות הנובעות מתוכנית ההתייעלות - לתקופה של חמש שנים.

במהלך השנים 2016 ו-2017 השיק הבנק תוכנית התייעלות בעלות כוללת של 59 מיליון ש"ח, שאושרה על ידי בנק ישראל, לצורך יישום ההקלות. בעקבות יישום התוכנית, הגדיל הבנק את ההפרשות בגין ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו בסך של 23 מיליון ש"ח.

הגידול בהפרשות כאמור, סווג כ"הפרש אקטוארי", ונזקף לסעיף "רווח כולל אחר", במסגרת ההון העצמי (לאחר ניכוי חיסכון במס בסך 8 מיליון ש"ח).

בהתאם להנחיות שנכללו במכתב בנק ישראל הותר לתאגידים הבנקאיים שיישמו תוכנית ההתייעלות, כאמור, לפרוס את השלכות התוכנית על ההון הפיקוחי של הבנק, לתקופה של חמש שנים בשיטת "הקו הישר".

יישום ההקלות שפורטו לעיל, הגדיל את יחס ההון העצמי ברובד הראשון של הבנק ליום 31.12.2018 ב- 0.04 נקודות האחוז (31.12.2017- 0.05 נקודות האחוז).

9. הנפקת כתב התחייבות נדחה הכולל מנגנונים לספיגת הפסדים

ביום 27 בדצמבר 2017 הנפיק הבנק לחברה האם כתב התחייבות נדחה הכולל מנגנונים ל"ספיגת הפסדים", שיתרתו ליום 31.12.2018 הסתכמה בסך 100 מיליון ש"ח.

כתב ההתחייבות הוכר על ידי בנק ישראל כהון פיקוחי ברובד השני, לענין חישוב יחס הלימות ההון.

10. העלאת דירוג המדינה

ביום 3 באוגוסט 2018 החליטה חברת הדירוג הבינלאומית "Standard & poor's" ("S&P") להעלות את דירוג האשראי של מדינת ישראל, מדרגת "A+", ל- "AA-". בעקבות העלאת הדירוג כאמור, הופחת משקל הסיכון של נכסי סיכון מסויימים הכלולים בדוחות הכספיים של הבנק (בעיקר – חובות של ממשלת ישראל במטבע חוץ, חובות של בנקים, חובות של רשויות מקומיות ותאגידים בבעלות ממשלת ישראל). הפחתת משקל הסיכון של נכסים אלו, הגדיל את יחס ההון העצמי של הבנק ליום 31.12.2018 בשיעור של כ- 0.13 נקודות האחוז.

11. רכישת בנק דקסיה

ביום 13.11.2018 נחתם הסכם בין בנק דקסיה לישראל בע"מ (להלן: "בנק דקסיה"), לבין הבנק במסגרתו בכפוף לקיום תנאים מתלים, יתמזג בנק דקסיה עם ולתוך הבנק (ראה ביאור 24 ב'(13) לעיל). ככל שההסכם יצא לפועל, צפוי המיזוג להקטין את יחס ההון העצמי של הבנק בכ- 1% (בהתבסס על הנתונים שפורסמו על ידי בנק דקסיה ליום 30.9.2018).

א. הלימות הון (המשך)

12. תיקון משקל הסיכון של ערבויות בנקאיות למשתכן שהונפקו מכח חוק מכר דירות

לאור השיעור הנמוך של התממשות הסיכונים הנובעים מערבויות בנקאיות למשתכן שהונפקו על ידי התאגידים הבנקאיים מכח חוק מכר דירות, פרסם בנק ישראל ביום 13 בנובמבר 2018, תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס׳ 203, במסגרתה הופחת יחס ההמרה לאשראי של ערבויות למשתכן, כאמור, בגין דירות שטרם נמסרו - מ- 50%, ל- 30%.

יישום ההנחיות כאמור, הגדיל את יחס ההון העצמי של הבנק ברובד הראשון ליום 31.12.2018, בשיעור של 0.04 נקודות האחוז.

13. מידע כספי:

	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
(א) הון לצורך חישוב יחס ההון		
הון עצמי	**2,723**	2,473
פערים בין ההון העצמי להון ברובד הראשון והתאמות פיקוחיות	**6**[2]	30[2]
הון עצמי ברובד הראשון, לאחר התאמות וניכויים	**2,729**	2,503
הון ברובד השני, לאחר ניכויים	**629**	683
סה"כ הון כולל	**3,358**	3,186
(ב) יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכון אשראי	**21,678**	20,773
סיכוני שוק	**61**	56
סיכון תפעולי	**2,215**	2,051
סה"כ יתרות משוקללות של נכסי סיכון	**23,954**	22,880

	31 בדצמבר 2018 אחוזים	31 בדצמבר 2017 אחוזים
(ג) יחס הון לרכיבי סיכון		
יחס ההון העצמי ברובד הראשון לרכיבי סיכון	**11.39**[2]	10.94[2]
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**14.02**[2]	13.92[2]
יחס ההון העצמי ברובד הראשון הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**9.20**[1]	9.18[1]
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**12.70**[1]	12.68[1]

1. יחסי הלימות ההון המינימליים של הבנק נקבעו בשיעור של 9.0% (עבור יחס ההון העצמי ברובד הראשון), ו- 12.5% (עבור יחס הלימות ההון הכולל) - בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס׳ 201. על אף האמור לעיל, בהתאם להנחיות שנכללו בתיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס׳ 329 (ראה סעיף 2 לעיל), הועלתה דרישת ההון המינימלית המתייחסת לבנק, ליום 31.12.2018 בשיעור של כ- 0.20% (31.12.2017 - 0.18%).
2. הנתון כולל התאמות בגין תוכנית התייעלות - בהתאם להנחיות שפרסם בנק ישראל ביום 12.1.2016 (ראה סעיף 8 לעיל).

א. הלימות הון (המשך)

13. מידע כספי (המשך):

	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
(ד) רכיבי הון לצורך חישוב יחס ההון		
(1) הון ברובד הראשון		
• ההון העצמי	**2,723**	2,473
• הבדלים בין ההון העצמי להון ברובד הראשון	**–**	21
סה"כ הון ברובד הראשון לפני התאמות פיקוחיות	**2,723**	2,494
• התאמות פיקוחיות:		
- מיסים נדחים לקבל	**–**	–
- השקעה בהון תאגידים פיננסיים שלא אוחדו	**(2)**	(2)
- התאמות פיקוחיות אחרות	**(1)**	(1)
סך הכל התאמות פיקוחיות- לפני התאמות בגין תוכנית התייעלות	**(3)**	(3)
התאמות בגין תוכנית התייעלות	**9**	12
סך הכל התאמות פיקוחיות	**6**	9
סך הכל הון ברובד הראשון	**2,729**	2,503
(2) הון ברובד השני		
• מכשירים פיקוחיים:		
- כפופים להוראות המעבר	**259**	323
- אחרים	**100**	100
• הפרשות וקרנות הון	**270**	260
הון ברובד השני לפני ניכויים	**629**	683
• ניכויים מההון ברובד השני	**–**	–
סך הכל הון ברובד השני	**629**	683
סך הכל הון כולל כשיר	**3,358**	3,186

	31 בדצמבר 2018 %	31 בדצמבר 2017 %
(ה) השפעת הוראת המעבר על יחס הלימות ההון ברובד הראשון		
- יחס ההון ברובד הראשון - לפני השפעת הוראות מעבר ולפני השפעת ההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות	**11.35**	10.79
- השפעת הוראות המעבר [1]	**–**	0.10
יחס ההון ברובד הראשון - לפני השפעת ההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות	**11.35**	10.89
- השפעת ההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות	**0.04**	0.05
יחס ההון העצמי ברובד הראשון	**11.39**	10.94

1. כולל השלכות הנובעות מיישום כללי החשבונאות החדשים בנושא: "זכויות עובדים", שנכנסו לתוקף החל מיום - 1.1.2015 .

ב. יחס כיסוי הנזילות

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס׳ 221, בנושא יחס כיסוי הנזילות נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים ״יחס כיסוי נזילות״ (המוגדר כיחס שבין ״מלאי הנכסים הנזילים האיכותיים״, לסך תזרים המזומנים היוצא, נטו, בתקופה עתידית של 30 יום) - שלא יפחת מ- 100%. בהוראה נקבעו כללים הן באשר ל: ״מלאי הנכסים הנזילים האיכותיים״, והן באשר לתזרים המזומנים היוצא, נטו, בתקופה עתידית של 30 יום, כדלקמן:

- **מלאי נכסים נזילים איכותיים –** הכולל נכסים נזילים איכותיים מאוד (״רמה 1״), לרבות: מזומנים בקופות, פקדונות בבנק ישראל וניירות ערך של ממשלת ישראל, ונכסים נזילים איכותיים אחרים (״רמה 2״) - בעיקר: ניירות ערך בדירוג איכות גבוה.

- **תזרים מזומנים יוצא בתקופה של 30 יום –** המוגדר כתזרים המזומנים היוצא הצפוי, בתרחיש קיצון מוגדר בתקופה עתידית של 30 יום, לרבות תזרימים יוצאים צפויים בגין פיקדונות קמעונאיים, פקדונות מתאגידים לא פיננסיים, ותאגידים פיננסיים (והנחת ״שיעורי מיחזור״ שונים בגין כל אחד מסוגי הפקדונות).

להלן נתונים באשר ליחס כיסוי הנזילות בבנק:

	לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2018	לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2017
שיעורי הנזילות (באחוזים):		
* יחס כיסוי הנזילות	**133.1**	139.6
* יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**100.0**	100.0

ג. יחס המינוף

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס׳ 218 בנושא: ״יחס המינוף״, הוגדר יחס זה, כיחס שבין ״מדידת ההון״, לבין ״מדידת החשיפה״, כדלקמן:

- **״מדידת ההון״ –** הוגדרה כ״הון העצמי ברובד הראשון״, לרבות השלכות הנובעות מיישום הוראות המעבר.
- **״מדידת החשיפה״ –** הוגדרה כצירוף החשיפות הבאות: ״חשיפה מאזנית״ (הנכסים שנכללו בדוחות הכספיים), ״חשיפה בגין נגזרים״, ״חשיפה לעסקאות מימון ניירות ערך״, ו״חשיפה בגין פריטים חוץ מאזניים״.

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים יחס מינוף שלא יפחת מ- 5% החל מיום 1 בינואר 2018, לכל המאוחר. להלן נתונים לגבי מרכיבי יחס המינוף בבנק:

מרכיבי התחשיב	31.12.2018 מיליוני ש"ח	31.12.2017 מיליוני ש"ח
ההון עצמי, ברובד הראשון	**2,729**	2,503
סך החשיפות	**38,492**	36,756

שיעורי המינוף	אחוזים	אחוזים
יחס המינוף	**7.1**	6.8
יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים[1]	**5.0**	5.0

1. החל מיום 1 בינואר, 2018.

ביאור 24 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה [1]

	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
1. יתרת האשראי מפקדונות לפי מידת הגביה[2]		
במטבע ישראלי צמוד למדד	**24**	20

2. תזרימים בגין עמלת גביה מפעילות זו – במאוחד ובבנק (במיליוני ש"ח):

	31 בדצמבר 2018 שנה	31 בדצמבר 2018 משנה ועד 3 שנים	31 בדצמבר 2018 מ-3 ועד 5 שנים	31 בדצמבר 2018 מ-5 ועד 10 שנים	31 בדצמבר 2018 מ-10 ועד 20 שנה	31 בדצמבר 2018 מעל 20 שנה	31 בדצמבר 2018 סך הכל(*)	31 בדצמבר 2017 סך הכל(*)
במגזר הצמוד למדד:								
- תזרימים חוזיים עתידיים	-	-	-	-	-	-	-	-
- תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת ההנהלה לפרעונות מוקדמים	-	-	-	-	-	-	-	-
- תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת ההנהלה - לפרעונות מוקדמים	-	-	-	-	-	-	-	-

1. אשראים ופקדונות שהחזרתם למשקיע מותנית בגביית האשראים (או הפקדונות), עם עמלת גביה במקום מרווח.
2. הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שהתקבלו בגינם בסך 4 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2017 - זהה) לא נכללו בלוח זה.

* סך ההכנסות הצפויות בתקופה זו - נמוך מ-0.5 מיליוני ש"ח.

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

1. קיימות התחייבויות והתקשרויות אחרות לתאריך המאזן כדלקמן:

	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
התקשרות להשקעה בבניינים וציוד	**11**	32
חוזי שכירות לזמן ארוך	**252**	272
להלן פירוט דמי השכירות לתשלום בשנים הבאות:		
שנה ראשונה	**34**	30
שנה שניה	**32**	29
שנה שלישית	**31**	29
שנה רביעית	**24**	28
שנה חמישית	**23**	25
שנה שישית ואילך	**108**	131
סך הכל	**252**	272

2. בנוסף לאמור לעיל, חלק מסניפי הבנק נמצאים במבנים השכורים בשכירות מוגנת. דמי השכירות לתשלום בשנה הקרובה, מסתכמים בכ- 1 מיליוני ש"ח (31.12.2017- זהה).

3. לבנק התקשרות להשקעה בקרן הון סיכון פעילה אחת. ההתחייבות העתידית המכסימלית של הבנק להשקעה בקרן זו, מעבר להשקעה שבוצעה עד ליום המאזן, מסתכמת בסכום זניח (31.12.2017 - 1 מיליון ש"ח).

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

4. הבנק חבר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב ולפיכך התחייב לפצות, ביחד עם יתר חברי הבורסה, את מסלקת הבורסה אם ייגרם לה נזק כתוצאה מחוסר מלאי, או מחוסר כיסוי כספי של אחד מחברי הבורסה.

במטרה להבטיח את הפעילות הסדירה בבורסה, החליט דירקטוריון מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב על הקמת קרן סיכונים, בה ישתתפו כל חברי מסלקת הבורסה ובכללם הבנק. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים, כאמור לעיל, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2018 בסך של כ- 19 מיליון ש"ח (31.12.2017 - 10 מיליון ש"ח). היקף קרן הסיכונים ושיעור השתתפות הבנק מתעדכנים על ידי מסלקת הבורסה מעת לעת. לפרטים נוספים באשר לבטוחה שהופקדה על ידי הבנק לכיסוי התחייבויותיו אלה - ראה ביאור 26 להלן.

5. הבנק חבר במסלקת מעו"ף בע"מ, ואחראי יחד עם יתר חברי מסלקת מעו"ף כלפי המסלקה לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה.

בנוסף התחייב הבנק כלפי מסלקת מעו"ף לשלם כל חיוב כספי העשוי לנבוע מפעילות לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסלקות על ידי המסלקה.

לצורך כך הקימה מסלקת מעו"ף קרן סיכונים. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים לתאריך המאזן מסתכם בסך של כ- 5 מיליון ש"ח (31.12.2017 - זהה), המהווים כ- 0.7% מהיקף קרן הסיכונים באותו מועד. הבנק נדרש להעמיד לטובת מסלקת מעו"ף בטוחה בסכום שיבטיח הן את חבותו האפשרית בגין חלקו בקרן הסיכונים, כאמור והן בגין חבות הנובעת מאחריותו כלפי המסלקה (ראה ביאור 26).

6. במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק תובענות משפטיות, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות. בין היתר עולות בתביעות אלה טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדין (או שלא על פי המוסכם), התנית שירות בשירות, אי ביצוע הוראות, חיוב חשבונות שלא כדין והפעלת שיקול דעת מוטעה. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות כייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החבות שתגרם לבנק כתוצאה מהתובענות האמורות.

סכום החשיפה הנוספת בשל תובענות שהוגשו נגד הבנק, כאמור לעיל, בנושאים שונים שסבירות התממשותן אפשרית, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2018 בסך של כ- 6 מיליון ש"ח (31.12.2017 - 32 מיליון ש"ח).
להלן פירוט של התובענות המהותיות שהוגשו כנגד הבנק:

א. ביום 2 במרס 2014 הוגשה כנגד הבנק וארבעה בנקים נוספים תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית, על ידי אחד מלקוחות הבנק וארבעה תובעים נוספים (המהווים לקוחות של יתר הבנקים הנתבעים), שפעילותם הבנקאית כללה, בין היתר, המרת מטבע חוץ לשקלים (ולהיפך), באמצעות מכירה ורכישת מטבע חוץ.

לטענת התובעים שערי החליפין המשמשים את הבנקים הנתבעים למכירה (או רכישת) מטבע חוץ ללקוחותיהם, שונים משערי החליפין השוררים בשוק הבין-בנקאי. הרווח הנגזר לבנקים הנתבעים בגין דפוס פעולה זה, מהווה לדעת התובעים, "עמלת הפרשי שער", שאינה כלולה בתעריפוני הבנקים הנתבעים, בניגוד לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 ובניגוד לכללי הבנקאות (גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשנ"ב-1992.

בנוסף, רכישת מטבע חוץ (או מכירתו), כאמור, כרוכה בתשלום "עמלת חליפין". לטענת התובעים, התעריף שנקבע בגין עמלה זו, זהה בכל הבנקים הנתבעים, ומהווה לפיכך, "הסדר כובל" אסור. סכום הנזק האישי שנגרם לכאורה ללקוח, מוערך על ידו בכ- 800 ש"ח והסכום הכולל הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית כנגד כל חמשת הבנקים הנתבעים מוערך על ידי התובעים בכ- 2.07 מיליארד ש"ח (כתב התביעה אינו נוקב בחלקו של הבנק בסכום התביעה הכולל).

ביום 1 במרס 2018 ניתן בבית המשפט המחוזי פסק דין הדוחה את התביעה כנגד כל הבנקים הנתבעים. ביום 18 במרס 2018 הגיש התובע ערעור לבית המשפט העליון.

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

6. תביעות שהוגשו כנגד הבנק (המשך)

ב. ביום 5 בינואר 2014 הוגשה כנגד הבנק תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית על ידי אחד מלקוחותיו, עקב נזקים שנגרמו לו, לטענתו, בשל סכומי ריבית "עודפים" שנזקפו לחובתו בגין אשראים שנוהלו בחשבון העובר ושב שלו. לטענת הלקוח, בשנים האחרונות העלה הבנק מספר פעמים את שיעורי ריבית החובה בחשבונו, עוד לפני שפג תוקף מסגרת האשראי בחשבון ומבלי שחלה הרעה במצבו העסקי.
לדעת הלקוח, מתכונת פעולה זו סותרת את מערכת ההסכמים שנחתמה בינו לבין הבנק ועומדת בניגוד לפסיקות משפטיות מחייבות ולהוראות בנק ישראל. לפיכך, מבקש הלקוח להשיב לו את חיובי הריבית "העודפים", בגין התקופות שמיום העלאת הריבית ועד למועד פקיעת תוקף מסגרת האשראי.

סכום הנזק האישי שנגרם לכאורה ללקוח, מוערך על ידו בכ- 400 ש"ח, והסכום הכולל הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית, המייצג לטענת התובע את העלות העודפת שנגרמה לכלל לקוחות הבנק, בנושא זה, מסתכם להערכתו בכ- 139 מיליון ש"ח, בתוספת ריבית והפרשי הצמדה.

ביום 23.7.2017 הוגשה לבית המשפט, על ידי הצדדים, בקשה מוסכמת לאישור הסדר פשרה, במסגרתה עתיד הבנק לשלם לקבוצה מסוימת מלקוחות הבנק, ככל שיאושר ההסדר המוצע - סך של 3.2 מיליון ש"ח.
ביום 15.1.2019 ניתן בבית המשפט פסק דין המאשר את הסדר הפשרה אליו הגיעו הצדדים.
בספרי הבנק נערכה הפרשה מתאימה בגין הסדר הפשרה, כאמור.

ג. ביום 23 בדצמבר 2015 הוגשה כנגד החברה האם וכנגד הבנק תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית, על ידי לקוח של החברה האם, שחויב על ידי החברה האם, במספר מקרים בעמלה עבור שירות "משלוח הודעות", בגין התראות שנשלחו אליו בנוגע לחריגות ממסגרת האשראי שנרשמו בחשבונו.
לטענת התובע, חשבונו חויב על ידי החברה האם בעמלה בגין שירות זה, למרות שבפועל לא חרג כלל ממסגרת האשראי שהוקצתה לו בחשבון העובר ושב.
בנוסף, לטענת התובע, משלוח ההודעה וגביית העמלה בגינה, נובעים מדפוס פעולה אוטומטי שגוי שמתקיים לכאורה בחברה האם. הבנק צורף לכתב התביעה, למרות שהתובע אינו לקוח של הבנק, מכיוון שמערכות התפעול בבנק, מבוססות על מערכת המחשב המרכזית של החברה האם. לפיכך, הניח התובע, שדפוס הפעולה השגוי (לטענתו) הנוהג בחברה האם, מתקיים לכאורה גם בבנק.

סכום הנזק האישי שנגרם לכאורה לתובע, מוערך על ידו ב- 272 ש"ח, והסכום הכולל הנקוב בבקשה לתביעה הייצוגית, המשקף את הנזק הכולל שנגרם, לכאורה, ללקוחות שני הבנקים, בגין דפוס פעולה נטען זה, מוערך על ידי התובע בכ- 61 מיליון ש"ח (כתב התביעה אינו נוקב בחלקו של הבנק בסכום התביעה הכולל).

ד. ביום 30 במרס 2017 הוגשה כנגד הבנק וכנגד גורמים אחרים (להלן: "הנתבעים הנוספים", כמפורט להלן), תביעה על ידי לקוח לשעבר של הבנק, שקיבל בעבר אשראי לצורך רכישת מקרקעין. לאחר שהלקוח לא עמד בהתחייבויותיו כלפי הבנק, מימש הבנק את בטוחת המקרקעין ששועבדה לטובתו בגין האשראי שניתן.

לטענת הלקוח נפלו פגמים רבים הן בהתנהלות הבנק כלפיו והן בפעולות שנערכו על ידי כונס הנכסים שמונה מטעם הבנק והשמאי שהעריך את שווי המקרקעין לבקשת כונס הנכסים ("הנתבעים הנוספים"). לפיכך, הבטוחה מומשה בסכום הנופל משמעותית משווייה ההוגן. סכום הנזק שנגרם לתובע, לטענתו, בגין התנהלות כל הנתבעים, מוערך על ידו בכ-40 מיליון ש"ח (כתב התביעה אינו נוקב בחלקו של הבנק בסכום התביעה הכולל).

ה. ביום 7 במאי 2017, הוגשה כנגד הבנק תביעה על ידי בעלי מניות לשעבר (להלן: "התובעים"), של מספר חברות שקיבלו בעבר אשראים מהבנק. לאחר שהחברות חרגו ממסגרות האשראי שניתנו להן ולא עמדו בהתחייבויותיהן כנגד הבנק, ביטל הבנק את מסגרות האשראי שהועמדו להן.
לטענת התובעים, לא הייתה לבנק הצדקה מספקת לביטול מסגרות האשראי, ובכל מקרה המסגרות בוטלו לאחר מתן הודעה מוקדמת קצרה מדי, בניגוד להסכמי ההלוואה ובניגוד להוראות בנק ישראל.
בשל פעולות הבנק, נאלצו התובעים לטענתם, לממש את אחזקותיהם בחברות (לאחר שאלו נקלעו להליכי חדלות פרעון ומונה להם כונס נכסים) ואף למכור את רכושם הפרטי. סכום הנזק שנגרם לתובעים אלה בשל פעולות הבנק מוערך על ידם בכ-35 מיליון ש"ח. באסיפת נושי החברה אושרה המחאת זכויות הנושים לתובעים, ולפיכך הודיעו התובעים על כוונתם לתקן את כתב התביעה.

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

6. תביעות שהוגשו כנגד הבנק (המשך)

ו. ביום 1 בפברואר 2018 הוגשה כנגד הבנק ובנק נוסף (להלן: "הבנקים הנתבעים"), תביעה על ידי תאגיד ובעל מניותיו (להלן: "הלקוחות"), שקיבלו בעבר אשראים מהבנקים הנתבעים. לאחר שהלקוחות חרגו ממסגרות האשראי שניתנו להם ולא עמדו בהתחייבויותיהם כלפי הבנקים הנתבעים, בוטלו מסגרות האשראי שהועמדו להם, חובותיהם הועמדו לפרעון מיידי ולתאגיד מונה כונס נכסים.

לטענת התובעים, הבנקים הנתבעים פעלו בחוסר תום לב, מבלי שניתנה לתובעים שהות מספקת לניהול משא ומתן או מציאת פתרון אחר, ובכך גרמו לקריסת החברה ולמחיקת שווי פעילותה. סכום הנזק שנגרם לתובעים מוערך על ידם בכ- 35 מיליון ש"ח (כתב התביעה אינו נוקב בחלקו של הבנק בסכום התביעה הכולל). ביום 29 באוקטובר 2018 נחתם הסדר נושים לחובות התאגיד, וביום 8 בנובמבר 2018 נדחתה התביעה כנגד הבנק.

ז. ביום 14 בדצמבר 2017, הוגשה כנגד הבנק תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית על ידי אחד מלקוחותיו שכנגדו ננקטו הליכי גביה, לאחר שלא עמד בהתחייבויותיו כלפי הבנק.

לטענת הלקוח במסגרת הליכים אלו חויב חשבונו בהוצאות גביה בסך 9 ש"ח, מבלי שקיימת תשתית חוקית המאפשרת לבנק לגבות סכום זה. הנזק שנגרם לכאורה ללקוח מסתכם ב-9 ש"ח, והסכום הנקוב בתביעה הייצוגית המייצג לדעת התובע את סכומי הגביה השגויים בהם חויבו כלל לקוחות הבנק שכנגדם ננקטו הליכי גביה בשבע השנים האחרונות, מוערך על ידו בכ-10 מיליון ש"ח. ביום 6 במאי 2018, ניתנה החלטה המאשרת את הסתלקות התובע מהבקשה.

ח. ביום 7 באוגוסט 2017 הוגשה כנגד הבנק תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, על ידי אחד מלקוחותיו (להלן: "התובע").

לטענת התובע, הבנק נוהג לגבות עמלה בגין עריכת מסמכי ערבות, גם במועד הארכת תוקף הערבות, בניגוד לנהלי הבנק ולמערכת ההסכמים שבין הבנק ללקוחותיו.
סכום הנזק האישי שנגרם לתובע, לטענתו, מסתכם בכ- 2,215 ש"ח, והסכום הכולל הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית המשקף את הנזק הכולל שנגרם, לכאורה, לכלל לקוחות הבנק בגין דפוס פעולה זה, מוערך על ידי התובע בכ- 24 מיליון ש"ח.

7. להלן פרטים בקשר לתובענות מהותיות שהוגשו כנגד הבנק, שלא ניתן להעריך, בשלב זה, את סיכוייהן:

א. (1) ביום 15 בדצמבר 2016 הוגשה תביעה בבית המשפט הפדרלי באוסטרליה, כנגד הבנק וכנגד החברה האם, על ידי מפרק של שתי חברות אוסטרליות, התובע מהבנק החזר בסך של כ-11 מיליון דולר אוסטרלי בגין חשבונותיה של אחת החברות שבפירוק, בטענה ששירותי הבנקאות שניתנו לה על ידי הבנק, סייעו לחברה להתחמק מתשלום מס. כתב התביעה נמסר לבנק ביום 4 בספטמבר 2017. ביום 16 באוקטובר 2017 הוגש מטעם הבנקים כתב טענות מקדמיות.

ביום 22 ביוני 2018, דחה בית המשפט באוסטרליה את הטענות המקדמיות של הבנקים וביום 19 ביולי 2018 הוגשה על ידי הבנקים בקשת ערעור על החלטה זו.

(2) ביום 15 ביוני 2017 (בעקבות בקשה לבית המשפט באוסטרליה, בהליך המתנהל בין רשות המיסים האוסטרלית וחברה הקשורה לחברות שצוינו בסעיף (1) לעיל), נתן בית משפט השלום בתל אביב צו, המתיר לעורך דין ישראלי לגבות עדויות וראיות משלושה מעובדי הבנק (חלקם לאחר שפרשו מעבודתם), וזאת בהתאם לבקשה לעזרה משפטית בין מדינות. בשלב זה נדחו מועדי מתן העדות למועד בלתי ידוע.

באותו עניין, ביום 15 בנובמבר 2017 נתן בית המשפט צו למסירת מסמכים המופנה לבנק. הבנק הגיש הודעת ערעור על ההחלטה ליתן צו כאמור, ולחילופין בקשת ערעור (למען הזהירות) ובקשה לעיכוב ביצוע הצו.

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

7. להלן פרטים בקשר לתובענות מהותיות שהוגשו כנגד הבנק, שלא ניתן להעריך, בשלב זה, את סיכוייהן (המשך):

א(2) הליך לגביית עדויות (המשך):
ביום 12 בפברואר 2018, הושגה הסכמה בין הצדדים (שקיבלה תוקף פסק דין), במסגרתה נמחק הערעור מחד, וניתן עיכוב ביצוע לצו המצאת מסמכים מאידך, שיעמוד בתוקפו עד לאחר שיחלוף שבוע מהמועד בו תומצא לבנק החלטה חדשה של בית המשפט שתינתן לאחר שבית המשפט, ידון ויכריע בעמדת הבנק.

ביום 24 באוקטובר 2018, הורה בית המשפט לבנק להמציא את המסמכים המבוקשים, והתיר לגבות עדויות מעובדי הבנק, כאמור. הבנק הגיש בקשת רשות ערעור וערעור על החלטת בית המשפט כאמור, ובקשה לעיכוב ביצוע הצו.

ביום 23 בדצמבר 2018 הורה בית המשפט המחוזי לבנק להמציא לעורך הדין הישראלי, בנאמנות, את המסמכים המבוקשים מבלי להעבירם או לעשות בהם שימוש עד למתן פסק דין בערעור. כן נקבע כי חקירת שלושת העובדים תיעשה לאחר מתן פסק הדין ובהתאם לתוצאותיו. הבנק הגיש בקשת ערעור לבית המשפט העליון ובקשה לעיכוב ביצוע. ביום 21 בינואר 2019 דחה בית המשפט העליון את בקשת הבנק, אך הורה לעורך הדין הישראלי להחזיק במסמכים בנאמנות מבלי שיעיין בהם או יעשה בהם כל שימוש אחר.

ב. ביום 12 בדצמבר 2017, הוגשה כנגד הבנק ושלושה בנקים נוספים (להלן: "הבנקים הנתבעים") תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית על ידי אחד מלקוחות הבנק ושלושה תובעים נוספים (להלן: "התובעים"), שנטלו מהבנקים הנתבעים הלוואות במסגרת "הקרן לעסקים קטנים" (המובטחות בחלקן בערבות המדינה), ונדרשו במסגרת התהליך לאישור ההלוואות, להעמיד בטוחה נוספת בגין חלק ההלוואות שלא הובטח בערבות כאמור.

לטענת התובעים, דרישת הבנקים הנתבעים להעמדת בטוחה כאמור (שהוגדרה בכתב התביעה כ"פקדון פיקטיבי"), הינה פעולה אסורה, המהווה לדעתם "התניית שירות בשירות", והריבית האפקטיבית על ההלוואה, הנגזרת מדפוס פעולה זה, עולה בכ- 33% על הריבית הנקובה בחוזה ההלוואה. בנוסף, לדעת התובעים שיעור הסיכון שנקבע להלוואות אלו על ידי הבנקים הנתבעים, עולה על שיעור הסיכון המקובל במערכת הבנקאית להלוואות מסוג זה, בניגוד למערכת ההסכמים בנושא זה, שנחתמו בין הבנקים הנתבעים למדינה.

סכום הריבית העודפת ששולמה על ידי לקוח הבנק (המהווה חלק מכלל התובעים), מוערך על ידו למעלה מ- 1,000 ש"ח, והסכום הנקוב בבקשה לתביעה הייצוגית, המייצג לדעת התובעים, את הריבית העודפת הכוללת ששולמה על ידי כלל לקוחות הבנק שנטלו הלוואות מסוג זה – הוערך במקור על ידי בתובעים בלמעלה מ- 124 מיליון ש"ח. ביום 28 בנובמבר 2018, תיקנו התובעים את סכום התביעה לסך העולה על 2.5 מיליון ש"ח, לכל בנק.

ג. ביום 3 במאי 2018 הוגשה כנגד הבנק תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית, על ידי שניים מלקוחות הבנק (להלן: "התובעים"), המנהלים בבנק חשבון משותף, עקב נזקים שנגרמו להם לטענתם בשל הקפאת הפעילות בחשבונם בבנק, לאחר שלא המציאו לבנק אישורים מסוימים שנדרשו על ידו.

לטענת התובעים דרישת הבנק מבוססת הן על מסמך "תנאי עסק כלליים לפתיחת חשבונות בנק וניהולם", (עליו חתמו) והן על נהלי הבנק שלא צורפו למסמך זה ולא הוצגו בפניהם בעת פתיחת חשבון הבנק.
הנזק האישי שנגרם לתובעים בגין ההצגה החלקית לכאורה של טופסי פתיחת החשבון, כאמור, כולל הן נזקים כספיים והן נזקים לא ממוניים בגין "פגיעה באוטונומיה", ומוערך על ידם ב- 2,104 ש"ח. סכום הנזק הכולל הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית, המשקף לדעת התובעים את סך הנזק שנגרם ללקוחות הבנק בגין ה"פגיעה באוטונומיה", בגין דפוס פעולה נטען זה, מוערך על ידם בכ- 139 מיליון ש"ח.

ד. ביום 2 במאי 2018 הוגשה כנגד הבנק תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, על ידי אחד מלקוחות הבנק, בשל עמלות עודפות שנגבו ממנו, לטענתו, בגין הלוואות שהועמדו עבורו על ידי הבנק (התביעה התקבלה בבנק ביום 14 במאי 2018).

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

7. להלן פרטים בקשר לתובענות מהותיות שהוגשו כנגד הבנק, שלא ניתן להעריך, בשלב זה, את סיכוייהן (המשך):

ד. תביעה מיום 2 במאי 2018 (המשך)

לטענת הלקוח, הבנק העמיד עבורו במספר מקרים הלוואות קצרות טווח עם ערך רטרואקטיבי, כאמצעי לכיסוי חריגות שנוצרו בחשבון העובר ושב שלו, מבלי שנחתם הסכם הלוואה בין הבנק ללקוח (וגבה עבור שירות זה עמלות בגין טיפול באשראי) - במקום להעמיד בחשבונו במקרים אלו "מסגרת אשראי חד צדדית" (שלא ניתן לגבות בגינה עמלה), כמפורט בהוראות בנק ישראל.

מתכונת הפעולה שנבחרה על ידי הבנק (העמדת הלוואות קצרות טווח, במקום מסגרות אשראי חד צדדיות), מהוות לדעת הלקוח דפוס פעולה קבוע הננקט על ידי הבנק כאמצעי לטיפול בחריגות אשראי, המאפשר לבנק לגבות עמלות עודפות מהלקוחות הרלוונטיים.

סכום הנזק האישי שנגרם ללקוח, בגין העמלות העודפות לכאורה שנגבו בחשבונו על ידי הבנק, מוערך על ידו ב- 4,355 - 1,040 ש"ח.

הסכום הנקוב בבקשה לתביעה הייצוגית, המשקף לדעת התובע את סך העמלות העודפות שנגבו על ידי הבנק מכלל הלקוחות שהועמדו עבורם הלוואות במתכונת זו, מוערך על ידו בכ- 52 מיליון ש"ח.

ה. ביום 2 בספטמבר 2018 הוגשה כנגד חברת שירותי בנק אוטומטים בע"מ, וכנגד חברת דואר ישראל בע"מ ואחד עשר תאגידים בנקאיים (ובכללם הבנק) (להלן: "הגופים הנתבעים"), תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית - על ידי לקוחה של אחד הבנקים הנתבעים הסובלת מלקות ראיה, ומבקשת לייצג את כלל אוכלוסיית בעלי המוגבלויות המתקשים להשתמש במכשירים האוטומטיים למשיכת מזומנים שהותקנו על ידי הגופים הנתבעים.
לטענת התובעת, הגופים הנתבעים לא התאימו את המכשירים האוטומטיים למשיכת מזומנים שבאחריותם באופן שיאפשר לציבור בעלי המוגבלויות לעשות בהם שימוש כנדרש ב"חוק שיוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות - התשנ"ח, 1998" ובתקנות שהותקנו מכח חוק זה (להלן: "הוראות הנגישות").
סכום הנזק האישי שנגרם לתובעת בגין ההפרה, לכאורה, של הוראות הנגישות על ידי הגופים הנתבעים כאמור, מוערך על ידה בכ- 500 ש"ח.
הסכום הנקוב בבקשה לתביעה הייצוגית, המשקף לדעת התובעת את הנזק שנגרם לכלל אוכלוסיית כבדי הראיה המתקשים להשתמש בשירותי המכשירים האוטומטיים למשיכת מזומנים, בשל ההפרה לכאורה של הוראות הנגישות, מוערך על ידה בכ- 10 מיליון ש"ח (כתב התביעה אינו נוקב בחלקו של הבנק בסכום התביעה הכולל).

8. מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכות המחשב של חברת האם, המתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המיחשוב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם מעוגנים בהסכמים על בסיס כלכלי.
הסכמים אלו כוללים:

- הסכם למתן שירותי מחשב לתקופה בלתי קצובה, המפרט את היקף, איכות וזמינות שירותי המחשב המסופקים לבנק, לרבות הבטחה לרציפות שירותים אלו הן בתקופת ההתקשרות והן בתקופת המעבר – אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת.

- הסכם "תמחור" הקובע את עלות שירותי המחשוב, המתחדש מעת לעת.
במהלך שנת 2017 גבשו הצדדים בסיוע מומחה חיצוני מתווה להסכם תמחור חדש, ולמנגנון ההתחשבנות בגין הסכם זה.

במסגרת העקרונות שגובשו בין הצדדים, נקבע בין היתר:
- עלות שירותי המחשב שמשלם הבנק לחברה האם הועלתה בהדרגה, ונפרסה לתקופה של ארבע שנים מכ- 64 מיליון ש"ח בשנת 2017, לכ- 81 מיליון ש"ח בשנת 2021. לפיכך, עלות שירותי המחשב ששילם הבנק לחברה האם בשנת 2018 הסתכמה בכ- 68 מיליון ש"ח.

- העלות בגין שירותי המחשב שמשלם הבנק, כאמור, תוצמד למדד המחירים לצרכן.

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

8. הסכמים לקבלת שירותי מחשב ותפעול מהחברה האם (המשך):

- מנגנון התמחור שגובש במתווה יעמוד בתוקפו, לכל תקופת ההתקשרות לקבלת שירותי מחשב מהחברה האם, אלא אם יחליטו הצדדים שנוצרו נסיבות המחייבות לעדכן את הסכם התמחור.

העקרונות שגובשו במתווה כאמור, אושרו על ידי דירקטוריון הבנק ביום 27 בדצמבר 2017.

9. מתן פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה:

ביום 29 בנובמבר 2009 אישרה האסיפה הכללית של הבנק הצעת החלטה, במסגרתה התחייב הבנק להעניק פטור מראש ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק בתנאים מסוימים.

לאור פרק הזמן שחלף ממועד אישור ההחלטה הקודמת, והתפתחויות שחלו בנושא זה, אישר הדירקטוריון ביום 31.1.2016 תיקון למסמך ההתחייבות הקודם, המפרט את התחייבות הבנק ואת תנאיה, כדלקמן:

- במסגרת המסמך התחייב הבנק לפטור מראש דירקטורים ונושאי משרה בבנק וכן דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברות בנות, מאחריות בשל נזק שייגרם לבנק (ולאותן חברות בנות) עקב הפרת חובת זהירות מצד הדירקטור או נושא המשרה.
- בנוסף, התחייב הבנק לשפות דירקטורים ונושאי משרה, בשל התחייבות כספית אפשרית שתוטל עליהם, ובגין הוצאות התדיינות סבירות בגין סוגי אירועים מסויימים המפורטים במסמך.

הפטור מאחריות וההתחייבות למתן השיפוי, כאמור - כפופים לעקרונות ולהתניות הבאים:

א. הפטור מאחריות וההתחייבות למתן השיפוי, יחולו רק על הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ובאותן חברות בנות, בגין מעשים (או מחדלים) שבוצעו על ידם במסגרת מילוי תפקידם.

ב. הפטור מאחריות וההתחייבות למתן שיפוי, לא יחולו בשל אירועים הכרוכים בפעולות או מחדלים, כדלקמן:
   - הפרת חובת אמונים.
   - הפרת חובת זהירות שנעשתה בכוונה ובפזיזות (למעט אם נעשתה ברשלנות בלבד).
   - פעולה שנעשתה מתוך כוונה להפיק רווח אישי שלא כדין.
   - קנס או כופר שהוטל על נושא המשרה.

ג. במסגרת התיקון להחלטה הקודמת, הועלה הסכום המירבי של השיפויים שיינתנו לכל נושאי המשרה והדירקטורים בבנק - משיעור של 10% מהונו העצמי של הבנק, ל- 25% - ובתנאי שמימוש השיפוי לא יגרום לחריגה ממגבלות השיפוי שנקבעו בהחלטת השיפוי של החברה האם.

10. תכנית להעתקת הנהלת הבנק ויחידות המטה המרכזית:

במהלך שנת 2016 חתם הבנק על הסכם במסגרתו רכש הבנק (יחד עם החברה האם וחברה נוספת בקבוצה) קרקע בראשון לציון, המיועדת להקמת יחידות ההנהלה והמטה של הבנק בתמורה ל- 10.5 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ.

11. מכירת מבנים

ביום 3 בדצמבר 2018, נחתם על ידי הבנק הסכם, במסגרתו מכר הבנק את זכויותיו במבנה, שהיה בבעלותו בתמורה לכ- 5 מיליון ש"ח.

הרווח בגין מכירת המבנה צפוי להסתכם בכ- 1 מיליון ש"ח, ועתיד להיזקף בספרי הבנק כהכנסה - במועד מסירת החזקה בשנת 2019.

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

12. מכירת החזקות הבנק במניות הבורסה

ביום 6 באפריל 2017 פורסם: "חוק ניירות ערך (תיקון מס' 60) (שינוי מבנה הבורסה), התשע"ו-2016 במסגרתו הפכה הבורסה לחברה למטרות רווח והקצת מניות לבעלי מניותיה (ובכללם הבנק). עם זאת, בהתאם לכללים שנקבעו בחוק, יחויבו בעלי המניות להעביר לבורסה את פער שבין התמורה שתתקבל על ידם ממכירת החזקותיהם במניות הבורסה (ככל שתיקשר עסקה כזו), לבין חלקם היחסי בהון העצמי של הבורסה.

בהתאם לכך, ובמענה להצעת הבורסה - הגיש הבנק ביום 18 בינואר 2018 הצעה למכירת מלוא החזקותיו במניות הבורסה בתמורה לכ- 4 מיליון שח (המשקפת את חלקו היחסי בהון הבורסה).

ביום 16 באפריל 2018 הודיעה הבורסה לניירות ערך לבנק על החלטתה לקבל את הצעת הבנק.
השלמת העסקה הותנתה על ידי הבורסה בקבלת אישור מוקדם של הרשות לניירות ערך (ובמידת הצורך גם של הרשות להגבלים עסקיים) ובביצוע ה"קלוזינג" של העסקה.

ביום 27 באוגוסט 2018 התקיים "הקלוזינג" לעסקה והועברו מניות הבנק כנגד קבלת התמורה המוסכמת.
הרווח שנבע לבנק מעסקת המכירה, הסתכם בכ- 4 מיליון ש"ח ונזקף בתקופת הדוח לדוח הרווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".

13. הסכם לרכישת בנק דקסיה לישראל בע"מ

ביום 8 ביולי 2018 פנתה החברה האם ליו"ר דירקטוריון בנק דקסיה ישראל בע"מ (להלן: "בנק דקסיה"), בבקשה לקיים בחינה לגיבוש מתווה, לרכישת כל מניות בנק דקסיה ומיזוגו עם ולתוך הבנק.

ביום 6 בספטמבר 2018, לאחר משא ומתן שקיימה החברה האם עם בנק דקסיה, מסרה החברה האם לבנק דקסיה הצעה לרכישת מלוא הונו המונפק של בנק דקסיה במחיר של 758.59 ש"ח למניה (להלן: "התמורה המוצעת") (מתואם לדיבידנדים שיחולקו על ידי בנק דקסיה, ככל שיחולקו עד למועד השלמת העסקה), על ידי החברה האם או על ידי הבנק, בדרך של מיזוג.

דירקטוריון בנק דקסיה הודיע לחברה האם כי התמורה המוצעת מקובלת עליו וכי בנק דקסיה יכנס למשא ומתן עם החברה האם במטרה להתקשר בהסכם מיזוג מחייב. הוסכם כי המשא ומתן ינוהל על בסיס בלעדי ועסקת המיזוג (ככל שתבוצע), תתבסס על מצב בנק דקסיה כפי שיהיה במועד חתימת הסכם המיזוג.

ההצעה היתה כפופה לקיום תנאים מתלים, לרבות בדיקת נאותות ממוקדת, חתימת הסכם מיזוג מחייב, קבלת כל האישורים הנחוצים על פי דין להסכם לביצוע המיזוג, ובכלל זה אישור בנק ישראל ואישור רשות התחרות (בשמה הקודם: "הרשות להגבלים עסקיים").

ביום 13.11.2018 נחתם הסכם המיזוג בין הבנק לבין בנק דקסיה (להלן: "ההסכם"), במסגרתו, בכפוף לקיום התנאים המתלים שנקבעו בו, יתמזג בנק דקסיה עם ולתוך הבנק במיזוג הסכמי לפי הפרק הראשון לחלק השמיני לחוק החברות, התשנ"ט 1999 - בתמורה לתשלום של הבנק לבעלי המניות של בנק דקסיה, על בסיס התמורה המוצעת למניה ובסך הכל כ- 670 מיליון ש"ח, עבור מלוא המניות של בנק דקסיה.

בנק דיסקונט לישראל בע"מ, חברת האם של הבנק, חתם על ההסכם כערב להתחייבויות הבנק בעניין זה.
בהתאם להסכם הותנתה השלמתו בקיומם של מספר תנאים מתלים , לרבות:

- אישור בנק ישראל;
- אישור הממונה על התחרות (בתוארו הקודם: "הממונה על ההגבלים העסקיים"), וקבלת כל אישור רגולטורי אחר, ככל שיידרש;
- אישור האסיפה הכללית של בנק דקסיה;
- אישור רשות המיסים לביצוע המיזוג בפטור ממס הכנסה וממס רווח לחברות המתמזגות לפי חלק ה'2 לפקודת מס הכנסה;

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

13. הסכם לרכישה בנק דקסיה לישראל בע"מ (המשך)

- לא יחול שינוי מהותי לרעה במצבו של בנק דקסיה, לרבות אי העמדה לפרעון מיידי של אשראים מהותיים שהועמדו לחברת הבת של בנק דקסיה, כפי שהוגדר בהסכם.
- בתקופה שמיום חתימת ההסכם, לא יתרחש אירוע שיגרום לחשש סביר שהחברה הממוזגת לא תוכל לעמוד בהתחייבויותיה לנושיה;
- קבלת תעודת מיזוג מרשם החברות בדבר המיזוג.

בנוסף, נקבעו בהסכם הוראות המחייבות את הצדדים להסכם, לפעול במשותף לשם קיום מהיר ומלא של התנאים המתלים, וכן נקבעו בו נסיבות בהן יראו תנאי מתלה כאילו לא התקיים, עקב קיומם של תנאים מכבידים בהם מותנה אישור או היתר רגולטורי.

ככל שאיזה מהתנאים המתלים לא יתקיים עד ליום 1 ביוני 2019 (להלן: "המועד הסופי"), למעט אם ויתרו הצדדים על קיומו בהתאם להוראות ההסכם, ככל שרלוונטי - ייחשב הסכם המיזוג כבטל, אלא אם הסכימו הצדדים בכתב לדחות את המועד הסופי.

ככל שמועד השלמת עסקת המיזוג, כאמור (להלן: "מועד ההשלמה"), יחול לאחר ה- 1 באפריל 2019, תוגדל התמורה שישלם הבנק לבעלי המניות של בנק דקסיה בסך של 1.25 מיליון ש"ח לחודש (או חלקו היחסי), בגין התקופה שמיום 1 באפריל 2019 ועד למועד ההשלמה. בנוסף, ככל שיחולק דיבידנד על ידי בנק דקסיה (בהסכמת הבנק), תותאם התמורה לסכום הדיבידנד שיחולק, כאמור.

כמו כן, נקבעו בהסכם הוראות לעניין ההתנהלות של בנק דקסיה וחברת הבת שלו (להלן: "החברות המתמזגות"), בתקופת הביניים שממועד חתימת ההסכם ועד למועד ההשלמה, לפיהן החברות המתמזגות תנהלנה את עסקיהן בתקופה זו במהלך העסקים הרגיל, כפי שנוהלו בסמוך למועד חתימת ההסכם ובאופן העולה בקנה אחד עם ניהולם עד למועד החתימה.

ביום 25 בנובמבר 2018, פנה הבנק לרשות לתחרות בבקשה לאשר את הסכם המיזוג.

ביום 26 בנובמבר 2018, פנה הבנק לבנק ישראל בבקשה לאשר את הסכם המיזוג.

ביום 30 בדצמבר 2018 פנתה הרשות לתחרות לבנק ולחברה האם בבקשה לקבלת נתונים בנוגע לבקשת המיזוג, לרבות נתוני הלוואות לרשויות מקומיות, פרוטוקולים מדיוני הדירקטוריון וההנהלה הרלוונטיים לנושא והמסמכים שהוצגו בישיבות אלה.

ביום 3 בינואר 2019 אושרה באסיפה הכללית של "בנק דקסיה" ההצעה למיזוג דקסיה עם ולתוך הבנק ברוב של 99.9%.

ביום 12 בפברואר 2019 החליטה אסיפת בעלי המניות של "בנק דקסיה" לשנות את שם הבנק ל- "מונציפל בנק בע"מ". ההחלטה כפופה לאישור רשם החברות.

כאמור, השלמת העסקה כפופה, בין היתר, להתקיימות תנאים מתלים שונים, לרבות כאלה שאינם בשליטת הבנק, וביניהם קבלת אישורים מגורמים רגולטוריים. לפיכך, אין וודאות שהעסקה תצא לפועל.

14. מסגרת להנפקת הון וגיוס כתבי התחייבות

במסגרת הערכות הבנק להשלמת העסקה לרכישת בנק דקסיה לישראל בע"מ ומיזוגו עם ולתוך הבנק (ראה סעיף 13 לעיל) - אישר הדירקטוריון ביום 24 בפברואר 2019 מסגרת להנפקת הון מניות וגיוס אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, כדלקמן:

- מסגרת להנפקת הון מניות רגילות לחברה האם בהיקף שלא יעלה על 150 מיליון ש"ח.
- מסגרת לגיוס כתבי התחייבות נדחים הכוללים מנגנונים לספיגת הפסדים ("COCO"), בהיקף שלא יעלה על כ- 400 מיליון ש"ח שיגויסו מהחברה האם.
- מסגרת לגיוס אגרות חוב בהיקף שלא יעלה על כ- 600 מיליון ש"ח.

גיוס מכשירי החוב הנ"ל (בחלקם או במלואם), והנפקת הון המניות כפופים להשלמת עסקת הרכישה ולצורכי הנזילות הנגזרים ממנה (בהתייחס לגיוס אגרות החוב).

ביאור 25 - ערבויות

א. כללי

במסגרת השירותים הבנקאיים הניתנים ללקוחות, הבנק מנפיק ללקוחותיו מגוון רחב של ערבויות ושיפויים (כגון: ערבויות כספיות, ערבויות ביצוע, ערבויות למשתכנים וכו'), התומכת בפעילות הלקוחות ומאפשרות להם לבצע ולהשלים עסקאות שונות, המבוססות על שימוש בערבויות בנקאיות, כחלק ממהלך העסקים הרגישל של אותם לקוחות.

ב. תשלומים עתידיים פוטנציאליים

סכומי התשלום העתידיים הפוטנציאליים בגין הערבויות שהונפקו על ידי הבנק, מבוסס על סכומי הערבות הנקובים, לפני קיזוז החזרים אפשריים או בטוחות כלשהן. להלן מידע באשר לסכומי החשיפה המכסימליים בגין ערבויות שהונפקו על ידי הבנק, בחתך תקופות פקיעת הערבויות (במיליוני ש"ח):

סוג הערבות	ליום 31 בדצמבר 2018 תשלומים עתידיים פוטנציאליים מכסימליים - בחתך תקופת הפקיעה עד שנה	ליום 31 בדצמבר 2018 תשלומים עתידיים פוטנציאליים מכסימליים - בחתך תקופת הפקיעה משנה ועד שלוש שנים	ליום 31 בדצמבר 2018 תשלומים עתידיים פוטנציאליים מכסימליים - בחתך תקופת הפקיעה משלוש ועד חמש שנים	ליום 31 בדצמבר 2018 תשלומים עתידיים פוטנציאליים מכסימליים - בחתך תקופת הפקיעה מעל חמש שנים	ליום 31 בדצמבר 2018 תשלומים עתידיים פוטנציאליים מכסימליים - בחתך תקופת הפקיעה סך הכל	ליום 31 בדצמבר 2018 תשלומים עתידיים פוטנציאליים מכסימליים - בחתך תקופת הפקיעה יתרה בספרים
אשראי תעודות	**21**	**9**	**-**	**-**	**30**	**-**
ערבויות להבטחת אשראי	**246**	**24**	**8**	**1**	**279**	**4**
ערבויות לרוכשי דירות	**510**	**545**	**4**	**12**	**1,071**	**4**
ערבויות והתחייבויות אחרות	**819**	**185**	**27**	**16**	**1,047**	**12**
סך הכל ערבויות(*)	**1,596**	**763**	**39**	**29**	**2,427**	**20**

סוג הערבות	ליום 31 בדצמבר 2017 תשלומים עתידיים פוטנציאליים מכסימליים - בחתך תקופת הפקיעה עד שנה	ליום 31 בדצמבר 2017 תשלומים עתידיים פוטנציאליים מכסימליים - בחתך תקופת הפקיעה משנה ועד שלוש שנים	ליום 31 בדצמבר 2017 תשלומים עתידיים פוטנציאליים מכסימליים - בחתך תקופת הפקיעה משלוש ועד חמש שנים	ליום 31 בדצמבר 2017 תשלומים עתידיים פוטנציאליים מכסימליים - בחתך תקופת הפקיעה מעל חמש שנים	ליום 31 בדצמבר 2017 תשלומים עתידיים פוטנציאליים מכסימליים - בחתך תקופת הפקיעה סך הכל	ליום 31 בדצמבר 2017 תשלומים עתידיים פוטנציאליים מכסימליים - בחתך תקופת הפקיעה יתרה בספרים
אשראי תעודות	7	-	-	-	7	-
ערבויות להבטחת אשראי	259	37	3	-	299	4
ערבויות לרוכשי דירות	486	880	-	13	1,379	6
ערבויות והתחייבויות אחרות	657	212	20	13	902	10
סך הכל ערבויות(*)	1,409	1,129	23	26	2,587	20

* כ- 98% מיתרת הערבויות ליום 31.12.2018 הונפקו ללקוחות המדורגים ב"דירוג השקעה" (31.12.2017 - זהה)

ביאור 26 - שיעבודים

א. בהתאם להסכם שנחתם בין הבנק לבין מסלקת המעו"ף, הפקיד הבנק בטוחה לטובת מסלקת מעו"ף, בגין אחריותו כלפי המסלקה עבור עסקאות שביצע הבנק ושביצעו לקוחותיו ועבור חלקו בקרן הסיכונים (ראה ביאור 24ב'(5)).

בהתאם להסכם התחייבה המסלקה להשיב את סכום הבטוחה על פירותיה לבנק. עם זאת, למסלקת מעו"ף זכות לממש את הבטוחה, כולה או חלקה - על פי שיקול דעתה, כנגד הפחתת חוב הבנק כלפיה - בסכום זהה (ראה סעיף ה' להלן).

ב. בהתאם להסכם שנחתם בין הבנק לבין מסלקת הבורסה הפקיד הבנק בטוחה לטובת מסלקת הבורסה, בגין אחריותו לפצות את מסלקת הבורסה בשל נזק כספי הנובע מחוסר מלאי (או מחוסר כיסוי כספי של אחד מחבריה) ובגין חלקו של הבנק בקרן הסיכונים שהוקמה על ידי מסלקת הבורסה (ראה ביאור 24ב(4)).

להבטחת ההסכם רשם הבנק ביום 13.4.2005 שיעבוד קבוע, בדרגה ראשונה, לטובת מסלקת הבורסה בגין בטוחה זו והזכויות בגינה (ראה סעיף ה' להלן).

ג. במטרה לייעל את פעילות סליקת הכספים במשק ולצמצם את חשיפת בנק ישראל בתחום זה, הושקה על ידי בנק ישראל מערכת לסליקת תשלומים גדולים ב"זמן אמת" (מערכת RTGS) המאפשרת העברת כספים מהירה וסופית בין הבנקים המקושרים למערכת - ובתנאי שיתרת הנזילות בבנקים לא תפחת מההיקף הנדרש לביצוע העברות הכספים. לאור הסדרי הסליקה החדשים - הבנק עשוי להזדקק, מעת לעת, לקבלת אשראי לפרקי זמן קצרים מבנק ישראל.
במטרה להבטיח את התשלום המלא של הסכומים שיגיעו לבנק ישראל בגין אשראי זה - שיעבד הבנק ביום 15 בנובמבר 2010 לטובת בנק ישראל, בשיעבוד קבוע בדרגה ראשונה, את כל הנכסים וההתחייבויות שהופקדו על ידו ב"חשבון הבטוחות" המתנהל במסלקת הבורסה לניירות ערך (בנוסף לשיעבוד הצף, בדרגה ראשונה, שנרשם על נכסים אלו ביום 23 ביולי 2007).

להלן נתונים לגבי הרכב הנכסים שהופקדו (במיליוני ש"ח):

	2018	2017
בטוחות שהופקדו[1]		
- יתרה ממוצעת	**299**	298
- יתרה לסוף שנה	**301**	298
- היתרה הגבוהה במשך השנה	**301**	298

ד. בנוסף, הבנק מפקיד מעת לעת פקדונות בבנק ישראל המהווים (ביחד עם ניירות הערך שהופקדו כאמור), בטוחה המאפשרת לבנק להשתתף במכרזי האשראי של בנק ישראל, בעת הצורך.

להלן נתונים באשר לפקדונות שהופקדו על ידי הבנק בבנק ישראל (במיליוני ש"ח):

	2018 היתרה בסוף השנה	2018 היתרה הגבוהה	2018 היתרה הממוצעת	2017 היתרה בסוף השנה
פקדונות בבנק ישראל	**2,100**	**4,902**	**3,458**	3,372

בשנת 2018 לא השתתף הבנק במכרזי אשראי, כאמור (2017 - זהה).

ה. להלן נתונים באשר לבטוחות שהופקדו לטובת מסלקת המעו"ף ומסלקת הבורסה (במיליוני ש"ח):

	2018 היתרה בסוף השנה	2018 היתרה הגבוהה	2018 היתרה הממוצעת	2017 היתרה בסוף השנה
• **למסלקת המעו"ף**				
- מזומנים	**2**	**2**	**2**	2
- ניירות ערך[1]	**41**	**48**	**44**	48
סך הכל	**43**	**50**	**46**	50
• **למסלקת הבורסה**				
- מזומנים	**5**	**5**	**5**	4
- ניירות ערך[1]	**16**	**16**	**15**	13
סך הכל	**21**	**21**	**20**	17

ו. הבנק מפקיד אגרות חוב אצל ברוקרים זרים, להבטחת פירעון עסקאות באופציות שמבצעים לקוחותיו. שווי הבטוחה ליום 31.12.2018 לא נדרש הבנק להפקיד בטוחות כאמור (היתרה הגבוהה והממוצעת בשנת 2018 - 1 מיליון ש"ח).

ז. במסגרת הפעילות במכשירים נגזרים, הבנק מתקשר עם בנקים אחרים (המשמשים כצד נגדי לעסקאות אלו) בהסכמי CSA, במטרה להפחית את סיכוני האשראי הגלומים בפעילות במכשירים נגזרים.

בהתאם להסכמים אלו, כאשר חשיפת האשראי של אחד הצדדים לעסקת הנגזרים עולה על סף מסוים שנקבע מראש, מתחייב הצד השני לעסקה, להעביר פקדון לצד האחר, בגובה סכום החשיפה העודף. היקף הפקדונות שהופקדו על ידי הבנק בגין הסכמים אלו, מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2018 בסך של כ- 13 מיליון ש"ח (31.12.2017 – 9 מיליון ש"ח).

1. הנתונים משקפים את השווי לביטחון של הבטוחה, עבור הגוף שלטובתו שועבדו בטוחות אלו.

ביאור 27 – מכשירים נגזרים

א. כללי

א. בפעילותו השוטפת, חשוף הבנק לסיכוני שוק ובהם: סיכון בסיס, סיכון ריבית וסיכון נזילות. במסגרת ניהול סיכוני השוק ובמטרה להקטין ככל האפשר את החשיפה לסיכוני שוק, כאמור לעיל, מפעיל הבנק מגוון רחב של מכשירים נגזרים.

המכשירים הנגזרים הנמצאים בשימוש הבנק, כוללים :

חוזי מטבע (כולל אופציות) - חוזים להחלפה בין שני מטבעות במועד עתידי על פי שער חליפין שנקבע מראש. במסגרת המכשירים הפיננסיים מסוג זה נכללות, בין היתר: עסקאות אקדמה (Forward), עסקאות החלפה פיננסיות של מטבע (Swap) ואופציות להבטחת שערי החליפין בין מטבעות בעתיד.

חוזי ריבית - עסקאות להחלפה בין תזרימי מזומנים הנובעים מריבית המחושבת על פי שיעורים קבועים, לבין ריבית המחושבת לפי שיעורים משתנים וכן חוזים להבטחת שיעורי ריבית עתידיים.

אופציות על מחירי מניות - אופציות על מדד מניות המעו"ף ומניות אחרות, בהן פועל הבנק כמתווך בלבד עבור לקוחותיו.

חוזים בגין מתכות - עסקאות להבטחת מחיריהן של מתכות בעתיד. בעסקאות אלו פועל הבנק כמתווך בלבד עבור לקוחותיו, תוך התחייבות של הלקוח לבצע עסקה הפוכה לעסקה העתידית הראשונית, עד למועד מימוש העסקה הראשונית.

ב. הפעילות במכשירים נגזרים כרוכה בחשיפה לסיכונים כדלקמן:
סיכון אשראי - מוגדר כהפסד הצפוי לבנק, אם הצד הנגדי לחוזה, לא יעמוד בתנאי החוזה. מאחר שהסכום הנקוב בעסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי שלה, הוגדר סיכון האשראי בהקשר למכשירים פיננסים נגזרים, בהתבסס על עלות ההתקשרות בעסקה דומה, לו הוקמה במועד מדידת הסיכון עבור לקוח בעל מאפיינים דומים, לתקופה שנותרה עד לפקיעת המכשיר הנגזר.

הבנק קובע מסגרות ספציפיות ללקוחות הפועלים במכשירים נגזרים. חשיפת האשראי הנגרמת בגין פעילות זו מבוקרת באופן שוטף, כמקובל לגבי מסגרות אשראי אחרות. מדיניות הבנק לגבי הבטחונות הנדרשים לגבי פעילות הלקוחות במכשירים נגזרים, אינה שונה ממדיניותו לגבי הבטחונות הנדרשים בגין חשיפות אשראי אחרות.

סיכון שוק - מוגדר כחשיפת הבנק להפסד בגין תנודות בשווי ההוגן של המכשיר הנגזר בשל שינויים במשתני שוק כגון: שערי חליפין, שיעורי ריבית ושיעור האינפלציה.

סיכון נזילות - מוגדר כחשיפת הבנק להפסד פוטנציאלי, בשל העדר אפשרות לסגור חשיפה במכשיר נגזר במהירות על ידי סילוקה במזומן, או על ידי יצירת חשיפה הפוכה. סיכון זה קיים בעיקר בעסקאות שסחירותן נמוכה, או שאינן נסחרות בבורסות או בשווקים מוסדיים. להערכת הנהלת הבנק, בהתחשב בחלקו היחסי בשוק זה, הבנק יכול לסגור את הפוזיציות שלו במכשירים נגזרים במהירות יחסית ולכן אין הוא חשוף לסיכון נזילות משמעותי בפעילות זו.

ג. בנוסף לאמור לעיל, מתקשר הבנק, במסגרת פעילותו, בחוזים שבפני עצמם אינם מהווים מכשירים נגזרים, אך הם נחשבים כ"חוזים מארחים" המכילים "מכשירים נגזרים משובצים".

ה"חוזים המארחים" הינם מכשירים פיננסיים המקנים לצד הנגדי לחוזה הטבה (אופציה) בתנאים מסוימים, שמאפייניהם הכלכליים אינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של ה"חוזים המארחים" (לדוגמא: פקדון המבטיח ללקוח את המסלול הגבוה מבין: הפרשי הצמדה למדד או לשער החליפין). בהתאם להוראות בנק ישראל, יש לראות בהטבות אלו: "מכשירים נגזרים משובצים".

ב. היקף הפעילות במאוחד (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 חוזי ריבית שקל - מדד	31 בדצמבר 2018 חוזי ריבית אחר	31 בדצמבר 2018 חוזי מטבע חוץ	31 בדצמבר 2018 חוזים בגין מניות	31 בדצמבר 2018 חוזי סחורות ואחרים	31 בדצמבר 2018 סך הכל
(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים						
1. נגזרים ALM [1],[2]						
חוזי FORWARD	1,315	-	768	-	-	2,083
חוזי אופציה לא סחירים						
- אופציות שנכתבו	-	-	-	-	-	-
- אופציות שנקנו	-	-	6	-	-	6
SWAPS [2]	-	336	2,161	-	-	2,497
סה"כ נגזרים ALM	1,315	336	2,935	-	-	4,586
2. נגזרים אחרים [1]						
חוזי FORWARD	-	-	-	-	1,415	1,415
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						-
- אופציות שנכתבו	-	-	5	579	-	584
- אופציות שנקנו	-	-	5	579	-	584
חוזי אופציה אחרים:						-
- אופציות שנכתבו	-	-	38	-	-	38
- אופציות שנקנו	-	-	38	-	-	38
סה"כ נגזרים אחרים	-	-	86	1,158	1,415	2,659
3. חוזי החלפת מטבע חוץ (SPOT)	-	-	124	-	-	124
(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים						
1. נגזרים ALM [2]						
שווי הוגן ברוטו חיובי	9	2	46	-	-	57
שווי הוגן ברוטו שלילי	1	5	77	-	-	83
2. נגזרים אחרים						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	6	35	41
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	6	35	41
3. סך הכל						
שווי הוגן ברוטו חיובי [4]	9	2	46	6	35	98
סכומים שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	9	2	46	6	35	98
שווי הוגן ברוטו שלילי [5]	1	5	77	6	35	124
סכומים שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	1	5	77	6	35	124

הערות:

1. למעט חוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.
2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
3. מזה - חוזי החלפת שיעורי ריבית בסך של 306 מיליון ש"ח בהם הבנק הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע.
4. מזה - שווי הוגן ברוטו חיובי של נכסים בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 2 מיליון ש"ח.
5. מזה - סך של 50 מיליון ש"ח, המהווה יתרת התחייבויות בגין חוזי מטבע חוץ שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו (ליום 31.12.2018 - לא היו בבנק יתרות נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו).

ב. היקף הפעילות במאוחד (המשך) (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2017 חוזי ריבית שקל - מדד	31 בדצמבר 2017 חוזי ריבית אחר	31 בדצמבר 2017 חוזי מטבע חוץ	31 בדצמבר 2017 חוזים בגין מניות	31 בדצמבר 2017 חוזי סחורות ואחרים	31 בדצמבר 2017 סך הכל
(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים						
1. נגזרים ALM [1],[2]						
חוזי FORWARD	1,209	-	838	-	-	2,047
חוזי אופציה לא סחירים						
- אופציות שנכתבו	-	-	4	-	-	4
- אופציות שנקנו	-	-	8	-	-	8
SWAPS [3]	-	319	1,342	-	-	1,661
סה"כ נגזרים ALM	1,209	319	2,192	-	-	3,720
2. נגזרים אחרים [1]						
חוזי FORWARD	-	-	-	-	63	63
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
- אופציות שנכתבו	-	-	37	993	-	1,030
- אופציות שנקנו	-	-	37	993	-	1,030
חוזי אופציה אחרים:						
- אופציות שנכתבו	-	-	17	-	-	17
- אופציות שנקנו	-	-	17	-	-	17
סה"כ נגזרים אחרים	-	-	108	1,986	63	2,157
3. חוזי החלפת מטבע חוץ (SPOT)	-	-	124	-	-	124
(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים						
1. נגזרים ALM [2]						
שווי הוגן ברוטו חיובי	3	-	24	-	-	27
שווי הוגן ברוטו שלילי	2	11	83	-	-	96
2. נגזרים אחרים						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	4	1	5
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	4	1	5
3. סך הכל						
שווי הוגן ברוטו חיובי [4]	3	-	24	4	1	32
סכומים שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	3	-	24	4	1	32
שווי הוגן ברוטו שלילי [5]	2	11	83	4	1	101
סכומים שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	2	11	83	4	1	101

הערות:

1. למעט חוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.
2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
3. מזה - חוזי החלפת שיעורי ריבית בסך של 291 מיליון ש"ח בהם הבנק הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע.
4. מזה - שווי הוגן ברוטו חיובי של נכסים בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 5 מיליון ש"ח.
5. מזה - סך של 56 מיליון ש"ח, המהווה יתרת התחייבויות בגין חוזי מטבע חוץ שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו (ליום 31.12.2017 - לא היו בבנק יתרות נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו).

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה, במאוחד (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 בורסות	31 בדצמבר 2018 בנקים	31 בדצמבר 2018 ממשלות ובנקים מרכזיים	31 בדצמבר 2018 אחרים	31 בדצמבר 2018 סה"כ
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	**2**	**73**	**-**	**23**	**98**
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
- הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	**-**	**(24)**	**-**	**(16)**	**(40)**
- הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שנתקבל במזומן	**-**	**(10)**	**-**	**-**	**(10)**
נכסים בגין מכשירים נגזרים, נטו	**2**	**39**	**-**	**7**	**48**
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים[1]	**18**	**17**	**-**	**8**	**43**
סך סיכון האשראי בגין מכשירים נגזרים	**20**	**56**	**-**	**15**	**91**
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**3**	**39**	**-**	**82**	**124**
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
- מכשירים פיננסיים	**-**	**(24)**	**-**	**(16)**	**(40)**
- בטחון במזומן ששועבד	**-**	**(13)**	**-**	**-**	**(13)**
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים, נטו	**3**	**2**	**-**	**66**	**71**

	31 בדצמבר 2017 בורסות	31 בדצמבר 2017 בנקים	31 בדצמבר 2017 ממשלות ובנקים מרכזיים	31 בדצמבר 2017 אחרים	31 בדצמבר 2017 סה"כ
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	2	12	-	18	32
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
- הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	-	(8)	-	(6)	(14)
- הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שנתקבל במזומן	-	(2)	-	-	(2)
נכסים בגין מכשירים נגזרים, נטו	2	2	-	12	16
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים[1]	26	4	-	15	45
סך סיכון האשראי בגין מכשירים נגזרים	28	6	-	27	61
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	2	33	-	66	101
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
- מכשירים פיננסיים	-	(8)	-	(6)	(14)
- בטחון במזומן ששועבד	-	(9)	-	-	(9)
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים, נטו	2	16	-	60	78

1. ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך הסכומים בגין מכשירים נגזרים שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון האשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווים.

ד. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים במאוחד (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 עד 3 חודשים מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 מעל 3 חודשים ועד שנה מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 מעל שנה ועד 5 שנים מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 מעל 5 שנים מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 סה"כ מיליוני ש"ח
חוזי ריבית:					
שקל - מדד	**203**	**302**	**710**	**100**	**1,315**
אחר	**-**	**19**	**19**	**298**	**336**
חוזי מטבע חוץ	**2,506**	**503**	**39**	**97**	**3,145**
חוזים בגין מניות	**934**	**224**	**-**	**-**	**1,158**
חוזי סחורות ואחרים	**455**	**960**	**-**	**-**	**1,415**
סך הכל	**4,098**	**2,008**	**768**	**495**	**7,369**
31 בדצמבר 2017	3,496	1,672	450	383	6,001

ביאור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים

א. כללי:

הנתונים הכלולים בביאור זה מציגים את התפלגות הנכסים ההתחייבויות ואת תוצאות הפעולות בבנק בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים" בהתאם להגדרות שנקבעו על ידי בנק ישראל במסגרת תיקון להוראות הדיווח לציבור, בנושא זה שפורסם ביום 3 בנובמבר 2014, כדלקמן:

- "**משקי בית**": לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים אופיינים לאלו של משקי בית (נמוך מ- 3 מיליוני ש"ח).
- "**בנקאות פרטית**": לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליון ש"ח.
- "**עסקים זעירים**": לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נופל מ- 10 מיליון ש"ח.
- "**עסקים קטנים**": לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 10, ל- 50 מיליון ש"ח.
- "**עסקים בינוניים**": לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 50, ל- 250 מיליון ש"ח.
- "**עסקים גדולים**": לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי עולה על 250 מיליון ש"ח.

א. כללי (המשך):

- **"מגזר ניהול פיננסי":** הכולל בעיקרו פעילות בנקאית שלא שויכה למגזרי הפעילות האחרים, לרבות:

- פעילות מסחר - כגון, השקעה בניירות ערך למסחר, ופעילות במכשירים נגזרים שלא יועדה לגידור ואינה מהווה חלק ממערך ניהול הנכסים והתחייבויות של הבנק.
- פעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות - פעילות במכשירים פיננסיים המהווה חלק מניהול הסיכונים ומניהול ההון הפעיל שלא למטרות מסחר, כגון: השקעה בניירות ערך זמינים למכירה ואגרות חוב מוחזקות לפדיון, פעילות במכשירים נגזרים במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות ופעילות עם בנקים וממשלות.
- פעילות השקעה - השקעה במניות של חברות כלולות והשקעה במניות זמינות למכירה.

מדידת התוצאות העסקיות וסיווגן למגזרי הפעילות השונים, כאמור לעיל, מבוססת על המתודולוגיה שנקבעה בבנק בנושא זה, כמפורט להלן:

הכנסות ריבית - לכל מגזר פעילות נזקף "מרווח ריבית" המהווה סיכום של המרכיבים הבאים:

- ההפרש שבין הכנסות הריבית ששויכו לאותו מגזר (בפעילות אשראי), לבין עלות הריבית המחושבת לפי "מחיר מעבר".

- ההפרש שבין עלויות הריבית ששויכו לאותו מגזר (בפעילות פקדונות), לבין הכנסות הריבית בגין אותם פקדונות, כשהכנסות אלו מחושבות על פי "מחיר מעבר".

"מחיר המעבר" - נקבע בהתבסס על מחירי ציטוט פקדונות בשוק המוסדי (ומהווה אינדיקציה לעלות השולית של גיוס פקדונות בבנק).

על פי מתודולוגיה זו, בה מותאם מחיר מעבר ספציפי לכל מוצר אשראי או פקדון, בכל אחד ממגזרי ההצמדה – מגזרי הפעילות אינם נושאים בסיכוני שוק אלא בסיכון אשראי בלבד.
רווחים או הפסדים מפעילות מימון הנובעים משינוי בתנאי השוק, נזקפים למרכז ניהול הנכסים וההתחייבויות (ננ"ה), שאליו נזקפות גם ההכנסות מניהול ההון הפעיל של הבנק. רווחים או הפסדים אלו סווגו למגזר: "ניהול פיננסי".

הוצאות בגין הפסדי אשראי - נזקפות למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשיוך הלקוח שבגינו נרשמו ההוצאות.

הכנסות תפעוליות - עמלות והכנסות תפעוליות אחרות נזקפות למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשיוך הלקוח שבגינו נזקפה ההכנסה.

הוצאות תפעוליות - מכיוון שהתפלגות הפעילות בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים", אינה עולה בקנה אחד עם המבנה הארגוני בבנק, מבוססת הקצאת ההוצאות התפעוליות למגזרים אלו על התפלגות העלויות בחתך מגזרי פעילות ב"גישת ההנהלה", והתאמתן לחתך הפעילות ה"פיקוחי" - באמצעות שימוש במפתח "התפלגות ההכנסות".
להלן פרטים באשר למתודולוגיה ששימשה את הבנק להקצאת עלויות תפעוליות בדיווח על מגזרי פעילות בגישת ההנהלה:

- הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי מדויק נזקפו למגזר הפעילות הרלוונטי.
- הוצאות ישירות שאינן ניתנות לזיהוי מדויק והוצאות עקיפות - סווגו למגזרי הפעילות השונים, בהתבסס על אומדנים והערכות שנערכו ביחידות הבנק השונות.

למידע נוסף באשר להתפלגות התוצאות העסקיות של הבנק בחתך מגזרי פעילות, התואם את המבנה הארגוני של הבנק ("מגזרי פעילות בגישת ההנהלה") - ראה ביאור 29 להלן.

למידע נוסף באשר לשינויים באומדן התפלגות ההוצאות בחתך מגזרי פעילות שיושמו בתקופת הדוח – ראה ביאור 21ב' (5)(ב') לעיל

ב. נתונים כספיים - ריכוז (במיליוני ש"ח):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 משקי בית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בנקאות פרטית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים קטנים[2]	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים בינוניים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים גדולים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 גופים מוסדיים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 ניהול פיננסי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 סך הכל
הכנסות מריבית - מחיצוניים	402	-	633	117	45	-	89	1,286
הוצאות ריבית - לחיצוניים	(53)	(15)	(27)	(3)	(16)	(25)	(67)	(206)
הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו	349	(15)	606	114	29	(25)	22	1,080
ריבית בין מגזרית	1	19	(4)	(10)	7	29	(42)	-
הכנסות ריבית, נטו	350	4	602	104	36	4	(20)	1,080
הכנסות שאינן מריבית	122	4	158	32	8	-	50	374
סך ההכנסות	472	8	760	136	44	4	30	1,454
הוצאות בגין הפסדי אשראי	31	-	82	(15)	(2)	-	-	96
הוצאות תפעוליות	385	13	501	58	14	2	18	991
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	416	13	583	43	12	2	18	1,087
רווח (הפסד) לפני מיסים	56	(5)	177	93	32	2	12	367
הפרשה למיסים על הרווח	21	(2)	64	33	11	1	3	131
רווח (הפסד) לאחר מיסים	35	(3)	113	60	21	1	9	236
חלק הבנק ברווחי חברה כלולה	-	-	-	-	-	-	3	3
רווח נקי (הפסד)	35	(3)	113	60	21	1	12	239
יתרה ממוצעת של נכסים:	9,011	15	11,273	3,329	1,515	7	9,978	35,128
מזה - חברות כלולות	-	-	-	-	-	-	7	7
- אשראי לציבור[1]	8,834	6	11,138	3,350	1,529	5	-	24,862
אשראי לציבור לסוף התקופה[1]:								
- חובות פגומים	28	-	174	27	19	-	-	248
- בפיגור מעל 90 יום	68	-	24	-	-	-	-	92
- אחר	9,265	7	11,579	3,311	1,526	20	-	25,708
סך הכל אשראי לציבור	9,361	7	11,777	3,338	1,545	20	-	26,048
יתרה ממוצעת של התחייבויות:								
- פקדונות הציבור	11,013	1,471	7,553	1,378	3,806	4,622	-	29,843
- אחר	243	8	316	37	10	1	2,065	2,680
סך הכל התחייבויות	11,256	1,479	7,869	1,415	3,816	4,623	2,065	32,523
יתרת פקדונות לסוף התקופה:	11,592	1,646	7,910	1,362	3,007	5,034	-	30,551
נכסי סיכון - יתרה ממוצעת	6,836	6	10,559	3,860	1,725	26	477	23,489
- יתרה לסוף תקופה	7,259	6	10,985	3,824	1,544	29	307	23,954
נכסים בניהול - יתרה ממוצעת	3,345	1,331	2,079	720	1,988	836	-	10,299
מרכיבי הכנסות הריבית:								
- מרווח מפעילות מתן אשראי	309	-	571	100	33	-		
- מרווח מפעילות קבלת פקדונות	41	4	31	4	3	4		
סך הכל הכנסות ריבית	350	4	602	104	36	4		

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.
2. לרבות עסקים זעירים.

ב. נתונים כספיים - ריכוז (במיליוני ש"ח) (המשך):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 משקי בית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 בנקאות פרטית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 עסקים קטנים[2]	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 עסקים בינוניים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 עסקים גדולים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 גופים מוסדיים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 ניהול פיננסי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 סך הכל
הכנסות מריבית - מחיצוניים	367	-	599	100	49	-	59	1,174
הוצאות ריבית - לחיצוניים	(51)	(13)	(24)	(3)	(12)	(11)	(41)	(155)
הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו	316	(13)	575	97	37	(11)	18	1,019
ריבית בין מגזרית	5	16	(9)	(8)	3	17	(24)	-
הכנסות ריבית, נטו	321	3	566	89	40	6	(6)	1,019
הכנסות שאינן מריבית	118	4	154	32	10	-	13	331
סך ההכנסות	439	7	720	121	50	6	7	1,350
הוצאות בגין הפסדי אשראי	17	-	86	13	3	-	-	119
הוצאות תפעוליות	349	15	423	54	21	3	24	889
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	366	15	509	67	24	3	24	1,008
רווח (הפסד) לפני מיסים	73	(8)	211	54	26	3	(17)	342
הפרשה למיסים על הרווח	27	(3)	77	20	9	1	(7)	124
רווח (הפסד) לאחר מיסים	46	(5)	134	34	17	2	(10)	218
חלק הבנק ברווחי חברה כלולה	-	-	-	-	-	-	2	2
רווח נקי (הפסד)	46	(5)	134	34	17	2	(8)	220
יתרה ממוצעת של נכסים:	8,294	17	10,803	2,840	1,623	4	9,421	33,002
מזה - חברות כלולות	-	-	-	-	-	-	7	7
- אשראי לציבור[1]	8,117	6	10,677	2,864	1,640	2	-	23,306
אשראי לציבור לסוף התקופה[1]:								
- חובות פגומים	20	-	172	32	37	-	-	261
- בפיגור מעל 90 יום	66	-	17	-	-	-	-	83
- אחר	8,465	4	10,997	3,012	1,469	-	-	23,947
סך הכל אשראי לציבור	8,551	4	11,186	3,044	1,506	-	-	24,291
יתרה ממוצעת של התחייבויות:								
- פקדונות הציבור	10,573	1,442	7,266	1,334	3,582	3,903	-	28,100
- אחר	236	10	285	38	14	2	1,981	2,566
סך הכל התחייבויות	10,809	1,452	7,551	1,372	3,596	3,905	1,981	30,666
יתרת פקדונות לסוף התקופה:	10,711	1,538	7,153	1,469	3,645	4,320	-	28,836
נכסי סיכון - יתרה ממוצעת	6,127	8	9,915	3,577	1,969	21	526	22,143
- יתרה לסוף תקופה	6,384	6	10,324	3,762	1,881	12	511	22,880
נכסים בניהול - יתרה ממוצעת	3,236	1,385	1,903	585	2,276	785	-	10,170
מרכיבי הכנסות הריבית:								
- מרווח מפעילות מתן אשראי	284	-	539	85	37	-		
- מרווח מפעילות קבלת פקדונות	37	3	27	4	3	6		
סך הכל הכנסות ריבית	321	3	566	89	40	6		

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.
2. לרבות עסקים זעירים.

ב. נתונים כספיים - ריכוז (במיליוני ש"ח): (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 משקי בית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 בנקאות פרטית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 עסקים קטנים[2]	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 עסקים בינוניים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 עסקים גדולים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 גופים מוסדיים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 ניהול פיננסי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 סך הכל
הכנסות מריבית - מחיצוניים	324	-	541	98	53	2	39	1,057
הוצאות ריבית - לחיצוניים	(50)	(12)	(23)	(3)	(4)	(11)	(21)	(124)
הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו	274	(12)	518	95	49	(9)	18	933
ריבית בין מגזרית	9	15	(6)	(10)	(7)	15	(16)	-
הכנסות ריבית, נטו	283	3	512	85	42	6	2	933
הכנסות שאינן מריבית	114	4	145	32	10	-	44	349
סך ההכנסות	397	7	657	117	52	6	46	1,282
הוצאות בגין הפסדי אשראי	11	-	17	10	(3)	-	1	36
הוצאות תפעוליות	353	17	431	55	24	3	27	910
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	364	17	448	65	21	3	28	946
רווח (הפסד) לפני מיסים	33	(10)	209	52	31	3	18	336
הפרשה למיסים על הרווח	22	(3)	88	21	12	1	4	145
רווח (הפסד) לאחר מיסים	11	(7)	121	31	19	2	14	191
חלק הבנק ברווחי חברה כלולה	-	-	-	-	-	-	2	2
רווח נקי (הפסד)	11	(7)	121	31	19	2	16	193
יתרה ממוצעת של נכסים:	7,546	25	9,687	2,756	1,767	40	8,951	30,682
מזה - חברות כלולות	-	-	-	-	-	-	9	9
- אשראי לציבור[1]	7,282	13	9,564	2,784	1,788	38	-	21,469
אשראי לציבור לסוף התקופה[1]:								
- חובות פגומים	19	-	223	43	37	-	-	322
- בפיגור מעל 90 יום	49	-	12	2	-	-	-	63
- אחר	7,683	18	9,931	2,745	1,567	20	-	21,964
סך הכל אשראי לציבור	7,751	18	10,166	2,790	1,604	20	-	22,349
יתרה ממוצעת של התחייבויות:								
- פקדונות הציבור	10,136	1,412	6,870	1,224	1,929	4,359	-	25,930
- אחר	230	11	281	35	16	2	2,038	2,613
סך הכל התחייבויות	10,366	1,423	7,151	1,259	1,945	4,361	2,038	28,543
יתרת פקדונות לסוף התקופה:	10,361	1,568	6,996	1,307	2,852	4,115	-	27,199
נכסי סיכון - יתרה ממוצעת	5,490	10	9,115	3,352	2,131	54	583	20,735
- יתרה לסוף תקופה	5,873	10	9,248	3,473	1,964	33	515	21,116
נכסים בניהול - יתרה ממוצעת	3,536	1,412	1,970	848	2,186	864	-	10,816
מרכיבי הכנסות הריבית:								
- מרווח מפעילות מתן אשראי	248	-	488	82	39	-		
- מרווח מפעילות קבלת פקדונות	35	3	24	3	3	6		
סך הכל הכנסות ריבית	283	3	512	85	42	6		

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.
2. לרבות עסקים זעירים.

ג. נתונים כספיים - אנשים פרטיים (במיליוני ש"ח):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מגזר משקי בית הלוואות לדיור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מגזר משקי בית כרטיסי אשראי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מגזר משקי בית אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מגזר משקי בית סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מגזר בנקאות פרטית הלוואות לדיור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מגזר בנקאות פרטית כרטיסי אשראי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מגזר בנקאות פרטית אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מגזר בנקאות פרטית סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 סך הכל אנשים פרטיים
הכנסות מריבית - מחיצוניים	129	13	260	402	-	-	-	-	402
הוצאות ריבית - לחיצוניים	-	-	(53)	(53)	-	-	(15)	(15)	(68)
הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו	129	13	207	349	-	-	(15)	(15)	334
ריבית בין מגזרית	(67)	(3)	71	1	-	-	19	19	20
הכנסות ריבית, נטו	62	10	278	350	-	-	4	4	354
הכנסות שאינן מריבית	2	25	95	122	-	-	4	4	126
סך ההכנסות	64	35	373	472	-	-	8	8	480
הוצאות בגין הפסדי אשראי	2	-	29	31	-	-	-	-	31
הוצאות תפעוליות	37	28	320	385	-	-	13	13	398
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	39	28	349	416	-	-	13	13	429
רווח (הפסד) לפני מיסים	25	7	24	56	-	-	(5)	(5)	51
הפרשה למיסים על הרווח	9	2	10	21	-	-	(2)	(2)	19
רווח נקי (הפסד)	16	5	14	35	-	-	(3)	(3)	32
יתרה ממוצעת של נכסים:	4,465	444	4,102	9,011	3	2	10	15	9,026
מזה - אשראי לציבור[1]	4,460	433	3,941	8,834	3	2	1	6	8,840
אשראי לציבור לסוף התקופה[1]:									
- חובות פגומים	-	-	28	28	-	-	-	-	28
- בפיגור מעל 90 יום	49	-	19	68	-	-	-	-	68
- אחר	4,738	531	3,996	9,265	3	2	2	7	9,272
סך הכל אשראי לציבור	4,787	531	4,043	9,361	3	2	2	7	9,368
יתרה ממוצעת של התחייבויות:									
- פקדונות הציבור	-	-	11,013	11,013	-	-	1,471	1,471	12,484
- אחר	-	18	225	243	-	-	8	8	251
סך הכל התחייבויות	-	18	11,238	11,256	-	-	1,479	1,479	12,735
יתרת פקדונות לסוף התקופה:	-	-	11,592	11,592	-	-	1,646	1,646	13,238
נכסי סיכון - יתרה ממוצעת	2,837	478	3,521	6,836	1	3	2	6	6,842
- יתרה לסוף תקופה	2,987	504	3,768	7,259	1	3	2	6	7,265
נכסים בניהול - יתרה ממוצעת	-	-	3,345	3,345	-	-	1,331	1,331	4,676
מרכיבי הכנסות הריבית:									
- מרווח מפעילות מתן אשראי	62	10	237	309	-	-	-	-	309
- מרווח מפעילות קבלת פקדונות	-	-	41	41	-	-	4	4	45
סך הכל הכנסות ריבית	62	10	278	350	-	-	4	4	354

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

ג. נתונים כספיים - אנשים פרטיים (במיליוני ש"ח) (המשך):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מגזר משקי בית הלוואות לדיור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מגזר משקי בית כרטיסי אשראי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מגזר משקי בית אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מגזר משקי בית סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מגזר בנקאות פרטית הלוואות לדיור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מגזר בנקאות פרטית כרטיסי אשראי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מגזר בנקאות פרטית אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מגזר בנקאות פרטית סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 סך הכל אנשים פרטיים
הכנסות מריבית - מחיצוניים	112	12	243	367	–	–	–	–	367
הוצאות ריבית - לחיצוניים	–	–	(51)	(51)	–	–	(13)	(13)	(64)
הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו	112	12	192	316	–	–	(13)	(13)	303
ריבית בין מגזרית	(60)	(3)	68	5	–	–	16	16	21
הכנסות ריבית, נטו	52	9	260	321	–	–	3	3	324
הכנסות שאינן מריבית	2	24	92	118	–	–	4	4	122
סך ההכנסות	54	33	352	439	–	–	7	7	446
הוצאות בגין הפסדי אשראי	3	–	14	17	–	–	–	–	17
הוצאות תפעוליות	39	27	283	349	–	–	15	15	364
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	42	27	297	366	–	–	15	15	381
רווח (הפסד) לפני מיסים	12	6	55	73	–	–	(8)	(8)	65
הפרשה למיסים על הרווח	5	2	20	27	–	–	(3)	(3)	24
רווח נקי (הפסד)	7	4	35	46	–	–	(5)	(5)	41
יתרה ממוצעת של נכסים:	3,978	439	3,877	8,294	4	2	11	17	8,311
מזה - אשראי לציבור[1]	3,967	426	3,724	8,117	4	2	–	6	8,123
אשראי לציבור לסוף התקופה[1]:									
- חובות פגומים	–	–	20	20	–	–	–	–	20
- בפיגור מעל 90 יום	48	–	18	66	–	–	–	–	66
- אחר	4,148	492	3,825	8,465	2	2	–	4	8,469
סך הכל אשראי לציבור	4,196	492	3,863	8,551	2	2	–	4	8,555
יתרה ממוצעת של התחייבויות:									
- פקדונות הציבור	–	–	10,573	10,573	–	–	1,442	1,442	12,015
- אחר	–	18	218	236	–	–	10	10	246
סך הכל התחייבויות	–	18	10,791	10,809	–	–	1,452	1,452	12,261
יתרת פקדונות לסוף התקופה:	–	–	10,711	10,711	–	–	1,538	1,538	12,249
נכסי סיכון - יתרה ממוצעת	2,579	448	3,100	6,127	4	2	2	8	6,135
- יתרה לסוף תקופה	2,691	464	3,229	6,384	2	2	2	6	6,390
נכסים בניהול - יתרה ממוצעת	–	–	3,236	3,236	–	–	1,385	1,385	4,621
מרכיבי הכנסות הריבית:									
- מרווח מפעילות מתן אשראי	52	9	223	284	–	–	–	–	284
- מרווח מפעילות קבלת פקדונות	–	–	37	37	–	–	3	3	40
סך הכל הכנסות ריבית	52	9	260	321	–	–	3	3	324

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

ג. נתונים כספיים- אנשים פרטיים (במיליוני ש"ח) (המשך):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מגזר משקי בית הלוואות לדיור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מגזר משקי בית כרטיסי אשראי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מגזר משקי בית אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מגזר משקי בית סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מגזר בנקאות פרטית הלוואות לדיור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מגזר בנקאות פרטית כרטיסי אשראי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מגזר בנקאות פרטית אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מגזר בנקאות פרטית הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 סך הכל אנשים פרטיים
הכנסות מריבית - מחיצוניים	96	10	218	324	-	-	-	-	324
הוצאות ריבית - לחיצוניים	-	-	(50)	(50)	-	-	(12)	(12)	(62)
הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו	96	10	168	274	-	-	(12)	(12)	262
ריבית בין מגזרית	(55)	(3)	67	9	-	-	15	15	24
הכנסות ריבית, נטו	41	7	235	283	-	-	3	3	286
הכנסות שאינן מריבית	2	21	91	114	-	-	4	4	118
סך ההכנסות	43	28	326	397	-	-	7	7	404
הוצאות בגין הפסדי אשראי	1	-	10	11	-	-	-	-	11
הוצאות תפעוליות	42	25	286	353	-	-	17	17	370
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	43	25	296	364	-	-	17	17	381
רווח (הפסד) לפני מיסים	-	3	30	33	-	-	(10)	(10)	23
הפרשה למיסים על הרווח	2	2	18	22	-	-	(3)	(3)	19
רווח נקי (הפסד)	(2)	1	12	11	-	-	(7)	(7)	4
יתרה ממוצעת של נכסים:	3,546	356	3,554	7,456	8	2	15	25	7,481
מזה - אשראי לציבור[1]	3,535	346	3,401	7,282	8	2	3	13	7,295
אשראי לציבור לסוף התקופה[1]:									
- חובות פגומים	-	-	19	19	-	-	-	-	19
- בפיגור מעל 90 יום	34	-	15	49	-	-	-	-	49
- אחר	3,697	453	3,533	7,683	13	2	3	18	7,701
סך הכל אשראי לציבור	3,731	453	3,567	7,751	13	2	3	18	7,769
יתרה ממוצעת של התחייבויות:									
- פקדונות הציבור	-	-	10,136	10,136	-	-	1,412	1,412	11,548
- אחר	-	16	214	230	-	-	11	11	241
סך הכל התחייבויות	-	16	10,350	10,366	-	-	1,423	1,423	11,789
יתרת פקדונות לסוף התקופה:	-	-	10,361	10,361	-	-	1,568	1,568	11,929
נכסי סיכון - יתרה ממוצעת	2,293	412	2,785	5,490	4	3	3	10	5,500
- יתרה לסוף תקופה	2,506	451	2,916	5,873	4	2	4	10	5,883
נכסים בניהול - יתרה ממוצעת	-	-	3,536	3,536	-	-	1,412	1,412	4,948
מרכיבי הכנסות הריבית:									
- מרווח מפעילות מתן אשראי	41	7	200	248	-	-	-	-	248
- מרווח מפעילות קבלת פקדונות	-	-	35	35	-	-	3	3	38
סך הכל הכנסות ריבית	41	7	235	283	-	-	3	3	286

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

ד. נתונים כספיים - פעילות עסקית (במיליוני ש"ח):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים קטנים וזעירים בינוי ונדל"ן	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים קטנים וזעירים אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים קטנים וזעירים סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים בינוי ונדל"ן	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים בינוניים אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים בינוניים סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים גדולים בינוי ונדל"ן	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים גדולים אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים גדולים סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 סך הכל פעילות עסקית
הכנסות מריבית - מחיצוניים	162	471	633	27	90	117	8	37	45	795
הוצאות ריבית - לחיצוניים	(5)	(22)	(27)	(2)	(1)	(3)	-	(16)	(16)	(46)
הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו	157	449	606	25	89	114	8	21	29	749
ריבית בין מגזרית	(8)	4	(4)	(2)	(8)	(10)	(2)	9	7	(7)
הכנסות ריבית, נטו	149	453	602	23	81	104	6	30	36	742
הכנסות שאינן מריבית	26	132	158	13	19	32	1	7	8	198
סך ההכנסות	175	585	760	36	100	136	7	37	44	940
הוצאות בגין הפסדי אשראי	14	68	82	(5)	(10)	(15)	1	(3)	(2)	65
הוצאות תפעוליות	110	391	501	18	40	58	-	14	14	573
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	124	459	583	13	30	43	1	11	12	638
רווח (הפסד) לפני מיסים	51	126	177	23	70	93	6	26	32	302
הפרשה למיסים על הרווח	18	46	64	8	25	33	2	9	11	108
רווח נקי (הפסד)	33	80	113	15	45	60	4	17	21	194
יתרה ממוצעת של נכסים:	3,216	8,057	11,273	775	2,554	3,329	279	1,236	1,515	16,117
מזה - אשראי לציבור[1]	3,175	7,963	11,138	774	2,576	3,350	282	1,247	1,529	16,017
אשראי לציבור לסוף התקופה[1]:										
- חובות פגומים	65	109	174	25	2	27	4	15	19	220
- בפיגור מעל 90 יום	5	19	24	-	-	-	-	-	-	24
- אחר	3,336	8,243	11,579	694	2,617	3,311	259	1,267	1,526	16,416
סך הכל אשראי לציבור	3,406	8,371	11,777	719	2,619	3,338	263	1,282	1,545	16,660
יתרה ממוצעת של התחייבויות:										
- פקדונות הציבור	1,576	5,977	7,553	420	958	1,378	128	3,678	3,806	12,737
- אחר	69	247	316	11	26	37	-	10	10	363
סך הכל התחייבויות	1,645	6,224	7,869	431	984	1,415	128	3,688	3,816	13,100
יתרת פקדונות לסוף התקופה:	1,630	6,280	7,910	353	1,009	1,362	125	2,882	3,007	12,279
נכסי סיכון - יתרה ממוצעת	2,917	7,642	10,559	833	3,027	3,860	328	1,397	1,725	16,144
- יתרה לסוף תקופה	3,176	7,809	10,985	835	2,989	3,824	266	1,278	1,544	16,353
נכסים בניהול - יתרה ממוצעת	414	1,665	2,079	483	237	720	258	1,730	1,988	4,787
מרכיבי הכנסות הריבית:										
- מרווח מפעילות מתן אשראי	143	428	571	22	78	100	6	27	33	704
- מרווח מפעילות קבלת פקדונות	6	25	31	1	3	4	-	3	3	38
סך הכל הכנסות ריבית	149	453	602	23	81	104	6	30	36	742

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

ד. נתונים כספיים - פעילות עסקית (במיליוני ש"ח) (המשך):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 עסקים קטנים וזעירים בינוי ונדל"ן	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 עסקים קטנים וזעירים אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 עסקים קטנים וזעירים סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 עסקים בינוניים בינוי ונדל"ן	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 עסקים בינוניים אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 עסקים בינוניים סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 עסקים גדולים בינוי ונדל"ן	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 עסקים גדולים אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 עסקים גדולים סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 סך הכל פעילות עסקית
הכנסות מריבית - מחיצוניים	151	448	599	21	79	100	10	39	49	748
הוצאות ריבית - לחיצוניים	(4)	(20)	(24)	(2)	(1)	(3)	–	(12)	(12)	(39)
הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו	147	428	575	19	78	97	10	27	37	709
ריבית בין מגזרית	(9)	–	(9)	(1)	(7)	(8)	(3)	6	3	(14)
הכנסות ריבית, נטו	138	428	566	18	71	89	7	33	40	695
הכנסות שאינן מריבית	25	129	154	13	19	32	2	8	10	196
סך ההכנסות	163	557	720	31	90	121	9	41	50	891
הוצאות בגין הפסדי אשראי	2	84	86	(3)	16	13	–	3	3	102
הוצאות תפעוליות	82	341	423	17	37	54	1	20	21	498
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	84	425	509	14	53	67	1	23	24	600
רווח (הפסד) לפני מיסים	79	132	211	17	37	54	8	18	26	291
הפרשה למיסים על הרווח	28	49	77	6	14	20	3	6	9	106
רווח נקי	51	83	134	11	23	34	5	12	17	185
יתרה ממוצעת של נכסים:	3,058	7,745	10,803	612	2,228	2,840	298	1,325	1,623	15,266
מזה - אשראי לציבור[1]	3,029	7,648	10,677	611	2,253	2,864	301	1,339	1,640	15,181
אשראי לציבור לסוף התקופה[1]:										
- חובות פגומים	52	120	172	11	21	32	–	37	37	241
- בפיגור מעל 90 יום	3	14	17	–	–	–	–	–	–	17
- אחר	3,010	7,987	10,997	647	2,365	3,012	336	1,133	1,469	15,478
סך הכל אשראי לציבור	3,065	8,121	11,186	658	2,386	3,044	336	1,170	1,506	15,736
יתרה ממוצעת של התחייבויות:										
- פקדונות הציבור	1,370	5,896	7,266	427	907	1,334	92	3,490	3,582	12,182
- אחר	56	229	285	12	23	38	–	14	14	337
סך הכל התחייבויות	1,426	6,125	7,551	439	933	1,372	92	3,504	3,596	12,519
יתרת פקדונות לסוף התקופה:	1,403	5,750	7,153	458	1,011	1,469	64	3,581	3,645	12,267
נכסי סיכון - יתרה ממוצעת	2,688	7,227	9,915	789	2,788	3,577	391	1,578	1,969	15,461
- יתרה לסוף תקופה	2,780	7,544	10,324	822	2,940	3,762	409	1,472	1,881	15,967
נכסים בניהול - יתרה ממוצעת	372	1,531	1,903	343	242	585	326	1,950	2,276	4,764
מרכיבי הכנסות הריבית:										
- מרווח מפעילות מתן אשראי	134	405	539	17	68	85	7	30	37	661
- מרווח מפעילות קבלת פקדונות	4	23	27	1	3	4	–	3	3	34
סך הכל הכנסות ריבית	138	428	566	18	71	89	7	33	40	695

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

ד. נתונים כספיים - פעילות עסקית (במיליוני ש"ח) (המשך):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 עסקים קטנים וזעירים בינוי ונדל"ן	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 עסקים קטנים וזעירים אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 עסקים קטנים וזעירים סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 עסקים בינוניים בינוי ונדל"ן	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 עסקים בינוניים אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 עסקים בינוניים סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 עסקים גדולים בינוי ונדל"ן	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 עסקים גדולים אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 עסקים גדולים סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 סך הכל פעילות עסקית
הכנסות מריבית - מחיצוניים	140	401	541	23	75	98	10	43	53	692
הוצאות ריבית - לחיצוניים	(4)	(19)	(23)	(1)	(2)	(3)	-	(4)	(4)	(30)
הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו	136	382	518	22	73	95	10	39	49	662
ריבית בין מגזרית	(8)	2	(6)	(1)	(9)	(10)	(3)	(4)	(7)	(23)
הכנסות ריבית, נטו	128	384	512	21	64	85	7	35	42	639
הכנסות שאינן מריבית	23	122	145	16	16	32	2	8	10	187
סך ההכנסות	151	506	657	37	80	117	9	43	52	826
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(1)	18	17	(8)	18	10	-	(3)	(3)	24
הוצאות תפעוליות	81	350	431	16	39	55	1	23	24	510
סך ההוצאות	80	368	448	8	57	65	1	20	21	534
התפעוליות והאחרות										
רווח לפני מיסים	71	138	209	29	23	52	8	23	31	292
הפרשה למיסים על הרווח	27	61	88	10	11	21	3	9	12	121
רווח נקי	44	77	121	19	12	31	5	14	19	171
יתרה ממוצעת של נכסים:	2,837	6,850	9,687	641	2,115	2,756	354	1,413	1,767	14,210
מזה - אשראי לציבור[1]	2,815	6,749	9,564	642	2,142	2,784	356	1,432	1,788	14,136
אשראי לציבור לסוף התקופה[1]:										
- חובות פגומים	76	147	223	13	30	43	-	37	37	303
- בפיגור מעל 90 יום	1	11	12	1	1	2	-	-	-	14
- אחר	2,875	7,056	9,931	568	2,177	2,745	372	1,195	1,567	14,243
סך הכל אשראי לציבור	2,952	7,214	10,166	582	2,208	2,790	372	1,232	1,604	14,560
יתרה ממוצעת של התחייבויות:										
- פקדונות הציבור	1,261	5,609	6,870	364	860	1,224	92	1,837	1,929	10,023
- אחר	52	229	281	10	25	35	-	16	16	332
סך הכל התחייבויות	1,313	5,838	7,151	374	885	1,259	92	1,853	1,945	10,355
יתרת פקדונות לסוף התקופה:	1,315	5,681	6,996	316	991	1,307	86	2,766	2,852	11,155
נכסי סיכון - יתרה ממוצעת	2,775	6,340	9,115	656	2,696	3,352	377	1,754	2,131	14,598
- יתרה לסוף תקופה	2,600	6,648	9,248	740	2,733	3,473	441	1,523	1,964	14,685
נכסים בניהול - יתרה ממוצעת	263	1,707	1,970	574	274	848	84	2,102	2,186	5,004
מרכיבי הכנסות הריבית:										
- מרווח מפעילות מתן אשראי	123	365	488	20	62	82	7	32	39	609
- מרווח מפעילות קבלת פקדונות	5	19	24	1	2	3	-	3	3	30
סך הכל הכנסות ריבית	128	384	512	21	64	85	7	35	42	639

1. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.

ה. נתונים כספיים - מגזר ניהול פיננסי (במיליוני ש"ח):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 פעילות למסחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 ניהול נכסים והתחייבויות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 פעולות השקעה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 סך הכל
הכנסות מריבית - מחיצוניים	-	89	-	-	89
הוצאות ריבית - לחיצוניים	-	(67)	-	-	(67)
הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו	-	22	-	-	22
ריבית בין מגזרית	-	(42)	-	-	(42)
הכנסות ריבית, נטו	-	(20)	-	-	(20)
הכנסות שאינן מריבית	1	46	2	1	50
סך ההכנסות	1	26	2	1	30
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-
הוצאות תפעוליות	2	14	1	1	18
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	2	14	1	1	18
רווח (הפסד) לפני מיסים	(1)	12	1	-	12
הפרשה למיסים על הרווח	-	4	-	(1)	3
רווח (הפסד) לאחר מיסים	(1)	8	1	1	9
חלק הבנק ברווחי חברה כלולה	-	-	3	-	3
רווח נקי (הפסד)	(1)	8	4	1	12
יתרה ממוצעת של נכסים[1]	95	9,863	20	-	9,978
מזה - חברות כלולות[1]	-	-	7	-	7
נכסי סיכון - יתרה ממוצעת[1][2]	14	436	27	-	477
- יתרה לסוף תקופה[2]	41	237	29	-	307
יתרה ממוצעת - של התחייבויות[1]	-	2,065	-	-	2,065
מרכיבי הכנסות מימון:					
- הפרשי שער, נטו[3]	-	4	-	-	4
- הפרשי מדד, נטו[3]	-	6	-	-	6
- חשיפות ריבית, נטו[3]	1	(13)	-	-	(12)
סך הכנסות המימון על "בסיס צבירה"	1	(3)	-	-	(2)
- רווחים ממימוש אגרות חוב, נטו	-	11	-	-	11
- שינויים בפער שבין בסיס "שווי הוגן", לבסיס "צבירה", במדידת נגזרים	-	18	-	-	18
- הכנסות (הוצאות) מימון אחרות	-	-	2	-	2
סך הכנסות מימון שלא על "בסיס צבירה"	-	29	2	-	31
סך הכנסות המימון	1	26	2	-	29

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת החודש.
2. נכסי סיכון כפי שחושב לצורך הלימות הון.
3. לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

ה. נתונים כספיים - מגזר ניהול פיננסי (במיליוני ש"ח):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 פעילות למסחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 ניהול נכסים והתחייבויות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 פעולות השקעה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 סך הכל
הכנסות מריבית - מחיצוניים	-	59	-	-	59
הוצאות ריבית - לחיצוניים	-	(41)	-	-	(41)
הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו	-	18	-	-	18
ריבית בין מגזרית	-	(24)	-	-	(24)
הכנסות ריבית, נטו	-	(6)	-	-	(6)
הכנסות שאינן מריבית	-	10	(2)	5	13
סך ההכנסות	-	4	(2)	5	7
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-
הוצאות תפעוליות	1	20	2	1	24
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	1	20	2	1	24
רווח (הפסד) לפני מיסים	(1)	(16)	(4)	4	(17)
הפרשה למיסים על הרווח	-	(7)	(1)	1	(7)
רווח (הפסד) לאחר מיסים	(1)	(9)	(3)	3	(10)
חלק הבנק ברווחי חברה כלולה	-	-	2	-	2
רווח נקי (הפסד)	(1)	(9)	(1)	3	(8)
יתרה ממוצעת של נכסים[1]	11	9,390	20	-	9,421
מזה - חברות כלולות[1]	-	-	7	-	7
נכסי סיכון - יתרה ממוצעת[1][2]	5	493	28	-	526
- יתרה לסוף תקופה[2]	7	480	24	-	511
יתרה ממוצעת - של התחייבויות[1]	-	1,981	-	-	1,981
מרכיבי הכנסות מימון:					
- הפרשי שער, נטו[3]	-	(3)	-	-	(3)
- הפרשי מדד, נטו[3]	-	4	-	-	4
- חשיפות ריבית, נטו[3]	1	(11)	-	-	(10)
סך הכנסות המימון על "בסיס צבירה"	1	(10)	-	-	(9)
- רווחים ממימוש אגרות חוב, נטו	-	16	-	-	16
- שינויים בפער שבין בסיס "שווי הוגן", לבסיס "צבירה", במדידת נגזרים	-	(2)	-	-	(2)
- הכנסות (הוצאות) מימון אחרות	(1)	-	(2)	-	(3)
סך הכנסות מימון שלא על "בסיס צבירה"	(1)	14	(2)	-	11
סך הכנסות המימון	-	4	(2)	-	2

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת החודש.
2. נכסי סיכון כפי שחושב לצורך הלימות הון.
3. לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

ה. נתונים כספיים - מגזר ניהול פיננסי (במיליוני ש"ח):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 פעילות למסחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 ניהול נכסים והתחייבויות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 פעילות השקעה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 סך הכל
הכנסות מריבית - מחיצוניים	-	39	-	-	39
הוצאות ריבית - לחיצוניים	-	(21)	-	-	(21)
הכנסות ריבית מחיצוניים, נטו	-	18	-	-	18
ריבית בין מגזרית	-	(16)	-	-	(16)
הכנסות ריבית, נטו	-	2	-	-	2
הכנסות שאינן מריבית	1	35	-	8	44
סך ההכנסות	1	37	-	8	46
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	1	-	-	1
הוצאות תפעוליות	3	21	2	1	27
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	3	22	2	1	28
רווח (הפסד) לפני מיסים	(2)	15	(2)	7	18
הפרשה למיסים על הרווח	(1)	5	(1)	1	4
רווח (הפסד) לאחר מיסים	(1)	10	(1)	6	14
חלק הבנק ברווחי חברה כלולה	-	-	3	(1)	2
רווח נקי (הפסד)	(1)	10	2	5	16
יתרה ממוצעת של נכסים[1]	20	8,908	23	-	8,951
מזה - חברות כלולות[1]	-	-	9	-	9
נכסי סיכון - יתרה ממוצעת[1][2]	6	547	30	-	583
- יתרה לסוף תקופה[2]	4	478	33	-	515
יתרה ממוצעת - של התחייבויות[1]	-	2,038	-	-	2,038
מרכיבי הכנסות מימון:					
- הפרשי שער, נטו[3]	-	6	-	-	6
- הפרשי מדד, נטו[3]	-	-	-	-	-
- חשיפות ריבית, נטו[3]	1	(11)	-	-	(10)
סך הכנסות המימון על "בסיס צבירה"	1	(5)	-	-	(4)
- רווחים ממימוש אגרות חוב, נטו	-	28	-	-	28
- שינויים בפער שבין בסיס "שווי הוגן", לבסיס "צבירה", במדידת נגזרים	-	14	-	-	14
- הכנסות (הוצאות) מימון אחרות	-	-	-	-	-
סך הכנסות מימון שלא על "בסיס צבירה"	-	42	-	-	42
סך הכנסות המימון	1	37	-	-	38

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת החודש.
2. נכסי סיכון כפי שחושב לצורך הלימות הון.
3. לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

ביאור 29 – מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

א. כללי

בהתאם להוראות בנק ישראל בנושא: "דיווח על מגזרי פעילות", נדרשו התאגידים הבנקאיים להציג את נכסיהם, התחייבויותיהם, ותוצאות פעולותיהם בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים" (ראה באור 27 לעיל).

בנוסף, נדרשו תאגידים בנקאיים, שמגזרי הפעילות שלהם שונים מהותית מההגדרות שנקבעו בתיקון להוראה, כאמור, לתת גילוי נוסף באשר להתפלגות תוצאותיהם העסקיות בחתך מגזרי פעילות, המבוסס על ההגדרות הספציפיות שנקבעו בכל בנק למגזרים אלה (להלן: "דיווח בגישת ההנהלה").

הפעילות העסקית בבנק, סווגה לחמישה מגזרי פעילות, התואמים את המבנה הארגוני של הבנק, כמפורט להלן:

- **מגזרים הנמצאים באחריות ה"חטיבה הקמעונאית":**

מגזר משקי בית – במסגרת זו נכללים השירותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות הפרטיים של הבנק, שהיקף נכסיהם אופייניים לאלו של משקי בית (נמוך מ - 3 מיליון ש"ח).

מגזר עסקים קטנים – במסגרת זו נכללים השירותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות עסקיים (יחידים ותאגידים), שהיקף האשראי שניתן להם אינו עולה, בדרך כלל, על 7 מליון ש"ח.

מגזר בנקאות פרטית – במסגרת זו נכללים השירותים בתחומי הבנקאות ושוק ההון שמספק הבנק ללקוחותיו הפרטיים, בעלי עושר פיננסי בינוני (שהיקף נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מליון ש"ח).

- **מגזרים הנמצאים באחריות החטיבה לבנקאות מסחרית:**

מגזר בנקאות מסחרית – במסגרת זו נכללים שירותי בנקאות שמספק הבנק ללקוחותיו העסקיים (יחידים ותאגידים) בעלי היקף פעילות בינוני ומעלה שאינם משתייכים למגזר "עסקים קטנים".

כן כולל המגזר את פעילות הבנק בתחום הנדל"ן (קבלנות ביצוע ונדל"ן מניב), ללקוחות שהיקף האשראי שניתן להם עולה, בדרך כלל, על 7 מיליון ש"ח, והפעילות בתחום "ליווי בניה" (לרבות מימון "קבוצות רכישה" שהיקף פעילותן עולה על 10 יחידות דיור).

- **פעילות אחרת:**

מגזר ניהול פיננסי – במסגרת זו נכללת הפעילות שאינה משויכת ללקוחות הבנק (כגון: פעילות בתיק ניירות הערך של הבנק).

סיווג התוצאות הכספיות של הבנק למגזרי הפעילות השונים, כאמור לעיל מבוסס על המתודולוגיה שנקבעה בבנק, כדלקמן:

הוצאות תפעוליות – הוצאות ישירות הניתנת לזיהוי נזקפו למגזר הפעילות המתאים. הוצאות עקיפות או הוצאות ישירות שאינן ניתנות לזיהוי מדוייק - סווגו למגזרי הפעילות השונים, בהתבסס על אומדנים והערכות שנערכו ביחידות הבנק השונות.
למידע נוסף באשר למתודולוגיה ששימשה את הבנק להקצאת הכנסות והוצאות אחרות - ראה ביאור 28א' לעיל.
מכיוון שהגדרת מגזרי פעילות מסוימים, כגון: "עסקים קטנים" ו"בנקאות מסחרית", שונה מהותית מההגדרות שנקבעו בהוראות בנק ישראל בנושא: "מגזרים פיקוחיים" (בגין המגזרים: "עסקים קטנים וזעירים", "עסקים בינוניים", "עסקים גדולים" ו"גופים מוסדיים") - נכלל על ידי הבנק, במסגרת ביאור זה, מידע באשר לתוצאות הפעילות של הבנק בחתך מגזרי פעילות ב"גישת ההנהלה".
למידע נוסף באשר לשינויים באומדני חלוקת ההוצאות בחתך "מגזרי פעילות", שנערכו בשנת 2018 – ראה ביאור 1ב'(5)(ב') לעיל.

ב. ההרכב (במיליוני ש"ח):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 משקי בית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 עסקים קטנים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בנקאות מסחרית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בנקאות פרטית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 ניהול פיננסי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 סך הכל מאוחד
הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו						
- מחיצוניים	349	495	229	(15)	22	1,080
- בין מגזרי	1	5	17	19	(42)	-
סך הכל הכנסות (הוצאות) מריבית	350	500	246	4	(20)	1,080
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	-	-	49	49
סך הכל הכנסות מימון	350	500	246	4	29	1,129
עמלות והכנסות אחרות	122	143	55	4	1	325
סך ההכנסות	472	643	301	8	30	1,454
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	31	82	(17)	-	-	96
הוצאות תפעוליות ואחרות	385	445	130	13	18	991
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	416	527	113	13	18	1,087
רווח (הפסד) לפני מיסים	56	116	188	(5)	12	367
הפרשה למיסים על הרווח	21	42	67	(2)	3	131
רווח (הפסד) לאחר מיסים	35	74	121	(3)	9	236
חלק הבנק ברווחים, נטו, של חברה כלולה	-	-	-	-	3	3
רווח (הפסד) נקי לשנה	35	74	121	(3)	12	239
יתרה ממוצעת של נכסים	9,011	8,222	7,903	14	9,978	35,128
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, נטו	8,750	7,923	7,814	5	-	24,492
יתרה ממוצעת של פקדונות	11,013	6,948	10,496	1,386	-	29,843
אשראי לציבור, נטו, לסוף השנה	9,272	7,948	8,447	8	-	25,675
מרכיבי הכנסות ריבית:						
מרווח מפעילות מתן אשראי	309	473	231	-		
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	41	27	15	4		
סך הכל הכנסות ריבית	350	500	246	4		

ב. ההרכב (במיליוני ש"ח) (המשך):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 משקי בית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 עסקים קטנים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 בנקאות מסחרית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 בנקאות פרטית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 ניהול פיננסי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 סך הכל מאוחד
הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו						
- מחיצוניים	316	475	223	(13)	18	1,019
- בין מגזרי	5	1	2	16	(24)	-
סך הכל הכנסות (הוצאות) מריבית	321	476	225	3	(6)	1,019
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	1	1	-	8	10
סך הכל הכנסות מימון	321	477	226	3	2	1,029
עמלות והכנסות אחרות	118	139	55	4	5	321
סך ההכנסות	439	616	281	7	7	1,350
הוצאות בגין הפסדי אשראי	17	82	20	-	-	119
הוצאות תפעוליות ואחרות	349	375	126	15	24	889
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	366	457	146	15	24	1,008
רווח (הפסד) לפני מיסים	73	159	135	(8)	(17)	342
הפרשה למיסים על הרווח	27	58	49	(3)	(7)	124
רווח (הפסד) לאחר מיסים	46	101	86	(5)	(10)	218
חלק הבנק ברווחים, נטו, של חברה כלולה	-	-	-	-	2	2
רווח (הפסד) נקי לשנה	46	101	86	(5)	(8)	220
יתרה ממוצעת של נכסים	8,254	7,926	7,384	17	9,421	33,002
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, נטו	8,000	7,655	7,293	6	-	22,954
יתרה ממוצעת של פקדונות	10,573	6,451	9,710	1,366	-	28,100
אשראי לציבור, נטו, לסוף השנה	8,463	7,623	7,849	4	-	23,939
מרכיבי הכנסות ריבית:						
מרווח מפעילות מתן אשראי	284	452	210	-		
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	37	24	15	3		
סך הכל הכנסות ריבית	321	476	225	3		

ב. ההרכב (במיליוני ש"ח)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 משקי בית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 עסקים קטנים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 בנקאות מסחרית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 בנקאות פרטית	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 ניהול פיננסי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 סך הכל מאוחד
הכנסות (הוצאות) ריבית , נטו						
- מחיצוניים	274	430	223	(12)	18	933
- בין מגזרי	9	3	(11)	15	(16)	-
סך הכל הכנסות (הוצאות) מריבית	283	433	212	3	2	933
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	-	-	36	36
סך הכל הכנסות מימון	283	433	212	3	38	969
עמלות והכנסות אחרות	114	134	53	4	8	313
סך ההכנסות	397	567	265	7	46	1,282
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	11	24	2	-	(1)	36
הוצאות תפעוליות ואחרות	353	383	128	17	29	910
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות	364	407	130	17	28	946
רווח (הפסד) לפני מיסים	33	160	135	(10)	18	336
הפרשה למיסים על הרווח	22	68	54	(3)	4	145
רווח (הפסד) לאחר מיסים	11	92	81	(7)	14	191
חלק הבנק ברווחים, נטו, של חברה כלולה	-	-	-	-	2	2
רווח (הפסד) נקי לשנה	11	92	81	(7)	16	193
יתרה ממוצעת של נכסים	7,428	7,214	7,064	25	8,951	30,682
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, נטו	7,184	6,949	6,974	13	-	21,120
יתרה ממוצעת של פקדונות	10,136	6,103	8,349	1,342	-	25,930
אשראי לציבור, נטו, לסוף השנה	7,669	7,131	7,192	9	-	22,001
מרכיבי הכנסות ריבית:						
מרווח מפעילות מתן אשראי	248	411	198	-		
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	35	22	14	3		
סך הכל הכנסות ריבית	283	433	212	3		

ביאור 30 – מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות[1] ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה בהפרשה להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 הפרשה להפסדי אשראי לציבור מסחרי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 הפרשה להפסדי אשראי לציבור פרטי לדיור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 הפרשה להפסדי אשראי לציבור פרטי אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 הפרשה להפסדי אשראי לציבור סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 הפרשה להפסדי אשראי בנקים וממשלות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 הפרשה להפסדי אשראי סך הכל
יתרת הפרשה לתחילת השנה	**296**	**19**	**62**	**377**	**–**	**377**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**65**	**2**	**29**	**96**	**–**	**96**
מחיקות חשבונאיות	**(112)**	**–**	**(68)**	**(180)**	**–**	**(180)**
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	**53**	**–**	**45**	**98**	**–**	**98**
מחיקות חשבונאיות, נטו	**(59)**	**–**	**(23)**	**(82)**	**–**	**(82)**
יתרת הפרשה לסוף השנה*	**302**	**21**	**68**	**391**	**–**	**391**
*מזה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	**16**	**–**	**2**	**18**	**–**	**18**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 הפרשה להפסדי אשראי לציבור מסחרי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 הפרשה להפסדי אשראי לציבור פרטי לדיור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 הפרשה להפסדי אשראי לציבור פרטי אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 הפרשה להפסדי אשראי לציבור סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 הפרשה להפסדי אשראי בנקים וממשלות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 הפרשה להפסדי אשראי סך הכל
יתרת הפרשה לתחילת השנה	300	17	59	376	–	376
הוצאות בגין הפסדי אשראי	102	3	14	119	–	119
מחיקות חשבונאיות	(160)	(1)	(57)	(218)	–	(218)
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	54	–	46	100	–	100
מחיקות חשבונאיות, נטו	(106)	(1)	(11)	(118)	–	(118)
יתרת הפרשה לסוף השנה*	296	19	62	377	–	377
*מזה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	23	–	2	25	–	25

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 הפרשה להפסדי אשראי לציבור מסחרי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 הפרשה להפסדי אשראי לציבור פרטי לדיור	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 הפרשה להפסדי אשראי לציבור פרטי אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 הפרשה להפסדי אשראי לציבור סך הכל	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 הפרשה להפסדי אשראי בנקים וממשלות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 הפרשה להפסדי אשראי סך הכל
יתרת הפרשה לתחילת השנה	295	16	55	366	1	367
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	26	1	10	37	(1)	36
מחיקות חשבונאיות	(80)	–	(57)	(137)	–	(137)
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	59	–	51	110	–	110
מחיקות חשבונאיות, נטו	(21)	–	(6)	(27)	–	(27)
יתרת הפרשה לסוף השנה*	300	17	59	376	–	376
*מזה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	26	–	2	28	–	28

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

א. חובות[1] ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות[1] ועל החובות[1] בגינם היא חושבה (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור מסחרי	31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור פרטי לדיור	31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור פרטי אחר	31 בדצמבר 2018 אשראי לציבור סך הכל	31 בדצמבר 2018 בנקים וממשלות	31 בדצמבר 2018
יתרת חוב רשומה של חובות[1]:						
• שנבדקו על בסיס פרטני[3]	**13,459**	**–**	**43**	**13,502**	**438**	**13,940**
• שנבדקו על בסיס קבוצתי :						
- לפי עומק הפיגור	**22**	**4,790**	**–**	**4,812**	**–**	**4,812**
- אחר	**3,221**	**–**	**4,513**	**7,734**	**–**	**7,734**
סך הכל חובות[1]	**16,702**	**4,790**	**4,556**	**26,048**	**438**	**26,486**
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות[1]						
• שנבדקו על בסיס פרטני	**227**	**–**	**1**	**228**	**–**	**228**
•שנבדקו על בסיס קבוצתי :						
- לפי עומק הפיגור	**–**	**4**	**–**	**4**	**–**	**4**
- אחר	**59**	**17**	**65**	**141**	**–**	**141**
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי	**286**	**21[2]**	**66**	**373**	**–**	**373**

	31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור מסחרי	31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור פרטי לדיור	31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור פרטי אחר	31 בדצמבר 2017 אשראי לציבור סך הכל	31 בדצמבר 2017 בנקים וממשלות	31 בדצמבר 2017
יתרת חוב רשומה של חובות[1]:						
• שנבדקו על בסיס פרטני[3]	12,597	–	36	12,633	513	13,146
• שנבדקו על בסיס קבוצתי :						
- לפי עומק הפיגור	50	4,198	–	4,248	–	4,248
- אחר	3,139	–	4,271	7,410	–	7,410
סך הכל חובות[1]	15,786	4,198	4,307	24,291	513	24,804
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות[1]						
• שנבדקו על בסיס פרטני	218	–	1	219	–	219
•שנבדקו על בסיס קבוצתי :						
- לפי עומק הפיגור	–	4	–	4	–	4
- אחר	55	15	59	129	–	129
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי	273	19[2]	60	352	–	352

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. כולל יתרת הפרשה להפסדי אשראי מעבר להפרשה המתחייבת מהחישוב לפי שיטת "עומק הפיגור", שחושבה על בסיס פרטני בסך של 1 מיליון ש"ח (31.12.2017 – זהה), ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך של 17 מיליון ש"ח (31.12.2017 – 15 מיליון ש"ח).
3. לרבות אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום בסך 13,692 מיליון ש"ח (31.12.2017 – 12,885 מיליון ש"ח), ההפרשה בגין אשראי זה חושבה על בסיס קבוצתי.

ב. חובות[1]

1. איכות אשראי ופיגורים (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 לא בעייתיים	31 בדצמבר 2018 בעייתיים[2] פגומים[3]	31 בדצמבר 2018 בעייתיים[2] אחר	31 בדצמבר 2018 סך הכל	31 בדצמבר 2018 חובות לא פגומים בפיגור של 90 יום ומעלה[4]	31 בדצמבר 2018 חובות לא פגומים בפיגור של 30 ועד 89 יום[5]
פעילות בישראל:						
ציבור - מסחרי:						
בינוי ונדל"ן						
- בינוי	2,264	41	25	2,330	5	16
- פעילות בנדל"ן	1,978	53	2	2,033	-	3
שירותים פיננסיים	585	3	-	588	-	-
אחר	11,205	115	133	11,453	19	71
סך הכל מסחרי	16,032	212	160	16,404	24	90
אנשים פרטיים						
- הלוואות לדיור	4,692	-	73[6]	4,765	49	27
- אחר	4,482	28	43	4,553	19	52
סך הכל ציבור בישראל	25,206	240	276	25,722	92	169
בנקים בישראל	107	-	-	107	-	-
סך הכל פעילות בישראל	25,313	240	276	25,829	92	169
פעילות בחו"ל:						
ציבור - מסחרי:						
בינוי ונדל"ן	23	-	-	23	-	-
מסחרי אחר	267	8	-	275	-	5
סך הכל מסחרי	290	8	-	298	-	5
אנשים פרטיים						
- הלוואות לדיור	25	-	-	25	-	-
- אחר	3	-	-	3	-	-
סך הכל ציבור בחו"ל	318	8	-	326	-	5
בנקים בחו"ל	331	-	-	331	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	649	8	-	657	-	5
סך הכל ציבור	25,524	248	276	26,048	92	174
סך הכל בנקים	438	-	-	438	-	-
סך הכל	25,962	248	276	26,486	92	174

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור אחרות הנמצאות בפיגור של 90 יום ומעלה.
3. ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש, ראה ביאור 30(ב)(3)(ג') להלן.
4. מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.
5. צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 יום בסך של 48 מיליון ש"ח, סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
6. כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 1 מיליון ש"ח, לגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של הלווה, הכולל בלוח הסילוקין של ההלוואה.

ב. חובות[1] (המשך):

1. איכות אשראי ופיגורים (במיליוני ש"ח) (המשך):

	31 בדצמבר 2017 לא בעייתיים	31 בדצמבר 2017 בעייתיים[2] פגומים[3]	31 בדצמבר 2017 בעייתיים[2] אחר	31 בדצמבר 2017 סך הכל	31 בדצמבר 2017 חובות לא פגומים בפיגור של 90 יום ומעלה[4]	31 בדצמבר 2017 חובות לא פגומים בפיגור של 30 ועד 89 יום[5]
פעילות בישראל:						
ציבור - מסחרי:						
בינוי ונדל"ן						
- בינוי	2,119	30	24	2,173	3	9
- פעילות בנדל"ן	1,822	33	1	1,856	-	1
שירותים פיננסיים	522	3	-	525	-	-
אחר	10,644	164	131	10,939	13	48
סך הכל מסחרי	15,107	230	156	15,493	16	58
אנשים פרטיים						
- הלוואות לדיור	4,096	-	74[6]	4,170	48	25
- אחר	4,248	20	36	4,304	18	47
סך הכל ציבור בישראל	23,451	250	266	23,967	82	130
בנקים בישראל	239	-	-	239	-	-
סך הכל פעילות בישראל	23,690	250	266	24,206	82	130
פעילות בחו"ל:						
ציבור - מסחרי:						
בינוי ונדל"ן	25	-	-	25	-	-
מסחרי אחר	257	11	-	268	-	-
סך הכל מסחרי	282	11	-	293	-	-
אנשים פרטיים						
- הלוואות לדיור	27	-	1	28	1	1
- אחר	3	-	-	3	-	-
סך הכל ציבור בחו"ל	312	11	1	324	1	1
בנקים בחו"ל	274	-	-	274	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	586	11	1	598	1	1
סך הכל ציבור	23,763	261	267	24,291	83	131
סך הכל בנקים	513	-	-	513	-	-
סך הכל	24,276	261	267	24,804	83	131

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור אחרות הנמצאות בפיגור של 90 יום ומעלה.
3. ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסויימים שאורגנו מחדש, ראה ביאור 30(ב)(3)(ג') להלן.
4. מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.
5. צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 יום בסך של 35 מיליון ש"ח, סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
6. כולל יתרת הלוואות לדיור בסך של 1 מיליון ש"ח, לגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של הלווה, הכולל שינוי בלוח הסילוקין של ההלוואה.

ב. חובות[1] (המשך):

2. איכות תיק האשראי

א. כללי

בהוראות שפרסם בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע איכותי וכמותי שיהווה אינדיקציה לאיכות תיק האשראי שלהם.

הבנק עושה שימוש במערכות לניטור כשלי אשראי ומקיים תהליכי בקרת אשראי המהווים גורם מרכזי בתהליך שמירת איכות תיק האשראי.

במסגרת זו פיתח הבנק מודלים לדירוג אשראי, המהווים מערכת "תומכת החלטה" ומתקיים מעקב שוטף לזיהוי ואיתור סממנים המצביעים על ירידה אפשרית בכושר הפירעון של הלווים, בין היתר באמצעות ניטור תקופת הפיגור של החובות, בתדירות יומית.

ב. נתונים כמותיים

להלן נתונים לגבי מדדים פיננסיים מסויימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי, בחתך קבוצות אשראי:

	31 בדצמבר 2018 מסחרי %	31 בדצמבר 2018 אנשים פרטיים לדיור %	31 בדצמבר 2018 אנשים פרטיים אחר %	31 בדצמבר 2018 סך הכל %
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי	**0.4**	**–**	**0.6**	**0.4**
שיעור החובות הפגומים מתוך האשראי	**1.3**	**–**	**0.6**	**1.0**
שיעור החובות הבעייתיים מתוך האשראי	**2.3**	**1.5**	**1.6**	**2.0**
שיעור החובות בפיגור מעל 30 יום מתוך האשראי	**0.7**	**1.6**	**1.6**	**1.0**

	31 בדצמבר 2017 מסחרי %	31 בדצמבר 2017 אנשים פרטיים לדיור %	31 בדצמבר 2017 אנשים פרטיים אחר %	31 בדצמבר 2017 סך הכל %
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי	0.6	0.1	0.3	0.5
שיעור החובות הפגומים מתוך האשראי	1.5	–	0.5	1.1
שיעור החובות הבעייתיים מתוך האשראי	2.5	1.8	1.3	2.2
שיעור החובות בפיגור מעל 30 יום מתוך האשראי	0.5	1.8	1.5	0.9

הנהלת הבנק עוקבת אחרי התפתחות אינדיקטורים אלו בתדירות רבעונית ובוחנת את משמעות התוצאות שהתקבלו, הן ביחס לתקופות קודמות והן ביחס לנתונים המקבילים במערכת הבנקאית.

בשנת 2018 נרשמה ירידה בשיעור ההוצאה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור, ביחס לשנה הקודמת (למעט משקי בית). בנוסף, נרשם שיפור או יציבות במרבית הפרמטרים האחרים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי.

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 חובות פגומים בגינם נערכה הפרשה להפסדי אשראי יתרה רשומה[1]	31 בדצמבר 2018 חובות פגומים בגינם נערכה הפרשה להפסדי אשראי יתרת הפרשה[2]	31 בדצמבר 2018 חובות פגומים אחרים יתרה רשומה[1]	31 בדצמבר 2018 סך הכל יתרה רשומה	31 בדצמבר 2018 חובות פגומים יתרה חוזית
פעילות בישראל:					
ציבור - מסחרי:					
בינוי ונדל"ן					
- בינוי	32	10	9	41	154
- פעילות בנדל"ן	33	2	20	53	64
שירותים פיננסיים	3	3	-	3	9
אחר	89	27	26	115	521
סך הכל מסחרי	157	42	55	212	748
אנשים פרטיים					
- הלוואות לדיור	-	-	-	-	-
- אחר	21	2	7	28	185
סך הכל ציבור בישראל	178	44	62	240	933
בנקים בישראל	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	178	44	62	240	933
פעילות בחו"ל:					
ציבור - מסחרי:					
בינוי ונדל"ן	-	-	-	-	-
אחר	-	-	8	8	28
סך הכל ציבור בחו"ל	-	-	8	8	28
בנקים בחו"ל	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	-	-	8	8	28
סך הכל ציבור	178	44	70	248	961
סך הכל בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל[3]	178	44	70	248	961
3. מזה:					
- נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	128	33	41	169	266
- חובות בארגון מחדש	106	16	30	136	166

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני.

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(א) חובות פגומים והפרשה פרטנית (במיליוני ש"ח) (המשך)

	31 בדצמבר 2017 חובות פגומים בגינם נערכה הפרשה להפסדי אשראי יתרה רשומה[1]	31 בדצמבר 2017 חובות פגומים בגינם נערכה הפרשה להפסדי אשראי יתרת הפרשה[2]	31 בדצמבר 2017 חובות פגומים אחרים יתרה רשומה[1]	31 בדצמבר 2017 סך הכל יתרה רשומה	31 בדצמבר 2017 חובות פגומים יתרה חוזית
פעילות בישראל:					
ציבור - מסחרי:					
בינוי ונדל"ן					
- בינוי	18[3]	6	12[3]	30	187
- פעילות בנדל"ן	4	-	29	33	45
שירותים פיננסיים	3	3	-	3	9
אחר	119[3]	32	45[3]	164	581
סך הכל מסחרי	144	41	86	230	822
אנשים פרטיים					
- הלוואות לדיור	-	-	-	-	-
- אחר	10[3]	-	10[3]	20	183
סך הכל ציבור בישראל	154	41	96	250	1,005
בנקים בישראל	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	154	41	96	250	1,005
פעילות בחו"ל:					
ציבור - מסחרי:					
בינוי ונדל"ן	-	-	-	-	-
אחר	-	-	11	11	30
סך הכל ציבור בחו"ל	-	-	11	11	30
בנקים בחו"ל	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	-	-	11	11	30
סך הכל ציבור	154[3]	41	107[3]	261	1,035
סך הכל בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל[3]	154	41	107	261	1,035
3. מזה:					
- נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	136[3]	33	57[3]	193	277
- חובות בארגון מחדש	82[3]	12	47[3]	129	158

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני.
3. הוצג מחדש.

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ב) יתרה ממוצעת והכנסות ריבית (במיליוני ש"ח)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 יתרה ממוצעת של חובות פגומים[2]	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 הכנסות ריבית שנרשמו[3][4] על בסיס מזומן	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 הכנסות ריבית שנרשמו[3][4] אחר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 יתרה ממוצעת של חובות פגומים[2]	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 הכנסות ריבית שנרשמו[3][4] על בסיס מזומן	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 הכנסות ריבית שנרשמו[3][4] אחר
פעילות בישראל:						
ציבור - מסחרי:						
בינוי ונדל"ן:						
- בינוי	**46**	**-**	**-**	38	1	-
- פעילות בנדל"ן	**70**	**2**	**-**	39	1	-
שירותים פיננסיים	**3**	**-**	**-**	3	-	-
אחר	**160**	**2**	**2**	208	3	2
סך הכל מסחרי	**279**	**4**	**2**	288	5	2
אנשים פרטיים :						
- הלוואות לדיור	**-**	**-**	**-**	-	-	-
- אחר	**36**	**-**	**-**	26	-	-
סך הכל ציבור בישראל	**315**	**4**	**2**	314	5	2
בנקים בישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	**315**	**4**	**2**	314	5	2
פעילות בחו"ל:						
ציבור - מסחרי:						
בינוי ונדל"ן	**-**	**-**	**-**	-	-	-
אחר	**10**	**-**	**-**	23	-	-
סך הכל ציבור בחו"ל	**10**	**-**	**-**	23	-	-
בנקים בחו"ל	**-**	**-**	**-**	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	**10**	**-**	**-**	23	-	-
סך הכל ציבור	**325**	**4**	**2**	337	5	2
סך הכל בנקים	**-**	**-**	**-**	-	-	-
סך הכל	**325**	**4**	**2**	337	5	2

הערות:

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
3. הכנסות הריבית על בסיס חוזי שהיו נרשמות אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים, הסתכמו בשנת 2018 בסך של 13 מיליון ש"ח (2017 - 14 מיליון ש"ח).
4. הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בתקופה בה החובות סווגו כפגומים.

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ב) יתרה ממוצעת והכנסות ריבית (במיליוני ש"ח)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 יתרה ממוצעת של חובות פגומים[2]	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 הכנסות ריבית שנרשמו[3][4] על בסיס מזומן	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 הכנסות ריבית שנרשמו[3][4] אחר
פעילות בישראל:			
ציבור - מסחרי:			
בינוי ונדל"ן:			
- בינוי	37	-	-
- פעילות בנדל"ן	73	1	1
שירותים פיננסיים	5	-	-
אחר	216	3	3
סך הכל מסחרי	331	4	4
אנשים פרטיים :			
- הלוואות לדיור	-	-	-
- אחר	27	-	-
סך הכל ציבור בישראל	358	4	4
בנקים בישראל	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	358	4	4
פעילות בחו"ל:			
ציבור - מסחרי:			
בינוי ונדל"ן	-	-	-
אחר	32	-	-
סך הכל ציבור בחו"ל	32	-	-
בנקים בחו"ל	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	32	-	-
סך הכל ציבור	390	4	4
סך הכל בנקים	-	-	-
סך הכל	390	4	4

הערות:

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
3. הכנסות הריבית על בסיס חוזי שהיו נרשמות אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים, הסתכמו בשנת 2016 בסך של 17 מיליון ש"ח.
4. הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בתקופה בה סווגו כפגומים.

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ג) חובות בעייתיים בארגון מחדש[2] [3] (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 אינו צובר ריבית	31 בדצמבר 2018 צובר הכנסות ריבית בפיגור של 90 יום ומעלה	31 בדצמבר 2018 צובר הכנסות ריבית בפיגור של 30 ועד 89 יום	31 בדצמבר 2018 צובר הכנסות ריבית חוב שאינו בפיגור	31 בדצמבר 2018 סך הכל[2]
פעילות בישראל:					
ציבור - מסחרי:					
בינוי ונדל"ן					
- בינוי	14	-	-	3	17
- פעילות בנדל"ן	11	-	3	4	18
שירותים פיננסיים	-	-	-	-	-
אחר	47	-	-	23	70
סך הכל מסחרי	72	-	3	30	105
אנשים פרטיים - אחר	20	-	-	8	28
סך הכל ציבור בישראל	92	-	3	38	133
בנקים בישראל	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	92	-	3	38	133
פעילות בחו"ל:					
ציבור - מסחרי:					
בינוי ונדל"ן	-	-	-	-	-
מסחרי אחר	-	-	-	3	3
סך הכל ציבור בחו"ל	-	-	-	3	3
בנקים בחו"ל	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	-	-	-	3	3
סך הכל ציבור	92	-	3	41	136
סך הכל בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל	92	-	3	41	136

1. אשראי לציבור, פקדונות בבנקים וחובות אחרים למעט אג"ח.
2. נכלל בחובות פגומים.
3. קיימת התחייבות למתן אשראי נוסף בגין חובות בעייתיים שאורגנו מחדש ליום 31.12.2018 בסך 1 מיליון ש"ח .

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ג) חובות בעייתיים בארגון מחדש[2] (המשך) (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2017 אינו צובר ריבית	31 בדצמבר 2017 צובר הכנסות ריבית בפיגור של 90 יום ומעלה	31 בדצמבר 2017 צובר הכנסות ריבית בפיגור של 30 ועד 89 יום	31 בדצמבר 2017 צובר הכנסות ריבית חוב שאינו בפיגור	31 בדצמבר 2017 סך הכל[2]
פעילות בישראל:					
ציבור - מסחרי:					
בינוי ונדל"ן					
- בינוי	10	-	-	4	14
- פעילות בנדל"ן	8	-	-	5	13
שירותים פיננסיים	-	-	-	-	-
אחר	45	-	3	31	79
סך הכל מסחרי	63	-	3	40	106
אנשים פרטיים - אחר	11	-	-	8	19
סך הכל ציבור בישראל	74	-	3	48	125
בנקים בישראל	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	74	-	3	48	125
פעילות בחו"ל:					
ציבור - מסחרי:					
בינוי ונדל"ן	-	-	-	-	-
מסחרי אחר	-	-	-	4	4
סך הכל ציבור בחו"ל	-	-	-	4	4
בנקים בחו"ל	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	-	-	-	4	4
סך הכל ציבור	74	-	3	52	129
סך הכל בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל	74	-	3	52	129

1. אשראי לציבור, פקדונות בבנקים וחובות אחרים למעט אג"ח.
2. נכלל בחובות פגומים.

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ד) חובות בעייתיים בארגון מחדש(2) (במיליוני ש"ח)

	ארגונים מחדש שבוצעו בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מספר חוזים	ארגונים מחדש שבוצעו בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 יתרת חוב רשומה לפני הארגון	ארגונים מחדש שבוצעו בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 יתרת חוב רשומה אחרי הארגון[2]	ארגונים מחדש שבוצעו בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מספר חוזים	ארגונים מחדש שבוצעו בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 יתרת חוב רשומה לפני הארגון	ארגונים מחדש שבוצעו בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 יתרת חוב רשומה אחרי הארגון[2]
פעילות בישראל:						
ציבור - מסחרי:						
בינוי ונדל"ן						
- בינוי	**123**	**17**	**16**	80	14	13
- פעילות בנדל"ן	**9**	**1**	**1**	4	5	5
שירותים פיננסיים	**2**	**-**	**-**	2	-	-
אחר	**476**	**61**	**57**	344	48	47
סך הכל מסחרי	**610**	**79**	**74**	430	67	65
אנשים פרטיים						
- הלוואות לדיור	**-**	**-**	**-**	-	-	-
- אחר	**951**	**31**	**27**	889	17	14
סך הכל ציבור בישראל	**1,561**	**110**	**101**	1,319	84	79
בנקים בישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	**1,561**	**110**	**101**	1,319	84	79
פעילות בחו"ל:						
ציבור - מסחרי:						
בינוי ונדל"ן	**-**	**-**	**-**	-	-	-
מסחרי אחר	**-**	**-**	**-**	-	-	-
סך הכל מסחרי	**-**	**-**	**-**	-	-	-
אנשים פרטיים	**-**	**-**	**-**	1	-	-
סך הכל ציבור בחו"ל	**-**	**-**	**-**	1	-	-
בנקים בחו"ל	**-**	**-**	**-**	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	**-**	**-**	**-**	1	-	-
סך הכל ציבור	**1,561**	**110**	**101**	1,320	84	79
סך הכל בנקים	**-**	**-**	**-**	-	-	-
סך הכל	**1,561**	**110**	**101**	1,320	84	79

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים למעט אג"ח.
2. נכלל בחובות פגומים.

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ד) חובות בעייתיים בארגון מחדש[2] (במיליוני ש"ח)

	ארגונים מחדש שבוצעו בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מספר חוזים	ארגונים מחדש שבוצעו בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 יתרת חוב רשומה לפני הארגון	ארגונים מחדש שבוצעו בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 יתרת חוב רשומה אחרי הארגון[2]
פעילות בישראל:			
ציבור - מסחרי:			
בינוי ונדל"ן			
- בינוי	92	6	6
- פעילות בנדל"ן	8	3	3
שירותים פיננסיים	2	-	-
אחר	310	49	47
סך הכל מסחרי	412	58	56
אנשים פרטיים			
- הלוואות לדיור	-	-	-
- אחר	969	18	14
סך הכל ציבור בישראל	1,381	76	70
בנקים בישראל	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	1,381	76	70
פעילות בחו"ל:			
ציבור - מסחרי:			
בינוי ונדל"ן	-	-	-
מסחרי אחר	4	2	2
סך הכל ציבור בחו"ל	4	2	2
בנקים בחו"ל	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	4	2	2
סך הכל ציבור	1,385	78	72
סך הכל בנקים	-	-	-
סך הכל	1,385	78	72

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים למעט אג"ח.
2. נכלל בחובות פגומים.

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ד) חובות בעייתיים בארגון מחדש[2] (במיליוני ש"ח)

	ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו[3] בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מספר חוזים	ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו[3] בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 יתרת חוב רשומה	ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו[3] בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מספר חוזים	ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו[3] בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 יתרת חוב רשומה
פעילות בישראל:				
ציבורי - מסחרי:				
בינוי ונדל"ן				
- בינוי	**34**	**4**	23	2
- פעילות בנדל"ן	**4**	**7**	5	4
שירותים פיננסיים	**-**	**-**	-	-
אחר	**158**	**10**	88	7
סך הכל מסחרי	**196**	**21**	116	13
אנשים פרטיים				
- הלוואות לדיור	**-**	**-**	-	-
- אחר	**248**	**2**	187	3
סך הכל ציבור בישראל	**444**	**23**	303	16
בנקים בישראל	**-**	**-**	-	-
סך הכל פעילות בישראל	**444**	**23**	303	16
פעילות בחו"ל:				
ציבור - מסחרי:				
בינוי ונדל"ן	**-**	**-**	-	-
מסחרי אחר	**-**	**-**	-	-
סך הכל ציבור בחו"ל	**-**	**-**	-	-
בנקים בחו"ל	**-**	**-**	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	**-**	**-**	-	-
סך הכל ציבור	**444**	**23**	303	16
סך הכל בנקים	**-**	**-**	-	-
סך הכל	**444**	**23**	303	16

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. כלולים בחובות פגומים.
3. חובות שהפכו בתקופת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים ומעלה, אשר אורגנו מחדש במהלך השנה שקדמה למועד סיווגם כ"חובות בפיגור".

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ד) חובות בעייתיים בארגון מחדש[2] (המשך) (במיליוני ש"ח)

	ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו[3] בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מספר חוזים	ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו[3] בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 יתרת חוב רשומה
פעילות בישראל:		
ציבורי - מסחרי:		
בינוי ונדל"ן		
- בינוי	12	1
- פעילות בנדל"ן	1	-
שירותים פיננסיים	1	-
אחר	63	5
סך הכל מסחרי	77	6
אנשים פרטיים		
- הלוואות לדיור	-	-
- אחר	182	1
סך הכל ציבור בישראל	259	7
בנקים בישראל	-	-
סך הכל פעילות בישראל	259	7
פעילות בחו"ל:		
ציבור - מסחרי:		
בינוי ונדל"ן	-	-
מסחרי אחר	-	-
סך הכל ציבור בחו"ל	-	-
בנקים בחו"ל	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	-	-
סך הכל ציבור	259	7
סך הכל בנקים	-	-
סך הכל	259	7

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. כלולים בחובות פגומים.
3. חובות שהפכו בתקופת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים ומעלה, אשר אורגנו מחדש במהלך השנה שקדמה למועד סיווגם כ"חובות בפיגור".

ב. חובות[1] (המשך)

4. מידע נוסף על הלוואות לדיור

בהתאם להוראות שפרסם בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע באשר להרכב תיק ההלוואות לדיור שנכלל בסעיף "אשראי לציבור" (כולל הלוואות שניתנו בביטחון דירת מגורים), לרבות: היקף התיק, יתרת ההלוואות הכוללת "מרכיבים נדחים", יתרת הלוואות שניתנו בתנאי "ריבית משתנה"והיחס שבין היקף ההלוואה, לבין שווי הנכס המשמש לבטחון (LTV).

איכות הבטחון	31 בדצמבר 2018 שיעור המימון[2] אחוזים	31 בדצמבר 2018 יתרת הלוואה לדיור ללא מרכיבים נדחים מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 יתרת הלוואה לדיור מרכיבים נדחים מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 יתרת הלוואה לדיור סך הכל מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 יתרת הלוואה לדיור מזה: ריבית משתנה מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 יתרת הלוואה לדיור סיכון אשראי חוץ מאזני מיליוני ש"ח
שיעבוד ראשון	- עד 60%	3,489	99	3,588	2,416	297
	- מעל 60%	1,145	6	1,151	781	88
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		51	-	51	1	-
סך הכל		4,685	105	4,790	3,198	385

איכות הבטחון	31 בדצמבר 2017 שיעור המימון[2] אחוזים	31 בדצמבר 2017 יתרת הלוואה לדיור ללא מרכיבים נדחים מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 יתרת הלוואה לדיור מרכיבים נדחים מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 יתרת הלוואה לדיור סך הכל מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 יתרת הלוואה לדיור מזה: ריבית משתנה מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 יתרת הלוואה לדיור סיכון אשראי חוץ מאזני מיליוני ש"ח
שיעבוד ראשון	- עד 60%	3,030	106	3,136	2,139	189
	- מעל 60%	1,003	6	1,009	693	45
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		53	-	53	1	-
סך הכל		4,086	112	4,198	2,833	234

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. היחס בין המסגרת המאושרת לבין שווי הנכס, במועד אישור המסגרת.

ג. סינדיקציות של הלוואות*

ההרכב (במיליוני ש"ח):

התפלגות החובות	31.12.2018 חלק הבנק מיליוני ש"ח	31.12.2018 חלקם של אחרים מיליוני ש"ח	31.12.2017 חלק הבנק מיליוני ש"ח	31.12.2017 חלקם של אחרים מיליוני ש"ח
אשראי לציבור	**466**	**311**	288	192
סיכון אשראי חוץ מאזני**	**16**	**10**	14	9
סך הכל סיכון אשראי	**482**	**321**	302	201

* הנתונים באשר להלוואות בסינדיקציה מתייחסים לאשראי מסחרי שניתן ביוזמת הבנק במסגרת ה"קרן לעידוד עסקים קטנים" המובטחות בחלקן בערבות מדינה. ההלוואות ללקוחות במסגרת קרן זו, ניתנו על ידי הבנק בשיתוף גוף מוסדי (כמתחייב מתנאי המכרז שפורסם על ידי משרד האוצר).

** סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

ד. מיון יתרות האשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה

מדרגות האשראי (אלפי ש"ח) מ	מדרגות האשראי (אלפי ש"ח) עד	31 בדצמבר 2018 מספר לווים[4]	31 בדצמבר 2018 אשראי[1][2] מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 סיכון אשראי[2][3] מיליוני ש"ח
0	10	**85,474**	**163**	**21**
10	20	**37,896**	**347**	**219**
20	40	**38,010**	**785**	**327**
40	80	**33,310**	**1,508**	**402**
80	150	**22,036**	**2,021**	**367**
150	300	**11,839**	**2,147**	**311**
300	600	**7,141**	**2,731**	**317**
600	1,200	**4,631**	**3,396**	**439**
1,200	2,000	**1,349**	**1,795**	**250**
2,000	4,000	**845**	**2,082**	**270**
4,000	8,000	**424**	**1,991**	**333**
8,000	20,000	**288**	**3,145**	**483**
20,000	40,000	**91**	**2,016**	**507**
40,000	200,000	**45**	**2,001**	**688**
200,000	400,000	**-**	**-**	**-**
סך הכל		**243,379**	**26,127**	**4,932**

1. לרבות השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים של הציבור.
2. האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הבטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווים ושל קבוצת לווים.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של לווה.
4. מספר הלווים לפי סה"כ אשראי וסיכון אשראי.

תקרת האשראי במדרגה העליונה מסתכמת ב- 162 מיליוני ש"ח.

ד. מיון יתרות האשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה (במיליוני ש"ח) (המשך)

מדרגות האשראי (אלפי ש"ח) מ	מדרגות האשראי (אלפי ש"ח) עד	31 בדצמבר 2017 מספר לווים[4]	31 בדצמבר 2017 אשראי[1][2]	31 בדצמבר 2017 סיכון אשראי[2][3]
0	10	79,456	145	34
10	20	37,346	345	215
20	40	36,416	751	313
40	80	31,649	1,439	375
80	150	20,598	1,909	331
150	300	11,249	2,051	289
300	600	6,872	2,653	275
600	1,200	4,161	3,092	340
1,200	2,000	1,196	1,606	214
2,000	4,000	778	1,880	266
4,000	8,000	406	1,928	311
8,000	20,000	238	2,619	375
20,000	40,000	96	1,801	806
40,000	200,000	48	2,201	954
200,000	400,000	–	–	–
סך הכל		230,509	24,420	5,098

1. לרבות השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים של הציבור.
2. האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הבטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווים ושל קבוצת לווים.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של לווה.
4. מספר הלווים לפי סה"כ אשראי וסיכון אשראי.

תקרת האשראי במדרגה העליונה מסתכמת ב- 138 מיליוני ש"ח.

ה. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 יתרת החוזה[1]	31 בדצמבר 2018 הפרשה להפסדי אשראי[2]	31 בדצמבר 2017 יתרת החוזה[1]	31 בדצמבר 2017 הפרשה להפסדי אשראי[2]
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי				
אשראי תעודות	**59**	**–**	84	–
ערבויות להבטחת אשראי	**279**	**5**	299	5
ערבויות לרוכשי דירות	**1,071**	**1**	1,379	1
ערבויות והתחייבויות אחרות	**1,047**	**5**	902	11
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו[*]	**919**	**1**	853	1
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו	**1,423**	**4**	1,388	5
התחייבויות להוצאת ערבויות	**381**	**–**	494	–
התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן[3]	**810**	**2**	726	2

* מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי ניתנות לביטול בכל עת - ללא תנאי.
1. יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
2. יתרת הפרשה להפסדי אשראי.
3. כולל התחייבות עקרונית להעמדת הלוואות לדיור.

ביאור 31 – נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 מטבע ישראלי לא צמוד	31 בדצמבר 2018 מטבע ישראלי צמוד מדד	31 בדצמבר 2018 מטבע חוץ [1] דולר	31 בדצמבר 2018 מטבע חוץ [1] אחר	31 בדצמבר 2018 פריטים שאינם כספיים[2]	31 בדצמבר 2018 סך הכל
נכסים						
מזומנים ופקדונות בבנקים	2,636	68	331	67	-	3,102
ניירות ערך	4,979	461	1,148	-	11	6,599
אשראי לציבור, נטו	23,337	1,793	514	31	-	25,675
השקעה בחברות כלולות	-	2	-	-	7	9
בניינים וציוד	-	-	-	-	351	351
נכסים בגין מכשירים נגזרים	1	9	43	37	6	96
נכסים אחרים	375	1	-	-	11	387
סך הכל נכסים	31,328	2,334	2,036	135	386	36,219
התחייבויות						
פקדונות הציבור	24,956	2,144	3,276	175	-	30,551
פקדונות מבנקים	238	-	57	1	-	296
פקדונות הממשלה	122	-	23	-	-	145
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	357	585	-	-	-	942
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	6	50	26	36	6	124
התחייבויות אחרות	1,393	7	9	3	26	1,438
סך הכל התחייבויות	27,072	2,786	3,391	215	32	33,496
הפרש	4,256	(452)	(1,355)	(80)	354	2,723
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(2,031)	623	1,329	79	-	-
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	2	-	(2)	-	-	-
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	-	-	-	-	-	-
סך הכל כללי	2,227	171	(28)	(1)	354	2,723
אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)	2	-	(2)	-	-	-
אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)	-	-	-	-	-	-

1. כולל צמודי מטבע חוץ.
2. לרבות יתרות בגין מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם הינו פריט לא כספי.

	31 בדצמבר 2017 מטבע ישראלי לא צמוד	31 בדצמבר 2017 מטבע ישראלי צמוד מדד	31 בדצמבר 2017 מטבע חוץ (1) דולר	31 בדצמבר 2017 מטבע חוץ (1) אחר	31 בדצמבר 2017 פריטים שאינם כספיים(2)	31 בדצמבר 2017 סך הכל
נכסים						
מזומנים ופקדונות בבנקים	3,777	236	207	119	–	4,339
ניירות ערך	3,352	636	951	125	12	5,076
אשראי לציבור, נטו	21,703	1,703	363	170	–	23,939
השקעה בחברות כלולות	–	2	–	–	4	6
בניינים וציוד	–	–	–	–	351	351
נכסים בגין מכשירים נגזרים	10	2	–	11	4	27
נכסים אחרים	381	3	–	–	15	399
סך הכל נכסים	29,223	2,582	1,521	425	386	34,137
התחייבויות						–
פקדונות הציבור	24,371	2,225	1,747	493	–	28,836
פקדונות מבנקים	117	–	74	9	–	200
פקדונות הממשלה	117	–	23	–	–	140
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	357	669	–	–	–	1,026
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	31	53	3	10	4	101
התחייבויות אחרות	1,297	13	7	14	30	1,361
סך הכל התחייבויות	26,290	2,960	1,854	526	34	31,664
הפרש	2,933	(378)	(333)	(101)	352	2,473
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(1,363)	922	361	80	–	–
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	4	–	(4)	–	–	–
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	–	–	–	–	–	–
סך הכל כללי	1,574	544	24	(21)	352	2,473
אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)	4	–	(4)	–	–	–
אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)	–	–	–	–	–	–

1. כולל צמודי מטבע חוץ.
2. לרבות יתרות בגין מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם הינו פריט לא כספי.

ביאור 32 – נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפרעון (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] עם דרישה ועד חודש	31 בדצמבר 2018 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] מחודש ועד 3 חודשים	31 בדצמבר 2018 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] מ- 3 חודשים ועד שנה	31 בדצמבר 2018 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] משנה ועד שנתיים	31 בדצמבר 2018 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] משנתיים ועד 3 שנים	31 בדצמבר 2018 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] משלוש ועד ארבע שנים
מטבע ישראלי[3]						
נכסים	6,531	4,087	6,380	4,573	3,619	2,160
התחייבויות	18,210	3,728	4,943	1,488	334	610
הפרש	(11,679)	359	1,437	3,085	3,285	1,550
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	(823)	(259)	(278)	(29)	(36)	–
הפרש לאחר מכשירים נגזרים	(12,502)	100	1,159	3,056	3,249	1,550
מטבע חוץ[6]						
נכסים	564	387	125	105	86	389
התחייבויות	2,966	175	406	17	4	3
הפרש[*]	(2,402)	212	(281)	88	82	386
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	823	259	278	29	36	–
הפרש לאחר מכשירים נגזרים	(1,579)	471	(3)	117	118	386
* מזה - הפרש בדולר	(2,093)	195	(263)	48	73	377
סך הכל						
נכסים[8]	7,095	4,474	6,505	4,678	3,705	2,549
התחייבויות[9]	21,176	3,903	5,349	1,505	338	613
הפרש	(14,081)	571	1,156	3,173	3,367	1,936
8. מזה - אשראי לציבור	4,007	4,114	4,663	3,983	2,699	1,914
9. מזה - פקדונות הציבור	19,826	3,847	5,242	1,186	179	156

1. בביאור זה מוצגים תזרימי מזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
2. נכסים ללא תקופות פרעון - כולל נכסים בסך 54 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.
3. כולל הצמדה, לרבות צמוד למטבע חוץ.
4. כפי שנכללה בביאור מס' 31 "נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים (הנסלקים במלואם ללא קיזוז).
5. שיעור תשואה חזוי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
6. לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
7. הסעיף כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 2,517 מיליון ש"ח , מזה כ- 177 מיליון ש"ח אשראי בתנאי חריגה מחח"ד (סווג בתקופה: "ללא תקופת פרעון").

31 בדצמבר 2018 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] מארבע ועד חמש שנים	31 בדצמבר 2018 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] מחמש ועד עשר שנים	31 בדצמבר 2018 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] מעשר ועד עשרים שנה	31 בדצמבר 2018 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] מעל עשרים שנה	31 בדצמבר 2018 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] סך- הכל תזרימי מזומנים	31 בדצמבר 2018 יתרה מאזנית[4] ללא תקופת פרעון[2]	31 בדצמבר 2018 יתרה מאזנית[4] סך הכל	31 בדצמבר 2018 שיעור תשואה חוזי[5]
2,053	4,757	2,644	828	37,632	603	33,841	4.06
46	534	367	97	30,357	-	29,888	0.69
2,007	4,223	2,277	731	7,275	603	3,953	3.37
-	-	-	-	(1,425)	-	(1,426)	
2,007	4,223	2,277	731	5,850	603	2,527	
136	320	2	-	2,114	10	1,992	2.12
4	14	-	-	3,589	-	3,576	1.38
132	306	2	-	(1,475)	10	(1,584)	0.74
-	-	-	-	1,425	-	1,426	
132	306	2	-	(50)	10	(158)	
128	208	1	-	(1,326)	4	(1,435)	
2,189	5,077	2,646	828	39,746	613	[7]35,833	3.96
50	548	367	97	33,946	-	33,464	0.77
2,139	4,529	2,279	731	5,800	613	2,369	3.19
1,374	3,249	2,591	744	29,338	417	[7]25,675	5.01
36	162	119	-	30,753	-	30,551	0.69

	31 בדצמבר 2017 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] עם דרישה ועד חודש	31 בדצמבר 2017 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] מחודש ועד 3 חודשים	31 בדצמבר 2017 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] מ- 3 חודשים ועד שנה	31 בדצמבר 2017 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] משנה ועד שנתיים	31 בדצמבר 2017 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] משנתיים ועד 3 שנים	31 בדצמבר 2017 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] משלוש ועד ארבע שנים
מטבע ישראלי[3]						
נכסים	7,655	3,952	5,228	3,519	3,946	2,641
התחייבויות	17,411	3,767	5,271	1,044	495	238
הפרש	(9,756)	185	(43)	2,475	3,451	2,403
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	(130)	51	(297)	(29)	(28)	(35)
הפרש לאחר מכשירים נגזרים	(9,886)	236	(340)	2,446	3,423	2,368
מטבע חוץ[6]						
נכסים	485	92	161	322	70	72
התחייבויות	1,749	264	320	4	3	3
הפרש[*]	(1,264)	(172)	(159)	318	67	69
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	130	(51)	297	29	28	35
הפרש לאחר מכשירים נגזרים	(1,134)	(223)	138	347	95	104
* מזה - הפרש בדולר	(995)	(174)	(133)	297	31	62
סך הכל						
נכסים[8]	8,140	4,044	5,389	3,841	4,016	2,713
התחייבויות[9]	19,160	4,031	5,591	1,048	498	241
הפרש	(11,020)	13	(202)	2,793	3,518	2,472
8. מזה - אשראי לציבור	3,688	3,771	4,538	3,378	2,837	1,831
9. מזה - פקדונות הציבור	18,036	3,988	5,410	966	188	91

1. בביאור זה מוצגים תזרימי מזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
2. נכסים ללא תקופות פרעון - כולל נכסים בסך 68 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.
3. כולל הצמדה, לרבות צמוד למטבע חוץ.
4. כפי שנכללה בביאור מס' 31 "נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים (הנסלקים במלואם ללא קיזוז).
5. שיעור תשואה חזוי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
6. לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
7. הסעיף כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 2,392 מיליון ש"ח , מזה כ- 212 מיליון ש"ח אשראי בתנאי חריגה מחח"ד (סווג בתקופה: "ללא תקופת פרעון").

31 בדצמבר 2017 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] מארבע ועד חמש שנים	31 בדצמבר 2017 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] מחמש ועד עשר שנים	31 בדצמבר 2017 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] מעשר ועד עשרים שנה	31 בדצמבר 2017 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] מעל עשרים שנה	31 בדצמבר 2017 תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1] סך- הכל תזרימי מזומנים	31 בדצמבר 2017 יתרה מאזנית[4] ללא תקופת פרעון[2]	31 בדצמבר 2017 יתרה מאזנית[4] סך הכל	31 בדצמבר 2017 שיעור תשואה חוזי[5]
1,566	3,377	2,219	563	34,666	722	31,989	3.68
532	476	319	100	29,653	-	29,280	0.61
1,034	2,901	1,900	463	5,013	722	2,709	3.07
-	-	-	-	(468)	-	(466)	
1,034	2,901	1,900	463	4,545	722	2,243	
335	337	4	-	1,878	3	1,761	1.85
3	17	-	-	2,363	-	2,350	0.48
332	320	4	-	(485)	3	(589)	1.37
-	-	-	-	468	-	466	
332	320	4	-	(17)	3	(123)	
326	217	1	-	(368)	2	(461)	
1,901	3,714	2,223	563	36,544	725	[7]33,750	3.59
535	493	319	100	32,016	-	31,630	0.60
1,366	3,221	1,904	463	4,528	725	2,120	2.99
1,180	2,795	2,223	563	26,804	448	[7]23,939	4.73
84	123	98	-	28,984	-	28,836	0.50

ביאור 33 – יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי, המהוון בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי, לפי הערכת ההנהלה.

חישובי השווי ההוגן המבוססים על הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון, מהווים אומדן סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה מהווה בהכרח אינדיקציה לשווי מימושו של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון תנודתיות בשיעורי הריבית.

תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס.

יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי הבנק.

כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

1. מכשירים פיננסיים סחירים: השקעה בניירות ערך והתחייבויות בגין אגרות חוב שהונפקו ע"י הבנק - השווי ההוגן נקבע לפי שווי שוק.

2. מכשירים פיננסיים שאינם סחירים (למעט מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים):

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שאינם סחירים נקבע, בדרך כלל, באמצעות היוון תזרים מזומנים עתידי לפי שיעורי ריבית שבהם ביצע הבנק או היה מבצע, עסקאות דומות במועד הדיווח, כמפורט להלן:

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים.
הערך הנוכחי נמדד עבור תזרים התקבולים העתידי (קרן וריבית) לכל הלוואה בנפרד, בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי.

קביעת רמת הסיכון, כאמור, נגזרת ממודל דירוג לווים המשמש את הבנק ובוחן את רמת הסיכון של הלקוח בהתבסס על פרמטרים פיננסיים, ניהוליים וענפיים.

בדרך כלל שיעורי הריבית ששימשו לצורך היוון תזרימי המזומנים נקבעו לפי שיעורי ריבית לפיהם נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים (המשך)

2. מכשירים פיננסיים שאינם סחירים (למעט מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים) (המשך):

השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים עבור חובות בעייתיים, חושבו לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

תזרימי המזומנים בגין הלוואות לדיור המסולקות לעיתים לפני המועד החוזי שנקבע לפרעונן, הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם של אשראים אלו המבוססת על מודל סטטיסטי.
היוון תזרים המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים של אותם אשראים, הגדיל את השווי ההוגן של אותם אשראים בכ- 60 מיליון ש"ח.

פקדונות וכתבי התחייבות נדחים - השווי ההוגן של יתרת פקדונות וכתבי התחייבות נאמד בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור הריבית בו מגייס הבנק פקדונות דומים או כתבי התחייבות דומים לתאריך המאזן, בהתבסס על פרמטרים כגון: תקופת הפקדון, סוג ההצמדה וגודל הפקדון.

בחישוב השווי ההוגן של פקדונות הצמודים למדד או לשקל לפי ברירה, נלקחו בחשבון גם השינויים בשווי ההוגן של הפקדון, בהתחשב בערך הזמן של הברירה ובשינויים הצפויים במדד המחירים עד למועד הפרעון של הפקדונות.

תזרימי המזומנים בגין חלק מפקדונות הציבור בחשבונות העובר ושב לפי דרישה יוחסו לתקופות מאוחרות יותר, בהתבסס על פי ניסיון העבר שנצבר בגין פקדונות אלו (להלן: "הפקדונות היציבים").

היוון תזרימי המזומנים העתידיים בגין הפקדונות היציבים, בהתבסס על מודל זה, במקום על מועד הפרעון המקורי של אותם פקדונות, הקטין את השווי ההוגן של התחייבויות הבנק בגין פקדונות אלו ב- 10 מיליון ש"ח.

פקדונות הציבור כוללים "תכניות חיסכון", המהווים פקדונות לתקופת פרעון ארוכה יחסית. על פי הנסיון שנצבר בבנק - חלק מהמפקידים נוהג לפרוע את הפקדונות קודם לתאריך הפרעון החוזי שלהם תמורת שוויים החוזי בניכוי "קנס פרעון מוקדם".

תזרימי המזומנים הצפויים בגין תכניות החסכון הוצגו בהתבסס על נתונים סטטיסטיים הכוללים תחזיות לפרעונות מוקדמים של אותן תכניות.

היוון תזרימי המזומנים, על פי התחזית לפרעונות מוקדמים של תוכניות חיסכון, הקטין את השווי ההוגן של אותן תוכניות חיסכון בכ- 29 מיליון ש"ח.

3. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח, תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.

הערכת השווי ההוגן של "התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן", כללה התייחסות להפרש בין הריבית שנקבעה בהסכם, לבין הריבית בעסקאות דומות במועד הדיווח.

מכשירים נגזרים - מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי השוק. מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל, הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת, הלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי, לרבות סיכון האשראי של צד נגדי (CVA).

סיכון האשראי של צד נגדי מבוסס על מרווחי האשראי של חוזי CDS סחירים של הצד הנגדי לעסקה (במידה וקיימים כאלה), או על מרווחים המבוססים על דירוג האשראי של הלקוח.

ג. ההרכב במאוחד

	31 בדצמבר 2018 יתרה במאזן מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 שווי הוגן רמה 1[1] מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 שווי הוגן רמה 2[2] מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 שווי הוגן רמה 3[3] מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 סך הכל מיליוני ש"ח
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	3,102	2,685	-	432	3,117
ניירות ערך[4]	6,599	5,429	1,165	11	6,605
אשראי לציבור, נטו	25,675	-	-	26,085	26,085
נכסים בגין מכשירים נגזרים	96	6	64	26	96
הלוואה לחברה כלולה	2	-	-	2	2
נכסים פיננסיים אחרים	68	-	3	65	68
סך הכל נכסים פיננסיים	[5]35,542	8,120	1,232	26,621	35,973
התחייבויות פיננסיות					
פקדונות הציבור	30,551	-	18,663	12,104	30,767
פקדונות מבנקים	296	-	296	-	296
פקדונות הממשלה	145	-	122	26	148
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	942	261	9	723	993
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	124	6	67	51	124
התחייבויות פיננסיות אחרות	938	-	-	938	938
סך הכל התחייבויות פיננסיות	[5]32,996	267	19,157	13,842	33,266
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	20	-	-	20	20

הערות:

1. הנתונים מבוססים על מחירי שוק שצוטטו ב"שוק פעיל".
2. הנתונים מבוססים על מידע נצפה משמעותי אחר.
3. הנתונים מבוססים על מידע לא נצפה משמעותי.
4. לפירוט נוסף לגבי היתרות במאזן ונתוני השווי ההוגן - ראה ביאור 12.
5. מזה - נכסים בסך 9,086 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 11,118 מיליון ש"ח שיתרתם במאזן זהה או מהווה קירוב לשווי ההוגן.

ג. ההרכב במאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2017 יתרה במאזן מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 שווי הוגן רמה 1[1] מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 שווי הוגן רמה 2[2] מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 שווי הוגן רמה 3[3] מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 סך הכל מיליוני ש"ח
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	4,339	3,989	-	366	4,355
ניירות ערך[4]	5,076	3,974	1,115	12	5,101
אשראי לציבור, נטו	23,939	20	1	24,281	24,302
נכסים בגין מכשירים נגזרים	27	4	10	13	27
הלוואה לחברה כלולה	2	-	-	2	2
נכסים פיננסיים אחרים	71	-	4	67	71
סך הכל נכסים פיננסיים	33,454[5]	7,987	1,130	24,741	33,858
התחייבויות פיננסיות					
פקדונות הציבור	28,836	-	21,906	7,162	29,068
פקדונות מבנקים	200	-	200	-	200
פקדונות הממשלה	140	-	117	27	144
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	1,026	266	11	837	1,114
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	101	4	42	55	101
התחייבויות פיננסיות אחרות	802	-	-	802	802
סך הכל התחייבויות פיננסיות	31,105[5]	270	22,276	8,883	31,429
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	20	-	-	20	20

הערות:

1. הנתונים מבוססים על מחירי שוק שצוטטו ב"שוק פעיל".
2. הנתונים מבוססים על מידע נצפה משמעותי אחר.
3. הנתונים מבוססים על מידע לא נצפה משמעותי.
4. לפירוט נוסף לגבי היתרות במאזן ונתוני השווי ההוגן - ראה ביאור 12.
5. מזה - נכסים בסך 8,976 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 9,807 מיליון ש"ח שיתרתם במאזן זהה או מהווה קירוב לשווי ההוגן.

ד. מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 מדידות שווי הוגן המתבססות על מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	31 בדצמבר 2018 מדידות שווי הוגן המתבססות על נתונים נצפים אחרים (רמה 2)	31 בדצמבר 2018 מדידות שווי הוגן המתבססות על נתונים לא נצפים (רמה 3)	31 בדצמבר 2018 השפעת הסכמי קיזוז	31 בדצמבר 2018 יתרה מאזנית
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	21	-	-	-	21
ניירות ערך זמינים למכירה					
• אגרות חוב					
- של ממשלת ישראל	4,618	648	-	-	5,266
- של ממשלות זרות	-	475	-	-	475
- אחרות	3	23	-	-	26
ניירות ערך למסחר					-
• אגרות חוב					
- ממשלתיות	381	-	-	-	381
- אחרות	-	-	-	-	-
סך הכל ניירות ערך	5,002	1,146	-	-	6,148
אשראי לציבור					
- בגין השאלת ניירות ערך	-	-	-	-	-
- בגין נגזרים משובצים	-	-	-	-	-
סה"כ אשראי לציבור	-	-	-	-	-
נכסים פיננסיים אחרים	-	3	-	-	3
נכסים בגין מכשירים נגזרים:					
• חוזי ריבית					
- שקל מדד	-	-	9	-	9
- אחר	-	2	-	-	2
• חוזי מטבע חוץ	-	40	4	-	44
• חוזים בגין מניות	6	-	-	-	6
• חוזי סחורות ואחרים	-	22	13	-	35
סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים	6	64	26	-	96
סך הכל נכסים	5,029	1,213	26	-	6,268
התחייבויות					
התחייבויות פיננסיות אחרות	-	-	-	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:					
• חוזי ריבית:					
- שקל מדד	-	-	1	-	1
- אחר	-	5	-	-	5
• חוזי מטבע חוץ	-	27	50	-	77
• חוזים בגין מניות	6	-	-	-	6
• חוזי סחורות ואחרים	-	35	-	-	35
סה"כ התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	6	67	51	-	124
סך הכל התחייבויות	6	67	51	-	124

ד. מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (במיליוני ש"ח) (המשך)

	31 בדצמבר 2017 מדידות שווי הוגן המתבססות על מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	31 בדצמבר 2017 מדידות שווי הוגן המתבססות על נתונים נצפים אחרים (רמה 2)	31 בדצמבר 2017 מדידות שווי הוגן המתבססות על נתונים לא נצפים (רמה 3)	31 בדצמבר 2017 השפעת הסכמי קיזוז	31 בדצמבר 2017 יתרה מאזנית
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	163	-	-	-	163
ניירות ערך זמינים למכירה					
• אגרות חוב					
- של ממשלת ישראל	3,692	588	-	-	4,280
- של ממשלות זרות	-	453	-	-	453
- אחרות	-	55	-	-	55
ניירות ערך למסחר					
• אגרות חוב					
- ממשלתיות	2	-	-	-	2
- אחרות	-	-	-	-	-
סך הכל ניירות ערך	3,694	1,096	-	-	4,790
אשראי לציבור					
- בגין השאלת ניירות ערך	20	-	-	-	20
- בגין נגזרים משובצים	-	1	-	-	1
סה"כ אשראי לציבור	20	1	-	-	21
נכסים פיננסיים אחרים	-	4	-	-	4
נכסים בגין מכשירים נגזרים:					
• חוזי ריבית					
- שקל מדד	-	-	3	-	3
- אחר	-	-	-	-	-
• חוזי מטבע חוץ	-	9	10	-	19
• חוזים בגין מניות	4	-	-	-	4
• חוזי סחורות ואחרים	-	1	-	-	1
סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים	4	10	13	-	27
סך הכל נכסים	3,881	1,111	13	-	5,005
התחייבויות					
התחייבויות פיננסיות אחרות	-	-	-	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:					
• חוזי ריבית:					
- שקל מדד	-	-	2	-	2
- אחר	-	11	-	-	11
• חוזי מטבע חוץ	-	30	53	-	83
• חוזים בגין מניות	4	-	-	-	4
• חוזי סחורות ואחרים	-	1	-	-	1
סה"כ התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	4	42	55	-	101
סך הכל התחייבויות	4	42	55	-	101

ה. שינויים במכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 שווי הוגן לתחילת השנה מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 רווחים שמומשו ושטרם מומשו[2] מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 סילוקים מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 שווי הוגן לסוף השנה מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 רווחים שטרם מומשו[1][2] מיליוני ש"ח
התחייבויות, נטו, בגין מכשירים נגזרים:					
חוזי ריבית	**1**	**10**	**(3)**	**8**	**7**
חוזי מטבע חוץ	**(43)**	**16**	**(19)**	**(46)**	**5**
חוזי סחורות	**–**	**21**	**(8)**	**13**	**13**
סך הכל	**(42)**	**47**	**(30)**	**(25)**	**25**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 שווי הוגן לתחילת השנה מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו[2] מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 סילוקים מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 שווי הוגן לסוף השנה מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 רווחים (הפסדים) שטרם מומשו[1][2] מיליוני ש"ח
התחייבויות, נטו, בגין מכשירים נגזרים:					
חוזי ריבית	4	(1)	(2)	1	(1)
חוזי מטבע חוץ	(51)	22	(14)	(43)	6
חוזי סחורות	–	–	–	–	–
סך הכל	(47)	21	(16)	(42)	5

1. בגין מכשירים המוחזקים לסוף התקופה.
2. נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ו. פריטים הנמדדים בשווי הוגן שאינו על בסיס חוזר ונשנה

	31 בדצמבר 2018 מדידות השווי ההוגן המתבססות על "רמה 1" מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 מדידות השווי ההוגן המתבססות על "רמה 2" מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 מדידות השווי ההוגן המתבססות על "רמה 3" מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 סך הכל מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 הפסד מיליוני ש"ח
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	**–**	**–**	**79**	**79**	**(11)**
ניירות ערך	**–**	**–**	**10**	**10**	**–**
סך הכל	**–**	**–**	**89**	**89**	**(11)**

	31 בדצמבר 2017 מדידות השווי ההוגן המתבססות על "רמה 1" מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מדידות השווי ההוגן המתבססות על "רמה 2" מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מדידות השווי ההוגן המתבססות על "רמה 3" מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 סך הכל מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 הפסד מיליוני ש"ח
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	–	–	68	68	(9)
ניירות ערך	–	–	10	10	–
סך הכל	–	–	78	78	(9)

מידע נוסף בגין נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה ששימשו במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו ל"רמה 3":

1. מידע כמותי

	31 בדצמבר 2018 שווי הוגן מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2018 טכניקת הערכה	31 בדצמבר 2018 נתונים לא נצפים	31 בדצמבר 2018 מידע כמותי טווח [1] %	31 בדצמבר 2018 מידע כמותי תוצאה[2] %
• **אשראי פגום שגבייתו מותנית בבטחון**	**79**	ציטוט שווי הוגן	אמדן שווי הבטוחה		
• **ניירות ערך**	**10**	הערכת שווי	שווי החברה		
• **נכסים (התחייבויות), נטו, בגין מכשירים נגזרים:**					
- חוזי ריבית - שקל מדד	**8**	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה[3]	**1.5 - (1.6)**	**0.3**
- חוזי מטבע חוץ	**(46)**	- היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה[3]	**(1.6)-(1.6)**	**(1.6)**
		- מודל דירוג	סיכון אשראי צד נגדי	**0.5 - 0.0**	**0.1**
- חוזי סחורות	**13**	מודל דירוג	סיכון אשראי צד נגדי	**0.2 - 0.1**	**0.1**

	31 בדצמבר 2017 שווי הוגן מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 טכניקת הערכה	31 בדצמבר 2017 נתונים לא נצפים	31 בדצמבר 2017 מידע כמותי טווח [1] %	31 בדצמבר 2017 מידע כמותי תוצאה[2] %
• **אשראי פגום שגבייתו מותנית בבטחון**	68	ציטוט שווי הוגן	אמדן שווי הבטוחה		
• **ניירות ערך**	10	הערכת שווי	שווי החברה		
• **התחייבויות, נטו, בגין מכשירים נגזרים:**					
- חוזי ריבית - שקל מדד	1	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה[3]	0.6 - (2.0)	(0.9)
- חוזי מטבע חוץ	(43)	- היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה[3]	(2.0) - (2.0)	(2.0)
		- מודל דירוג	סיכון אשראי צד נגדי	3.7 - 0.0	0.1

1. הטווח נגזר מהתקופה המשוקללת לפרעון של כל אחד מהמכשירים הנגזרים.
2. ממוצע משוקלל.
3. עד שנה.

2. מידע איכותי

- עקום "ציפיות האינפלציה" לשנה הקרובה הינו הנתון הלא נצפה המשמעותי המשמש במדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים. עליה בתחזית האינפלציה תגרום לירידה בשווי ההוגן של התחייבות צמודה למדד בגין מכשיר פיננסי נגזר (ולעליית השווי ההוגן של נכס צמוד למדד) - ולהיפך.

- מקדם "סיכון אשראי צד נגדי" מבטא את ההסתברות לכשל אשראי של הצד הנגדי לעסקה. עליה בהסתברות לכשל מקטינה את השווי ההוגן של העסקה, ולהיפך.

ביאור 34 – בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2018 מחזיקי מניות חברה אם היתרה לסוף השנה	31 בדצמבר 2018 מחזיקי מניות חברה אם היתרה הגבוהה במשך השנה	31 בדצמבר 2018 בעלי עניין אחרים נושאי משרה היתרה לסוף השנה	31 בדצמבר 2018 בעלי עניין אחרים נושאי משרה היתרה הגבוהה במשך השנה	31 בדצמבר 2018 בעלי עניין אחרים אחרים[1] היתרה לסוף השנה	31 בדצמבר 2018 בעלי עניין אחרים אחרים[1] היתרה הגבוהה במשך השנה	31 בדצמבר 2018 צדדים קשורים אחרים היתרה לסוף השנה	31 בדצמבר 2018 צדדים קשורים אחרים היתרה הגבוהה במשך השנה
(1) בסעיפי המאזן כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:								
נכסים								
פקדונות בבנקים	62	305	–	–	6	10	–	–
אשראי לציבור	–	–	5	5	163	171	–	–
הפרשה להפסדי אשראי	–	–	–	–	(1)	(1)	–	–
אשראי לציבור, נטו	–	–	5	5	162	170	–	–
נכסים אחרים	4	11	–	–	3	5	–	–
השקעות בחברות כלולות	–	–	–	–	9	9	–	–
ניירות ערך	–	–	–	–	–	–	10	10
התחייבויות								
פקדונות הציבור	–	–	11	11	1,011	1,011	16	20
פקדונות מבנקים	–	450	–	–	1	1	–	–
התחייבויות אחרות	51	51	18	19	692	701	–	–
כתבי התחייבות נדחים	185	187	–	–	63	63	–	–
מניות (כלול בהון)	2,723	2,723	–	–	–	–	–	–
(2) בהתחייבויות תלויות כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:								
- ערבויות שניתנו	–	–	–	–	32	35	–	–
- מסגרות אשראי שלא נוצלו	–	–	1	1	2	7	–	–
- סיכון אשראי חוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	2	3	–	–	–	–	–	–
(3) ערבויות שהתקבלו בגין אשראי ללקוחות	28	33	–	–	–	–	–	–

1. היתרות ליום 31 בדצמבר 2018 בגין בעלי עניין כהגדרתם בחוק ניירות ערך כוללות נכסים בסך 18 מיליון ש"ח, והתחייבויות בסך 698 מיליון ש"ח בגין תאגידים המוחזקים על ידי בעלי עניין אלו בשיעור של 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או שבעלי עניין אלו רשאים למנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהדירקטורים שלהם.

א. יתרות (במיליוני ש"ח) (המשך)

	31 בדצמבר 2017 מחזיקי מניות חברה אם היתרה לסוף השנה	31 בדצמבר 2017 מחזיקי מניות חברה אם היתרה הגבוהה במשך השנה	31 בדצמבר 2017 בעלי עניין אחרים נושאי משרה היתרה לסוף השנה	31 בדצמבר 2017 בעלי עניין אחרים נושאי משרה היתרה הגבוהה במשך השנה	31 בדצמבר 2017 בעלי עניין אחרים בעלי עניין אחרים[1] היתרה לסוף השנה	31 בדצמבר 2017 בעלי עניין אחרים בעלי עניין אחרים[1] היתרה הגבוהה במשך השנה	31 בדצמבר 2017 צדדים קשורים אחרים היתרה לסוף השנה	31 בדצמבר 2017 צדדים קשורים אחרים היתרה הגבוהה במשך השנה
(1) בסעיפי המאזן כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:								
נכסים								
פקדונות בבנקים	203	475	-	-	4	10	-	-
אשראי לציבור	-	-	4	4	138	138	-	-
הפרשה להפסדי אשראי	-	-	-	-	(1)	(1)	-	-
אשראי לציבור, נטו	-	-	4	4	137	137	-	-
נכסים אחרים	2	2	-	-	4	4	-	-
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	6	9	-	-
ניירות ערך	-	-	-	-	-	-	10	10
התחייבויות								
פקדונות הציבור	-	-	10	10	26	35	14	15
פקדונות מבנקים	10	113	-	-	-	-	-	-
התחייבויות אחרות	20	30	19	19	626	626	-	-
כתבי התחייבות נדחים	184	184	-	-	-	-	-	-
מניות (כלול בהון)	2,473	2,473	-	-	-	-	-	-
(2) בהתחייבויות תלויות כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:								
- ערבויות שניתנו	-	-	-	-	36	36	-	-
- מסגרות אשראי שלא נוצלו	-	-	1	2	7[2]	7[2]	-	-
- סיכון אשראי חוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	-	1	-	-	-[2]	-[2]	-	-
(3) ערבויות שהתקבלו בגין אשראי ללקוחות	28	50	-	-	-	-	-	-

1. היתרות ליום 31 בדצמבר 2017 בגין בעלי עניין כהגדרתם בחוק ניירות ערך כוללות נכסים בסך 13 מיליון ש"ח, והתחייבויות בסך 631 מיליון ש"ח בגין תאגידים המוחזקים על ידי בעלי עניין אלו בשיעור של 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או שבעלי עניין אלו רשאים למנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהדירקטורים שלהם.
2. הוצג מחדש.

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (במיליוני ש"ח):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 חברה אם	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 מחזיקי מניות אחרים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בעלי עניין אחרים נושאי משרה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בעלי עניין אחרים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 צדדים קשורים אחרים
(1) הכנסות מריבית, נטו					
בגין נכסים					
- פקדונות בבנקים	3	-	-	-	-
- מאשראי לציבור	-	-	-	3	-
סך הכל ריבית בגין נכסים	3	-	-	3	-
בגין התחייבויות					
- על פקדונות הציבור	-	-	-	(2)	-
- על פקדונות מבנקים	-	-	-	-	-
- על כתבי התחייבות נדחים	(7)	-	-	(1)	-
סך הכל ריבית על התחייבויות	(7)	-	-	(3)	-
סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו	(4)	-	-	-	-
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-
הכנסות ריבית נטו לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(4)	-	-	-	-
הכנסות מימון שאינן מריבית	6	-	-	1	-
סה"כ הכנסות (הוצאות) מימון, נטו	2	-	-	1	-
(2) הכנסות מעמלות	6	-	-	42	-
(3) הוצאות תפעוליות ואחרות(*) (ראה ג' להלן)	(34)	-	(21)	(23)	-
רווח (הפסד) לפני מיסים	(26)	-	(21)	20	-
(4) חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר מיסים	-	-	-	3	-
* מזה - הוצאות מחשב	(23)	-	-	(23)	-

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (במיליוני ש"ח) (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מחזיקי מניות חברה אם	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 מחזיקי מניות אחרים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 בעלי עניין אחרים נושאי משרה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 בעלי עניין אחרים אחרים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 צדדים קשורים אחרים
(1) הכנסות מריבית, נטו					
בגין נכסים					
- פקדונות בבנקים	4	-	-	-	-
- מאשראי לציבור	-	-	-	2	-
סך הכל ריבית בגין נכסים	4	-	-	2	-
בגין התחייבויות					
- על פקדונות הציבור	-	-[1]	-	(2)[1]	-
- על פקדונות מבנקים	-	-	-	-	-
- על כתבי התחייבות נדחים	(4)	-	-	-	-
סך הכל ריבית על התחייבויות	(4)	-	-	(2)	-
סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו	-	-	-	-	-
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	-	-	-	(1)	-
הכנסות ריבית נטו לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	-	-	-	1	-
הוצאות מימון שאינן מריבית	-	-	-	(1)	-
סה"כ הכנסות (הוצאות) מימון, נטו	-	-	-	-	-
(2) הכנסות מעמלות	5	-	-	38	-
(3) הוצאות תפעוליות ואחרות(*) (ראה ג' להלן)	(28)	-	(21)	(19)	-
רווח (הפסד) לפני מיסים	(23)	-	(21)	19	-
(4) חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר מיסים	-	-	-	2	-
* מזה - הוצאות מחשב	(23)	-	-	(19)	-

1. הוצג מחדש.

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (במיליוני ש"ח) (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 מחזיקי מניות חברה אם	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 בעלי עניין אחרים נושאי משרה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 בעלי עניין אחרים אחרים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 צדדים קשורים אחרים
(1) הכנסות מריבית, נטו				
בגין נכסים				
- פקדונות בבנקים	4	–	–	–
- מאשראי לציבור	–	–	2	–
סך הכל ריבית בגין נכסים	4	–	2	–
בגין התחייבויות				
- על פקדונות הציבור	–	–	–	–
- על פקדונות מבנקים	(1)	–	–	–
- על כתבי התחייבות נדחים	(3)	–	–	–
סך הכל ריבית על התחייבויות	(4)	–	–	–
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	–	–	2	–
הוצאות מימון שאינן מריבית	(12)	–	–	–
סה"כ הכנסות (הוצאות) מימון, נטו	(12)	–	2	–
(2) הכנסות מעמלות	4	–	33	–
(3) הוצאות תפעוליות ואחרות(*) (ראה ג' להלן)	(31)	(18)	(19)	–
רווח (הפסד) לפני מיסים	(39)	(18)	16	–
(4) חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר מיסים	–	–	2	–
* מזה - הוצאות מחשב	(26)	–	(19)	–

ג. בהוצאות התפעוליות והאחרות נכללו הטבות לבעלי ענין כדלקמן:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 החברה האם מספר בעלי הטבה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 נושאי משרה מספר בעלי הטבה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 נושאי משרה סך הטבות מיליוני ש"ח
דמי ניהול לחברה אם	-	2	-	-
שכר לבעל עניין המועסק בבנק	-	-	10	18*
שכר חברי דירקטוריון שאינם מועסקים בקבוצת הבנק	2	-	9	3

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 החברה האם מספר בעלי הטבה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 נושאי משרה מספר בעלי הטבה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 נושאי משרה סך הטבות מיליוני ש"ח
דמי ניהול לחברה אם	-	2	-	-
שכר לבעל עניין המועסק בבנק	-	-	10	18*
שכר חברי דירקטוריון שאינם מועסקים בקבוצת הבנק	2	-	10	3

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 החברה האם מספר בעלי הטבה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 נושאי משרה מספר בעלי הטבה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 נושאי משרה סך הטבות מיליוני ש"ח
דמי ניהול לחברה אם	-	2	-	-
שכר לבעל עניין המועסק בבנק	-	-	10	15*
שכר חברי דירקטוריון שאינם מועסקים בקבוצת הבנק	3	-	13	3

* מזה הטבות לעובדים לזמן קצר בסך 16 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה - בסך 1 מיליון ש"ח, והטבות לזמן ארוך - בסך 1 מיליון ש"ח (2017 - 17 מיליון ש"ח, 1 מיליון ש"ח ו- סכום זניח, בהתאמה: 2016 - 14 מיליון ש"ח, סכום זניח, ו- 1 מיליון ש"ח, בהתאמה).

ד. עסקאות עם צדדים קשורים

- עסקאות עם צדדים קשורים נעשו במהלך העסקים הרגיל ובתנאים דומים לאלה של עסקאות עם צדדים שאינם קשורים. הכנסות והוצאות המתייחסות לעסקאות אלה כלולות בסעיפים המתאימים בדוח רווח והפסד.
- לענין ההתקשרות עם החברה האם בנושא שירותי מחשב - ראה ביאור 24ב' (8).
- לענין התחייבות הבנק למתן פטור מראש ולשיפוי דירקטורים ונושאי משרה בבנק - ראה ביאור 24ב' (9).
- לפרטים נוספים, באשר לכתב התחייבות נדחה הכולל מנגנונים "לספיגת הפסדים" בסך של 100 מיליוני ש"ח שהונפק לחברה האם ב- 27.12.2017 - ראה ביאור 19, לעיל.
- המנכ"ל מכהן לתקופת העסקה קצובה בת חמש שנים.
בהתאם לתנאי ההעסקה שנקבעו לו יהיה המנכ"ל זכאי עם פרישתו לקבלת הכספים שנצברו לזכותו ביעודה לפיצויים ולמענק הסתגלות בהיקף של ארבע משכורות. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות מתאימות לכיסוי התחייבות הבנק בגין זכויות אלה.

ביאור 35 – דוחות כספיים של הבנק

א. דוחות רווח והפסד לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר

	2018 מיליוני ש"ח	2017 מיליוני ש"ח	2016 מיליוני ש"ח
הכנסות ריבית	**1,286**	1,174	1,057
הוצאות ריבית	**206**	155	124
הכנסות ריבית, נטו	**1,080**	1,019	933
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**96**	119	36
הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**984**	900	897
הכנסות שאינן מריבית			
הכנסות מימון שאינן מריבית	**49**	10	36
עמלות	**325**	315	303
הכנסות אחרות	**–**	5	9
סך כל הכנסות שאינן מריבית	**374**	330	348
הוצאות תפעוליות ואחרות			
משכורות והוצאות נלוות	**615**	533[1]	545[1]
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**153**	158	154
הוצאות אחרות	**223**	198[1]	211[1]
סך כל הוצאות תפעוליות ואחרות	**991**	889	910
רווח לפני מיסים	**367**	341	335
הפרשה למיסים על הרווח	**131**	124	145
רווח לאחר מיסים	**236**	217	190
חלק הבנק ברווחים, נטו, של חברות מוחזקות	**3**	3	3
רווח נקי	**239**	220	193
רווח למניה (באלפי שקלים חדשים)			
מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב:	**1.92**	1.77	1.55

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "הצגת הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה" - ראה ביאור 1ד' (2), לעיל.

ב. מאזנים

	31 בדצמבר 2018 מיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017 מיליוני ש"ח
נכסים		
מזומנים ופקדונות בבנקים	**3,102**	4,339
ניירות ערך	**6,599**	5,074
אשראי לציבור, ברוטו	**26,048**	24,291
הפרשה להפסדי אשראי	**(373)**	(352)
אשראי לציבור, נטו	**25,675**	23,939
השקעה בחברות מוחזקות	**9**	10
בניינים וציוד	**351**	351
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**96**	27
נכסים אחרים	**387**	398
סך הכל נכסים	**36,219**	34,138
התחייבויות והון		
פקדונות הציבור	**30,551**	28,837
פקדונות מבנקים	**296**	200
פקדונות הממשלה	**145**	140
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	**942**	1,026
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**124**	101
התחייבויות אחרות	**1,438**	1,361
סך הכל התחייבויות	**33,496**	31,665
הון עצמי	**2,723**	2,473
סך הכל התחייבויות והון עצמי	**36,219**	34,138

ממשל תאגידי ביקורת ופרטים נוספים על הבנק

א. ממשל תאגידי וביקורת

הדירקטוריון וההנהלה	261
המבקר הפנימי	267
שכר רואי החשבון המבקרים	269
שכר בכירים	270
עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים	272

ב. פרטים נוספים הנוגעים לעסקי הבנק

מבנה הקבוצה והשליטה בבנק	273
רכוש קבוע ומתקנים	273
הון אנושי	275
הסכמים מהותיים	276
מגבלות בתחום החקיקה והתקינה	278
דירוג אשראי	283
מגזרי פעילות פיקוחיים	283

ג. נספחים לדוח השנתי

נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים - מאוחד	290
נספח 2 - רווח והפסד ומאזן – מידע רב רבעוני	295
נספח 3 - דוח רווח והפסד מאוחד לחמש השנים האחרונות	297
נספח 4 - מאזן מאוחד לחמש השנים האחרונות	298

ממשל תאגידי ביקורת ופרטים נוספים על הבנק

כללי

דוח זה, כולל מידע באשר לממשל התאגידי והביקורת בבנק, וכן פרטים נוספים על עסקי הבנק ואופן ניהולם. הדוח מהווה חלק אינטגרלי מהדוחות השנתיים של הבנק.

חלק א' - ממשל תאגידי וביקורת

1. הדירקטוריון וההנהלה

א. הדירקטוריון

(1) מידע באשר לחברי הדירקטוריון

יאיר אבידן

יו"ר הדירקטוריון;

מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 12 בינואר 2016 וכיו"ר הדירקטוריון החל מיום 21 ביולי 2016.
בנוסף, מכהן כסמנכ"ל בכיר וראש חטיבת חברות בנות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ; יו"ר דירקטוריון דיסקונט נאמנות בע"מ (החל מ-21.7.2016); דירקטור ב- Discount Bancorp Inc וב-Israel Discount Bank of New York (החל מ-20.9.2016); דירקטור בדיסקונט קפיטל בע"מ (החל מ- 21.12.2017); דירקטור בכ.א.ל כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (החל מ- 16.7.2018).
בעל תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה, תואר שני במינהל עסקים ותואר שני בחינוך מאוניברסיטת תל אביב. בוגר תכנית ניהול מתקדמת (AMP) ב- Harvard Business School.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן) ובעל "ניסיון בנקאי", כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

יוסף ברסי

חבר בועדת ביקורת ותגמול; מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 2 ביולי 2012.
בנוסף - מכהן כסמנכ"ל בכיר וחבר הנהלה בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, בתפקיד החשבונאי הראשי וראש חטיבת החשבות.
מכהן כדירקטור בבד"ל שירותי מחשב ומינהלה בע"מ, נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ וב- Discount Reinsurance International Limited ,Guernsey.

בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל אביב.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן), ובעל "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

שאול דאנג'לי*

חבר בועדת ביקורת ותגמול, ובועדת מינהל. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 1 ביוני 2016.

חבר בחבר הנאמנים של אוניברסיטת חיפה ושל מכללת גורדון. בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל אביב ובעל תואר שני בציוויליזציות ימיות מאוניברסיטת חיפה.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן).

חגי הלר

חבר בועדת אשראים ובועדת ביקורת ותגמול; מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 31 באוגוסט 2018. בנוסף, משמש כמנכ"ל הלר פיננסיים בע"מ (תאגיד בשליטתו).

בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל אביב.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב׳ להלן) ובעל "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

חנן זלינגר*

חבר בועדת ביקורת ותגמול (יו"ר); בועדת ניהול סיכונים ובועדת תגמול ומינהל. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 19 בפברואר 2012.

החל ממחצית שנת 2016 משמש כיועץ חיצוני של משרד עורכי דין, לוכטנשטיין, לוי, ויסמן ושות', משרד עורכי דין פרטי העוסק בתחומי המשפט המסחרי והעסקי, שהוקם עם פרישתו ממשרד עורכי הדין זלינגר, קונפינו, בן צבי, לוכטנשטיין ושות', בראשו עמד.

בנוסף, ממועד פרישתו עוסק בפעילויות ייעוץ שונות לחברות ולגופים אחרים; מכהן כדירקטור בקרנות הפועלות בנושאי חברה ותרבות – קרן יאיר, קרן הווארד גילמן לתרבות ישראל, קרן מתנה, קרן בטי וולטר ארצ'ט וכן מכהן בוועד המנהל של עמותת קולות ובדירקטוריון של מרכז הטניס בישראל (חל"צ); בעל תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב ותואר מוסמך במשפטים מ- NEW YORK UNIVERSITY.

אלי חוטר

חבר בועדת מינהל (יו"ר) ובועדת ניהול סיכונים. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 25 ביולי 2006.

משמש כדירקטור ב"סיס שירותי ניהול וייעוץ בע"מ" (תאגיד בשליטתו). בנוסף - מכהן כדירקטור בקבוצת קלי סוכנויות לביטוח, חבר בוועד המנהל של החברה להגנת הטבע, ובחבר הנאמנים ובועד המנהל של המכללה האקדמית בית ברל; בעל תואר ראשון בפסיכולוגיה מאוניברסיטת חיפה ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב.

בעל "ניסיון בנקאי", כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

ריאד חורי

חבר בועדת מינהל ובועדת אשראים. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 30 באוקטובר 2008.

בעל תעודת דיפלומה בבנקאות מ"בית הפקיד" בחיפה.

שאוקי ח'טיב

חבר בועדת אשראים ובועדת ניהול סיכונים. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 26 במאי 2015.
משמש כמנכ"ל חברת שאוקי ח'טיב ייעוץ, ניהול וייזום בע"מ (תאגיד בשליטתו); יו"ר דירקטוריון "אלפנאר" - לקידום תעסוקת ערבים בע"מ ו- "אינג'אז" - מרכז מקצועי לקידום הרשויות המקומיות. בעל תואר ראשון בהנדסה אזרחית מהטכניון בחיפה.

תמר סלמניק

חברה בועדת אשראים (יו"ר) ובועדת ניהול סיכונים. מכהנת כחברה בדירקטוריון הבנק החל מיום 1 באפריל 2016.

בעלת תואר ראשון במשפטים מהאוניברסיטה העברית בירושלים ובעלת תואר שני במשפטים מאוניברסיטת תל אביב בשיתוף עם ברקלי קליפורניה.

בעלת "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

פרופ' דן עמירם

חבר בועדת ניהול סיכונים (יו"ר) ובועדת אשראים. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 26 בפברואר 2018.

סגן הדקאן ופרופסור למינהל עסקים בבית הספר לניהול באוניברסיטת תל אביב. מכהן כחבר בדירקטוריון ויו"ר ועדת הביקורת והכספים של Opportunity Network; יו"ר הועדה המייעצת של האו"ם לעניני בקרה פנימית וניהול סיכונים.

בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בן גוריון, תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון, ובעל דוקטורט במינהל עסקים מאוניברסיטת צפון קרולינה בצ'אפל היל.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן).

יוסי פרץ

חבר בועדת ביקורת ותגמול ובועדת מינהל. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 1 באפריל 2016.
בנוסף, מכהן כדירקטור בדיינרס קלוב ישראל בע"מ וכדירקטור בדיינרס קלוב ישראל (מימון) 2005 בע"מ. בעל תואר ראשון במדעי החברה מאוניברסיטת תל אביב, תואר שני במדעי המדינה מאוניברסיטת חיפה ובעל תואר שני במינהל עסקים מ- Thames Valley University (שלוחת לונדון בישראל).
בעל "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

(2) שינויים בדירקטוריון

(א) חילופי היו"ר

- ביום 30 בדצמבר 2018 הודיע מר יאיר אבידן על החלטתו לסיים את כהונתו כיו"ר דירקטוריון הבנק. הפרישה תכנס לתוקף בחודש מרס 2019.
- ביום 30 בדצמבר 2018, החליט דירקטוריון הבנק למנות את גב' אסתר דויטש כחברה בדירקטוריון הבנק וכיו"ר הדירקטוריון. המינוי צפוי להכנס לתוקף, בכפוף לאישור בנק ישראל, בחודש מרס 2019.

(ב) שינויים אחרים בדירקטוריון

ביום 12 במרס 2018, סיים מר אבי אקשטיין את כהונתו בדירקטוריון הבנק.

ביום 6 באוגוסט 2018, סיים מר אייל הירדני את כהונתו בדירקטוריון הבנק.

ביום 31 באוגוסט 2018, מונה מר חגי הלר כחבר בדירקטוריון הבנק.

* דירקטור חיצוני

ב. דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי מס' 301 בנושא: "הדירקטוריון", נקבע בין היתר, רף מינימלי לחברי הדירקטוריון שהינם בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית, בשיעור שלא יפחת מחמישית מכלל חברי הדירקטוריון. בנוסף, קובעת ההוראה, כי ב"ועדת הביקורת" יכהנו לפחות שני דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. הבנק מקיים את ההנחיות שנקבעו בנושא זה.

חברי הדירקטוריון, שהינם "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", והרקע העובדתי שבגינו ניתן לראותם כבעלי מיומנות זו, הינם כמפורט להלן:

יאיר אבידן – בעל תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה, תואר שני במינהל עסקים ותואר שני בחינוך מאוניברסיטת תל אביב. בוגר תכנית ניהול מתקדמת (AMP) ב- Harvard Business School.

כיהן בתפקידים עסקיים ובקרתיים בבנק דיסקונט. בין השנים 1998-2010 כיהן כדירקטור בבנק דיסקונט למשכנתאות; החל משנת 2010 מכהן כחבר הנהלה בבנק דיסקונט; החל משנת 2016 מכהן כיו"ר דירקטוריון דיסקונט נאמנות בע"מ, דירקטור ב - Discount Bancorp Inc ודירקטור ב-Israel Discount Bank of New York. החל מסוף שנת 2017 מכהן כדירקטור בדיסקונט קפיטל בע"מ. החל מחודש יולי 2018 מכהן כדירקטור בחברת כ.א.ל.

מכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק.

יוסף ברסי – רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל-אביב. מכהן כדירקטור בבדל שרותי מחשב ומינהלה בע"מ, בחברת נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ וב-Discount Reinsurance International Limited, Guernsey.

כמו כן, משמש כחשבונאי הראשי וחבר הנהלה בכיר בבנק דיסקונט לישראל בע"מ. עד לשנת 2008 כיהן כיו"ר הדירקטוריון של דיסקונט גמל בע"מ;

בין השנים 2015 - 2011 כיהן כדירקטור בדיינרס קלוב ישראל בע"מ; בין השנים 2011 - 2010 כיהן כדירקטור בכ.א.ל - כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ובין השנים 2012 - 1999 כיהן כדירקטור בדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ. מכהן כחבר בועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק.

שאול דאנג'לי – רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל אביב. בין השנים 2003 - 1989 כיהן כשותף בליובושיץ קסירר ושות', רואי חשבון, ובין השנים 2006 - 2003 כיהן כשותף בכיר בארנסט אנד יאנג ישראל, רואי חשבון. בשנים 2012 - 2007 שימש כיועץ כלכלי ופיתוח עסקי לחממות הייטק ולעיריית חיפה ובשנים 2016 - 2008 כיהן כמרצה לחשבונאות ומימון במרכז האקדמאי כרמל. בין השנים 2009-2012 כיהן כדירקטור בחוד אסף בע"מ, ובשנת 2011 כיהן כמבקר פנימי ברפא"ל וחבר הנהלה.

מכהן כחבר בועדת מינהל ובועדת ביקורת ותגמול של דירקטוריון הבנק.

חגי הלר – רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל אביב. בין השנים 1984-1992 כיהן כחשב בנק כללי לישראל בע"מ ובין השנים 1995 - 1992 שימש כמנהל החטיבה הבנקאית בבנק כללי לישראל בע"מ. בשנים 1997 - 1995 כיהן כחשב בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ ובשנים 1997-2000 שימש כמשנה למנכ"ל ומנהל אגף חשבות ותפעול במנורה חברה לביטוח בע"מ.

בנוסף, בשנים 2012 - 2000 כיהן כסמנכ"ל ומנהל אגף כספים בלאומיקארד בע"מ ובין השנים 2012-2016 כיהן כמנכ"ל לאומיקארד בע"מ. משמש כמנכ"ל הלר פיננסים בע"מ, (תאגיד בשליטתו); מכהן כחבר בועדת אשראים ובועדת ביקורת ותגמול של דירקטוריון הבנק.

פרופ' דן עמירם – רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בן גוריון, תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון, ובעל דוקטורט במינהל עסקים מאוניברסיטת צפון קרולינה בצ'אפל היל. סגן הדקאן ופרופסור למינהל עסקים בבית הספר לניהול באוניברסיטת תל אביב. מכהן כחבר בדירקטוריון ויו"ר ועדת הביקורת והכספים של Opportunity Network; יו"ר הועדה המייעצת של האו"ם לעניני בקרה פנימית וניהול סיכונים. מכהן כחבר בועדת ניהול סיכונים (יו"ר) וועדת אשראים של דירקטוריון הבנק.

ג. מידע לגבי ישיבות הדירקטוריון

בשנת 2018 קיים הדירקטוריון 21 ישיבות. בנוסף, התקיימו 55 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

ד. הנהלת הבנק

(1) מידע לגבי חברי ההנהלה

יהושע בורשטיין

מנכ"ל הבנק;

מכהן בתפקידו החל מיום 17 באוגוסט 2015. בעל תואר ראשון במתמטיקה מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

בין השנים 2008 - 1989 כיהן במגוון תפקידים בבנק לאומי לישראל בע"מ, ובכללם: מנהל הסניף המרכזי בתל אביב, סגן ראש החטיבה העסקית וסגן ראש חטיבת שוקי הון; בין השנים 2012 - 2008 כיהן כמנכ"ל בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ובין השנים 2015 - 2013 כיהן כמנכ"ל בכלל ניהול פיננסים בע"מ (כ.נ.ף), מנהל ההשקעות הראשי וכיו"ר דירקטוריון כלל ביטוח אשראי בע"מ.

אבי רישפן

סמנכ"ל בכיר, החשבונאי הראשי של הבנק. מכהן בתפקידו החל מיום 15 במרס 1999; בעל רישיון רואה חשבון; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת חיפה.

גלעד אליגון

סמנכ"ל, מנהל החטיבה לניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי (CRO) של הבנק. מכהן בתפקידו החל מיום 1 במאי 2012; רואה חשבון; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בר אילן ותואר שני במינהל ציבורי מהמכללה לישראל - Clark Univ. (התמחות במינהל מערכות פיננסיות). בין השנים 2012 - 2002 כיהן כמבקר הפנימי של הבנק וחברות הבת שלו.

ציון בקר

סמנכ"ל, מנהל החטיבה הפיננסית (CFO). מכהן בתפקידו החל מיום 9 בינואר 2009; בעל תואר ראשון ושני במשפטים מאוניברסיטת תל אביב ועמית במכון ASPEN בתוכנית למנהיגות פיננסית (החל משנת 2018). בין השנים 2008 - 2005 כיהן כמנכ"ל משותף באקסלנס נשואה, שירותי בורסה בע"מ ושימש כדירקטור במסלקת הבורסה לניירות ערך בע"מ ודירקטור (חליף) בבורסה לניירות ערך בע"מ.

בין השנים 2004 – 2000 עבד ברשות לניירות ערך ובתפקידו האחרון שימש כעוזר בכיר למנהל מחלקת חקירות.

בין השנים 2007 - 2006 שימש כדירקטור ב"מעלות S&P" - החברה הישראלית לדירוג, ESOP חברה לנאמנות בע"מ, ומשנת 2009 ועד היום משמש כיו"ר, מנכ"ל וחבר דירקטוריון במספר חברות בנות של הבנק.

שמואל ברמן

סמנכ"ל, מנהל אגף אסטרטגיה. מכהן בתפקידו החל מיום 1 בפברואר 2007, וחבר הנהלה החל מיום 1 ביוני 2015.

בעל תואר ראשון בכלכלה ומינהל מהמכללה האקדמית של תל אביב יפו ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת דרבי. בין השנים 2003 - 1998 כיהן במגוון תפקידים בתחום הבנקאות בבנק הפועלים, ובין השאר, שימש כמנהל מחלקה עסקית, וכמנהל סניף; בין השנים 2007 - 2003 כיהן כמנהל בכיר בדלויט יועצים.

ד. הנהלת הבנק (המשך)

(1) מידע לגבי חברה ההנהלה (המשך)

מיכל הנר דויטש

סמנכ"ל, היועצת המשפטית הראשית. מכהנת בתפקידה החל מיום 1 בנובמבר 2013; בעלת תואר ראשון במשפטים מהמרכז הבינתחומי ללימודי עסקים, משפט וטכנולוגיה, הרצליה. בין השנים 2011-2013 ניהלה את אגף חברות בת מהותיות ומיסוי בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, במסגרתו שימשה כאחראית ניהולית מטעמו של מנכ"ל קבוצת דיסקונט על חברות בת מהותיות בקבוצה ("כ.א.ל", "מרכנתיל" ו-"IDBNY"); בין השנים 2006-2011 שימשה כיועצת משפטית לענייני חקיקה ברשות המיסים.

ציונה כהן

סמנכ"ל, המבקרת הפנימית הראשית. מכהנת בתפקידה החל מיום 1 באוגוסט 2012; בעלת תואר ראשון במשפטים ממכללת שערי משפט, תואר שני במשפטים מאוניברסיטת בר אילן ותואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת בר-אילן. בין השנים 2012 - 2006 כיהנה כמנהלת מטה הביקורת הפנימית בבנק אוצר החייל בע"מ ובין השנים 2012 - 2008 כיהנה כמנהלת מטה הביקורת הפנימית בבנק מסד בע"מ.

רוני לרס

סמנכ"ל, מנהלת חטיבת משאבי אנוש ומינהל. מכהנת בתפקידה החל מיום 1 בינואר 2015; בעלת תואר ראשון במדעי החברה והרוח מהאוניברסיטה הפתוחה ותואר שני בלימודי עבודה מאוניברסיטת תל אביב.

בין השנים 2014 - 2009 שימשה בתפקיד ראש אגף משאבי אנוש במכון ויצמן למדע; בין השנים 2009 - 2004 כיהנה כמנהלת משאבי אנוש בחטיבות שונות בשטראוס גרופ בע"מ ובשנים 2009 - 2008 שימשה כמנהלת משאבי אנוש של החטיבות העסקיות בקבוצה זו.

דוד מימון

סמנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית. מכהן בתפקידו החל מיום 1 בספטמבר 2016. בעל תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב ובעל תואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת דרבי. בין השנים 2015-2016 כיהן כמנהל אגף אשראי ומ"מ מנהל החטיבה הקמעונאית; בין השנים 2014 - 2008 כיהן כמנהל אזור ירושלים והדרום ובין השנים 2008 - 1997 ניהל סניפים שונים בבנק.

יאיר פלדמן

סמנכ"ל, מנהל אגף תפעול ומידע. מכהן בתפקידו החל מיום 1 בנובמבר 2013; בעל תואר ראשון בכלכלה - מינהל עסקים (מורחב) מאוניברסיטת בר אילן. בין השנים 2013 - 2009 כיהן כמנהל מערך בקרת ניהול סיכונים של הבנק; בין השנים 2009 - 2005 שימש כמנהל ובעלים של חברת קיריבטי ניהול בע"מ ובין השנים 2004 - 2001 שימש כמנהל הכללי ובעל מניות בחברת מלל תעשיות תוכנה ומחשבים בע"מ.

אמיר קליבנוב

סמנכ"ל, מנהל החטיבה לבנקאות מסחרית. מכהן בתפקידו החל מיום 1 במאי 2012; בעל תואר ראשון במדעי המדינה ולימודים כלליים מאוניברסיטת תל אביב ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. בין השנים 2007-2012 כיהן כעוזר בכיר למנכ"ל, בתפקיד ראש אגף אשראי וכלכלה וסגן מנהל החטיבה לבנקאות קמעונאית.

ד. הנהלת הבנק (המשך)

(2) שינויים בהנהלת הבנק

ביום 13 בפברואר 2019 הודיעה הגב' רוני לרס, סמנכ"ל ומנהלת חטיבת משאבי אנוש ומינהל, על החלטה לסיים את תפקידה בבנק.

טרם נקבע מועד לכניסת הודעת הפרישה לתוקף.

2. המבקר הפנימי

א. פרטי המבקר הפנימי

המבקרת הפנימית של הבנק הינה גב' ציונה כהן, המכהנת בתפקיד זה החל מיום 1 באוגוסט 2012.
המבקרת הפנימית אינה בעלת עניין בבנק או קרובה של בעל עניין בבנק, ואינה רואה החשבון המבקר או מי מטעמו.
המבקרת הפנימית ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות, סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא: "פונקציית הביקורת הפנימית".
המבקרת הפנימית הינה עובדת הבנק. בנוסף לתפקיד זה מכהנת המבקרת הפנימית גם כאחראית על פניות הציבור בבנק.

ב. דרך המינוי

מינוי המבקרת הפנימית אושר על ידי ועדת הביקורת בתאריך 22 באפריל 2012, ועל ידי הדירקטוריון בתאריך 24 באפריל 2012. המינוי אושר על סמך הכישורים, הניסיון וההשכלה של גב' ציונה כהן, אשר הינה בעלת תואר ראשון בכלכלה, ובעלת תואר ראשון ושני במשפטים ושימשה קודם מינויה כאחראית על הביקורת הפנימית בבנק אוצר החייל בע"מ ובבנק מסד בע"מ.

ג. זהות הממונה על המבקר הפנימי

הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון.

ד. תכנית העבודה

הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה שנתית, שהיא חלק מתכנית עבודה רב שנתית לחמש שנים.

תכניות העבודה השנתית והרב שנתית (להלן: "תכניות העבודה"), נקבעו תוך הסתמכות על סקר הערכת סיכונים שביצעה המבקרת הפנימית, על פי מתודולוגיות מקובלות, ותוך התבססות על ההנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307, בנושא: "פונקציית הביקורת הפנימית".
תכנית העבודה אינה כוללת ביקורת על מערכות מחשב המנוהלות על ידי החברה האם, הואיל והביקורת עליהן מתבצעת על ידי המבקר הפנימי של החברה האם.

טיוטת תכנית העבודה הוגשה לעיון יו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת, המנהל הכללי, המבקר הפנימי של החברה האם וקצין הציות. תכניות העבודה נדונו בועדת הביקורת של הדירקטוריון, ובהמלצתה הן הועלו לדיון בדירקטוריון ואושרו על ידי יו"ר הדירקטוריון.

בתכניות העבודה אין התייחסות לשיקול הדעת שיש למבקרת הפנימית לסטות מהן, אולם בנוהל הביקורת הפנימית נקבע, כי ביטול מטלה מהותית מתכנית העבודה כרוך באישור יו"ר הדירקטוריון ובדיווח לועדת הביקורת.

כמו כן, מדווחת המבקרת הפנימית ליו"ר הדירקטוריון וליו"ר ועדת הביקורת, על סטיות משמעותיות מתוכנית העבודה.

בשנת 2018 לא בוצעה בבנק עסקה מהותית (כהגדרתה בהוראות בנק ישראל), הדורשת בדיקה של הביקורת הפנימית.

ה. ביקורות של תאגידים מוחזקים

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית כוללת גם ביקורת בתאגידים מוחזקים מהותיים של הבנק. לבנק ולתאגידים המוחזקים על ידו אין פעילות מחוץ לישראל.

ו. היקף העסקה

המבקרת הפנימית והעובדים הכפופים לה מועסקים במשרה מלאה. מספר המשרות הממוצע של עובדים שעסקו בביקורת פנימית (לרבות המבקרת הפנימית), בשנת 2018 - הסתכם ב- 17.7 משרות (2017 – 17.2 משרות).

המספר הממוצע של המשרות המתייחסות לעובדי האגף לביקורת פנים, הכפופים למבקרת הפנימית ועסקו בפניות הציבור, הסתכם בשנת 2018 בכ- 1.9 משרות (2017 – זהה).

בנוסף לאמור לעיל, בוצעו מספר ביקורות פנימיות בבנק על ידי המבקר הפנימי של החברה האם, ועל ידי מבקר שהועסק על ידי הבנק ב"מיקור חוץ" (בהיקף של כ- 2.0 משרות).

ז. עריכת הביקורת

תכנית הביקורת הפנימית נערכת, בין היתר, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא: "פונקציית הביקורת הפנימית", חוק הביקורת הפנימית, הוראות ניהול בנקאי תקין, הנחיות המפקח על הבנקים, ותקנים מקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים.

הדירקטוריון וועדת הביקורת קיימו דיונים, בין היתר, על תכנית העבודה של הביקורת הפנימית, על סיכום הפעילות השנתי של הביקורת הפנימית, ועל דוחות ביקורת שנערכו על ידי גורמי חוץ (כגון: רואי החשבון המבקרים) ושל הפיקוח על הבנקים.

ועדת הביקורת קיימה דיונים גם על דוחות ביקורת של המבקרת הפנימית, ועל דוחות ביקורת של המבקר הפנימי של החברה האם. בדיונים הנ"ל קיבלו חברי הדירקטוריון וועדת הביקורת מידע על דרך פעילותה של המבקרת הפנימית, ונחה דעתם כי היא פועלת על פי החוקים, ההוראות והתקנים האמורים לעיל.

ח. גישה למידע

למבקרת הפנימית הומצאו כל המסמכים והמידע שנדרשו על ידה, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, וכן ניתנה לה גישה למידע כאמור באותו סעיף, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים.

בתאגידים מוחזקים הובטח קיום האמור לעיל, בנוהלי הביקורת הפנימית ובסדרי עבודתה.

ט. דין וחשבון המבקר הפנימי

כל דוחות המבקרת הפנימית מוגשים בכתב.

כל דו"ח ביקורת מוגש, בין היתר, ליו"ר הדירקטוריון, למנהל הכללי, ליו"ר ועדת הביקורת, למבקר הפנימי של החברה האם ולרואי החשבון המבקרים. בדיונים השוטפים של ועדת הביקורת נידונים תקצירים של הדוחות (עם זאת, דוחות מהותיים נידונים במלואם).

ט. דין וחשבון המבקר הפנימי (המשך)

כמו כן, התקיימו דיונים בועדת הביקורת ובמליאת הדירקטוריון, בדוחות הסיכום החצי שנתיים של המבקרת הפנימית, הכוללים בין היתר רשימה של דוחות הביקורת שפורסמו, כדלקמן:

- הדו"ח על סיכום פעילות האגף לביקורת פנים לשנת 2017 נדון בועדת הביקורת ביום 18.3.2018, ובמליאת הדירקטוריון ביום 25.4.2018.
- הדו"ח על סיכום פעילות האגף לביקורת פנים למחצית הראשונה של שנת 2018 נדון בועדת הביקורת ביום 4.9.2018 ובמליאת הדירקטוריון ביום 17.9.2018.

י. הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקרת הפנימית ותכנית עבודתה סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק.

יא. תגמול

היקף התשלומים למבקרת הפנימית הסתכם כדלקמן:

	2018 אלפי ש"ח	2017 אלפי ש"ח
שכר	**783**	790
מענקים	**305**	326
הוצאות נלוות	**245**	256
סך הכל שכר ונלוות	**1,333**	1,372

3. שכר רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון המבקרים של הבנק הינם סומך חייקין וזיו האפט - מבקרים משותפים.

להלן פרטים על השכר ששולם לרואי החשבון המבקרים המשותפים עבור הבנק וחברות מאוחדות שלו, בגין שירותים כדלקמן:

	המאוחד 2018 אלפי ש"ח	המאוחד 2017 אלפי ש"ח	הבנק 2018 אלפי ש"ח	הבנק 2017 אלפי ש"ח
ביקורת הדוחות הכספיים	**2,241**	2,256	**2,225**	2,235
שירותים הקשורים לביקורת[1]	**346**	206	**346**	206
שירותי מס	**217**	158	**217**	158
סך הכל	**2,804**	2,620	**2,788**	2,599

(1) כולל בעיקר ביקרות בנושאים ספציפיים וביקורת לצורך אישורים מיוחדים.

4. שכר בכירים (באלפי ש"ח)

שנת 2018 שם העובד[4]	שנת 2018 תפקיד	שנת 2018 תגמול עבור שרותים[1] שכר[1]	שנת 2018 תגמול עבור שרותים[1] מענקים[1]	שנת 2018 תגמול עבור שרותים[1] הפרשות סוציאליות[2]	שנת 2018 תגמול עבור שרותים[1] הטבות אחרות	שנת 2018 תגמול עבור שרותים[1] סך הכל	שנת 2018 הלוואות שנתנו בתנאי הטבה[3] יתרת הלוואות	שנת 2018 הלוואות שנתנו בתנאי הטבה[3] תקופה ממוצעת לפרעון (שנים)	שנת 2018 הלוואות שנתנו בתנאי הטבה[3] הטבה שנתית
בורשטיין יהושע	המנהל הכללי	1,234	705	236	95	2,270	-	-	-
רישפן אבי	החשבונאי הראשי מנהל החטיבה	1,068	460	329	91	1,948	37	1.21	2
בקר ציון	הפיננסית מנהל החטיבה	889	424	125	74	1,512	-	-	-
קליבנוב אמיר	לבנקאות מסחרית מנהל החטיבה	782	359	187	75	1,403	-	-	-
מימון דוד	הקמעונאית	777	361	196	65	1,399	-	-	-

שנת 2017 שם העובד[4]	שנת 2017 תפקיד	שנת 2017 תגמול עבור שרותים[1] שכר[1]	שנת 2017 תגמול עבור שרותים[1] מענקים[1]	שנת 2017 תגמול עבור שרותים[1] הפרשות סוציאליות[2]	שנת 2017 תגמול עבור שרותים[1] הטבות אחרות	שנת 2017 תגמול עבור שרותים[1] סך הכל	שנת 2017 הלוואות שנתנו בתנאי הטבה[3] יתרת הלוואות	שנת 2017 הלוואות שנתנו בתנאי הטבה[3] תקופה ממוצעת לפרעון (שנים)	שנת 2017 הלוואות שנתנו בתנאי הטבה[3] הטבה שנתית
בורשטיין יהושע	המנהל הכללי	1,268	660	291	95	2,314	-	-	-
רישפן אבי	החשבונאי הראשי	1,055	438	303	82	1,878	73	1.54	4
בקר ציון	מנהל החטיבה הפיננסית	880	415	162	71	1,528	-	-	-
מימון דוד	מנהל החטיבה הקמעונאית	751	437	238	59	1,485	-	-	-
קליבנוב אמיר	מנהל החטיבה לבנקאות מסחרית	779	415	211	70	1,475	-	-	-

1. התגמולים הינם במונחי עלות לבנק ואינם כוללים מס שכר.
2. ההפרשות הסוציאליות כוללות הפרשות לפיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי, וכן השלמת העתודות בגין הנ"ל עקב שינויים בשכר בשנת החשבון.
3. תנאי ההלוואות דומים לאלו של כלל עובדי הבנק. סכומי ההלוואות נקבעים על פי קריטריונים אחידים, לכלל עובדי הבנק.
4. כל נושאי המשרה הבכירה מועסקים בבנק בהיקף משרה מלא (100%).

הערות:

א. בקביעת השכר והמענקים נלקחו בחשבון בין היתר היקף העסקים של הבנק, הרווחיות ושיעור התשואה על ההון.

ב. התנאים לניהול החשבונות בבנק לנושאי המשרה הבכירים, לרבות כל הפעילות במסגרתם, דומים לתנאים הניתנים לכלל עובדי הבנק. על פי רוב תנאים אלו אינם עדיפים על התנאים שמקבלים לקוחות אחרים, בעלי פרופיל בנקאי דומה. מכלול ההטבות הבנקאיות שניתנו לנושאי המשרה הבכירה אינו מהותי.

ג. התגמולים מכל הסוגים נכללו בסעיף "שכר והוצאות נלוות" בדוח הרווח והפסד.

ד. הדירקטורים בבנק (למעט דירקטורים המכהנים כנושאי משרה בחברה האם), זכאים לתגמול שאינו חורג מהמקובל, ומשולם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס 2000 - כמפורט בביאור 34 בדוחות הכספיים.

ה. לפרטים נוספים בדבר החלטה למתן פטור ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק, ראה ביאור 24ב' (9) בדוחות הכספיים.

ו. לפרטים נוספים בדבר מדיניות התגמול בבנק והשלכותיה על ההנהלה הבכירה - ראה גילוי בדוח על הסיכונים המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:

https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory/2018

להלן פרטים נוספים לגבי "מרכיבי התגמול" (כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל 1970), של נושאי המשרה הבכירים בבנק:

1. **מר יהושע בורשטיין** – ביום 28 ביולי 2015, אישר הדירקטוריון את תנאי ההעסקה של מר יהושע בורשטיין המכהן כמנהל הכללי של הבנק. על פי החלטת הדירקטוריון נקצבה תקופת ההעסקה של המנכ"ל ל-חמש שנים. על אף האמור לעיל יוכלו הצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

   עם סיום עבודתו יהיה המנכ"ל זכאי לקבלת הכספים שנצברו עבורו בקרן הפיצויים ולמענק מיוחד בהיקף של ארבע משכורות (שרבע ממנו ייחשב כ"מענק משתנה", כהגדרתו במדיניות התגמול של הבנק).
   לאחר סיום עבודתו ייאסר על המנכ"ל לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך ארבעה חודשים.

   שכרו של המנכ"ל צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי המנכ"ל לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

2. **מר אבי רישפן** – סמנכ"ל בכיר והחשבונאי הראשי של הבנק, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי לתקופת העסקה שמסתיימת בגיל הפרישה של מר רישפן. על אף האמור לעיל, יוכלו הצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

   עם סיום עבודתו יהיה מר רישפן זכאי לפיצויי פיטורין ולמענק מיוחד בהיקף של תשע משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר רישפן לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים.

   שכרו של מר רישפן צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר רישפן לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

3. **מר בקר ציון** – סמנכ"ל ומנהל החטיבה הפיננסית, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

   עם סיום עבודתו יהיה מר בקר זכאי לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו, ולמענק מיוחד בהיקף של שש משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר בקר לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים. בתמורה לקיום התחייבות זו, יהיה מר בקר זכאי לקבלת מענק מיוחד נוסף בהיקף של שלוש משכורות.

   שכרו של מר בקר צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר בקר לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

4. **מר דוד מימון** – סמנכ"ל ומנהל החטיבה הקמעונאית, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

   עם סיום עבודתו יהיה מר מימון זכאי לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו (בכפוף לאמור להלן), ולמענק מיוחד בהיקף של עד ארבע משכורות, ובתנאי שמועד סיום ההעסקה יהא לפני גיל הפרישה של מר מימון.

   לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר מימון לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים.

4. **מר דוד מימון** (המשך)

למרות האמור לעיל, ככל שסיום ההעסקה של מר מימון ייגרם ביוזמת הבנק יהיה מר מימון זכאי לתשלום פיצויי פיטורין, כמפורט להלן:

- תשלום בשיעור 250% ממשכורתו האחרונה של מר מימון (עבור כל תקופת עבודתו בבנק), ככל שמועד סיום תקופת ההעסקה, יחול בתקופה של 30 החודשים הראשונים, מכניסת הסכם ההעסקה לתוקף.
- תשלום בשיעור של 175% ממשכורתו האחרונה של מר מימון (עבור כל תקופת עבודתו בבנק), ככל שמועד סיום תקופת ההעסקה, יחול בתקופה שבין 30 חודשים ועד 60 חודשים, מכניסת הסכם ההעסקה לתוקף.

שכרו של מר מימון צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר מימון לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

5. **מר קליבנוב אמיר** – סמנכ"ל ומנהל החטיבה העסקית מסחרית, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה מר קליבנוב זכאי - לתשלום פיצויי פיטורין, כדלקמן:

- מכפלת המשכורת האחרונה במספר שנות הותק, לתקופה שממועד תחילת עבודתו של מר קליבנוב בבנק ועד למועד כניסת הסכם ההעסקה לתוקף.
- פדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו (או למכפלת המשכורות האחרונה במספר שנות הותק בתקופה שממועד כניסת הסכם ההעסקה לתוקף ועד לסיום תקופת העסקה - במקרה של פיטורין).
- מענק מיוחד בהיקף של שש משכורות.

לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר קליבנוב לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק במשך שלושה חודשים. בתמורה לקיום התחייבות זו, יהיה מר קליבנוב זכאי לקבלת מענק מיוחד נוסף בהיקף של שלוש משכורות.

שכרו של מר קליבנוב צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר קליבנוב לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

5. עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים

א. הסכמים לקבלת שירותי מיחשוב ותפעול

מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכות המחשב של חברת האם, המתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המיחשוב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם, מכח הסכמים שנחתמו בין הבנק לחברה האם המבוססים על עקרונות כלכליים.

בנוסף לאמור לעיל, הבנק התקשר בהסכמים לקבלת שירותי תפעול מסוימים מהחברה האם.
לפרטים נוספים באשר להסכמים לקבלת שירותי מיחשוב ותפעול - ראה פרק 9א' להלן.

ב. מתן פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה

הבנק התחייב לפטור מראש דירקטורים ונושאי משרה בבנק וכן דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברות בנות מסוימות (כהגדרתם במסמך ההתחייבות), מאחריות בשל נזק שייגרם לבנק (ולאותן חברות בנות), עקב הפרת חובת זהירות מצד הדירקטור או נושא המשרה.

בנוסף, התחייב הבנק לשפות דירקטורים ונושאי משרה, בשל התחייבות כספית אפשרית שתוטל עליהם, ובגין הוצאות התדיינות סבירות בגין סוגי אירועים מסוימים המפורטים במסמך.

לפרטים נוספים בנושא זה – ראה ביאור 24ב' (9) בדוחות הכספיים.

5. עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים (המשך)

א. לפרטים נוספים באשר להתחייבות הבנק למתן פטור מאחריות לנזקים ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה, כאמור - ראה ביאור 24 ב' (9) בדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים באשר לעסקאות שנקשרו בין הבנק לבעלי שליטה וצדדים קשורים בשנת 2018 – ראה ביאור 34 בדוחות הכספיים.

חלק ב' - פרטים נוספים בנוגע לעסקי הבנק

6. מבנה הקבוצה והשליטה בבנק

א. השליטה בבנק

למועד פרסום דוחות אלה מחזיק בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט"), במלוא הבעלות והשליטה בבנק (100%). לפרטים נוספים בקשר להסכמים מהותיים שבין הבנק לבנק דיסקונט - ראה פרק 9א' להלן.

בתקופת הדוח ובשנה שקדמה לה לא בוצעו השקעות במניות הבנק ולא בוצעו עסקאות במניות הבנק על ידי החברה האם.

ב. תרשים החזקות עיקריות - ליום 31.12.2018.

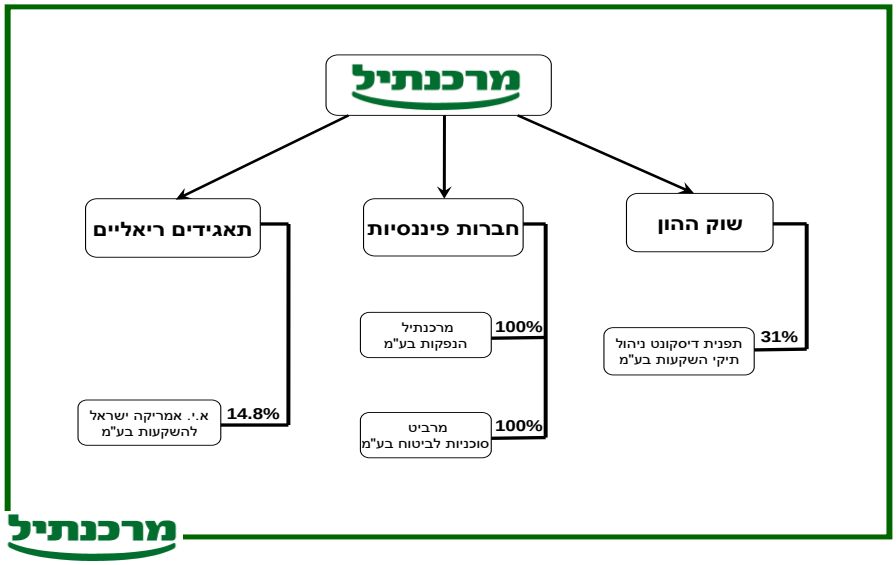

7. רכוש קבוע ומתקנים(1)

א. כללי

השקעות הבנק ברכוש קבוע ומתקנים ליום 31.12.2018, מסתכמות כדלקמן:

	בניינים ומקרקעין(2) מיליוני ש"ח	ציד ריהוט וכלי רכב מיליוני ש"ח	עלויות תוכנה מיליוני ש"ח	סך הכל מיליוני ש"ח
עלות	409	413	516	1,338
פחת נצבר	220	334	433	987
עלות מופחתת - ליום 31.12.2018	189	79	83	351

1. למידע נוסף בדבר זכויות הבנק בבניינים וציוד – ראה ביאור 15 בדוחות הכספיים.
2. למידע נוסף באשר להתקשרויות למכירת מבנים של הבנק – ראה ביאור 24 ב'(11) בדוחות הכספיים

ב. בניינים ומקרקעין -

(1) כללי

מדיניות הבנק הינה להחזיק אך ורק נכסים הדרושים לתפעול השוטף של הבנק, או שיש צפי שיידרשו לו בעתיד. נכסים שאינם עומדים בקריטריונים אלו - מוצעים על ידי הבנק למכירה, או מושכרים לתקופת ביניים, עד שיבשילו התנאים למכירתם.

זכויות הבנק במקרקעין ובבניינים הינם בדרך של בעלות או בדרך של חכירה ושכירות מוגנת. בנוסף, נמצאים בשימוש הבנק 75 נכסים, אותם שכר הבנק בשכירות חופשית.

הבנק בוחן באופן שוטף הפרשים בין השווי ההוגן או הערך בר השבה של נכסים הנמצאים בבעלותו - לבין העלות המופחתת של נכסים אלו בספריו, בהתאם לתקן החשבונאות הבינלאומי מס' 36. במקרים בהם עולה העלות המופחתת של נכסים אלו על השווי ההוגן שלהם (או הערך בר השבה, לפי העניין) - עורך הבנק הפרשה לירידת ערך בגין נכסים אלו. בשנת 2018 לא נרשמו הפרשות לירידת ערכם של מבנים המיועדים למימוש (בשנת 2017 -זהה).

להלן פרטים על המקרקעין והבניינים המשמשים את הבנק ליום 31.12.2018 (במטרים ריבועים):

סוג הנכס	שטחים בבעלות או בחכירה מ"ר	שטחים בשכירות מוגנת מ"ר	שטחים בשכירות חופשית מ"ר	סה"כ מ"ר
סניפים	4,987	396	19,806	25,189
משרדים	6,439	-	6,816	13,255
שטחי עזר (אחסון וכו')	-	-	1,139	1,139
שטחים שאינם בשימוש הבנק[1]	664	-	465	1,129
סך הכל	12,090	396	28,226	40,712

1. השטחים הפנוים שבשימוש הבנק, מיועדים לשימוש עתידי, או למכירה - ומוצגים לפי העלות שאינה עולה על שווי השוק שלהם.

(2) תוכנית להעתקת הנהלת הבנק ויחידות המטה המרכזיות

הנהלת הבנק ויחידות המטה המרכזיות, פועלים כיום בשלושה מתחמים נפרדים.

במסגרת צעדי ההתייעלות הננקטים על ידי הבנק ובמטרה לשפר את עבודת ההנהלה, חתם הבנק ביחד עם החברה האם וחברות נוספות ב"קבוצת דיסקונט" (להלן: "יזמי הפרויקט"), ביום 27 ביוני 2016 על הסכם, במסגרתו רכשה הקבוצה מעיריית ראשון לציון, קרקע בשטח של 20 דונם, המיועד להקמת בנייני הנהלה, מטה ויחידות תפעוליות, שישמשו את החברות הרוכשות.

עלות רכישת החלק היחסי של השטח עבור הבנק (בהיקף של כ- 2 דונם), המיועד להקמת מבנה שירכז את פעילות הנהלת הבנק ויחידות המטה שלה בעתיד, הסתכמה בכ- 10.5 מיליון ש"ח, בתוספת מע"מ.

בנוסף, חתם הבנק ביום 25 בדצמבר 2017 (יחד עם יתר החברות בקבוצה השותפות למיזם), על הסכם, במסגרתו מימשו יזמי הפרויקט אופציה לרכישת זכויות לבניית שטחי מסחר במתחם שנרכש בשנת 2016. עלות רכישת החלק היחסי בזכויות אלו על ידי הבנק (בהיקף של כ- 140 מ"ר), הסתכמה בסך של כ- 0.75 מיליון ש"ח, בתוספת מע"מ.

במהלך השנים 2018 - 2017 נערכו "יזמי הפרויקט" לקידום בניית המתחם ("קמפוס קבוצת דיסקונט"). במסגרת זו:

- נערכה התקשרות למינוי מנהל לפרויקט הבניה והתקשרות למינוי אדריכלים, מתכננים ויועצים שונים לצורך קביעת המתכונת התכנונית למתחם.
- הוכנו תוכניות למבנה הקמפוס והוחל בעבודות חפירה ודיפון שיהוו תשתית לבנית קומות החניה ושטחי התפעול התת קרקעיים בקמפוס.

8. הון אנושי

א. התפתחויות במבנה הארגוני
הרחבת פעילות יחידת התפעול העורפי

במסגרת התוכנית למיקוד עסקי והתייעלות, המשיך הבנק בשנת 2018 ביישום אסטרטגיה המשנה את תפיסת הפעילות בסניפי הבנק ויחידות המטה התפעוליות.
במסגרת תוכנית זו, הועתקו במהלך שנת 2018 פעילויות תפעוליות נוספות שבוצעו בעבר בסניפי הבנק ורוכזו ביחידות תפעול עורפי ייעודיות.
יישום התוכנית מלווה בשינויים בתהליכי העבודה בסניפים וביחידות התפעול העורפיות וכרוך בהשקעת תשומות הנדרשות להקניית התפיסות ושיטות העבודה החדשות (כמו גם בצורך לקיים תהליכי עבודה כפולים בשלבים הראשונים, להעתקת מקטעי פעילויות שונים).

ב. מצבת כח אדם

(1) כללי

מספר המשרות של עובדים המועסקים בבנק ובחברות מאוחדות שלו, ירד ב- 37 משרות והסתכם בסוף שנת 2018 ב- 1,488 משרות, לעומת 1,525 משרות בסוף שנת 2018.
בממוצע, ירד מספר משרות העובדים המועסקים ב- 29 משרות והסתכם בשנת 2018 ב- 1,512 משרות, לעומת 1,541 משרות בשנת 2017.
להלן נתונים באשר להתפתחות מצבת כח האדם בבנק:

	2018	2017
מספר משרות לסוף שנה	**1,488**	1,525
מספר משרות ממוצע	**1,512**	1,541

מנתונים אלה עולה כי בשנת 2018 חל קיטון בשיעור של כ- 1.9% בכח אדם המועסק בבנק (על בסיס מספר משרות ממוצע).
הקיטון נגזר, בין היתר, מהשלכות התוכניות לפרישה מרצון שיושמו בשנים 2018 - 2016.

(2) התפלגות כח אדם בחתך מגזרי פעילות:

להלן נתונים לגבי התפלגות מספר משרות כח האדם הממוצע בבנק בחתך מגזרי פעילות[1]:

מגזרי פעילות	2018	2017
משקי בית	**668**	680
עסקים קטנים	**630**	642
בנקאות מסחרית	**157**	160
בנקאות פרטית	**22**	22
ניהול פיננסי	**35**	37
סך הכל	**1,512**	1,541

1. התפלגות מספר המשרות בחתך מגזרי הפעילות נערכה על פי המבנה הארגוני של מגזרי הפעילות בבנק ("גישת ההנהלה").

ג. הסכמי עבודה בבנק

1. חוקת העבודה

יחסי העבודה בין הבנק לעובדיו, למעט עובדים בעלי חוזה אישי, מושתתים בעיקרם, על הסכם עבודה קיבוצי בסיסי הקרוי "חוקת עבודה" והסכמים קיבוציים משלימים. במסגרת הסכמים אלו נקבע כי תנאי השכר, העבודה והתנאים הנלווים להם, יוצמדו לתנאים הקיימים בבנק לאומי לישראל בע"מ (בכפוף לשינויים המתחייבים מעדכון הסכם השכר - ראה סעיף 2 להלן).
פרט להסכמים אלו, נחתמים מעת לעת הסכמים פרטניים בין ההנהלה לנציגות העובדים, בגין נושאים ספציפיים.

תנאי העבודה של חברי הנהלת הבנק מוסדרים בחוזי העסקה אישיים.

2. עדכון הסכם השכר

תוקף הסכמי העבודה הקודמים שנחתמו בבנק פג ביום 31.12.2018. לפיכך, נחתם ביום 6 בדצמבר 2018 הסכם קיבוצי מיוחד בין הבנק ההסתדרות החדשה ונציגות העובדים, המסדיר את יחסי העבודה ותנאי השכר של עובדי הבנק לתקופה שמיום 1 בינואר 2019 ועד 31 בדצמבר 2023 (להלן: "תקופת ההסכם").

ההסכם מאריך את תנאי העבודה והשכר שנקבעו בהסכמי העבודה הקודמים, בכפוף למספר שינויים, ובכללם:

- השינויים שיחולו בתנאי השכר של עובדי בנק לאומי, בתקופת ההסכם - לא יחולו על עובדי הבנק.
- שיעור עליית השכר (המהווה בסיס לחישוב חבות הפיצויים - להלן: "השכר") השנתי בבנק בתקופת ההסכם, יסתכם ב- 3.9% לשנה (לרבות תוספת וותק ממוצעת בשיעור של 0.8% לשנה).
- השכר המינימלי בבנק יסתכם ב- 6,500 ש"ח לחודש (להלן: "רף השכר המינימלי").
  העלאת השכר לעובדים הרלוונטיים, תיפרס לשנים 2020 - 2019, כדלקמן:
  - בשנת 2019 יסתכם רף השכר המינימלי ב- 6,200 ש"ח.
  - משנת 2020 יסתכם רף השכר המינימלי ב- 6,500 ש"ח.
- הבנק ישלם לעובדים מענק חד פעמי, המהווה מכפלה של השכר החודשי לעובד, ב- 2.5.

בעקבות חתימת הסכם השכר כאמור, עודכנו ההנחות המתייחסות לשיעורי עליית השכר הצפויים בעתיד. המשמשות בחישוב ההפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה. עדכון ההנחות, כאמור, הקטין את התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה ליום 31.12.2018 בסך של כ- 27 מיליון ש"ח. הקיטון בהפרשות כאמור, נזקף לסעיף "רווח כולל אחר" במסגרת ההון (בניכוי הפרשות למס בסך 9 מיליון ש"ח).

ד. סינוף

בסוף שנת 2018 מנה הבנק 76 סניפים (2017 – 77 סניפים) במסגרת המדיניות לבחינה שוטפת של מערך הסינוף מוזגה בתקופת הדוח פעילות אחד הסניפים, וסניף סמוך.

9. הסכמים מהותיים

א. הסכם לקבלת שירותי מחשב ותפעול

(1) הסכם לקבלת שירותי מחשב

מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכות המחשב של חברת האם, המתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המיחשוב והתפעול מסופקים לבנק על ידי החברה האם, מכח הסכמים שנחתמו בין הבנק לחברה האם, המבוססים על עקרונות כלכליים.

א. הסכם לקבלת שירותי מחשב ותפעול (המשך)

(1) הסכם לקבלת שירותי מחשב (המשך)

הסכמים אלו מפרטים את היקף איכות וזמינות שירותי המחשב המסופקים לבנק ומבטיחים את רציפותם, הן בתנאי ההתקשרות הנוכחית והן בתקופת מעבר - אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת.

בהתאם להסכם שנחתם בין הצדדים ביום 11 בנובמבר 2004 (להלן: "הסכם השירות"), התחייבה החברה האם לספק לבנק שירותי מחשב בהיקף ובדרגת איכות שפורטו בהסכם, לתקופה בלתי קצובה. על אף האמור לעיל, ההסכם מאפשר לכל אחד מהצדדים להביא לסיומו בהודעה מוקדמת, כדלקמן:

- בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ: שנתיים.
- בנק דיסקונט לישראל בע"מ: שלוש שנים.

תמחור שירותי המחשב שמקבל הבנק מכח הסכם זה מבוסס על הסכמי תמחור תקופתיים, המתחדשים מעת לעת (להלן: "הסכמי התמחור").
עלות שירותי המחשב שנקבעה בהסכם התמחור הקודם פגה ביום 31.12.2016, לפיכך, במהלך שנת 2017 גיבשו הצדדים, בסיוע מומחה חיצוני, מתווה להסכם תמחור חדש, ולמנגנון חישוב עלות שירותי המחשוב.

במסגרת ההסכמות שנכללו במתווה התמחור החדש, נקבע בין היתר:

- עלות שירותי המחשב שמשלם הבנק לחברה האם, תעלה בהדרגה במשך ארבע שנים מכ- 64 מיליון ש"ח בשנת 2017, לכ- 81 מיליון ש"ח בשנת 2021. לפיכך, עלות שירותי המחשב ששילם הבנק לחברה האם בשנת 2018 הסתכמה בכ- 68 מיליון ש"ח.
- עלות שירותי המחשב שהוסכמה בין הצדדים תהיה צמודה למדד המחירים לצרכן.
- עלות השירותים שנקבעה במתווה, תהיה בתוקף למשך כל תקופת ההתקשרות לקבלת שירותי מחשב, אלא אם ייווצרו נסיבות שיחייבו לעדכן את עלות השירותים, כאמור.

המתווה אושר על ידי הדירקטוריון ביום 27 בדצמבר, 2017.

(2) הסכם לקבלת שירותי תפעול

ביום 11 בנובמבר 2004 נחתם הסכם בין הבנק לחברה האם במסגרתו התחייבה החברה האם לספק לבנק שירותי תפעול מסוימים, שפורטו בהסכם, לתקופה בלתי קצובה. על אף האמור לעיל, ההסכם מאפשר לכל אחד מן הצדדים להביא לסיומו בהודעה מוקדמת בהתאם למועדים שפורטו בהסכם לקבלת שירותי מחשב.
במהלך שנת 2017 גיבשו הצדדים, בסיוע מומחה חיצוני מתווה, הכולל עקרונות ופרמטרים כלכליים לחישוב עלות שירותי התפעול המסופקים לבנק על ידי חברת האם.
המתווה אושר על ידי ועדת הביקורת ביום 24 בדצמבר 2017, ועל ידי הדירקטוריון ביום 27 בדצמבר 2017.
העקרונות והפרמטרים המעודכנים לחישוב עלויות שירותי התפעול כאמור, נכנסו לתוקף החל ביום 1 בינואר 2018.
העלות השנתית של שירותי התפעול המתקבלים באמצעות החברה האם הנגזרת מהמתווה שאושר, כאמור הסתכמה בשנת 2018 בכ- 8 מיליון ש"ח (2017 - 3 מיליון ש"ח).

ב. הסכמים למתן הלוואות במסגרת הקרן לעסקים קטנים
למידע מפורט באשר להסכם למתן הלוואות שנחתם בין הבנק (בשיתוף עם גוף מוסדי), לבין הקרן ל"עסקים קטנים" - ראה פרק 12ב'(7) להלן.

ג. הנפקת אגרות חוב
במסגרת הצעדים הננקטים על ידי הבנק לניהול החשיפה לסיכון ובמטרה לגוון את תמהיל המקורות העומד לרשות הבנק הנפיק הבנק ביום 31 במרס 2016 אגרות חוב סחירות בסך של כ- 253 מיליוני ש"ח. אגרות החוב אינן צמודות, נושאות ריבית בשיעור של 2.07% (העולה ב- 0.79 נקודות האחוז על שיעור התשואה בה נסחרו אגרות חוב ממשלתיות דומות במועד ההנפקה), ויעמדו לפרעון בתום שש שנים ממועד הנפקתן.
למידע נוסף באשר למסגרת להנפקת אגרות חוב נוספות שאושרר על ידי הדירקטוריון ביום 24 בפברואר 2019 – ראה ביאור 24ב' (14) בדוחות הכספיים.

ד. הנפקת כתב התחייבות נדחה לחברה האם
ביום 27 בדצמבר 2017 הנפיק הבנק לחברה האם כתב התחייבות נדחה, הכולל "מנגנונים לספיגת הפסדים" ("coco"), בסך 100 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים בקשר לתנאים הנלווים לכתב התחייבות נדחה זה - ראה ביאור 19 בדוחות הכספיים).

למידע נוסף באשר למסגרת להנפקת כתבי התחייבות נדחים שאושרה על ידי הדירקטוריון ביום 24 בפברואר 2019 – ראה ביאור 24ב' (14) בדוחות הכספיים.

ה. הסכמי עבודה
למידע באשר להסכמי העבודה הקיימים בבנק ולהתפתחויות שחלו בנושא זה - ראה פרק 8ג' לעיל.

ו. הסכם לרכישת בנק דקסיה
ביום 13 בנובמבר 2018 נחתם הסכם בין הבנק לבין בנק דקסיה ישראל בע"מ (להלן: "בנק דקסיה") במסגרתו יתמזג בנק דקסיה עם ולתוך הבנק בתמורה לתשלום סך של 670 מיליון ש"ח לבעלי המניות של בנק דקסיה, עבור מלוא המניות של בנק דקסיה.

ביום 3 בינואר 2019 אושר ההסכם על ידי האסיפה הכללית של בנק דקסיה.

השלמת העסקה הותנה בקיומה של תנאים מתלים לרבות אישורים רגולטוריים שונים.

למידע נוסף על ההסכם והתנאים המתלים הכרוכים בהשלמתו – ראה ביאור 24ב'(13) בדוחות הכספיים.

10. מגבלות בתחום החקיקה והתקינה

א. חקיקה בתחום כרטיסי האשראי

(1) צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות סליקה צולבת של עסקאות בכרטיס חיוב ושל עסקאות חיוב מיידי), התשע"ט – 2018

שיעור העמלה הצולבת הנוכחי השורר בשוק כרטיסי האשראי (0.70%), נקבע בהסדר שגובש בשנת 2012 בין שלוש חברות כרטיסי האשראי, במעורבות הרשות להגבלים עסקיים, ויסתיים בסוף שנת 2018.
ביום 25 בנובמבר 2018 פורסם הצו, במסגרתו הוכרז השירות שנותן סולק לבית עסק בקשר לסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב, כשירות בר פיקוח, לעניין שיעור העמלה הצולבת, לפי סוג העסקה: עסקת חיוב מיידי, או עסקת חיוב נדחה.

בעסקאות חיוב נדחה, תופחת העמלה הצולבת בהדרגה, לשיעור של 0.50%, כדלקמן:

- בשנת 2019 – שיעור העמלה הצולבת יסתכם ב- 0.60%
- בשנת 2020 – שיעור העמלה הצולבת יסתכם ב- 0.575%

- בשנת 2021 – שיעור העמלה הצולבת יסתכם ב- 0.55%
- בשנת 2022 – שיעור העמלה הצולבת יסתכם ב- 0.525%
- החל משנת 2023 – שיעור העמלה הצולבת יסתכם ב- 0.50%

בעסקאות המתבצעות בכרטיס חיוב מיידי, תופחת את ה"עמלה הצולבת", בהדרגה, עד לשיעור של 0.25% (במקום 0.30% כיום), כדלקמן:

- בשנים 2022 – 2021 – שיעור העמלה הצולבת יסתכם ב- 0.275%
- החל משנת 2023 – שיעור העמלה הצולבת יסתכם ב- 0.25%

הצו נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2019, ומיושם על ידי הבנק החל ממועד זה.

הכנסות הבנק מעמלות בגין כרטיסי אשראי כוללות שעור מסוים מהעמלה הצולבת שגבתה חברת האשראי (הנובעת משימושי הלקוחות בכרטיסי אשראי שהונפקו על ידי הבנק), מכח הסכם שנחתם בין הבנק לבין חברת כרטיסי אשראי.

המתווה להפחתת העמלה הצולבת כאמור, עתיד לפגוע בהכנסות הבנק מעמלות בגין כרטיסי אשראי. עם זאת, לנוכח המגעים המתנהלים בין הבנק לבין חברת האשראי לחידוש הסכם ההנפקה המשותף, שבשלב זה טרם הבשילו לכדי הסכם מחייב – לא ניתן להעריך בשלב זה, את ההשלכות שיהיו למתווה זה, על הכנסות הבנק בעתיד.

(2) הסדרת מועדי הסליקה בעסקאות המתבצעות בכרטיסי חיוב נדחה

ביום 25 באפריל 2018 פרסמה הממונה על ההגבלים העסקיים מסמך להסדרת הפעילות בענף כרטיסי האשראי (במקום ההסדר הנוכחי שפקע ביום 31.12.2018), הכולל בין היתר שינויים בהסדר מועדי הסליקה בכרטיס "חיוב נדחה".

במסגרת ההסדר החדש חויבו חברות הסולקות עסקאות חיוב נדחה בכרטיסי אשראי, המשולמות בתשלום בודד - להעביר את תמורתן לבתי העסק, בתוך יום אחד ממועד ביצוע הסליקה - החל מיום 1 ביולי 2021.

לפרטים נוספים באשר להשלכות האפשריות הנגזרות מהסדרי הסליקה החדשים על התאגידים הבנקאיים - ראה סעיף 3 להלן.

(3) תיקונים להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 470, בנושא: "כרטיסי חיוב"

בעקבות שינויי החקיקה בתחום הבנקאות הקמעונאית בכלל ובשוק כרטיסי האשראי, בפרט - פרסם בנק ישראל תיקונים להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 470 בנושא: "כרטיסי חיוב" (להלן: "ההוראה") כדלקמן:

(א) ביום 2 ביולי 2018, פורסם תיקון להוראה, במסגרתו שינו חלק מההסדרים הקיימים בשוק כרטיסי אשראי ובכללם:

- התאגידים הבנקאיים יחויבו להעביר לחברת האשראי המתפעלת כרטיסי חיוב נדחה, את תמורת העסקאות, במועד בו נדרשת החברה הסולקת להעביר כספים אלו לבתי העסק - ללא תלות במועדי החיוב שנקבעו ללקוחות הבנק הרלוונטיים. דהיינו - התאגידים הבנקאיים יישאו באחריות לגישור על הפערים שעשויים להיווצר בין מועדי העברת תמורת העסקאות לבתי העסק, לבין מועדי חיוב הלקוחות בגין עסקאות אלו, הנגזרים מהוראות ההסדרה החדשות (ראה סעיף 2 לעיל).
- הסכמי תפעול חדשים בין התאגידים הבנקאיים (שהנפיקו כרטיסי חיוב), לחברות כרטיסי האשראי (לרבות שינויים מהותיים בהסכמים קיימים), שייחתמו עד ליום 31.1.2022, יומצאו למפקח על הבנקים.

ההנחיות שנכללו בתיקון להוראה נכנסו לתוקף ביום פרסומו (למעט ההנחיות המתייחסות לשינוי במועדי סליקת העסקאות שייכנסו לתוקף ביום 1 בפברואר 2019).
הבנק מיישם את ההנחיות שנכנסו לתוקף ונערך ליישום יתר ההנחיות, במועד שנקבע לכניסתן לתוקף.

(ב) ביום 13 בנובמבר 2018 פורסם תיקון להוראה, הכולל בין היתר שינויים במתכונת המידע הנשלח ללקוחות לגבי עסקאות שבוצעו על ידם בכרטיסי אשראי, לרבות:

- התאגידים הבנקאיים יציגו (לבקשת לקוחותיהם), מידע על כלל העסקאות שבוצעו על ידם בכרטיסי אשראי, ככל שתמורתן חויבה בחשבונות העו"ש המתנהלים אצלם - גם אם כרטיסי האשראי בהם נעשה שימוש לא הונפקו על ידם.
המידע האמור יוצג על ידי התאגידים הבנקאיים בערוצי התקשרות המוצעים על ידם, ולכל הפחות באתרי האינטרנט ובאפליקציות שלהם. המידע בגין העסקאות שבוצעו בכרטיסי האשראי שלא הונפקו על ידי התאגידים הבנקאיים יינתן בפורמט זהה לזה המוצג בגין כרטיסי האשראי שהנפיקו על ידי התאגידים הבנקאיים.

- נקבעו כללים להצגת מידע על עסקאות שביצעו לקוחות בכרטיסי אשראי על ידי מנפיק כרטיס האשראי.

ההנחיות החדשות שנכללו בהוראה יחולו ממועד כניסתו לתוקף של סעיף 7ז' לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), דהיינו – 31.1.2020.

(4) תיקונים להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 בנושא: "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים"

(א) מגבלות על חשיפת התאגידים הבנקאיים לחברות האשראי

בעקבות פרסום החוק "להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז - 2017", במסגרתו הוסדר גם שוק כרטיסי האשראי, לרבות הפרדת חברות האשראי מהתאגידים הבנקאיים השולטים בהן, פרסם בנק ישראל ביום 1 באוגוסט 2018, תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין, מס' 313 בנושא: "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים", במסגרתו הוגבלה חשיפת התאגידים הבנקאיים לחברות האשראי לשיעור של 15% מאמצעי ההון שלהם.

ההנחיות החדשות שנכללו בתיקון להוראה נכנסו לתוקף ביום פרסומה.

כן נכללו במסגרת התיקון להוראה, הוראות מעבר המאפשרות לתאגידים הבנקאיים שחרגו מהמגבלות במועד היישום לראשונה - לעמוד במגבלות בהדרגה בתקופה שלא תעלה על שלוש שנים.

(ב) הפחתת משקל הסיכון של ערבות בנקאיות למשתכן

לאור השיעור הנמוך של מימוש הסיכונים בגין ערבויות בנקאיות למשתכן, הניתנות על ידי התאגידים הבנקאיים מכח חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה – 1974, פרסם בנק ישראל ביום 13 בנובמבר 2018, תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313, במסגרתה הופחת משקל הסיכון של ערבויות כאמור, בגין דירות שטרם נמסרו, מ- 50%, ל- 30%.

התיקון נכנס לתוקף ביום פרסום ההוראה, ומיושם על ידי הבנק החל ממועד זה.

(5) טיוטת תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין, בנושא: "ניהול מסגרות אשראי בחשבונות"

לנוכח הגידול בשימוש באשראי הניתן על ידי התאגידים הבנקאיים ללקוחותיהם באמצעות כרטיסי אשראי, הפיץ בנק ישראל ביום 28 באוקטובר 2018 טיוטת תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325 בנושא: "ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב", המחיל את סעיפי ההוראה (שעניינם בקביעת מסגרות האשראי בהתאם לצורכי הלקוח וכושר ההחזר שלו ואיסור על חריגה ממסגרות אלה) - גם על מסגרות אשראי הניתנות בכרטיסי אשראי.

בנוסף, מוצע לבטל את הרף התחתון שנקבע לתחולת ההוראה (2000 ש"ח או 5000 ש"ח – בהתאם לסוג הלקוח), ולהטיל על התאגידים הבנקאיים להגדיר לחלופין סכומי "חריגה נמוכים" (שמתחת להם ניתן יהיה להחריג את ההנחיות שנקבעו בהוראה).

ב. תיקונים להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203, בנושא: "מדידה והלימות הון – הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי"

(1) שינוי משקל הסיכון של הלוואות לדיור מסוימות

ביום 15 במרס 2018 פרסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203, במסגרתו הופחת משקל הסיכון של הלוואות לדיור המובטחות במלואן על ידי דירת מגורים, ושיעור המימון בגינן עולה על 60%, מ- 75%, ל- 60%.
ההקלה בחישוב משקל הסיכון להלוואות העונות על קריטריונים אלה, תחול על הלוואות שיינתנו החל ממועד פרסום התיקון להוראה (15.3.2018).

(2) הפחתת מקדם ההמרה לאשראי של ערבויות בנקאיות למשתכן

לאור השיעור הנמוך של מימוש הסיכון בגין ערבויות בנקאיות למשתכן, הניתנות על ידי התאגידים הבנקאיים מכח חוק מכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה - 1974, פרסם בנק ישראל ביום 13 בנובמבר 2018 תיקון להוראה ניהול בנקאי תקין מס' 203, במסגרת הופחת מקדם ההמרה לאשראי של ערבויות אלו, מ- 50% ל- 30%.

ההנחיות שנכללו בתיקון להוראה נכנסו לתוקף ביום פרסום התיקון להוראה ומיושמות על ידי הבנק החל ממועד זה.

(3) קביעת משקל הסיכון של חברות האשראי

בעקבות חקיקת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל ("חוק שטרום") פרסם בנק ישראל ביום 2 ביולי 2018 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203, במסגרתו נקבע לחשיפת אשראי של חברת כרטיסי אשראי, משקל סיכון זהה למשקל הסיכון של תאגיד בנקאי (המשמר את השיעור שנקבע בעבר לחשיפות אלו), גם לאחר שיושלם תהליך ההפרשה של חברות האשראי מהתאגידים הבנקאיים המחזיקים בהן.

ההוראה נכנסה לתוקף ביום פרסומה ומיושמת על ידי הבנק החל ממועד זה.

ג. הטיפול בעסקאות "פקטורינג"

בעקבות הגידול שנרשם בהיקף העסקאות שבמסגרתן רוכשים תאגידים בנקאיים מלקוחותיהם חובות מסחריים ("עסקאות פקטורינג"), פרסם בנק ישראל ביום 28 במאי 2018 חוזר, הכולל קווים מנחים אותם נדרשים התאגידים הבנקאיים ליישם בעסקאות מסוג זה ובכללם:

- מערך ניהול הסיכונים נדרש למפות ולהעריך את הסיכונים הקיימים בפעילות זו.
- הביקורת הפנימית נדרשת לבצע ביקורת מקיפה שתתייחס להיבטי ניהול האשראי, הדיווח הכספי והציות בעסקאות אלו. התאגידים הבנקאיים נדרשו להמציא לפיקוח על הבנקים דוח ביקורת כאמור, עד לסוף חודש יוני 2019.
- הסיווג החשבונאי של עסקה כ"רכישת חוב מהלקוח", מותנה בקבלת חוות דעת משפטיות וחשבונאיות לפיהן העסקה עומדת בדרישות הסף החשבונאיות והמשפטיות ליישום "חשבונאות מכירה", שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור, ובכללן:
  - קיום מודעות של החייב למכירת החוב לבנק.
  - יכולת התאגיד הבנקאי לגבות את החוב גם ממוכר החוב, אינה רחבה.
  - החוב שנרכש אינו מהווה חלק מחוב המובטח על ידי שיעבוד לצד ג'.
  - קיום חשבון ייעודי לביצוע העסקה.

ככל שחוות הדעת יצביעו על היעדר התנאים המקדימים הנדרשים לרישום העסקה כ"עסקת מכר" - העסקה תטופל חשבונאית כעסקת אשראי ללקוח המקורי של התאגיד הבנקאי (המובטח ב"ביטחון החוב המסחרי").
ככל שהעסקאות יטופלו חשבונאית כעסקאות מכר (בהתבסס על חוות הדעת) - החובות שירכשו ירשמו בספרי התאגיד במסגרת סעיף "אשראי לציבור" וייכללו בכל הדיווחים הרלוונטיים לבנק ישראל ולצורך חישוב היחסים הפיקוחיים.

- התאגיד הבנקאי יידרש להעריך את החשיפה לסיכוני הלבנת הון ומימון טרור, ככל שהעסקאות יטופלו כ"רכישת חובות של חייבים".
- התאגיד הבנקאי יידרש לוודא שעומד לרשותו מידע מספיק על החייב שחובו נרכש לצורך הערכת איתנותו הפיננסית (בין אם העסקה תטופל כ"עסקת רכש חובות", ובין אם תטופל כ"עסקת אשראי בביטחון חוב החייב").
- בנוסף, כאשר העסקה מטופלת חשבונאית כ"רכישת חוב החייב", יידרש התאגיד הבנקאי להעריך במסגרת ניהול סיכוני האשראי את הסתברות המימוש של זכותו לחזור למוכר החוב, ולתת ביטוי מתאים להסתברות זו בהערכת איכות האשראי וסיכון ריכוזיות האשראי של מוכר החוב.

ד. מדיניות בנק ישראל להקמת בנק חדש והנחיות למבקש רשיון

ביום 3 ביוני 2018 פרסם בנק ישראל מסמך, המציג את מדיניות בנק ישראל להסדרת תהליך הקמת בנק, במטרה לייצור וודאות רגולטורית עוד בשלב המוקדם של הליך הרישוי, בכדי להקל על יזמים המעוניינים להקים בנק חדש.

המסמך כולל עקרונות והקלות בתחום הרגולציה ובכללם:

- הוראות הניהול הבנקאי התקין והוראות הדיווח לפיקוח החלות על הבנקים בישראל, יותאמו עבור בנקים חדשים וייקבעו על פי ההיקף ומורכבות פעילותם הצפויה בשלבים השונים, הסיכונים שיהיו גלומים בפעילותם ואיכות הבקרה בהם.
- בנק שינהל פעילות שאינה מורכבת (כגון פעילות קמעונאית), יידרש להון התחלתי בהיקף של 50 מיליון ש"ח בלבד.
- בהמשך, כשנכסי סיכון האשראי שלו יגיעו ל- 600 מיליון ש"ח, יידרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי ברובד הראשון בשיעור של 8%, וביחס הלימות הון כולל בשיעור של 11.5% בלבד.
- בנק חדש יוכל להתארח על תשתית מיחשוב של בנק קיים ולחילופין יוכל להישען על תשתית טכנולוגית של לשכת שירותי מחשוב בנקאיים, לכשתקום.
- בכדי לתמוך בהקמה של בנקים חדשים מחד, וכדי להגן על ציבור המפקידים מאידך, תקבע לבנק חדש "הגנת ינוקא" במבנה שיגובש במשותף בין בנק ישראל, והחשב הכללי באוצר.
- חברות כרטיסי האשראי שיופרדו מהבנקים יוכלו לפנות לבנק ישראל לצורך קבלת רישיון בנק ויזכו להקלות בהון והקלות רגולטוריות נוספות.
- ליזם המבקש להקים בנק, יינתן בשלב הראשון רישיון בנק מוגבל, שיינתן רק לאחר שהפיקוח השלים את בדיקות היושר, היושרה והחוסן הפיננסי של היזם ובחינת התוכנית העסקית. בנוסף, הרישיון המוגבל יתיר ליזם לקיים פעילות מצומצמת של מתן אשראי וקבלת פקדונות, עוד לפני שכלל ההיערכות הנדרשת מהיזם הסתיימה.

ה. חקיקה בנושא עמלות

1. חקיקה בנושא עמלות ניהול חשבונות עובר ושב

בהמשך לתיקוני חקיקה קודמים שפורסמו בנושא זה, הפיץ בנק ישראל ביום 25 באוקטובר 2018, טיוטת תיקון ל"כללי הבנקאות (שירות ללקוח), (עמלות)", הכוללת הצעות לשינויים במתכונת גביית העמלות בגין ניהול חשבונות העובר ושב של חלק מלקוחותיהם, כדלקמן:

- מוצע לחייב את התאגידים הבנקאיים לצרף לקוחות "בעלי מוגבלות" או "אזרחים ותיקים" לשירות המסלולים, ככל שיתברר (בהתאם לתחשיב שייערך על ידי התאגיד הבנקאי),

ששיטה זו תביא להפחתת סכומי העמלות בגין ניהול חשבונות עובר ושב שמשלמים לקוחות אלו.

- הוראה זו תיושם גם לגבי "עסקים קטנים" (לרבות יחידים עסקיים), גם ביחס ל"מסלול העמלות המורחב".
- שיעור העמלה שגובה תאגיד בנקאי בגין הנפקת ערבות המובטחת בפיקדון כספי ספציפי, תהיה נמוכה מהשיעור שנקבע להנפקת ערבות שאינה מובטחת, כאמור.

הבנק בוחן את השלכות יישום התיקון המוצע לכללי העמלות. להערכת הבנק, התיקונים המוצעים צפויים להקטין את הכנסות הבנק מדמי ניהול חשבונות עו"ש. עם זאת, בשלב זה טרם ניתן להעריך במדויק את הקיטון הצפוי בהכנסות הבנק.

2. טיוטת צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות טיפול בשיק דחוי), התשע"ט 2019

במסגרת החקיקה שנועדה להפחית את השימוש בשטרות כסף במשק, ובמטרה לעודד לקוחות להפקיד בתאגידים הבנקאיים שיקים מעותדים שאינם עומדים בכללי החקיקה החדשים (כגון: ריבוי הסבות), הפיץ בנק ישראל ביום 21.1.2019 טיוטת צו, במסגרתה מוצע להכריז על שירות טיפול בשיקים דחויים שסכום כל אחד מהם עולה על 10,000 ש"ח כ"שירות בר פיקוח", באופן שסכום העמלה המירבי שניתן יהיה לגבות בגין הטיפול בהם לא יעלה על שני ש"ח לשיק.

ההנחיה המוצעת תכנס לתוקף עם פרסום הצו ותהיה בתוקף עד ליום 30 ביוני 2019.

11. דירוג אשראי

התחייבויות הבנק מדורגות על ידי חברת "מעלות - S&P" (להלן: "חברת הדירוג"). בדירוג "AA+" (עם אופק דירוג יציב), שאושרר לאחרונה על ידי חברת הדירוג ביום 6.9.2018. כתבי ההתחייבות הנדחים של הבנק דורגו על ידי חברת הדירוג בדירוג "AA", הנמוך בדרגה אחת מדירוג הבנק, לאור מתודולוגית הדירוג של חברת הדירוג הבינלאומית "Standard & poor's" (חברת האם של "מעלות - S&P"), לפיה - כתבי התחייבות נדחים ידורגו בדרגה אחת נמוכה יותר, מדירוג המנפיק.
יצוין עוד, כי בהתאם למתודולוגיה של חברת הדירוג הבינלאומית, הוגדר הבנק על ידי חברת הדירוג כ"חברת ליבה" בקבוצת דיסקונט. קביעה זו יוצרת זיקה חד - חד ערכית בין דירוג החברה האם לדירוג הבנק.

12. מגזרי פעילות פיקוחיים

א. כללי

בהתאם להוראה בנושא: "דיווח על מגזרי פעילות בתאגיד בנקאי" שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 23.12.2001, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם מידע איכותי וכמותי לגבי פעילותם הבנקאית בחתך מגזרי פעילות.

על פי הוראה זו הוגדר "מגזר פעילות" כמרכיב בתאגיד הבנקאי שמתקיימים בו שלושה מאפיינים:

- המרכיב עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות.
- תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
- קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

המידע באשר להתפלגות הנכסים, ההתחייבויות והתוצאות העסקיות בחתך מגזרי פעילות שהוצג על ידי התאגידים הבנקאיים מכח הוראה זו, נגזר מהגדרות סובייקטיביות שנקבעו על ידי כל אחד מהבנקים לכל מגזר פעילות, בהתאם למבנה הארגוני הספציפי בכל בנק.

מכיוון שהתפלגות הפעילות הבנקאית בחתך מגזרי פעילות הנגזרת ממתודולוגיה זו איננה אחידה, הגילוי בחתך מגזרי פעילות המבוסס על הגדרות אלו - סובייקטיבי ואינו בר השוואה.

במטרה להציג מידע השוואתי בנושא זה, פרסם בנק ישראל תיקון להוראות הדיווח לציבור, בנושא: "מגזרי פעילות", במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע נוסף באשר לתוצאות פעולותיהם בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים" (מעבר למידע הקודם, על פי "גישת ההנהלה").

מגזרי הפעילות הפיקוחיים, הוגדרו על ידי בנק ישראל בתיקון להוראה בהתבסס על מאפייני לקוחותיהם, כגון: אופי פעילותם (בהתייחס ללקוחות הפרטיים), או מחזורם העסקי (בהתייחס ללקוחות העסקיים), במתכונת הקושרת על בסיס אחיד וחד ערכי, בין הלקוחות השונים בכלל המערכת הבנקאית, לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים, כדלקמן:

- **"משקי בית":** לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים אופייניים לאלו של משקי בית (נמוך מ- 3 מיליוני ש"ח).
- **"בנקאות פרטית":** לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליון ש"ח.
- **"עסקים זעירים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נופל מ- 10 מיליון ש"ח.
- **"עסקים קטנים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 10, ל- 50 מיליון ש"ח.
- **"עסקים בינוניים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 50, ל- 250 מיליון ש"ח.
- **"עסקים גדולים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי עולה על 250 מיליון ש"ח.

בנוסף, הוגדר בתיקון להוראה מגזר: "ניהול פיננסי" - הכולל בעיקרו פעילות בנקאית שלא שויכה למגזרי הפעילות האחרים (כגון: מסחר, ניהול נכסים והתחייבויות, השקעות ריאליות, וכו').
לפיכך, המידע המוצג בדוחות הכספיים, הנגזר מהגדרות אלה, כולל נתונים כספיים שהוגדרו כאמור, על בסיס אחיד ובר השוואה - בגין כל אחד ממגזרי הפעילות.

למידע נוסף באשר להתפלגות האשראי והפקדונות בבנק ליום 31 בדצמבר 2018, ולתוצאות הכספיות בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים" - ראה ביאור 28 בדוחות הכספיים.

למידע נוסף באשר לפעילות הבנק בחתך מגזרי פעילות "בגישת ההנהלה" המבוסס על המבנה הארגוני של הבנק - ראה ביאור 29 בדוחות הכספיים.

ב. מבנה התחרות במגזרי הפעילות השונים

(1) מגזר משקי בית

מגזר משקי בית הינו אחד המגזרים המרכזיים בבנק ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק. מגזר זה מתאפיין בסיכון נמוך יחסית, עקב הפיזור הרחב של האשראי בין לקוחותיו ולכן הוא מהווה יעד מועדף להתרחבות יתר הבנקים במערכת (לרבות הבנקים הגדולים והבינוניים), למרות התשומות הגבוהות יחסית הנדרשות לתפעולו.

לפיכך, קיימת תחרות רבה בין כל הבנקים על פלח לקוחות זה. במסגרת ההתמודדות מול יתר הבנקים על פלח לקוחות זה, פונה הבנק ללקוחותיו, באמצעות ערוצים שונים - במסרים המבליטים את מחויבות הבנק למתן שירות איכותי ואישי ומסור ללקוחות המגזר.

בנוסף, חלק מהלקוחות המשתייכים למגזר פעילות זה מתגוררים ביישובים בהם קיים רוב מוחלט לאוכלוסיה הלא יהודית שבהם פועלים גם תאגידים בנקאיים אחרים. הבנק מתחרה עם הבנקים הנ"ל על פלחי אוכלוסיה אלו, על ידי מתן שירות אישי ומסור באמצעות עובדים המעורים במנהגים ובתרבות של הלקוחות המשתייכים לפלחי אוכלוסיות אלו ומעניקים להם שירות התואם את צרכיהם היחודיים.

בנוסף, משיק הבנק מעת לעת מסעי פרסום ייחודיים הפונים ישירות לאוכלוסיות המתגוררות באזורים אלו - באמצעות אמצעי מדיה מקומיים.

יצוין כי בשנים האחרונות החלו גופים פיננסיים שונים (בעיקר חברות ביטוח וחברות כרטיסי אשראי) להיערך למתן שירותים פיננסיים שונים ללקוחות המגזר (בעיקר שירותי אשראי), אם במתכונת עצמאית, או באמצעות שיתופי פעולה שונים עם תאגידים בנקאיים.

למידע נוסף, באשר להתפתחות התחרות במגזר הקמעונאי בכלל, ובמגזר "משקי הבית" בפרט, לרבות מידע באשר לשינויים המבניים הצפויים, הן בהרכב נותני השירותים הפיננסיים ללקוחות המגזר והן בהטמעת ערוצי מידע נוספים שיעמדו לרשות הלקוחות במגזר זה, הנובעת מהתפתחות החקיקה בנושא זה - ראה סעיף 6 להלן.

(2) מגזר בנקאות פרטית

הלקוחות המשתייכים למגזר הבנקאות הפרטית מתאפיינים בתחכום רב ובדרישה לשירות ברמה הגבוהה ביותר. נתון זה, בנוסף להיעדר "חסמי מעבר" אפקטיביים עבור לקוחות המגזר, כאמור - גורם לתחרות גבוהה בין כל הבנקים הפועלים במערכת, על פלח לקוחות זה.

התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (עמלות ועלויות גיוס פקדונות) והן בתחום השירות. בנוסף לתחרות בתוך המערכת הבנקאית, קיימת תחרות על פלח לקוחות זה גם מצד גופים אחרים הפועלים בשוק ההון, כגון: חברות לניהול תיקים, ברוקרים פרטיים וכו'.

הבנק מתמודד עם התחרות הגוברת במגזר זה, הן באמצעות פיתוח ושדרוג התשתית הטכנולוגית המקצועית והאנושית שהוא מעמיד לרשות לקוחות המגזר, הן באמצעות הצעת פתרונות ותנאים אטרקטיביים ללקוחות, והן ביצירת שיתופי פעולה עם גורמים מוסדיים בתחום, לרבות חתימה על הסכמי הפצה עם חברות לניהול קרנות נאמנות.

בנוסף, בעקבות יציאת הבנקים מתחום הניהול המוסדי של כספי עמיתים (לרבות ניהול קרנות נאמנות), הנגזרת מיישום החוקים שנחקקו במסגרת ה"רפורמה בשוק ההון", שכללו מכירות נכסים ומוצרי השקעה של לקוחות המשתייכים ברובם למגזר זה, לחברות ביטוח וגופים פיננסיים חוץ בנקאים אחרים, התגברה התחרות על פלח לקוחות זה - גם מצד חברות הביטוח וגופים פיננסיים אחרים.

במסגרת התחרות עם גופים אלה, מושקעים משאבים רבים בשיפור השירות ללקוחות, העלאת רמתם המקצועית של יועצי ההשקעות, שיפור התשתית הטכנולוגית ועדכון מוצרי ההשקעה המוצעים ללקוחות.

למידע נוסף באשר להתפתחות התחרות במגזר ה"בנקאות הפרטית", לרבות מידע באשר לשינויים המבניים הצפויים, הן בהרכב נותני השירותים הפיננסיים ללקוחות המגזר והן בהטמעת ערוצי מידע נוספים שיעמדו לרשות הלקוחות במגזר זה, הנובעת מהתפתחות החקיקה בנושא זה - ראה סעיף 6 להלן.

(3) עסקים קטנים וזעירים

מגזר זה הינו אחד המגזרים הבולטים בבנק ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק. לקוחות המגזר חשופים לתחרות מצד כל הבנקים במערכת (לרבות הבנקים הגדולים והבינוניים).

מאחר שתחום פעילות זה מהווה יעד מועדף על בנקים אחרים במערכת - קיימת תחרות רבה מצד בנקים אחרים על פלח לקוחות זה. בנוסף, חלק מהלקוחות המשתייכים למגזר פעילות זה מתגוררים בישובים שבהם קיים רוב מוחלט לאוכלוסיה ה"לא יהודית", שבהם פועלים גם תאגידים בנקאיים אחרים, המתחרים בבנק במתן שירותים ללקוחות אלו.

במטרה להתמודד עם התחרות הקיימת במתן שירותים בנקאיים לאוכלוסיות אלו, משקיע הבנק אמצעים בפרסום, יצירת קשרים אישיים עם הלקוחות, מתן שירות אישי, ומציאת פתרונות פיננסיים למכלול צרכיו העסקיים של הלקוח, על ידי מתן שירותים בנקאיים באמצעות עובדים המעורים במנהגים ובתרבות של הלקוחות המשתייכים לפלחי אוכלוסיות אלו ומעניקים להם שירות התואם את צרכיהם הייחודיים.
יצוין כי, בשנים האחרונות החלו גופים פיננסיים שונים (בעיקר חברות ביטוח וחברות כרטיסי אשראי), להיערך למתן שירותים פיננסים שונים ללקוחות המגזר (בעיקר שירותי אשראי), אם במתכונת עצמאית, או באמצעות שיתופי פעולה שונים עם תאגידים בנקאיים (כגון: במסגרת "קרנות עסקים" - ראה הרחבת בסעיף 7 להלן).

למידע נוסף, באשר להתפתחויות התחרות במגזר הקמעונאי בכלל, ובמגזר "עסקים קטנים וזעירים" בפרט, לרבות באשר לשינויים המבניים הצפויים הן בקרב נותני השירותים הפיננסיים ללקוחות המגזר והן בהטמעת ערוצי מידע נוספים שיעמדו לרשות הלקוחות במגזר זה, הנובעת מהתפתחות החקיקה בתחום זה - ראה סעיף 6 להלן.

(4) עסקים בינוניים

לקוחות המגזר מתאפיינים ברמת תחכום עסקית גבוהה יחסית. נתון זה, בצירוף חסמי מעבר נמוכים יחסית במגזר זה - יוצרים תשתית לתחרות גבוהה בין כל הבנקים במערכת. התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (מרווחי ריבית ושיעורי עמלות) והן ברמות חשיפה גבוהות יותר לסיכוני אשראי אותם מוכנים מתחרים להציע.
האמצעים בהם נוקט הבנק במסגרת ההתמודדות בתחום זה, כוללים: שיפור השירות ללקוח (לרבות זמינות השירות) ושמירה על קשר אישי.

(5) עסקים גדולים

לקוחות המגזר מתאפיינים ברמת התחכום העסקית הגבוהה ביותר ביחס לכלל מגזרי הפעילות. לפיכך, ועקב היעדר חסמי מעבר אפקטיביים עבור לקוחות המגזר - מתקיימת תחרות עזה בין כל הבנקים במערכת, במגזר פעילות זה. התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (מרווחי ריבית ושיעורי עמלות) והן בתחום השירות.

(6) השפעת החקיקה על מבנה השירותים הבנקאים ועל התחרות במגזרי הפעילות

- **החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז - 2017**

בעקבות ההמלצות שפרסמה "ועדת שטרום" בנושא זה (ביום 6 ביולי 2016), פורסם ביום 31 בינואר 2017 ה"חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז - 2017", המיישם את המלצות "ועדת שטרום".
החוק כולל, בין היתר הוראות לגבי שינויים מבניים במערכת הפיננסית במטרה לעודד גופים נוספים לספק שירותים פיננסיים ללקוחות המגזר הקמעונאי ("משקי בית", "עסקים קטנים וזעירים", ו"בנקאות פרטית"), כתחליף לשירותים שסופקו בעבר, בעיקר, על ידי המערכת הבנקאית, לרבות:

- הוראה במסגרתה חויבו שני הבנקים הגדולים ("לאומי" ו"פועלים") למכור את החזקותיהם בחברת כרטיסי האשראי הנמצאות בבעלותם.
- הפחתת חסמים המעכבים כניסת גופים מתחרים למערכת הבנקאית, באמצעות פרסום מכרז להקמת תשתית טכנולוגית שתספק שירותי מיחשוב לגופים פיננסיים.
- צמצום היקפי מסגרות האשראי שהעמידו הבנקים הגדולים ללקוחותיהם באמצעות כרטיסי אשראי.

- הטלת חובה על התאגידים הבנקאיים לאפשר ללקוחותיהם (או לנותן שירות שקיבל ייפוי כח מהלקוחות), לצפות באופן מקוון במידע פיננסי הנוגע לחשבונותיהם.

נותן השירות רשאי לפנות לגופים פיננסיים אחרים, ולקבל מהם הצעות להפחתת עלויות הלקוח בחשבונותיו, בהתבסס על המידע הפיננסי שקיבל נותן השירות, כאמור.

- הרחבת הגישה למקורות אשראי נוספים מחוץ למערכת הבנקאית, שתינתן ללקוחות קמעונאיים באמצעות מתן אפשרות לייצור שיעבוד נוסף, נחות בדרגתו, בגין נכסים ששועבדו על ידם, קודם לכן, לתאגידים הבנקאים.

- **מסמך מדיניות בנושא: "הקמת בנק חדש בישראל"**

במטרה להגביר את התחרות במגזר הקמעונאי הפיץ בנק ישראל ביום 3 ביוני 2018 מסמך, המציג את מדיניות בנק ישראל בנושא: "מתווה להקמת בנק חדש בישראל".

המסמך כולל הקלות הן באשר לתנאי הסף הנדרשים מגופים המעוניינים לקבל "רישיון בנק" והן באשר למגבלות הקיימות בנושא תשתית והסדרה, שיקלו על גופים נוספים להקים בנקים חדשים, שיפעלו להספקת שירותי בנקאות למגזר הקמעונאי.

- **הסדרת הפעילות למתן שירותים פיננסיים על ידי גופים חוץ בנקאיים**

(א) **חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו – 2016**

החוק פורסם ביום 1 באוגוסט 2016, ועוסק בהסדרת פעילותם של נותני שירותים פיננסיים ("נותני שירותי מטבע") ונותני שירותי אשראי או שירותי פקדון ואשראי.

בהתאם להוראות החוק נקבעה חובת רישוי על עיסוק במתן שירותים כאמור. הרישיונות שיינתנו מכח חוק זה ידורגו בהתאם להיקף הפעילות של נותן השירות, ויפוקחו על ידי המפקח על שירותים פיננסיים, כהגדרתו בחוק.

(ב) **פרק ט' לחוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017, ו- 2018), התשע"ז – 2016**

החוק פורסם ביום 29 בדצמבר 2016 ותיקן, בין היתר, את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו – 2016, באופן המסדיר את פעילותן של אגודות אשראי ופיקדון.

במסגרת החוק הוסדרה פעילותן של אגודות שיתופיות שהיקף האשראי או הפקדונות המנוהלים על ידן, אינו עולה על 1.5 מיליארד ש"ח.

פעילותן של אגודות שיתופיות אלו (שיעסקו גם במתן שירותי בנקאות בסיסיים), חויבה ברישוי ותפוקח על ידי המפקח על שירותים פיננסיים, כהגדרתו בחוק.

אגודות שיתופיות שיבקשו לפעול בהיקפים גבוהים יותר - יחויבו בקבלת רישיון מבנק ישראל.

בנוסף, נקבעו בחוק הוראות באשר לרישיון הנפקה של כרטיסי אשראי.

(ג) **חוק להסדרת מתן שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית על ידי מוסדות לגמילות חסדים, התשע"ט – 2019**

החוק פורסם ביום 13 בינואר 2019 ועוסק, בין היתר, בהסדרת פעילותן של מוסדות לגמילות חסדים (יחידים, עמותות, וחברות לתועלת הציבור) העוסקות במתן שירותי בנקאות בסיסיים (מתן הלוואות וגיוס פיקדונות ללא ריבית).
פעילותן הפיננסית של מוסדות לגמילות חסדים, כאמור, במתן שירותי אשראי ופקדונות בהיקף שבין מיליון ש"ח ועד 8 מיליארד ש"ח, תחויב ברישוי, ותפוקח על ידי המפקח על מוסדות לגמילות חסדים, כהגדרתו בחוק הפיקוח על קופות הגמל.
מתן שירותי אשראי ופקדונות בהיקף העולה על 8 מיליארד ש"ח (המוגדר בחוק כ"היקף פעילות בנקאי"), תחויב בקבלת רישיון מבנק ישראל.

ההנחיות שנכללו בחוק עתידות להיכנס לתוקף בתום שלוש וחצי שנים ממועד פרסום החוק (למעט מספר סעיפים הנוגעים להיבטים שונים בחוקים אחרים, כגון "פקודות מס הכנסה", "חוק הבנקאות", ו"החוק לאיסור הלבנת הון" – שייכנסו לתוקף במועדים מוקדמים יותר).

- **הגברת התחרות באמצעות הרחבת בסיס המידע הפיננסי על לקוחות המערכת הבנקאית**

(א) **חוק שירות נתוני אשראי, התשע"ו – 2016**

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק שירות נתוני אשראי, התשע"ו – 2016, המיישם, את המלצות "ועדת דורפמן", וקובע הסדר כולל לשיתוף בנתוני אשראי, במסגרתו נדרשו גופים פיננסיים וגופים ציבוריים לאסוף מידע בנושא אשראי, שיכלול הן נתונים חיוביים והן נתונים שליליים. הנתונים שייאספו ירוכזו במאגר נתוני אשראי שיכיל מידע על יחידים (שאינם קטינים) ועל עוסקים מורשים ויהיה באחריות בנק ישראל.

(ב) **הוראת שעה מס' 100, בנושא "שמירת מידע לצורך מסירותו למאגר נתוני אשראי"**

בעקבות חקיקת "חוק שירות נתוני אשראי" (להלן: "החוק"), פרסם בנק ישראל ביום 21 ביוני 2016 הוראת שעה בנושא: "שמירת מידע לצורך מסירתו למאגר נתוני אשראי", המסדירה את חובת ואופן שמירת המידע על נתוני אשראי בידי תאגיד בנקאי או מנפיק כרטיס חיוב, לשם מסירתו למאגר נתוני אשראי שיוקם וינוהל על ידי בנק ישראל.

למידע מפורט באשר להליכי חקיקה נוספים, העשויים להשפיע על תהליכים בנקאיים ותפעוליים ועל מערכת היחסים שבין הבנק ללקוחותיו - ראה פרק 10 לעיל.

(7) התפתחות התחרות במגזר עסקים קטנים

במטרה לאפשר לגופים המוסדיים גישה לשימושים ולהכנסות שהיו קודם לכן נחלת המערכת הבנקאית בלבד (ולתרום בכך להרחבת היצע ספקי האשראי ולהגברת התחרות בתחום זה), פרסם משרד האוצר מכרז במסגרתו התחייבו התאגידים הבנקאיים הזוכים, להעמיד הלוואות לעסקים קטנים בשיתוף עם גופים מוסדים.
הבנק (בשיתוף גוף מוסדי נוסף), נבחר כאחד הזוכים במכרז. יתרת ההלוואות לעסקים קטנים שהעמיד הבנק במסגרת זו הסתכמה ליום 31.12.2018 בסך של 777 מיליון ש"ח (31.12.2017 – 480 מיליון ש"ח).

ממשל תאגידי ביקורת ופרטים נוספים על הבנק

- נספחים

נספח 1 – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים - מאוחד	290
נספח 2 – רווח והפסד ומאזן – מידע רב רבעוני	295
נספח 3 – דוח רווח והפסד מאוחד לחמש השנים האחרונות	297
נספח 4 – מאזן מאוחד לחמש השנים האחרונות	298

נספח 1 – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים – מאוחד [1]
בסכומים מדווחים

א. יתרות ממוצעות ושיעורי הריבית

	2018 יתרה ממוצעת [2] מיליוני ש"ח	2018 הכנסות ריבית מיליוני ש"ח	2018 שיעור הכנסה אחוזים
נכסים נושאי ריבית *:			
אשראי לציבור [3]	24,356	[6]1,217	5.00
פקדונות בבנקים	637	8	1.24
פקדונות בבנקים מרכזיים	3,037	3	0.11
אג"ח מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה [4]	5,001	58	1.15
אג"ח למסחר	95	-	0.30
נכסים אחרים	7	-	-
סך הכל נכסים נושאי ריבית	33,133	1,286	3.88
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאי ריבית	506	-	-
נכסים אחרים שאינם נושאי ריבית [5]	1,489	-	-
סך הכל הנכסים	35,128	1,286	3.88
התחייבויות נושאות ריבית*:			
פקדונות הציבור - לפי דרישה	1,984	-	(0.02)
פקדונות הציבור - לזמן קצוב	20,990	(162)	(0.77)
פקדונות הממשלה	144	(2)	(1.15)
פקדונות מבנקים	143	-	(0.33)
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	1,027	(42)	(4.05)
סך הכל התחייבויות נושאות ריבית	24,288	(206)	(0.85)
פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית	6,869	-	-
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית	507	-	-
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית [7]	859	-	-
סך הכל התחייבויות	32,523	(206)	(0.85)
אמצעים ההוניים	2,605	-	-
סך הכל התחייבויות והאמצעים ההוניים	35,128	(206)	(0.85)
פער הריבית			3.03
תשואה נטו [8] על הנכסים נושאי הריבית	33,133	1,080	3.26

* הנתונים מתייחסים לנכסים ולהתחייבויות של הבנק בישראל.

2017 יתרה ממוצעת [2] מיליוני ש"ח	2017 הכנסות ריבית מיליוני ש"ח	2017 שיעור הכנסה אחוזים	2016 יתרה ממוצעת [2] מיליוני ש"ח	2016 הכנסות ריבית מיליוני ש"ח	2016 שיעור הכנסה אחוזים
22,849	[6]1,120	4.90	21,049	[6]1,014	4.81
650	7	1.05	700	7	1.02
2,102	2	0.10	2,706	3	0.10
5,532	45	0.82	4,469	33	0.74
11	-	1.55	20	-	1.13
6	-	-	4	-	4.31
31,150	1,174	3.77	28,948	1,057	3.65
457	-	-	420	-	-
1,395	-	-	1,314	-	-
33,002	1,174	3.77	30,682	1,057	3.65
2,245	(1)	(0.03)	2,129	-	(0.02)
19,811	(119)	(0.60)	18,421	(94)	(0.51)
145	(2)	(1.15)	155	(2)	(1.23)
154	-	(0.24)	325	(1)	(0.22)
924	(33)	(3.59)	860	(27)	(3.23)
23,279	(155)	(0.67)	21,890	(124)	(0.57)
6,044	-	-	5,380	-	-
458	-	-	420	-	-
885	-	-	853	-	-
30,666	(155)	(0.67)	28,543	(124)	(0.57)
2,336	-	-	2,139	-	-
33,002	(155)	(0.67)	30,682	(124)	(0.57)
		3.10			3.08
31,150	1,019	3.27	28,948	933	3.22

ב. יתרות ממוצעות ושיעורי הריבית – מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית (במיליוני ש"ח)

	2018 יתרה ממוצעת [2] מיליוני ש"ח	2018 הכנסות ריבית מיליוני ש"ח	2018 שיעור הכנסה אחוזים
מטבע ישראלי לא צמוד:			
סך נכסים נושאי ריבית	28,762	1,154	4.01
סך התחייבויות נושאות ריבית	18,922	(90)	(0.48)
פער הריבית			3.53
מטבע ישראלי צמוד למדד:			
סך נכסים נושאי ריבית	2,304	86	3.72
סך התחייבויות נושאות ריבית	2,844	(88)	(3.09)
פער הריבית			0.63
מטבע חוץ*:			
סך נכסים נושאי ריבית	2,067	46	2.23
סך התחייבויות נושאות ריבית	2,522	(28)	(1.10)
פער הריבית			1.13
סך פעילות בישראל:			
סך נכסים נושאי ריבית	33,133	1,286	3.88
סך התחייבויות נושאות ריבית	24,288	(206)	(0.85)
פער הריבית			3.03

*לרבות מטבע ישראל צמוד למטבע חוץ.

2017 יתרה ממוצעת [2] מיליוני ש"ח	2017 הכנסות ריבית מיליוני ש"ח	2017 שיעור הכנסה אחוזים	2016 יתרה ממוצעת [2] מיליוני ש"ח	2016 הכנסות ריבית מיליוני ש"ח	2016 שיעור הכנסה אחוזים
25,984	1,060	4.08	23,777	954	4.02
17,857	(80)	(0.45)	16,189	(69)	(0.43)
		3.63			3.59
3,285	72	2.18	3,369	63	1.83
3,076	(64)	(2.09)	3,344	(47)	(1.41)
		0.09			0.42
1,881	42	2.28	1,802	40	2.24
2,346	(11)	(0.49)	2,357	(8)	(0.34)
		1.79			1.90
31,150	1,174	3.77	28,948	1,057	3.65
23,279	(155)	(0.67)	21,890	(124)	(0.57)
		3.10			3.08

ג. ניתוח השינויים בהכנסות הריבית ובהוצאות הריבית

	2018 לעומת 2017 גידול (קיטון) כמות[9] מיליוני ש"ח	2018 לעומת 2017 גידול (קיטון) מחיר[10] מיליוני ש"ח	2018 לעומת 2017 שינוי נטו מיליוני ש"ח	2017 לעומת 2016 גידול (קיטון) כמות[9] מיליוני ש"ח	2017 לעומת 2016 גידול (קיטון) מחיר[10] מיליוני ש"ח	2017 לעומת 2016 שינוי נטו מיליוני ש"ח
נכסים נושאי ריבית						
אשראי לציבור	**75**	**22**	**97**	88	18	106
נכסים נושאי ריבית אחרים	**2**	**13**	**15**	(5)	16	11
סך הכל הכנסות ריבית	**77**	**35**	**112**	83	34	117
התחייבויות נושאות ריבית						
פקדונות הציבור	**(9)**	**(33)**	**(42)**	(8)	(18)	(26)
התחייבויות נושאות ריבית אחרות	**–**	**(9)**	**(9)**	(1)	(4)	(5)
סך הכל הוצאות ריבית	**(9)**	**(42)**	**(51)**	(9)	(22)	(31)

הערות :

1. הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
2. על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במגזר מטבע ישראלי לא צמוד - על בסיס יתרות יומיות).
3. לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
4. מהיתרה הממוצעת של אגרות חוב זמינות למכירה נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בסך (22) מיליון ש"ח (2017 - 21 מיליון ש"ח ; 2016 - 34 מיליון ש"ח).
5. לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
6. הכנסות הריבית כוללות עמלות בסך 126 מיליון ש"ח (2017 - 118 מיליון ש"ח ; 2016 - 111 מיליון ש"ח).
7. לרבות מכשירים נגזרים.
8. תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
9. השפעת הכמות חושבה על ידי הכפלת המחיר הנוכחי, בשינוי בכמות.
10. השפעת המחיר חושבה על ידי הכפלת השינוי במחיר, ביתרות הממוצעות בתקופה המקבילה אשתקד.

נספח 2 – מידע רב רבעוני- דוח רווח והפסד מאוחד

(בסכומים מדווחים) (במיליוני ש"ח)

	2018 רבעון 4	2018 רבעון 3	2018 רבעון 2	2018 רבעון 1	2017 רבעון 4	2017 רבעון 3	2017 רבעון 2	2017 רבעון 1
הכנסות ריבית	**333**	**325**	**336**	**292**	306	276	322	270
הוצאות ריבית	**51**	**51**	**75**	**29**	40	20	66	29
הכנסות ריבית, נטו	**282**	**274**	**261**	**263**	266	256	256	241
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**26**	**29**	**27**	**14**	42	22	23	32
הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**256**	**245**	**234**	**249**	224	234	233	209
הכנסות שאינן מריבית								
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**3**	**8**	**21**	**17**	10	2	(4)	2
עמלות	**84**	**81**	**81**	**79**	82	80	78	76
הכנסות (הוצאות) אחרות	**(2)**	**–**	**–**	**2**	–	–	–	5
סך כל הכנסות שאינן מריבית	**85**	**89**	**102**	**98**	92	82	74	83
הוצאות תפעוליות ואחרות								
משכורות והוצאות נלוות	**193**	**139**	**137**	**146**	133[1]	127[1]	135[1]	138[1]
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**37**	**38**	**39**	**39**	40	39	39	40
הוצאות אחרות	**64**	**63**	**51**	**45**	52[1]	51[1]	47[1]	48[1]
סך כל הוצאות תפעוליות ואחרות	**294**	**240**	**227**	**230**	225	217	221	226
רווח לפני מיסים	**47**	**94**	**109**	**117**	91	99	86	66
הפרשה למיסים על הרווח	**18**	**33**	**39**	**41**	29	37	32	26
רווח לאחר מיסים	**29**	**61**	**70**	**76**	62	62	54	40
חלק הבנק ברווחי חברות כלולות	**1**	**1**	**–**	**1**	–	1	–	1
רווח נקי	**30**	**62**	**70**	**77**	62	63	54	41
רווח למניה (באלפי שקלים חדשים)								
מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב:	**0.24**	**0.50**	**0.56**	**0.62**	0.50	0.51	0.43	0.33

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "הצגת ההוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום ההעסקה" - ראה ביאור 1ד' (2) בדוחות הכספיים.

נספח 2 – מידע רב רבעוני - מאזן מאוחד לסופי רבעון

(בסכומים מדווחים) (במיליוני ש"ח)

	2018 רבעון 4	2018 רבעון 3	2018 רבעון 2	2018 רבעון 1	2017 רבעון 4	2017 רבעון 3	2017 רבעון 2	2017 רבעון 1
נכסים								
מזומנים ופקדונות בבנקים	**3,102**	**4,784**	**4,662**	**5,699**	4,339	3,506	3,122	2,958
ניירות ערך	**6,599**	**5,093**	**4,924**	**4,201**	5,076	5,213	5,613	6,122
אשראי לציבור	**26,048**	**25,790**	**25,164**	**24,647**	24,291	24,236	23,584	23,064
הפרשה להפסדי אשראי	**(373)**	**(371)**	**(363)**	**(358)**	(352)	(354)	(342)	(347)
אשראי לציבור, נטו	**25,675**	**25,419**	**24,801**	**24,289**	23,939	23,882	23,242	22,717
השקעה בחברות כלולות	**9**	**8**	**7**	**7**	6	6	5	10
בניינים וציוד	**351**	**360**	**361**	**359**	351	353	361	363
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**96**	**51**	**56**	**24**	27	24	31	21
נכסים אחרים	**387**	**394**	**382**	**439**	399	382	382	377
סך הכל נכסים	**36,219**	**36,109**	**35,193**	**35,018**	34,137	33,366	32,756	32,568
התחייבויות והון								
פקדונות הציבור	**30,551**	**30,550**	**29,657**	**29,705**	28,836	28,334	27,798	27,622
פקדונות מבנקים	**296**	**252**	**329**	**150**	200	163	145	227
פקדונות הממשלה	**145**	**150**	**153**	**134**	140	142	144	148
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	**942**	**1,027**	**1,026**	**1,021**	1,026	919	923	921
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**124**	**94**	**103**	**78**	101	98	131	101
התחייבויות אחרות	**1,438**	**1,371**	**1,313**	**1,384**	1,361	1,302	1,261	1,251
סך הכל התחייבויות	**33,496**	**33,444**	**32,581**	**32,472**	31,664	30,958	30,402	30,270
הון	**2,723**	**2,665**	**2,612**	**2,546**	2,473	2,408	2,354	2,298
סך הכל התחייבויות והון	**36,219**	**36,109**	**35,193**	**35,018**	34,137	33,366	32,756	32,568

נספח 3 – דוח רווח והפסד מאוחד לחמש השנים האחרונות

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014
הכנסות ריבית	**1,286**	1,174	1,057	974	1,011
הוצאות ריבית	**206**	155	124	101	211
הכנסות ריבית, נטו	**1,080**	1,019	933	873	800
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**96**	119	36	67	15
הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**984**	900	897	806	785
הכנסות שאינן מריבית					
הכנסות מימון שאינן מריבית	**49**	10	36	37	42
עמלות	**325**	316	304	310	313
הכנסות אחרות	**–**	5	9	33	1
סך כל הכנסות שאינן מריבית	**374**	331	349	380	356
הוצאות תפעוליות ואחרות					
משכורות והוצאות נלוות	**615**	533[1]	545[1]	506[1]	537[1]
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**153**	158	154	152	150
הוצאות אחרות	**223**	198[1]	211[1]	183[1]	215[1]
סך כל הוצאות תפעוליות ואחרות	**991**	889	910	841	902
רווח לפני מיסים	**367**	342	336	345	239
הפרשה למיסים על הרווח	**131**	124	145	137	94
רווח לאחר מיסים	**236**	218	191	208	145
חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר מיסים	**3**	2	2	2	2
רווח נקי לשנה	**239**	220	193	210	147
רווח למניה (באלפי שקלים חדשים)					
מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב:	**1.92**	1.77	1.55	1.69	1.18

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "הצגת ההוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום ההעסקה" - ראה ביאור 1ד' (2) בדוחות הכספיים.

נספח 4 – מאזן מאוחד לחמש השנים האחרונות

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 31 בדצמבר 2014
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	**3,102**	4,339	3,442	5,502	4,994
ניירות ערך	**6,599**	5,076	6,002	3,432	3,831
אשראי לציבור	**26,048**	24,291	22,349	20,754	19,234
הפרשה להפסדי אשראי	**(373)**	(352)	(348)	(337)	(319)
אשראי לציבור, נטו	**25,675**	23,939	22,001	20,417	18,915
השקעה בחברות כלולות	**9**	6	9	7	11
בניינים וציוד	**351**	351	358	346	397
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**96**	27	26	31	30
נכסים אחרים	**387**	399	346	341	392
סך הכל נכסים	**36,219**	34,137	32,164	30,076	28,570
התחייבויות והון					
פקדונות הציבור	**30,551**	28,836	27,199	25,388	24,060
פקדונות מבנקים	**296**	200	259	459	492
פקדונות הממשלה	**145**	140	149	151	139
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	**942**	1,026	926	672	681
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**124**	101	79	122	109
התחייבויות אחרות	**1,438**	1,361	1,308	1,181	1,173
סך הכל התחייבויות	**33,496**	31,664	29,920	27,973	26,654
הון	**2,723**	2,473	2,244	2,103	1,916
סך הכל התחייבויות והון	**36,219**	34,137	32,164	30,076	28,570

מילון מונחים ואינדקס

מילון מונחים 300

אינדקס 301

מילון מונחים

אופציה	חוזה בין שני צדדים במסגרתו מעניק אחד הצדדים (כותב האופציה) לצד הנגדי זכות לרכוש או זכות למכור נכס שנקבע בחוזה, תמורת מחיר קבוע מראש, במועד קבוע מראש או לפניו.
איגרת חוב	נייר ערך הכולל התחייבות של המנפיק לשלם למחזיק נייר הערך (איגרת החוב), את הקרן שנקבעה באיגרת החוב בתוספת ריבית, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים (בהתאם לתנאים שנקבעו באיגרת החוב).
ארצות פחות מפותחות (LDC - Least Developed Countries)	ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי בקבוצת הכנסה נמוכה או בינונית.
הון פיקוחי	רכיבי הון המשמשים בחישוב יחסי יציבות (כגון: הלימות הון) ומורכבים משני רבדים: א. הון ברובד הראשון הכולל את ההון העצמי החשבונאי לאחר התאמות פיקוחיות (כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 202). ב. הון ברובד השני הכולל בעיקר מכשירי חוב הוניים, והתאמות פיקוחיות אחרות.
חבות	אשראי והתחייבויות למתן אשראי (מאזני וחוץ מאזני) כמשמעותם בהוראת ניהול בנקאי תקין מס׳ 313.
חוב בהשגחה מיוחדת	חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות בגינן נדרשת תשומת לב מיוחדת של ההנהלה, אשר אם לא יטופלו, תיתכן הרעה בסיכויים לפירעון האשראי או במעמדו של הבנק כנושה.
חוב בעייתי	חוב המסווג כ"פגום", "נחות" או ב"השגחה מיוחדת".
חוב נחות	חוב אשר אינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות או יכולת התשלום של החייב וקיימת אפשרות ברורה כי הבנק יספוג בגינו הפסד אם הליקויים לא יתוקנו.
חוב פגום	חוב שהבנק צופה כי לא יוכל לגבות את הסכומים המגיעים מהחייב, במועדים שנקבעו על פי הסכם החוב.
חוב שגבייתו מותנית בביטחון	חוב פגום שלהערכת הבנק, פרעונו צפוי ממימוש הבטוחות שהועמדו להבטחתו, בלבד, מכיוון שלחייב אין מקורות זמינים אחרים לפירעונו.
יחס הלימות הון כולל	היחס שבין סך אמצעי ההון (ברובד הראשון וברובד השני), לבין סך נכסי הסיכון של הבנק.
יחס כיסוי נזילות (LCR - Liquidity Coverage Ratio)	היחס בין הנכסים הנזילים באיכות גבוהה ובין תזרים המזומנים היוצא נטו ל-30 הימים הבאים, בתרחיש קיצון. היחס משמש כמדד ליכולת הבנק לעמוד בצרכי נזילותו לתקופה עתידית של 30 יום.
יחס מינוף	היחס (באחוזים) שבין "מדידת ההון" לבין "מדידת החשיפה".
יתרת חוב רשומה	יתרת החוב, לרבות ריבית צבורה שהוכרה, פרמיה או ניכיון שטרם הופחתו, עמלות נדחות נטו, או עלויות נדחות נטו שנזקפו ליתרת החוב וטרם הופחתו, ובניכוי כל חלק מהחוב שנמחק חשבונאית.

כללי באזל	כללים לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.
כתבי התחייבות נדחים	כתבי התחייבות שהזכויות המוקנות מכוחם נדחות מפני תביעותיהם של יתר הנושים של הבנק, למעט כתבי התחייבות אחרים מאותו סוג.
מכשירי אשראי חוץ מאזניים	מכשירי חוב כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).
מכשיר נגזר	מכשיר פיננסי או חוזה אחר שמתקיימים בו שלושה מאפיינים במצטבר: א. בסיס וסכום נקוב הקובעים את סכום הסילוק של המכשיר. ב. ההשקעה הראשונית נטו הנדרשת קטנה מזו שהיתה נדרשת בסוגי חוזים אחרים, החשופים בצורה דומה לשינויים בגורמי שוק (או שלא נדרשת כל השקעה). ג. תנאיו דורשים או מתירים סילוק נטו.
מכשיר פיננסי	מזומן, ראייה לזכות בעלות בתאגיד, או חוזה המקיים שני תנאים, כדלקמן: א. המכשיר מטיל על צד אחד מחויבות חוזית להעביר מזומן, או מכשיר פיננסי אחר לצד שני, או להחליף מכשירים פיננסיים אחרים עם הצד השני, בתנאים העלולים להיות לרעת הצד הראשון. ב. המכשיר מעניק לצד השני זכות חוזית לקבל מזומן או מכשיר פיננסי אחר מהצד הראשון, או להחליף מכשירים פיננסיים אחרים עם הצד הראשון בתנאים העשויים להיות לטובת הצד השני.
משך חיים ממוצע (מח"מ)	הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של מכשירים פיננסיים נושאי ריבית.
נגזר OTC (Over the counter)	מכשירים נגזרים אשר אינם נסחרים בבורסה רשמית, ונוצרו במסגרת התקשורת בין שני צדדים נגדיים.
סיכון אשראי צד נגדי (CVA - Credit Valuation Adjustment)	החשיפה להפסד שעלול להיגרם, אם הצד הנגדי לעסקה במכשיר נגזר, לא יעמוד בתנאי העסקה.
שוק פעיל	שוק בו עסקאות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים, על מנת לספק מידע על תמחור הנכסים וההתחייבויות על בסיס שוטף.
שיעור המימון (LTV - Loan To Value Ratio)	היחס בין המסגרת המאושרת של החוב בעת העמדת המסגרת, לבין שווי הנכס המבטיח את החוב, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת, המשמש בחישוב "הלימות ההון".
FATCA (Foreign Accounts Tax Compliance Act)	חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, וקובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות לקוחות המנוהלים אצלם, החייבים בדיווח לרשות זו, גם אם אינם תושבי ארה"ב.
ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process)	תהליך פנימי להערכת הלימות ההון של הבנק, המשמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לבנק, בכדי לתמוך בסיכונים הכרוכים בפעילותו - במטרה לוודא שהיקף ההון הנדרש אינו עולה על ההון הקיים בבנק.

אינדקס

	עמוד
א	
אומדנים חשבונאיים קריטיים	103 - 111
ארגון מחדש של חובות בעייתיים	232 — 227, 62-63
אשראי לציבור	34 - 35
ה	
הון והלימות הון	38 - 42, 179 - 184
הטבות לעובדים	105 - 107, 145 - 146, 170 - 179
הכנסות ריבית	24-25, 151
הלוואות לדיור	68 - 72, 233 , 235
הוצאות בגין הפסדי אשראי	26-27, 65, 164, 218
הפרשה להפסדי אשראי	65, 141 - 142, 162 - 164, 218 - 219
התחייבויות תלויות	104-105,146,185-193
ח	
חובות בסיווג בעייתי	35, 162-163, 220-222
חובות פגומים	139-141,162-163, 215-227
י	
ירידת ערך	110-111, 143-144
יחס המינוף	42, 184
מ	
מגזרי פעילות	43-56,150,200-217
מדיניות חשבונאית	132-150
מוסדות פיננסים זרים	67-68
מימון ממונף	77
מיסים על הכנסה	148, 155-157
מכשירים נגזרים	37,84,147,199-20

נ	
ניירות ערך	31-34,138,160-161
ניהול סיכונים	17 ,57-60
נכסי סיכון	182
ס	
סיכון אשראי	60-77
סיכון בסיס	84-87
סיכון נזילות	88-94
סיכון ריבית	78-84
סיכון שוק	77-88
סיכון תפעולי	95-96
ע	
עמלות	153
ענפי משק	34-35
פ	
פחת והפחתות	166
פיקדונות הציבור	168 ,35
צ	
צדדים קשורים	250-255,272
ר	
ריכוזיות לווה וקבוצת לווים	100
ש	
שווי הוגן	249 - 242, 148-150, 110 - 108, 80-84
ת	
תגמול	270-272
תוכנית אסטרטגית	17-18
תשואה להון	17,23